ÉPÍTÉSZET

Tartalomhoz a forma – új iskola Ürömön

Bár az agglomerációba igyekvők első hulláma megakadt, és egyre többet hallani olyanokról, akik a távolsággal küszködve visszaköltöznek a Budapest környéki községekből a fővárosba, a folyamat egészét tekintve nem lehet véletlen, hogy a főváros környékén egyre több új épületet találni. Nemcsak a kertes- és társasházak száma gyarapodik, az utóbbi időben több irodaépület is a város határain kívül választott székhelyet magának. A kellemes környezet vagy az olcsóbb építési telkek azonban, úgy látszik, hosszú távon nem nyújtanak elégséges biztosítékot arra, hogy a nagyvárosi nyüzsgéstől és szmogtól megcsömörlött menekülőket megtartsák. A helyi vezetők azonban hamar felismerték, hogy a maradás egyik legfontosabb záloga az oktatás, az iskolák bővítése és felújítása, amellyel az érintett települések könnyedén bekapcsolhatók a főáramba, egy-egy színvonalas oktatási intézmény emeli a település rangját, szerencsés esetben olyan előkelő helyet vív ki magának, hogy a városi gyerekeket is magához vonzza. Valószínűleg ilyen meggondolások alapján döntöttek Ürömön is, ahol az általános iskola régi épületét megőrizve egészen új épületegyüttest alakítottak ki.

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

A tervezők – Túri Attila és Csernus Lőrinc – nem hagyhatták figyelmen kívül a szomszédos régi lakóházakat

A 2002 májusában befejeződött építkezés eredményeként fővárosi viszonylatban is tekintélyes méretű iskola a falu sűrűn beépített, frekventált pontján áll, mindjárt a főút mellett. Mediterrán kőből kirakott falak és fehérre vakolt falfelületek váltakoznak az újonnan kialakított homlokzaton. Nyilvánvaló, hogy ilyen esetben a tervezők nem hagyhatták figyelmen kívül a szomszédos régi lakóházakat, amelyek szerves folytatásaként megőrizték a párkánymagasságot és a főútra nyíló, szándékosan szűkre szabott apró ablakokat, amelyek hatásosan választják le az új tömböt az egyre növekvő forgalomtól. Ebben az esetben azonban az illeszkedés furcsa eredményekkel szolgált. Míg az épületegyüttes egyik széle közvetlenül érintkezik egy lakóépülettel, az iskola főtér felé nyitottabb tömbje jóval szerencsésebb helyzetben van. Ezt logikusan kihasználva a Makovecz-stúdió építészei, Túri Attila és Csernus Lőrinc a főútra nyíló főbejárat mellett újabb hátsó bejáratot alakítottak ki. Érthető, különösen az alaprajzot tekintve, hogy a hátsó bejárat nem válthatta ki a főútra nyíló kétszárnyas ajtókat, a hátsó kapu kialakítása mégis olyannyira hangsúlyosra sikerült, hogy a gyanútlan járókelő számára a két bejárat egyenrangúnak látszik. Sőt ha választani kéne, minden jóérzésű szülő a jóval védettebb hátsó kapura voksolna, mivel a főutcának ezen a szakaszán még egy zebra sem védi az iskolásokat.

Ezek után nem meglepő, hogy az épület egésze befelé koncentrál. A természetes anyagokból építkező új tömb önálló életet él, a belső homlokzatok ablaktáblái jóval nagyobbak, az egyes épületrészek közötti közlekedést is a gondosan kialakított belső udvarokon keresztül, illetve jól szervezett folyosókkal oldották meg. Költséget nem kímélve, a különböző felületű klinkertéglák és a terméskövek széles skáláját felvonultató burkolatok, falambériák kimondottan barátságos hangulatot teremtenek. Az első pillantásra nehezen átlátható belső struktúra, az eltérő belmagasság és a részletek kidolgozottsága változatos térélményeket kínál, ami nem utolsó szempont az olyan tanulók számára, akik tulajdonképpen a nap legnagyobb részét az iskolában töltik. Kivételesen jól sikerült a tornaterem kialakítása, ahol a lenyűgöző méretű boltívek és az ötletesen megoldott ablakok egészen egyedülálló fény-árnyék hatásokat produkálnak.

Az épület önmagában persze még nem elegendő ahhoz, hogy az iskola színvonalasan és jól szervezetten működjön. Az ürömiek azonban erre is gondoltak, és mindamellett, hogy az intézmény német nemzetiségi iskolaként működik, illetve más nyelveket is oktatnak, vagy külön tantervet dolgoztak ki az iskolaotthonos tanulók számára, külön erre a célra kialakított épületrészben népzene- és táncoktatáson alapuló alapfokú művészeti iskola is működik, és talán ez jelenti az iskola legfőbb vonzerejét. Minden remény szerint csak egy hosszú folyamat első lépése, hogy akad néhány olyan diák, aki a színvonalas zeneoktatás miatt annak ellenére sem hagyta el az iskolát, hogy visszaköltözött a fővárosba.

Nem szükséges avatott művészettörténésznek lenni ahhoz, hogy rögtön felfedezzük a belső tartalom és a választott forma összefüggéseit, ami az épület egészét meghatározza. Még az organikus építészeti stílus született ellenzői is beláthatják, hogy ez az épület jól átgondolt koncepció része, amivel csak az a probléma, hogy a behatárolt lehetőségek miatt az iskola aligha válhat a térség legkiemelkedőbb intézményévé pusztán a méretei miatt, mivel ehhez legalább kétszer ekkorának kellene lennie.

SZÁSZ KATALIN
(OCTOGON Építészetkritikai Műhely)

THURI ATTILA épitém.

A JÓK HOZZÁNK JÖNNEK!

Cégünk Európa legnagyobb és legsikeresebb műszaki cikkeket (TV, videó, Hifi, fotó, számítástechnika, háztartási gépek, CD stb.) forgalmazó áruházlánca. Mindezt bizonyítja több mint 25 000 munkatársunk és több mint 285 szakáruházunk Németországban, Spanyolországban, Franciaországban, Ausztriában, Lengyelországban, Magyarországon, Hollandiában, Olaszországban, Belgiumban és Svájcban. 1979 óta fogyasztók millióinak bizalmát nyertük el. Sikerünk további növeléséhez budapesti áruházunkba keresünk átlagon felül elkötelezett

- **ÉRTÉKESÍTÉSI VEZETŐT,**

aki az osztályvezetők munkáját összefogja és irányítja,

- **OSZTÁLYVEZETŐKET,**
- **OSZTÁLYVEZETŐ-ASSZISZTENSEKET,**
- **ELADÓKAT**

a következő területekre: számítástechnika-telekom, szoftver, híradástechnika, TV-Hifi-videó, nagy és kis háztartási gépek, fotó és CD. Önállóan és felelősség-

„Öregedőn, 50 évvel, egy világfelbomlás árnyékában, épp úgy festem, írom a mondókámat, mint 20 éve. Mi ez? Gyermekded kísérlet egy világ megmentésére, mely menthetetlenül elsüllyed. Morzsáit szedegetem az eltörött világkalácsnak, saját gyerekkoromnak. Isten tán megmosolyogja a morzsákat!"

(Lesznai Anna naplójegyzete)

A Petőfi Irodalmi Múzeum
tisztelettel meghívja Önt
2006. június 24-én, szombaton 16.30-ra

a **Morzsái az eltörött világkalácsnak**

című Lesznai Anna emlékkiállítás megnyitójára

A kiállítást megnyitják:
Bajkay Éva művészettörténész
Litván György történész
Közreműködik: **Szvorák Katalin**

A kiállítást rendezte: **Török Petra**
A kiállítást tervezte: **Juhász Tibor** és **Koczka István**
Munkatárs: **Szilágyi Judit**

A kiállítás megtekinthető: 2006. november 30-ig

Petőfi Irodalmi Múzeum 1053 Budapest, Károlyi M u. 16.
www.pim.hu

A Petőfi Irodalmi Múzeum Felolvasószínpada
2006. június 24-én, szombaton 20 órakor
a Múzeumok éjszakája keretében bemutatja

Thuróczy Katalin: A kert
In memoriam Kaffka Margit és Lesznai Anna

Szereplők:
Kaffka Margit: **Tóth Ildikó**
Lesznai Anna: **Bertalan Ágnes**
Bauer Hilda: **Pásztor Edina**

Rendező: **Szilágyi Tibor**
Sorozatszerkesztő: **Petrányi Ilona**

Kérjük, támogassa múzeumunkat és a Múzeumok éjszakája rendezvényeire szóló jegyét (1000 Ft), mely erre az előadásra is érvényes, a PIM jegypénztárában vásárolja meg!

Olajfestmények:	P
1. Sziciliai táj I.	120.—
2. Menyecske I.	80.—
3. Holdvilág ucca	120.—
4. Tengerpart Nervi	150.—
5. „ Génua	160.—
6. Milánói rész	300.—
7. Duna látképe	200.—
8. Erdő	150.—
9. Gyümölcsös asszony	200.—
10. Cigányfiu	120.—
11. Démon	200.—
12. Martin bácsi	m. t.
13. Akt kép	120.—
14. Olasz ház	180.—
15. Génuai ucca rész I.	200.—
16. Génuai tenger rész	180.—
17. Menyecske	140.—
18. Pesti rész	220.—
19. Génuai ucca	150.—
20. Milánói rész	140.—
21. Ponte Vechió I.	120.—
22. Velencei rész I.	150.—
23. „ „ II.	120.—
24. „ „ III.	120.—
25. Nervi tengerpart	150.—
26. Velencei rész IV.	100.—
27. Palazzo van Axel	130.—
28. Ponte Vechió II.	140.—
29. Florenzi ucca rész	180.—
30. Velencei rész V.	120.—
31. „ „ VI.	150.—
32. „ „ VII.	140.—
33. „ „ VIII.	160.—
34. Génuai rész	120.—
35. Sziciliai táj II.	100.—
36. Tabán. Virág Benedek ucca I.	150.—

Olajfestmények:	P
37. Tabán. Szarvas-tér	160.—
38. „ Kereszt ucca	200.—
39. „ Hadnagy ucca I.	220.—
40. „ Fehér sas-tér I.	180.—
41. „ Hadnagy ucca II.	100.—
42 „ Virág Benedek ucca II.	140.—
43. „ Hadnagy ucca III.	150.—
44. „ Fehér sas-tér II.	100.—
45. „ Kőmüves lépcső	120.—
46. Fränklin lépcső	110.—
47. Pala ucca	100.—
48. Csibészek	120.—
49. Menyecske II.	110.—
50. Öreg bácsi	140.—
51. Önarckép	m. t.
52. Férfi fej	100.—
53. Leány arc	150.—
54. Iskolás gyerekek	120.—
55. Pipások	160.—
56. Gyümölcsös asszony	100.—
57. Menyecske III.	140.—
58. Műterem rész I.	160.—
59. Kisleányok	150.—
60. Virágárus	140.—
61. Olasz kertész	100.—
62. Génuai uccarész II.	120.—
63. Iskola ucca	100.—
64 Margit körút	120.—
65. Rákospalotai ucca	200.—
66. L. Réé Rudolf arcképe	m. t.
67. Szegény család	300.—
68. Erdőrész	300.—
69. Gyulai uccarész	200.—
70. Műterem rész II.	300.—
71. Fejek	m. t.

Merkur nyomda, IV., Prohászka Ottokár u. 6

MŰTEREM

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK K.F.T.

TURMAYER SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

FESTMÉNYEIBŐL RENDEZETT

KIÁLLÍTÁS KATALÓGUSA

1937.

BUDAPEST

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12, FÉLEMELET

TELEFON: 1-895-54

	Gramm arany
1. Genovai utcarész	20
2. Velencei rész	20
3 Férfi arckép	m. t.
4. Milánói rész	21
5. Erdőrészlet	18
6. Virágh Benedek utca	28
7. Önarckép	24
8. Virágh Benedek utca	20
9. Férfi arckép	25
10. Kőmives lépcső	25
11. váralyai Kiss Lenke arcképe	m. t.
12. Pala utca	24
13. Kőmives lépcső	23
14. Férfi arckép	m. t.
15. Firenzei rész	19
16. Milánói rész	18
17. Hadifogságban	16
18. Hadnagy utca	23
19. Monreáli rész	15
20. Monreáli templom	22
21. Jászai Mari arcképe	40

	Gramm arany
22. Egri várrészlet	18
23. Monreáli kert	22
24. Interieur	20
25. Monreáli rész	25
26. Tanulmányfejek	22
27. Budai rész	20
28. Családom	m. t.
29. Hadnagy utca	23
30. Fiu képe	15
31. Budai rész	21
32. Udvarrész Milánóban	17
33. Hadnagy utca	24
34. Olajfák	20
35 Budai rész	18
36. Pesti rész	19
37. Ujpesti rész	24
38. Tabáni rész	28
39. Menyecske	20
40. Monreáli templom	12
41. Budai rész	25
42. Békeffi István arcképe	m. t.

A kiállított bútorok, szőnyegek, csillárok, kerámiák
áráról mindenkor felvilágosítással szolgálunk.
TELJES LAKBERENDEZÉSEK.
MŰVÉSZI TERVEZÉSEK.

A NÖVÉNY- ÉS VIRÁGDÍSZITÉST

Éliás
virágüzlet

IV., VERES PÁLNÉ UTCA 10.
RENDEZI.

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda,
Budapest, IV., Prohászka Ottokár u. 6.

TURMAYER SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

Rákospalota, Bathyány u. 57.

TABÁNI ÉS OLASZORSZÁGI MŰVEIBŐL RENDEZETT KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

A kiállitás megtekinthető:
SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 12. félemelet.
Telefon: 189-554.
1946 julius 3-ig, naponta 10–5 óráig, szombat,
vasár- és ünnepnap 10–2 óráig.

AZ ÁLLAMHATALOMNAK KELL A TURISTASÁG SEGITSÉGÉRE JÖNNIE

A turistaankét második napján, február 12-én *Sebestyén* István (TTE) tartott bevezető előadást *a tilos területekről*. Áttekintette a kérdés történeti előzményeit, kifejtve, hogy a turistaságnak tett ígéretek keltette remények megfeneklettek, mert *az erdőtörvény* turistaszakaszát a turistaság szempontjából hasznavehetővé tevő *végrehajtási utasítása mindmáig nem jelent meg.* Megállapítható, hogy ma bizonytalanabb és rosszabb a turisták helyzete, mint volt az erdőtörvény meghozatala előtt. A magánosok önző felfogásának győzelmén nem is lehet csodálkozni addig, amíg *a kincstári és közalapítványi erdőket* kezelő hatóságok nagyobb megértéssel és engedékenységgel nem viseltetnek a nemzet szempontjából is oly sokszor elsőrangú fontosságúnak minősített turistaság számára. Ezeket a birtokokat *kellene elsősorban megnyitni a szövetség kötelékébe tartozó fegyelmezett turisták előtt.* Az államhatalomnak kell elsősorban a turistaság segítségére jönni és az általános közjó és közegészségügy szem előtt tartásával az őszi nagyvadászati időtől eltekintve — jelzett utakon — a szabad átvonulást engedélyezni. A szövetséghez intézett határozati javaslat ezek alapján az erdőtörvény végrehajtási utasításának sürgős kiadását, a kincstári és közalapítványi erdőbirtokon bizonyos korlátozások mellett a szabad átvonulás biztosítását és az ország közvéleményének a turistaság kívánságairól való helyes informálását jelöli meg legfontosabb célkitűzésekként. A javaslattal kapcsolatosan felszólaltak, kimutatták, hogy *az újabb területelzárások most már a főváros közvetlen környékén lévő hegyvidék nagy részére is kiterjednek* s így az egyre szaporodó tilos területek most már egyenesen akadályozzák a turistaság terjedését.

Az értekezlet egyhangúlag kimondotta, hogy az értekezleten elfogadott határozati javaslatokat a szövetség márciusi közgyűlésen napirendre tűzeti.

A MÁV GÉPGYÁRI TURISTÁK TÖRZSTAGSÁGOT KÉRTEK A SZÖVETSÉGTŐL

A *MÁV Gépgyári Sport Kör turistaszakosztálya* a Magyar Turista Szövetséghez intézett beadványában *kérte, hogy a szakosztályt,* amely 14 év óta tartozik a szövetségi tagegyesületek sorába, *részesítsék a törzstagoknak megillető jogokban.* A most érvényben lévő alapszabályok szerint a másfélú sportegyesületek szakosztályai a turista szövetségben nem lehetnek törzstagok, ami ugyan semmi tekintetben sem hátráltatja turistaműködésüket, mindössze annyit jelent, hogy a közgyűléseken, így tehát a tisztikar megválasztásánál stb. nem gyakorolhatnak pluralis szavazati jogot. A turistaság havonként ülésező „parlamentjében" a közel hetventagú tanácsban senkinek sincs plurális szavazati joga, tehát az egésznek nincs különösen nagy jelentősége és egy kisegyesület számára alig több mint tiszta megtiszteltetés. Az idei közgyűlésen tárgyalni fogják *az alapszabálymódosítások során* a törzstagság kérdését is és mint már említést tettünk róla, *nem lehetetlen, hogy tíz évi tagság után a nem kizárólag turistacélú egyesületek turistaszakosztályainak is megadják* — megfelelő érdemes munka alapján — *a törzstagságot.* Erre a megtiszteltetésre a MÁV gépgyári turisták a legszigorúbb szemmel mérlegelve is feltétlenül érdemesek nemcsak komoly magatartásuknál fogva, hanem azért is, mert alkotásaikkal — két menedékházat építettek és egy egész sor apróbb értékes létesítményt produkáltak — határozottan jó szolgálatot tettek a közérdeknek. Tárgyilagosan megállapítható, hogy boldog lehetne a magyar turistatábor, ha minden szövetségi tagegyesület a MÁV gépgyáriakkal egyenlő arányban fejtene ki alkotó tevékenységet.

LÓSPORT

Vasárnapi ügetőversenyek

A BUE hetedik versenynapja kerül vasárnap délután félhárom órai kezdettel lebonyolításra. Kilenc futam szerepel a műsoron, amely az eddig pihentetett trappereket nagy számban jelzi indulókként. Ha el is indulnak, akor kitűnő mezőnyökre van kilátás. A nap főeseménye a nemzetközi verseny, melyben a kitűnő másodklasszis tagjai találkoznak, nagyszerűen kiegyenlített esélyekkel. Jelöltjeink:

I. futam: Háromévesek versenye. 1700 m. 5 nevezés. *Verbéna* (Maszár F.) — *Liselotte* (Zwillinger J.) — *Utóda* (Feiser).

II. futam. Rózsadombi díj. 2000 m. 12 nevezés. *Capua* (Maszár I.) — *Ipoly F.* (Zwillinger T.) — *Risiko* (Feiser).

III. futam: Horpacs-díj. 2100 m. 10 induló. *Janika* (Zwillinger J.) — *Groo Peggy* (Feiser) — *Mucs* (Vorst).

IV. futam: Hendikep. 2100 m. 14 nevezés. *Bola* (Jónás) — *Vág* (Feiser) — *Minor* (Kovács F.).

V. futam: Nemzetközi verseny. 2100 m. 8 nevezés. *Elvira* (Feiser) — *Gudrune* (Zwillinger J.) — *Botond* (Steinitz).

VI. futam: Mechanikus hendikep. 2100 m. 8 nevezés. *Leó* (Maszár I.) — *Spilka* (Jónás L.) — *Hopper* (Kovács II.).

VII. futam: Ürkocsishajtás. 2100 m. 7 nevezés. *Csipke* (Montagh dr.) — *Orgona* (Calla) — *Vitézlő* (Vecseklőy).

VIII. futam: Hendikep. 2100 m. 11 nevezés. *Imréd II.* (Benkő) — *Áratő* (Jónás L.) — *Dundi* (Vorst).

IX. futam: Pusztaselypi díj. 2000 m. 10 nevezés. *Margit S.* (Marschall J.) — *Szélhámos* (Jónás L.) — *Bokros* (Wiesner).

ÚJ MAGYARSÁG Színház Zene.film Művészet

Esti főpróba és vasárnapi premier a Nemzeti Színházban

Pár héttel ezelőtt kezdték meg a Nemzeti Színházban *O'Neill*-nek, a világhírű amerikai írónak „Amerikai Elektra" című darabjából a próbákat, amelyek pár nappal ezelőtt *Bajor* Gizi influenzás megbetegedése miatt abbamaradtak. A művésznő több napon keresztül magas lázban feküdt lakásán, de szombaton délelőtt már teljesen egészségesen megjelent az „Amerikai Elektra" próbáin. A darab főszerepeit *Bajor* Gizin kívül *Makay* Margit, *Iványi* Irén, *Szörényi* Éva, *Csortos* Gyula, *Timár* József, *Hosszú* Zoltán, *Uray* Tivadar és *Lehotay* Árpád játszák. *A bemutató újításszámba megy a Nemzeti Színházban, mert a főpróbát nem délelőtt, hanem február 27-én, szombaton este 7 órai kezdettel tartják meg, a premiert pedig, ugyancsak újításként vasárnap este.* Az esti főpróbát azért határozta el a színház, mert az „Amerikai Elektra" előadása négy óránál is több időt vesz igénybe. A szombati sajtófőpróbán kilenc óra tájban félórás vacsoraszünetet is tartanak. A különleges izű és világsikert aratott O'Nell-darabhoz a díszleteket *Varga* Mátyás, a ruhákat P. *Nagyajtay* Teréz tervezte. Az előadást *Németh* Antal igazgató rendezi.

Készül Knut Hamsun első filmje

Nagyon sok filmgyár megpróbálkozott vele, hogy Knut *Hamsuntól*, a világhírű északi írótól megnyerje az engedélyt valamelyik regényének filmesítésére. Knut Hamsun ezeket az ajánlatokat eddig mindig mereven visszautasította és arra hivatkozott, hogy véleménye szerint regényeinek felépítése olyan, hogy azokat a filmen teljes hűséggel nem lehet visszaadni. *Most nagy meglepetést kelt a hír, hogy Knut Hamsun szakított álláspontjával és az egyik nagy német filmvállalatnak megengedte, hogy a legnagyobb sikert aratott művét, a Pán-t, Thomas Glahn hadnagy különös izű történetét megfilmesítsék.* A film elkészítése már befejezéshez közeledik. *A főszerepeket főleg norvég származású színészek játszák:* Edvarda bárónőt Hilde *Sessak*, Évát Marie-Luise *Claudius* alakítja, Glahn hadnagy a nagyon tehetséges Christian *Kayssler* lesz, *Mack* kereskedő Hugo *Werner Kahle* és a kovács Aribert *Grimmer*. A regény egyik közismert „alakja": *Aesopus*, Glahn hadnagy kutyája és így természetesen a filmen is nagy szerep jut a hűséges négylábú állatnak. A kutya is északi típus és ha fajtája eddig ismeretlen is volt, annál ismertebb lesz pár hónap mulva, amikor a német filmgyár műtermében kikerül Knut Hamsun első filmje.

Egy „elveszett" levelezőlap és az 1000 pengős fogadás

Egyik soproni lap cikke különös port vert fel a vidéki színészet életében. A történet alapja egy levelezőlap, hőse pedig *Tolnay* Andor színigazgató és társulatának egyik tagja, *Sötét* Balázs. A híradás szerint Tolnay Andor levelezőlapot írt igazgató-kollégájának, *Fodor* Oszkár pécsi színigazgatónak, a lap azonban valami okból nem érkezett meg a pécsi színház irodájába. Tolnay Andor az esetet elmondta Sötét Balázsnak, s a diskurzusból kisebb vita kerekedett, mert Sötét Balázs kapott megbízást a levelezőlap feladására. Szó szót követett: Sötét azt állította, hogy elküldte a lapot, mire a Tolnay a következőket mondta:

— *Ha produkálni tudja azt a levelezőlapot, fizetek önnek ezer pengőt, ha nem, remélem levonja a konzekvenciákat és azonnali hatállyal felbontja a szerződést!*

A kihívásra, a cikk szerint, Sötét Balázs rövid gondolkozás után így szólt:

— *Vállalom!*

Az ezerpengős fogadás Sötét Balázs győzelmével végződött. A színész elutazott Pécsre és elhozta Fodor Oszkár íróasztaláról a levelezőlapot, amely valahogy elkerülte a pécsi direktor figyelmét. *Ezután következett a nagy esemény: a hírnek az a része, amely szerint Tolnay Andor kapitulált és kifizette Sötét Balázsnak az ezer pengőt!* Sopronban, ahol az eset történt, érthető meglepetést keltett a fogadás híre: *notórius fogadók szegény Tolnay Andornak mindenféle ajánlatot tettek, de Sötét Balázsnak is bujkálnia kellett a barátok, a jóismerősök és bizonyára a hitelezők elől is, hogy ilyen tüneményes gyorsasággal, egyszerű levelezőlap jóvoltából ezer pengő csúszott váratlanul a tárcájába.* Végül is nem lehetett mást tenni, — a színésznek s az igazgatónak ki kellett mozdulnia a lakásából, Tolnay Andor azonban a soproni lapokban nyilatkozatot adott, amelyben kijelenti, hogy az egész ügy *fatális tévedés* és a *furcsa reklám* nagyon kellemetlen hatást tett rá. „Kellemetlenül érintett a dolog, — mondotta, — mert egyszerűen nem igaz, hogy bármiféle fogadást kötöttem volna! Sötét Balázs is kérte egyébként az említett híradás helyreigazítását."

Ezzel a heppienddel végződött Tolnay Andor levelezőlapjának és az ezer pengő legendájának színházi története.

* **Tündérlaki lányok.** (Repriz az Andrássy-úti Színházban.) Mintha a békevilág omnibusza döcögött volna elő, régmult bájos jeleneteket elevenített fel *Heltai* Jenő „Tündérlaki lányok" című vígjátékának felujításával az Andrássy-úti Színház. A démon tisztességesen fölneveli nővéreit, polgárilag kiházasítja őket. Hol vagyunk már ettől a problémától? Egyáltalán mi adott időszerűséget a felujításnak? Hirtelenében nem tudjuk. A darab humorba mártogatott filozófiája nem áll közel a mai közönséghez. Inkább a színészi része érdekes a felujításnak. *Turay* Ida aranyos, kedves jelenség a színpadon. Jókedvű játékát élveztük. *Sennyei* Vera szép Boriskája nagyon rokonszenves. Ki kell emelni *Vízváry* Mariska markáns alakítását, *Kovács* Terus pasztell-játékát, továbbá a tehetséges *Bilicsit*, *Kiss* Manyit, *Szaplonczay* Évát. *Góth* Sándor rendezése hatásos. (Dió)

* **Turmayer Sándor festményei a Műteremben.** Gyűjteményes kiállítás keretében mutatja be a Műterem *Turmayer* Sándor régibb és újabb festményeit. Arcképek, városrészletek és tájképek váltogatják egymást ezen a kiállításon, többé-kevésbé kedves és megnyerő beállításban. *Turmayer* Sándor szeretettel nyúl a témáihoz, amelyek meglehetősen egyszerűek, hangulatosak és nem akarnak többet adni, mint egy-egy előtérbe hozott téma kihangsúlyozását. Tabáni utcarészleteiből hiányzik a lerombolt városrész pittoreszk bája, de az Olaszországban készített tájképei és városrészletei nagyon megkapóak, színesek és eredetiek. Figurális témáiból különösen egy parasztlány portréja emelkedik ki. (d. a.)

Korda Sándor legnagyobb alkotása
Charles Laughton
legnagyobb alakítása
Rembrandt
CORSO: Kedden premier!

Ludovikás Levente

Lehetetlen igaz öröm és jóleső érzés nélkül végiglapozni a ludovikások idei évkönyvét. Ami a pompás évkönyvben száz oldal terjedelemben csak található, az mind az akadémikusok műveltségét, szépérzékét, katonai és általános tudását hirdeti. Aki valaha is azt hitte, hogy a felnövő tiszti generáció kizárólag a merevnek ismert katonai szellemben nevelkedik fel, most kell, hogy egész más szemmel nézze a mindenképpen magas színvonalon álló akadémikus ifjúságot.

A gyönyörű kiállítású évkönyvben közölt díjnyertes pályamunkák, a tanárok cikkei, versek, elbeszélések, az akadémikus-művészek képeiről és szobrairól készült fényképek s az akadémiák belső életéről írt beszámolók igaz megelégedéssel tölthetnek el mindenkit, aki a szívén viseli a magyar ifjúság minél tökéletesebb kiképzését.

Az akadémikusok munkái közül mindenekelőtt *Küllkey* Dénes szobrai hatnak a legnagyobb meglepetésként. Egyéni s töretlenül fiatalos művészete mindenképpen figyelmet érdemel. *Horváth* Andor rajzai, *Raksányi* György és *Hargai* János faragásai, *Romhányi* Ferenc könyvtáblája, vitéz *Doromby* László ceruzarajzai, *Szalay* Antal, *Bajsa* Bálint paszteljei és *Prónay* Lajos kitünő olajfestménye bizonyítják, mennyien foglalkoznak az akadémián képzőművészettel is.

Némay Ferenc ny. alezredes elsőrendű portréja, *Szentneményi* Béla főhadnagy finom olajfestményei, *Kern* Ferenc százados színpompás képei és *Szabó* Károly százados remek karikatúrái díszítik még az évkönyvet.

A szakirások közül *Tormássy* Tibor és *Székely* Ákos akadémikusok pályanyertes munkái, valamint *Zalay* Tamás akadémikus értekezése figyelemreméltóak.

Szépirodalmi vonatkozásban már kissé szintelenebb a „Ludovikás Levente", de annál elevenebb képet ad az akadémiák sokszor fárasztó, küzdelmes, de legtöbbször derüs, sok testedzéssel és olykor kis szórakozással fűszerezett életéről. Aki végiglapozza a ludovikások idei évkönyvét, megérti az akadémikusok jelszavát:

— *Kard és tudás a fegyverünk!*

HANGVERSENY-NAPTÁR

Vasárnap, február 21-én Dohnányi Beethoven-matinéja (11, Zeneakadémia).

Hétfő, február 22-én Charles Münch vezényli a budapesti hangversenyzenekart (8, Városi Színház).

Hétfő, február 22-én Ákom Lajos orgonaestje (fél 9, Zeneakadémia).

Kedd, február 23-án A magyar zenekar Mozart-estje (8, Zeneakadémia).

Kedd, február 23-án Janine Weill Debussy-estje (8, Zeneakadémia, kamaraterem).

Szerda, február 24-én Stell Andersen zongoraestje (fél 9, Zeneakadémia).

Szerda, február 24-én Országos közművelődési tanács első bérleti estje (8, Zeneakadémia kamaraterem).

Csütörtök, február 25-én Eduard Flipse vezényli a budapesti hangversenyzenekart (8, Vigadó).

Csütörtök, február 25-én Gergely László zongoraestje (8, Zeneakadémia).

Péntek, február 26-án Eniti Ernest hegedűestje (8, Zeneakadémia).

Péntek, február 26-án Janine Weill Debussy-estje (8, Zeneakadémia kamaraterem.)

Vasárnap, február 28-án Horváth Károly vezényli a budapesti hangversenyzenekart (8, Vigadó).

* **Jean Harlow — a harcias hölgy.** Jean Harlow, a népszerű amerikai mozisztár, eddig hódolt annak az amerikai divatnak, hogy nem szabad egy férj mellett megöregedni és háromszor volt férjnél. Most azonban egyszerre két férje van: az egyik William Powell, a másik Spencer Tracy. Természetesen csak a filmen és még természetesebben csak egy jogi tévedés révén. Ez a furcsa családi állapot a magva a „Harcias hölgyek" című új Metro-vígjátéknak, amely egy rágalmazási per vidám, ötletes és meglepő fordulatait mondja el. A per és a bonyodalom szereplői Jean Harlow, Myrna Loy, William Powell és Spencer Tracy, a per irányítója — tehát a film rendezője — Jack Conway.

* **500 gyermek énekel zárókánont a budapesti protestáns középiskolák hangversenyén.** A további műsorban a XVI. és XVII. század kiváló protestáns zeneszerzők (Goudimel, Isaac, Hasse, Humpelschaumer, Grüger, Vierdank, Tellemann és Schütz) énekkari művei, zsoltárok, kántáték, Kodály Z. O. L. zsoltára, Bach, Händel, orgonaművei a négy intézet (Budapesti evangélikus fiú és leánygimnázium, Budapesti református gimnázium és Baár-Madas leánygimnázium) ének- és zenekarát Árokháty Béla, Faragó József, Kapy Králik Jenő, T. Szekeres Ida és Peskó Zoltán vezénylik. Jegyek a szereplő intézeteknél és a zeneművészeti főiskola portásánál 50 fillértől 5 pengőig válthatók. A hangversenyt február 28-án ½6-kor tartják a zeneművészeti főiskolán.

Háromlevelű lóhere

Szép Ernő uj vigjátéka a Vigszinházban

Premier: szombaton, febuár 27-én

A Vigszinházban szombaton, e hó 27-én kerül bemutatásra Szép Ernő háromfelvonásos új vigjátéka, a

HAROMLEVELŰ LÓHERE

A kiváló szerző művének cselekményét ezúttal a pesti derűs bohémvilágból merítette, ennek kedves és vonzó alakjai kelnek életre új szindarabjában. A vigjáték főszerepeit

SZOMBATHELYI BLANKA, SULYOK MÁRIA, SOMLÓ ISTVÁN és KABOS GYULA

személyesitik.

Jelentős feladathoz jutottak a nagyszemélyzetű ujdonságban

Esterházy Ilona, Kelen Dóra, Kürthy Sári, Lengyel Gizi, Pártos Erzsi, Szász Lili, Szemlér Mária, Tassy Mária, Váry Gyöngyi, Bérczy, Bihary, Egry, Gárdonyi, Justh, Keleti, Köpeczy-Boócz, Lengyel, Leövey, Peti, Vértess Lajos és Vértes Tibor.

Rendező: Hegedűs Tibor.

Diszlettervező: Vörös Pál.

A zenei részeket Bródy Tamás készítette elő.

A premier után az ujdonságot a Jánossal váltakozva fogják adni.

MILYENEK AZ UJ filmek?

Finom familia

(Décsi, Casino)

A *Finom familia* egy fiatal mama és két flapper-leánya szeszélyes hóbortjain keresztül mutatja be és teszi nevetségessé a pénztől megkotyagosodott amerikai újgazdagok családi és társasági életének félszegségeit. A családfő kövér és műveletlen, zsákszámra keresi a pénzt, de tehetetlen felesége és lányai különcködéseivel szemben. A rosszul nevelt lányok léha szórakozásokban keresik az élet örömeit, sok a pénzük és idejük, kényeskednek, rosszalkodnak egymásra licitálva, nap-nap után új és rendkívüli trükkökön törik a fejüket, hogy hozzátartozóikat elképesszék. Reggel számlát hoznak a papának, az egyik leány, amikor hajnalban hazatért, beverte útközben az ablakokat. Másik számla is érkezik: egy kocsis ötven dollárt kér és a lovát. A másik kislány ugyanis lóháton jött haza és valóban, a ló most is ott nyerit a konyhában. Az egész házban csak az új inasnak van helyén az esze, akit a newyorki Cséry-telepen a kincskereső koldusok között szedtek fel, hogy egy estélyen mint új attrakciót mutassák be. Az inasról kiderül, hogy tönkrejutott gentleman, aki kiegyensúlyozott viselkedésével észretéríti a megbomlott családot. A jó cél érdekében nem kifogásoljuk, miként szövődik a végig mulatságos és nevettető burleszk meséje s a főszereplők kitünő játéka is sok mindent elfogadhatóvá tesz. William *Powell* remekel az inas szerepében. A színlap a kisebbik lány szerepét játszó Carole *Lombard*-ot tünteti fel primadonnaként, de éppen olyan kitünően játszik a nagyobbik leány és a mama megszemélyesítője is. — A kisérő műsor egyik filmjében bravuros tánc-mutatványok szerepelnek.

Ma vasárnap délután ½4 órakor
BOHÉMÉLET
GUGLIELMETTI
felléptével. Rendkívül mérsékelt helyárak.

* **A bécsi magyar szövetség nagysikerű kulturestet rendezett.** Bécsből jelentik: A bécsi magyar szövetség most rendezte meg az osztrák mérnök- és épitész-egyesületben 104-ik kultúrestélyét. A hangversenyen a termet zsúfolásig megtöltő közönség soraiban ott voltak a bécsi magyar követség tagjai, valamint Böszörményi László dr. külügyminisztériumi miniszteri tanácsos is. Az estélyen Gergely László tökéletes tehnikával, lendületes előadással és egyéni felfogással Liszt és Weber műveiből adott elő. Ilosvay Eszter Bécsben élő magyar énekesnő Kodály-dalokat énekelt mély átérzéssel, melegen csengő pompás althangon. Nagy feltűnést keltett Albert Ferenc 16 éves hegedűművész első bécsi szereplése, aki mint valóságos csodagyerek tehnikai tökéletességével és érett zenei felfogásával bámulatba ejtette a közönséget. Reimers Emerich, a Burgtheater tagja, magyar lirai verseket adott elő német fordításban. A bécsi állami opera két kitünő magyar tagjának, Hajmássy Ilusnak és Godin Imrének igen nagy sikerrel előadott operaáriái fejezték be a jólsikerült magyar kultúrestét.

* **A lámpást vivő hölgy.** A tizenkilencedik század Angliájának egyik legérdekesebb nőalakja Florence Nightingale, az előkelő családból származó, szép, fiatal leány, aki a tulajdonképpeni ápolónőképzés megalapitója. Színes, eseményekben gazdag életét a „Fehér angyal" című film eleveníti meg, amelyet a fővárosi népmüvelési bizottság február 21-én délelőtt ½11 órakor filléres helyárakkal filmmatiné keretében mutat be a Corvin-filmszínházban. Bevezető előadást Toperczer Ákosné országgyűlési képviselő tart.

* **Eredeti bemutató Debrecenben.** A debreceni Csokonai Színház 26-án mutatja be Felkay Ferenc „Baj van Napoleonnal" cimű darabját. Az ujdonságot Horváth Árpád igazgató rendezi, a főszerepeket pedig a színház legkitünőbb színészei játszák. A diszleteket Üllő Endre tervezi.

SALWARE

vagy a bozeni Magdolna

Carl Zuckmayer mint lirikus kezdte, hangulatos, színes és a természetért rajongó versekkel, azután áttért a novellákra, majd a szindarabirást választotta területéül és az egyik művével „Köpeniczki kapitány" komoly sikert aratott. Verselésében mindig erősen hangsúlyozta a lirát és a szinességet. A Rajna-környéki szőlőhegyek hangulatát, a népiességet, a dalt és a nótát lehetett érezni régebbi munkáinál. Első regénye, amely Benedek Marcell forditásában „Salware vagy a bozeni Magdolna" cimmel jelent meg, szinte összesürítve adja Carl Zuckmayer különböző stilus-próbálgatásait és egyúttal a szokásos „első regény" tapogatózását is. A lirikus nem tud megküzdeni a formával, elnagyolja a jeleneteket, az alakok karakterizálásánál túlságosan sok az epika és a költői elképzelés, amely bizony azt hozza magával, hogy Zuckmayer alakjai túlságosan lárvaszerűek, vérük egészségtelen, gondolatvilágúk bizonytalan, kapkodó és sohasem néznek egészségesen a világba, még abban a környezetben sem, az Alpok nagyszerű és megkapó hegyei között, ahol pedig több az élet, az üditő levegő, mint a másik körengetegben: a városokban.

Ködösek és sajátságosan fáradtak azok a figurák, mintha évszázadok terhét viselnék magukon és tetteikben, cselekedeteikben mindig valami elfojtott rémület húzódik meg. Enerváltak, csak azt nem tudjuk, miért és még azok a figurák is, akiket Zuckmayer úgy állit elénk, mint az alpesi vidék típusait: a Matterhorn, az Ortler, vagy a Pi Palü hegycsúcs súlyát viselik magukon. Félelmetes hallgatás húzódik meg bennük, elfojtott indulatok akarnak kirobbanni... ami abban az esetben lenne érdekes, ha Zuckmayer misztikus környezetbe állitaná a cselekményt. Szeretnek és mégsem érzik az igazi szeretet lényegét és inkább egymást kinozzák, mintsem a békét, a nyugalmat s a megértést akarnák megvalósitani. Az a két nőalak, az úri és a paraszti Magdolna, akiket elénk állit, költői szempontból megkapó, érdekes és még a rapszódikusságukat is megbocsájtjuk nekik.

De az alakokon és a regény meséjén túl, valljuk be őszintén, a könyv értéke a költői leirásokban van. A lirikus Zuckmayer itt bontakozik ki igazán, itt mutatja meg tehetségét és itt szórakoztatja el leginkább olvasóit. A tájak megkapó fényt árasztanak maguk körül, muzsikálnak a hegyóriások, énekelnek a patakok és szivesen baktatunk Zuckmayerrel a hegyi ösvényeken. Galagonyabokrok, fenyőfák, havasi virágok és örökzöldek árasztják magukból az életet, amikor a német iró tolla hozzájuk ér. A hegyi kocsmák, az albergók, a kunyhók és egy nagyon szép kép: egy havasi tanya leirása, a robosztus bikával és a csönd békéjével, megértetik majd mindenkivel, akik elolvassák ezt a könyvet, mit jelent a hegyek varázsa. Az a hatalmas érzés, ami mindenkit örökre megfog, ha egyszer meglátta a havasokat. A költő Zuckmayer itt él és igy nem csoda, ha hódolattal hajol meg a természet fensége előtt... A Révai kiadásában megjelent szép kiállitású könyvet Molnár C. Pál olaszos illusztrációi diszitik.

Dékány András

MAGYARSÁG földpénzgazdaság

Kitünő üzletévről számol be az Angol-Magyar Bank

Közel 5 millió pengő a betétszaporulat

Az *Angol-Magyar Bank* szombaton nyilvánosságra jutott mérlege a várakozásnak megfelelően *a vállalat igen kedvező újabb fejlődéséről* tanuskodik. A bank üzletei az elmult évben jelentősen *kibővültek.*

Rendkívül figyelemreméltó a betétképződésnek általánosan tapasztalható lassú menete dacára *a bank betétállományának 4.6 millió pengőnyi szaporodása,* ami lehetővé tette, hogy az intézet úgy ezzel az összeggel, mint az évközben az adósok részéről visszafizetett összegek révén *további hitelnyujtással álljon a gazdasági élet rendelkezésére.* Hogy ezt meg is tette, bizonyitja váltótárcájának 4.6 millió és az árulombardelőlegeknek 2 millió pengővel való emelkedése. Emellett nem tévesztette szem elől a mobilitás követelményeit.

A kimutatott tiszta nyereség lehetővé tenné ugyan osztalék fizetését; de ha az intézet a nyereséget a nagyrészvényesekkel egyetértően ezúttal is tartalékolásokra, tehát *az intézet belső erősitésére fordítja, az csak a vezetőségnek előrelátó gondossága mellett szól.*

Érdekes az intézet közleményének az a része, mely 31 fiatal munkaerő alkalmazásáról szól.

Figyelemreméltó *a bank érdekkörébe tartozó vállalatok kedvező üzletmenetéről* és rentabilitásának fokozódásáról szóló jelentés, ami a bank osztalékjövedelmének emelkedését is fogja jelenteni. Az e vállalatoknál birt részvényérdekeltségnek a mérlegben olyan értékkel való beállitása, hogy a tőzsdei árfolyamokban az 1936. év folyamán beállott jelentős emelkedés teljesen figyelmen kivül hagyatott, *a bank látens tartalékainak számottevő további növekedését jelenti,* amit nagyon kedvező jelenségnek kell minősiteni.

Az intézet az alábbi jelentést adta ki:

Az *Angol-Magyar Bank Rt.* igazgatósága *Schober* Béla dr. m. kir. titkos tanácsos elnöklésével február 20-án tartott ülésében megállapította az 1936. üzletév mérlegét, mely az előző évről áthozott 228.378.61 P betudásával *1,345..221.57 P tiszta nyereséget* tüntet fel (az előző évi 1,178.378.61 P-vel szemben).

A gazdasági helyzet általános javulása az intézet működésében is éreztette hatását, ami a zárószámadások főbb tételeinek emelkedésében kifejezésre jutott. Az eredményszámla szerint a bruttó nyereség az előző évi 5.1 millió P-ről 5.3 millió P-re emelkedett, mert a folyó-üzlet élénkülésével és a kihelyezések növekedésével — a kamatmarge szükülése dacára — mind a kamatjövedelmek, mind a folyó-üzleti nyereségek némileg növekedtek. A személyzeti és dologi költségek az alkalmazottak javadalmazásának emelése és 31 fiatal munkaerő alkalmazása következtében az előző évvel szemben vaalmelyes emelkedést mutatnak. Szaporodtak az adóterhek is. A mérlegen belül keresztülvitt rendkívüli tartalékolásokon és az eredményszámlában leirt 612.000 pengőnyi összegen felül a lefolyt üzletév tiszta eredménye az előző üzletévvel szemben 20 százalékos emelkedést tüntet fel.

A fenti nyereségegyenleg lehetővé teszi ugyan osztalék fizetését, azonban a hiteléletnek még megoldásra váró problémáira való tekintettel az igazgatóság a nagyrészvényesekkel egyetértően, de illetékes pénzügyi tényezők helyes intencióinak is megfelelően, ezidén is fenntartja azt az álláspontját, hogy az elért tiszta nyereség az intézet erejének további növelésére használtassék fel. Ezért azt az inditványt fogja *a március 16-ra egybehivandó 46. évi rendes közgyülés* elé terjeszteni, hogy a rendelkezésre álló összegből 100.000 P a mérlegben kimutatott tartalékalapoknak 17,284.636 P-re és 100.000 P az ingatlanértékcsökkenési tartaléknak 300.000 P-re leendő növelésére, 500.000 P belső tartalékolásokra, 350.000 P a nyug- és kegydíjalapok dotálására fordittassék, míg a fennmaradó 295.221.57 P (az előző évben 228.378.61 P) az 1937. üzletév számlájára vitessék át.

A mérleg tételei közül kiemelendő, hogy a betétképződés terén általánosan mutatkozó lassúság ellenére mind a takarékbetétkönyvekre, mind folyószámlára elhelyezett *betétek állománya szaporodott,* amennyiben a takarékbetétek 39.9 millió P-ről 42.9 millió P-re, a folyószámlabetétek pedig 43.2 millióról 44.8 millió P-re, az összes betétállomány tehát 83.1 millió P-ről 87.7 millió P-re, vagyis *4.6 millió P-vel emelkedett.*

A bank *mobilitásának* kedvező állását jelenti, hogy a nála takarék- és folyószámlabetétként elhelyezett összegnek túlnyomó részét tartotta készpénzben, bankári követelésekben, árulombard-előlegekben és váltókban; a *pénztári készletek* és *bankári követelések* összege az előző évi 13.6 millió P-vel szemben 11.7 millió P-vel szerepel, viszont 2 millió pengővel növekedett a bármikor készpénzzé tehető árulombard előlegek tétele; a *váltótárca* pedig az 1935. évi 53.2 millió P-ről 57.8 millió P-re emelkedett.

A *hitelezők* tétele törlesztések folytán az előző évi 27.4 millió P-ről 26.7 millióra csökkent. E tétel túlnyomó része a bank angol és egyéb külföldi szoros baráti összeköttetései által az intézet ügyfelei részére a bank garanciájával korábban nyujtott hitelekből áll.

Az *adósok* és *az értékpapirokra és árukra adott előlegek* tételei az előző évi 57.4 millió P-ről 59.1 millió P-re emelkedtek. Ezeknek a tételeknek, valamint a váltótárcának emelkedése és az adósok által évközben törlesztett összegek újabb kihelyezése bizonyitéka annak, hogy a bank ügyfeleinek hiteligényeit a legnagyobb méltányossággal elégitette ki és új hitelek engedélyezésével is rendelkezésére állott a gazdasági életnek.

Az *értékpapirtárca* és az érdekeltségek tételeinek értékelése a szokásos konzervativ elvek szerint történt; a bank érdekkörébe tartozó vállalati részvények tőzsdei árfolyamaiban az 1936. év folyamán bekövetkezett emelkedés teljesen figyelmen kivül hagyatván, e tételnél számottevő újabb latens tartalék jelentkezik. A vállalatoknál fennálló részvényérdekeltség tételének 150.000 pengőnyi emelkedése a Magyar Kender-, Len- és Jutaipar Rt.-nál vállalt részvényérdekeltséggel és a Szentendrei Papirgyár Rt. alapitásában való részvétellel áll kapcsolatban.

A *jelzálogkölcsönök* állománya visszafizetések folytán további 800.000 P-vel apadt.

A *kezességek* tétele az előző évi 14.2 millióval szemben 13.4 millió P-vel szerepel. E tétel alatt a bank kizárólag az ügyfeleinek belföldön rendelkezésére bocsátott óvadékokat és kezességeket tartja nyilván.

A *mérleg főösszege* 163.9 millió P-ről 168.6 millió P-re emelkedett.

A *bank érdekkörébe tartozó* ügyszólván valamennyi *ipari és kereskedelmi vállalatnál* már az előző években észlelt javulás az elmult esztendőben is folytatódott; a forgalom emelkedésével a legtöbb vállalat üzleteredménye is megjavult, ami több vállalat osztalékának felemelésében is kifejezésre fog jutni.

— **(A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank közgyülése.)** A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank e hó 20-án báró Madarassy-Beck Marcel elnöklete alatt megtartott 67. rendes közgyülése elfogadta az 1936. üzletévre vonatkozó mérleget és zárszámadásokat és egyhangúlag hozzájárult az igazgatóság által előterjesztett összes javaslatokhoz, amelyek alapján az 1 millió 316.675.49 pengőt kitevő tiszta nyereségből a 67. sz. részvényszelvény 1.50 pengővel kerül folyó hó 22-étől kezdve beváltásra. A közgyülésen Koch Gyula, a Budapesti Hentesek Ipartestületének elnöke, kamarai tag, szólalt fel, aki a részvényesek nevében az igazgatóságnak, a vezetőségnek, valamint a tisztviselői karnak elismerését és köszönetét fejezte ki. A felügyelőbizottság új tagjául Samarjay Lajos, a m. kir. államvasutak ny. elnök-igazgatója választatott meg.

— **(Rendelet a jövedelem- és vagyonadó kivetéséről.)** A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli az 1937. évi jövedelem- és vagyonadó kivetése tárgyában kiadott pénzügyminiszteri rendeletet. A rendelet általában fenntartja az 1937. évre is azokat az eljárási szabályokat, amelyeket az 1936. évi jövedelem- és vagyonadó kivetésének is alapjául szolgáltak s közli a mezőgazdasági jövedelmek számbecslése céljából a mult évben kialakult termányárakat, illetőleg a mezőgazdasági és háziingatlanok, az üzemi tőkék és végül az értékpapirok, idegen pénznemek, arany- és aranyérmék, valamint a tőkekövetelések megállapitásához szükséges értékelési határokat.

Most jelent meg:

Erdős Tivadar:

Olasz nyelvtan

magántanulásra is alkalmas, könnyü, áttekinthető előadásban. Az olasz nyelv ebből a könyvből tanulható meg legkönnyebben és legrövidebb idő alatt. Ára . . 1.20 P

Erdős Tivadar:

Francia nyelvtan

szintén magántanulásra alkalmas. Uj módszer a francia rendhagyó igék könnyü és biztos megtanulására. Ára . . . 1.20 P

Megrendelhető az összeg egyidejü beküldése mellett az Uj Magyarság könyvosztályában. Budapest, VIII., József-körút 5., I. em. Portó 20 fillér Utánvétellel 75 fillérrel több.

film | Szinház | társaság

A függöny mögött

I.

A NAGY VIDÉKI VÁROS szinházának két priadonnája van, *Marika* és *Klárika*. Klárika a fiatalabb, Marika az idősebb. Ezt nyugodtan elmondhatjuk, mert hiszen Klárika olyan fiatal, hogy attól Marika még mindig nyugodtan nevezheti magát «*serdülő*»-nek. Marika és Klárika természetesen nem férnek össze, bár ezt sikerült hosszu időkön keresztül eltitkolniok, mig azután egyszer az összeférhetetlenség *kirobbant*.

Az történt ugyanis, hogy Klárikától fotografiát kértek a diákok és a tudományegyetem hallgatói. Klárikának nem állottak rendelkezésére fényképek, legalább is zsákszámra nem, csináltatott tehát magáról amolyan *háromszor három centiméteres* fotografiákat, amiket azután nagy tömegben szétoszlott a tanulni vágyó ifjuság körében.

Marika természetesen emiatt megorrolt. «Hogy jut eszébe Klárikának ilyen reklámot csinálni?» — mérgelődött és szaladt fel a direktorhoz, hogy intézze el az ügyet, mert ellenkező esetben kénytelen annak rendje és módja szerint *hadüzenetet küldeni*, majd később, ha nem kap kielégitő választ, *meginditani a háborut* a legkiméletlenebb eszközökkel.

II.

Klárika, aki csak az idén került ki a sziniiskolából, a nyilvános ellenségeskedés hirére megijedt. Összehivta az állami és felekezeti iskolák aranyifjuságát és könnyek között kérte őket arra, hogy *vegyék Marikát is szeretetükbe*, mert az ellenségeskedés könnyen veszedelmessé válhat számára. A diákok töltőtollaikat kirántva zsebükből, mint egy hang kiáltották: «*Életünket és vérünket Klárikáért!*»

A direktor azonban az önmagával való hosszas tanácskozás után rájött arra, hogy nem egészséges dolog a tüzet szitani, igyekezett Marikát lecsendesiteni és amikor látta, hogy semmi sem használ, kijött a *nagy aduval*. «Az én szinházamban» — mondotta — «egyik tagot sem lehet jobban szeretni, mint a másikat, *fő az egyenlőség* minden vonalon...» És az *egyenlőség alapján* azokat a szerepeket, amiket már előzetesen odaigért Klárikának, *visszavette*...

III.

És a város kedves diákjai forrongtak tovább és szőtték a terveket. Reggelenként a nagy vidéki város lakói arra ébredtek hogy házuk falain, mint követválasztásokkor, nagy ákombákomok hirdették: «*Éljen Klárika!*»

És elkövetkezett egy előadás, amelyben a szubrettszerepet Klárikának kellett volna játszania. De *nem Klárika játszotta*. A diákság felvonult az előadásra, élén Klárikával. Mint hős amazon, ő vezette a diáksereget, amely bevonult a nézőtérre és megtöltötte majdnem az egész szinházat. Amikor azután Marika szinpadra lépett, mint egy test egy lélek hangzott fel a csatakiáltás: «*Éljen Klárika! Éljen Klárika!*»

És Klárika *ott ült a diákság között*, pirulva és remegve és esdekelt, hogy *ne csináljanak botrányt az Isten szerelméért!*

Jajjaj! Mi lesz ebből?!...

Miután azonban a diákság csatakiáltása a szinház vékony falain át kihallatszott, bejöttek a szigoru rendőrök és nem törődve a romantikával, *a diákok közül néhányat kiemeltek* és felirták neveiket, amint ezt a kihágási büntetőtörvénykönyv elrendeli.

IV.

A nagy magyar vidéki városban még mindig nem ültek el az izgalmak. *Nem is ülnek el addig, amig az igazgató nem enged praktikus elvéből, amely azt mondja, hogy — mindenkit egyenlően kell szeretni a földön.* És ennek következményeképen a szinház estéről estére *hangos botrányok szinhelye*, de viszont minden este — *zsufolásig megtelik*....

Solti-premier

Az egyik dunaparti kávéházban Solti Hermin uj müsort hozott a publikumnak. A vadonatuj müsor olyan fehér, mint a hóvirág. A közönség rengeteget nevetett és tapsolt a dizőznek, különösen akkor, amikor Solti kijelentette: «Olyan fehér a müsor, hogy el kell pirulnom.»

* **Fehér Ilonka**, a kiváló magyar hegedümüvésznő külföldi koncertturné után március 9-én tartja egyetlen hegedüestjét a Vigadóban.

Talán maradt némi szimpátia azok iránt, akik nem akarnak hősök lenni, – mondja Páger Antal

A Belvárosi Szinházban szinrekerülő *Shaw*-darabban Szent Johanna körül az érdekes férfiportrék egész galériája sorakozik. Ebből a gazdag szerepsorból három alak emelkedik ki: a Dauphin *(Páger* Antal), a püspök *(Mihályfi* Béla) és a káplán *(Nagy* György). A Belvárosi Szinház Szent Johanna előadásának ez a három szereplője igy beszél szerepéről:

Páger Antal:

— Furcsa és szép feladat a dauphin — a későbbi VII. Károly — szerepe a «*Szent Johanná*»-ban. *Majdnem a karikatura határán mozog* ez a szánalomraméltó figura, amely minden gyerekességével, kicsinyességével és falmelletti igénytelenségével, ugy érzem, alapjában véve igen *rokonszenves*. Nagyon is «hősies» korban élünk; de azért talán maradt némi szimpátia azok iránt, akik *nem akarnak hősök lenni*, hanem jobban szeretik a maguk igénytelen privátéletét élni! Ezt szeretném a közönséggel megéreztetni.

Mihályfi Béla:

— Cauchon püspök vezette azt az Inkvizíciós tárgyalást, amely Johannát máglyahalálra itélte. Shaw bebizonyitja, hogy ez a kiváló politikus-püspök a maga idejében és a maga helyén *nem tehetett egyebet, mint amit tett*. A «szabadgondolkodónak» bélyegzett Shaw itt tehát *az inkviz-ció intézményét tisztázza* s lefejti róla azt a sok babonát, amely a századok során hozzátapadt. Nagyon kényes, de szép feladat ezt a vivódó figurát szinpadra állitani. Pályámnak legérdekesebb szerepét játszom a «*Szent Johanná*»-ban.

Nagy György:

— Stogumber káplán *költött figura*. Shaw őrajta keresztül érezteti a *nacionalista fanatizmus* felbukkanását abban a korban, amikor nacionalizmus a szó mai értelmében nem is volt még. Olyan szavakat ad a szájába, amelyeknek ma *kettős visszhangjuk van*, amelyek *ma aktuálisabbak mint valaha* és nem feledkezik meg arról sem, hogy a káplánon keresztül *néhány alapos oldalvágást mérjen Anglia és az angol imperializmus felé*. Mondanom sem kell, hogy a legnagyobb odaadással készülök szerepemre. Ritkán jut az ember ehhez hasonló izgató feladathoz.

Agis tragédiája. A Nemzeti Szinház ujdonságából. (Kürthy, Uray, Titkos, Márkus László a szerző, Timár, Bajor Gizi és Rajnay.)

Ma hallottam

hogy Hubay Jenő «szükebb» baráti köre vasárnap reggel husz autón utazik fel Bécsbe a *Karenina Anna* bemutató előadására. Az első kocsiban, az ugynevezett vezérautóban *Zerkowitz* Béla ül majd.

hogy a kedves kis szinésznő olthatatlan szerelme zálogául autót kért hódolójától. A gavallér másnap reggel egy hatalmas csokrot küldött a kis szinésznőnek autó helyett, ezeknek a kedves és figyelmes soroknak kiséretében: «Nem tudok én neked csak virágot adni.»

hogy Bruno Waltert meghivta a stockholmi operaház egy Mozart-opera vezénylésére.

hogy a kis szinházi tröszt igazgatója estéről-estére tizenöt-husz külvárosi kocsmát bejár, ahol *szinházának uj darabját vidám spriccere zés közben lelkes programbeszédekkel támogatja.*

hogy a Házasságot, Vaszary János nagyszerü bohózatát megvásárolta egy francia kiadó. Érdekes, hogy a Házassággal kapcsolatosan Vaszary valamennyi szinpadi müvét bekérte forditásra a párisi szindarabügynökség.

hogy egy dizőz keserüen panaszkodott tegnap: «Sajnos, ma már az a helyzet, hogy Pesten több a dizőz, mint a kávéház. És minden kávéház csak egy diőzt tud foglalkoztatni.» «*Parcellázni kellene a dizőzök számára a Vérmezőt*» — tanácsolta valaki.

hogy Charles Lebargy szinmüvész, a Comedie Francaise volt tagja, meghalt.

hogy *Harmath* Imre, a szóviccek világbajnoka az egyik pesti szinházra ezt a kritikát mondta: «Nagyszerü szinház, igazi *cseresznye*». «Mi az, hogy cseresznye?» — kérdezték barátai. «Nem *meggy*».

hangverseny

Curzon zongora-estje

Ismét ellátogatott hozzánk ez a tehetséges, fiatal angol müvész. Legutóbb *Lyonel Tertisszel* az ugyancsak fiatal brácsamüvésszel hallottuk a Vigadóban és már akkor megállapitottuk *Curzon* előadásában a magasabbrendü zenei intelligenciát. Ezenkivül az angol alaposság és lelkiismeretesség jut erősen érvényre *Curzon* zongorajátékában.

Clifford Curzon egészen fiatalon, tizenhétéves korában nyerte el Londonban a *Mac Farren* zenei nagydijat. Hosszu ideig csak a rádióból ismertük, mert a londoni zeneakadémia, a *Royal Academy of Music*, amelynek tanára volt, nem engedte külföldre. Végül azonban mégis győzött a pedagógus felett a müvész és *Curzon* lemondott az Akadémia tanári székéről, hogy szabadon hangversenyezhessen szerte a világban. És ezt a huszonkilencéves fiatalembert ma már ugy emlegetik, mint a legelső angol zongoramüvészt. *Curzon* huszonkilenc évének fiatalságát, temperamentumát és áhitatát, de ezenfelül a *nagy előadómüvészek elmélyedését* is beleviszi a játékába. Különösen érezhető volt ez *Beethoven D-moll szonátájának* és *Schubert B-dur szonátájának* előadásánál. E két darabnál ugyanis nem annyira a technikai tudás csillogtatására, mint a komoly zenei elmélyedésre van szükség. Müsora többi szerepében *Brahms* kisebb müveit és egy Liszt-darabot adott elő. A zsufolásig megtelt nagyterem hosszasan és melegen ünnepelte a kitünő angol müvészt. *(G—ő).*

Az ESTI KURIR kiadóhivatalának telefonszámai: 122—88, 254—95

Az Örök keringő, Az én leányom nem olyan, a Mackó a Vigszinház és a Pesti Szinház müsorán

A *Vigszinház* igazgatósága tegnap esti tanácskozása során döntött a *Vigszinház* és a *Pesti Szinház* legközelebb bemutatásra kerülő ujdonságairól.

A döntés szerint az

Örök keringőt,

Kaufmann-nak, a *Vacsora nyolckor* szerzőjének szindarabját e hónap 15-én, szombaton este mutatják be a Vigszinházban. Az Örök keringőt *Csathó Kálmán*

Az én leányom nem olyan

cimü vigjátéka követi soron.

A *Pesti Szinházban* a napokban kezdik meg a próbákat Jean de Letraz

Bichon

cimü bohózatából, amely nálunk Stella Adorján forditásában *Mackó* cimmel kerül szinre. Ez a szindarab Páris utolsó két esztendejének legnagyobb sikerü bohózata volt. Eddig

hétszázszor játszották

esti és délutáni előadások keretében Párisban.

Solti Hermin esténként uj müsorral a Dunacorsóban

Hazajön a Gertler-kvartett

Európát járó utjáról most van hazatérőben a sok elismerést kivivott *Gertler-kvartett*, amely *Belgiumban, Hollandiában, Franciaországban, Olasz- és Spanyolországban* adott szinte számlálhatatlanul sok koncertet. *Spanyolországban* például *tizenhét nap alatt tizenkét önálló hangversennyel* lépett a publikum elé a *Gertler-kvartett*, amely az eddigi tervek szerint *február 17-én* érkezik haza *Budapestre*. A percnyi pontossággal összeállitott program szerint a primárius *Gertler* Endre vezetésével 17-én délelőtt érkeznek meg, estére már szerepelnek a rádió mikrofonja előtt, másnap este pedig sor kerül *budapesti* nyilvános hangversenyükre.

A *Barátságos arcot kérek* cimü uj magyar vigjáték, amely tegnap került először a közönség elé, nem csinál forradalmat a filmgyártásban és nem is kivánja, hogy a «*leg*» képzővel ellátott jelzők sorozatával illessék. És talán éppen ezért hat annyira kellemesen, mert maradéktalanul megadja azt a szórakozást, gátlásnélküli nevetés lehetőséget és ha ugy tetszik öt krajcárnyi szentimentális elandalodást is, mint amennyit kinál.

A *három*, illetve a *négyszög* figurái megint csak a *szegény lány, gazdag fiu* skatulyából kerültek elő. Ezuttal a fiu a feltaláló mérnök, a lány pedig a ligeti fotografus egyszerü, de becsületes gyermekének kartonruhácskáját hordja. De bármilyen nélkülözhetetlen kellék is — amint mondják — a *szerelem* a filmtémák megkonstruálásánál, ezuttal mégsem ők a főszereplők, bár *Ráday* Imre és *Szörényi* Éva nagy igyekezettel és sok hozzáértéssel védik a szentimentális iira frontját; a mese egész sulya a ligeti fotografus vállára nehezedik, erre a *Helfgott Atlaszra*, aki kómikus baklövéseivel előbb mindent összekuszál, de aztán meleg apai jószivével annál akkurátusabban fésüli ki az összegubancolódott szálakat. Szivet-lelket deritően vidám, «csókolnivalóan» kedves, egyszerre kacagtató és egyszerre könnyeztető ebben a szerepben *Szőke Szakáll*, akit de jó hallgatni, hogy magyarul beszél!

Nem volna illő, ha meg nem dicsérnénk *Karinthy* Frigyest, *Mihály* Istvánt és *Váry* Pált a szöveg és a forgatókönyv három egyenrangu gyárosát, főleg mert végre az eddigi magyar filmek sablonjától eltérően minden sallangnélküli stilusban beszéltetik a figurákat.

A szereplők közül igen tetszett még a publikumnak *Páger* Antal nagyon élő karakteralakitása, *Fenyvessy* Éva ragyogó szőkesége, a jól mozgó, szépen beszélő *Békássy* István, de valamennyi epizódszereplő is. Szivesen hallgatták *Brodszky* Miklós muzsikáját és megelégedéssel szemlélték, hogy a rendező *Kardos* László milyen hibátlanul mozgatja a mulatságos négyszög valamennyi fő- és mellékszereplőit.

HANGJÁBAN A FÁJDALOM, GOMBLYUKÁBAN A NEP-JELVÉNY...

— Egy husiparos levele a szerkesztőhöz —

A NEP jelvényében a buzakalász, tehát a mezőgazdaság van kerékbe törve. Gömbös miniszterelnök nemzeti munkaprogramjában azonban nagyon kilovagolta a kisipar bolgogitását is. Addig, amig ez csak program volt, nagyobb baj nem esett; amióta azonban egy fiatal reformer kedvéért a kisipar megmentésére külön minisztériumot is kapott a magyar kisipar, kezdenek a bajok tornyosulni.

A reformok első látható jele az, hogy a buzakalász mellé kerékbetörik most a husipart is. A dolog egészen jól sikerült. Vasárnap az ipar minisztere igért minden jót, — hétfőn a kormány dédelgetett Hangya szövetkezetén keresztül el akarta venni a budapesti és szegedi vágóhidakon a munkahelyeket a kisiparosoktól. A felháborodás első hatalmas lendülete visszaverte a támadást és a husiparosság a maga féktelen fölháborodásának első természetes ösztönével megadta a helyes választ is: kitépte a NEP-jelvényeket azoknak gomblyukából, akik eddig azt hirdették soraikban, hogy csak a NEP-pel boldogulhat a kisipar. Nem beszéltek össze: de Szegeden is, Budapesten is ösztönösen megérezte ezt az iparosság és helyesen itélte meg a valóságos rugókat, amikor a NEP-jelvényeket eldobálta és sárbatiporta.

Még huszonnégy óra sem telt, megindult a *NEP-mentés*. A budapesti és Budapest-környéki hentesek elnökei ujból kitüzték a kerékbetört buzakalászos NEP-jelvényt és kedden este a kereskedelmi és iparkamarában hatalmas beszédeket vágtak ki a husiparosság mentésének ürügyével. Megállapitották, hogy tulajdonképpen nem is a kormány a hibás, hanem csak a Hangya és a főváros. És hibásak az előző kormányok — vágta ki a budapesti henteselnök —, persze a NEP-jelvénnyel a gomblyukában. És a pámbor husiparosok, akik tegnapelőtt sárba dobálták a NEP-jelvényeket, ámulva hallották, hogy a hentesforradalom vezére — Gömbös Gyulától kér segitséget a husipari sérelmek orvoslására. Attól a Gömböstől, aki a Hangyát az egész magyar hus- és zsirexport főkihasználójává tette az ipar és a kereskedelem rovására.

A magyar husiparosságot tehát *saját vezetői törték a NEP-fogaskerékbe*. Ez a husiparosság meg is érdemli ezt, ha nem látja át vezetőinek pártpolitikai játékát. Ez a kormány veszi ki a munkaalkalmat a kezéből — és hibáztatják az előbbi kormányokat, amikor a Hangya még meg sem moccant az exportban. Jellemző, hogy *Éber* Antalnak, a kamara elnökének egészen más volt a véleménye és a kiadott kommüniké szerint a NEP husiparosvezetők kormánypolitikát fedező beszédeire a következőket válaszolta:

«A kamara elnöksége is igyekszik az illetékes tényezőket a meggyőzés békés fegyvereivel meggyőzni arról, hogy *a szövetkezetek ujabb illetéktelen kalandozásai a kereskedelem és kézműipar területeire immár türhetetlenekké váltak*. Bizik abban, hogy ez az eljárás végül is eredményes lesz és nem fog bekövetkezni az, hogy *a kereskedelem és ipar elkeseredése veszélyeztesse a polgárságnak azt a békés hangulatát, amely sok szenvedése és nélkülözése ellenére mindezideig, ezen az értekezleten is, kifejezésre jutott.*»

Hát igen, a kamara elnökének illik még egy ultimátumszerü figyelmeztetést küldeni a NEP-kormányhoz. De az iparosság szeme már kinyilt. Ez a Hangya-betörés a kisipar munkájának elvonására, ez a kormánypolitika igazi arca. Az a kisipar, amely vezetőinek politikai törtetése révén immár kerékbe van törve, amely elkeseredetten látja gazdasági helyzetének fokozatos leromlását — és *mégis a NEP-élharcosok sleppjét alkotja, megérdemli sorsát*. Azt, akinek nincs gerince és önálló akarata, nem szokás figyelembe venni.

Először jött a magyar sütőipar, most pedig kerékbetörték a NEP vezetői a husipart. *A Hangya kapott 30.000 métermázsa sertéskontingenst, Pestmegye 1200 husiparosa pedig együttvéve 186 métermázsát* — kiáltott föl a palotai husiparosok elnöke. *Hangjában a fájdalom rezgett, de gomblyukában a NEP-jelvény fénylett.* Igaz, viszont a vezér urak meg voltak elégedve.

Az ESTI KURIR szerkesztőségének telefonszáma: 28-5-36

A gyermekért rajongó férj miatt vétett a törvény ellen a fiatal mérnökné

Tizennégy napi fogházra itélték, de a büntetését nem hajtják végre

Egy gyermektelen házaspár gyermek-rajongása és egy szerencsétlen fiatal leány házasságon kivül született gyermeke körül igen érdekes bünpör játszódott ma le a büntető törvényszék *Schirilla-tanácsa előtt*. Két nő ült a vádlottak padján. Az egyik egy fiatal varrónő, *Kocsis* Mária, a másik a gazdag, de ugyancsak fiatal dr. *Ried* Gottfried vegyészmérnök felesége, akiket az ügyészség *családi állás ellen elkövetett büntett és közokiratHamisitás vétségével* vádolt meg.

Mult év márciusában *Kocsis* Mária, akit csábitója elhagyott, bevonult a szülészeti klinikára, ahol *iratokkal is igazolta, hogy dr. Ried Gottfriednénak hivják*. Itt megszülte leánygyermekét, akit *Ibolya* néven anyakönyveztek.

Kiderült, hogy mindez *dr. Riedné beleegyezésével, sőt az asszony rábeszélésére történt*. Ő adta *Kocsis* Máriának a szükséges iratokat is, hogy személyi adatait *Ried* néven igazolja.

A mai tárgyaláson *Kocsis* Mária kijelentette, hogy *nem érzi magát bünösnek*.

— Van-e gyermeke? — kérdezte az elnök.

A leány sirvafakadt:

— *Egy volt, de az már nem az enyém. Örökbeadtam.*

Ezután *Ried* Gottfriednét hallgatják ki, aki az elnök kérdésére azt feleli, hogy *nem érzi bünösnek magát*.

— *Van önnek gyermeke?*

— *Igen.*

— *Ez nem a maga gyermeke, Kocsis Máriáé.*

Az elnök ujból *Kocsis* Máriát hallgatja ki.

— *Riedné rábeszélésére tettem, amit tettem.* Szegény leány vagyok és boldog voltam, hogy valaki gyermekemet magához vette, hiszen én nem tudtam volna eltartani, sem pedig a jövőjéről gondoskodni. *A kisleány Riedéknél van ma is* és gyakran feljárok oda és meglátogatom.

Az elnök kérdésére elmondja a gyermekcsempészés történetét. *Riedné* azt mondotta neki, hogy férje nagyon szeretne gyermeket és hogy kedvére járjon az urának, idegen gyermeket fog bevinni a házba, csak azért, hogy az urának örömet szerezzen.

Riedné részletesen elmondotta, hogy tulajdonképen mi is történt.

Hónapokkal azelőtt nővére kis háromhónapos leányával meglátogatta őket és férje ugy megszerette a gyermeket, hogy nem tudott tőle megválni.

— A hugom nem akarta, hogy a kisleánya elidegenedjék tőle, *elvitte tőlünk a gyermeket. Az uram borzasztóan elszomorodott*, napról-napra jobban emésztette magát a gyermekért és ekkor érlelődött meg bennem a gondolat, hogy én, akinek sajnos sohasem lehet gyermekem, férjem iránti szeretetből *bármilyen uton-módon szerzek egy gyereket*. Férjemnek azt mondottam, hogy várandós vagyok és még ő sürgetett folyton, hogy miért nem varrom meg a gyermekkelengyét az eljövendő számára. Most már nem lehetett visszatáncolni. Láttam, hogy az uram mindennap számolja a napokat és *előre örül, hogy gyermekünk lesz*. Igy történt azután, hogy *Kocsis* Máriával megállapodtam, hogy ő a klinikán az én nevem alatt szülje meg és Ibolya névre keresztelje gyermekét. *Férjem most már mindent tud, de annyira szereti a kisleánykát, hogy belehalna, ha meg kellene tőle válnia.* Nemsokára meg is történik az örökbefogadás.

Kurovszky dr. ügyész fenntartotta a vádat, mig dr. *Groó* László védő *enyhe itéletet* kért.

— Rá kell nézni — mondta — ezekre a vádlottakra. *Kocsis* Mária egy szegény leány, aki megesett és aki boldog volt, hogy gyermekét egy uri-család fogadta magához és becsületben neveli majd fel. A másik vádlottnő egy asszony, aki gyermektelensége miatt sokat szenvedett. Egy gyermeket mentettek meg itt az esetleges elzülléstől és *talán mégsem olyan nagy bün, ha egy veszendő lelket két asszony boldoggá tesz.*

A bíróság csupán *vétségben* mondotta ki mind a két vádlottnőt bünösnek s az enyhitő szakaszra való utalással mind a kettőt *tizennégy-tizennégynapi fogházra itélte, de az itélet végrehajtását felfüggesztette*. Az itélet *jogerős*.

Turmayer Sándor festő

Legutóbb az arcképfestők kiállitásán találkoztunk Turmayer Sándorral, ahol egy parasztmenyecskéről készült portrétanulmányával emelkedett ki magasan sok társai fölé. Ezt a portrétanulmányt a finn követ szerezte meg magának s itt találjuk ma a Fészekben rendezett gyüjteményes kiállitáson is, ahol Turmayer Sándor olasz tanulmányutjának eredményeit mutatja be. Turmayer Sándor pikturájában mindig a távlatérzékeltető erő volt az uralkodó. Tájak nagy horizontmélységeit, a levegőjét az ilyen messzilátásnak, a szinek feloldását a formaemelő szürkeségben a tökély fokára emelte. Rálátásos tájképei között muzeális darabok is akadtak. Utóbb a figura felé hajolt s ebben a nemben is emlékezetes alkotás hivja föl a figyelmet a mesterére. Ebben a gyüjteményben most egybefogja hihetetlen sokoldalúságát. Tájmélységek, figurák kompozicióí, városképek, amelyek között az olasz anyag és a romantikus tabáni emlékek néhány brilliáns darabja látható és tájveduták váltakoznak a portrészerű tanulmányokkal. A grafikai megoldások teljes szerkezeti tökéletessége Turmayernál föl sem említendő, hiszen a tárgyilagos életjelenségláts azz ő pikturájának alapja, sőt a szinalkalmazások természetessége sem kap nála külön hangsulyt, — képei mégis sajátos varázsuak. Van valami különös képessége a festőiség megtalálásában és az egyéni előadás formájában s ezek adnak igen értékes helyet Turmayer Sándornak a magyar képzőmüvészet táborában.

(h. m.)

Társasutazásaink

Budapest-Firenze-Róma-Nápoly-Capri-Nápoly-Athén-Trieste-Budapest

15 nap teljes ellátással P **353**
II. osztályu vasut és első osztályu hajójeggyel, teljes ellátással . . P **555**

Indulás február 18-án
Érkezés március 3-án

Triest-Ragusa-Patras-Nápoly-Siracusa-Taormina-Roma-Firenze
(Budapesttől Budapestig)

16 nap teljes ellátással P **404**
II. osztályu vasut és első osztályu hajójeggyel, teljes ellátással . . P **606**

Indulás március 4-én
Érkezés március 21-én

Felvilágositással és prospektussal szivesen szolgálunk. **Esti Kurir Utazási Irodája** Budapest, V., Vilmos császár-ut 34. szám ● Telefon: 25-4-05

EURÓPA LEGVIDÁMABB HADSEREGE
ma vonul be minden pesti szivébe!

A csapat élén **Európa legdélcegebb bonvivánja**

GUSTAV FRÖHLICH

A GÁRDA-HADNAGY

A bécsi filmgyártás legnagyobb sikere!
Móka, muzsika, szerelem, szerelem és szerelem

3
partnernője van Gustav Fröhlichnek:

LIDA BAAROVA
ADELE SANDROCK
LIZZI HOLZSCHUCH

Kit választana Ön — és kit választ Gustav Fröhlich?
Erre kap csattanós választ!

MA PREMIER! ROYAL APOLLO MA ELŐSZÖR!

SZINHÁZ

A primadonna férje

Bemutató a Rádius Filmszinházban

A tulságosan igénytelen operettcim mögött végtelenül kedves, nagyon emberi és egészséges humoru zenés vigjáték huzódik meg. Illetve nem huzódik meg, hanem kiugrik a cim mögül, vidáman, nótásan, mókásan, pattogva, frissen és magával sodorja a nézőt, a hallgatót a játékba.

A film — *Cromwel* John rendezte és *Kern* Jeromos irta hozzá a remek muzsikát — a film ... találjak hozzá egy kifejezést, amely ne legyen olyan sulyos, mint például *„korszakalkotó a film történetében"* — de körülbelül ezt jelentse, ez a film merész és sikerült lépés. Ugyanis a csunya emberek filmje.

Hiszen a film az utóbbi években — a komolyabb igényü film — kezdett lemondani a feltétlen szép emberek mozgatásáról s az élethez közeledve, hajlandónak mutatkozik belemenni abba, hogy nem mindenki gyönyörü. Nem minden iskoláslány, tanárnő, titkárkisasszony, ápolónő stb., tökéletes testü és szabályos arcu s az utcasarkokon állanak hordárok, akik nem egyesitik magukban a férfiideál összes kellékeit. Nőben már elment a film odáig, hogy a nő esetleg csak *„finom jelenség"* legyen, vagy *„okoskás arcu"* s a férfi *„férfias"*. Hiszen nem mondom, hogy nem esik jól a szemnek szép embereket nézni, dehogy nem, jó az. De kicsit sok volt már. Csunyák többen vagyunk és szeretjük látni — a „mese" fordulatait figyelve —, hogy ime az is boldogulhat, aki nem vigyorog mindig, harminckét vakitó fogát villogtatva, mintha egész életén át nem győzne eleget örülni annak, hogy *„mégis legjobb a Zanofox-fogpép"*.

A filmek ebben a *„hozzánk"* való közeledésében a legjelentősebb lépés *„A primadonna férje."*

Ennyi csunya embert egy rakáson! A közönség vidáman felszisszen, amikor egy-egy ujabb szereplő érkezik —, milyen csunya! Titkárkisasszony például — *titkárkisasszony!* — akinek olyan feje van, mint egy rosszul sikerült husvéti tojás. Szerepel egy kitünő kis idomitott fóka. Ő a legszebb!

Kezdődik mindjárt azzal, hogy egy csunya ember énekelni tanit egy csunya kislányt. A csunya kislány azonban — *Pons Lily* a newyorki Metropolitan opera koloratur énekesnője — nem akar folyton csak tanulni, tanulni, egy kicsit mulatni is szeretne, egy kicsit táncolni — odalent a karnevál tombol — s megszökik. Az ablakon át persze és természetesen elüt egy csunya fiut, — *Fonda* Henry játssza — és azután most már ketten mennek tovább.

A csunya fiu nagy álmokat cipel magával s van egy *„még ilyen nem volt"* operája. Mámoros állapotban feleségülveszi a lányt s aztán már késő bánat. Közös utjukon számtalan csunya emberrel keverednek össze. Megismerkednek egy csunya fókadomitóval, mulatságos körülmények között egy csunya zongorista kiséretében és igy tovább és igy tovább.

S a lány hangja kell — de a fiu operája nem kell. A sértett *„zseni"* férj, aki hires operaénekesnővé elölépő felesége mellett senkivé törpül, otthagyja az asszonyt. Az asszony azonban nem hagyja a maga álmait. Ő ugyanis családot akar, rendes tüzhelyet, gyereket, — ne nézzük a logika esetleges kisiklásait „ahogy" csinálják, az elfogadtatja mindazt, „amit" csinálnak, — s visszaszerzi magának férjét, akit ő tesz naggyá. S ez a szemtelen, lángészkedő ifju bezsebeli a dicsőséget. Operáját előadják, ha nem is ugy, ahogy ő irta — operának —, az álmok kissé megrövidülnek és az operából revü lesz. De ott a gyerek és ott az asszony, aki most már a fiának énekel. Ma nem érzelgős bölcsődalt, hanem a körhinta forgása mellett olyan vidám és szivmelegitő nótát, amilyent csak tud. És nagyon tud. Ez a hang nem csak a fülön át hat, ez bemelegiti az embert s a *Lakmé* áriája után sokáig zug a taps, nem csak a vásznon mozgó közönség között, hanem idelent is. Mikor vége a filmnek és szokásszerint még lejátszatnak egy dalt, már világosságban, a kabát-kalapban tolongók mulattatására, az ember önkéntelenül visszafordul, az az érzése, hogy kijött a függöny elé.

Minden nagyképüség nélkül szórakoztatni akar ez a film s szépen és jól szórakozni nem alacsonyrendü dolog. És ez a sok nagyszerü csunyaember! Akik rendre, a szemünk előtt, szépülnek meg, a jó komédiázás kedvességétől. E a könnyü és édes hab között itt is, ott is talál az ember egy-egy kis kiadósabb oldalbavágást, egy-egy fintort, csufolkodást, mint a madártejben mazsolát, sőt keserümandulát is. Milyen igaz, mikor az öreg pincér fejcsóválva állapitja meg, hogy a pincérek mennyivel jobbmodoruak, mint a vendégek.

Az egész végtére is karriertörténetben van — bátran kimondhatom — egy kis költői mag: a lány, aki tehetséges, nem akar nagy, zajos külsőséges boldogulást, nem fut utána. S a szerencse eléri és szárnyára kapja! A fiu tehetségtelen s szédülten és szemtelenül fut a karrier után — de nem kaphatja meg. Csak a másik emberen —, mert annál van a tehetség, — csak azon keresztül. S akkor is csak a felét ...

T. S.

---

* **Bemutató a Nemzeti Szinházban.** A *Beethoven* premierje után mindjárt másik igazi „nagy" bemutatóval lepi meg közönségét a *Nemzeti Szinház*. Vasárnap, február 28-án mutatja be a Nobel-dijas *O'Neill* monumentális drámai trilógiáját, az *Amerikai Elektrát*, majd öt óra hosszat tartó előadás keretében, *Bajor* Gizivel, *Makay* Margittal, *Szörényi* Évával, *Csortossal*, *Urayval*, *Timárral*, *Lehotayval* és *Hosszuval* a főszerepekben, *Németh* Antal dr. rendezésében, *Varga* Mátyás diszleteivel. Az Amerikai Elektrából *szombaton este nyilvános főpróbát* tart a szinház. Müsoron van az Amerikai Elektra még kedden, március 2-án B. bérletben. A *Beethoven* most vasárnap este, kedden B., szerdán C. bérletben, pénteken bérletszünetben, jövő hétfőn, március 1-én E. bérletben kerül szinre. A *Csongor és Tünde* most vasárnap délután, a *Szülők lázadása* csütörtökön és jövő vasárnap, 28-án délután van müsoron. A nagysikerü *Hóditás* Bajor Gizi felgyógyulásával hétfőn folytatja diadalutját.

* **Bajor Gizi felgyógyult.** *Bajor* Gizi, a *Nemzeti Szinház* kitünő müvésznője az elmult héten influenzában megbetegedett. A müvésznő napokon keresztül magas lázzal feküdt lakásán. Természetesen fellépéséről nem lehetett szó. Bajor Gizi állapota a napokban rohamosan javult és szombaton délelőtt már megjelent a Nemzeti Szinházban és résztvett a következő ujdonság, *O'Neill: Elektrának illik a gyász* cimü darabja próbáján.

* **A szüz és a gödölye ötvenedszer.** A *Magyar Szinházban* a jövő héten, szerdán érkezik el második jubileumi előadásához Zilahy Lajos rendkivül nagy sikert aratott szinjátéka: *A szüz és a gödölye*. Az 50-ik előadás ünnepi keretek között fog lezajlani és azon az illusztris szerző is megjelenik.

* **Pompás gyermekelőadás ma délután 4 órakor a Zeneakadémián.** Szinre kerül: *Két kis mostoha vagy: ócsikéből őzike* 4 felvonásos mesejáték, utána *Mesevilág csodái*, 3 felvonásos énekes, táncos tündérrege. Jegyek a Zeneakadémián.

Háromlevelü lóhere

Szép Ernő uj vigjátéka a Vigszinházban

Premier: szombaton, február 27-én

A *Vigszinházban* szombaton, e hó 27-én kerül bemutatóra *Szép* Ernő háromfelvonásos uj vigjátéka, a

HÁROMLEVELŰ LÓHERE

A kiváló szerző müvének cselekményét ezuttal a pesti derüs bohémvilágból meritette, ennek kedves és vonzó alakjai kelnek életre uj szindarabjában. A vigjáték főszerepeit

Szombathelyi Blanka, Sulyok Mária, Somló István és Kabos Gyula

személyesitik.

Jelentős feladathoz jutottak a nagyszemélyzetü ujdonságban

Esterházy Ilona, Kelen Dóra, Körthy Sári, Lengyel Gizi, Pártos Erzsi, Szász Lili, Szemlér Mária, Tassy Mária, Váry Gyöngyi, Berczy, Bihary, Egry, Gárdonyi, Justh, Keleti, Köpeczy-Boócz, Lengyel, Leövey, Peti, Vértes Lajos és Vértes Tibor.

Rendező: *Hegedüs* Tibor.
Diszlettervező: *Vörös* Pál.
A zenei részeket *Bródy* Tamás készitette elő.
A premier után az ujdonságot a *Jánossal* váltakozva fogják adni.

---

* **Tündérlaki lányok.** *(Repriz az Andrássy-uti Szinházban.)* Pontosan huszonhárom éve, hogy a Vigszinház bemutatta *Heltai* Jenő: *Tündérlaki lányok* cimü darabját. Huszonhárom év nagy idő, különösen forgatagos, eseményekben dus, stilusfordulatokban és eszmeáramlatok feltörésében bővelkedő századunkban az. Minden megváltozott ennyi idő alatt: ezt látta Heltai akkor, amikor átirta 1914 februárjában bemutatott darabját. A szerző ugy nyilatkozott, hogy a dialógusból kigyomlálta mindazt, ami időszerütlenné, elavulttá vált azóta. Lehet, hogy ami viszont megmaradt s ami hozzátétetett, az időszerü; bár ki kell jelentenünk, hogy az a mentalitás, amelyben a Tündérlaki-, azelőtt Berg-család él, nekünk teljesen idegen, azt nem ismerjük. Ez a család a legnagyobb lelkinyugalommal tartatja el magát egy báróval, aki a család legidősebb lányát tartja ki. Ha mindezt groteszk hangsulyozással, komédiaszerüen tálalja *Góth* Sándor rendezése a néző elé: nevetünk a komédián. A beállitás azonban tulnyomórészt naturalista és ezért a darab levegője ellenszenvessé válik. Ahol a groteszk komikum kiütközik: nevetünk, ahol nem: ott idegenkedünk. *Upor* Tibor dekorativ keretezésében nagyszerü előadógárda jelenik meg. A pompás *Vizváry* Mariska, aki az *Egymillió pengő* cimü darabban kapott legutóbb hasonló szerepet, most is elsőranguan játszik. *Mihályfi* Béla komoly eszközökkel formálja meg a báró alakját. *Sennyei* Vera szépsége, játéktudása egyaránt megvesztegető. Rózsaszin csipkepongyolája, krém-kék változatu kosztümje szenzáció a hölgyközönségnek. Jól választott ruhái kiemelik amugy is szembetünő szinpadi mozgását. *Turay* Ida a kis Sári szerepében végtelenül bájos. Kislányos tempóiban sok a kedves vonás. *Szaplonczay* Éva szemüveges, komolyabb lányt alakit finoman s jó *Kiss* Manyi is. *Bilicsi* egy keskenybajuszos, keskeny-nyakkendős, erősen karrikirozott tornatanár-figura, aki „alázatos szegény szolgájával" köszön. Sok vidámságot hoz a szinpadra, szinte féltjük, hogy a tornatanárok kikérik majd maguknak. *Vizy* Béla a fiatal költő szerepében kissé szintelen. *Kováts* Teréz karrikaturát játszik. *Boross* Géza most kedélyes inasszerepet visz, tipikus széles nevetése, még ha gonosz is, önkéntelen nevetésre ingerli a nézőt. *Fónay* Márta kedves kis szobalányszerepe zárja a sort. A bemutató közönsége sokat és szivesen tapsolt szereplőknek, szerzőnek egyaránt. *(— d —)*

A párisi Opera Comique művészei Budapesten

A *M. Kir. Operának* a Városi Szinházban rendezett vendégjáték-ciklusában *az Opera Comique* 15 tagja lép fel *Cloez* Gustave főzeneigazgató vezényletével. Február 24-én, szerdán a *Carmen*, 27-én, szombaton *Massenet Manon*-ja kerül szinre. Főszereplők: *Gilly* Renée, *Delprat* Bernadette, *Burdino* André és *Nusy* Louis. Az előadások fővédnöke Maugras Gaston, Franciaország budapesti követe.

---

* **A szent hazugság.** *(Az Uránia bemutatója.)* Kevés enyhitő körülményt lehet találni erre a filmre. A fényképek szürkék, a szövegkönyv lapos, a hősnő jelentéktelen, a Wiener Sängerknaben aranyos, tehetséges énekestorku kis kölykeit olyan tehetségtelenül használják fel a filmben, hogy csoda! Értelmes rendező mit hozhatott volna ki ezekből a gyerekekből! Aki rendezte, elsősorban pedagógus lehetett, főleg zárt intézeti sorokban vonultatta fel őket, gyönyörködött a matrózgallérokban és kimosdatott vasárnapi pofácskákban. Amikor a hős — a kisfiu — nyomorog, a rongyos ruháján a leglehetetlenebb helyeket szórják tele gondosan foltokkal. Amellett agyonrendezik szegényt. Megrendítő, amikor végszóra szenved. Az egész filmet — más rendezővel és más felnőtt szereplőkkel — gyorsan ujra megcsinálni!

* **Filharmóniai Társaság** VIII. bérleti hangversenye *március 1-én*, hétfőn este 8 órakor az Operában. Vezényel: *Dohnányi Ernő* dr. Közreműködnek: *Báthy* Anna, *Basilides* Mária, *Miklóssy* Irén, *Laurisin* Lajos, *Rösler* Endre, *Székely* Mihály és a *Székesfővárosi Énekkar*. Karnagy: Karvaly Viktor. Müsoron: *Unger:* Oda Hungarica. (Először.) *Beethoven:* IX. Szimfónia. Jegyek: Opera, Koncert, Rózsavölgyi.

* **Dal a Tabánról.** Ezen a héten mutatta be az Uránia a *Szent hazugság* főfilmje mellett a *Dal a Tabánról* cimü magyar zenésfilmet. *A film rendezője Kolozsváry Andor, nagy hozzáértéssel és sok ötlettel végezte munkáját, a dalt Sándor Anna és a Triumph vokálegyüttes adja elő.* A zenében *Walter* László, a fiatal komponista mutatkozik be filmen szép sikerrel. A film különös érdekessége, hogy az első ilyen témáju magyar kiséröfilm. Ugy érezzük, hogy kicsit több és inkább a miénk, mint az idegen kiséröfilmek.

* **Mükedvelők versenye.** *Novágh* Gyula népmüvelési igazgató, országos elnök vezetése alatt *Hajek* Sára és *Both* Béla, a Nemzeti Szinház rendezőinek, valamint *Staud* Géza dr. főgimnáziumi tanár, szinikritikus biráskodása alatt ez évben rendezi VI. országos mükedvelő versenyét. A versenyek sorrendje a következő: Február 21-én: Budapest székesfőváros *Gázmüvei* önképző köre *(Hunyady* Sándor: *Feketeszáru cseresznye)*, 26-án: *óbudai Petőfi kulturgárda (Szigligeti* Ede: *A cigány)*, március 20-án: *Tungsram* dal- és önképző kör *(Heltai* Jenő: *A néma levente)*, április 17-én: *Máv. Törekvés* dal, zene és önképzőegylet *(Lavery: Az Ur katonái.* A versenyen későbbi időpontban indulnak még: *zagyvapálfalvai* ifjusági sportegyesület, *tamási* társaskör.

MŰVÉSZET

Turmayer Sándor képkiállitása a Müteremben

Olaszországi napfényes tájak, velencei kanalettók és sziklás tengerpartok, az elmult Tabán ütött-kopott utcácskái, kedves magyar paraszti fejek, férfiak, menyecskék és gyermekek, ezek a tárgyai Turmayer Sándor festészetének. Hetvenegy olajfestményét állitotta ki a Müterem, majdnem két évtizednyi munkásságából összeválogatva. Turmayer a maga egyéniségének kialakulásakor a késői realizmus termékeny talajába bocsátotta gyökereit s az innen fölszivott józanság és lelkiismeretesség végképpen megmaradt sajátjának. Kivirágzása azonban az impresszionizmusban teljesedett ki. Harmonia, bensőséges kedély, láznélküli melegség, káprázatok nélküli derü jellemzik rokonszenves egyéniségét. Sziciliai, genovai, Nervi-tengerparti tájainak derüjét igazában a maga kedélyében hordozza. Velencei képeiben a meleg szinek uralkodnak; lágyhajlásu vonal, kellem a törekvése; tengerpartjainak hullámverése nem az ostromló, tragikumban megtörő erőt, hanem a szelid hozzásimulást, a könnyed bájt éreztetik. Amikor a Tabán lebontását elhatározták, ecsetjével odaállt az elvesztésre itélt nyájas régi-világ mellé és emlékképeket örökitett meg róla a meghitt barátság szerető elfogultságával. Emberalakokat is kedvvel rajzol, éspedig már modelljeit is ugy szemeli ki, hogy a derüs szinek és vonalak harmóniáját lehessen arcukból éreztetnie. Kedélyes, mosolygó magyar tipusu arcok, meleg szemek, friss arcok. Arcképei közül talán egyik önarcképe és a 66. számu Ree Rudolf arcképe legerősebb. Kedves csibészalakjai, cigánygyerkőcei, menyecskéi bizonyosan soknak fognak tetszeni.

Rokonszenves, szeretetreméltó egyéniséget érzünk Turmayer Sándor festészetében. kiállitása a közönségsikert is bizonyára meg fogja kapni.

B. A.

ZENE

* **Táncest.** *Impekoven* Niddy második táncestjét rendezte szombaton a Vigadóban. Az ujságirónak ezzel kapcsolatosan valamit el kell mondania, ami szubjektiv természetü és éppen az objektivitásról szól. Két napja, amikor a müvésznő első táncestjéről irtunk, a robusztus, szilaj mozgások hiányát éreztük és róttuk fel. Most ugyanaz az Impekoven Niddy táncolt s mint valódi müvész, valódi egyéniség: saját kialakult stilusát, felfogását tükröztette a néző szemébe, ugyanazt a stilust, felfogást, amit a minap. Mégis, a mostani tánca sokkal közelebb férközött müvészeti eszményünkhöz. Miért van ez? Miért, hogy egyszer fenntartásokkal kiékelt elismerő kritika, máskor meg fenntartás nélküli? Hogyan lehet — vethetné szemünkre az olvasó—, hogy a kritikus ingadozik, hisz akkor nem objektiv! Nem ugyanazzal a szemmel nézte kétizben ugyanazt a müvészeti jellegzetességet! Álljuk a vádat, elismerjük: a kritikus, még a kritikus sem objektiv eléggé. Lelkiismeretünk biztat, hogy ezt kertelés nélkül valljuk meg. A kritikus is olyan ember, mint a többi, objektivitás dolgában, legfeljebb elszántabb a törekvése az objektivitásra. Tárgyilagosságát csakugy kitérithetik hirtelen felbukkanó, bár szinig meggyőződéses szempontok, meglátások, érzelmi és hangulati elemek. Multkor a széles dagadásu erőt kerestük s most olyan jó volt a végesvégig intim kamarahangulat. A müsor első része *Bach* egyik preludiumának és a *Chaconne*-nak (régi hires száma ez a müvésznőnek) „táncátiratát" s a multi müsor önémet táncait tartalmazta. Két ismételtetésre is sor került. A második részben az ismert *Milhaud*-kompoziciók mellett *Roentgen* Johann: *Paraszt-szvitjének* három száma volt ujdonság nekünk. (Régebben táncolta-e: nem tudjuk.) Egy parasztlány elveszti gyürüjét, keresi. Nagyszerü zsánerjelenet! Körmenet a másik. Döbbenetes bensőségü, átélt, tökéletes képe a könyörgésnek, a bünbánatnak. A töretlen müvésziségü produkciót meg kellett ismételje a müvésznő. Végül egy kedves humoru, enyhe szatiráju jelenet; cime: *Az ellenállhatatlan*. Könnyed, léha ficsur széptevései, tetszelgései. Ezeket táncolta meg Impekoven Niddy *Nadelmann* Leó zongorakiséretével. Hatalmas taps jutalmazta intelligens, finom müvészetét. *(F. E. Z.)*

* **Szigeti angliai sikere.** *Londonból* jelentik: Az angol rádió zenekari hangversenyén *Szigeti* József hegedümüvész bemutatta *Prokofiev* hegedüversenyét. Az angol zenekritika egyhangu elragadtatással fogadta a magyar virtuóz nagyszerü tolmácsolását.

A RENDŐRSÉG HIREI

Leütöttek egy tüzkőárust igazoltató rendőrt

Izgalmas botrány történt szombaton délben a Károly-körúton. *Asztalos* Vince polgáriruhás rendőr, aki az 1-es számu őrszobán teljesit szolgálatot, igazolásra szólitott fel egy tüzkőárust a Károly-körúton. Pár percnyi vita után a rendőr karonfogta a tüzkőárust és megindult vele a főkapitányság felé. Alig haladtak azonban néhány lépést, amikor a tüzkőárus *ki akarta szabaditani magát a rendőr karjából és dulakodni kezdett vele.* A járókelők megálltak, nagy tömeg verődött össze, de *senki sem sietett a rendőr segitségére,* mert hiszen az első pillanatban azt sem tudták miről van szó. A tömeg egyre nőtt, az utcai botrány mind nagyobb lett és ekkor hirtelen, váratlan fordulat történt. Egy fiatalember vált ki a tömegből s *a kezében lévő drótkötéllel teljes erővel rásujtott a polgáriruhás rendőrre.* Asztalos Vince az ütéstől *eszméletlenül esett össze.* A figyelem most már a drótkötéllel hadonászó fiatalember felé fordult, aki azonban átfurta magát a verekedőket körülvevő embereken és menekülni igyekezett. Ez azonban nem sikerült neki, *elfogták és előállitották a főkapitányságra.* Itt kiderült, hogy *Duka* Sándornak hivják, 22 éves kifutó. Hatósági közeg elleni erőszak cimén azonnal megindult ellene az eljárás és megkezdték a kihallgatását. Duka azzal védekezett, hogy *ő mitsem tudott a tüzkőárus igazoltatásáról, azt sem tudta, hogy a polgáriruhás férfi rendőr,* csak amikor látta, hogy a tömeg közepén kiáltozó, dulakodó embereket, levette kerékpárjáról a drótkötelet és *szét akarta választani azokat.* A tüzkőárust nem tudták felelősségre vonni a rendőrrel való dulakodás miatt, mert felhasználta a zürzavart és elmenekült. Az eljárás tovább folyik.

Rejtélyes öngyilkosság egy kelenföldi szállóban

Titokzatos öngyilkosság történt pénteken éjszaka a kelenföldi pályaudvarral szemben lévő szállóban. Este 11 óra tájban egy 40 év körüli, jólöltözött férfi tért be a *Weber*-féle vendéglőbe, amelynek szállodai szobái is vannak. A vendég szobát kért. — *Bajor* Tibor negyvenkétéves ujságiró néven jelentette be magát, Nagytétényben lakik. Az 5-ös számu szobát kapta. Éjfél tájban egy *tompa zuhanás hangját hallotta a szobaasszony.* De nem gondolt semmi rosszra. Szombaton reggel a vendég még nem adott életjelt magáról, délben sem. *Betörték az ajtót.* Az állitólagos Bajor Tibort *holtan találták az ágyban.* A mentők csak annyit állapitottak meg, hogy az 5-ös szoba lakója már *órák óta halott.* A jelek szerint *megmérgezte magát.* Az öngyilkosságról értesitették a rendőrséget. Bizottság indult el, hogy kivizsgálják a kelenföldi tragédiát. Közben megszólalt a szálló telefonja és egy izgatott női hang érdeklődött a portásnál, nem szállt-e meg ott egy *Burján* Tibor nevü ur. — *Burján Tibor nem, de Bajor Tibor nevü vendég igen, aki pénteken éjjel öngyilkos lett,* — válaszolta a portás. Az ismeretlen telefonáló *felsikoltott, azután tompa zörej hallatszott. Letették a kagylót.* Amikor a rendőri bizottság megérkezett a kelenföldi szállóba, közölték a bizottság vezetőivel a rejtélyes telefonálást, amelyből arra következtettek, hogy a magát Bajor Tibornak bejelentő öngyilkos *igazi neve Burján Tibor,* akinek öngyilkossági szándékáról valószinüleg tudott valaki. Most detektivek kutatják, hogy ki volt a kelenföldi szálloda 5-ös számu szobájának a lakója.

Az esti órákban a rendőrség megállapitotta, hogy az öngyilkost valóban *Burján* Tibornak hivják, aki *Nagytétényben* lakott és a *Kisipar* cimü időszaki lap szerkesztője volt. Az ujság azonban már hosszabb idő óta nem jelent meg. Az eddigi megállapitások szerint *Burján* valószinüleg anyagi gondja miatt mérgezte meg magát.

Nem volt világitás szombat este a Lágymányoson

Szombaton délután hat órakor sötétség borult a *Lágymányosnak* az összekötő vasuti hidtól a Fejérvári-utig terjedő részére. Az *Elektromos Müveket* nyomban értesitették, ahonnan szerelők érkeztek ki és megállapitották, hogy a Mohai-ut egyik transzformátora égett ki s ez okozta a világitási zavart, amelyet csak éjszaka tizenkét órakor tudtak kijavitani. A főkapitányságon intézkedés történt, hogy a sötét utcákon kettőzött járőrök és kerékpáros rendőrök cirkáljanak.

TALÁLKOZÓ

A *Keszthelyi Premontrei Diákszövetség budapesti osztálya* február 25-én este 8 órakor a Carlton-szálló különtermében baráti összejövetelt tart.

A *volt krasznojarszki magyar hadifoglyok* március 2-án, kedden este fél 8 órakor tartják ezévi bajtársi összejövetelüket az Alkotmány-vendéglő különhelyiségében (V., Alkotmány-utca 31.). Tekintve, hogy ez alkalommal külön meghivót nem küldünk, sziveskedjenek az összejövetel időpontját a bajtársak közt minél szélesebb körben terjeszteni. Az összehivó bizottság.

Sulyos visszaélések Ausztriában a kórházi szállitások körül

Bécsből jelentik: *Resch* dr. népjóléti miniszterhez feljelentések érkeztek, amelyek szerint a kórházaknak történő szállitásoknál visszaéléseket követnek el. A miniszter megbizta a gazdasági rendőrséget, hogy ebben az ügyben szigoru vizsgálatot folytasson le. A vizsgálat eddigi adatai szerint a legutóbbi évek folyamán mintegy 150.000 schilling került kifizetésre *vesztegetési célokra* s megállapitották, hogy ez összegek legnagyobb részét *Possnigg* Ignác tanácsos vette fel. *Possniggon* kivül őrizetbe vettek még négy kereskedőt. Ezekkel szemben az az alapos gyanu merült fel, hogy tisztviselőket vesztegettek meg, hogy hivatalos hatalmukkal ily módon visszaélve, a kincstár kárára tulmagas árakat hagyjanak jóvá a szállitásoknál.

A miskolci nyilaskeresztes—szociáldemokrata revolveres botrány a rendőrségen

Miskolcról jelentik: Jelentette a *Magyarság,* hogy pénteken este *Miskolcon* a nyilaskeresztesek és a szociáldemokraták között revolveres botrány támadt, amelynek ügyében a miskolci rendőrkapitányság szigoru vizsgálatot inditott. Az éjszaka folyamán több előállitás és kihallgatás történt a miskolci rendőrségen, amely *állandó készültségben van.*

A verekedés ügyében pénteken kihallgatták *Bátori* Gyula kéményseprőt, a nyilaskeresztes párt elnökét, aki ugy adta elő a történteket, hogy a *botránynt a szociáldemokraták provokálták,* akiknek két embere az esti órákban megjelent a nyilasok Vörösmarty-utca 25. számu helyiségében, ahol ugyanakkor a vasárnapi nagygyüléssel kapcsolatos megbeszéléseket tartották és a két szocialista *nagymennyiségü röpiratot dobott be a szobába.* A nyilasok az udvaron érték utól a két röpiratosztogatót, ahol már nagyobb tömeg szociáldemokrata munkás gyült össze és igy támadt a verekedés, amely közben több revolverlövés dördült el. Bátori hangoztatta, hogy ő csak riasztólövéseket tett, a levegőbe lőtt s *igy nem sebesitett meg senkit.*

Szombaton reggel a rendőrség ismét több nyilaskeresztest és szociáldemokratát állitott elő és megkezdte kihallgatását, hogy tisztázza, kiket terhel a felelősség a pénteki véres rendzavarásért. Bátori revolverét mindenesetre lefoglalták.

Tasnády Antal rendőrfőtanácsos, a miskolci rendőrség vezetője szombaton délben megjelent *Lukács* Béla főispánnál, akinek beszámolt a szombat délig megejtett kihallgatások eredményéről. Arra vonatkozóan, hogy a nyilasok részére már napokkal ezelőtt kiadott gyülésengedélyt visszavonják-e, a rendőrtanácsos kijelentette, hogy *ezirányban semmiféle intézkedés nem történt.*

— **Kitüntetett tüzoltók.** A gyöngyösi tüzoltó- és mentőtestület parancsnoksága 13 derék tüzoltót szolgálati éremmel jutalmazott. Igy Kardos Samu, Szepesi András, Kozma József, Patócs Sándor, vitéz Somogyi István, vitéz Oláh Gábor, vitéz Mátrai István, Juhász Imre, Kolláti Ferenc, Lukács Benedek, Réz József, Mező Ferenc, Majzik Pál és Marton József szolgálati érmet kapott, amit *Makrányi* Gyula dr. városi tanácsos, tüzoltóparancsnok szombaton ünnépélyes keretek közt személyesen adott át a kitüntetett tüzoltóknak.

Müszemeket
természethüen készitünk betegeink számára.
F. Ad. Müller Söhne, Wiesbaden
Budapesten: Esplanade szálloda Zsigmond-utca 38—40. szám. **1937. március 1-től 6-ig.** Március 6-án fogadóóra csak 12 óráig.

— **A modern gimnázium az önálló tevékenységre nevel.** Érdekes előadást tartott a pedagógiai szemináriumban *Kremsier* Irma tanárnő a modern középiskoláról, az *Uj Iskola* leánygimnáziumáról, amely tevékeny és szociális lelkiismerettel rendelkező embert akar nevelni. Ezért az iskola az önálló tevékenységre nevel, a vezető tanár megfigyeli az osztály spontán életét, hangnemét, szellemét és közös tervek kialakitására törekszik, de ugy, hogy a háttérben marad és a tanulók egyéni ötlete és elgondolása hozza a közös terveket felszinre, amilyen az ujságszerkesztés vagy a kiállitások rendezése. A tervek megvalósitása körül kifejtett erőfeszités megmutatja a gyermek akaraterejét, kitartását, megbizhatóságát és másokért való felelősségérzetét. Igy fejlődik a gyermek szociális lelkiismerete s a produktiv emberré való nevelés is azt követeli, hogy a gyermek az előtte álló célok megoldásához a maga módján, a saját kezdeményezéséből, a maga akaratából jusson el.

5 szobás hallos központi fütéses lakás május 1-re **kiadó** Kecskeméti-u. 13. Telefon: 2—964—76

— **Valljuk be, hogy szeretünk jól élni.** Hacsak lehetséges mindenből a jobbat, a finomabbat választjuk. Mindenben, de a dohányzás körül, mintha hajok lennének, mintha itt már nem ragaszkodnánk olyan nagyon a legjobbhoz. *Pedig ez öreg hiba.* S tesszük ezt éppen akkor, amikor ez igazán naponta csak pár filléren mulik. Vegyük például a Nikotex-Extrát, amely mindössze 6 fillérbe kerül. *Ezt a cigarettát valóban remekbe gyártják.* Majdnem érthetetlen hogyan lehet 6 fillérért ilyen egészen kiváló, finom illatu, tartalmas, de azért enyhe cigarettát adni. *Nikotex-Extra:* tiz boldog perc életünkben.

— **A bécsi Kompassbank vezetőinek devizaügyében megszüntették az eljárást.** *Bécsből* jelentik: Az osztrák igazságügyi hatóságok megszüntették az eljárást a *Phönix*-botrány egyik utóhajtása ügyében, amelyben szerepe volt egy budapesti textilvállalatnak is. Az eljárás a bécsi *Kompassbank* vezető tisztviselői ellen indult, mivel gyanuokok merültek fel ennek a Phönix életbiztositó társasággal szoros üzleti kapcsolatban álló bankháznak ügyvitele szempontjából. A *Safier* Frigyes dr., *Prager* Artur dr., *Graf* József dr. és *Greil* József dr. ellen ugyanis részint csalás, részint devizabünczelekmény gyanuja merült fel. A feljelentés szerint egy budapesti textilvállalat Budapestről Bécsen át Prágába juttatta ki bizonyos vagyonrészeit s ehhez a Kompassbank segédkezet nyujtott. A Phönix-biztositónál 1 millió aranypengőre szóló álbiztositást kötöttek s az első biztositási dijrészletet megfizették; a bécsi Phönix megbizásából a Kompassbanknál ezt a kötvényt elfogadták biztositéknak 600.000 schilling kölcsön nyujtására, amelyet a budapesti cég bécsi fiókjának rendelkezésére bocsátottak. A deviza ügyben most *megszüntették a vizsgálatot,* a csalási ügyben azonban az eljárás egyelőre még folyik.

— **A katolikus tanitónők és tanárnők gyülése.** A Katolikus Tanitónők és Tanárnők Országos Egyesülete február hó 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, a fővárosi Ranolder-intézet nagytermében (IX., Thaly Kálmán-utca 23. szám) tartja rendes évi közgyülését.

— **A mai élethez** tartozó tulfeszitett munka korában különösen fontos, hogy idegeink pihentetésére megfelelő szórakozást találjunk magunknak. Munka után hazatérve, otthon megnyugtató szórakozás kell a dolgozó ember fáradt idegeinek. Ezt a célt ideálisan szolgálja egy jó rádiókészülék. Ma már olyan hatalmas számu leadóállomás szórja szét az éterben szórakoztató müsorát, hogy a szórakozni vágyó ember mindig talál köztük hangulatának megfelelő választékot. A rádiótehnika legujabb fejlődési iránya: a rövidhullám pedig lehetővé teszi, hogy tul Európán, az egész világ müsorából választhassunk. Természetesen csak jó rádióval pihenés a rádiózás! A rossz készülék csak arra alkalmas, hogy fáradt idegeinket még jobban próbára tegyel. Hallgassa meg az uj Orion rádiók sorozatát és meggyőződik arról, milyen felüditő szórakozás jó rádiókészüléket hallgatni.

Nyolcszáz méter magasban haladó repülőgépből ugrott a tengerbe egy ausztráliai ápolónő

Londonból jelentik: Az uj-zélandi Cook-tengerszoros fölött *öngyilkossági szándékból kiugrott egy ausztráliai ápolónő* a rendesjáratu postarepülőgépből. Az ápolónő, aki bucsulevelet nem hagyott hátra, egyedüli utasa volt a repülőgépnek és amikor a gép *mintegy nyolcszáz méter magasan járt a tenger vize fölött,* az ápolónő felemelkedett s a repülőgép ajtajához lépett. A pilóta véletlenül hátrafordult és felismerte szándékát. Drámai percek következtek. *A pilóta kieresztette kezéből a repülőgép kormánykerekét és viaskodni kezdett* az öngyilkosjelölttel. Az utas azonban ekkor már a nyitott ajtóban állt, kiszakitotta magát a pilóta kezéből és lezuhant a mélységbe. *A tenger vize nyomban elnyelte.* A pilóta *kis hijján maga is lezuhant gépével.* Amikor sikerült a repülőgépet ujra egyensulyba hoznia, egészen közel szállt a viz felszinéhez, de az ápolónőnek ekkor már nyoma se volt. Az ápolónő az első nő, aki repülő-öngyilkosságot követett el.

— **Kávéház és fürdő egy füst alatt.** *Bécsből* jelentik: Az egyik ismert bécsi nagykávéház fürdővel egészíti ki üzemét. A hatósági engedélyt a kávéház tulajdonosai már megkapták és rövidesen megkezdik a fürdő épitését. A *kávéház és fürdő* vendégei számára kádfürdőket és zuhanyokat bocsát rendelkezésre. A kávéház és a fürdő is reggel három óráig lesz nyitva. Hir szerint, ezt az ötletet bécsi vállalkozók Budapesten is meg akarják valósitani. Ez igen természetes, hiszen nem kell sokat magyarázni, hogy a kávéház és a fürdő ez összekapcsolása gyökeresen magyar gondolat. Legalábbis budapesti. Csak még néhány kibővitését óhajtjuk a Bécsben megfogalmazott intézménynek, hogy a tősgyökeres magyar igényeket kellően kielégithesse. Mégpedig a következő pótlásokat:

1. A fürdőnek gőzfürdő osztálya is legyen.
2. Az intézményt ne éjfélután 3-kor zárják, hanem ekkor nyissák, aztán legyen nyitva délelőtt 9-ig, akkor csukják be másnap éjfél után 3-ig, a fürdővendégeket addig hagyják benne aludni.
3. A főpincér a fürdőt is irhassa föl hitelbe.

— **A Sopronmegyei Kör közgyülése.** Szombaton, február 20-án tartották meg a Budapesten müködő *Sopronmegyei Kör* évi rendes közgyülését, amelyen betöltötték a vitéz *Pétery* Aladár dr. halálával megüresedett elnöki tisztséget. *Velényi* B. Ottó alelnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg vitéz *Pétery* Aladárról, majd bejelentette, hogy a kör elnökévé egyhangulag vitéz *Somogyváry* Gyula országgyülési képviselőt választotta meg. Az uj elnököt *Traeger* Ernő miniszteri osztályfőnök üdvözölte, majd vitéz *Somogyváry* Gyula mondott köszönetet a megtiszteltetésért.

Asztmában szenvedőknek gyakran megbecsülhetetlen szolgálatot tesz a természetes **„Ferenc József"** keserüviz azáltal, hogy a tápcsatorna tartalmát gyorsan feloldja és kiméletesen levezeti s az emésztőszervek további müködését hathatósan elősegiti.

ELŐADÁSOK

Február 21

Népegészségügyi Muzeum (VI., Eötvös-utca 3.). *Pályi* Márton: *A nyomdaipar egészségügye.* (Délelőtt 11.)

Február 22

Közegészségi Egyesület (VIII., Eszterházy-utca 9.). *Kerbler* Nándor, *Müller* Iván és *Fülöp* Imre: *A kutyakérdésekről.* (Este 6.)

Népegészségügyi Muzeum (VI., Eötvös-utca 3.). *Palik* Géza: *A zsirsorozat szénhidrogénjeinek halogén vegyületei által okozott mérgezések.* (Este 7.)

Deák Ferenc Társaság (V., Dorottya-utca 14.). *Áfra Nagy* János: *A munkásifjuság szociális helyzete és nemzeti szervezése.* (Este fél 7.)

Keresztény Tanügyi Bizottság (IV., Városház-utca 10.). *Vajda* Károly: *Mussolini és munkája.* (Délután 5.)

Február 23

VI. ker. Szent Család Ifjuségi Klubja (VI., Vilma királynő-ut 8.). *Előd* Marcell: *A látható és láthatatlan Szentföld.* (Este 8.)

Hajózási Szövetség (V., Mária Valéria-utca 11.). *Csillag* Miklós: *A budapesti helyi hajózás problémái.* (Délután 5.)

Népegészségügyi Muzeum (VI., Eötvös-utca 3.). *Rónai-Horváth* Jenő: *A légivédelem.* (Este 7.)

Közegészségi Egyesület (VIII., Eszterházy-utca 9.). *Darányi* Gyula: *Bulgáriai és konstantinápolyi utazásom.* (Vetitéssel, este 6.)

— **Emésztési nehézségek, bélrenyheség, gyomorfájás, májduzzadtság, ingerlékenység és álmatlanság** esetén az emésztőcsatornát reggel felkeléskor egy pohár természetes *„Ferenc József"* keserüviz alaposan kitisztitja, fertőtleniti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes utra tereli és felfrissiti az egész szervezetet.

Turmayer Sándor

TURMAYER SÁNDOR: *Önarckép.*

Képzőművések
1927. S. 12.

MEGNYIL
A
SZENT·GELLÉRT·GYÓGYFÜRD

Turmayer Sándor

— **Turmayer Sándor képkiállítása.** A Fészek-klub kiállítási helyiségében állította ki *Turmayer* Sándor az utóbbi esztendők művészi termésének javát. Színes és motívumokban gazdag kollekciójából elsősorban tabáni képei tűnnek fel, egész sorozata a szeretettel és meghatottsággal festett képeknek, hangulatos emlékbe rögzítése ennek a pusztulásra ítélt városrésznek. Turmayer sokoldalú művészete azonban figurális téren is talál mondanivalót. Egy női aktjának finom körrajza és naturalisztikusan tökéletes anatómiája, egy férfiportréjának kedélyes közvetlensége és néhány gyermekarcképének festői egészsége az éles megfigyelőt és a jellemzés komoly értőjét reprezentálják. A kis kiállítás egyik figyelemreméltó értéke az idei képzőművészeti szezónnak.

MH. 1934. II. 6.

Thurmayer

Turay Ida édesapja, *Thurmayer* festőművész jólsikerült kiállítást rendezett a *Fészek*-ben. Jólsikerültet, mert a szép képek nagyrészét ügyes kislánya, *Turay Ida három nap alatt eladta... Személyesen.*

Reggel 9 3/4 11.5

Családi értesítések:

Fejér Magda
dr. Fejér Leó ügyvéd leánya és
Deutsch István
Budapest
a mai napon házasságot kötöttek
Minden külön értesítés helyett

Küszter Ilonka
áll. képesített okl. zongoratanárnő
és
Jeckers E.
igazgató (Hága)
Budapesten házasságot kötöttek
Minden külön értesítés helyett

Lőw Annuska
Sátoraljaújhelyről és
Deutsch István
Miskolcról ma tartják Szerencsen esküvőjüket
(Minden külön értesítés helyett)

Lőwinger Erzsébet
Miskolc és
Spira Aladár
Budapest ma délután negyed 3-kor tartják esküvőjüket a rom. isch.-uccai izr. templomban

Kaffka Eszter
(Gönc)
és
Weiszfeiler László
(Budapest)
jegyesek

Torday Irén
okl. középisk. tanárnőt, dr. Torday Árpád egyet. rk. orvostanár és felesége, sz. Csathó Margit leányát, eljegyezte
Sotiroff György
a Népszövetség tisztviselője Genfben

Ehrenfeld Fridus
Nagy-Magyar (Velky Mager) és
Kun Jenő
fakereskedő tékéssaba, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Kovácsi Bözsi és Schwarcz Ernő
Budapest,
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Strasser Juci
(Cece)
Königsberg László
földbirtokos (Székesfehérvár)
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Gál Mária és Melis László
házasságot kötöttek
Pestszenterzsébet 1937 február 19
(Minden külön értesítés helyett)

Wittmann Margit
és
dr. Kulcsár Balázs György
e hónap 20-án Budapesten házasságot kötnek

Almási Terka
Salgótarján (Baglyasalja) és
Singer Miklós
Vác, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Grüngold Sári
(Győr) és
Drach László
(Győr)
jegyesek

Leuchtman Lili
és
Engel József Dezső
folyó hó 14-én házasságot kötöttek

Simán Anna
(Szinár) és
dr. László Samu
állatorvos (Budapest) házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Stapler Tilde
Campulung (Romania)
Katz Mihály
(Budapest) jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Rácz Lívia
és
Auspitz Miklós
e hónap 21-én házasságot kötöttek

Gyémánt Akadálom.
Benedikt Márton és neje
e hó 14-én tartották Nagykállóban gyermekeik, unokáik és családi körükben házasságuk 60-ik évfordulóját

Schlésinger Lilliyke
és
Mermelstein Mihály
jegyesek

Friedmann Gizi
Sátoraljaújhely—Budapest
Weisz Frigyes
Budapest.
Ma d. u. ½3-kor tartják esküvőjüket a Bethlenteri izr. templomban

Dobszay Klára
és
Vágvölgyi Károly
e hónap 21-én tartják esküvőjüket Alsódabason

Halász Éva
Budapest és
Gerstenfeld Ármin
Budapest
jegyesek

Roth Irma
Celldömölk
Stössel Ignác
Egyházasialu
e hónap 16-án házasságot kötöttek

Gold Éva
és
Erdős Ferenc
a Brust Dávid-cég cégvezetője
jegyesek

Földes Rózsika
Szigetvár és
Braun Ferenc
Kaposvár
a mai napon házasságot kötöttek

Pauk Margit
és
Löwenstein Ferenc
e hónap 18-án házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Székely György
és
Pollák Boriska
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Bachrach Kató
és
Aszodi László
(Kecskemét) jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

— **Emelkedik a főváros adóbevétele.** Januárban Budapesten 11.893.213 pengő adó folyt be, 156.035 pengővel több, mint tavaly januárban. Az adóbevételből 6.378.443 pengő illeti az államot, melynek adóbevételi többlete 142.681 pengő.

— **Az osztrák pénzügyminiszter Mussolininál.** *Rómából* jelentik: *Mussolini* miniszterelnök kihallgatáson fogadta *Neumayer* osztrák pénzügyminisztert.

— **Petrichevich György nyugalmazott ezredes előadása a magyar Jogászegyletben.** »*Magyarország és a dinasztia közjogi viszonya 1866-ig*« címmel tartott előadást a Magyar Jogászegylet ülésén szombat este *Petrichevich* György nyugalmazott ezredes. Ismeretlen adatok feltárásával igazolta, hogy a 18. században a *Habsburgok világhatalmi állásának alapja Magyarország volt*, nem pedig — amint a történelmi művek beállítják — a család németországi örökös tartományai, amelyeket minden közjogi alap nélkül tévesen, de következetesen Ausztriának, vagy osztrák birodalomnak neveznek, noha az ausztriai császári címet Ferenc magyar király csak 1804-ben vette fel, amit csak mint ilyen, de semmiesetre sem mint hűbéres osztrák főherceg tehetett. Az előadásért a kúria és a Magyar Jogászegylet elnöke, *Oszvald* István mondott köszönetet.

— **Halla Aurél 11.002. gróf Csekonics Iván 5000 ajánlást nyujtott be Szombathelyen.** *Szombathelyről* jelentik: A *Kozma* Miklós lemondásával megüresedett szombathelyi választókerület mandátumára *szombaton nyujtották be az ajánlási íveket Steffler* Lajos választási biztoshoz. A Nep *Halla* Aurél államtitkár jelölő íveit *11.002 aláírással, az egyesült kereszténypárt gróf Csekonics Iván íveit 5000 aláírással nyujtotta be.* A választók száma 19.532, ebből Szombathelyre esik 17.570.

— **Délután nem szabad foglalkoztatni a szellemi szükségmunkásokat.** A polgármester elrendelte, hogy a szellemi szükségmunkásokat csak reggel 8-tól délután 2-ig szabad foglalkoztatni. Részükre semmi különmunkadíj, élelmezési vagy közlekedési költség nem folyósítható.

— **Meghalt Erősdy Sándor nyugalmazott főispán.** *Erősdy* Sándor nyugalmazott főispán *66 éves korában meghalt.* Erősdy háború előtt nagy szerepet játszott Marostorda megye közigazgatásának életében. Később a belügyminisztériumban dolgozott, majd a főváros községpolitikai életében vett tevékeny részt. Vasárnap délelőtt féltizenkettőkor a kerepesiúti temetőben *helyezik örök nyugalomra.*

— **Angolul beszélő szélhámost köröztet a kiskunhalasi rendőrség.** *Kiskunhalasról* jelenti tudósítónk: A kiskunhalasi rendőrség vakmerő nemzetközi szélhámos és csaló kézrekerítésére indította meg a nyomozást és országos körözést adott ki egy biztos fellépésű, középkorú, *angolul kitünően beszélő* férfi ellen. Néhány nappal ezelőtt egyik ismert halasi családnál jelentkezett egy férfi, Thomas E. *Mason* néven mutatkozott be, kanadai állampolgárnak mondta magát és előadta, hogy a népművészetet tanulmányozza Magyarországon. Mint mondotta, kellemetlen baleset érte, ellopták a pénzét, nem tud visszautazni Pestre, 25 pengőt kért kölcsön azzal, hogy néhány nap mulva visszaküldi. A kölcsönt meg is kapta, a család fejét azonban nagy meglepetés érte, mert két nap mulva találkozott az állítólagos angollal *Halason.* Thomas E. Mason ekkor gyorsan eltűnt az ucca forgatagában. A család feljelentést tett a rendőrségen, ahol megállapították, hogy vakmerő szélhámosról van szó, akit *a mezőtúri, a pécsi, az orosházi és a békéscsabai rendőrség is keres.* A szélhámos egyes helyeken Thomas *Elliot* néven mutatkozott be és mindenfelé pénzt csalt ki.

— **Húsvét után lesznek a német egyházi választások.** *Berlinből* jelentik: Egyházi körökben úgy tudják, hogy a *Hitler* által elrendelt evangélikus egyházi választásokat *csak húsvét után fogják megtartani.* Arról beszélnek, hogy a választások *április elején lesznek.* A választásoknál négy nagyobb egyházi politikai párt fog egymással szemben állani: 1. *a hitvalló felekezet,* 2. *a Luther-tanácshoz tartozó egyházak,* 3. *a »német keresztények«* és 4. *a német keresztény szövetség,* amelyet röviden thüringiai irányzatnak is neveznek, mert a német keresztények thüringiai csoportjából keletkezett. A választási szabályzatot, amely a választás végrehajtásának részleteit fogja tartalmazni, előreláthatólag *a jövő héten teszik közzé.* A választási szabályzat elkészítésével kimerül az államnak az egyházi választásokban való részvétele, minthogy az állam és a párt — mint mondják — tartózkodik minden közvetlen vagy közvetett beavatkozástól.

— **Sötétség a Szent Imre városban.** Szombat délután félhat órától éjfélutánig sötétség borult a Szent Imre városra, a XI. kerület legnagyobb részére. A Mohai úti transzformátorházban — mint később megállapították az Elektromos Müvek mérnökei — *egy főkábel kiégett.* Az uccákon és a házakban kialudtak a villanylámpák. A rendőrség azonnal kerékpáros rendőröket és motorkerékpáros járőröket vezényelt az elsötétedett városrész uccáira. Éjfélig dolgoztak az Elektromos Müvek emberei, amíg végre sikerült a Fehérvári út környékén *újra biztositani a világitást.*

— **1932-ben 51.000 — 1936-ban 293.000 autót gyártottak Németországban.** *Berlinből* jelentik: *Hitler* kancellár szombaton nyitotta meg *a nemzetközi autókiállitást.* Először *Göbbels* szólalt fel s beielentette, hogy az 1932-ben előállított 51.000 autóval szemben 1936-ban *293.000 gépkocsi készült Németországban.* Ugyanakkor 33.000-ről 118.000-re növekedett az autóiparban foglalkoztatott munkások száma. Másfél év mulva Németország *teljesen függetleniti magát a külföldtől az üzemanyaggal való ellátás terén. Hitler* kancellár beszédében az elmult négy év eredményeiről beszélt, majd vázolta az autóipar fejlődését s a még megoldásra váró feladatokat. Végül a következőket mondotta: — Megvalósítottuk azt a problémát, hogyan lehet szénből benzint gyártani s megoldottuk a mesterséges gumi gyártásának kérdését. A német vasérctelepek szinte kimeríthetetlenek és szénkészletünk emberi számítás szerint beláthatatlan időre elég. *Szilárd és megváltoztathatatlan elhatározásom, hogy a behozataltól függetlenitem autóiparunkat.* Egy-két éven belül üzemanyag- és gumitermelésünk tekintetében függetlenitjük magunkat a külföldtől.

— **A fehérvári püspök nagyböjti szózata.** *Shvoy* Lajos székesfehérvári püspök nagyböjti pásztorlevelében kijelenti, hogy *a hívek munkája: a példás élet, a szociális és karitatív munka.* XI. Pius pápa azzal a programmal foglalta el trónját, hogy Krisztus békéjét akarja visszaállitani Krisztus országában. *A katolikus életben világszerte örvendetes fellendülést is lehet megállapitani.* Kifejti a főpásztor, hogy a világiak apostolkodásának éppen úgy, mint az anyaszentegyháznak egységesnek, általánosnak és apostolinak kell lennie. A katolikus akció védőszentjéül a pápa Assisi Szent Ferencet választotta, aki nem volt felszentelt pap, de társaival együtt a világi apostolkodásnak nagyszerű példáját adta. *Szent Ferenc példája és pártfogása ihlesse meg a híveket, hogy a kommunista világveszedelemmel szemben segitsenek megmenteni a végpusztulástól hazánkat.*

— **Turmayer Sándor kiállítása.** A *Műterem* ma, vasárnap megnyiló kiállítása *Turmayer* Sándor festőművész újabb képeit mutatja be. Turmayer régi, ismertnevű és megbecsült kiállítója tárlatainknak. Izig-vérig naturalista, meghiggadt, nyugalmas művész, aki — illetetlenül a kor modern áramlatainak — zavartalan örömmel merül a valóság-ábrázolás kifogyhatatlan feladatainak megoldásába. Tájak és arcok számára mind csak lefestésre alkalmas témát jelentenek, hű, pontos visszaadását a látott formáknak és színeknek. Különösen szeretettel fordul Buda romantikája felé: egész sor képe a Tabán lebontott »festői« részleteit, apró házait és görbe uccáit villantja elénk, hangulatosan és színesen, megőrzött emlékeit egy eltűnt világnak. Színei itt frissebbek, szélesebb foltokba tagoltak, mint areképein és tanulmányfejein, amelyek a részletek gondos megmodellálására és a karakter megérezteté sére vetik a fősúlyt. Végeredményében Turmayer, ha új szenzációkkal nem is szolgál, új kiállításával felkészültségének alaposságáról s ismert kvalitásának töretlen megőrzéséről győzi meg a nézőt.

— *rp* —

— **Dr. Hantos Elemér előadása.** A *Magyar Cobden Szövetség* szemináriumában *e hónap 23-án, kedden este* dr. *Hantos* Elemér egyetemi tanár, ny. államtitkár »*Az uj ipari forradalom*« címmel előadást tart. A rendkívül nagy érdeklődéssel várt előadást *IV., Irányi ucca 17.* szám alatt tartják és pontosan 7 órakor kezdik meg.

— **Súlyos szabálytalanságokat lepleztek le a bécsi kórházi szállításoknál.** *Bécsből* jelentik: *Resch* népjóléti miniszterhez feljelentések érkeztek, amelyek szerint a kórházaknak történő szállításoknál *visszaéléseket* követnek el. A miniszter megbízta a gazdasági rendőrséget, hogy ebben az ügyben szigorú vizsgálatot folytasson le. Kitűnt, hogy a kórházi szállításoknál már hosszabb időn keresztül *súlyos szabálytalanságok* fordultak elő. A vizsgálat eddigi adatai szerint a legutóbbi évek folyamán mintegy *150.000 schilling került kifizetésre vesztegetési célokra* s megállapították, hogy ez összegek legnagyobb részét Ignaz *Possning* 46 éves tanácsos vette fel. Possninggon kivül *őrizetbe vettek még négy kereskedőt.* Ezekkel szemben az az alapos gyanú merült fel, hogy tisztviselőket vesztegettek meg, hogy hivatalos hatalmukkal visszaélve, a kinestár kárára túlmagas árakat hagyjanak jóvá a szállításoknál.

— **Rendelet a vágásra szánt lovakról.** A kormány rendeletet adott ki, amely kimondja, hogy *vágásra szánt ló különengedély alapján,* rendeleti úton megállapitandó feltételek és ellenőrzés mellett további intézkedésig *vámmentesen kezelendő.*

— **Kémikusbál. Hagyományos keretek között fog** lezajlani február 27-én, szombaton a Magyar Kémikusok Egyesületének bálja, VI., Andrássy út 23. alatt lévő helyiségeiben. Meghívóigénylés és jegyelővétel, valamint asztalrendelés egész nap eszközölhető. Telefon: 1—200—56.

= **FIAT az új szezónt, amely a multévi forgalmat** is túl fogja haladni, három bevált típusával kezdi meg. A Magyarországon elterjedt Balillája mellé mint még kisebb, de nagyteljesitményü kocsi a gyorsan népszerüvé vált 500-as, felfelé pedig mint legmodernebb és sokat utánzott középkocsi, az 1500-as sorakozik.

= **Ausztriában is kaphatók a világhirü magyar** *Mira*-vizek. Főlerakat: Mattoni-Ungar ásványvízkereskedő, Wien, I., Jasomirgottstrasse 4.

= **Időjárásváltozás — tavaszi napsütés!** A téli holmik visszakerülnek a ruhaszekrénybe. A legújabb gyönyörü szinpompájú és szövésü kosztüm-, köpeny-, komplé- és ruhaanyagok (szövet és selyem), melyeknek mintáit a párizsi divatszalónok is felhasználnak tavaszi modelleikhez, óriási választékban kaphatók már Gerő maradék- és divatáruházában, VI., Andrássy út 6.

= **A Ford kocsi anyagánál és konstrukciójánál** fogva a legüzembiztosabb kocsi, mely gazdáját soha esetben nem hagyja, de a régi jó strapabíró képessége mellett ma már külső formájára is súlyt helyez a Ford gyár. A piac egyik legszebb kocsijának mondják a 37-es most megjelent Eifel kocsit is. Modern, nagyon szép forma, gyönyörü színek és luxuriőz belső kivitel jellemzik.

= **Az Osztrák Amatőr Fényképpályázat** iránt máris nagy érdeklődés mutatkozik. A Magyar-Osztrák Alpesi Egyesület vezetősége ezúton is felszólítja Ausztria barátait, akik korábbi utazásaik alkalmával amatőrfelvételeket készítettek Ausztriában és a pályázaton részt óhajtanak venni, közöljék címüket az egyesület titkárságával (VI., Andrássy út 28.).

= **Clark Gable,** Greta Garbo, Shirley Temple és a többi világsztár aláírása lesz a divatos a női toaletteken. Párizs ezernyi friss divatötletéről, a tavaszi kollekciók bemutatóiról részletes, képes beszámolót küldött Párizsból Guthy Böske. Hatvany Lili kritikája az »Éva« Anna« bemutatójáról, 32 oldalas színes gyermeklap, új nagyalakú rádióműsor tarkítják a »Színházi Élet« uj számát. **Darabmelléklet: 8:1 a szerelem javára.**

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

A közeljövőben fizetnek Amerikának összes európai adósai. Ugylátszik, szükség van újra a becsületre, hátha ismét kell egy kis háborús kölcsön.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Jótékony nagybácsinak nevezte Rassay a fővárost, akit mindenki megpumpol.« »Sajnos, egymillió unokaöccse van, ezek viszont úgy érzik, hogy őket pumpolja.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon a miskolci szocialisták és nyilasok világnézeti harcát nem lehetne csak röpirattal, revolver nélkül elintézni?«

A nap hőse: a kolduskérdés, amely ismét válságos helyzetbe került. Kiderült, hogy sokkal több a koldus és sokkal kevesebb az adakozó, mintsem hitték volna.

Kőharcot folytattak az arabok a zsidókkal. Ez igazán rendes háború. Nem kerül sokba a muníció.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Az angol pincérek el akarják törölni a borravalót, hogy bevezessék helyette a százalékrendszert.« »Majd úgy járnak ők is, mint magyar kollégáik. Csak addig dicsérik a százalékot, amíg nem kapnak belőle.«

Mindenben első a Pesti Napló

— A kormányzó és felesége dinert adott. A kormányzó és felesége szombaton este nyolc óra 15 perckor *dinert* adott, amelyre hivatalosak voltak: Angelo *Rotta* apostoli nuncius, Arne *Scheel* norvég követ és felesége, Ulf Thorsten *Undén* svéd követ és felesége, Behic *Erkin* török követ, Onni *Talas* finn követ és felesége, Jurgis *Saulys* litván követ és felesége, Edvardo *Labougle* argentin követ és felesége, Lucien G. van *Hoorn* holland követ és felesége, J. C. W. *Kruse* dán követ, Milos *Kobr* cseh követ és felesége, John F. *Montgomery* amerikai követ és felesége, Hans Georg von *Mackensen* német követ és felesége, Alexandre *Vukcsevics* jugoszláv követ és felesége, Gaston *Maugras* francia követ és felesége, Alexandre *Bekzadjan* a Szovjetunió követe és felesége, gróf *Lalaing* belga követ és felesége, Don Carlo dei Duchi *Caffarelli* máltai követ és felesége, Stoil *Stoiloff* bolgár követ és felesége, Gustavo A. *Wiengreen* paraguay-i követ és felesége, S. de Souza-Leao *Grazie* brazil követ és felesége, Achmed el *Kadri* bei egyiptomi követ és felesége, Michelis *Valters* lett követ és felesége, Maszajuki *Tani* japán követ és felesége, Panajotisz *Pipinelisz* görög követ, Luigi Orazio *Vinci* gróf olasz követ, Raoul *Bossy* román követ és felesége, Eduard *Baar-Baarenfels* osztrák követ és felesége, Fernando Garcia *Oldini* chilei miniszterrezidens és felesége, Richard *Jöffert* eszt ügyvivő és felesége, Mohamed Hadjeb *Davallou* iráni ügyvivő és felesége, Gustavo *Villatoro* mexikói ügyvivő és felesége, Eugene *Broye* svájci ügyvivő és felesége, Kazimir *Miczielski* lengyel ügyvivő és A. D. F. *Gascoigne* angol ügyvivő és felesége, továbbá dr. *Darányi* Kálmán m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnök és felesége, *Kánya* Kálmán m. kir. titkos tanácsos, külügyminiszter, dr. *Vértesy* Sándor m. kir. titkos tanácsos, kabinettirodai főnök és felesége, dr. *Uray* István m. kir. titkos tanácsos, államtitkár a kabinettiroda főnökhelyettese, báró *Apor* Gábor rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és *Scholtz* Andor folyamőrkapitány, szolgálattevő szárnysegéd.

— Címadományozás. A kormányzó *Szlovák* Jenő miniszteri osztálytanácsosnak nyugalombavonulása alkalmával a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

ÖRÖKLAKÁSOK

a legmodernebb elsőrendű kiviteiben, központi melegvízfütés és melegvízszolgáltatással, önálló telekkönyvi tulajdonnal, legnagyobb adómentességgel:

IV., Veres Pálné ucca 31. alatt egy-, kettő-, három- és négyszobás hallos, valamint garszón-öröklakások és öröküzlethelyiségek.

XI., Horthy Miklós út 83. alatt egy-, kettő- és háromszobás hallos, valamint egyszobás hall né'küli öröklakások.

II., Budakeszi út 5/g. alatt pedig azonnal beköltözhető két darab kétszobás öröklakás, mely háromszobás, hallos lakássá is átalakítható. Lékölhető: Mik'e Károly tervező építészmérnöknél, IV., Sörház ucca 4. **Tel.: 1-882-60.**

NEVE: Szénia Szénia TEXTIL ÉS DIVATÁRÚ KFT MINDENKINEK VALAMI ÚJAT HOZ! CÉLJA: Szénia ÁRUSITÁS!
A Szénia HIHETETLEN NAGY VÁLASZTÉKOT JÓ MINŐSÉGET ÉS MEGLEPŐ OLCSÓ Szénia ÁRAKAT JELENT
MÁRCIUS 1-TŐL LIPÓT-KÖRÚT 21.

— Johan államtitkár Genfbe utazott. Dr. *Johan* Béla belügyi államtitkár a Népszövetség népélelmezési kérdésekkel foglalkozó bizottságának üléseire *Genfbe utazott.*

— Tiroli ruhában és dirndliben valcerezett a budapesti osztrák kolónia az »alpesi ünnepségen«. Szombat este a budai Vigadóban a budapesti osztrák kolónia *alpesi ünnepséget* rendezett. Minden évben meg szokták rendezni a Budapesten élő osztrákok ezt a jókedvű estét. A meghívókon is rajta volt már, hogy *»megjelenés: alpesi ruhában, vadász- vagy turistaöltözékben, illetőleg világos nyári ruhában«.* Idén a tiroli ruha dominált. *Baar-Baarenfels* osztrák követ *tiroli ruhában*, felesége *dirndliben* jelent meg. Az oszták követség tagjai teljes számban résztvettek a mulatságon. Ők is tiroli ruhát, illetőleg dirndlit viseltek. A jelenlevők között feltűnően nagyszámban voltak magyarruhás asszonyok. A frakkok és szmókingok sem hiányoztak, ezeknek tulajdonosai azonban *pincéreknek* adták ki magukat. Feltűnést keltett az is, hogy nagyon sok fehér tennisznadrágos, kivágott apacsinges férfi vett részt a bálon. Általában a bécsi valcer uralkodott, de a mellékteremekben Schrammel-zenekarok is játszottak. Fenyőfákkal díszítették mindenütt a termeket és kedélyes, igazi bécsi hangulatban szórakozott a korahajnali órákig a budapesti osztrák kolónia mulatságának vendégserege.

— Lamotte Károly alpolgármester Berlinbe utazott. *Lamotte* Károly alpolgármester *Szemelhy* Károly tisztifőügyésszel együtt Berlinbe utazott, ahol a főváros külföldi kölcsönhitelezőivel tárgyalnak.

— Indián leány kanonizációs pőrét tanulmányozzák a Vatikánban. *Vatikánvárosból* jelentik: A ritusok kongregációja megkezdte *egy fiatal indián nő kanonizációs pörének tanulmányozását.* Amennyiben sor kerül a kanonizációra, *Tekakwitha* Katalin, a mohawk indiántörzs leánya, *az első vörsbőrű szentje* lesz a katolikus egyháznak. A leány 1656-ban született és 1680-ban halt meg a mai Newyork állam területén. A szenttéavatást Jézus-társasági lelkészek támogatják. A vörösbőrű törzsek még ma is tisztelettben tartják Tekakwitha Katalin emlékét és mint az emberi nem »legszebb virágát« emlegetik.

— Szerdán tárgyalja a közigazgatási bíróság a szentesi petíciót. *Február 24-én tart tárgyalást a közigazgatási bíróság Várady László Nep-képviselő mandátuma ellen benyujtott petíció ügyében.* A petíciót őrgróf *Pallavicini* György nyujtotta be, mert 1000 ajánlásából csak 970-et fogadtak el s ezzel lehetetlenné tették, hogy a választáson résztvegyen. A vizsgálatot a szegedi tábla folytatta le és a részletes jegyzőkönyvek most kerültek a közigazgatási bírósághoz.

— Nekifutott az autónak egy asszony a Stefánia úton, haldokolva szállították kórházba. Szombat délután a stefániaúti köröndnél az AD 558. rendszámú autó, amelyet *Szász* Károly műszerész vezetett, *elütötte Sonnenfeld* Fülöpné 35 éves magánzónőt, aki *koponyaalapi törést szenvedett és haldokolt, amikor a mentők a Rókuskórházba szállították.* A rendőri nyomozás szerint Sonnenfeldné egy álló jármű mögül lépett az úttestre és valósággal nekifutott a műszerész autójának.

— Molnár szolnoki tanácsnok fegyelmi ítélete. Csongrád megye fegyelmi választmánya *Kozma* György főispán elnökletével szombaton tárgyalta *Molnár* János szolnoki városi tanácsnok fegyelmi ügyét, aki a vád szerint *hivatali mulasztásokat* követett el. Az első vádpont szerint a segédlevelek és tanoncszerződések illetékeit *nem utalta át* a városi pénztárba, csak később jelentette szabálytalan eljárását s utalta át a hiányzó 1192 pengőt. A második vádpont szerint *szabálytalanságokat követett el a karácsonyi segélyek* körül. Hanyagul járt el egy további vádpont szerint *a város számára vásárolt autó* megvételénél. A fegyelmi választmány a tanácsnokot *900 pengő pénzbüntetésre ítélte.*

— Leégett egy történelmi nevezetességű templom. *Charleroiból* jelentik: Chateletben kigyulladt a történelmi nevezetességű *Szent Péter és Pál templom tornya.* A torony *teljesen leégett* s romjai a templom tetejére zuhantak. Az üszkös romoktól *az egész templom kigyulladt és teljesen elpusztult A kárt kétmillió frankra becsülik.* **A tüzet valószínűleg rövidzárlat okozta.**

— A Petőfi Társaság tagválasztó közgyűlése. A *Petőfi Társaság* március 2-án délután 5 órakor *tagválasztó közgyűlést* tart az Akadémián. A közgyűlésen a tagválasztás után meghallgatják a *nagydíjbizottság jelentését*, a pénztárosi jelentést, az ellenőr és a számvizsgáló bizottság jelentését, majd számvizsgáló bizottságot küldenek ki a jövő közgyűlési évre, végül meghallgatják a Petőfi-házról szóló jelentést.

— Ki lesz Geduly evangélikus püspök utódja? *Miskolcról* jelenti tudósitonk: *Geduly* Henrik, a tiszai evangelikus egyházkerület püspökének elhalálozása máris időszerűvé tette egyházi körökben *a püspöki szék betöltésének* kérdését. Kegyeleti okokból valószínűleg csak a temetés után megtartandó gyászülésen vetik fel az utódlás kérdését. A püspöki teendőket egyelőre az egyházkerület legidősebb főesperese, *Domjan* Elek sátoraljaújhelyi lelkész látja el. Ő egyúttal a legesélyesebb jelöltje a püspöki széknek. Szóbajöhet *Duszik* Lajos hegyaljai esperes, miskolci lelkész, valamint *Marcsek* János ózdi lelkész is. Az egyházkerület mértékadó tényezői már egy idő óta foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy a püspökség megüresedése esetén felvetik *az ideiglenes közigazgatási egyesítés gondolatát a dunáninneni és a tiszai egyházkerület között.* A püspökjelöltek között emlegetik *Pröhle* Károly soproni teológiai tanár nevét is. Napirendre kerül az állandó püspöki székhely rögzítésének kérdése is. Eddig a püspöki székhely mindig ott volt, ahol a püspök lakott. Az új, de még jóvá nem hagyott egyházi alkotmány értelmében a püspöki székhely rögzíthető azáltal, ha valamelyik egyházkörzet lemond lelkészválasztási jogáról és felajánlja egyházközségét a püspök részére.

— Petneházy államtitkár körútja Zala megyében. *Zalaegerszegről* jelentik: *Petneházy* Antal iparügyi államtitkár báró *Kruchina* Károly kíséretében pénteken *Zala megyébe érkezett* és *Brandt* Sándor főjegyző kalauzolásával *Nova* és *Lenti* községekben meglátogatta az *ipari továbbképző tanfolyamokat.* Szombat reggel az államtitkár kíséretével *Lispére utazott*, ahol megtekintette *a gáz- és olajkutatási munkálatokat.* Szombat este az államtitkár *visszatért Budapestre.*

— Izgalmas tűzkő-bonyodalom a Károly körúton. Szombat délben a Károly körúton *Asztalos* Vince és *Tili* Károly polgáriruhás rendőrök *egy tűzkő-rust akartak előállítani* a IV. kerületi rendőrkapitányságra. Az árus *dulakodni kezdett* Asztalossal: egész tömeg nézte az izgalmas jelenetet. A tömegből egyszerre csak *előugrott egy fiatalember és egy árótkötél darabbal fejbesujtotta Asztalost*, aki elesett. A merénylő elmenekült, de a járókelők utána vetették magukat, *sikerült is elfogni.* Közben a tűzkőárus eltűnt. A merénylőt a főkapitányságra vitték. Itt megállapították, hogy *Duca* Sándor a neve, 22 éves kifutó, azzal védekezett: *nem tudta, hogy rendőrt ütött meg.* Annyit látott, hogy két férfi verekszik, kerékpárjáról levette a drótláncot és csak azért sujtott a dulakodók felé, hogy kettéválassza őket. Őrizetbe vették, a tűzkőárust keresi a rendőrség.

— Gróf Haller Gábor Pesti Napló-beli cikke a holland sajtóban. E hónap 11-én gróf *Haller* Gábor nyílt levél formájában cikket írt a *Pesti Naplóban* »Levél a szabadságról dr. *Colijn* Henrik holland miniszterelnök Úrhoz« címen. A cikk, amely a holland nép nagy szabadságszeretetét emeli ki és amelyben a mai holland miniszterelnököt mint annak egyik nagyjelentőségű ápolóját és őrzőjét mutatja be, igen mély hatást tett a holland közvéleményre. A cikket valamennyi jelentős nagy holland napilap teljes terjedelmében, meleghangú megjegyzések kíséretében közli. A *Standaard* vezető helyen foglalkozik a cikkel, a *Telegraaf* szintén, sőt a májusban tartandó II. kamarai választások most megindúló csatározásai során Aalsmeérben a kormánypárti gyűlés elnöke, Van Vijk e levél felolvasásával kapcsolta össze üdvözlő beszédét.

35 éves magyar **vegyészmérnök**

német diplomával, volt műegyetemi asszisztens, képességeinek megfelelő **elhelyezkedést keres.** Specialis szakképzettség a **cellulosa, pharmaceutikus és kolloidkémia** terén. **Szabadalmi** ügyekben iratai. **Német, angol** és **francia** nyelvet tökéletesen birja. Megkereséseket „Értékes munkatárs 9999" jelige alatt a főkiadóhivatalba.

Mi történt a világpolitikában?

NAGY FERENC magyar miniszterelnök és társai Washingtonból jövet június 21-én érkeztek Londonba, majd onnan másnap folytatták útjukat Párisba.

Párisban a négy nagyhatalom külügyminisztere megegyezett abban, hogy az olasz békeszerződés hatálybalépésétől számított 90 napon belül kivonják Olaszországból a megszálló csapatokat. Brit jelentés szerint a külügyminiszterek helyettesei végleg megegyeztek a román békeszerződés tárgyában. Groza román miniszterelnök Máramarossziget en azt mondotta, hogy Románia határai véglegesek.

Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa június 18-i ülésén 9 szavazattal úgy határozott: javasolni fogja az Egyesült Nemzetek teljes ülésének, hogy ez szólítsa fel az államokat, szakítsák meg a diplomáciai viszonyt Spanyolországgal, vagy tegyék meg az általuk helyesnek talált más intézkedéseket. Gromiko szovjetdelegátus a határozat ellen vétót emelt.

Az Egyesült Nemzetek atomerőbizottságának június 19-i ülésén Gromiko javasolta, hogy egyezményben tiltsák meg az atomerőnek hadicélokra való alkalmazását s az egyezmény életbelépése után három hónapon belüli semmisítsenek meg minden kész vagy félig kész atombombát.

Benes köztársasági elnök Gottwaldot, a kommunista párt vezérét bízta meg a csehszlovák kormány megalakításával.

Az osztrák költségvetés tárgyalása során Ludwig (kereszténypárti) kifejtette, hogy az osztrák nép nem viselheti el a megszálló csapatok egy milliárd schillinges terhét, amely a költségvetés 35 %-át teszi.

Palesztinában rendkívüli feszült a helyzet. A zsidó ellenállási mozgalom titkos rádiója június 19-én bejelentette: meg fogják akadályozni, hogy Palesztina brit támaszpont legyen.

Faruk egyiptomi király menedékjogot adott Husszein jeruzsálemi főmuftinak, aki Franciaországból titokzatos módon Egyiptomba szökött.

A magzatirtó megszűnik az Egyház élő tagja lenni

MINDSZENTY JÓZSEF bíboros-hercegprímás június 15-én megrázó hangú körlevelet bocsátott ki a mindjobban elszaporodó magzatgyilkosságokról. A háború viszontagságai — úgymond — kimondhatatlanul sok és nagy zaklatottságot hoztak ránk. Azt sem tudjuk, melyik sebünkhöz nyúljunk, melyikre jajduljunk, fohászkodjunk. Mindenesetre magunk is súlyosbítjuk keresztünket, amikor vétkezve vétkezünk és az örvényt magunk, családunk és nemzetünk körül még teneketlenebbé, még veszélyesebben gyűrűzővé tesszük. A házassági visszaélésekről van szó. Rámutat a Hercegprímás arra, hogy 1944 áprilisától kezdve 1946 februárjáig bezárólag — 1944 szeptemberét kivéve — egy hónapban sincs természetes szaporodás, tehát kevesebb az élveszületés, mint a halálozás. Az élveszületés ezrenként 1945 novemberében 8.5, csak a fővárosi lakosoknál 7.1, ezzel szemben a halálozás 1945 januárjában 172.8 ezrelék. 1945. év elejétől a természetes szaporodás hiányában a főváros lakossága 32.332 fővel apadt; Esztergomban 835 halálesettel szemben mindössze 422 a születések száma s így van az egész ország területén. A halálozások megdöbbentő adatait bombatámadások, ostrom, ragály, kórházhiány stb. adja, ám az élveszületések zuhanása bűnös magzatirtás következménye. A természet, a kinyilatkoztatás és a szentatyák alapján az Egyház álláspontja világos: az úgynevezett vigyázás, óvakodás, a házaséletnek bárminő korlátozás-célzó megszentségtelenítése minden esetben súlyos bűn. Mennyivel súlyosabb és megbocsáthatatlanabb bűn ezek után a már megfogamzott élet elirtása. Aki elteszi, elcsinálja, elhajtja a magzatot, vagy ezt másnak tanácsolja, megszűnik azonnal a katolikus Egyház élő tagja lenni. Bűnt követ el az Isten, a magzat, az anya, a család és haza ellen.

Sokak kifogása, hogy háború után vagyunk, nincs mivel betakarni, ruházni, táplálni a gyermeket, nem elfogadható. Bár az Egyház együtt szenved a szenvedőkkel és mélységes tisztelettel áll meg a családi gondok gyötrelmei előtt, az Egyház nem időleges, hanem örök erkölcsöt hirdet. A magzatelhajtás sötét bűne különben sem most, a nyomorúság idején kezdődött, korábban is voltak jólétben élők, akik számüzték családjukból a gyermeket és ma is vannak hősies anyák, akik nem szennyezik be magukat a gyermekpusztítás bűnével. XI. Pius mondotta: „Nem lehetnek olyan nehézségek, amelyek megszüntethetnék az isteni törvény kötelező erejét, amely megköveteli, hogy tartózkodjunk olyan cselekedetektől, amelyek természetüknél fogva bűnösök". Használjuk a szentségek természetfölötti erejét, az sokat megold és kipótolja a mi erőtlenségünket. Szentélyként megőrzi a családot, nem irtja ki nemzetünket és életben, halálban megadja a nyugodt lelkiismeret örömét.

CZAJLIK ITALKÜLÖNLEGESSEGEK

DEMÉNY IMRE
orgona- és harmóniumépítő
Bpest, VI., Lázár-u. 13. (Operánál.)
ORGONAK orgonajavítások, tisztítás, hangolás.
HARMÓNIUMOK minden célra
eladás, vétel, csere, javítás.

Harmóniumról árjegyzék díjtalan.

HEYEK HARISNYA, FINOM KÖTÖTÁRU PETŐFI SÁNDOR-U. 17.

BRILLIÁNST, aranyat, ezüstöt, ékszert VESZEK-ELADOK Schiffler Nándor ékszerész, Bp., IV., Petőfi Sándor-utca 7. üzlet

BAZSÓ ING Baross-u. 66-68. hozott anyagból is készül.

VÖLGYI irodagépüzem ALKOTMÁNY-UTCA 16. Telefon: 120—232. Eladás, javítás, karbantartás, kellékek, vétel.

MŰARANYOZÓ SZUBOTA ISTVÁN BUDAPEST, VIII., Práter-utca 9.

TEMPLOMABLAK JAVITÁSA ÉS KÉSZITÉSE TATÁR ÉS FORMANEK üvegfestészete Budapest, VI., Ó-utca 40.

Vas- és háztartási cikkek MAJOR JÁNOS Budapest, VIII., Rákóczi-út 59.

URBAN DEZSO IX., MESTER-U. 16. Ajánlja saját termésű gyümölcsét, otthonra és napi fogyasztásra.

SZABADALMAZOTT műszaki újdonságokat vesz, gyárt, terjeszt, GERŐ SÁNDOR: BUDAPEST, Ó-UTCA 21.

Szorgalmas, árva főiskolai hallgató a szünidőben családtagként vidéken dolgozna vagy háztanitónak elmenne. Cim: Pintér, Budapest, X., Pongrác-u. 17., F/2 ep. II. 5.

Orvosi orthopädiai kötszerész üzem NAGYIVÁN FERENC Budapest, IX., Raday-u. 50. (Bakács-tér 3. sz.) Telefon: 386 752.)

4 szobás, összkomfortos pesti, belterületi, utcai lakásért cserébe adnánk pesti belterületi 3 szobás, fürdőszobás, utcai, V. emeleti és 2 szobás fürdőszobás, utcai IV. emeleti lakást. Ajánlatok «Két család összeköltözik» jeligére a kiadóhivatalba.

ZONGORÁT, pianinót, harmóniumot GRIMM MESTERTŐL aranyéremmel kitüntetve javítás, hangolás, bérlet JÓZSEF-KÖRÚT 65, SZ.

GYERMEKFÉNYKÉPEK házhoz, meghivásra vidéken is készülnek. — Műteremben csak hétköznap 9-től 5-ig.

MOSOLY-ALBUM Budapest, V., Szent István-körút 12.

EHALL Andrássy-út 15. sz. Vétel, eladás, javítás, bérlet.

MÁK BÉLYEGÜZLET óriási árat fizet bélyeggyüjteményekért MUZEUM-KÖRÚT 2. SZ. (Rákóczi-út sarok.)

HAUER REZSŐ CUKRÁSZ cukrászdája és csokoládégyára Bpest, VIII., Rákóczi-út 49.

Megbecsüli értékeit állami becsus felelősség mellett, arany-, brilliáns-, ezüstmérés. Vagyonmentő szaktanácsok. VIII., Gyulay Pál-utca 3. sz.

RÁKÓCZI ÚT 44

BARCS ISTVÁN kötél, zsák, géphajtószíj, heveder szaküzlete Budapest, V., Vadász u. 25.

Segédházmesteri állást keresek. — Cim: Mária-utca 21. sz., I. 8.

Házivarrónő, angol-francia. — Elsőrendű munkaerő M. Várady Gizi, Pestszenterzsébet, Kende Kanuth-utca 69. szám.

RÁDIÓT, csöveket ad — vesz — cseréi Borsiny, Budapest, VI., Király-u. 92., udvarban. Telefon: 228-682.

40 éves özvegyasszony elmenne plébániára, vagy idősebb, egyedülálló úrnak háztartását vezetni. Cim: özv. Gajdos Jánosné, Esztergom, Kereszt-utca 11. sz.

Retikül, bőrönd, pénztárca OLBRICH-NÁL VI., Teréz-körút 3. Telefon: 421-925.

ARANY, EZÜST, ÉKSZER vétel eladás Dr. Bajmócziné Wintermantel Teréz Budapest, VII., Rákóczi-út 10., I. em. 2.

MÉSZÁROS LAJOS EGYHÁZI HÍMZŐS MESTER BUDAPEST, VIII., Mária-utca 15. szám. Raktáron tart és készít mindenféle egyházszereket, Kelynet, szentségtartót, keresztet. Javítás, aranyozás, ezüstözés.

GANDER JÓZSEF ÓRAMŰVES, ÉKSZERÉSZ BUDAPEST, VIII., József-körút 44.

MALMOK: Hosszú bizonyítvánnyal, a legmesszebbmenő anyagi garanciával malomvezetői vagy elszámolási állást (esetleg bérletet) keres új búzára közép malmokban, róm. kat. vallású perfekt szakember. Csak komoly ajánlatokat kérek. — «Gazda helyett gazda tudnék lenni» jeligére leveleket a kiadóhivatalba továbbit.

Bombasérült harangot veszek, cserélek. «Új harang» jeligére a kiadóhivatalba.

SEKRESTYÉSNEK elmenne gyakorlott, 40 éves, vallásos szabólparos. Cim: Plébánia, Koed.

Üzlete forgalmát növeli, ha hirdet az ÚJ EMBER-ben

ARANYBEVÁLTÓ SCHEID G. A. arany, ezüst, ötvenyező, választó intézet és ékszer alkatrészek gyára BUDAPEST, VII., Holló-utca 6. sz. Telefon: 227-614.

Új kompl. berendezés; 1 háromajtós barna szekrény, 1 rekamié, 1 asztalka, 4 szék, 32 gr. arany értékben. KINIZSY-BÚTOR Budapest, IX., Kinizsy-utca 35.

IMREY MIHÁLY cukrászdája Budapest, VII., Király-u. 53.

Két 4 polgárit végzett megbizható leány, könyvkereskedésbe és irodába felvétetik. — Ajánlatokat «Vallásos» jeligére a kiadóhivatalba.

TEMPLOMABLAK festése és javítása vidéken is KOPP FERENC, Nap-u.

Üj Ember

5 1946 JÚNIUS 30

KATOLIKUS MAGYARORSZÁG

Shvoy püspök a papság és hívek hűségéről

A MAGYARORSZÁGI Katolikus Missziótanács az Actio Catholica igazgatóságával együtt rendezte meg a nagybudapesti plébániák missziós zarándoklatát a máriaremetei kegyhelyre. Ugyanekkor jelent meg a kegyhelyen Shvoy Lajos püspök vezetésével a székesfehérvári egyházmegye zarándoklata is. A mise után Shvoy püspök intézett beszédet a hatalmas zarándoksereghez. A főpásztor bevezetőül azt hangoztatta, hogy a megszakítás után az egyházmegyei zarándoklatot a szokottnál nagyobb hálával tarthatjuk meg; egyrészt azért, mert élünk, másrészt azért, hogy annyi mindenen átmentünk. Élünk és szolgálhatunk a jó Istennek, dolgozhatunk magunk és embertársaink lelkéért, vezekelhetünk nemzetünk bűneiért, melyekkel a súlyos csapásokat megérdemelte. Hálát adhatunk hitünkért, hogy keresztények vagyunk, nempedig pogányok, mert bármit vesztettünk is a nagy csapásokban; ha hitünk megmaradt: semmit sem vesztettünk. Nélküle és erkölcs nélkül azonban — akár pogányok, akár keresztények, akár magas civilizációjunk, akár pirimitívek — csak nyomorult vadállatok vagyunk. Meggyőződésem — hangsúlyozta a püspök —, hogy ha még itt lehetek és nem pusztultam el, mint azt az Egyház ellenségei tervezték, az híveink imádságának gyümölcse. Ennek köszönhető az is, hogy az egyházmegye papjai helyt tudtak állni az ostrom alatt és több mint 300 közül csak egy ment el, aki elvesztette hitét és elpusztult erkölcsileg. A többi mind hősiesen helyt állt és nem egy áldozta életét hivéért. Áldja meg Isten szegény hazánkat — fejezte be szavait a főpásztor —, emelje fel az annyit szenvedett, megtépett szegény magyar népet.

Az új zalavári apát

A MAGYAR katolikus papság nesztorának, Kroiler Miklós zalavári apátnak folyó évi február 27-én bekövetkezett elhalálozásával megüresedett apáti széket Szekeres Bónis pannonhalmi főmonostori alperjellel töltötte be Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát. Szekeres Bónis apát, mint egykori győresanaki plébános, a magyar népfőiskola megalapítója s e mozgalomnak évtizedeken át legelkesebb bajnoka volt.

Győri szülők memoranduma

A GYŐRI Katolikus Szülők Szövetsége, amely 4068 tagot számlál, feliratot terjesztett a miniszterelnök, a vallás- és közoktatásügyi minisztor és a nemzetgyülés elnöke elé. Hangoztatják ebben, hogy a felekezeti iskolák ellen indított, minden alapot nélkülöző támadásokat a vallászabadság megsértésének tekintik. Azt kivánják, hogy a feleletlen támadók ellen a bünügyi hatóságok vallásfelekezeti izgatás elmén eljárást indítsanak, annál is inkább, mert az 1946. I. és VII. t.-c. védi a Szövetséges Hatalmak pedig biztositják mindenmagyar állampolgár vallásszabadságát, mint emberi szabadságjogot.

Megindult Tóth Tihamér boldoggáavatási eljárása

A néhány esztendővel ezelőtt elhúnyt nagy püspöknek, Tóth Tihamérnak most kezdődik boldoggá és szentté avatási ügye. A kiváló egyházjelelem életének szépségével és megrázó erejű beszédeinek felejthetetlen hatásával ma is élevenen él a hivők emlékezetében. A boldoggáavatási eljárás alkalmából a Hercegprimás felhiv mindenkit, hogy amennyiben birtokában van bármilyen kézzel irott, vagy nyomtatott irásmű (beszéd, levél, levelezőlap, napló, feljegyzés, (egyzet, előadási vázlat, hivatalos ügyirat stb.), melynek szerzője Tóth Tihamér, azt folyó év szeptember 1-ig nyujtsa be. A nyomtatott könyvek közül nem szükséges beküldeni azokat, melyek benne vannak a gyüjteményes kiadás 23 kötetében, viszont minden olyan irásmű, melyet esetleg a szerző nem saját kezével irt, szintén felterjesztendő. Aki esetleg tudomást szerez, hogy a fent emlitett irásművek közül valamelyik — és a könyvek közül az első kiadások — valakinél található, azt felkérik a primási hivatalnál, hogy ha szükség kivánja, alkalmas időben beidézhető legyen bővebb felvilágositás megadása végett. Aki kegyeletből a más lévő kéziratot meg akarja őrizni, az annak hiteles másolatát nyujthatja be. (Hitelesités: Egyh. Hatóság vagy Plébániai Hivatal.)

A nagyatádi Credo-egyesület tagjai élelmiszert gyüjtöttek és küldtek ajándékba az «Új Ember» szerkesztőségi és kiadóhivatali személyzete részére. Hála az adománynak, az ugynevezett kalóriát, a heti szükségletet, valamelyest meghaladó mennyiségben a személyzet minden tagja természetben kaphatta meg. Az áldozatos katolikus lelkiségnek ezt a megnyilatkozását ezen a helyen is megköszönjük.

A Regnum Marianum Férfi Kongregációja június 27—29-én d. u. 6 órai kezdettel tartja lelkigyakorlatát.

Az Esztergomi Főszékesegyházi Káptalan pályázatot hirdet az üresedésben levő főszékesegyházi karnagyi állásra. A pályázat benyujtásának határideje július 15. A pályázatok erre a címre küldendők: dr. Drahos János protonotarius-kanonok, Esztergom, Káptalan-tér 3.

Mindazok a görög és latin szertartású érettségizett fiatalemberek, akik a keleti egyházban óhajtják Isten dicsőségét és a lelkek üdvét szolgálni, kérhetik felvételüket a Szent Bazil-rend magyar noviciátusába. Az érdeklődők körvényüket Tartományfőnökség, Máriapócs, Szabolcs m. címre küldjék.

Kiadja: AZ ACTIO CATHOLICA

Felelős kiadó: MIHALOVICS ZSIGMOND

Felelős szerkesztő: PÉNZES BALDUIN

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Ferenciek-tere 7., III. l., II. em.

Engedélyezési szám: 1352/M. E/1945.

Nyomatott a Stephaneum nyomda körforgógépén, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz. Felelős: Ketskés János

Szenthegyi István:

A százéves Tannhäuser

OPERAHÁZUNK a szezón végéhez közeledve — úgy látszik — mégis felismerte, hogy Wagner felé is bizonyos, eltagadhatatlan hagyományokon alapuló kötelességei vannak és felújította a Tannhäusert. Nagyon jól tette, mert ha nem siet ezzel a felújítással, elmulasztja az alkalmat, hogy az éppen százéves Tannhäusert megünnepelhessük. Óláh Gusztáv felhasználta az alkalmat és az egész operát újra rendezte.

Tannhäuser lovag problematikus kettősségű figura. Egyrészről virulens pogány életfelfogás: Tannhäuser az érzéki gyönyörök rabja, a bacchusi életöröm mámoros szüresölője, Vénusz forró karjaiban megfeledkezik a rózsásfényű barlangon kívüli világról. Másrészt azonban ez a lélek keresztény, ismeri és sóvárogja az eszményi szerelmet, amit Vénusz nem tud neki megadni. Ne feledjük, hogy Tannhäuser mondájának korában vagyunk, a XIII. század elején, a középkori vallásos miszticizmusnak még változatlanul erős hatósugarában; ez a Tannhäuser lovag nagyon is jól tudja, mi az az amour courtois, a lovagi szerelem, amely borzadva fut az érzékiségtől, s érzi, hogy a Vénusz-idill végzetes eltévelyedés, mákonyos, bódult álom, amelyből föl kell ébrednie, hogy újra megtalálja az elveszített utakat. Hiszen ott van Erzsébet, a tökéletes lovagi ideál, annak közelségében megtisztulhat... Igen, de az érzéki természetet a távoli, elmerült emlékként villódzó vénuszi test újra fellobbantja, a lovag valami démoni megszállottság állapotában — a wartburgi daloversenyen — megint csak a hús gyönyöréről zeng dithyrambot, Vénuszt dicsőíti, mint a minden kéjek adóját. Nincs más hátra, vezeklő zarándokútra kell mennie Rómába, hogy szabaduljon a démontól és elnyerje a bűnbocsánatot. Ám a pápa nem oldozza föl Vénusz rabját; csak Isten bocsáthatja meg a vétkét; ha majd zöldet hajt a zarándokbotja... Tehát esodának kell bekövetkeznie, az isteni kegyelem esodájának. És íme, a esoda: Szent Erzsébet imája kiesdi a bocsánatot az égtől s Tannhäuser halála közben római zarándokok hozzák a kizöldült vándorbotot...

Tulajdonképen misztérium lehetne a színpadi történet, jegyezzük meg azonban, hogy Wagner nem misztériumot írt, hanem operát, amelyben ugyan a természetfölötti elem, a esoda is résztvesz a szereplők közt, de az egész költői elképzelés az embert állítja előtérbe, spirituális és materiális kettősségével és éppen a párisi átdolgozás a pogányságnak is túlontúl megadja, ami a pogányságé. Operaházunk színpadáu ugyancsak kihasználták a látványosságot megnövelő átdolgozás vizuális lehetőségeit: szabályos, sőt egészen szabálytalan bacchanáliát rendeznek, a felszabadulás óta tapasztalható felszabadultabb stílusban. Viszont meg kell mondanunk, hogy Oláh számos rendezői ötlete és pompás elgondolásai mellett a befejező jelenet, amikor tündöklő fehérbe öltözött angyalok virágüzletek kirakataira emlékeztető beezüstözött pálmaágak lengetése közt hozzák a kivirágzott zarándokbotot: túlló a célon és meg is hamisítja a librettót. Tegyük hozzá, teljesen fölöslegesen. Nem tudjuk, az a tiszteletreméltó szándék vezette-e az Operaház főrendezőjét, hogy bizonyos misztériumszerű befejezést adjon a dalműnek azzal, hogy transzcendentális légkörrel akarta körülvenni a kivirágzott bot esodáját, s azzal is, hogy a tündöklő sereget magasabb síkon, mintegy az emberi szereplők feje fölött helyezi el; mi inkább arra gondolunk, hogy a látványosság kedvéért történt mindez, a rendezés miatt; s így kerülés nélkül lé is jelentjük, hogy az ötlet nem jó, maradjunk csak a régi megoldásnál.

A felújítás zenei előkészítésének munkáját Lukács Miklós, a kitűnő tudású karnagy végezte; hár a mű zenei felépítésétől többet várunk. Báthy, Székely, Palló, Rösler nemes stílusú énekművészete mellett a címszerepet alakító Závodszky, de Tutsek is alulmarad. Hol vannak a flatalok? A Wagner-utánpótlás? Vagy ez ugyanannyira elhanyagolható tényező a budapesti Operaháznál, mint maga Wagner...?

VIZSGAHANGVERSENY. Székely Márta zongoraművésznő növendékei nyilvános hangversenyen mutatták meg, hogy szorgos, komoly munkát végeztek ebben az évben. Több figyelemreméltó tehetség is akadt a számos szereplő közt. Általában a jó iskoláról és a gondos zenei nevelőmunkáról tanuskodott a növendékek felkészültsége.

Tárlat:

Turmayer Sándor tabáni és olaszországi képei

EBBEN a kiállításban van valami *retrospektív íz: a művész itt visszafelé tekint, életének és ecsetjének már megtett állomásaira, leszűrt eredményeire; s nem azokat a küzdelmeket, az utakat akarja mutatni, amelyek műveihez vezettek, hanem az eredményeket, magukat a mögötte sorakozó műveket. S e szempontból igazán kár, hogy Itália városi tájainak s az azóta eltűnt Tabánnak ez a kitűnő festője nem hozott ide még többet azokból a képeiből, amelyeken oly hűséggel és odaadással ragadja meg egy városrészletnek és levegőjének — egének és napsütésének — illanó hangulatát. Genova, Milánó s a tarka Monreál tündöklőlnek képein, egyiken (Fiesolenek vad tavaszban égő domboldaláról alátekintve) gyöngyházszín párafátyolának selymein túl: Firenze. A legtöbbön egy csomó feledhetetlen tabáni részlet, a napfény és a sárga házfalak kettős villogásában. Egyik legjobb városi kép, amit láttunk: a keskeny sikátor ködös, hajnalodó levegőjén túl a virradatban kigyúlni kezdő templomtorony látomása. Néhány szép családi kép és genre-arckép mellett a legjobb portréja egy fiatal leánynak („K. L. arcképe"); szen úgy sugárzik át az ifjúság s a tisztaság, akár a tűz egy alabástrom-edény falain keresztül. (Szalmássy-Galéria.)* (—ε)

Ölbey Irén:

Krisztus két apostola

I.

Péter

Ültem a forrásnál s ittam belőle
és mariam magam szomjas gyötrelemmel
s töprengtem s ingadoztam, én, a dőre
s csak ámultam: ki Ő? Isten vagy ember?

A tengeren lábam oly gyáván lépett,
megbotlottam a harsogó habokban
és ama hajnalon, Őt, ki az Élet,
Út s Igazság, háromszor megtagadtam.

Kerestem Őt s ott égtem a fényében,
de megtaláltam s enyém lett egészen
és szent lényével csordultig megteltem.

Péter vagyok, Péter, azaz Kőszikla,
a törvény és a titkok forró titka
itt izzik, itt lángol örök szivemben.

II.

Pál

Nem is tudom már, hogy történt, olyan csodás,
olyan tündöklő-szép volt az a pillanat,
a porba hajtottam izzó homlokomat
s szivemig remegett az égi látomás.

Hitellen, vaksi lelkembe belenyilalt
az örök titok, mint puha, szelíd zene
s élő lett előttem az igazság s ige
s ittam az Úr szózatát, mint mennyei dalt.

Csak feküdtem az égő porban megvakultan,
tnyem kiszáradt, ámde mikor felocsudtam,
Őt láttam egyedül: fénylő Mesteremet.

És akkor nagy-nagy tanitását megértettem,
tudtam, egy törvény van a földön s végtelenben,
egy a lényeg, csak egy és ez a szeretet.

Dattos Sándor:

Egy tanyai tanító regénye (13)

Lehet, hogy irígylik, hogy megsüvegelik, hogy félnek is tőle a valódi zsellérek, de lelkük mélyén utálják. S ezt az utálatot nem irígység: nagyon is mély és természetes ösztön vezényli. Mély, természetes és csalhatalan.

Mi mást olvasnának hát ebben a világban, mint ponyvát, ha egyáltalában olvasnak valamit? S talán nemcsak azért, mert ebből egy-egy vásáron ötöt ad egy hatosért a kikiáltó — estefelé, hogy ne maradjon a nyakán, már hetet-nyolcat is —, hanem azért is, mert lelkük legtitkosabb vágyainak ez felel meg legjobban. Pszichologiai oka is van annak, hogy a ponyva úgy hódít s annyira kiirthatatlan a népi szegénység körében, még pedig az, hogy ezekben az olcsó füzetekben mindig a magános üldözött győz az üldöző hatalom felett. Vagy ha nem győz, legalább hős s a tragikum fényében megdicsőül, legendás naggyá válik: a szegénység önmagáról ködlő álmai teljesednek be ezekben a füzetekben, a hőssel a szegénység mindig azonosítja magát. Savanyú Józsinak, Patkó Bandinak, Tom Picknek vagy Arizona Jacknek hívják a főszereplőt, tökéletesen egyre megy. Üldözött, elnyomott, a hatalom ellen küzd, a hatalom ellen győz vagy a hatalom ellen dicsőül meg: a szegénység önmagát látja benne, önön álmait, önön legendáját olvassa a ponyva lapjain.

Hát, mondom, anyám imakönyvén túl én is leginkább ponyvát olvastam. Akarsz címeket? Ime: „Ubrik Borbála avagy elevenen befalazva". „A grófi kastély kísértete". „A szeremlei bárókisasszony avagy egy juhászbojtár ríkató története". „A nábob kincse". „Patkó Bandi három paripája". „Hervadó liliom" (Egy grófleány története volt, akit az apja apácazárdába parancsolt, mert az erdészlegényt szerette.) „Sobri Jóska, a Bakony királya." „Horvát Józsi híres betyár kalandjai..." Ilyesmiket. S rengeteget. Ami csak a faluban föllelhető s megszerezhető volt, mind. Lázasan, mohón, ragyogva és rajongva. Gyönyörűek voltak. S mondjak neked valamit? Ha ma visszanézek, ma is gyönyörűnek találom őket. Mosolyogsz? Ne tedd. En is tudom, hogy így, ahogy vannak vagy voltak, gyötrelmes ócskaságok, de bennem (s a többi olvasójukban is) feledhetetlen fényt fakasztottak s ha jobban megnézem őket s kihajigálom belőlük a ponyvaírói szemetet, egy-egy gyönyörű ballada vagy legenda magva búvik csaknem mindegyikben. Te foglalkoztál népköltészettel, így nyilván magad is tudod ezt, de én mint fültanu mondhatom, hogy nem egy olyan káprázatosan szép legendát vagy balladát, népi történetet hallottam én otthon az én falum mesemondóitól, amelyeknek alapja, eredetije egy-egy ilyen ócska ponyva-történet volt. Igen. Valaki egyszer elolvasta, aztán később elmesélte a maga szavaival. De ekkor már csak azokat a dolgokat mondta el, amik megragadtak benne (tehát amiket a lelke a sajátjává színesített, a magáénak ismert el) s úgy, azzal a belső visszhanggal megtoldva és fölékesítve, amely az ő képzeletében támadt a „mű" olvasásakor, tehát már önmagát is hozzáadva. Így járt a történet szájról-szájra évtizedeken keresztül, száz meg száz álmodó lélekben fürödve meg, fokról-fokra vesztve darabosságából, nyerseségéből, disszonanciájából, minden elmondás után egyre jobban azokévá, azokká válva, akik elmondották: a tíz-húsz év alatt remekmű lett a szegénység szájában a hajdan durva ponyvából.

Ez így van. Öt-hat mesével, de főként két legendával napnál világosabban be tudnám ezt akárkinek bizonyítani.

Hát körülbelül ugyanez a folyamat játszódott le bennem is. Faltam a ponyvafüzeteket, de tulajdonképen talán nem is rájuk, hanem arra a visszhangra emlékszem gyönyörködve, amelyet bennem támasztottak. S a visszhang mindig szebb az eredetinél: a kimondatlan és kimondhatatlan zöngék is benne vannak már. Feledhetetlen idő volt ez, a gyönyörűségek s a lelki szárnyalások ideje. Ragyogtam és repültem képzeletben s szinte-szinte észre se igen vettem eközben, hogy éhes vagyok.

Holott az voltam, még pedig gyakran és nyilván alaposan, mert abban az esztendőben sokat éhezett nálunk a szegénység.

A zsellérsor lakói rendes körülmények között se igen dúskálkoztak földi javakban, így ennivalóban sem. Hogyan dúskálkodhattak volna? Nincs a föld kerekén olcsóbb és kihasználtabb munkaerő a falusi szegénységnél. A városi munkás már régen lázadna, tüntetne, sztrájkolna — s joggal — mikor a zsellér még nemcsak hogy nyugodtan tűr, hanem egészen jól érzi magát, sorát rendjénvalónak tudja és elégedett. Iszonyú szerényi igénytelenebb a legutolsó igásállatnál is. Az uraságí parádéló földesúr hozzáképest, az uraságí igavonó ökör ellátásban meg szinte valami jól tartott ispán szintjén él, ha az ő szemével nézzük. S ez nem túlzás, nem a nyomor romantikája: szóról-szóra való valóság. Később, felnőtt fejjel utánaszámítottam s kisült, hogy ha apám akármit csinált is, ha látástól vakulásig szüntelen dolgozott is — és különös szerencséje volt, hogy akadt mindig munkaalkalom —, se tudott összehozni többet, 1939-es béreket véve alapul, évi 600—620 pengőnél. S ebben minden benne van. Summásság, rétkaszálás, harmados föld, aratás, cséplés, kukoricatörés, répaszedés, még az alkalmi napszámok ára is. Minden. Hát hogyan dúskálkodhattunk volna akárcsak kenyérben is, mikor erre az évi 600—620 pengő értékű keresetre voltunk nyolcan: apám, anyám, három néném, magam meg két öcsém s a keresetben már Éva, a legidősebb, ekkor már tizenegyéves néném gyermeki keresete is benne?

Sehogy. Bizony, a zsellérség rendes sorsa a kaplalás. Ha elvégzed a számításokat, látnod kell, hogy az uraságí igás ökör valóban irígyelt lény hozzá képest. Az évi keresetből nálunk egy személy ellátására napi 20—24 fillér jutott s szeretném én látni azt az uraságí igásökröt, amelyet ennyiből el lehet tartani! A háromszorosából se. Ennyiből csak a zsellér él meg — hogy hogyan, szinte máig is titok —, az ökör felfordul éhen.

De ez az esztendő a rendesnél is szűkösebb és kegyetlenebb volt. Aszály verte az egész megyét, szinte tavasztól őszig egy csepp eső sem esett s kemény volt a föld, mint a kaszakő s tetejében még — úgy emlékszem, a téli falopások miatt — az uraság is haragban volt velünk s hogy megmutassa, mekkora úr ő, mennyire az ő kegyétől függ az életünk, ebben az esztendőben nem adott a zsellérségnek semmi munkát. Summásokat is, aratókat is valahonnét Hevesből szerződtetett, még napszámosokat is a harmadik faluból fogadott uraságí parancsra a segédtiszt, a zsellérek a gazdákhoz szorultak, teljesen azoknak az irgalmára voltak utalva. S az Isten a zsellér-sort csak ettől az állapottól mentse. Nemcsak azért, mert a kisebb gazda-földekről kisebb a rész is, hanem mert a falusi gazdánál — kevés kivétellel — nincs csikaróbb munkáltató. Inkább tízszer uraságot szolgálni, akár a legszörnyebbet is, mint egyszer gazdát: ezt tartja a zsellérség s joggal. Az én időmben például 11-ik részért arattak országszerte s az aratónak a szalma-rész is kijárt, nálunk a gazdáknál mégis 12-ik részért arattak a zsellérek s azt is csak a szemből kapták meg; a szalmát magának tartotta a gazda. S ez így ment az egész vonalon, nagyjából ugyanígy megy ma is. A gazdához szoruló zsellérnek, kevés kivétellel, csaknem rosszabb sorsa van, mint a gályarabnak.

Mondom, az uraság haragja miatt az egész zsellérség a gazdákhoz szorult, következésképen már januárban alig volt betévő falatja: éhezett. Hát, míg áradó lélekkel a csodák között, a betűk mesevilágában jártam, nyilván éheztem én is, csak sokáig nem tudtam róla. Betöltött a lélek, a szellem, a mesék és az ábrándozások fénye: öntudatlanul éheztem.

Míg egyszer aztán fölébredtem s ámulva és megrökönyödve jöttem rá, hogy az én gyomrom is üres.

Januárban történt, az öreg Herskovics akkor már halott volt. Egy délután ültem bent a szobában, valami rémregényt sillabizáltam elmerülten s egyszerre csak arra figyeltem fel, hogy Jancsi öcsém s Julis néném ott ülnek a földön és keservesen sírnak:

— Anya, adjon kenyeret! Anya, éhes vagyok!

Ezt zokogták hüppögve ott a földön s a könny csak úgy ömlött a szemükből. Egyikük hétéves volt, a másikuk négy. Két gyerek. Anyám akkor is varrt, mint öntudatra ébredésem délutánján, apám is ugyanúgy ott ült az asztal mellett, csak most nem zümmögött, hanem sötét tekintettel bámult maga elé. Én rábámultam síró testvéreimre: mit mondanak ezek?

Mert mintha valami világomon kívüli dologról lett volna szó.

De aztán egyszerre csak megértettem a szót; felfogtam a valóságot: éhesek. Abban a pillanatban, mintha az Isten lehúnyta volna a szemét, kialudt bennem a csodák gyönyörű fénye s megdöbbenve éreztem, hogy amit mondanak, igaz: én is éhes vagyok.

Ez volt az az érzés és öntudat, amely megvilágította előttem életemet. Mint valami villám a tájat. Az élet első öntudatos pillanata. Bátran léptem át ezzel a megvilágosodással az öntudat küszöbét, pedig a boldog gyermekkorból ekkor léptem át abba a világba, amelyben még gyermek ugyan az ember, de már érzi, hogy az élet kemény, mint a kő s benne neki is harcolnia kell. És vállalja és harcolni kezd. Itt indult el az én igazi életem, ettől a lépéstől s az éhség lökésétől. S ez öttől kezdve már másik történet.

(A tanyai tanító regényének közlését itt egyelőre megszakítjuk. Bevégződött egy jelentős része, az öntudatlan gyermekkor. A hatalmas műnek eddig szinte csak előhangja. Abból az érdeklődésből, amellyel olvasóink kísértük, látjuk, mekkora hatása lesz majd a teljesen elkészülő műnek.
Szerk.)

OLVASÓINKHOZ!

Bejelentjük, hogy következő, 27-es számunkat Nagy-Budapesten kizárólag adópengőjegyért árúsítjuk. — Előreláthatólag 30.000 adópengő lesz egy példány. Jelentjük azt is, hogy hetilapok számára a rotációspapír ezentúl háromszor annyiba kerül, mint a napilapok számára.

Kérjük olvasóinkat, hogy a jövő hétre lássák el magukat adópengő jegyekkel.

Vidéki árusításukban nincs változás.

MŰLÁBAK, MŰKAROK,
járógépek, testegyenesítő fűzők, sérvkötők, lúdtalpbetétek
és mindennemű
egészségügyi cikkek.
Olcsón, gondosan és gyorsan készíti
ifj. Petrásss László mérnök
orthopédkészítő mester,
Budapest, IX., Üllői-út 7. — IV., Irányi-u. 18.
Szükség esetén vidékre is kiszállunk.
Megrendelések élelmiszerben is fizethetők.
Szakszerű, lelkiismeretes munka.

— **Turmayer Sándor festményei.** A „Műterem" Kossuth Lajos-utcai helyiségében Turmayer Sándor termékeny munkálkodásának ujabb eredményét tetszetős gyüjteményes kiállításon mutatja be. Gyüjteményének java része városkép. Buda s főként a lebontott Tabán festői részeit igen hiven, amellett artisztikus módon örökitette meg Turmayer. Ezeknek a képeknek ma már históriai értékük is van, mert hiszen olyan utcákat, terecskéket és épületeket ábrázolnak, amelyek eltüntek és egyre kevesebb kortárs emlékében fognak élni. Minthogy pedig Turmayer ábrázolásaiban gondosan vigyázott a hűségre, tabáni képei valamikor értékes adatforrásai lesznek a várostörténelemnek. Müvészeti tekintetben még különbek Turmayer olaszországi utcaképei, közöttük is különösen a genovaiak. Lágy foltrakásával igen festői módon érzékiti meg az ódon házak és utcák eredendő festőiségét. *(e. a.)*

Nyugat 1937 II. 21

Turmayer Sándor festő

NYOMTATVÁNY.

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST
931 NOV-2
2 ÁR 2
62.

Nagyságos
Méltóságos

= Ujság =

urnak

Szerkesztőseges

H.

Arad u 10

Meghivó Turmáyer Sándor képkiállitására a Fészekklubban VI., Kertész-utca 36. II. Nyitva 1931 nov. 1–10 ig. naponta d. u. 5–9 között, belépődij nincs.

1931 NOV. 3.

KATALOGUS:

1. Olasz táj Monrealéban
2. „ „ „
3. Hadifoglyok „
4. Conca d'oro „
5. Kertrész „
6. Főtér „
7. „ „
8. Arabsfal „
9. Kertrész „
10. Temető „
11. Lurkók
12. **Rácz Erzsébet urleány arck.**
13. Dinnyeevő gyerekek
14. Leányarckép
15. Ugolini torony Calciban
16. **Papp Erzsébet urleány arck.**
17. Játszó gyerekek
18. **Rácz Margit urleány arck.**
19. A Magyar parlament
20. Jánoshegy
21. Zugligeti rész
22. Corvintér
23. Gül Baba-utca
24. Gellérthegy Várhegy
25. Annatemplom
26. Lovas út
27. Országház utca
28. Mátyástemplom
29. **Via S. Andrea Velencében**
30. Heilinger Gabi arcképe
31. **Via dei mendicanti Velencében**
32. Vasut állomás „
33. Canalis „
34. Rialto „
35. Ponte Giuilio „
36. Régi Ghetto „
37. Papp Lajos arcképe
38. Réé Rudolf „

Keretek a Gyulai keretgyárban (Dohány u. 36.) Készültek.

NYOMTATVÁNY

Nagyságos
Méltóságos

Elek Artur

úrnak

BUDAPEST

Aradi u 10

=Az ügyész=

MEGHIVÓ

TURMAYER SÁNDOR GYÜJTEMÉNYES KÉPKIÁLLITÁSÁRA

A FÉSZEK-KLUBBAN (KERTÉSZ-UTCA 36.) 1930 OKT. 1—OKT. 10.

Megtekinthető esténkint 5—8-ig. Belépődij nincs.

CATALOGUS:

1 Erzsébethid
2 Annatemplom
3 Leányom arcképe
4 Budai Dunapart
5 Pala utca
6 Siciliai táj
7 Hadnagy utca I.
8 Naputcai udvar
9 Hunyadi János út
10 Műterem rész
11 Olaszfickók
12 Szebenyi Antal tér
13 Szabadság-tér
14 Hadnagy-utca II.
15 Margithid
16 Leányarc
17 Gyermekarc
18 Gellérthegy
19 Kugli parti olasz fogságban
20 Krisztina-körút
21 Leányact
22 Virágcsendélet
23 Vilmos császár-út
24 Iskola-utca
25 Siciliai kertész I.
26 Férfi arckép
27 Várbazár
28 Gülbaba-utca
29 Plain air iskola
30 Ponty-utca
31 Budai Vigadó
32 Siciliai kertész II.
33 Cigányfiu
34 Conca d'oro Palermo felett
35 Önarckép
36 Pénzügyminisztérium

Turmayer Sándor

festő

** **Turmayer Sándor kiállítása a Fészekben.** Turmayer Sándor, a jónevü festőművész nyitja meg a Fészek művészklub ezidei kiállításainak sorát. Turmayer Pest és Buda utcáinak és házainak szerető szemü festője. Kiállításán legujabb keletü ilyen tárgyu olajfestményeit mutatja be. Kiállítása szombat este nyilik meg és egy hétig lesz látható.

Ujság

1931. nov. 3.

Magyar Művészet 1929. 8. szám. NA
Trichóra a Raktár-utcában. Budapest
100. HAHNLOSER : id. m. 73. l.
101. HÓMAN BÁLINT : *Magyar Történe*
ECKHARDT SÁNDOR : *Sicambria*
A pannóniai hun történet keletkezése.
102. V. ö. MAX DVORÁK : *Idealismus*
und Malerei. Kunstgeschichte als Geis
103. V. ö. utolsó összeállításukat és mé
A somogyvári Szent Egyed-apátság ma
104. GOLDSCHMIDT A. : *Das Nachleben d*
der Bibliothek Warburg 1921/22. Lei
105. Romanische Kunst und Renaissance. V
Leipzig-Berlin, 1930. 48. l.
106. WEISE G. : *Die geistigen und formale*
Welt als Geschichte I. 1935. 177.
107. SIMON, K. : *Disseitsstimmung in spä*
Vierteljahrschrift für Literaturwissens
49—91. l.
108. WEISE G. : i. h. 178. l.
109. V. ö. HUIZINGA : *Renaissance und*
München 1930. 140—164. l.
110. SPENGLER : *Der Untergang des Abe*

Práger Ferencné *V. Turmeier Sándor olajfestménye*

Práger Ferencné

1930. évi november hó 10-én.

A siratókból siratottak lesznek — a jó, a nemes zsidó asszony, aki a *Mult és Jövő* legutóbbi számában oly gyönyörű emléket állított Jászai Mari utolsó évének — ma ott fekszik kiterítve abban az otthonban, amelynek minden zuga az ő poétikus lényét tükrözi.

A szekrény üvegje mögött a piros bársonyba, a napszínű sárga selyembe, a tarka virágú szövetekbe kötött kedvenc könyvei mintha könnyeznének. Az az asszony, aki ott fekszik a földön, a fekete lepel alatt, könyvek és virágok között élt. A könyveit kincsekként őrizte, de a virágai közül a legszebbeket odahullatta a költők sírjaira. És utolsó napjaiban, a morfium enyhítő kábulatában is virágokról, könyvekről beszélt, szépségről, költészetről, barátairól, az ő Jászaijáról, akinek alakja eleven erővel élt benne utolsó leheletéig. Nem hiába írta neki a nagy tragika: „a legjobbnak, a leghűségesebbnek" — Práger Ferencné még haldoklásában, testi kínjainak sötét óráiban is új fényeket gyujtott Jászai emlékének oltárán. A monumentális nagy szekrényről, amelyet Jászaitól kapott utolsó ajándékul, úgy rendelkezett, hogy egy zsidó templomnak ajándékozzák tóraszekrényül. Jászaitól maradt összes emlékeit kegyeletesen egy-egy kedves emberének hagyta drága emlékül.

Utolsó látogatásomkor el-elcsukló szóval beszélte, hogy egy ízben Jászai szinte megharagudott rá, mert sírva fakadt, mikor a halála utáni időkre akart neki utasításokat adni. „Azt hittem, erősebb vagy, Nuskám", mondta a Nagyasszony, „de látom, te is csak úgy félsz a haláltól, mint a többiek..." Pedig nem a haláltól féltem, *mint ahogy most sem félek...* csak nagyon-nagyon sajnáltam a Nagyasszonyt. Práger Ferencné szemtől-szembe állott a halállal és azt mondta: *nem félek.* Mennyi fölemelő emberség, mennyi emberi méltóság ebben a szóban. Ez a nemes asszony, aki úgy szerette az életet, az embereket, nem félt a haláltól. Tudta, hogy el kell hagynia élete hűséges baráti társát, itt kell hagynia százegy éves édesanyját, jó embereit, könyveit, a sírokat künn a temetőben, a munkát a menzán, a szegényeit, akik szívéhez nőttek, tudta, hogy itt kell hagynia ezt a sokrétű, sokszínű életet és gyöngülő ajakkal mondotta nekünk erős vallomását: *nem félek!* Práger Ferencné mindig szeretett ajándékozni képeket, virágot, szeretetet, emlékezést adott és mikor a halál árnyéka reávetődött, akkor is bőkezű volt, mindannyiunknak, akik szerettük őt, dús örökségül adta át a gyönyörű mondatot: *én nem félek!*

Patai Edith.

Mult és Jövő
1930. XX december szám

Felvétel a Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetségének közgyűléséről. Az elnöki asztal Székely Ferenc dr. Pfeiffer Ignác dr. Löw Immánuel dr. Friedmann Ignác dr. Patai József

A Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetségének közgyűlése

A Magyar Pro Palesztina Szövetség, melynek alapjait a felejthetetlen *Baracs Károly* oly szilárdan rakta le, hogy jövő fejlődését szinte előre biztosította, — fokozatosan haladt a gyarapodás és erősödés útján, úgyhogy ma *az ország egyik legnagyobb zsidó szervezetének* mondható. *Több mint tízezer tagot* számlál és költségvetése túlhaladja a százezer pengőt. A mai súlyos gazdasági válság dacára oly jelentékeny összeget tudott a Keren Kajemeth és Keren Hajeszod útján a szentföldi építőmunka céljaira juttatni, hogy emelte a magyarországi zsidóság presztizsét kifelé és szétoszlatta azt a hiedelmet, mintha a magyar zsidóság nem tudna egyetemes célokért áldozatkészséget tanusítani. A Pro Palesztina tagjai és vezetői között találjuk ma már a magyar zsidóság elite-jét, minden szellemi értékét.

A közgyűlésen, mely ünnepi hangulatban folyt le, jelen voltak a zsidó intézmények képviselői Budapestről és a vidékről egyaránt. Nagy szeretettel és meleg ovációkkal fogadták *Löw Immánuelt*, a magyar zsidóság felsőházi képviselőjét, aki egyben a nemcionista részről a Jewish Agencyben is a magyar zsidóság képviselője, *Székely Ferenc* udvari tanácsost, a magyar zsidóság nagy vezérét, aki szintén a Jewish Agencyben képviselője és *Pfeiffer Ignác* ny. műegyetemi tanárt, a Pro Palesztina világhírű tudós elnökét. Pfeiffer professzor elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy a gazdasági elnyomatás és lelki depresszió dacára anyagi segítést kell nyujtani a Szentföld építőinek. *„A mi őseink veritéke még a homokra is olyan emlékeket tudott építeni, melyek négy évezred minden viszontagságával dacoltak. Most sem szabad elcsüggednünk, hanem le kell vonnunk a tanulságot, hogy nincs senki és semmi, akiben, vagy amiben megbízhatnánk, csak önmagunkban.“*

Dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsos, a Jewish Agency működését és hivatásának fontosságát méltatta. Meleg szavakkal ecsetelte, milyen *mentő munkát végzett a cioni gondolat a zsidó ifjúság körében, mely az eszme nélkül rég elveszett volna a zsidóság számára. A Jewish Agency az egyetemes zsidóság parlamentjévé nő* és jelentősége már ma mérhetetlen.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Patai József dr.* a palesztinai helyzetről referált, majd előterjesztette az angol fehér könyv ellen való tiltakozás határozati javaslatát, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. Utána *Bisseliches Mózes* mérnök, a Szövetség titkára előterjesztette nagy alapossággal elkészített beszámolóját a Palesztina-munka általános fejlődéséről és különös tekintettel a Magyar Pro Palesztina Szövetség legutóbbi tevékenységére. A jelentés nagy érdeklődést keltett. *Dr. Lukács Leó* ügyvéd a számvizsgálóbizottság jelentését mutatta be. Végül egyhangú lelkesedéssel megválasztották a Szövetség vezetőségét:

Dr. báró Kohner Adolf udvari tanácsos, tb. elnök. *Székely Ferenc* udv. tan., tb. elnök. Elnök: *prof. Pfeiffer Ignác* nyug. műegyetemi tanár. Ügyvezető elnökhelyettes: *dr. Patai József*. Elnökhelyettesek: *dr. Makai Ernő* vezérigazgató; *dr. Friedmann Ignác* kormányfőtanácsos; *dr. Kiss Arnold* vezető-főrabbi. Alelnök: *dr. Biedl Samu* ügyvéd, a

Turmayer Sándor

A FÉSZEK CLUB KIÁLLÍTASAI. *Turmayer Sándor* egyike a komoly törekvésű művészgeneráció legfigyelemre méltóbb tagjának. Elmélyedő studiumok, a természet áhitatos szeretete, a kifejezés eszközeinek gondos mérlegelése jellemzik pikturáját. Ebben a gyüjteményében is csupa komoly darab szerepel. Tájképek, uccarészletek az ő kedvenc műfaja, melyben a szín és forma összhangja meglepően hangulatos egységgé olvad. Néhány figurális tanulmánya lelkiismeretes rajzkulturája mellett tesz bizonyságot.

Képzőművészet

1930. 34. 7.

Turmayer Sándor

Turmayer Sándor kiállitásán leányával, Turay Idával

Uj Magyarság Vasárnapja

1936. febr. 9.

Turmayer Sándor

A Reggel 1937 febr. 22

550.)

)(**Vasárnap nyilt meg Turmayer Sándor kiállítása.** Bizonyos nemes konzervativizmus, melyen sem a háború utáni idők zsivaja, sem a legmodernebb piktura túlzásai áttörni nem tudtak, az alaptónusa ennek az üde impresszionizmusnak, amely a régi magyarok közül *Markóval* tart fenn lelki rokonságot. Megkapó, ahogy az eltünt Tabán és egy-egy genuai uccarészlet ködbevesző tónusait finom rajzkultúrával érezteti tudja. Müvészi idealizmussal rajong a régi olasz városokért s az olasz tengerpart plein air-jéért. Kedves a családi kép: melyen *Turay* Ida, *Tabody* Klári, ifjabb *Békeffi* István és az egyetlen »civil«: *Turay* Magda fejei hajolnak össze...

XLV

Szanyi Lajos. Budapest. (14. 40. 102.)
Szobonya Mihály. Budapest. (224.)
Tahi Antal. Budapest. (212. 280. 483.)
Telegdy László. Budapest. (33.)

Van Leemputten Franz. Brüssel. (222. 419.)
Valentiny János. Nádasd-Ladány. (11. 219. 299.)
Vastagh Géza. Budapest. (115. 116. 229.)
Vastagh György. Budapest. (78.)
Verstraete Theodore. Anvers. (53. 97. 376.)
Veruda Umberto. Trieszt. (155. 350.)
Verwee Alfred. Bruxelles. (207. 346.)
Vesztróczy Manó. Budapest. (482.)
Villegas Cordero Ricordo. Rome. (188. 388.)
Villegas José. Roma. (330. 555.)
Vinea Cav. Francesco. Florenz. (104.)
Viniegra y Lasso Salvador. Roma (173. 225.)
Wagner Louise. München. (406.)
Wellmann Róbert. Roma. (152.)
Ximenes Ettore. Roma. (516. 535 543.)
Zahorai János. Munkács. (205.)
Zemplényi Tivadar. München. (168. 180. 242.)
Ziegler Karl. München. (39.)
Zilzer Antal. Budapest. (301. 336. 337.)
Zsolnay Gyula. Budapest. (520. 528. 542.)

Turmayer Sándor

— **Turmayer Sándor kiállitása.** Jóleső és kedves kiállitás nyilt meg a *Fészek* kiállitási termében, ahol *Turmayer Sándor* festőművész mutatja be harminc uj munkáját. Derü és szív árad ezekről a festményekről, az a szeretet, amellyel a művész vászonra vitte látott élményeit: budai részleteket, olasz tájakat, érdekes férfifejeket, üde és szép leányarcokat, a női test hamvas szépségét. Friss szinek, tiszta rajzkultura, költői hangulat jellemzi Turmayer Sándor festészetét, amelynek reprezentáns megnyilatkozása ez a kiállitás.

PH.934.II.4.

РЖ 637 = 14

Turmayer Sándor

Gyüjt. kiállítása
a Műteremben
1937 febr.

Rajzoktatás
1937. 20. l.

— **Turmayer Sándor kiállitása.** A kiállitásokon csak elvétve találkozunk *Turmayer* Sándor nevével. A *Mücsarnok* tárlatain, ha néha részt is vesz, képeinek szelid hangja a nagy együttes szines hangzavarában elvész. Ahhoz, hogy alaposan szemügyre vegyük müvészetét, szükséges volt, hogy egyedül, önállóan mutassa be munkáit. A *Müterem* Kossuth Lajos-utcai termeiben közel száz képe disziti a falakat. Az anyag legnagyobb része kisebb méretü városkép, amelyeket egy-egy tengeri táj, vagy figurális kompozició vált fel. A festmények stilusa bizonyos fokig emlékeztet az impresszionistákra, azok laza vázlatszerüségére. A lényeget, a fény, levegő és szinproblémákat azonban *Turmayer* Sándor müvészete nem érinti. A vázlatszerüség csupán a naturalista formák keménységét enyhitik. A képeken sápadt napsugár dereng és a levegőnélküliség fojtogató érzése uralkodik. A szinek vérszegény bágyadtsággal alakitják a csendes türelemmel megfigyelt háztömböket, vagy tájképi részleteket. A lebontott Tabán romantikus utcáit gyakran és szeretettel festette, de ugyanilyen érdeklődéssel örökitette meg Milánó, Genova, Velence festői részleteit, vagy a nervi-i tengerpartot. Figurális kompozicióit is a temperamentumnélküliség jellemzi és nem egyszer az anatómiai elrajzolás, amely főleg a kezek megfestésében tünik ki. A Pipások, az Iskolás gyerekek és a több alkalommal megörökitett Menyecske cimü müvei adottságainak határain kivül esnek és nem mérkőzhetnek a városképek kedves jellemvonásaikkal. *(B. P. L.)*

Turmayer Sándor

N.U. 937 II 21. II. 21.

Nemzeti Ujság

Turmayer Sándor

— *Herceg Eszterházy Pál két képet vásárolt a Műteremben, Turmayer Sándor festőművész kollekciójából.*

Nemzeti Újság 1937 II. 27

Turmayer Sándor

* **Turmayer Sándor festményei a Műteremben.** Gyüjteményes kiállítás keretében mutatja be a Műterem *Turmayer* Sándor régibb és újabb festményeit. Arcképek, városrészletek és tájképek váltogatják egymást ezen a kiállításon, többé-kevésbé kedves és megnyerő beállításban. *Turmayer* Sándor szeretettel nyúl a témáihoz, amelyek meglehetősen egyszerűek, hangulatosak és nem akarnak többet adni, mint egy-egy előtérbe hozott téma kihangsúlyozását. Tabáni utcarészleteiből hiányzik a lerombolt városrész pittoreszk bája, de az Olaszországban készített tájképei és városrészletei nagyon megkapóak, színesek és eredetiek. Figurális témáiból különösen egy parasztlány portréja emelkedik ki.

(d. a.)

Uj Magyarság 1937 II. 21.

Turmayer Sándor

— A Fészek Klub kiállításai. A Fészek Művészek Klubja, mint minden évben, ugy az idén is október 1-én nyitotta meg festőművész tagjainak sorozatos képkiállításait. Az első kiállítást *Turmayer* Sándor festőművész rendezi. A kiállítást bárki belépődij nélkül megtekintheti naponta fél 6-tól 8 óráig a Fészek Klubban, VII., Kertész-utca 36. szám alatt.

N.U. 930.X.4.

Turmayer Sándor

Művészeti pleinair iskola őszi tárlatán a Lipótvárosi Társaskör termében szerepelt.

Szép gyüjteménnyel szerepel *Turmayer* Sándor, akinek élettel teljes városképei már nem egy elismerést szereztek nagy tárlatokon is.

EK. 929. IX. 29.

Turmayer Sándor

* **(Kiállítás a Fészekben.)** Turmayer Sándor festőművész hazatérve olaszországi tanulmányútjáról, gyüjteményes kiállítást rendez legújabb müveiből a Fészek Művészek Klubjának k'állítási termében (VII., Kertész-utca 36.), melynek megnyitása kedden délután volt. Belépés *díjtalan.*

B.H. 936 II. 5

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára

Pengő

azaz

A ..... Pengő ..... fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A bélyeg

Turmayer Sàndor

— »Fészek« kiállítás. *Turmayer* Sándor festőművész, a *Fészek* Művészek Klubja helyiségében érdekes, finomhangulatú képeiből kiállítást rendezett. A kiállítás megtekinthető naponta 6—8 óra között a klub kiállítási termében, *VII., Kertész ucca 36. sz. alatt.* Belépődíj nincs.

PN.934.II.H.

Turmayer Sándor

* **A Fészek Klub kiállitásai.** A Fészek Müvészek Klubja, mint minden évben, ugy az idén is október 1-én nyitotta meg festőművésztagjainak sorozatos képkiállitását. Az első kiállitást *Turmayer* Sándor festőmüvész rendezi. A kiállitást bárki belépődij nélkül megtekintheti naponta fél 6-tól 8 óráig a Fészek Klubban, VII., Kertész-utca 36. szám alatt.

M. 930. X. 4.

Turmayer Sándor

333	Fortuna	20.—
334	Döbrentei tér	200.—
336	Tanulmány	300.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

2.

nány.

l) Az ablak melletti asztalnál) és mia-
ésolvas, az asszony szorgalmasan
ról látjuk a férfit, ki bal kezében az olvas
szárú pipáját fogja. Rövid haja és ba-
vált, derékon megkötött zubbonya kék
ról az asszony helyezkedett el, kinek
kötény kék, szoknyája szürke. Az
hák vannak; az ablakok közt, a melyek-
párkányán
és a melyek innensőjének)
, tükör lóg és az udvaron duslom-
. Jelzése alól jobbra: „Zempléni Tivadar
: 120 cm.
-én a 99073 sz. leirattal. Ára 550 ft. (14/90

Vid. Muz.

TURMAYER SÁNDOR

97. Varró menyecske, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar nép

1940 febr – márc

1939

I.

MAGYAR TÁJAK

TURMAYER SÁNDOR

133. Tanulmányfej, olajf.
134. Parkrészlet, olajf.
135. Arckép, olajf.

Nemzeti Szalon
őszi kiáll., 1940. okt.

TURMAJER SÁNDOR

113. Apacsok, olajf.

200.—

Nemzeti Szalon

kiállítás 1938 jan. - febr.

TURMAYER *Sándor*, festő. * Orosháza 1879 szept. 27. A bpesti képzőművészeti főiskolán végezte tanulmányait; egy ideig Kecskeméten dolgozott. 1911 óta figurális- és tájképeket állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban. 1930. koll. kiállítása volt a Fészek Klubban.

TURNER (eitsd: tőr—). *Joseph Mal-*

E. 5 II 5521

Turmayer Sándor

festő

Turmayer Sándor festőművész tabáni és olaszországi képeiből kiállítás nyílik meg a Szalmássy-Galériában. A kiállítást vasárnap délelőtt 12 órakor dr. Balogh István miniszterelnökségi államtitkár nyitja meg.

Kis Ujság

1946. jun. 22.

Bokros - Birman Dezső"

marad, 1. 85. old.

Turmayer Sándor
Kopp 1939/40. Herzen. II.

TURMAYER SÁNDOR :

231. Pala utca. - Olajf., v. 40 x 50 cm.Jelz.
l.b. "Turmayer".

35 cm. Jelz. nélkül.

VITÉZ SZABADOS BÉLA :

208. Ifjuság. - Szobor, br., mag.: 40 cm. Jelz. a talapzaton "v. Szabados B."

SZABADOS JENŐ :

209. Utitestjavitás. - Olajf., v., m: 40 x 52.5 cm. Jelz.l.j."Szabados Jenő 1937.dec.20."

SZABÓ GYULA :

210. Március a kertek alatt. - Olajf.,fa,55x45 cm. Jelz.l.j. "Szabó Gy."

SZABÓ IVÁN :

211. Ülő nő. - Szobor,mükő,mag.: 52 cm. Jelz.h. o. "Szabó Iván".

Turmayer Sándor

festő

Nül. 1879. szept. 20. Orvosházán. Képzőm. főisk. Bp. Tanulmányut München, Itália. 1911 óta Budapesten és Gyulán működik.

A Tabánból, of. 1927

Kat. Nürnb. 1929

36. l.

Held János könyvnyomdája Budapest, II., Margit-körut 7. Telefon: Aut. 53-5-95.

Horn K. Lajos	dr. Prém Lóránd	Vörös Tihamér
dr. Hunyadi Balázs	dr. Ripka Ferenc	Varju Elemér
Jász Géza	gróf Széchenyi Viktor	dr. Zibolen Endre
dr. Kadic Ottokár	dr. Szőnyi Ottó	dr. Zsembery Gyula

FŐRENDEZŐK:

Ankner Béla
M. M. T. E. elnöke.

Krizsán József
pagonyerdész.

RENDEZŐK:

Albuczi Ferenc	Botos Gergely	Nagy Mihály
Anderl Aladár	Borbély Ferenc	Nagy József
Anderl Aladárné	Godán Mihály	Szöcze József
Antal Károly	Kleiner Imre	Tóth Béla

Turmayer Sándor †

festő

M.kir vallás- és köz

Turmajer Sándor

festő

meghalt 1953

okt. végen vagy

nov. elejen

Olaszországban

ott elv leányá-

nál.

Turai Ida

és Tabodi Klára

szinésznők

a leányai.

Kurtapataki Pál

Közlese 1953. nov. 16.

céljából másolatban megküldöm.

tatásügyi miniszternek jelen kelet

ámv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy .....

s müépitész .....

I.Horthy Miklós-ut 86. .....:/

d és vissza ....történt hivatalos

lt utiköltségeiről és napidijairól

m által érvényesitett utiszámlája

f. . Harmincnégy .....P

számu kiadási csekkszámla terhére

29. évi .december...hó .3-... - n.

Dr. Tihamér rajos s.k. miniszteri

Turmayer Sándor

— A gyulai művészkolonia most rendezte meg második tárlatát, amelyen *Turmayer* Sándor, *Szabó Csapó* Márton, *Baumann* Tivadar és *Korpácsy* Lajos vettek részt Gyula festői tájait megörökitő tehetségről tanuskodó müveikkel. A kiállitásnak igen nagy sikere volt, a festmények nagyrésze elkelt. A kolonia most már állandósulni fog, mert a város a régi muzeum épületét bocsátja a művészek rendelkezésére.

NM. 929. X. 19.

T U R M A Y E R Sándor

Született 1879.szept. 28-án, Orosházán; meghalt 1953.márc.19-ém az olaszországi Albengában.

Mint rajztanárjelölt a budapesti Képzőművészeti Akadémián tanult,majd Münchenben és Olaszországban folytatta tanulmányait. Az első világháboruban olasz fogságba esett. Ekkor/1915--18/ festette legszebb sziciliai tájképeit. Hazatérése után néhány évvel /1922/ nyugalomba vonult s mint nyugdijas rajztanár kizárólag a festőművészetnek élt. Csaknem minden kiállitáson szerepelt derüs,harmónikus egyéniségét tükröző tájképeivel,portréivel,csendéleteivel. Az évek folyamán többször rendeztek képeiből gyüjteményes kiállitást is. Legismertebbek falusi tájképei és hangulatos tabáni részletei,amelyeket a Tabán lebontása után nagyrészt a Főváros vásárolt meg.

Lányai -Ida,Klára és Magda- közül kettő: Turay Ida és Tabódi Klára a szini pályán tette ismertté nevét. Háboru után 1946.őszén Olaszországban élő lányához,Tabódi Klárához költözött. Ekkortól az olasz Riviérán, Albengában élt és festette szép olaszországi tájképeit.

Turmayer Sándor

festő

1879 – 1953.

Turay Ida

közlése.

1954. febr. 10.

Turnicsai rk

semplom

(Zala vm.

Jalkepci

Gerecze Jalkepch

542. h.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet köznap	Magyar Nemzet vasárnap	Film, Színház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
40	50	25	65	4	6	10			

Kelt Kiskunhalas 1942 február x.

Polikár Arthur

aláírás.

Turneszky Károly 64, 88, 93 - 94 szobrai
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Turnovszky Simon

Turnovszky Simon, festő, 21 éves korában, 1851-ben iratkozott be és 1853 végéig a festészeti szakosztály hallgatója volt.

Fleischer Béla

92. l.

Környei római sírlelet VII. 36-40.

Turnusz Simon

Kőnüvés

1810. Simon Turnusz hujos rom.-cath., murarius uxoratus fidejubente Francisco Pottinger die 27. Septembris.

Kemény Lajos: Kassán polgárjogot nyert művészek. Művészet: 1913. 283. l.

Turnicsai templom freskói

** *(A turnicsei templom freskói)* nemzeti szempontból nem bizonyultak oly nagy jelentőségüeknek, mint egyelőre hinni lehetett. Mint említettük, *Telepy* Károly a nemzeti szinház igazgatója által Turnicsébe küldetett, hogy az ottani templom freskóképeit lemásolja, melyek szent László életéből ábrázolnak jeleneteket, s melyekről gyanitható volt, hogy az ős magyar viseletre vonatkozólag felvilágositásokat nyujthatnak. Telepy ezen utjának eredményéről beadott jelentésében kinyilatkoztatja : hogy a kérdéses képek 1383-ból származnak, s egy olasz mester által festettek, egyes alakok azonban nem magyar, hanem olasz jelmezt viselnek. Telepy ugyanez alkalommal megtekintette a martyánsi és tótlaki templomok freskóképeit is, melyek Krisztus életéből ábrázolnak jeleneteket, s itt is azt tapasztalta, hogy a festész a jelmezek korszerü megválasztásával mit sem tö-

Vas. Ujs. 1863
376. l.

Vas. Ujs. 1863

orosz szolgálatba lép át, s a fölkelést leverni segiti. Az ifju nyugodtan hallgatta halálitéletét, de süket maradt a csábitás szavára. Inkább meghalt, semmint magát s meggyőződését eladta volna.

Kard helyett mankó volt kezében, midőn a halállal szembe nézett. A hir s dicsőség templomába mankóval is följuthatni!

Az elitéltet orosz fegyveresek vették körül, csak a távolból nézett felé csüggeteg arczczal egy-egy honfitársa, az is könyeket törült szeméből. De Padlevski nyugodtan nézte a halált. Sokáig, több mint egy óráig kellett várnia, s látni, amint sirját ássák. A sir szelére állt; azután a lelkész biztató szavát a vezényszó váltotta föl; — az első lövések csak lábát zuzták össze, s az ifju hős még élve rogyott sirjába, hol csak uj lövések után halt meg.

Junius 14-én a fölkelő nap első sugára, s a fölkelő-vezér, Padlevski vére egyszerre pirult a földön. Ezt fekete föld, amazt fekete felleg takarta be, hogy ismét éj legyen a már hajnalodó Lengyelország fölött. **

Archaeologiai levél Zalamegyéből.

Ipolyi Arnoldnak *Rómer Flóris.*

II.

A turnicsei falfestmények.

Gaudium vestrum sit plenum.

Bellatincz, aug. 30-án.

Még élénken éreztem a *veleméri* falfestmények fölötti örömömet, midőn egy álmatlan, vagy inkább a régiségek által fokozott képzelődésem mámorában töltött éj után *Turnicséba* értünk. Vágtattunk a templom elé, és boszonkodánk, hogy rászedtek azon hirrel, miszerint itt is a szentélyben falfestményeket találunk. — A templom homlokzata és oldalai semmi régit nem mutattak, s igy magába a városkába siettünk, hogy az ottani torony árnyékában a keresett kincset feltaláljuk.

Néhány percz mulva egy egészen uj kápolna előtt álltunk, mely a díszes lelkészlak mellett emelkedik. Esperes és a segédlelkész urak Bagonyán voltak vásáron, a cselédség az én tót nyelvemet nem érté, bár én az övék értelmét kissé sejditettem. Ezen bajból legnagyobb szivélyességgel kisegitett egy csáktornyai kereskedő, ki, minthogy előfogatot a szomszéd vásár miatt kapni épen lehetetlen volt, saját lovait bocsátá rendelkezésünk alá.

Elindultunk tehát Bellatincz felé, de a templom elé érvén, le nem győzhettem kiváncsiságomat és keleti oldalát megtekintém.

Feltünt a sokoldalu hajdan kerek alpilléres oltárfülke — melybe később csucsivü ablak vágatott. Küldtem a tanitó után és a nemrég bemeszelt góthboltozatu nagy oltár mögötti részben régi falfestmények némi nyomait találtam. Ezen művészeti maradványok egyedül az oltár nagyságának, és igy annak köszönhetik megmentésöket, hogy igy általa elfedettek!

A festmény elrendezésében a *veleméri* mester modorára ismertem. Zöld-vörös szegélyü mandorlában Krisztus foglaltatik, jobb kézzel áld, latin módon — baljában nyitott könyvet tart :

Ego	muudi
sum	q' sequi
Lux	t' me

jelmondattal.

Ezen keretet négy térdeplő és repülő angyal tartja.

Legérdekesb a többi között térdeplő angyaltól tartott fehér tábla, melynek irása :

Anno dñi m° ccc°

lxxx iij iiī agusti

factū fuit ħ op' in vigl'a

. . . . nis bte marie vḡe. Azaz :

(Anno domini 1383. Mense augusti factum fuit hoc opus in vigilia assumptionis beate marie virginis, t. i. aug. 14-én.)

Ezen érdekes irat utolsó sora, mely alkalmasint a festő nevét foglalta magában, kőragaszszal van bevakolva — és minden életveszélyes iparkodásunk mellett (mert elég magaságu hágcsót a kes-kenу ablakokon semikép be nem tolhatván, szekéroldalakból rögtönzött állványokon kelle a sulyegyent fenntartanom) azt megfejtenem nem sikerült.

Épen midőn a Bánfy-család megforditott, nagyon koptatott, irás nélküli márvány sirkövét vizsgáltam, felhitt Hencz Antal mérnök, épitész utitársam a padlásra, hol ő a templom fedezése minőségét tanulmányozgatta.

Kimondhatlan volt örömöm, midőn a gerendákon átmászva, a ropogó cserépzsindelyen keresztül hatolva, a galambfészkek szemetje, halmai és a szárnyas egerek hulladékainak büze közt a fedélablakok átellenében terjedt félhomályban két sor egymásfelett álló, mondatot, keretek által elválasztott festmény közt találtam.

Ezen festmények felértek valaha a románkoru templom lapos mennyezetéig — a beboltozás alkalmával pedig, minthogy a hevederek az alsó képek közepein nyugszanak, — a felső sor majdnem sértelenül megmaradt.

Elkezdém a vizsgálatot az északi falnak a szentély felé eső részén — mert hátsó része, ugylátszik, már kezdettől fogva be volt meszelve — mindenféle jelenetet láttam, melyet, minthogy az elkoptatott, letördelt, bemázolt feliràsokat semmiképen nem tudtam elolvasni, ó testamentomi történetek előállitásainak tartottam; de midőn a dadaliv fölötti szelvényben keresztyén templomot az oltáron álló szentekkel, infulás főpapokat és a térdeplő királyt ezen felirással láttam :

coronaci . ? et btūs ladisla' vt' detrc' . ?

a tulsó oldalon pedig a csatázó magyar sereget ezen világos szavakkal :

. . . . et venerunt & p'liabant cū bto rege Ladislao, ita q' Salomō vix evasit, b, & multi perierunt.

szemügyre vettem, visszatértem az első képekhez, melyeken már most a vörös szentfényü királyra életének többféle momentumaiban ráismertem és az idő rövidsége, a világosság kedvezőtlensége, az épités alatt történt sértések és későbbi századok óta elmulasztott fenntartása miatt sokat szenvedett festmények mind ezen mostohaság daczára nemzeti művészetünk egyik ritkább, történetileg nagybecsü, ruházatunkra nézve pedig legjelentékenyebb műkincsnek tartottam.

Nem akarom a Geiger által componált, magyar őskorbeli ismeretes képek becsét kisebbiteni, sem Vizkelety, Molnár, Kovács, Orlay s egyéb történelmi festészeink érdemeit eltagadni — sőt örömmel néztem mindazon törekvéseket, melyek nemzeti műemlékek, sirkövek, szobrok, faragványok, érmek vagy czimerek komoly tanulmányozásai után készültek — azonban alig hiszem, hogy léteznének, nemzeti festmények azon korból, melyeken annyi változatosság, oly hü előállitással találtatnék, s melyek művészeink tanulmányozásit, az eddig ismertek közöl, jobban megérdemelnék, mint azon falfestmények, melyekről itt szólok.

A tatár üldözése, a koronázás, a csata, a nagyváradi templom alapitása :

Hic beat' ladizla' edificauit ecclam ✝ inq' ibidē requiescit ·:·

és egy irás nélküli jelenetben : góth boltozat alatt szakállas szentfényü ember áld egy görbe botot tartó, szintén szentfényü bajusztalan, szakálatlan fiut, ki az öreg felé koronát tart — mind oly képek, melyek az élet minden viszonyait és változatait elötüntetik. Előjő a magyar és tatár főurak közti különbség — a női ruha, a különféle fegyver, a sajátságos csuklyaforma föveg a harczosoknál, a bárdok, paizsok, zászlók, lószerszám; a főpapi öltözet, a templomok, paloták stb. szerkezete, szóval, itt a festő, az épitész, a ruhacsináló, a fegyverkovács, a szinházi rendező többet és biztosabban tanulhat, mint a külföldiek ábrándos, képzelményes compositiói után.

Azért siessünk ezen festményeket mielőbb magunknak biztositani — nehogy itt is, mint már számtalanszor történt, a szomszéd művészek elölünk ezt is elragadják, s nekünk egyedül a fájdalmas utánnézés maradjon.

Akárki, aki magát jelesebb festőink közöl ezen munkára hivatva érzi, bizonyos lehet, hogy több heti munkája alatt mind Sz-György-völgyén a lelkész uraknál, mind Turnicsén az esperes urnál legszivélyesb fogadtatásra számithat.

Szeretném, ha szavaim eredménytelenül el nem hangzanának, és művészeink ezen *nemzeti albumba* való képekkel a magyar műkedvelő közönséget megajándékoznák. Többet érne bizonyosan *sok eredeti semminél!*

Végre csak azt mondom, hogy a *veleméri* képek a kivitelben, rajzban és alkalmasb helyeztetésüknél fogva, a *turnicseiek* pedig nemzeti szempontból tekintve érdekesebbek; — azonban nem szabad feledünk, hogy mindakettő magyarhoni mű — és hogy még talán sikerülend más buvárnak, ki nálamnál kevesebbé izgatott lesz, s kinek nem kellend annyira haza sietni, mint nekem — a festő nevét is fölfedezni!

Még egy elkésett okoskodás.

II.

Szerk! Igenis : Szerk!

Ön kegyetlenül gazdálkodik; mult levelemből is kiölt egy csomó szép frázist; jól van, ne mondja, hogy nem okultam, ma már én is gazdálkodom, s mindjárt ön megszólitásánál kezdem; a „kedves" meg az „ur" ugyis — subintelligitur; de még cziméből is elcsipem a nagyját, (ne ijedjen meg, azért még nem leszek szócsintanár) be kell érnie az egyszerü „szerk"-kel. A gazdálkodás most országos jelszó; vajha mindenki hódolna neki és pedig főleg ott, a hol még *van*, hogy jusson oda, a hol már nincs — mit gazdálkodni.

De hát miből s miképen? Hol kezdjük meg a takarékosságot?

Eszembe jut egy tanulságos eset, a mi ezelőtt vagy 6—7 évvel történt ugyan, de mivel akkor, ugylátszik, kevesen értettek belőle, emlékezetbe hozni, ha késő is — de talán nem haszontalan „okoskodás."

Rotschild, és pedig a legrotheschildebb Rotschild, mi ügyben, már el is feledém, Bécsből pár napra Pestre is lerándult. A gőzösön ebéd végével sokáig czivódott a pinczérrel, a ki valószinüleg jónak látta számtételeit a Rotschild nevéhez aránуosan megtriplakrétázni. Rotschild nem röstellette végig vizsgálni a számlát, tételenkint reducálni, mire a pinczér oly savanyu képet vágott, hogy kevésben mult, miszerint valamelyik bőkezü hazánkfia rá nem rivallott a pénzkirályra : hagyja el az ur azt a csekélységet, majd kifizetem én az egészet. — De még ez mind semmi. Este a világhires bankár a szintén világhires Komló-ba ment vacsorálni. Egyik ott muzsikáló nemzeti legnépszerübb népzenetársaságunk, azt sem tudva, melyik lábára álljon — a rege szerint — legjobbnak találta, féllábon állva venni körül a gazdagság mai csodáját. és huzták szegények szünet nélkül, a hogy Isten tudniok engedte, a legjavából, körülbelől két óra hossza. Rotschild tudtul adatta nekik, hogy csak muzsikáljanak az egész közönségnek, azokkal együtt kiván ő is adakozni. Hanem azért barna zenészeink fehér szemei tovább is csak a nagy pénzhatalmasságon csüggtek, mint a katonáké, a szemlét tartó tábornokon, tisztelettel. Végre Rotschild szedkelőzik, a primás tányérral körutra indul, s Rotschildhoz is járul feπdobogó kebellel. És Rotschild — szemek és fülek, csend, figyelem! — ad a tányérba 1 — mondd : *egy* forintot! A primás nem akar hinni szemeinek, mutogatja minden vendégnek, a kit még józannak látott, de a vendégek sem akarnak hinni szemeiknek, s csak idő mulva, midőn az egyest sehol sem akarták elvenni ezresbe, kezdték elhinni, hogy az nem káprázat, nem fallatio optica, hanem igen is száraz prózai való.

Mit gondol szerk? Én azt hiszem, hogy Rotschild, miután magyarul nem tudott, *e tényben* akart valamit mondani nekünk, egy kis jó tanácsot, egy kis leczkét abból a tudományból, melyet hogy ő meglehetősen ért, szerénytelenség nélkül hiheti magáról. Ekkor ugyan lehettek, a kik nem értették, de ma már azt hiszem, mindnyájan értjük.

Notabene ennek a Rotschildnek egyik őséről szól az adoma, mely szerint egy lakomán rája, mint a zsidók királyára köszöntvén valaki, azt felelte rá, hogy inkább lesz ő a királyok zsidója, mint a zsidók királya. Ugylátszik, hogy a Rotschildok fájától az alma nem esik messzire. *Harangozó János.*

Egyveleg.

— *(A paszuly egyike a legtáplálóbb eledeleknek.)* 100 font paszuly annyi tápanyaggal bir, mint 400 font kenyér, vagy 1600 font burgonya. A hol a városi, vagy helységi elöljárók, mint p. o. Szarvason, oly nemeslelküen előre gondoskodnak szükséget szenvedőikről, ezt vegyék figyelembe. — Ung, Bereg Marmaros megyék lakosainak ruthén része, gyakran hetekig egyebet nem eszik sós vizben főtt paszulynál, s e mellett egészséges.

sos, Osiris) mythosa. E néven főkép három említtetik. (Diodorus III. c. 68. 70. 71.) Az első Nysában (India) fölnevekedvén, már gyermekkorában az ott *) szabadon termő szőlő bogyóit részint későbbi használatra megszáraztá, részint azokból nedvet facsart, majd ismét a tőket s a gyümölcsfákat tisztogatás s átültetgetés által ápolás alá vevé. Ezen tetteért kapta Dia (Dios, s bölcsőhelyéről aztán Dionysos) nevét. S miután a Saturnus által atyjától Ammontól elfoglalt Lybia tartományát Minerva segélyével a maga részére vissza, s Aegyptust Jupiter számára elfoglalta, mindenütt a szőlő tenyésztésére szoktatá az embereket, miáltal halhatlan dicsőséget nyert. A merre járt, mindenütt hódoltak neki s isteni tiszteletben részesiték őt. Azokat pedig, kik a szőlőt akarata ellenére hidegebb tájakra (pl. a mai Észak-Németország rónáira) ültetni merészelték, azzal bünteté meg, hogy adományát savanyu képpel voltak kénytelenek élvezni. A második Bacchus hasonló tetteket vitt végbe s az orgia (farsang) ünnepet szerzé. — A harmadik (Diod. III. c. 64. 65.) thabaei születésü, Jupiter és Semele Cadmus leányának fia volt, és az arab (!) Nysában Nymphák által neveltetett föl (Ovid metam. IV. f. 12.). Ez is hasonló tettekről lőn ismeretessé s mint az emberiség jótevője magasztaltatik. — E mondát némelyek a szentirásból akarják kimagyarázni, s Bacchus tetteit Móseséivel azonositják.

A szőlőnek eredeti hazájából lett elterjedéséről irja Athenaeus (XV. 5.), mikép Görögországba a Veres tenger mellékéről Bacchus vitte volna be. A tyrusiak (Bochartus szerint Geogr. sacr. P. II. l. 1. c. 18.) mondják, hogy nálok egy pásztort tanitott meg Bacchus a szőlőmivelésére, bort adván neki, hogy lakába fogadja. S midőn a pásztor kérdé : hol vette az édes vért? felelé : ez a szőlő vére. Minthogy pedig a sz. irásban a bor némely helyen igy neveztetik, azt látszik mutatni, hogy Palaestinába ismét Phoeniciából ment át a szőlőmivelés. Legalább a tyrusiak azt tartották, hogy az egész ismert világon kereskedőik terjesztették el. „Bacchum enim — igy ir Tatius — Tyrii suum esse existimant, atque Cadmi fabulam canunt, et de festi origine haec referunt : olim nusquam fuisse vinum, cum nondum esset apud ipsos, non nigrum, non odoratum, non Biblinum, non Maronaeum ex Thracia, non Chium ex Lacuna, non insulare ex Icarea, sed haec omnia vini genera a se esse propagata, et primum ejus matrem apud se esse natam.“ — Mindamellett a phoeniciaiak borukat többnyire Chios, Tenedos és Mitylene szigetekről nyerték.

Visszatérvén Görögországra, látjuk, hogy Cekrops korában még ismeretlen volt a bor Attikában, mert az áldozathoz vizet vőn, de már a trójai háboru idejében használtatott s Homer korában (Odyss. III. 220.) a szőlőmivelés egész Kisázsiában s az Aegei tenger szigetein virágzott. Alkintus kertében a szőlőfürtök édes bort adtak, s Achilles pajzsán a szüret jelképei valának. — Görögország talaja különben alkalmas volt tenyésztésére. Borai közt legjelesb volt a maroni (Zante szigetén) és pramnei (Ikarus szigetén) s később a chiosi, lesbosi (metallino), kosi, samosi és rhodosi. Már Homér korában tudták a görögök a bort sokáig eltartani, mert mondja (Odyes. III. 390—392.)

Erre az ősz teli tőlté a jövevények edényét
A tizenegy éves finom tüzü s balzsami borral.

Görögországban sok bor termeltetvén s kevés vitetvén ki, olcsó volt. Attikában egy metretes (mintegy 36 itcze) 4 drachmába (m. e. 1 ft. 10 kr.) került, gyakran kevesebbe is. A külföldiek drágábbak voltak, igy Sokrates idejében egy metretes chieri bor egy minába (m. e. 10 ft.) került.

Persiában a legbecsesb borok Ariana, Margiana, Hyrkania és Baktriánából kerültek. A legfinomabb gyanánt tekintetett a chalyboni, az egyetlen, mely a persa királyok asztalára kerülhetett.

A borkereskedés s a kivitel igen jelentéktelen volt, részint az edények hiánya, részint a nehéz karavánszállitás miatt. Később a tengeri kereskedés egyik főczikkét képezte s phoeniciaiak és görögök által nagy agyagkorsókban Egyiptomba szállitották. (Folytatása következik.) *Fábry J.*

*) Indiában a szőlő nem tenyésztetik. Ha ind mondák és költemények borról tesznek említést, azalatt pálmabor értendő. A Kambyses Aethyopia királyának küldött bor még pálmabor volt (Herod. III. 20.), most azonban Persia kitünő (shirasi) borokat termel. *F. J.*

A lengyel csatatérről : Padlevski agyonlövetése.

Egy lengyel áldozat.

Minden nemzetnek vannak fiai, kik meggyőződésökért nem félték a halált; de az ujabb és ujabb martyrokban jelenleg Lengyelország a leggazdagabb.

A lengyel nemzet története e választottak sorába jegyezte *Padlevski* Zsigmond nevét is, kinek agyonlövetését képünkön ábrázolva látja az olvasó.

Padlevski Zsigmond gazdag, régi lengyel család sarjadéka, s Zapolskának, ama hires lengyel honleánynak unokája volt, a ki az 1831-iki forradalomban három vitéz fiával a hősiesség csoda tetteit müvelte. Ukrainában született, a kiewi egyetemben tanult, s katonai pályára lépve, az orosz testőrseregben századosságig küzdötte föl magát. Majd Olaszországban, Cuneoban a lengyel tüzéri iskolában tanárságot vállalt, leginkább azért, hogy a külföldön élő lengyel menekültekkel közelebb érintkezésbe s összeköttetésbe jöjön. A mult évi mozgalmak alkalmával azonban visszatért Varsóba, s a lengyel titkos nemzeti kormánynak egyik legtevékenyebb tagja lett.

A mint ez év január havában az embertelen orosz ujonczozás elől a lengyel ifjuság elhagyta Varsót, az alig 26 éves, de ritka tehetségü Padlevski Zsigmond állott a kisded csoportnak élére; ő vezette az *első fölkelő-csapatot* az erdők vadonaiban a Visztulán keresztül; s attól kezdve a lengyel fölkelésnek egyik első rangu vezére, támasza lön.

Mennyire tartott tőle az ellenség, mutatja az a körülmény, hogy az oroszok szüntelen halálának hirével bátoritották egymást. Padlevski az orosz hadijelentésekben kilenczszer volt elfogva, s kilenczszer halt meg.

Sok ütközetben, s vitézül küzdött, de sorsa nem engedte, hogy hösi csatában, midőn a a lengyel föld legjobb fiainak vérétől ázott, mint Epaminondas, a győzelem örömrivalgása közt vérzett volna el. Szerencsétlen harczban Sandomiers mellett sebet kapott, s elfogatván, Plockba, kórházba vitték, hogy később halálitéletet mondjanak fejére.

Alig üdült föl, összeült fölötte a hadi biróság, s kimondta a halált; de egyuttal kegyelmet, sőt kitüntetést igért számára, ha

Szent László vitézeivel kergeti a kunokat, kiknek vezére az elrablott leányt viszi nyergében.

SZENT LÁSZLÓ ÉS A CSERHALMI ÜTKÖZET KÉP-CZIKLUSA A BÁNTORNYAI (TURNISSAI) TEMPLOMBAN.

át egy szál ingben a szinpadon, melyet igen gyakran ijedten össze kellett fogni. A legmerészebb Nagy Endre vállalkozásában az, hogy nemcsak a politikai szatirát kultiválja, az iránt mindig érzékünk volt, hanem az irodalmit és művészit is, a legteljesebb sikerrel. Nagy Endrében a főváros igen elmés élő viczczlapot teremtett magának, mely néha magasabb szinvonalú, mint az irottak. Nagy Endre ritka módon tud szeretetreméltó lenni, ámbár szókimondó. Nem vagyok nagyon járatos az egész műfajban, de kupléit is oly sikerülteknek tartom, hogy nem tudok Budapesten népszerűbb dolgot ezeknél. Egy alkalommal, mikor oly darabról referáltam, mely cabaretszerű betétekkel van fölczifrázva, megigértem, hogy a cabaretről külön szólok majd. Ime, teljesítettem igéretemet. A cabaret a műfajokat a maga czéljaira értékesíti. Van benne mindenféle a vigjátékból, a vaudevilleből, a komikus operából és operettből, a balletből, a pillanatnyi mulatság számára felhasználva. Így szedik szét az épületet is és külön felhasználják kapuját porta triumphalisnak, az oszlopot győzelmi vagy egyéb jelnek, a kupoláját sírboltnak, stb. A kabaret is ágról-ágra száll és mindenünnen hoz valami édességet, hol pikánsat, hol keserűt, hol gondtalanul kaczagtatót. Jelszava: N'appuyez pas. Semmi hangsúly semmin. Ágról-ágra, pillanatról-pillanatra. Egész nap dolgozunk, mérgelődünk és — nyelünk. Főleg nyelünk. Mert ki mondhatja meg az igazat embertársainak? Ekkor jő Nagy Endre és tud igazat mondani az embereknek, karrikaturás igazat, de mégis csak igazat. Becsületemre mondom, igen jól esik; igen jól esett ez minden időben. De nem kell semmit nagyon komolyan venni. A következő szám már egészen más, komikus kuplé, vagy nem egészen hithű anekdota, vagy paródia, vagy komoly, szép vers, vagy tréfás jelenet. Egyszerre csak észreveszszük, hogy elfelejtettük ebben a légkörben, melyben minden aktuális és csak úgy vibrál a környezeti élet elektromos áramában, a nap bosszúságait, gondjait, izgalmait. Nem mondom, hogy ez nagyszabású művészet, de sokkal többet ér, mint a magát nagyszabásúnak hazudozó. Ilyen talentumokat csak a nagyváros érlelhet és Budapest nagyvárosias és fejlett voltát semmi sem bizonyítja jobban, mint ennek a vállalkozásnak a nagy sikere. Tudok helyeket, a hol igen jó társaság szokott összegyülni és a hol meg sem értenék Nagy Endre finom dolgait, nem hogy fizetnének értük. De ha budapesti művészetről van szó, mint igen sajátos, igen eredeti és igazán értékes, Nagy Endréé mindenesetre nagy méltánylással említendő. Ezt Budapest teremtette a maga képére, ebben gyönyörködni lehet.

A szinházaktól pedig most bucsút veszünk két hónapra. Jó évad volt általában, minden szinház nagy sikerekre tekinthet vissza és ez a teher könnyűvé teszi a továbbhaladást. Új tehetségek jelentek meg a szinpadokon, *Móricz* Zsigmond, *Szomory* Dezső és mások és egy igen jelentékeny drámai alkotás, *Molnár* Ferencz «Liliom»-a, mely időnek előtte tűnt le ugyan a műsorról, de nem mindenkorra. Értékre nézve semmi sem vetekedhetik a lefolyt évadban ezzel a darabbal. Nagyon meg leszünk elégedve, ha a következő esztendő nem lesz szegényebb. De nem akarunk se hátra, se előre tekinteni. Jobb most pihenni és kedves olvasóinknak is nyugtot engedni. A műélvezetek rászorulnak a pauzákra, hogy mi, az élvezők, mi, az irók, mi, a játszók, mi valamennyien felfrissülhessünk és megujíthassuk fogékonyságunkat. Azért a legjobb most: Néma csönd.

Alexander Bernát.

SZENT LÁSZLÓ ÉS A CSERHALMI ÜTKÖZET KÖZÉPKORI KÉPIRÁSUNKBAN.

A katholikus egyház junius 27-ik napján ünnepli Szent Lászlót, de bizonyára gyakrabban emlékezett meg róla XIV. és XV. századbeli népünk, a mint azt az újabban napfényre került középkori falfestmények bizonyítják. Tele volt irva képekkel a román és csúcsiveskori falusi templom fala, de a míg a bibliai ábrázolások mellett Szent Istvánnak meg Szent Imrének épen csak hogy a képeit festették meg (igaz, hogy egysorban az apostolokkal), a vitéz király tetteit egy egész képsor ábrázolta.

Az északi falnak legfelső mezeje az, a hova a cserhalmi ütközetet festették, mert a középkori templomban minden képnek meg volt határozva a maga helye. Fali képeken pedig a szent király majd mindig hadakozva, bajvívásban ábrázoltatik, mint az elrablott leány kiszabadítója s a rabló kúnok legyőzője. A szárnyasoltárok festői keskeny fatábláikon csak egyedül való képmását adják, de azok a mesterek, a kik valaha falusi templomok falait diszitették, bizonyára szaporán és olcsón: a mi *primitivjeink* csak a kúnnal küzködő Szent Lászlót ismerik.

Már pedig a táblafestők czéhe külföldet járt és külföldi, főkép német mestereket követő emberekből állott, de falképfestő mestereink nem mentek túl az ország határán és a mint képeik mutatják, nem is igen vettek tudomást a kései góthika barokkos tulzásairól. Ezek fejlesztették ki a cserhalmi ütközet ábrázolásának képtipusát.

Úgy véljük, hogy népünknek nagy gyönyörűsége telt e mozgalmas képek látásában, az ártatlan megszabadításában s a gonosz sereg pusztulásában.

A cserhalmi ütközet 1070. évben ment végbe, a mikor Salamon király uralkodott s mellette László és Géza herczegek vitézkedtek. Az időben a kúnok (Pauler szerint a besenyők) Erdélybe törtek, majd átkelve a Meszeskapun elárasztották és kirabolták Szatmár és Szabolcs vármegyéket. A míg jól megrakodva a rablott holmival visszafelé iparkodtak, Dobokánál elébük került a királyi hadsereg a herczegekkel és megsemmisítette a rabló csapatot.

Ez a história, melyről csak jóval később a XIV. század közepén ad hírt Márk barát krónikája. De nem is ez ihlette meg középkori mestereinket, hanem az ütközet egy epizódja, az elrablott leány megszabadítása. Hogy kinek a leánya volt, nem tudni. Márk, a ki a dolgot barát szemérmetességgel restelkedve mondja el, tagadja, hogy a váradi püspök leánya lenne. A mikor a pogányság megfutamodik, László herczeg, bár maga is megsebesült, az után a kún után ered, a ki a leányt viszi nyergében. A herczeg biztatására a leány lerántja a kúnt a földre, s László is leszáll és birokra kel a rablóval; a párbajt a leány dönti el, a ki hátulról elrablója ikrájába vág. Legyűrve a kúnt, fejét veszik, s pedig igazi középkori felfogással olykép, hogy a leány nyakazza le a rablót. A képek mondják ezt el, nem Márk, és mutatják tovább, mint pihen a szent a küzdelem után. Ez, a cselekvény magva benne van az összes eddig ismert képsorokban, de az elejét, meg a végét különbözőkép festették meg mestereink.

Sok ilyen képsort ismerünk Magyarország szerte, de a legtöbb a Székelyföldön került elő Huszka tanár buzgóságából. Úgy látszik, a székelység őrizte leghivebben a szent király emlékét. Sok töredéken kivül három csaknem teljes sorozat került itt napfényre, az egyik Gelenczén, a másik Fülén, (ez megsemmisült, mert a templomot lebontották) a harmadik Derzs-en, egy szász módra megerősített templomban.

Ez a derzs-i képsor azért érdekes, mert mestere azokat a bizánczi mestereket követte, a kiknek Erdélyben, Hunyadmegyében sok munkájuk maradt a XIV. és XV. századból, vagy talán épen a bizánczi művészet nevelése volt.

A felvidéken eléggé teljes képsort találunk Szepesben Zsegrán és Vitfalván, Gömörben Rákoson s Nyitrában Porubán. A legrégibbet azonban a főváros mellett, az ócsai ref. templomban fejtették ki; ez kevéssel készülhetett 1300 után.

Gelenczén Háromszékmegyében leglogikusabb a kezdet; a király trónszékén ül házában, előtte térdel egy férfi — talán a leány atyja, a váradi püspök, talán egy a népből — és segítségért esd. Vitfalván a Szepességen a kúnnak gyermekalakban elröppenő lelkét ördögök ragadják el, míg az ott maradt testet a hollók vájják. Az egésznek több helyen zárójelenete a koronázás, a mit különbözőkép értelmeztek; Vitfalván angyalok hozzák a koronát, de Turnissán (Zalában a Mura mellett) egész ünnepélyes templomi koronázást festett meg Aquila János mester.

— No-no, Vicza! Alighanem kutya van a kertben!

Én (majd hogy a torkomon nem akadt a galuska) szivemre szorítottam a tenyeremet:

— Isten bizony, anyuskám, nincs semmiféle kutya a kertben! De ha lesz, — ezt igen elszántan mondtam, — akkor sem hatvan esztendős lesz, mint Kramolin bácsi.

Tányért váltottam.

— E szerint, Viczuskám, — szólalt meg határozott hangon a mama, a mikor hozzáláttunk a palacsintához, — az őrnagyot ki fogjuk kosarazni. Ha majd bekopogtat a szép «pokkrétával», megmondjuk neki, hogy:

— Fel is út, le is út, Herr von Majór.

Ijedtemben villa nélkül kaptam a palacsinta után.

— Anyuskám, azt nem lehet!

— Már miért ne lehetne?

— Mert . . . mert . . . Kramolin bácsi olyan jóravaló, kedves öreg úr, és . . .

Anyám, a ki ép akkor emelte a szájához a vizespoharat, belenevetett a vizbe, a mi tompán és nagyon furcsán hangzott:

— Hühü . . .

A többit már pohár nélkül folytatta:

— Úgy látszik, mégis hozzá akarsz menni, kis tacskóné!

— Oh, nem! Csak szégyenlem kikosarazni. Ilyen öreg urat!

— Hát akkor mit akarsz tenni?

— Anyuskám, — feleltem lesütött szemmel, — én legjobban szeretnék eltűnni Kramolin bácsi elől. Istenem, olyan kényes nekem ez a dolog. Hogy nézzek a szeme közé, ha találkozom vele az utczán, a mikor kiadjuk az útját?

Az édes összehúzta piczit a szép, ives, fekete szemöldökét.

— Tudod mit, Vicza? — szólt némi gondolkozás után. — Elküldelek kicsit nyaralni Tildáékhoz. Ugyis hivtak.

— Tildáékhoz? — vetettem föl a fejemet. — Borbátvizre?

— Oda. Aztán azalatt majd kiverlek valahogy Kramolin bácsinak a fejéből.

— De anyuskám, egyedül menjek? Te nélküled?

— Hát persze, tacskóné. Tudod, hogy én most nem kaphatok szabadságot. No, egy napot, hogy elkisérjelek, mindenesetre. Holnap ugyis szabadnapos vagyok, hát hozzácsaklizom még a csütörtököt, és akár ma este indulhatunk a személyvonaton.

Tildáék, már mint Pereszlényi Tilda, meg a huga, Hilda, másodágbeli unokatestvéreim voltak, s már ugyis tél óta folyton nyaggattak a leveleikben, hogy menjek el nyáron a borbátvizi új birtokukra. Egészen új, mert eddig még sohasem volt birtokuk. Hát, gondoltam, igaz, hogy kissé kellemetlen modorú lányok, de Isten neki fakereszt, a válságos helyzetre való tekintetből elfogadom a mama önfeláldozó ajánlatát. Sebtében összecsomagoltam a kis czókmókomat, táviratot menesztettünk Gábris bácsiékhoz, és anyuskám védőszárnyai alatt csakugyan még aznap este elutaztam Borbátvizre.

(Folytatása következik.)

FINALE.

Csak a forma kedvéért említem a Vigszinház utolsó bemutatóját, *Ámor, a pénzügynök* cziműt, mert nem irok róla. Nem pruderiából, ámbár tisztességes társaságban, nők előtt, nem illik a darab tartalmát elmondani. A nők csak — megnézik a darabot; az más. De el tudok képzelni darabokat, ismerek is, a melyek hasonlókép elmondhatatlanok, mégis mulatságosak, sőt értékesek. Lásd analógiául az anekdotákat. A *gauloiserie* mind ilyen, bőven kiaknázván testünk gyöngeségeit, viszontagságait, melyek legalább pillanatnyilag ráczáfolnak büszkeségünkre, méltóságunkra, önhittségünkre, szabadságra való igényeinkre; ez a czáfolat pedig nem illedelmes, nem szemérmetes, néha nem is erkölcsös, de sokszor nagyon mulatságos. Semmi emberi ne legyen idegen hozzánk; semmi *emberi*, de vannak dolgok, melyek elmondva nem emberiek, a természetrajznak más osztályába tartoznak. Ilyenekben a szerző magatartása döntő, melyet kiérezni a darabból. Ha ő mulat, mi is mulatunk; de ha csak egyszerűen spekulál a mi kiváncsiságunkra, érzékiségünkre, czinizmusunkra és az éretlenek tapasztalatlanságára, akkor — bocsánat az erős szóért — undorodunk tőle. A Vigszinház nagyot botlott ezzel az előadással, melyet hasonló stilusban játszottak is, nagyobbat, mint a rendőrkutyákkal. A legmulatságosabb volt két úrnak a sorsa; ezek fürdőkádba kénytelenek bújni és vizesen másznak ki belőle. *Nagy* Endre mondotta egyszer a cabaretjában, egy finom, előkelő programmszám után, elmés kommentár gyanánt: No, ez talán kissé unalmas volt, de hát ha pikanteriákat akarnak hallani, akkor ne ide jöjjenek, hanem menjenek Forel vagy Else Jerusalem tudományos előadásaira. A Vigszinházat nem említette, kollégiálitásból. Bezzeg a gimnázisták tudják az utat a Vigszinházba. Ennek az ügynek pedig ez a neve: Művészi szabadság. Vigye az . . . . .

Nagy Endre cabaret-ja. Erről a lapok csak fizetett reklámot közölnek, mert ha egyebet közölnének, ezt is fizetett reklámnak tartanák. A cabaretba csak elmegy az ember, de nem szól róla. Ce sont des choses qui se font, mais ne se disent pas. A nagy kőszinház, az más; ez a zászló pompásan takarja a csempészett árút. Jó, nem bánom, a cabaret csak cabaret, nem is akarom őket védeni, egyikben se voltam, kivéve a Nagy Endréét, de ezért lándzsát török, minthogy most ugyis zárva van, szeptemberig az én bűnömet rég elfelejtették, tehát reklámról szó sincs. Nagy Endre elmés ember, művész ember, izléses ember és rányomta ezt az ő bélyegét az ő kis szinházára. Ez a szinházacska mindenekelőtt szinmagyar, jobban mondva szin-budapesti. Mindent honi forrásokból fedez, nem utánozza az idegent, nagy leleményességgel megteremtette a budapesti speczialitást, a budapesti kuplét, a budapesti dalt és budapesti elmésséget. A nap minden mozzanata ott visszhangot talál. Az irodalmi és politikai élet, a társadalom minden eseménye ott elmés kommentárban részesül. Ezekben maga Nagy Endre tűnik ki, a ki jeles szinész is. Mert mind őt utánozzák, egyik sem jut közelébe. A hogy ott áll a függöny előtt, bejelentvén vagy elbucsúztatván egy műsorszámot, igen kedves, igen eredeti. Félszegnek, félénknek látszik, mint a ki a szót keresi, mint a ki körülnézvén, mintegy segítséget kér a hallgatóktól. De méltóztassék őt a maga sorsára bízni, majd kivágja magát, sőt másokat vág meg. De semmi nagy indulat nincsen benne, mégis elmés. Nem gyülöli áldozatait, csak mosolyog rajtuk, önhittség nélkül, csak mint a kinek józan, ép esze van és kevésbbé gyarló, mint a kiken nevet. Komoly is tud lenni. Az egyik előadás alkalmával Kiss József verseit szavaltatta, illetőleg énekeltette és előbb maga beszélt a költészetről — a cabaretban. Szerettem volna, ha sok szinházigazgató és professzor hallotta volna, mennyi finomsággal, szerénységgel és természetességgel lopta be hallgatói lelkébe, mi a költészet, mily fenséges ennek a hivatása, miért diszíti a maga programmját ezzel a számmal. Gyönyörű volt más alkalommal Csokonai dalainak előadása, egész új módja az ábrázolásnak, élőkép, muzsika, költészet, igen finoman érzett hangulat egységébe olvasztva. Nem mondom, hogy minden szám ily finom, izléses és elmés volt, mint az említettek. De egyik szinésznője se vetkőzött a közönség előtt, egyik se szaladt órákon

VIRÁG A PATAK PARTJÁN. — Neogrády Antal rajza.

liczium-kerítés előtt s bevárta az asszonyt, a ki aggodalmasan kérdezte:

— Mi az, Dudás? Elvesztetted a nyomot? Úgy-e? Menjünk vissza.

A kutya befúrta orrát a bokorba s fájdalmas nyöszörgések között átnyomúlt a keritésen. Az asszony egy pillanatig habozott.

— Lássuk, — szólt elszántan, — hova vezet? Most már tudnom kell, ki csal meg: a kutya, vagy az uram. Biztosan a Dudás.

Széjjelnyomta a sűrű ágakat s belépett a kertbe. A kukoricza selyme kezeit simogatta lágyan, mintha kérlelte volna:

— Ne menj tovább.

A paszuly indája átfogta bokáit.

— Álljatok meg, kis lábak, rosz helyen jártok, ne vigyétek gazdátokat veszedelembe.

A rózsák útját állták s széttépéssel fenyegették könnyű ruháját s intették:

— Fordúlj vissza, hűvös az éjszaka, megfázik a lelked, véres lesz a szived a fájdalom tüskéitől.

A fák ágai belekapaszkodtak hajába s a levelek homlokát verdesték:

— Hunyd be szemeidet, s menj vissza, ne lass, ne hallj, mert könnyes lesz a szemed s a kétségbeesés súgja fülédbe szomorú nótáit.

S a szellő csöndesen simogatta feszülő halántékát.

— Szegény asszony! Minek jöttél ide.

Feje zúgott, szive sebesen vert, arcza forró lett. Hiába állott eléje a bazsarózsa, töviseit hiába akasztotta ruhájába a törperózsa, hiába húzták a felfutók, indák, ment vakon előre, egy ablakhoz, a melynek fénye halványan szűrődött be a sötét éjszakába s benézett.

Dudás már az udvaron volt s az ajtót kaparta vihogva. Az ajtó kinyilt s Dudás berohant a szobába, mint a fagyasztó éjszaki fergeteg. Rávetette magát gazdájára és csaholva, diadalmasan üdvözölte, mintha mondta volna a divánon ülő leánynak:

— Látod, ilyen kutya vagyok én! Feltalálom a gazdámat, ha nálad is van! Én előlem nem bujhat el. Nekem van a legjobb orrom.

Ilyesfélét csaholhatott örömében Dudás, a kit váratlan meglepetés ért. A mint bevégezte üdvözlését s lecsillapodva, ragyogó sárga szemeit gazdájára függesztette, várva az elismerést, hogy gazdáját fellelte, ez irtózatos dühében megragadta a nyakán levő szijat s botját előkapva, verni kezdte Dudást. A kutya első pillanatban némán tűrte az ütéseket, majd szükölni, vonítani kezdett oly rémesen, hogy kihallatszott a szobából fájdalmas hangja. A leány megrémülve kérte a tiszttartót:

— Az istenért, hiszen mindenki idejön erre a zajra. Hagyja abba, ereszsze ki!

A férfi még egy párat ütött rá s kidobta az udvarra Dudást s becsapta az ajtót. Csend lett, csak a kutya siralmas s távolodó nyöszörgése hallatszott egyideig.

Dudás bevánszorgott a kertbe s lefeküdt a nedves fűre. Nyalogatta sebeit s morgott, vinnyogott, majd esetlenül sántikálva, az ablak alá húzódott.

Ott már nem talált senkit. Megszagolta a nyomot, feltartotta fejét s hallgatózott. Belülről fojtott beszélgetést hallott.

— Ha hazamegyek, — szólt a férfi, — agyonlövöm a Dudást. Agyon én azt a dögöt. Még ide mer jönni utánam. Meg csak ez kell. Hogy ereszthette ki a feleségem? Még jó, hogy nem jött utána. Biztosan kiszökött. Na, de csak menjek haza. Agyonlövöm. Azt mondom, hogy megharapta egy veszett kutya.

Dudás hallotta a nevét emlegetni s megértette a gazdája hangjából, hogy mi vár rá hűségéért s okosságáért. A jutalom egy részét már megkapta. Hirtelen szimatolni kezdett, erőt vett rajta kopó természete. Megszagolta még egyszer az asszony nyomát s utána eredt. Ravasz kutya volt Dudás, arra számított, hogy az asszony megvédi, hiszen az hozta bele a csávába, hát most segítsen. Ilyesféle motoszkálhatott Dudás fejében, senki se ismeri, hogy min töri a fejét egy ilyen okos, tanult kutya. Nagy örömmel eredt utána az asszonynak azon az úton, a melyen jött. Nagy ívben ugrott keresztül a kerítésen s vidáman ügetett le a patakhoz a friss nyomon, a mely a partig vezetett s ott megszűnt.

Dudás megállt a parton, majd körülszimatolta a környéket s visszatért oda, a hol egy

PAUL VERLAINE ARCZKÉPE; CARRIÈRE FESTMÉNYE.

kis czipő utolsó bemélyedésében vonaglott valami féreg. Felemelte fejét s kérdezve nézett a patak habjaiba.

Az éjszaka sötéten hallgatott s a patak vidáman csevegett. Dudás sose tanulta a habok nyelvét, de megértette, hogy most mindennek vége s ez volt az utolsó hőstette.

VERLAINE ÉS CARRIÈRE.

Korának legkeresztyénebb festője, Eugéne Carrière, megfestette kortársának, a legkeresztyénebb poétának, Paul Verlaine-nak az arczképét. Ez a hires Verlain-kép Jean Dolent tulajdona lett és maradt sokáig, de most megvásárolta a Luxembourg-múzeum számára a franczia állam. Carrière, a mikor Verlaine képmását megcsinálta, már glóriát festhetett ecsetjével a Verlaine-re dobott sárból a beteg költő Krisztus-feje köré. És most, ime, feledvék a gyalázatok s Carrière a hivatalos örökkévalóság biztos szállását is megszerezte az üldözött, szállástalan nagy költőnek.

Csak kortársak voltak ők, Carrière és Verlaine, nem barátok s nem testvérek a művészetben, nem egymást egyformán látni tudó valakik.

Carrière minden volt, a mi gyarló, mai ember egyszerre lehet: filozófus, költő, muzsikus, szocziológus, piktor, szobrász, iparművész, humanista és ember. Jó, szomorú, hivő és rajongó ember mindenek fölött, a milyenekről az ábrándos Svedenborg álmodhatott.

Paul Verlaine, a muzsikás álmok alélt, mámoros, önkinjaitól összetörött költője már csak a múltban élt és az alkohol-vetítette jövőben. «A sajnált, az utált múlt s az ismeretlen, félelmes jövő között feszíttetett meg»,— irja egyik biográfusa. S csakugyan olyan volt már Verlaine élete vége felé, mint egy keresztre feszített, a ki már lehúnyta szemét s zokogni is csak befelé zokog. És mégis találkozniok kellett és mégis olyan természetes, hogy a Maternité, az Anyaság fanatikus festője megtalálta, meglátta Verlaine-t.

Eugéne Carrière az anyaságot hirdette legistenibbnek a földön s az volt a hite, hogy a költők is anyák, terhesei és megátkozott áldottjai a jövőnek.

Páris másik széléről, valamelyik kórházból csalták ki a barátai néhány órára szegény Léliant. Szegény, bélyeges, kóborló, beteg Léliant, polgári és poétai nevén Paul Verlaine-t, a ki kórházból-kórházba költözött ez időben. Nehéz dolog volt, egy pillanatig nem ült nyugodtan Carrière előtt, fölkelt, járkált az atelierben, beszélt, vitatkozott, csufolódott hangosan. Barátai biztatták, hevítették, nógatták, uszították, hogy mindent-mindent el tudjon árulni e pár óra alatt az arcza. Így készült el a XIX-ik századnak egyik legemberibb portraitja, a hires Verlaine-kép, Carrière egyik legszerelmesebb műve. Különös olaj-festmény Carrière eredeti Verlaine-képe, melynél talán csak Carrière Krisztusa fájdalmasabb, jellemzőbb, több. Még azok is, a kik szigorú kritikusai Carrière-nek, ez előtt a kép előtt meghódolnak, mert ez a kép maga is teljesen művészi hódolat. A magyar publikum úgyszólván csak egy hitvány reprodukcióját ismerte eddig ennek a nagyszerű és megrendítően lélekbe-látó képnek. Még néhány litográfia adhatna némi képet e képről, azok, a melyek magának Carrière-nek gondos ellenőrzésével készültek.

*

«De Profundis»: 1896 január nyolczadik napján, ötvenkét esztendős korában halt meg Paul Verlaine, a franczia boldogtalan, nagy poétája. Tiz év multán, 1906-ban temették el Eugéne Carrière-t, a ki több volt, mint piktor: szép, fölséges, gazdag életű művész-bölcs. Szinte fáj a Carrière egyensulyozott, munkás, hivően szomorú, de mégis vig életére gondolnunk Verlaine mellett.

A Verlaine élete: egy föláldozott ember élete, a kinek káivária száz idegen okot és titkot rejteget. Metzben született, mely ma már német föld, az apja katonatiszt s már hajló korú ember. Ő korán érett, korán szomorú, korán poéta, az édes anyja érzelmes, jó asszony. S életébe, mely tisztes, polgári életnek, vagy legföljebb úri, szolid költői életnek vágyódik és indul, folytonosan belecsapdosnak a mennykövek. Páris városának kishivatalnokáról minden ok nélkül, csak, mert gyönge akaratú volt, azt hiszik, hogy veszedelmes forradalmár. Mert a Commune idején ő ott maradt Párisban, régi kávéházaiban és a versirásnál. Mikor Belgiumban nemsokára egy utczai csöndháborításért pár éves börtönre itélték, a forradalmár-hire csinálta ezt; különben is ez az egykori jó diák, ez a hivatalba vágyó, hamar nősülő ember, csak a különös végzet által lett azzá, a mi lett. Mikor látta, hogy kegyetlenül tréfálkozik életével az élet, lappangó, örökölt temperamentuma kitört. A Verlaine életében a legtragikusabb, hogy ő végül elvadítva arra törekedett, hogy minden roszat elhigyjenek róla. Szerencsétlen házassága, a német-franczia háború idején játszott szerepe s belső, rejtelmes meghasonlása voltak az első legnagyobb csapások. Egy ember, egy alapjában könnyes, lágy, versiró férfiú, a kinek még az sem adatik meg, hogy egyetlen gyermekét, fiát életében lássa. Azután jön egy excentrikus, furcsa poéta-gyermek, egy bolond, zseniális suhancz, a ki végzete lesz. Rimbaud ez, a kivel Londonba utazgat s a ki miatt a kegyetlen belga törvényszék olyan rettenetesen bánik el Verlaine-nel. Már előbb hozzászokik az alkoholhoz, a feledtetőhöz, jelen-pótlóhoz s jövőigérőhöz és ezután az alkohol veszi át Verlaine sorsának intézését. Menekülni akar a sors elől, olykor előkelő társaságokba hivatja meg magát, máskor a munkában akar elmerülni s szomjúságot oltani. Kolostorba megy, tanárkodik, föl-fölcsap földmívelőnek, sőt egy időben komolyan hirbe tudja hozni magát, mint az Akadémia halhatatlan-jelöltjét. De örökségét elfogyasztja ez az ingadozó, nagyon változó élet s végül Verlaine mámorosan összetűz öreg, jó édes anyjával is. Ekkor jön a második börtönbüntetés, azután a betegség, a kórházak, a részeg, csatangoló remeteség. Végre megéri azt, hogy az italt se birja s körülötte már csak züllött rajongók, ügyes számítók s rosz nők maradnak.

Ez mind igaz, de a többi, a mi Verlaine-ről hirre kapott, galád, utálatos rágalom. Boldogtalan, másokért szenvedő, Istennel megbékült, mégis tiszta ember, nagy poéta volt: ez az igaz.

*

Eugéne Carrière-nek nincs élettörténete: elálmodta, elfilozofálta s ezernyi vászonba földolgozta az életét. Modern evangélista volt, imádta ezt a nők által újhodó és újra újhodó emberiséget, az életet, az egész világot. Szeretett mindent, mindenkit, szerette a maga szomorúságát, talán ezt szerette legjobban — az Anyaságon kívül.

Mondják, hogy akarattal roszul rajzolt, hogy monoton volt s mindig egy gondolaton vagy érzésen nyargalt. De mondják mások, sokan, azt is, hogy nagysága nagyobb, mint a zenében a Wagneré s csak még ezután érti meg

Itt a szent király a rablóktól visszavett kincsekből a váradi templomot építteti meg.

Azon a bántornyai képen, a melyből illusztrációink néhányat hoznak, meglátszik, hogy a Stájer határról való mester készítette. Szent László borotvált képü német lovag, ugyanolyan a népe is, s csak a pogány kúnok szakállasak. Ki is bővíti Aquila az eseményt másutt ismeretlen részletekkel, közbül nem feledkezik meg arról, hogy magát megörökítse a király kíséretében a váradi templom épitésének jelenetében. Az ő szakállas fejét ismerjük egyedül középkori mestereink között. Az itt közölt képeket azokról az eredeti nagyságú, gondos másolatokról fényképeztük, melyeket gróf Zichy Ágost ajándékozott az elmúlt őszszel a Szépművészeti Múzeumnak.

Aquila János igazán históriát csinált az eseményből, de mi vajjon elsősorban történelminek tekintsük-e mindezt, a mit ezekben a kicsiny, 30—40 házas falvak templomaiban találunk? Azt tartom nem. Falusi jobbágyembernek história nem igen kell; a vallás, a legenda, meg az öröklött reá maradt mese eléggé kitöltik lelkét.

Az a nézetem, ezek a képek mindannyian egy valaha széltiben ismert, félig egyházi, félig vitézi éneknek úgyszólván az illusztrációi. Fel kell tennünk, hogy élt egykor falusi népünk között egy ilyen Szent Lászlóról szóló ének, a melyhez igen ragaszkodtak s a melynek megfestését szinte kierőszakolhatták. (A városi műveltebb papság nem engedte megfesteni, s városi templomban nincs is meg.) Csak ezzel a feltevéssel tudjuk megmagyarázni azt az állandóságot, a mi a képek elrendezésében, felfogásában megvan a Mura mellékétől a moldvai határig.

Mikor keletkezhetett ez az ének? Azt tartom, hosszú időnek kellett elmúlni, a míg kialakult, kerekdeddé vált, ép úgy, mint a klaszszikai eposzoknál. Talán módosulásai is voltak, de az kétségtelen, hogy több nyelven énekelték, mert pl. Nyitra-Poruba tót volt a középkorban is, és Turnissa vend. Egy hatalmas összefoglaló eszme nyilatkozik meg a szent király tetteinek képpel és énekléssel való tiszteletében: a közös nemzeti hős önfeláldozásának, bátorságának és szentségének megbecsülése. Az ő lovagiasságát és istenfélelmét ábrázolva és énekelve, a magyar királynak, mindnyájuk királyának lelki nagyságát énekelték a Szepességen, a Mura mellett, sőt a szebeni szászok nagy templomában is, a hol álló képe ma is megvan.

Gróh István.

Szent László a visszavett kincsekből fölépítteti a nagyváradi egyházat. A király mellett álló szakállas alak a képsor festője, Aquila János. A jobboldalt levő jelenet Szent László királyságára vonatkozik.

A KOPÓ-PARTON.

Elbeszélés. — Irta **Szűts Dezső.**

A tiszttartóné Dudással, az achátszinű kopóval játszott. Apró papucsait dobálta az ablak felé, a melyek koppanva estek le. Dudás hasrafekve, sárga szemeit kimeresztve, izgatottan leste, mikor repül ki a papucs az asszony kezéből. Néha meg-meglódúlt, egyet ugrott s szégyenkezve kullogott vissza a sarokba. Az asszony becsapta s hirtelen kiröpítette a papucsot. Dudás mérgesen ugrott utána, emelt fejjel, fürge lépésekkel vitte vissza úrnőjének. A játék sokáig tartott s Dudás izgatottan szaladgált ide-oda a szobában. Az asszony nagyokat nevetett, mikor Dudás felsült s hiába ugrált. Egyszerre abbahagyta a játékot.

— Jön az uram, — szólt a kutyának, — most feküdj le Dudás s légy csendesen, tudod, hogy tilos ez a játék, elront téged s nem visznek vadászni. Ne szagolgasd a papucsot, hanem kussolj, mert mind a ketten kikapunk.

A kutya megállt s szemeit rámeresztve figyelt az asszonyra, ki hallgatózott. Lépések zaja hangzott az ablak alatt, de lassan továbbhaladt a késői járókelő. Az asszony összeráczolta homlokát s tünődni kezdett.

— Rég itthon kellene lenni és nem jön. Napok óta így megy. A mikor kérdem, hogy hol marad olyan soká, azt mondja: Egy dúvadat nyomozok. A kutyát nem viszi magával. Furcsa. Dúvad nyáron. Biztosan tolvajt akar fogni. Mikor az ispánt kérdeztem, ez mosolygott. Dudás, mit keres a gazdád? Mit keres? Hol jár?

A kutya kitátotta a száját s nagyot ásított, aztán a sarokba vonult, összekuporodott s nagyokat pislogott. Az asszony ránézett s hirtelen felderült az előbb gondterhes arcza.

— Dudás — kiáltott vidáman, — most mutasd meg, mit tudsz.

Hamarosan felöltözött, kendőt tett fejére, kisietett. Hosszúszárú posztócsizmát hozott be s odatartotta a kutya orra elé s megszagoltatta vele.

— Dudás, zuch, zuch, előre!

A kutya idegesen körülszaglászta a csizmát, örvendezve csóválta a farkát, s az ajtóhoz szaladt. Az asszony követte s egy pillanat múlva kint voltak a csillagfényes éjszakában. Dudás szaglászva iramodott a kerten keresztül a gazdasági épületek felé. Az asszony útközben letört egy piros rózsát s hajába tűzte.

— Hogy meg lesz lepetve, — mondta magában, örülve a csínynek, — ha megérkezik a Dudás és utánā én. Talán haragudni fog, de én kibékítem. Nem szabad én előttem eltitkolni semmit. Megmutatom neki, hogy én megtudom, ha akarom, mit csinál. Ő is nevetni fog rajta, hogy milyen leleményes vagyok. A saját kutyájával kutatom ki, hol van.

Nevetett ezen a gondolaton s óvatosan lépett be a major udvarára, a hol a cselédek már várták. A kutya érkezésére talpra ugrottak s tiszteletteljesen süvegelték meg az asszonyt.

— Volt itt az uram? — kérdezte az egyiktől.

— Igenis, etetéskor volt itt a tiszttartó úr.

— Elment?

— El.

Dudás össze-vissza szaladgált az udvaron, be az istállókba, ki az udvarra, onnan a zabos kamarákhoz, majd a kocsiszínbe, a szecskavágókhoz, az itatóhoz, mig végre a disznóólak felé eltűnt, s hirtelen felbukkant nyulánk fekete alakja a patakon átvezető hidon s kivágott a rétre. Az asszony követte.

A domb alatt, meg a major felett vonúlt el, a faluba vezető útra tért s nemsokára a rét millió virágának illata lebegte körül az asszony siető alakját. A frissen kaszált széna és lóhere szaga vegyült ott össze a távoli erdőből áramló fenyő tiszta illatával, s míg az asszony kábultan ment a keskeny ösvényen, Dudás egy-egy egeret riasztott vissza a krumpliföldek közé. Majd czikk-czakkosan beszaladgálta a rétet s idegesen futkosott ide-oda.

— Mi lelt, Dudás? — kérdezte az asszony csodálkozva. — Megbolondultál? Jó nyomon vagy? Hol a gazdád?

A kutya még gyorsabban siklott tova a füvek között s el-eltűnt az asszony elől, a ki szólongatni kezdte.

— Dudás, Dudás, mi lesz veled? Hát nem ismered a gazdád nyomát? Hát elromlottál volna?

Dudás szükölt, vinynyogott, de egy ideig még a füves réten szaladgált, mig végre a malom alatt visszatért az ösvényre. Az asszony gondolkozni kezdett.

— Mintha az uram a réten jött volna s virágot gyűjtött volna. Éjjel. Különös. Miért? Kinek? Éj ej, bizonyosan tévedt a kutya. Már romlik a sok apportirozástól.

Távoli hangokat hallott, beszélgettek a faluban. Dudás most a patak partjára osont le s a házak alatt iramodott izgatottan. Az asszony alig birta követni. Meg-megbotlott a kövekben, csatakos lett a lába a burjántól s szivére balsejtelem telepedett. A kutya megállott egy

A cserhalmi ütközet. Nyilas harcz folyik, Szent László pajzsán az ország czimerével lovasai közt áll rohamra készen.

SZENT LÁSZLÓ ÉS A CSERHALMI ÜTKÖZET KÉP-CZIKLUSA A BÁNTORNYAI (TURNISSAI) TEMPLOMBAN.

TURÓ Zoltán

1992.

18.00 Turó Zoltán kiállításának
megnyitója
Megnyitja: Péli Tamás
festőművész
8. 14.30 A József Attila Szabadegyetem

Almány Téri Szabadiskola

indulok uj alkotmányos küzdelembe, eze
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger M
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciá

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkho
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonom
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen

És kérek mindenkit, akit közös esz
nek semmit, amig igazolt emberein
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában,

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

németesen érzelmes lírá

Turóc vár

1252

Luk Podm

I k. 14-f.

Bellai oltár.

4030. *Oltárszárny.* (Szt. István — Szt. András)

Egyik oldalán *Szt. István* képe szemlélhető egész alakban, kissé balrafordulva, de szembenézve. (Jobb tenyerén gömböt, baljában pedig jogart tart. Fején, melyet dicsfény vesz körül, nyilt koronát visel; haja, bajusza és szakálla hosszú; öltözete: hasított ujjú hermelines palást, zöld köntös, piros szűk nadrág és saru.) Másik oldalán pedig úgy a felső, mint az alsó mezőnyben két-két szent van ábrázolva, a kik közül egy könyvet és keresztvégű botot, egy nyitott könyvet és rövid görbe kardot, egy lefelé fordított nyelű korbácsot és könyvet, egy pedig (Szt. András) burgundi keresztet tart kezeiben.

Fa, méretei 143 : 62·5 cm. — Lelt. sz. 4030. — Vétetett 1911 április 19-én a besztercz-bányai egyházmegyei hatóság engedélye alapján Kianicska Szani zlótól 100 K-án (704–911). — Kifizettetett 1911 április 29-én. — Elszámoltatott 1911 május 10-én (1356–911). — Az elszámolást jóváhagyta az 1912 április 15-iki 26101–911 szvsz. határozat (832–912).

III
578 (4030),
600 (40).

III : 578

Vét. 1911

Turócbélai

mester

Bellai old.

4032. ~~Oltárszárny.~~ (Gábor angyal – Mária)

Egyik oldalán az Angyali Üdvözletből (Luk. 1. r. 28.) Gábor arkangyalt látjuk, ki térdre ereszkedett, jobb kezét áldásra emelte és a baljában lévő mondatszalag szerint e szavakat mondja: »AVE MARIA GRACIA PLENA DOMINVS TECVM.« Göndör szőke haja vállaira omlik, szárnyait félig nyitva tartja és piros palástot, meg szűk ujjú fehér köntöst visel. Mögötte korlát bontakozik ki. Másik oldalán pedig, az ótestamentomból azon jelenetet szemlélhetjük, a midőn a Mózes ellen fellázadt izraeliták a harmat elenyészte után a hulló mannát felfogják, Mózes Rafidim pusztában vesszejével vizet fakaszt és Mózes a Sinai hegyen a tiz parancsolatot veszi át a felhők közt megjelent Atyaistentől.

Fa, méretei 146 : 82 cm. — Lelt. sz. 4032. — Vétetett 1911 április 19-én a beszterczebányai egyházmegyei hatóság engedélye alapján Kianicska Szaniszlótól 100 K-án (704–911). —

Kifizettetett 1911 április 19-én. — Elszámoltatott 1911 május 10-én (1356–911). — Az elszámolást jóváhagyta az 1912 április 15-iki 26101–911 szvsz. határozat (832–912).

III
578 (4032).
600 (40)

III : 578

Vét. 1911

Bellai old.

4031. *Oltárszárny.* (Madonna – Végvacsora).

Egyik oldalán az angyali ügyvözletből (Luk. 1. r. 28.) az imazsámoly előtt balrafordultan térdelő *Madonnát* látjuk, ki könyvből imádkozik és a ki kezeit keresztbe tette. Fejét dicsfény veszi körül, középütt elválasztott szőke haja vállaira omlik, öltözete pedig: fehér palást és derékon megkötött zöld köntös. Mögötte a terem oszlopai vannak s fölül balra, a fénysugarak között, galamb képében a *Szentlélek* jelenik meg. Az oltárszárny másik oldalán a *Végvacsorát* (János 13 r. 1.) szemléljük, a hol az egybegyűlt apostolok egymás között beszélgetnek, János fejét Jézus ölébe hajtja és Judás kinyujtott jobb kezében pénzes-zacskót tart. A háttérben az oszlopos csarnok ablakai látszanak.

Fa, méretei 146·8 : 82·7 cm. — Lelt. sz. 4031. — Vétetett 1911 április 19-én a beszterczebányai egyházmegyei hatóság engedélye alapján Kianicska Szaniszlótól 100 K-án (704–911). — Kifizettetett 1911 április 29-én. — Elszámoltatott 1911 május 10-én (1356–911). — Az elszámolást jóváhagyta az 1912 április 15-iki 26101–911 szvsz. határozat (832–912).

III
578 (4031).
600 (40).

III · 578

Vét. 1911

Bellai oltár mestere

4029—4032. A bellai oltár mestere.

A XVI. századból.

4029. *Oltárszárny* (Szt. László – Szt. Márton)

Egyik oldalán *Szt. László* egész alakban, kissé jobbrafordultan és szembenézve van ábrázolva. (Jobb kezében csatabárdot tart, balját pedig Magyarország címerpajzsán nyugtatja. Fején, melyet dicsfény vesz körül, nyilt koronát visel; haja, bajusza és szakálla hosszú; öltözete pedig: piros palást és nehéz vért.) Másik oldalán a felső mezőnyben az apostolok közül *Simon* fűrészszel és *Mátyás* dárdával szemlélhető. (Mindketten hegyes vidék előterében állnak, a hol balról erőd köti le figyelmünket.) Végre az alsó mezőny egy piros palástot viselő és botra támaszkodó szerzetesszentnek balján szent *Mártont* tünteti fel, a ki zöld palástjának alját szekerczével vágja le. (Mögöttük középütt kastély látható.)

Fa, méretei 142·7 : 62·5 cm — Lelt. sz. 4029. — Vétetett 1911 április 19-én a beszterczebányai egyházmegyei hatóság engedélye alapján Kianicska Szaniszlótól 100 K-án (704–911). — Kifizettetett 1911 április 29-én. — Elszámoltatott 1911 május 10-én (1356–911). — Az elszámolást jóváhagyta az 1912 április 15-iki 26101–911 szvsz. határozat (832–912).

III. 577 (4029). 600 (40)

III : 577

Vét. 1911

Bellai mester

l

Gereuropaitelyz

23. l.

't

rek medaillonban. Kriépütt elválasztott hosszú
e brokát, jobb vállan a kardkörö zsinór van

ngariae Archidux Austriae &c.
n't bloeyen zyner Jaren,
lt, in heldendaden out,
k, als Koning der Hungaren,
voor elk, met lust en liefde aanschout:
n, tot voordeel vande Joden,
yn hulp den Christen aangeboden, J. Norel"

utibus Orbem."

et Exc: Amstelodamo Cum Privil."

medaillonnak 12:11.i s a tézlapnak 18.3:

549

266/94. N° 4.

Bellai mester

vrád

Gerrégi magyfestprim

SZÓTÁ

KILIÁN FRIGYES UTÓDA
m. kir. egyetemi könyvkereskedése
Budapest, IV., Piaris-bazár 2.
Telefon: 882-36 Alapitási év 1832.

KÉT

DANT

KB. 2,200 OLDAL 6

A

F

K

Turóczy István

Tervrajz. T. 2562. III.

E lapon egy kettős keresztü templom homlokzatát szemlélhetjük, a melyen négy szobor képez diszt, még pedig olykép, hogy kettő álló és kettő üló alakban van ábrázolva. Kapujához tizenkét fökos lépcső vezet. Jelzése alól jobbra: Gezeichnet Stehp. Turoczy zu Talloss im K.K. Waysen Stift 1774.

Tusrajz szinezve, mér. 76 : 45.7 cm.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 OKT 13

KISALFÖLD

járási tanácsnázan.

Előadássorozat

Giotto di Bondone születésének hétszázadik évfordulója alkalmából Turóczi Mária tart előadást a nagy firenzei festőről a győri TIT klubban. Ez az előadás nyitja a TIT képzőművészeti sorozatát, amely immár nyolcadik éve vonzza a diák és felnőtt hallgatóságot. A Giotto-előadás szombaton délután fél háromkor a középiskolások részére, négy órakor az általános iskolásoknak és hat órakor a felnőtt közönség előtt hangzik el.

den csapatrészében jobb lovarosi

Lovasba

Hét csapat 30 versenyzővel és 30 lóval vett részt a Nyugat-ma-

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 SEP 17

KISALFÖLD

Turóczi Mária, festőművész

■ KIÁLLÍTÁS. Turóczi Mária és Gy. Gallyas Frigyes győri festőművész alkotásaiból ma nyílik a Győri Műcsarnokban.

■ Átadáshoz közelítik

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Turóczi Mária festő-
művész

Rába

Kiállítás. Turóczi Mária, és Gy. Gallyas Frigyes festőművészek kiállítását ma délután 5 órakor nyitja meg a győri Műcsarnokban Módos Dezsőné, Győr város tanácselnök helyettese. A kiállítás megtekinthető naponta 10-től 19 óráig.

1021

ben nyujt
zető alel
rályi herc
rsulat ajá
unkásságá
ilesztése k
ért az eln
lyen is ki
Választmá
zottsági ü
rálóbizotts
esetben ta
nk szakm
üvészet és
eg az érde

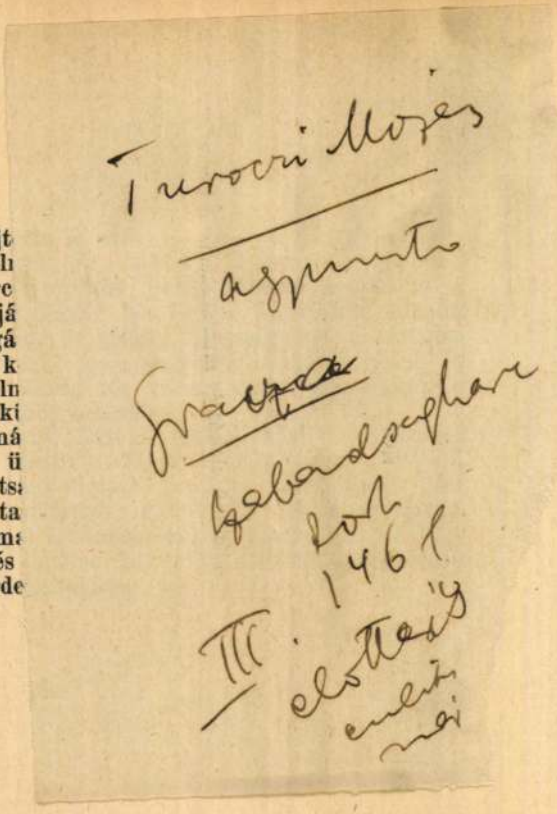

VESZTESÉG

I. EREDMÉNYSZÁMLA 1

		Előirányzat		Eredmén	
		pengő	fill.	pengő	f
	I. MŰVÉSZETI CÉLOK:				
1	Magyar Iparművészet	23.000	—	22.701	
2	Pályázatok, tervek, minták	3.500	—	5.044	
3	Kiállítások	35.000	—	33.847	
4	Propaganda	12.000	—	16.781	
5	Kiküldetések	5.000	—	3.652	
6	Nemzetközi vásár	14.000		16.535	
7	Magy. kir. Külkereskedelmi Hiv. 4‰ z. p. jutaléka.....	10.000	—	11.842	
	II. DOLOGI KIADÁSOK:				
8	Iroda, fűtés, világítás	3.500	—	3.294	
9	Nyomtatványok	1.000	—	885	
10	Posta, telefon, sürgönyök stb.....	2.500	—	2.581	
11	Sokszorosítások, papír, cimkék stb.	2.500	—	2.505	
12	Egyebek, és háziipari vegyesek ..	6.830	—	6.832	
13	Jutalék, tagszerzés és tagd.-beszedés	1.500	—	1.176	
14	Előre nem látott kiadások	3.000	—	4.075	
15	11.709/IX. 1937. Ip. ü. min. rend. alap. szakértő ellenőr díjazása	2.400		1.654	
	III. SZEMÉLYZETI KIADÁSOK:				
16	Fizetés, lakáspénz, nyugdíj	28.220	—	28.937	
17	Adók és biztosítási járulékok	2.000	—	1.279	
17	IV. NYUGDÍJALAPRA	500	—	500	
18	V. LEÍRÁS.....	—	—	170	
	VI. EGYENLEG MINT NYERESÉG	—	—	1.266	
		156.450	—	165.564	

VAGYON

II. MÉRLEGSZÁMLA 19

		Egyenként		Összesen	
		pengő	fill.	pengő	fi
1	**Pénzkészlet:**				
	a) készpénzben	2.360	77		
	b) postatakarékban.....	2.165	88	4.526	
2	**Folyószámlán:**				
	Moktár kisplasztikai alap.....	4.080	—	4.080	
3	**Takarékbetétek:**				
	Angol Magy. B.-nál nyugdíjalap	7.629	60		
	Moktár-nál nyugdíjalap	2.188	—	9.817	
4	**Gyüjtemények:**				
	Társulati gyüjtemény.....	2.150	—		
	Iparügyi min. forgótőke árui .	20.360	30	22.510	
5	**Leltári ingók:**				
	Társulati.....	1.543	50		
	a „Hip" actió leltára	3.654	27	5.197	
6	**Értékpapírok:**				
	Hadikölcsön kötvények	—	50		
	Záloglevelek	—	50	1	

Turóczi Mózes

vármüves
az 1848/49 szabadságharo-
ban ágyukat öntött Gábor
Áronnal együtt.

ind
Székely Ödön: Gábor Áron leve-
le. Vasárnapi Ujság
1907. 281. l.

BUDAPEST
933 NOV. 11 22
62

Balsors fia, sem a tűz, sem a forró ecet
tűzhányó boszorkák fészkében, sem a falánk jé
sem a rothadt teknőc, mely ugatva s halott nő
sírva kap
jegygyűrűt keresve és megfojtott kisded játéks
nem lesz neked egyéb leomlott
sötét kapunál.

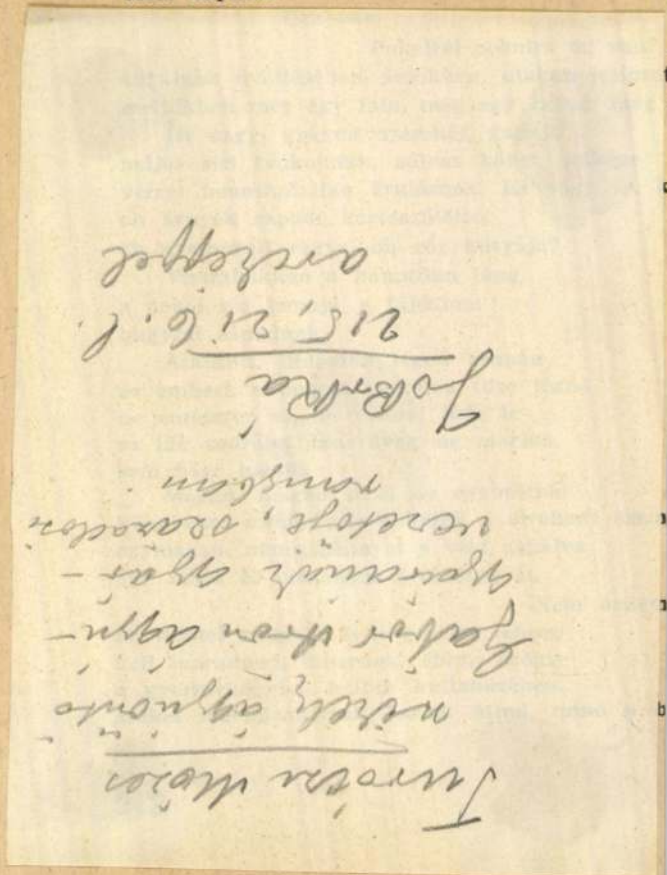

nyuralom talán jobban is tombolhatott
sem bukott volna el forradalmunk. 1848
ívmányait azért vesztette el a magyarság
, mert kevés volt a Petőfink, a Tán-
Kossuthunk, egyszóval kevesen voltak

15. Irinyi megmutatja a népnek a szabad sajtó
ıtatványát, a Nemzeti Dal első példányát.

EMLÉKEK ÉS LELETEK.

TURÓCZ VÁRMEGYE EGYHÁZI MŰEMLÉKEI.*

A turóczszentmártoni r. k. templom. Turócz megye középkori templomai magára álló kiemelkedéseken épültek s csakis a jezerniczai és a turóczszentmártoni kivételek e tekintetben. Mindkettő a völgy síkján épült, szabad szemmel alig észrevehető kiemelkedésen.

A turóczszentmártoni keletelt három hajóstemplom szentélye egyenes záródású. A négyzetalakú szentély gótikus keresztboltozatának gerinczei a szögletekben elhelyezkedő oszlopokra támaszkodnak. A szentély északi falában levő gótikus boltozatú ajtón keresztül a gótikus keresztboltozatú sekrestyébe jutunk. A diadalív is gótikus boltozatú. A főhajónak gótikus keresztboltozata van. A boltozat gerinczeinek egyik köralakú zárókövén az Isten báránya domború kivitelben. A mellékhajóknak, a melyek közül az északi valamivel rövidebb, mint a déli, gótikus czikkelyekre támaszkodó dongaboltozatát beborító gerinczek hálós szerkezetet mutatnak. A templom előcsarnokát két hatalmas pillér három részre tagolja: a két szélső négyzet, a középső téglányalakú. A két szélső felett emelkedtek ki a templomnak eredeti tornyai, a mit némi falmaradványok alapján tételezhetünk fel.** A templom jelenlegi tornya, a mely a nyugati falhoz van építve, újabb keletű, teljesen nélkülözi a templom egyéb részeinek tömörségét és a templom stilusának jellege rajta nem érvényesül. A nyugati falban levő főkapú gótikus boltozatú s kőbéllete hornyolatokkal van díszítve.

A templom a reformáczió megindulásától a szatmári békéig majd a katholikusok, majd pedig a lutheránusok birtokában volt s ennek kell tulajdonítanunk, hogy a templom középkori berendezéséből alig van valami. Még leg-

* Az első közleményt lásd A. É. 1909. f. 193—198. lapjain.

** Hogy egyes templomoknál az új tornyokat nem a régiek helyére, hanem máshová építették s így a régiek majdnem nyomtalanul elenyésztek, az nem volt ritka eset. Érdekes példáját mutatja ennek az öt szárnyasoltárral díszeskedő bakabányai r. k. templom. A templom jelenlegi tornya, a melyet a mult század hatvanas éveiben építettek, a templom homlokzatánál emelkedik ki. De a templom eredeti hatalmas donjonszerű tornya, a mint azt némi falmaradványok igazolják, a négyzetalakú szentély felett emelkedett ki.

A karcsai román stilusú ref. templomnak az eredeti tornya, illetőleg tornyai, sem ott emelkedett, illetőleg emelkedtek ki, a hol ezt a renováláskor épített fatoronynyal jelezni akarták, t. i. az előcsarnok téglányalakú középső része felett, hanem, a mint azt a még meglevő hatalmas pillérek igazolják, az előcsarnok két szélső négyzetalakú része felett, tehát a mint a jáki vagy a lébényi templomoknál. (A karcsai templom képét bemutatva láthatjuk «Henszlmann Imre: Magyarország ó-keresztény, román és átmeneti stilú műemlékeinek rövid ismertetése»-nek 257. ábráján.)

érdekesebb egy ruhákkal a felismerhetetlenségig betakart Madonna faszobra, a mely szárnyasoltár szekrényét díszítette. Az 1·2 m. magas faszobron a renaissance hatásaként érdekes jelenség az, hogy a ruha szegélyét, nemkülönben a karok alatt látható belső részét festett növényminták díszítik.

Mint középkori emléket felemlíthetjük a most már használatban nem levő kehelyalakú kő keresztelő-medenczét és az újabb időben megújított gótikus aranyozott ezüst kelyhet.

A szentély északi falában van a majdnem négyzetalakú (0·45 × 0·43 m.) szentségfülke, melynek rácsos vasajtaját vaslemezekből vert rozetták díszítik. A szentségfülke a legegyszerűbb tipusú, kőbéllete még a fal síkjából sem emelkedik ki s csupán hornyolatokkal van diszítve.

A szentély déli falában két fölköríves főpapi fülke van, a melyeknek rekeszes fala át van törve. Az áttörés esetleg abból a czélból történt, hogy gyóntatószékül is használható legyen,[1] de azért gyóntatószéknek még sem nevezhetjük. A fülkék magassága 1·5 m., szélessége 0·7 m.

A szentély északi és déli falát középkori (Ipolyi szerint) a XIV. század elejéről származó festmények díszítik, a melyek a mult század hetvenes éveiben tűzvész akalmával a mészréteg lepattogása révén váltak láthatókká; maga Ipolyi szabadította meg teljesen e képeket a betakaró mészrétegtől.[2] A képeket megújították és pedig az eredeti jelleg megtartásával. Az északi falon összesen hat alak van a következőleg elhelyezve: összefüggő gótikus mennyezet alatt egy idősebb és egy fiatalabb női alak, valószínűleg szent Anna és szűz Mária; folytatólagosan, szintén gótikus mennyezet alatt szent Péter a kulcsokkal és szent Pál a lándzsával s végül két férfialak, az egyik könyvet és hatalmas dorongot, a másik könyvet és lándzsát tartva kezeiben. A *déli falon* három férfialak, valószínűleg apostolok, egy férfi és egy női alak térdeplő helyzetben, folytatólagosan térdeplő férfialak lovagi öltözetben (Ipolyi feltevése szerint) a templom építtetője Donch, zólyomi főispán s a mellette levő női alak felesége,[3] végül a középkori falfestészetnek kedvelt alakja szent Márton, a mint a könyörgő koldus részére kardjával köpenyét kettévágja.

A templomban több érdekes síremlék van, a melyek közül legrégibb Révay Ferencz síremléke a szentély déli falában. A téglányalakú vörösmárványlap 2 m. magas és 1·05 m. széles. A mély relief polgári ruhába öltözött férfialakot tár elénk, feje alatt vánkossal, lábainál oroszlánnal. A bokáig érő palást a derékon széles övvel van átkötve. A palást prémes szegélylyel van ellátva s a felső karon három-három kötés van. Fején kapuczium-féle fejfödő, a mely egészen a fülig leér. Lábain sarúféle. Sem bajusza, sem szakálla nincsen. A haj hátul a tarkóig leér. A dombormű kidolgozása tökéletes. Kár, hogy az alaknak imára összetett kezei és az orra, mint legkiemelkedettebb részek, le vannak tördelve.

[1] Gyóntatószék elnevezését «Magyarország Műemlékei» II. köt. 938. old. szintén megkérdőjelezve találjuk.

[2] Ipolyi Arnold: A beszterczebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. 24. old.

[3] U. o. 25. old. Donch képe bemutatva a 24. old.

Az alak feje mellett jobboldalt a Révay-czímer, baloldalt keretelt mezőben a következő vésett felírás: «Joan. 3. Sie Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret pro mundo, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam». Az alak alatt téglányalakú mezőben a következő vésett felírás: D(eo) O(ptimo) M(aximo). Francisco de Reva Comiti Comitatus Thurocziensis ac locum tenenti officii palatinalis regni Hungariae, viro pietate et integritate et legum scientia clarissimo, qui a clade Mohachiensi, qua Ludovicus Hungariae Rex, proh dolor interiit, partes Ferdinándi imperatoris et regis secutus, multa tam in recuperandis, nisi fata obstitissent, Buda et Alba, quam aliis gravissimis, non solum Hungariae, sed totius reipublicae Christianae negotiis eidem regi praeclara facinora praestitit. Michael et Franciscus de Reva filii et virtutis et fortunarum haeredes Patri pientissimo. P(ax) C(hristi) Vixit Annis 64. Obiit Anno Christi 1553. Die 1. Novembris».

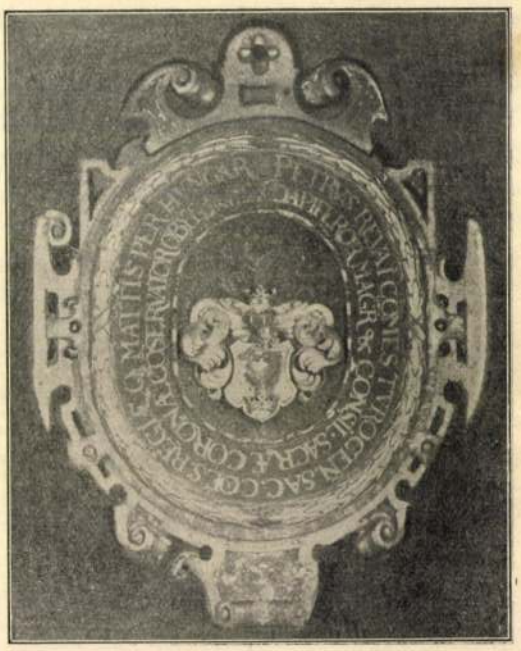

1. B. RÉVAY PÉTER KORONAŐR SÍREMLÉKE.

Révay Péter koronaőrnek és Révay Pál ezredesnek fából készült síremléke a XVII. században divatos barokkstilusú keretbe foglalt medaillonszerű síremlékek. A keretet Révay Pál síremlékén hadijelvények is díszítik. Mindkét síremléken a medaillont a kidomborodó és festett czímer, az azt keretelő felírás és a szintén kidomborodó koszorú alkotják.

Révay Péter síremléke (1. ábra) a főhajót a déli mellékhajótól elválasztó négyszögletes pillér keleti oldalán függ. Felirata: «Petrus Revai Comes Turocen(sis) Sacr(ae) Coes(areae) Regiaeque Ma(ies)t(a)tis per Hungar(iam) Dapifero(rum) Mag(iste)r et Consil(iarius) Sacrae Coronae Co(n)servator. Obiit 5. Juny 1622. Aet(a)tis Suae 55 Annor(um)».* A síremlék 1·08 m. magas és 0·95 m. széles.

Révay Pál síremléke a déli mellékhajó karzatán van. Felirata: «Sp(ec-

* A turóczvármégyei jegyzőkönyvek IX. köt. 382 old. Révay Péter temetésére vonatkozólag a következő érdekes bejegyzést olvashatjuk: «1622 die 11 Julii caelebrata Congregatio Universitatis Dominorum Nobilium Cottus Thuroczien. In qua publicatae sunt literae Generosae ac Magnificae Dominae Mariae. Forgace relictae Spectabilis et Magnifici Domini Reua, de conducendo corpore pie defuncti Domini Comitis ad locum Sepulturae. In quo deliberatum est, ut duo superiores processus in occursum devehens, usque ad Rudnam et inde Mossoviviam; inferiores vero die Sabbati Mossoviam ad vesperam et illinc ad locum sepulturae. Omnes tam nobiles quam ignobiles proficiscantur». A temetés júl. 17-én történt. Nagy Iván: Magyarország családai. IX., 713. old.

tabi)lis ac Mag(nifi)cus D(omi)nus D(ominus) Paulus de Reva Comes Perpetuus de Turoc Sac(rae) Caes(areae) Ma(ies)t(a)tis sub serenissimo ac potentissimo Principe ac D(omi)n(o) D(omino) Ferdinando tertio Hungariae ac Bohemiae rege, exercitus in Germ(ania) generalissimo, colonellus in Lotharingia occubuit. 1653».[1] A síremlék 2 m. magas és 1·8 m. széles.

Korbély Gáspár síremléke, a mely az északi mellékhajó karzatának homlokfalán függ, a XVII. századi fa-síremlékek másik csoportjába tartozik, a melyek hármas beosztásukban és részeik kidolgozásában hasonlítanak a barokkstilusú oltárokhoz. A síremlék alsó, azaz az oltár predellájának megfelelő részére a következő distichonok vannak felírva: «Hic jacet occisus Caspar cognomine Korbely | Qui non sperata morte peremptus erat. | Hunc Germana ferox gens sustulit ense cruento. | In Tomcin fulsit Julia quando dies | O infausta dies, utinam non orta fuisses. | Quo vir condatus tollitur atque proles. | Quis factum hoc moestum non defleat atque nefandum. | Hoc nati, coniux, hoc pia turba luget. | Quid iuvat hoc Deo potius committite vestro. | Ille luget, poenas hic et in igne malos. |[2] A síremlék középső részét két részre tagolhatjuk: az alsó nagyobb négyzetalakú rész közepére a keresztre feszített Üdvözítő van festve s a kereszt jobboldalán térdeplő helyzetben egy idősebb férfiú és egy csecsemő, a baloldalon szintén térdeplő helyzetben négy fiatal férfiú. Az idős férfiú Korbely Gáspárt, a csecsemő és a négy férfiú gyermekeit mutatja be. A négyzetalakú rész fölött levő téglányalakú részen a következő felírás: «Generosus Dominus Gasparus Korbel de Szenth Marton Nostri Comitis ac Domini Domini Nicolai Esterházi Hungariae Palatini Aulicus Familiaris. 1644.»

A síremlék felső részén van a czímer és pedig a pajzs alsó részén három halom, a melyek közül a középsőre, a mely a legmagasabb és tetején korona van, egy kar könyöke támaszkodik. A nyitott sisak felett fiait tápláló pelikán. A síremlék 1·7 m. magas és 0·9 m. széles.

A templom berendezésének érdekes darabja a faragványokkal és festményekkel díszített faszószék. Felső része toronyszerű. Felirata: «Stephanus Revai fieri curavit. 1642».

Három rokokóstilusú mellékoltár XVIII. századi készítmény. Mind a három oltáron látható a Révay-czímer, jelezve a készíttetőket.

Ipolyi[3] írásbeli adatokra támaszkodva azt tételezte fel, hogy a templomot Donch, zólyomi főispán építtette a XIV. század első felében. Feltevését a templom stilusa és beosztása szintén támogatják.

A *nagyjeszeni* r. k. templom. A míg a turóczszentmártoni templomban a Révay, addig a nagyjeszeniben a Jeszenszky-család emlékei ötlenek a szemünkbe. A templom a falun kívül kiemelkedő helyen épült. Hajdan fallal volt körülvéve, a melynek jelenleg csupán maradványai vannak meg. A keletelt templom a nyolczszög három oldalával záródik. A szentély gótikus csillagboltozatának gerinczei a szegletekben egész a földszintig lenyúlnak. A gerinczek

[1] Nov. 7-én 37 éves korában. Nagy Iván: u. o. 713. old.

[2] Hogy Korbely Gáspárt miert ölték meg a német katonák, annak semmi nyomára sem akadtam a vármegyei levéltárban.

[3] Idézett művének 24—25. old.

találkozásánál a köralakú zárókövön domborműben az Isten báránya. A gótikus diadalív párkányszerű kiszögelésein szárnyasoltárról származó két kép van, az egyik szent Apollonia a toronynyal, a másik Gábor arkangyal. A hajónak czikkelyekre támaszkodó dongaboltozata újabb keletű. Úgy a szentélynek, mint a hajónak keskeny, tagozatlan s csúcsívben záródó ablakai vannak.

A templomban csupán egy oltár van és pedig egy eléggé érdekes átmeneti jellegű szárnyasoltár. A szárnyaknak tekintendő részek nem igazi szárnyak, inkább a szárnyak hátteréül szolgált részek maradványai. Szélességük a szekrény szélességének fele, tehát a helyes arányt tüntetik fel. A szekrényben a bold. Szűznek sárkányon álló faszobra van. A szárnyakra két-két szűz van festve és pedig a jobb szárnyon az egyik két nyílvesszőt, a másik bárányt, a bal szárnyon az egyik virággal telt kosarat s a másik fogót tart kezében. A szekrény és a szárnyak felett a Szentháromság szoborcsoportja. A szárnyakat keretelő áttört növénymintás díszítés újabb keletű, jellege alapján a XVII. századból származónak véljük. Az oltár szekrényének szélessége 0·6 m., magassága 1·18 m., a felső rész szintén majdnem ilyen magas.

2. A NAGYJESZENI TEMPLOM SZÁRNYAS OLTÁRA.

Az oltár antipendiumát megrongált állapotában is érdekes két kép díszíti. Az egyik kép felső részén az Atyaistent láthatjuk, a kinek a szájából kinyúló szalagon a következő felírás: «Abraham, tolle filium Isaac, offer in holocaustum». A kép alsó részén az áldozathoz szükséges fát vállain vivő Ábrahám és mellette fia Izsák. A fiú apjára néz s a szájából kinyuló szalagon e felírás: «Pater mi, ubi victima holocausti». A másik kép felső részén az égő oltárt s a fiát már feláldozni készülő Ábrahámot látjuk s felettük az angyalt, a kinek a szájából kinyúló szalagon e felírás: «Non extendes manum super filium tuum». Az alsó részen úgy Ábrahám, mint Izsák fejüket az ég felé emelik s a szájukból kinyúló szalagon e felírás: «Miscricordias Domini» s folytatólagosan az egybeolvadó szalagon: «cantato in aeternum». A kép a bokorban fennakadt kecskét is bemutatja.

A diadalív felső részéről aláfüggő zászló Jeszenszky Ferencz emlékét tartja fenn. A zászló 2 m. hosszú. A rúdtól 1 m. hosszúságig 0·6 m. széles, majd innen keskenyedve, csúcsban végződik. A vörös színű zászló egyik oldalára a

keresztre feszített Üdvözítő van ráfestve e felirással: «Hic iacet exsanguis telo traiectus acuto Franciscus Yasseni: ach male tactus hiat; at bene tactus hiat: quod mors suavissima Christi huic tribuit vitam, quam sapit orbis atrox». A zászló másik oldalán koszorúval keretelt mezőben a Jeszenszky-család czímere, felette e felirással: «Vexillum generosi domini Francisci Jassenski de Nagi Jassen, qui globo traiectus obdormivit aetatis suae Annorum 65. die 16. octobris. Anno 1660».*

A szószék díszes famennyezetének homlokzatán barokkstilusú keretben a Jeszenszky-család czímere, felette fehér szalagon a következő kronosztikonos (1737) felirás: «INSIGNE ATQVE DECVS NOBILIS VETVSTAE GENVINAEQVE FAMILIAE NAGY IASZEN.» A szószék felső részére a négy evangelista képe van festve. A mennyezet szegélyének megrongált felirásából még ennyit betűzhetünk ki: «Ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam et annuncia populo meo . . .»

3. A NAGYJESZENI TEMPLOM FESTETT FAKARZATA.

A szentély déli falán függ Kosstyal Zsófia síremléke E fasíremlék olyan tipusú, mint a Korbely-féle, azzal az eltéréssel, hogy ez egyszerű deszkalap s a más ily jellegű síremlékeken előforduló oszlopokat és más kiemelkedő részeket ezen festéssel pótolták. A síremlék alsó részén tót felirás van, a melynek azonban a legfontosabb részei, t. i. a nevek ki vannak vakarva. A középső részre a keresztre feszített Üdvözítő van festve és a kereszt mellett jobboldalon négy férfi s a baloldalon három női alak térdeplő helyzetben. A felső részen a következő felirás: «In maiorem Dei gloriam ornamentum templi, memoriam defunctae matris suae Kosstial Sophiae curavit Stephanus Jessenski de Kis Jesen, alias Matthiae».** A síremlék 1·92 méter magas és 1·07 méter széles.

A templom hajójának nyugati és északi falához fakarzat támaszkodik.

* A nagyjeszeni Jeszenszky-családnak ezt a tagját Nagy Iván «Magyarország családai» V. köt. 336—342. old. nem említi.

** A kisjeszeni Jeszenszky-családnak ezt a tagját (?) említi Nagy J. u. o. a 342. old. A fönnebb említett négy férfiú tehát Jeszenszky István és három férfitestvére. De Nagy J. e négy férfiú anyjául Pongrácz Borbálát említi s így a kérdés még tisztázásra vár.

Az előbbinek előrészére a tizenkét apostol van ráfestve s e képsor alatt a következő felirás: «Hoc opus fieri curavit sumptibus suis Sigismundus Jassenski de Nagy Jassen.* Az utóbbinak előrészén (3. kép) képekben Üdvözítőnk kínszenvedése van bemutatva. Érdekes, de silány munka. A festmény felső jobb sarkán Pilátust és a papi fejedelmeket látjuk s mellettük e felirások vannak: «Sessiones Judicum» és «Sessio Kaiphae in Throno». Az alsó részen Kaifás főpap, a ki kezében táblát tart s ezen a következő felirás: «Nescitis omnes, quid melius praestat, unum mori quam universum populum perire». Folytatólagosan három sorban három-három ülő alak és pedig az Üdvözítőt vádoló népet jelképezve, a mint azt egyrészről a «Locus populi clamantis», másrészről a kezeikben levő táblák feliratából következtethetjük. Ilyen feliratok: «Seu cur latae sunt leges, nisi ut serventur». «Quare sunt leges positae, si non observentur.» «Reus, non est incognita causa, morti obiiciendus.» A kép közepén felül a csőcselék (turba), ez alatt két összesúgó alak, a hamis tanuk (falsi testes) s az előbbi mellett, kezeiben két zacskó pénzzel, Júdás (proditor). E képek alatt egyrészről az ítéletet megfogalmazó jegyző, mellette e felirással: «Sessio Notarii cum Codice Legum Judicialium», másrészről a három fegyveres katona által kísért megkötözött Üdvözítő. A festmény bal felében négy sorban három-három ülő alak. Az egyik Péter apostolt ábrázolja tábláján e felirással: «Non sum (háromszor) Christi Discipulus». Egy másik Pilátus feleségét ábrázolja, tábláján e felirással: «Nihil tibi et iusto illi, multa enim passa sum hodie per visum in somnis propter illum».

A festmény alatt három sorban a következő felirás: Populus ad Pilatum. Si dimiseris hunc hominem, non eris Caesaris. Crucifige, crucifige, sanguis eius super nos et filios nostros. Nos legem habemus, et secundum legem nostram debet mori». «Deliberatum: Ego Pontius Pilatus Judex in Jerusalem sub potentissimo Caesare Tiberio, cui felix et faustum sit imperium, ut ius omnibus et synagogae dicerem. Audita et cognita causa Jesu Nasareni, quem vinctum Judaei adduxerunt, sic iudico; quando quidem arrogantibus verbis fecit se filium Dei, et se regem Judaeorum praedicavit, tametsi pauperimis parentibus sit progenitus, et se templum Salamonis destructurum dixit, cum duobus latronibus ad crucem damnatur».

A festmény jobb oldalának az alsó részén még e felirás: «Anno Domini 1653. die 15 Junii. Hoc opus fieri curavit sumptibus suis Mathias Jassenski Senior de Nagi Jassen».**

A *bellai* r. k. templom. A község emelkedettebb részén épült keletelt templom egyenes záródású. A szentély gótikus keresztboltozatának a gerinczei kőből kifaragott emberi főkre támaszkodnak. A hajónak félköríves czikkelyekre támaszkodó donga boltozata a XVII. századi restauráció alkalmával épült. A főkapu gótikus boltozatú. A szentély gótikus ablakai még eredetiségükben megvannak, míg a hajó ablakait a kibővítés folytán eredetiségükből kimellőztették.

* A nagyjeszeni Jeszenszky-családból Nagy J. több Zsigmond nevűt említ, de hogy itt melyikről van szó, azt biztosan el nem dönthetjük.

** A nagyjeszeni Jeszenszky családnak ezt a tagját sem említi Nagy J.

A szentély délkeleti szegletében látható egy szárnyasoltár, az oltár felső része (4. kép). A szekrényben Madonna-szobor és a szekrény felett a legmagasabb szobor szintén a bold. Szüzet ábrázolja. A szárnyak hátteréül szolgált bemélyedésekben egy-egy női alakot ábrázoló szobor, a melyek azonban utólagosan helyeztettek ide, mert alig férnek félig be a bemélyedésbe. A szekrény felett a bold. Szüzet ábrázoló szobor mellett kétoldalt egy-egy szintén női alakot ábrázoló szobor.

A templom falain függ öt szárnyasoltárról származó szárny: az egyik az utolsó vacsorát, a másik a kalváriát, a harmadik a sivatagban mannát gyüjtő zsidókat, a negyedik és az ötödik apostolokat és szenteket ábrázol.

4. A BELLAI TEMPLOM SZÁRNYAS OLTÁRA.

A neczpáli ág. ev. templom. A neczpáli ág. ev. egyház hazánkban a legrégibb ág. ev. egyházaknak egyike. Hogy tekintélyes is volt a neczpáli ág. ev. egyház, igazolja az a körülmény, hogy az artikuláris helyek közé tartozott. Hajdani temploma helyén 1854-ben egy nagyméretű és jóizlésű templomot építettek. A templomnak díszére szolgál hatalmas renaissance stilusú oltára, a melyet Thurzó György nádor készíttetett az árvavárai kápolna számára s később a Justh-család birtokába került s a Justh-család adományozta oda a neczpáli egyháznak.

Az oltár 4·6 m. széles és vagy 10 m. magas. (5. ábra.) Két vízszintes sík három egymástól élesen elütő részre tagolja, az alsó hosszúkás részre, a predellára, a középső legnagyobb részre és a felső részre, a mely az előbbit mintegy betetőzi. A predellán három kép van: a középső az utolsó vacsorát, a jobboldali a zsidók vándorlását a pusztában, a baloldali a manna szedését mutatja be. A három kép között kétségkívül némi belső kapcsolatot kell feltételeznünk, a melyet a következőleg értelmezhetünk: a mint a pusztában bolyongó és éhséggel küzködő zsidókról gondoskodott az Isten azáltal, hogy mannát hullatott alá, a mely a zsidóknak testi táplálékul szolgált: úgy a lelki táplálék után sóvárgó emberiségről gondoskodott mindenkorra az utolsó vacsorán az Oltáriszentség szerzése által, a mely nem csupán a zsidó nép, hanem az egész emberiség részére szól, nem csupán egy időre, hanem mindenkorra s a mely nem a testet, hanem a lelket táplálja.

A predella felett a következő nagybetűs s egyszersmind kronosztikonos (1747) felirást olvashatjuk: «POSTEA ABIGIT RESTAVRATO ORATORIO EVANGELICAE

ECCLESIAE NECZPALLENSIS OPERA ET EXPENSIS IOANNIS IVST CONIVGE ANNA RAIMANVS».*

A középső részt két oszlop három részre osztja és pedig a középső nagyobb és az ezt keretelő két egymással egyenlő kisebb részre. A keretelő részeken két-két kép és három-három felirás van. A jobboldalin a felső kép azt ábrázolja, a mint Jónás prófétát a czethal a tenger partjára kiteszi, az alsó pedig azt, a mint Sámson az oroszlánt széttépi. A felső kép felett az

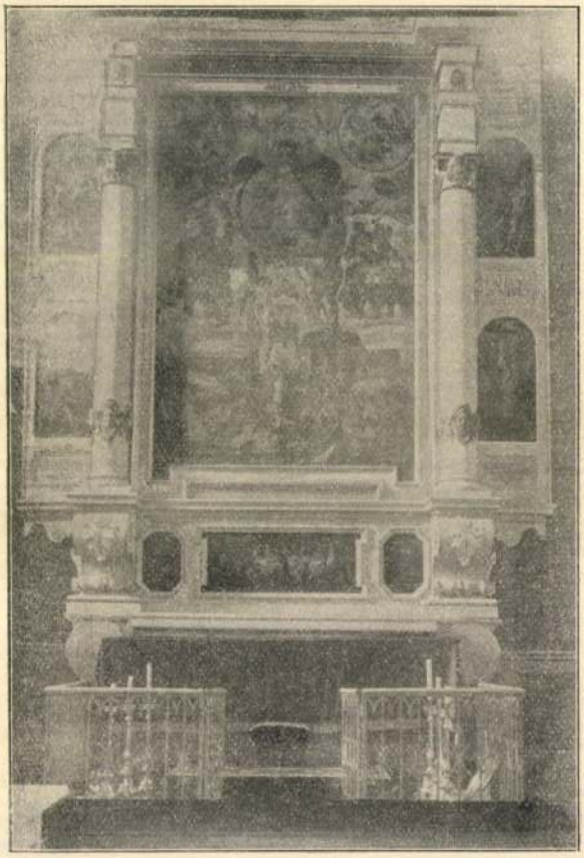

5. A NECZPÁLI ÁG. EV. TEMPLOM THURZÓ-FÉLE OLTÁRA.

ahhoz tartozó felirás: «Quos praedestinavit hos et vocavit, quos vocavit hos et iustificavit». Az alsó kép felett: «Ex forti dulcedo». Végül az alsó kép alatt: «A Justitia, B. Intercessio és C. Satisfactio». A baloldalin a felső kép az első emberpár bűnbeesését, az alsó a kálváriát ábrázolja. A felső kép felett az ahhoz tartozó felirás: «Per incredulitatem fracti sunt, tu autem fides stas, noli altum sapere, sed time». Az alsó kép felett: «Mortuus en vivo». Végül legalul: «A. Misericordia, B. Fides supplicans, C. Fides apprehendens». Az

* Nagy J. U. o. V. köt. 373. old.

első két kép azt akarja jelképesen kifejezni, hogy a mit az Isten az ember elé kitűzött, azt végre is kell hajtania. Az utóbbi kettő között tartalmi kapcsolatot tételezhetünk fel és pedig akként, hogy a bünbeesés által lelkileg meghalt emberiség Krisztus halála által új életre ébredt.

A középső nagy kép szintén jelképes, de mivel túl tömött és némelyik felirás nem olvasható el, a leirás és a megfejtés még kiegészítésre szorul. A kép főalakja, az Atyaisten a szimmetrikus vonalon helyezkedik el. Feje fölött félköralakban e felirás: «Gloria in excelsis halleluia». Alatta, szintén a szimmetrikus vonalon, van két egymásra ellentétesen helyezett egyenoldalú háromszög. Az Atyaisten alatt oldalt egy-egy férfiú, a kik egyik-egyik kinyujtott kezüket összefogják s felnyujtott másik-másik kezük az Atyaisten lenyujtott kezeibe kapcsolódik. A felfelé néző háromszög oldalain a következő felirásokat olvashatjuk: «1. Gratia Dei miserentis. 2. Obedientia mediatoris promerentis. 3. Fides peccatoris apprehendentis». A lefelé néző háromszög feliratai: «1. Confide fili remissa sunt. Adduge mihi fidem. 2. Nolo mortem peccatoris. Miserere mei Deus. 3. Tu es Sacerdos in aeternum. Patrem pro eis rogo supplicans». A két háromszög által határolt mezőben látható a Szentlélek galamb képében. A három alak által határolt köralakú terület keretén e felirás: «Fides coram Deo pro tribunali gratia forem iustificationis». Az összefogott kezek mellett két-két nagy betű és pedig jobboldalon AB, alul BC s baloldalon AC. A jobboldali férfiú mellett zászló «Victoria» felirással. E férfialak szájából láncz nyúlik ki, a mely a másik férfialak jobb lábának bokáján levő bilincscsel függ össze. A láncz felett a következő felirás: «Triumphans suos hostes in semetipso. Col.» Alatta: «Captivam duxit captivitatem». A baloldali férfi egy széken áll, mely mellett a következő feljegyzések: «A. Omnipotentia, B. Misericordia, C. Promissis». A férfiú lábától a láncz ismét folytatódik, a mely három részre válva, az egyik az ördög, a másik a halál nyaka körül bilincsben végződik, a harmadik láncz végződésénél a kép megrongált lévén, az alak nem állapítható meg. A baloldali férfiú bal lábán levő bilincsből szintén láncz indul ki, a mely három részre válik, a melyek karikákban záródnak. E karikák egyikére a halál, a másikára az ördög, a harmadikra egy fiatal nő kapaszkodik, a kinek a szive nyíllal át van lőve. E három alak mellett a következő felirás: «Hostes prostati» s felettük a következő felirás: «Fulcra fidei tria». A baloldali férfialak jobb lábára ráírva: «Laqueus combustus est et nos liberati sumus».

A kép jobb felső sarkában koronát vivő angyal e felirással: «Misericordia Dei gratia et pax». A felső bal sarokban mérleget tartó angyal, mellette kard, halálfej és e felirás: «Justitia legis ira et mors». A jobboldali angyal alatt két női alak «Fides» és «Spes» felirásokkal s egy férfialak «Evangelium absolvens» felirattal. Ezek alatt köralakú mezőben ágyban fekvő beteg, mellette két angyal, távolabb két imádkozó női alak és két ördög e felirattal: «Misericordia Dei in agone mortis». E mellett még: «Tribue actiones tentationes» felirat. Folytatólagosan bárány és nyúl «Patentia» felirással s ezek mellett a sárkány. Ez utóbbiak mellett egy nagyobb női alak, feltartott jobb kezében szelenczét tartva, a melyben lobogó tűz van. Ez alak feje felett e

Turócvármegre egyházi műemlékei

A 107. oldalon lévő hőveget l. a komplett példányban.

Négy év alatt megtérülnek az artézikut furási költségei

Két reumakórház épül Budapesten

A városligeti artézikutfurások — mint az *Esti Kurir* megirta — csaknem kétesztendős munka után váratlanul nagy sikerrel jártak. Több mint 1200 méter mélységből *77 Celsius-fokos forró viz tört elő s az uj kut percenként 3000 liter vizet szolgáltat.* A főváros egyelőre csak ideiglenesen veszi át az uj artézikutat, mert a vállalkozó kétévi jótállást vállalt. Amennyiben a két esztendő leteltével a kutnak a vizhozama nem csökken lényegesen, sor kerül a kut végleges átvételére.

Természetesen ennek az időpontnak a leteltétől függetlenül is

számos terv merült fel az uj artézi kut vizének felhasználására.

Az egyik ilyen terv az volt, hogy *az uj artézi kut forró vizének felhasználásával valósitják meg a reumakórház felépitésének régi gondolatát.* Erre vonatkozóan az Országos Társadalombiztositó Intézet vezetősége tárgyalásokat is folytatott *Szendy* Károly polgármesterrel, aki nem zárkozott el attól, hogy az OTI részére a városligetben ingyen telket bocsásson rendelkezésre a reumakórház céljaira. *Az OTI azonban közben elejtette ezt a tervet, tekintettel arra,* hogy

a reumakórház felépitésére vonatkozó tárgyalásai, amelyeket már régebben a Szent Lukács-fürdő részvénytársasággal folytatott, kedvező fordulatot vettek.

Az OTI ezek szerint *a Lukács-fürdő közelében épiti fel reumakórházát* s ehhez a fürdő jól bevált gyógyhatásu vizét használja fel. Természetesen ez nem jelenti azt, mintha végleg kutba esett volna a városligeti reumakórház gondolata. *Az uj artézi kut olyan óriási mennyiségü forró vizet szolgáltat, hogy ebből a többi tervek megvalósitása esetén is bőven telnék egy második reumakórház ellátására is.* Szó van arról is, hogy ugynevezett reumaszállodát épitenek a Városligetben, és pedig ugy, hogy a Széchényi-gyógyfürdő két szárnyépületére emeleteket huznának és ezeket az uj traktusokat kisebb gyógyszállodává alakitanák át.

A főváros magasépitési ügyosztályában a reumakórház tervétől függetlenül is elkészitették már a terveket az uj artézi kut vizének felhasználására vonatkozóan. E tervek szerint a vizet mindenekelőtt a Széchényi-gyógyfürdő fütésére fogják felhasználni. *A fürdő belső udvarán hatalmas tároló tartályt épitenek vasbetonból s a tárolt vizet ebből szivattyuk segitségével nyomják egy kisebb felső tartályba, ahonnan csöveken keresztül jut el a termálviz a fürdőbe.* A stranduszodát is az uj kut vizével akarják felemlegiteni. A számitások szerint a stranduszoda 12 Celsis-fok hőmérsékletü vizének 22—28 fokra való felmelegitéséhez 550 köbméter termálvizet kell 2250 köbméter kutvizzel keverni. Ennek révén

a nyári szezon alatt több mint 1500 tonna szénmennyiséget lehet megtakaritani.

Az állatkerti pálmaház melegvizfütését is az uj kut forró vizével oldják majd meg. Hozzávetőleges számitás szerint ilyen cimen *évi tizezer pengőt takaritható meg a főváros s körülbelül ugyanennyit a majomház fütési költségeinél.* Ha tehát üzembe helyezik az uj artézi kutat, a forró viz felhasználása révén évente több mint 80.000 pengőt takaritható meg a főváros, ami azt jelenti, hogy

az artézi kut furási költségei négy év alatt megtérülnek,

sőt ha más épületeket is ezzel a forró vizzel fütenek, még hamarabb amortizálódik a kutfurásba fektetett tőke.

Az uj artézi kut vizének felhasználására vonatkozóan nagyon érdekes ötletet vetett fel *Becsey* Antal törvényhatósági bizottsági tag. *Becsey* szerint a Városligetben az artézi kut 700.000 pengő értékü szénnek megfelelő melegmennyiséget szolgáltat, amelyet

szőlő- és virágtermelő üvegházak fütésére is fel lehetne használni.

Belgiumban óriási eredményeket érnek el az üvegházi termelésben s nemcsak nemzetgazdasági, de idegenforgalmi szempontból is nagy attrakciója lehetne a fővárosnak, ha például ennek az ötletnek megvalósitása esetén *karácsonyra friss üvegházi szőlőszüretre lehetne meghivni a külföldieket.*

Az uj artézi kut vizének felhasználására vonatkozó előterjesztést rövidesen az illetékes szakbizottság elé terjeszti a főváros magasépitési ügyosztálya, ugyhogy a Széchényi-fürdő fütőberendezésének átalakitási munkálatait, továbbá a tároló tartály, szivattyuház és a termálviz távvezetékének megépitését valószinüleg már a jövő hónap folyamán megkezdik.

Kétszáztiz modern kistaxi Budapesten

Az *Eucharisztikus Kongresszust* megelőzően már több oldalról elhangzott az a kivánság, hogy a budapesti taxik állományát, a régóta üzemben lévő kocsiparkot felfrissitsék és a nyugati nagyvárosi közönség igényeinek megfelelő modern taxikat állitsanak üzembe.

A közelmultban a *Szürketaxi vállalat* már meginditota ezt a felfrissitési akciót és 110 remek, áramvonalas Ford nagykocsit helyezett üzembe. Az a fellendülés, amelyet a *Szürketaxi vállalat* a modern és kényelmes uj nagytaxik fokozott igénybevételével tapasztalt, arra késztette most a vállalatot, hogy *ujabb és modern kiskocsikat is forgalomba állitson.*

Hosszabb tanulmányozás után, megfigyelve a külföldön is használatos taxivállalatok kiskocsi-viszonyait és szakszerü összehasonlitást téve a figyelembe jöhető kiskocsimárkák között, ugy határoztak, hogy a közeljövőben *210 MAVAG-Ford-Eifel kiskocsit állitanak forgalomba Budapesten.*

A 210 kiskocsi alvázat a MAVAG-tól már meg is rendelték és ugyancsak a MAVAG fogja a vámmentes áruként beérkező Ford-Eifel-alkatrészeket összeállitani. Ez a munka magyar munkásnak nyujt kenyeret, aminthogy a 210 modern és áramvonalas karosszéria elkészitésével is a magyar ipar fog keresethez jutni.

— **Figyelem, főzzön villanytüzhelyen!** Az Elektromos Müvek Honvéd-utca 22. szám alatti bemutatójának előadóterméből szerdán délután fél 6 órakor főzőelőadást, villamos konyhájában csütörtökön és pénteken délelőtt fél 10 órakor főzési gyakorlatot tartanak. Ez előadásokkal kapcsolatban igazolják, hogy a villamos tüzhely gyorsan, tisztán, olcsón süt és főz. A különböző háztartási készülékek ismertetése során képviselőfánk, tiroli rétes, kuglóf, torta, pudding és különféle husételek készitését mutatják be. Belépő- és ruhatárdij nincs.

— Egész este figyeltelek benneteket, Ági. Teljesen megváltoztatok, te is, meg a férjed is.

— Miért?

— Nem veszekedtek, kedvesek vagytok, derüsek, nyugodtak.

— És ezen csodálkozol? Hát nem tudod, hogy már fél éve...

— Micsoda?

— Már fél éve minden nap reggelire és uzsonnára 1—2 csésze Ovomaltine-t iszunk. Bizony, az Ovomaltine hozta rendbe az idegeinket. Egészséges, nyugodt emberek lettünk.

Május 15-én megnyitják

A FÉNYESEN ÁTALAKITOTT

fővárosi képtárat

Májusra müvészeti és idegenforgalmi szempontból is rendkivül értékes intézménnyel gazdagodik a főváros: *ismét megnyitják a fényesen átalakitott székesfővárosi képtárat.* Csaknem egy évvel ezelőtt kezdődtek meg a székesfővárosi képtár átalakitási munkálatai, amelyek gyors ütemben közelednek a befejezéshez. A Károlyi-palotában elhelyezett képtárnak eddig 24 helyisége volt, most pedig

az átalakitás révén körülbelül hetven helyisége lesz, ami lehetővé teszi a képtár nagyarányu fejlődését.

A palota Kaplony-utcai szárnyépületét alakitották át a képtár céljaira s ennek *emeleti helyiségeiben helyezik el a képtár magyar anyagát.* A földszintet őszig üresen hagyják, azután

hat földszinti helyiségben a Zichy Jenő-féle gyüjteményt helyezik el, a többi helyiségeket pedig kiállitási célokra használják fel.

A főváros vezetősége elhatározta, hogy a képtárba *összel bevezetteti a központi fütést, aminek a képtár anyagának konzerválása szempontjából van nagy jelentősége.* Egyelőre csak a Kaplony-utcai szárnyépületben lesz központi fütés, később sor kerül a többi helyiségek berendezésére is.

A kibővités mellett a képtár fejlődését az a körülmény is előmozditja, hogy

a könyvtár költségvetési dotációját ebben az évben 80.000 pengővel emelték.

A dotációnak ez a felemelése *lehetővé teszi, hogy a képtár az eddiginél nagyobb mértékben teljesithesse hivatását:* az élő magyar müvészet támogatását, továbbá anyagának pedagógiai szempontból való kiegészitését. Ebben az évben a képanyag beszerzésének munkáját már külön bizottság végzi, amelyben a szakembereken kivül a különböző pártok képviselői is helyet foglalnak. *Ez a bizottság minden képvásárlást felülbirál* s miután müködésében szigoruan a tehetség szempontját érvényesiti, biztosra vehető, hogy

a képtár anyaga nivó tekintetében rövidesen vetekedni fog a muzeumok anyagával.

A bizottság közremüködésével az utóbbi időben nagyon értékes beruházásokat eszközölt a fővárosi képtár.

Megvásárolt *40.000 pengőért Thuróczy Sándor gyüjteményéből 19 darabból álló biedermeier sorozatot,* amelyben helyet foglalnak a magyar biedermeier irányu festészet legszebb és legértékesebb darabjai. Van ebben a gyüjteményben három *Brocky*-kép, *Brocky* Károlynak, ennek a temesvári születésü magyar festőnek a képei, aki előbb Bécsben müködött, majd Angliában telepedett le, ahol mint udvari portréfestő, *László* Fülöpnek az előfutárja volt. Ugyanennek a gyüjteménynek értékes darabjai *Schallhass* Károly pozsonyi születésü magyar festőnek, a bécsi képzőművészeti akadémia egykori tanárának, *Maraston* Jakabnak, *Canzi* Ágostonnak és más, a maguk idejében neves müvészeknek egy-egy képe. Az ujabb beszerzések közé tartozik *Litzenmayer* Sándornak és *Wagner* Sándornak, a müncheni iskola képviselőinek egy-egy nagyon ritka és értékes képe.

A gyönyörüen átalakitott képtárat még az eucharisztikus kongresszus előtt feltétlenül megnyitják. Az ünnepélyes megnyitás valószinüleg május 15-én lesz,

hogy *a kongresszusra érkező idegenek is gyönyörködhessenek a képtár nagyon értékes anyagában.*

A lispei fúrótorony a Nemzetközi Vásáron

Gazdag, boldog ország, amelynek olaja van, — maholnap *Magyarország* is azok közé fog tartozni. A *lispei, sopronvidéki, bükkszéki* kutatások mind biztatóbb eredményre vezettek. Nem csoda, ha az egész ország érdeklődése izgalommal kiséri azt a munkát, amely a folyékony arany felkutatásán fáradozik. Mindenkit érdekel, hogy vájnak a föld belébe: hogyan dolgozik az olajfuró.

A *Budapesti Nemzetközi Vásár*

főbejáratánál 48 méter magas furótorony fog állni.

60.000 kg. vasat épitenek ebbe a toronyba, amely feleletet ad minden nézőnek arra az izgalmas kérdésre, *hogyan dolgoznak az ásványolajkutatók,* hogyan tör a föld szinére a mérhetetlen értékü kincs, milyen a nyersolaj közvetlenül akkor, amikor a föld szinére ér, hogyan veti fel azt a föld gyomrából előtóduló földgáztömeg?

A *Nemzetközi Vasár* főbejáratánál a legöregebb platánt is messze tulnövi a közel félszáz méter magas vörös furótorony, amelynek aljában

a földbeásott tartályból természeti hüséggel gáz lövelli az ég felé a Lispéből hozott nyersolaj tömegeket.

A kilövelt olajat tartályba fogják és elvezetik abba a rezervoárba, ahonnan motor dobja fel ujból a föld szine fölé. Budapest és a fővárosba érkező vidéki és külföldi közönség közvetlen közelről láthatja majd, hogyan müködnek a magyar olajkutak.

EGY NŐI FOGHÁZ LAKÓINAK
IZGALMAS ÉLETE ÉS TITKOS SZERELME

MA PREMIER!
RÁDIUS
Reflector film

Husvétkor mindkét nap zárva maradnak az üzletek

Az üzletek husvéti zárvatartása ügyében a *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége* megkeresést intézett a főnöktestületekhez. A testületek honorálták a Szövetség kérését és határozataikban arra kérték tagjaikat, hogy a határozatnak tegyenek eleget.

A határozat értelmében Budapesten *husvét vasárnap és hétfőjén az élelmiszer szakma kivételével az összes üzletek zárva maradnak.*

— **Arab-török-bolgár-román ülés.** A Lafontain Irodalmi Társaság kedden, április 19-én délután 6 órakor az Akadémia heti ülésteremében az *arab-török-bolgár-román* irodalomból ad szemelvényeket. Megelőzően öt órakor elnöki tanácsülést tart. Az előadási részhez vendégeket szivesen látnak.

Nyolcmillió a ceglédi vasutvonal felemelése, 13 millió a lesüllyesztése

A MÁV legutóbb beruházási programot készitett, amelyben tervbe vette a ceglédi vasutvonal megszüntetését és a délivasuti pályaudvarnak a Lenke-utra való kihelyezését. A főváros városfejlesztési bizottsága ezt *a beruházási programot figyelembe véve készitette el a gyorsvasuti hálózat tervezetét.* Időközben azonban

a MÁV megváltoztatta beruházó programját és közölte a fővárossal, hogy egyelőre belátható időn belül nem kerül sor sem a ceglédi vasutvonal megszüntetésére, sem pedig a Délivasut áthelyezésére.

A MÁV-nak ez a döntése *ismét előtérbe juttatta az ugynevezett halálsorompók kérdését*, de szükségessé teszi bizonyos mértékben a már elkészitett gyorsvasuti tervek átdolgozását is.

Különösen *sulyosan érinti a fővárost a ceglédi vasutvonal megmaradása*, amely a város belső területeit elvágja a kültelkektől és ugy városfejlesztési, mint közlekedési szempontból igen sok bajt okoz. A fővárosnak most minden energiáját a halálsorompók problémájának megoldására kell forditania, illetve biztositani kell a ceglédi vasutvonal által elválasztott területek közös forgalmának a zavartalanságát. Ennek a problémának a megoldására két mód kinálkozik: *az egyik a ceglédi vasutvonal pályájának felemelése, a másik a pálya lesüllyesztése.*

A pálya felemelése szakértők számitása szerint nyolcmillió pengőbe kerülne, a lesüllyesztés pedig 13 millió pengőbe.

Valószinü, hogy a MÁV illetékes tényezői az olcsóbb megoldás, tehát *a pálya felemelése mellett döntenek.* A főváros vezetősége komoly lépéseket szándékozik tenni a kereskedelmi minisztériumban, hogy *a halálsorompó kérdését minél előbb napirendre tüzzék.* Értesülésünk szerint a főváros és a MÁV vezetői rövidesen összeülnek, hogy megvitassák ezt a régi és a főváros fejlődése szempontjából olyan nagy fontosságu problémát.

— **Közgyülés.** A *Magyar Kémikusok Egyesülete f. é. április hó 20-án, szerdán d. u. fél 6 órakor* VI., Andrássy-ut 23. I. alatti helyiségében tartja évi rendes közgyülését. A közgyülés diszelőadójául sikerült megnyerni *Grencer* Béla igazgatót, aki nagy érdeklődéssel várt előadását *„Az élelmiszerek állami márkázása"* cimmel fogja megtartani. Az előadást megelőzően *Pillitz* Dezső főtitkár tartja évi beszámolóját.

x **Gyomorrontás** esetén reggel, éhgyomorra 2—3 deci *Mira* keserüvíz rendet teremt.

Kishirdetések

Kishirdetés ára millimétersoronként 40 fillér, a legkisebb hirdetés 10 mm, ára 4 P. Állásközvetítés 2 P. — Kishirdetést d. e. 11-ig veszünk fel.

KRÉMLIKŐR
három és fél deci
96 fillér
Üvegbetét 30 fillér
a Párisi Nagyáruházban

SPORTÖLTÖNY
zakó, nadrág divatszinekben ... ... P 26.80
a Párisi Nagyáruházban

VENDÉG-ÁGY
fasodronnyal 3 matraccal együtt P 18.50
a Párisi Nagyáruházban

Uj vagy használt
irodabutort,
pénz- és okmányszekrényt
Universáltól
VII., WESSELÉNYI-UTCA 8. SZ.

ÉVTIZEDE RADIROZ
szakszerüen plafont, tapétát, festett falat
RENOVA
Cégtul.: Bánszky F.
V, Sas-utca 29. Tel. 11-91-88

AUTÓMAT
solfőrrel állandóra bérbeadom, keddtől. Olcsó, elegáns, megbizható. 11-31-88.

Terézkörut 32. sz. alatti nőiruha szalonban
BERENDEZÉS
átadó. Ugyanott
RUHÁK
olcsó árban kaphatók.

Magyarföld legszebb részén
300 öles saroktelek
(közmüves) haláleset miatt olcsón eladó. Érdeklődni 3—5 óra között XIV., Pétervárad-utca 8 alatt lehet. (Előljáróság mellett)

INTELLIGENS
nő lisebb gyermekekhez kisérőnek ajánlkozik fél, vagy egész napra. Magyar, német, angol. Hosszu bironyitványokkal rendelkezik, a VI. és VII. kerületben vállalna állást. Gyermeknevelőnő, VII., Murányi-utca 50. I. 17.

HIBÁS PAPLANOK
P 5.80-tól
PLUMA PAPLANGYÁR Kemermayer Károly-u. 2.

BOXBERGER TABLETTA
(BAD KISSINGEN)
a bélmüködést rendben tartja, a testsulyt szabályozza
Minden gyógyszertárban kapható

Leszerelésből származó különféle
vasanyagok:
Csövek, lemezek, tartányok, szelepek, gerendák, sinek stb. és
CHAMOTTE
téglák jutányosan kaphatók:
FERENCVÁROSI GÁZGYÁR leszerelési iroda.
Budapest, IX., Koppány-utca 2—4. Telefon: 134—054.

KOMBINÁLT SZOBA 7 DARABBÓL, UJ P 297.-
BUTORMAGAZIN
MÁRIA-UTCA 46-48

Paplanok * matracok
Kongresszusra
Kisebb hibával igen olcsón kaphatók. — Régi paplanokat jutányosan átdolgozunk.
GLÓRIA paplanipar
VI, Ó-utca 13. Vilmos császár-ut mellett. — Telefon: 1-259-65

Terrasz-fotel
fonott, uj, 4.80. Vas-, fa-kertibutorok, kertiernyők, billiárdok, sörkimérők legolcsóbban. Kölcsönzés! Fried, Király-utca 44.

VESZÜNK
sürgősen üzemképes számleiró
ÖSSZEADÓGÉPET
Telefon: 11-13-89, anyagbeszerzés.

ANGOL SZÜLETÉSÜ
oklevelcs nyelvtanár és fiatal angol hölgy kezdőket és haladókat oktat. Gyors eredmény. Tökéletes kiejtés elsajátitása. Irodalmi és kereskedelmi forditások is. Cim: VIII., József-körut 18. 2. lépcső, II. 22.

Bármilyen
elhanyagolt bort
müvészieen megjavit, savanyut savtalanit, törvénynek megfelelően, olcsón. külföldön dolgozott borszakértő. „Borspecialista" a kiadóhivatalban.

Hore Belisha angol hadügyminiszter elindul a croydoni repülőtérről Máltába, ahonnan Mussolinihez megy Rómába.

KURIRPOSTÁJA

Köszönet a MABI-nak

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

Ezév március 28-tól április 7-ig feküdtem a MABI-kórház nőgyógyászati osztályán (IV. em. 43. kórterem, 1. sz. ágy), mely osztály működéséről csak egy kis bepillantást szeretnék a t. nyilvánossággal közölni.

Az ember el sem képzeli, mikor ezt a komor épületet megtekinti, hogy milyen emberfeletti munka folyik odabent. Pl. a IV. emeleten levő elkülönitett kis «Nőgyógyászati»-osztályban, amiről személyesen tudtam meggyőződni. Ezen osztályon nap-nap után sajnos rengeteg műtétre jelentkező beteg van, kiket szép sorjában felvesznek, elhelyeznek, a gyönyörü, szép, lágas és tiszta kórtermekben. A legnagyobb nyugalom mellett folynak naponta a sulyos u. n. hasműtétek. Legelsősorban elismerés jár dr. Csohány vezető-főorvos urnak, továbbá dr. Boródy (alorvos) és dr. ifj. Tóth Jenő osztályorvos uraknak, akik a legnagyobb önfeláldozással, a legnagyobb odaadással vezetik le nap-nap után sulyos műtétjeiket, mely hál'Istennek mindig sikerrel végződik. Kérjük Isten áldását az ilyen «munkás-kezekre».

Végül még csak a kitünő élelmezésről annyit, hogy a «MABI» kórháza felveheti a versenyt a legelsőbbrendü szanatóriummal is.

G. S.-né,
egy volt beteg.

* *

A 48-as zsidó honvédek ntódai

Tisztelt Szerkesztő ur!

Kivánatos volna, ha mozgalom indittatnék azirányt, hogy épp ugy, mint a tüzharcosokat és hadigondozottakat nem számitja bele a 20%-ba az ugynevezett zsidótörvény, ugy a 48-as honvédek egyenes leszármazottai is kivételt képezhetnének. Éppen ezért a társadalmi és gazdasági élet egyensulyának hatályosabb biztositásáról szóló törvényjavaslat 4. §-ának 2. bekezdése ekként volna módositandó: ebbe a 20%-ba nem lehet beleszámitani a hadirokkantat, a tüzharcost és ugy a hadirokkant, mint a tüzharcos, valamint az 1848-as honvédek egyenes leszármazottai, ugyszintén azt, aki... (marad a régi szöveg).

Indokolásul a zsidókról szóló 1849. évi törvényjavaslat szövege szolgálhat.

E javaslatokat ezuton vagyunk bátrak a képviselőház olyan tagjai figyelmébe ajánlani, akik szintén azon a véleményen vannak, hogy Magyarország szabadságáért fegyvert fogott zsidóvallásu honvédek leszármazottai mindenesetre megérdemlik, hogy már őseikre való tekintettel is ők is teljesjogu polgárnak tekintessenek.

Tisztelettel:

48-as zsidó honvédek fiai és unokái.

Kishirdetések

Kishirdetés ára millimétersoronként 40 fillér, a legkisebb hirdetés 10 mm, ára 4 P. Állásközvetítés 2 P. — Kishirdetést d. e. 11-ig veszünk fel.

„MARS"
GYERMEKKOCSIK
megbizhatók, olcsók.
ANDRÁSSY-UT 36
Párisival szemben
Iparcsarnok 99-102

UTLEVÉLKÉPEK AZONNAL 48 fillér
FOTO PÁRISI PÁRISI NAGYÁRUHÁZBAN

Szivbajosok!
P 6.50 a napi pensió, természetes szénsavas fürdőkkel együtt az Árpád Gyógyfürdőben, Székesfehérvár. Prospektus!

FÁJ A LÁBA? Forduljon bizalommal a Belvárosi Orthopediához, IV., Kecskeméti-utca 3. Díjtalan pedogramm-felvétel.

BONTÁSBÓL
téglát, falikövet olcsón helyszinre szállit Pirkhoffer,
Budapest, VI., Fővény-utca 76
Telefon 29-10-41

KERTÉSZ
szakképzett, nős, gyermektelen, állást keres április 1-re, fixre, a főváros közelében. Park-, virág- és gyümölcskertész. Értí a korai hajtatást, csokor-, koszoru kötészetet. Megbizható, jó bizonyitványokkal rendelkezik. Orosz Imre kertész, Kelenvölgy, Hunyadi-u. 56.

Német hölgy
kitünően bevált módszerrel tanitja anyanyelvét. Magánórák, csoporttanitás. Havi tandij 5—12 pengő. Tanulók német korrepetálása. Tauber, Akadémia-utca 14. II em.

NEMZETKÖZI VÁSÁR
kisebb kiállitóinak is módjában áll
RÖPCÉDULÁVAL
nagy propagandát csinálni, mert speciális eljárással rendkivül olcsón készit biztos sikerü ujdonsággal ellátott röpcédulákat a
Belvárosi nyomda Sütő-utca 2
(Deák-térnél). Telefon: 181—325.
Üzletében nélkülözhetetlen kezelési nyomtatványok, jegyzéktömbök, átirókönyvek kombinált beosztás folytán gyorsan és olcsón készülnek.
Rendeljen körvetlent
Üzemi óra: reggel 8—fél 4-ig.

STANDARD, PHILIPS, ORION, TELEFUNKEN és EKA rádiókészülékek legolcsóbban, részletre, cseréret 2+1 csöves rádiókészülék P 25.—-tól. Garanciás anódtelep, 90 Volt P 9.20. Garanciás anódtelep, 120 Volt P 12.—. T. it. T. hangos detektoros készülék prima fejhallgatóval, antennaanyaggal P 13.50. CSILLÁROK, GRAMOFONOK. Csillár 3+1-lángu, üvegezéssel P 10.50-től. REICH MIKLÓS cégnél, Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45. Nagymező-u. sarok. Kérje a legujabb képes árjegyzéket.

Használt
műbútor
háló, ebédlő, úriszobák, kombinált berendezések
ZIMMERMANN
AKÁCFA-UTCA 7 (Nemzetinél)

FÉMBETUK TRANSPARENSEK
MÉRSÉKELT ÁRAK
„Favorit"
REKLÁM- ÉS CÉGTÁBLAFESTŐ
Telefon: 117-972

Másfél tonnás
Fordteherautó
kitünő karban eladó. Pátria Papiripar, Székesfehérvár, Nagy Sándor-utca 24/A.

TÜKRÖT csak első kézből vásároljon. Tükör és Üveghaz, Népszinház-utca 33. Tel.: 338—613. Használt belga tükrök félárban. Mindennemü használt táblaüvegek, tükrök vétele.

3 SZOBA
hallos utcai lakások, központi fütéses, melegviz szolgáltatással mérsékelt bérért májusra kiadók. Batthyány-utca 15. Házfelügyelőnél vagy 12-71-91.

Fiatal, magyar
gyors- és gépirónő
elhelyezkedne, egész- vagy félnapra. Megkereséseket „Havi 50" jeligére Haasensteinhez, Dorottya-utca 8. kérek.

Mérlegképes
könyvelő órakönyvelést vállal és perfekt magyar gyors- és gépirónő egész napra elhelyezkedne „Megbizható — ügyes" jeligére az Esti Kurir kiadóba.

KÉSZ AZ EBÉD 20 PERC ALATT!
Különösen nyáron nyujt nagy segédgálatot a háztartásnak a speciális összeállitásu szakácskönyv. Mintegy 100 receptet tartalmaz, ára 96 fillér. — Megjelent idáig:
100 rögtönzött étel
100 francia tojásétel
100 recept a burgonya elkészitéséhez
100 sütemény, torta és dessert
100 diétás recept és étrendek
100 mód a gyümölcs elkészitéséhez
100 mód a főzelékek és saláták elkészitéséhez
Kapható az Esti Kurir kiadóhivatalában V., Vilmos császár-ut 31.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Turóczi Mária festő-művésznő.
KISALFÖLD
1983 OKT 15
1021

KRITIKA

Győri motívumok a galériában

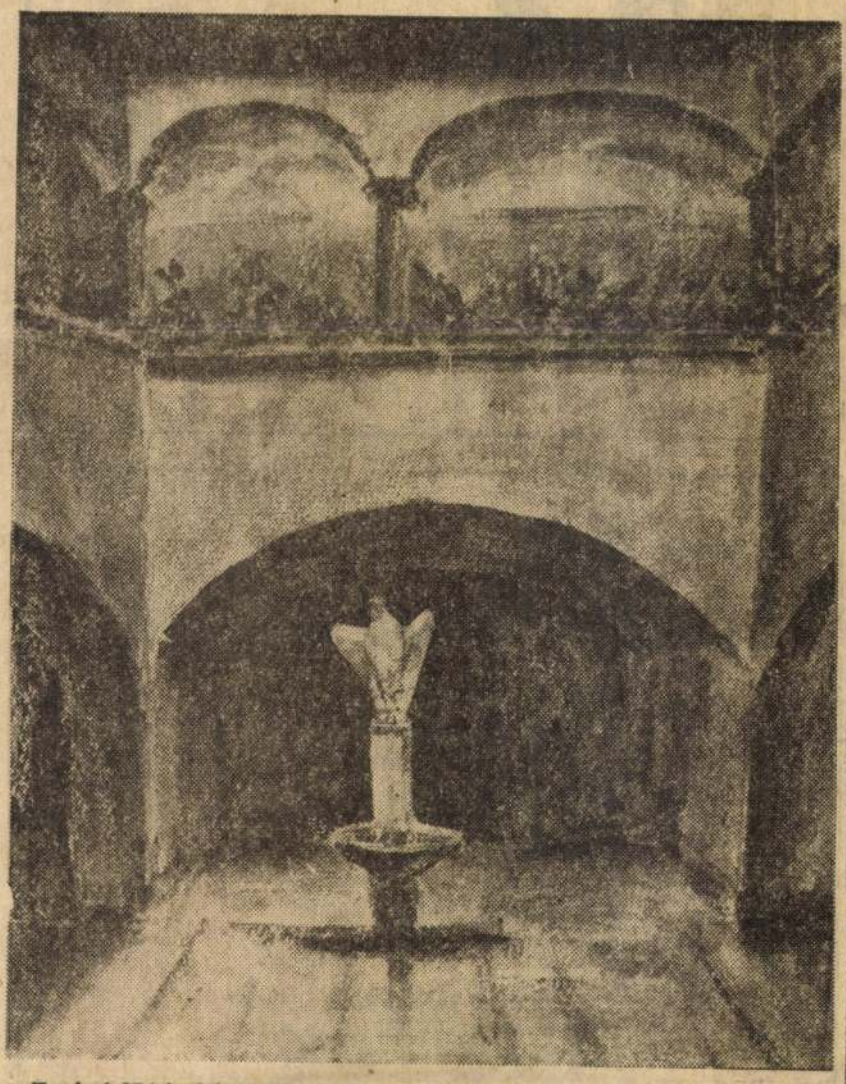

Turóczi Mária képe. Udvar (Borsos szoborral).

Az embernek nem sok köze van egy idegen fényképalbumhoz, ám ha már közszemlére teszik, természetesen belelapoz, megnézi derüljön ki imígyen, van-e köze hozzá vagy nincs. Ilyen privát album van most közszemlén *Turóczi Mária* festőművész jóvoltából Győrött a városi könyvtár galériájában.

Az alkotó azoknak a tanár-képzőművészeknek az egyike, akik a napi iskolai feladatok mellett mindig is szerettek volna valami pluszt adni és akik ezt magától értődően csak nagy áldozatok árán tehették. Semmiképpen sem olyan kényelmesen mint a profi művész, akinél elhagyatottabb, meggyötörtebb, mellőzöttebb persze megint nincs. Szerintük. Mi az igazság? Mint lenni szokott, több igazság van érvényben. Ezek közül az egyik feltétlenül az, hogy az esetek többségében nem mérhetők egy mércével a különböző körülmények között dolgozó művészek. Egy másik igazság az, hogy a készségtárgyat oktató pedagógus, tehát a rajztanár is, éppúgy áldozata a készségtárgyak alacsony színvonalának mint a gyerek, a tárgy, a jövendő. A továbbiakban már ebből következik, hogy a készségtárgyak oktatásának hazai nívója e tárgyak derék oktatóinak a plusztevékenységére is ránvomia a bélyeget, akár akarják, akár nem. A kivételek többnyire csak a szabályt erősítik.

Ezen a kereten belül célszerű nézni Turóczi Mária tárlatát a városi könyvtár galériájában, a tények tudomásulvételével érdemes a több évtizedes tanári munkát maga mögött tudó pedagógus-művész privát albumába belelapozni. Az egykori tanítványok vannak a legkönnyebb helyzetben. Nekik könnyű a szeretetet előlegezni, ha gondolnak is, kevésbé egy kiállítás tulajdonképpeni céljára. Azt aztán különösen nem lehet elvárni tőlük, hogy az egymást követő tárlatok láncolatát valamiféle egységnek fogják fel és úgy próbálják megtalálni a tárlat helyét. Az a gyanúm, erre a kiállítás rendezői sem igen gondoltak. A kiállító művész érdekében csakúgy mint a tárlatlátogató érdekében a jövőben nagyobb körültekintés, kevesebb engedékenység kívántatik.

Szimpatikus az alkotó lokálpatriotizmusa. A képek többségén győri motívumok fedezhetők fel felhőtlen, derűs vetületben, de mint már mondottuk, a „viszontlátás" öröme csak egyike a lehetséges örömforrásoknak egy tárlaton és a művészi hatás szempontjából nem is a legfontosabb. Győr környéke, Győri bástya este, Borsos szobor, Győri látkép, Püspökvár bástyákkal Püspökvár kerttel és társaik a festészetnek arra a boldog korszakára emlékeztetnek, amikor a művész még nem tartotta mélóságon alulinak, hogy kisétáljon a természetbe, a motívumhoz, állvánnyal, ecsettel és otthon csak befejezte a művet. Ma már minden otthon történik a művész fejében, ösztöneiben és ez nem is baj, ha jól történik. Látszik, hogy az alkotó a maga módján igyekezett elkerülni a rutint. Példát vehetnének róla a kiállításrendezők. Senkinek nem használ, ha a megfelelő tárlatot nem a megfelelő helyen kínálják a közönségnek.

P. M.

Ámon László: *Délutáni séta*

Sztojan Mihajlovszki

Cirill és Metód ünnepén

„Népünk újjászületve indult:
előtted fényben rina az út.
A szűk jelen korlátain túl
feléd hírnév hulláma zúg.

Tündöklő kis betűkből épül
a tudomány táa csarnoka —
A szellem tiszta fénue nélkül
előre nem juthatsz soha!"

— Így szólt a két tűzlelkű testvér
s csüna aikukon a szomiú nép:
kezébe könyvet kap föleszmél
s a fullasztó ködből kilép.

Legyen százszor ezerszer áldott
emléketek, Cirill s Metód —
A bolaár büszkén néz ma rátok.
bátor szavú. szent alkotók!

Képes Géza fordítása

ablak mögött

szenvedélyesen járta — nem csupán a várost a határt is. Rossz láb? Oda se neki! Magasabb szárú cipőt vett jó szorosan befűzte. és neki a meredek kaptatónak! Sokszor olvan tempóban hogy néhai — szívhibás — férje nem is győzte vele a lépést.

Most legalább a lakása nem lett volna a negvedik emeleten. és olyan helyen, hogy átlátott más házak „feje fölött"! Az ablakon túl csalogatóan hívogatóan kacérkodott vele napról napra a sétáin olv sokszor felkeresett vidék.

Szeretett a hóban járni. Hogy várta évekig. hogy legyen már egyszer egy tisztességes tél! Na. ebben az esztendőben volt egy alapos. Legalább annyit: odahúzta a székét az ablak elé és nézte órákig bámulta a hóesést.

És egyszer megmozdult benne egy vágy. egy egészen egyszerű hétköznapi. számára mégis elérhetetlen: hogy az első csikot. az első ösvényt tapossa odakint. a szűzhóban. Akkor vagy egy óráig ott maradt az ablaknál. sóvárogva nézte a háztetők fölött nem is olv messziről idelátszó hegvoldalt. rajta az érintetlen hótakarót. és csodálkozva tapasztalta hogy amolyan egészen fiatalosan sajog a szíve. mint öt-hat évtizeddel ezelőtt — akkor egészen más természetű dolgok miatt.

Arra a hegvoldalra meg csak esett. esett a hó. s mert ember most télidőben alig járt arra. az idős asszonyt napokig csalogatta frissességével. makulátlanságával. Mint ebben a korban az már gyakori. a tanárnő olvan féléiszakákat nem aludott. s ilvenkor is ez a csodás szűzi fehérség volt a szeme előtt amelvre többé nem léphet rosszul engedelmeskedő lábával.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748. 340-726

TURÓCZY MÁRIA

DAILY NEWS

1982 JAN - 6

Kriminelle mögen Ultramarin

1021

Farbtheoretische Forschungen von Mária Turóczy

Mária Turóczy.

30 Jahre lang hat die Győrer Malerin und Kunsterzieherin Mária Turóczy (für ihre pädagogische Tätigkeit erhielt sie zweimal Anerkennungen vom Kulturminister, später die Bertalan-Székely-Plakette) ihre Freizeit farbtheoretischen Forschungen gewidmet. Im Mittelpunkt stehen die Farbwahl von Kriminellen bzw. Zusammenhänge zwischen Krankheiten und Farbwahl.

Nach dem Vorbild des Szondy-Tests (von acht Porträts muß man zwei sympatische und ebensoviele unsymphatische auswählen) benutzte Mária [illegible] Farben bzw. [illegible] gen. Ins[illegible]

Gesundheit ein schlechtes Omen ist. 100 Prozent der Rosa-Wähler haben Probleme mit den Nerven, bei 71 Prozent verbunden mit Angstzuständen. Sie bilden gleichzeitig die Kategorie, in der Krebs und Herzkrankheiten am häufigsten auftreten.

Wozu all diese Erkenntnisse, die Mária Turóczy in ihrem Buch „Die Welt der Farben und die Persönlichkeit" darlegt, gut sind? Wenn man z. B. für Rosa votiert, meint die Verfasserin, tut man dies, weil der Organismus eine rosafarbene Wellenschwingung benötigt. Was man wählt, fehlt irgendwo im Körper. Vorerst kann man leider noch nicht feststellen, auf welche Organe welche Farbenbehandlung eine Heilwirkung ausüben kann. Das herauszufinden, bleibt weiteren Forschungen vorbehalten. Dabei geht Frau Turóczy von den guten Erfahrungen bei der Behandlung mit Ultraviolett-Strahlen aus, die bekanntlich die Reaktionen des Organismus beschleunigen. So können auch Gelb oder Grün nicht gleichgültig für den Körper sein; die Frage ist nur, worauf sie — auf Darm oder Leber usw. — wirken.

Die Forschungen von Mária Turóczy finden internationales Interesse. 1963 erhielt sie für ein Teilergebnis ihrer Farbanalysen den dritten Preis beim Landespreisausschreiben für Kunstpädagogen. Des öfteren wurde sie zu Vorträgen ins Ausland eingeladen, so zum Kongreß des Internationalen Komitees für Farbendynamik und zum INSEA Weltkongreß im vergangenen Sommer in Rotterdam. Angesichts des starken Interesses beschäftigte sich die Zeitschrift INSEA News Letter in ihrer jüngsten Ausgabe noch einmal mit dem Thema.

Julia Koch

schaftspolitik. Nicht nur die Marxisten und andere Linke haben die Sadat'sche Öffnung (und was damit einherging) beanstandet, sondern auch die nüchterneren Gruppen der nationalen Bourgeoisie. Im letzten Jahrzehnt nämlich haben sich die ungesunden, spekulationsartigen Kapitalbewegungen verstärkt. Das Kapital ist aus den sich langsamer amortisierenden Wirtschaftszweigen gleichfalls geflüchtet – auch dann wenn diese unentbehrlich und von grundlegender Bedeutung sind. Hingegen „wütete" die Konjunktur in der improduktiven Sphäre, und diese Konjunktur hat die in der ägyptischen Gesellschaft stets recht große Schicht der Parasiten weiter anschwellen lassen.

Die Führung und die Regierung können die innere Situation auch durch ein Programm bescheidenster Veränderungen stabilisieren. Die Außenpolitik hingegen kann – so scheint es – „auf morgen verschoben werden", schreibt Népszava.

der beiden Aktione
Sonntag waren die
entkommen, nach
Sprengsatz einen Te
fängnismauer zerstör
bei kam ein Passant
Die Frauen gehörten
„Prima Linea" an. Für die Entführung des NATO-Generals im Dezember übernahm die Terrororganisation „Rote Brigaden" die Verantwortung.

Im italienischen Parlament haben Abgeordnete der zur Regierungskoalition gehörenden Sozialistischen Partei am Montag scharfe Kritik an der Regierung geübt. Sie verlangten von Justizminister Clelio Darida und Innenminister Virgilio Rognoni, die beide der Christlich-demokratischen Partei angehören, Aufschluß darüber, wie es zu der aufsehenerregenden Gefangenenbefreiung in der norditalieni-

ral James Dozier abzuleiten
Dozier befindet sich vermutlich

Salvador

Initia
reve

Havanna, 5. Jan. (MTI) — Mit bewaffneten Aktionen in den Großstädten Salvadors haben die patriotischen Kräfte einen neuen Abschnitt der Kämpfe der Na-

sport

HERZOG GEWANN FIS-TORLAUF

Ternberg – Mit einem Sieg des Salzburger Werner Herzog der

Star, der seit 1975 den Weltrekord mit 17,89 hält, in acht Monaten wieder trainieren könne.

WELTKLASSE-QUARTETT

Wien – Strenge Maßstäbe legt das Sportmagazn Kicker an, wenn es um die Bewertung der Leistungen in der Fußball-Bundesliga

fußballturniers geht Österreichts Fußballmeister Austria Wien auf Afrikatrip. Die Violetten fliegen am 7. Januar mit einem 18 Mann-Kader nach Kamerun, wo in Duala drei Spiele (10./14./17.) vorgesehen sind. Dann geht es zu einem kurzen „Zwischenstop" wieder zurück in die Heimat, ehe dann vom 22. bis 29. Januar ein Hongkong-Gastspiel mit zwei Begegnungen folgt.

ENDSTAND DER GP-WERTUNG

Paris – Am 19. August hatte sich Ivan Lendl an die Spitze des Tennis-Grand-Prix und dieser „Platz an der Sonne" war dem CSSR-Star nicht mehr zu nehmen. Und der Lohn dafür kann sich doch der jun-

neigten
Zahl (22,7 Prozent) zum warmen Ultramarinblau. Zum Vergleich das Ergebnis von Tests bei 1200 Mittelschülern (ausschließlich Jungen): Die 2,2 Prozent, die für die gleiche Farbe stimmten, waren willens- und gefühlsschwach, mißtrauisch und aggressiv.

Vielleicht lassen Farbanalysen auch auf bestimmte Verbrechertypen schließen. So wurden Gelb und Schwarz bzw. Gelb und Ultramarin von Gewalttätern bevorzugt.

Dieses bedenkliche Ultramarin kommt auch bei Mädchen in Besserungsanstalten gut an, allerdings erst an zweiter Stelle nach Lila. Schwarz ist bei ihnen die drittpopulärste Farbe. Die Zahlen: 24 Prozent der Befragten stimmten für Lila, bei Schülern der gleichen Altersgruppe (14—18 Jahre) liegt diese Prozentzahl bei 0,5. Eigenschaften, die meist mit dieser Farbwahl verbunden sind: Grobheit, Nervosität, Neigung zum leichten Lebensstil (bemerkbar auch bei Schülerinnen, die sich für diese Farbe entschieden). Ähnlich die Relation bei Ultramarin: gegenüber 13,9 Prozent der Anstaltsmädchen votierten nur 1,3 Prozent der Gymnasiastinnen für diese Farbe.

Gott behüte dich vor Rosa! — könnte die Parole lauten, weil diese Farbe im Hinblick auf die

[illegible] weniger als 300 000 Dollar in Empfang nehmen.

Lendl, der sich 1981 an 20 Turnieren beteiligte und davon neun gewann, brachte es auf 2413 GP-Punkte und hatte damit in der Endabrechnung (inklusive der australischen Meisterschaften) einen deutlichen Vorsprung auf die nächstplacierten Amerikaner John McEnroe (2095/14) und Jimmy Connors (1717/15), die allerdings um sechs bzw. fünf Turniere weniger bestritten haben.

Merkenswert ist der 27. Platz des geschlagenen Finalisten Steve Denton: Zu Saisonbeginn war er in der Computerrangliste mit einer Nummer um 400 im Single einer von vielen „Mitläufern", doch innerhalb eines Jahres hat sich der spielerisch erheblich verbesserte Superaufschläger aus den USA bereits im Kreis der erweiterten Elite einen Fixplatz gesichert.

Der Endstand der GP-Wertung 1981: 1. Ivan Lendl (CSSR) 2413 Punkte (20 Turniere) – 2. John McEnroe (USA) 2095 (14) – 3. Jimmy Connors (USA) 1717 (15) – 4. Jose-Luis Clerc (Arg) 1514 (14) – 5. Guillermo Vilas (Arg) 1473 (17) – 6. Björn Borg (Schweden) 1159 (9).

Doppel: 1. Peter Fleming/McEnroe (USA) – 2. Kevin Curren/Denton (Sa/USA) 300 – 3. Heinz Gunthardt/Balázs Taróczy (Sz/Ungarn).

Túrós Márton

Kolozsvári, szürszabóm

l.

Rákh. György 1896

248. l.
249. l.

686. *Windisch-Grätz*

Mellig látható, kissé
szemöldöke, barkója és b
barna. Fekete nyakravaló
állógallérja látszik, piros s
jelvényét viseli, mellét pe
ennyi érdemkereszt diszíti.
kékesszürke kabátjának g

Vászon, méretei 59·6 : 49
30 K. — Vétetett a gr. K
A megszerzésére vonatkozó a
lel[t]. sznál. — Átvétetett 1895 á
jegyzék 127. — Az átvételt
8-iki 14895 sz. leirat (159–96)

TURÓS László
Szászfenes, 1934. október 13.–Kolozsvár, 1987. július 28.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő és grafikus

Banner Erdély

Turós László

- résztvesznek a Komunk 101. kiállításán

Említve: Nagy Imre, Nagy István, Nagy Albert, Szolnay Sándor, Gy. Szabó Béla, Ziffer Sándor, Csek Gusztáv, Pene József, Pauloviks László, Turós László, Teszt László, Kós Károly, Baász Imre, Deák Ferenc, Jakabovics Miklós, Kusztos Endre, Kopacz Mária, Tóth László, Plugós Sándor, Szilágyi Sándor, Simon Sándor, Pusztai Péter

Borghida István: Grafikusok a Külföldről

Komunk 1978/7 - 597 old

Turó László

Tury Gyula

— **Eltemették Tury Gyula festőművészt.** Vasárnap temették el a Kerepesi-uti temetőben *Tury* Gyula festőművészt. A gyászünnepségen testületileg képviseltette magát a *Képzőművészeti Társulat* és a *Thallóczy Lajos Társaság*, amelyeknek megbizásából *Medgyaszay* István müépitész mondott bucsubeszédet. A temetésen ott voltak *Czettler* Jenő, a képviselőház alelnöke, *Osvald* István, a Kuria másodelnöke, *Károlyi* Árpád államtitkár, *Lénárd* Zoltán, *Horánszky* Lajos, *Ibos* József, *Ágner* László, *Traeger* Ernő, *Kresz* Ferenc, *Werthcimer* Adolf, *Mutschenbacher* Emil stb. *Tury* Gyula holttestét kedden szállitják az alsóausztriai Dreistaetten községbe, ahol ujabb beszentelés után örök nyugalomra helyezik.

NU. 932/XII.13.

Thury Gyula

BH. 932. XII. 11.

* **(Tury Gyula temetése.)** Tury Gyula festőművészt, a magyar festészet nagy halottját, aki 66 éves korában az Uj Szent János-kórházban rövid szenvedés után pénteken meghalt, vasárnap délután fél 4 órakor a kerepesiúti temető halottasházában szentelik be és onnan az alsóausztriai Dreistaetten községbe szállítják örök pihenésre. A Thallóczy Lajos Társaság, amelynek Thury Gyula régi és kedvelt tagja volt, koporsójára koszorút helyez és nevében Medgyaszay István műépítész fog búcsúbeszédet mondani.

BH. 932. XII. 11.

Tury Gyula

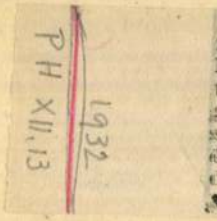

A részvétnek bensőséges megnyilatkozása mellett ment végbe vasárnap délután a Kerepesi-uti temető halottasházában *Tury Gyula* festőművész temetének beszentelése. A gyászünnepségen testületileg képviseltette magát a Képzőművészeti Társulat és a Thallóczy Lajos Társaság, amelyeknek megbizásából *Medgyaszay István* műépitész mondott bucsubeszédet. Tury Gyula holttestét kedden szállitják az alsóausztriai Dreistaetten községbe, ahol ujabb beszentelés után örök nyugalomra helyezik.

PH. 1932. XII. 13.

Tury Gyula

Mindazon kedves ismerőseinknek, jóbarátoknak, tisztelőknek, akik szeretett testvérünk, néhai **TURY GYULA** festőművész elhalálozásával családunkat ért mélységes gyászunkban oly bensőségesen osztoztak, az egész gyászoló család nevében hálás köszönetet mond.

Budapest, 1932 december 13.

Özv. Mihályfi Gáborné.

M. 932. XII. 15.

Tury Gyula

— **Tury Gyula festőművész meghalt.** A magyar képzőművészetnek ismét gyásza van: *Tury* Gyula festőművész 67 éves korában az Uj Szent János kórházban pénteken meghalt. Az egyetemes magyar képzőművészeten tul főleg a magyar katolikus egyházi művészet gyászol méltán az elhunyt festőművész halálakor, mert *Tury Gyula egyike volt a legkiválóbb egyházi és freskó-művészeknek.* Nagy erőssége volt a portré is, igy többek között megfestette Takáts Sándor portréját is, de nevét oltárképei tették hiressé. Legnevesebb alkotása a *„Velencei zarándoklat"*, ezenkivül hiresek a *budai* királyi várkápolnában és a *temesvári* püspöki palotában lévő oltárképei, a *gyöngyösi, mezőkeresztesi* és a *soroksári* templom freskói. A kiváló művészt egyházi körökben és a társaságokban is nagyra becsülték, nemcsak nagy tehetsége, hanem kitünő humoráért is. Az utóbbi időben betegeskedni kezdett, amig pénteken meghalt. Beszentelése vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz a Kerepesiuti temető halottasházában. Holttestét a megszállott Nyugatmagyarországra, szülőföldjére szállitják.

N.U. 932. XII.10.

AZ ÚJRENAISSANCE KÁPTALAN (1914—16) THURY GYULA KÉPÉVEL
(AZ ENGEDELMESSÉG CSODÁJA)

Thury Gyula.

ék a próbavágásokat s paruraszerű festett
gallérja szerint hímezték a koronázó palást
gallérját is. Ilyen látószögből nézzük most
már a pannonhalmi palástot.

Létét annak a nagyszabású művészeti
ellendülésnek köszöni, amely nyugaton a
X. század vége felé II. Ottó császár alatt a
bizanci származású Theofana császárné
korában bizanci hatás alatt megindult, de
ebből csakhamar ki is bontakozott. Minden
krónikánál beszédesebb emléke e palást
annak a művészeti életnek, amely II. v. Szent
Henrik császár nővére, Gizella királynénk
magyarországi tevékenysége nyomában fel-
sarjadt a királyi udvarban s a veszprémvölgyi
apácák kolostorában. A XI. századi korai
román képírásnak egymagában álló emléke
e mű. Hogy szerzője nem feltétlenül bizanci
udvari festő, mint Bock véli, mutatja a
Pamtaliom névnek az írása. Görög ember-
nek még véletlenül sem hibáz rá az ecsetje
a szóvégi μ-re, mert ez a görög nyelvben
egyáltalán nem fordul elő. Ötvenéves multja
van ekkor már a nyugati művésziskolának,
nem kell okvetlenül keletre menni palástunk
mesteréért sem. Nagybecsű ereklyévé teszi
a palástot az is, hogy a kor szokása szerint

Tury Gyula.

932. XII/11

MAGY

Meghalt Tury Gyula festőművész

A magyar festészet egyik kiváló képviselője, *Tury* Gyula festőművész, rövid szenvedés után az *Uj Szent János*-kórházban váratlanul elhunyt. *Tury* Gyula 1866-ban Cegléden született. Tanulmányait *Lotz* mesteriskolájában és a bécsi *Eisenmengernél* végezte. Kitünő művészi alkotásainak elismeréseül legutóbb az állami aranyéremmel tüntették ki. Holttetemét vasárnap délután fél négy órakor a Kerepesi-ut melletti temető halottasházában szentelik be és onnan az alsóausztriai Dreistaetten községbe szállitják örök pihenésre. A *Thallóczy Lajos Társaság*, amelynek *Tury* Gyula régi és kedvelt tagja volt, koporsójára koszorut helyez és nevében *Medgyaszay* István müépitész fog bucsubeszédet mondani.

Tury Gyula különösen az egyházi festészet terén tünt ki maradandó alkotásokkal. Tőle való a budai királyi várpalota Szent István kápolnájának hires oltárképe. Falfestményei a legkiválóbbak közé tartoznak s ezek közül különösen nagy értékkel bir a pannonhalmi apátság káptalani termének falképei. A megszállott területen számos templomot és kápolnát *Tury* Gyula oltárképei diszitenek. Sok festménye a *Szépmüvészeti Muzeumban* nyert elhelyezést, sőt, az *Elhagyott bánya* cimü müve a hires olasz *Morosini*-galériában látható. *Tury* Gyula halála nagy vesztesége a magyar festészetnek, melynek mindig lelkes, nagy harcosa volt.

M. 932. XII. 11.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZEI

Elbocsátásra ítéltek

Tury Gyula.

PH. XII. 10

Tury Gyula festőművész 67. éves korában az uj Szent János-kórházban pénteken meghalt. Beszentelése a Kerepesi-uti temető halottasházában vasárnap délután fél 4 órakor lesz, ahonnan Ausztriába szállitják.

PH. XII.10.

Nem új fogalom az, hogy vanna
akik zsenijük kis részét mentik át
sítik műveikben. Nem is tékozló, cs
bőkezű voltál azokkal, akik közeled

Ha volt tanítványaid megjelent i
nem tetszett valamelyik, nevetve mondtad, de kissé bosszúsan: ez félrefogalmazott. Igen, Laci bácsi, félrefogalmazott a halál, nem a műveidre tette föl az utolsó ékezetet, hanem az életedre.

Búcsúzunk Tőled, döbbenetesen számolgatva, mit és mennyit kaptunk Tőled mi, akik forrófejű kamaszként mindent tagadni akartunk, ami nem mai.

Ahogy nagy esők, tavaszi olvadások parányi morzsákat hoznak régen volt emberek csontjaiból a temetőárkon alá, ugyanúgy hozza majd, kamaszkorunkról beszélgetve, nevedet és nevetésedet tanítványaid közé az „emlékszel arra" kezdetű emlékezés. Búcsúzóul Listi László költőnket idézném:

Fut s fárad az ember, mint romlandó kender,
ki vízbe áztattatik,
vagy mint mezei fű, ki kikeletbe jű,
szépen tündököltetik, mint tóra a halász,
de eljő kaszás, hamar learattatik.

Nyugodj békében, Te, aki mindenkivel békében akartál élni, s most összebékéltél a halállal.

VÁRI ATTILA

Elhangzott Kocziány László sírjánál, a marosvásárhelyi temetőben.

Úgy és em

Sokféle indítéka lehet a
nak — az önigazolás szánc
kától a magamutogató fit
tatásig —, hogy bizonyos e
berek életük alkonyán tol
ragadnak és papírra ve
emlékeiket, elmondják élet
történetét. Kétségtelen viszo
hogy a maradandó és számo
tartásra méltó emlékiratok
önéletírások valamiféle font
üzenetet szeretnének közve
teni az utókor számára.
mán József egykori vasmu
kás, a munkásmozgalom v
teránja, akinek *Árnyékos*
dal című önéletírása a köz
múltban jelent meg a Kri
rion Könyvkiadónál, a ma
célkitűzését így fogalma
meg: „A régi időkre már cs
az öregek emlékeznek. Pe
jó tudni, honnan indultu
enélkül nehéz megérteni
mát s nehéz megsejteni a sz
letö holnapot."

Nem vitás, hogy a múlt,
kezdeti célkitűzések ismere
valóban segítségünkre lehet
ma megítélésében és a szü
tö holnap megsejtésében,
csak egy feltétellel: ha az e
lékíró mind a múlt, mind p
dig a jelen megítélésekor s
gorúan tárgyilagos és kegy
lenül őszinte önmagával s m
sokkal szemben is. A tárg
lagosság és az őszinteség
önéletírásban, persze, n

Arad és környéke történetéből

Imreh István cikkének folytatása az 1. oldalról

döbenettel veszi tudomásul, hogy Apatelkén „szüret alkalmával 200—300 akós hordókat is készítettek." (Ne feledjük, 56 literes akóval számoltak.)

Az irodalomtörténetben rangot biztosító az, hogyha az író új típust, réteget, új arculatú népet elsőként énekel meg. Hadd járjon ki hasonló dicséret Kovách Gézának azért az érdeméért, hogy az Arad vi-

Más feudális világ ez, más szereplőkkel, mint amilyen az, amit Erdélyben megismerhettünk. Itt már a tőke indul földszerző harcba és az olcsó termelőeszközből kíván magas profitot kisajtolni, míg másutt kínos-keserves, jobbágysanyargató módszerekkel próbál az önellátó középkoriságból piacjáróvá alakulni a vészesen eladósodott földesúri birtok.

Ennek a sajátos erőteljesen

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-095, 337-748, 340-725

Utunk
·77 ü 18
Turós László

1021

Turós László: 1907

Tury Gyula

— **Tury Gyula és Révész Imre festőművészeknek a kis állami aranyérmet adományozta a kultuszminiszter.** A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint a Hivatalos Lap közölte, *Tury* Gyula és *Révész* Imre festőművészeknek eddigi munkálkodásuk kiváló művészi értékének elismeréséül az állami kis aranyérmet adományozta. A két kiváló és érdemekben valóban gazdag képzőművész kitüntetése művészkörökben általános megelégedést keltett, mert ugy *Tury* Gyula, mint *Révész* Imre jelentős szerepet tölt be festőművészetünkben és számos szép sikerre tekinthetnek vissza. *Tury* Gyula legkiemelkedőbb freskófestőink egyike, akinek nem egy alkotása örökbecsü értéke marad a magyar művészetnek. *Révész* Imre különösen mint tájkép- és zsánerfestő érte el azt a magas rangot, amelyet művészeti társadalmunkban betölt. Mind a két művészt méltán érte ez a kitüntetés, amellyel a kultuszminiszter honorálta munkásságukat.

NU.932.IV.19.

KELET év, hó nap	Hivatkozás	TÉTEL

[redacted] % *kamat*

Szatmár

LEJÁRAT		Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG	
év, hó	nap			Pengő	f.
				1200 —	
				4601	92
				5801	92

TÜRY *Gyula*, festő, * Cegléd 1886 júl. 14, † 1932 dec. 9. Budapesten és Bécsben végzett tanulmányai után állította ki első Hazatérő novicius c. életképét, azután főképp templomi ké-

peket festett (Budapest, Pozsony, Nagyvárad, Jászladány, Pannohalma, Soroksár, Újszász, Gyöngyös), a Lotz-iskola hagyományainak értelmében. Fenyvesek, Fiumara és Lacroma c. olajfestményei a Szépművészeti Múzeumban vannak. Elhagyott bánya c. képe a Morosini képtárban, Fenyves táj c. képe a Fővárosi Képtárban.

R. 3 II 553/

Festészet

„Szt Gellért" c. kép.

(Túry Gyulá-tól).

Kr. V. 222/1898.

1898. márc. 6.

Túry Gyula festő;
(Bécs.)

K. T. 222/1898.
1898. márc. 6.

Turmayer Sándor: „Pala utca

Magyar Nemzet.
1946. VI. 23; II. évf. 137.
(: Bezámoló :)

Turmayer Sándor: „Tabáni vénlet."

Meszár Mamut.

1946. VI. 23. / II. iof. 137. n.

(:Bezámolé:)

Tuesmayer Sándor: „Velencei vén".

Meyer Manuel.
1946. VI. 23.; II. évf. 137.
(: Bezámolé :)

Turmayer Sándor: „Hadnagy utca."

Megyer Nemzet.

1946. VI. 23; II. évf. 137.

(: Bencsmoló :)

Turmayer Sándor: „Genovai utcakép.“

Magyar Nemzet.
1946. VI. 23.; II. évf. 137.
(: Dercsényi :)

Turmayer Sándor: „Milánoi rész."

Magyar Nemzet.
1946. VI. 23; II. évf. 137.
(: Benémolé :)

Turmayer Sándor

Katol.Szemle.1931.II.522-39.l.

MDK

Tull Ödön, festőm.

150.	Tanulmány.	Olf.
151.	Tarnócai részlet.	Olf.
152.	Tanulmány.	Olf.

Mücs.-OMKT Hegedüs László és Tull Ödön hagyat.kiáll.
1912 márc. Kat. 35.l.
Akv.- és Paszt.festők Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollekcióiból rendezett kiállitás.

Turmayer Béla

festő

1909-1911

Éimisk 1930

89. l.

Jogalmazvány

...tartás

...mazottainak a magyar Királyi Minin-
...n rendeletének 4. §. 3. pontja értel-
...mellékjárandóságokról..

...i		évi mellék járandóság	a fizetés és lakáspénz összegének megfelelő százaléka	Jegyzet
...lkás-...énz	együtt összesen:			
(5×4) ...73·00	7705·00	(16×10) 160·00	2·1 % ra	1931/32.
(4) ...12·00	4692·00	(52 hét idő) kereken 1500·00	32 % ra	Költség-vetési évben.

NYOMTATVÁNY

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula ~~úrnőnek~~ *úrnak*

Budapest

XI *ker.*, Lágymányosi ~~út~~ *utca* ~~tér~~ 16. *sz.*

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda,
Budapest, IV., Prohászka Ottokár u. 6.

MEGHIVÓ

TURMAYER SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZ

TABÁNI ÉS OLASZORSZÁGI MŰVEIBŐL RENDEZETT

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

AMELYET 1946. ÉVI JUNIUS HÓ 23-ÁN, VASÁRNAP 12 ÓRAKOR

DR. BALOGH ISTVÁN

MINISZTERELNÖKSÉGI ÁLLAMTITKÁR

NYÍT MEG A

SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12. FÉLEM.

TISZTELETTEL:

ARÁNYI ÁRPÁDNÉ SZALMÁSSY ZSIGMOND

IGAZGATÓK.

A kiállitás megtekinthető: 1946 julius hó 3-ig
naponta 10—5 óráig, szombat, vasár- és ünnepnap 10—2 óráig.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán *úrnak*
úrnőnek

„MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK KFT.
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS U. 12
FÉLEMELET
TELEFON: 1-895-54

Budapest

VI ker. Andrássy *út* 75 *sz.*
utca
tér
I. 110

MEGHÍVÓ

TURMAYER SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA, 1937. FEBRUÁR HÓ 21-ÉN DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR A „MŰTEREM“ KIÁLLÍTÁSI TERMEIBEN.

TISZTELETTEL

TURMAYER SÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ.

KATÓ KÁLMÁN
A „MŰTEREM“ MŰVÉSZETI VEZETŐJE.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ FEBRUÁR 21-TŐL MÁRCIUS 3-IG NAPONTA 9—6-IG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10—2-IG.

EZEN MEGHÍVÓ A KIÁLLÍTÁS TARTAMA ALATT BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

Kiváló tisztelettel
AZ ELNÖKSÉG.

Folyó évi tagsági díj . . . 10 P
Tagdíjhátralék 1932. évről 10 „
„ *1931.* 10 „
Összesen: 30 *P*

18.670. – K. M. E. Ny.

Turn Taxis Margit
hercegnō

l -

Müv. Kronika
1904. 9.u. 10.l

MDK

Turn István

korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1907-től.

69.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

MDK

Turn István, korongos

1907-töl a Zsolnay gyárban dolgozott össz. kb.
18 éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivite-
Pécs.1949.ápr.12. lzöi.

MDK
MDK

Turn István

korongos élmukás

1951-ben az államosított Zsolnay-gyár
"Nemzeti Vállalatnál"

termelési felügyelő

78.o.51. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Turn István

MDK

korongos

a Zsolnay-gyárban 1945 óta főkorongos

76.o. 36. jegyzet

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Turmezey Béla, butorterv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.1.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....*úrnak*
úrnőnek

„MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK KFT.
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS U. 12
FÉLEMELET
TELEFON: 1-895-54

Budapest

.....*ker.*.....*út / utca / tér* ..... *sz.*

Turmayer Sándor

MEGHÍVÓ

TURMAYER SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA, 1937. FEBRUÁR HÓ 21-ÉN DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR A „MŰTEREM“ KIÁLLÍTÁSI TERMEIBEN.

TISZTELETTEL

TURMAYER SÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ.

KATÓ KÁLMÁN
A „MŰTEREM“ MŰVÉSZETI VEZETŐJE.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ FEBRUÁR 21-TŐL MÁRCIUS 5-IG
NAPONTA 9–6-IG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10–2-IG.

EZEN MEGHÍVÓ A KIÁLLÍTÁS TARTAMA ALATT BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

TURMAYER SÁNDOR

Nr. 71. Olajfestmény. Nervi. 47 x 62 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota.
Veszélyeztetett Magángyűjtemények Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

TURMAYER SÁNDOR

Nr. 71. Olajfestmény. Nervi. 47 x 62 cm

TURMAYER SÁNDOR

Nr. 13. Olajfestmény. Falusi utca. 60 c 82 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota

Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. Iparmüvészeti Muzeum, Adattár/

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА

№ 13. Слушали: Выписки из протоколов от 28 и 28 ноября

Выписка № 1 из протокола № 7 заседания рабочей

Turmayer Sándor

gyüst. kiáll. a
Fészek Klubban

1930. okt.

erőd
a

Rajzoltatás
1930. 107. l

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Turmayer Sándor

Koll. Kiáll. Gyulán
1929. okt.

Képzőművések
1929. 220 l.

DE SOWIE DIE GELEHRTEN DER

NDTEN WISSENSCHAFTEN ZUM

ß für Archäologie Berlin

August 1939

INZULADEN

n Algier im Jahre 1930 hatte beschlossen, den
ißt im Jahre 1933, vorbehaltlich der Zustimmung
. Die Absicht Deutschlands, zu diesem Kongreß
nicht verwirklichen lassen. Nunmehr lädt die
Internationalen Kongreß für Archäologie nach
egt in den Händen des Archäologischen Instituts
1.

e und der verwandten Wissenschaften Gelegen-
der Forschung auszusprechen. Der Tradition

Turmayer Sándor

Szerepelt a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Turmayer Sándor

Alkotásával szerepelt a Képzőm.Társ. Tav. tárlatán.

P.H.932.IV.24.

Turmayer Sándor

Alkotásával szerepelt a Képzőm.Térs. Tav. tér-
latán.

P.H.932.IV.24.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Turmayer Sándor

Snerepelt a Múcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Tirmayer Sándor festő

Műcsarnokban a nagy magyar kiállításon neve szerepelt.

EK. 932. II. 21.

Turmayer Sándor.

— **Kiállítások.** (Képkiállítás Ujpesten.) A Műcsarnok tárlatairól már ismert Turmayer Sándor festőművész, Dános Dezső társaságában, az Ujpesti Közművelődési Körben műveinek ujabb gyüjteményét mutatja be a közönségnek. Arckép, zsáner- és tájképek teszik a falakat változatossá, melyek mindegyike alapos művészi készségről és tudásról tesz bizonyságot. A kiállitás január 2-ig van nyitva. — Merényi Rudolf festőművész festményeiből és grafikai anyagából kiállitást rendezett. Az értékes művészi munkák megtekinthetők naponta 9—2-ig. Akácfa-utca 15. sz., V. emelet.

PH. 932 XII 20

PH. 932. XII. 20.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P.H. 1931. IV. 25.

M.D.K.

Thurmayer Sándor festőművész

A.K. sign.-val „Turay mint rákospalotai költő" cimmel ir Turay Idáról, aki leánya a festőművésznek.
Fényképfelvételen a lap bemutatja a művészt munkaközben, amint leányát Turay Idát rajzolja

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. febr. 3-9.
VII. évf. 6. sz.

Turmayer Sándor

Szerepelt a dűcsarnok Tavoszi tárlatán.

P. H. 1931. IV. 25.

Turmayer

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

8 Órai Ujság
1934.I.14.

Tarnmayer Sándor

szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

N. h. 1935. X. 8.

Turomayer Sándor

szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

PH 1935. X. 5.

Turmayer Sándor

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Turmayer Sándor

festőművész

Téli Kiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel:
Konstrukcióban nyugodt olaj-tanulmánya.

Magyar Hirlap
1934.I.14.

Turmayer Sándor

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Erőteljes portrait-tanulmánya.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Turmayer Sándor

Szerepel a kelszamati Kereskedelmi Kaszinóban rendezett kiállításon

Magyarság 1927 X. 7

Turmáyer Sándor.

A kecskeméti művéntelep tagja.
Szerepel a szentesi: képzőművészeti
kiállításon

Magyarság 1927 IX. 28

M.D.K.

Turmayer Sándor festőművész

"Az elmult héten Turmayer Sándor fedtőművész kollektiv kiállitást rendezett a Fészekben"- jelenti a lap a művész egyik képe alatt, amelyet "A lányom" cimmel bemutat a lap. A művész leánya Turay Ida szinművésznő.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 193o. okt. 12-18. XX. évf. 42. sz. 19. lap

Turmayer Sándor MDK

Széles Sándor arcképe, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Turmayer Sándor

— **A Fészek Klub kiállitásai.** A Fészek Művészek Klubja, mint minden évben, ugy az idén is október 1-én nyitotta meg festőművész tagjainak sorozatos képkiállitásait. Az első kiállitást *Turmayer* Sándor festőművész rendezi. A kiállitást barki belépődij nélkül megtekintheti naponta fél 6-tól 8 óráig a Fészek Klubban, VII., Kertész-utca 36. szám alatt.

N.U. 930. X. 4.

Turmayer Sándor

festő

rod.

Uj Ember

1946. jun. 30

(-s): T. tabáni

és olaszországi képei.)

(A Szalmássy-

Galeriában.)

Földtani Intézet IX. 75.

MDK

Turmayer Sándor

Rónay K.: Az 1939-es Szalon. Képes Krónika 1939. 63-64.l.

MDK

Thurmayer Sándor festőművész

1927-ben a kecskeméti művésztelepen tartozkodott.

Bende János: Vidéki centrumok.

Képzőművészet, 1927. 2.sz. 28.l.

MDK

Thurmayer Sándor

Képzőművészet 1927. 5. sz. 31.1.

M.D.K.

Thurmayer Sándor

A "Fészek"-ben rendezett kiállitásáról ad hirt a lap, amelynek egyik érdekessége a müvész leányának, Turay Idának portréja.
Repr.

Szinházi Elet. Bp. 1931. nov. 15-21. XXI. évf. 47. sz. 57. lap.

MDK

Turmayer Sándor, festöm.

Szilágyi Pista arcképe.

Képzöm.Társ. tav.kiáll. 1929. Kat.26.1.

MDK

Turmájer Sándor

A sikló feljárata. Olajfm. 40x50. Jelzett.

Árverési Közlöny, 1936. 2.sz. 54.lap

MDK

Turmayer Sándor, festöm.

Tájképek, uccarészletek az ö kedvenc müfaja. Szin és forma meglepően hangulatos egységgé forr össze nála. Néhány figurális tanulmánya rajzkultúrája mellett tamuskodik.

/-ó-s/ : A Fészek Club kiállitásai.

Képzömüvészet ő 193o. 34.sz. 224.l.

MDK

Turmayer Sándor

Egyik vendége a Gyulán létesitett nyári festőtelepnek.

Csallóközi Farkas F.: Nyári festőtelepet létesit Gyula társadalma.

Képzőművészet 1928. 8-9.sz. 107, 108.lap.

MDK

Turmeier Sánior,festöm.

986. Tájkép. Olf. J.l.j.

Árverési Közlöny.1929.-ápr. 3.sz.-a. 37.l.

MDK

Turmayer Sándor

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata.
Képzőművészet 1929. 144.l.

MDK

Turmayer Sándor /Kecskemét/

Résztvett a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiáll.-án.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiáll.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

MDK

Turmayer Sándor

Művével résztvett a Nemzeti Szalon "Magyar Nép" cimmel rend.III.kiáll.-án.

/-sly./:"Magyarország a képzőművészetben".

Esti Kurir,1940.febr.20.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet. Ujság 1938. jan. 1.

MDK

Turmajer Sándor, festöm.

A sikló feljárata . Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márv. 76.sz.2.rk.sz. 54.l.

Turmayer Sándor MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállítás

Turmayer Sándor MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Turmayer Sándor

Tanulmány

KMTárs. 1927. őszi kiáll. kat. 11.l.

Turmayer Sándor, festőm. MDK

465. Arcképtanulmány.

Olf.-k, vizf.-k, szobormüvek és plaketteK.
Képzöm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 22.l.

Turmayer Sándor, festőm. MDK MDK

Olf.-k, vizf.-k, pasztellek.

317. Kecskeméti tájó
334. Kecskeméti táj.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 19.1.

M.D.K.

Turmayer Sándor festőművész

"Turay Ida és Tabódy Klára édesapja... két lányát és vejét Békeffi Istvánt festi meg közös képen"-irja a lap a "Magyar csak tudja..." c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1934. febr. 11-17. XXIV. évf. 8. sz. 26. lap

MDK

Turmayer Sándor festő

Műveivel résztvett a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.tárlata.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

MDK

Turmayer Sándor

Vasárnap nyilt meg Turmayer Sándor kiállitása.
A Reggel 1937. febr. 22.

MDK

Turmayer Sándor, festöm.

egy portréja arról tesz tanuságot, h. a tehetséges
piktor egyre feljebb jut a piktura rangrétráján.

Műcsarnok. Jubiláris kiállitás.
Képzőművészet. 1931. 37.sz.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Turmayer Sándor, festőm.

174.	Tabáni részlet.	Olf.
175.	Olasz táj.	"
176.	Lányarc.	"

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun.10.-25.-ig.

Turmayer Sándor

Petőfi Gábort lefestette az ermer-
rajában.

Várnai Zseni, Fényben, viharban, Bp, 1958,

511.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

MDK

Turmayer Sándor

Tabáni részlet

Művész Kurir 1938. 1-2. sz.

Turmayer Sándor

MDK

Tanulmány

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Turmayer Sándor

MDK

Tabáni részlet

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Turmayer Sándor

Műveivel szerepelt a gyulai művésztelep kiállításán.

Képzőművészet, 1930. 39.sz.

MDK

Turmayer Sándor

Női arckép, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 47.l.

Turmayer Sándor MDK

Arcképtanulmány, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Turmayer Sándor

MDK

Kecskeméti táj, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállítás

Turmayer Sándor MDK

Kecskeméti táj, olf.

Műcsarnok 1927/28. téli kiállitás

MDK

Turmayer Sándor, festöm.

Kertrészlet házzal..	Of.
Monreáli templomrész.	"
Monreáli templom látképe.	"

Nemz. Szal. -1919.okt.kiáll. Kat. 15.1.

MDK

Turmayer Sándor

Tanulmány.

Az 1934.évi téli kiáll.tárgym.Jan.14-
febr.11. Képzőm.Társ.

MDK

Turmayer Sándor

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata.
Képzőművészet 1928. 12. sz. 187.l.

MDK

Turmayer Sándor, festőm.

17c. Tabán.

KMTárs. 1938. Téli tárlat. Kat. 12.1.

MDK

Turmayer Sándor

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1934. 38.1.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 13.1.

MDK

Turmayer Sándor

Margithid

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 66.l.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1931. 41. sz. 143.1.

MDK

Turmayer Sándor

Az alagut télem, of.

Ernst Múzeum aukciói XLV. /1930/. Gróf Zichy Béla hagyatékából. 41.l.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 13.1.

MDK

Turmayer Sándor

A Nemzeti Szalon téli tárlata. Képzőművészet 1933. 57. sz. 38.l.

Turmayer Sándor

Leányarckép olajf. Mgt.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalógusa. 1920. Május. 22. l.

Turmáyer Sándor MDK

Arcképtanulmány, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Turmayer Sándor

Három téli kiáll. Csaléközi Farkas L.: Mücsarnok
Művész-Élet 1933.II.2.sz. 3.l.

MDK

Tumayer Sándor, festőm.

5e2. Arcképtanulmány. Olf.

MKT. 1913. tav.kiáll. Kat. 71.l.

Turmayer Sándor

MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Turmayer Sándor

A Gyulán létesitendő nyári művésztelep vendége volt.

Csallóközi Farkas Lőrinc: Nyári festőtelepet létesit Gyula társadalma.

Képzőművészet, 1928. 107-108.l.

MDK

Turmayer Sándor, festőm.

jó képpel van képviselve. Művészetének javát adta.

/gy./:A Műcsarnok téli tárlata. Képzőművészet. 1929. 16.sz. 25-28.l.

MDK

Turmayer Sándor, festöm.

egy jó képe nyert az V. teremben elhelyezést.

Chronique: ?
Műcsarnok. - Téli tárlat.
Képzőművészet. IV.évf.26.sz. 28.1.

Turmayer Sándor festőművész

A művész leánya, Turay Ida tekinti meg atyja kiállitását. A lap felvételen mutatja be a tárlat egy részét a festőművésszel és leányával együtt.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. febr. 27. XI. évf.
9. sz. 39. lap.

Turmayer Sándor festőművész

Kiállításáról a lap bemutatja leányáról, Turay Ida szinművészről festett képét és tárlatának egy részletét.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 22. X. évf. 9. sz. 14. lap.

Turmayer Sándor

Turmayer Sándor (1879–1953): festő. 1946-tól Itáliában élt. Naturalista csendéleteket, tájakat festett.

Mihályfi Ernő:Müvészek,barátaim Bp.1977.Corvina

Turmayer Sándor

MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállítás

Turmayer Sándor MDK

Gyulai utcarészlet, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Turmayer Sándor

Reé Rudolf arcképe, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállítás

Turmayer Sándor MDK

Martin bácsi, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Turmayer Sándor MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Turmayer Sándor MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállítás

Turmayer Sándor

MDK

L. Reé Rezső, olf.

Miesarnok 1932/33 téli kiállitás

Turmayer Sándor MDK

Parasztmenyecske

Mücsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

MDK

Turmayer Sándor festő

Alt-Palermo

Kriegsgefangene

Alt-Budapest /Taban/ mit königlicher Burg

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln,
Rathaus-Galerie 1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Ponty utca

Budai Vigadó

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt. képkiállitására a Fészek Klubban 1930. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Szicilisi kertész II.

Cigányfiu

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt. képkiállitására a Fészek Klubban 193o. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Conca d'oro Palermo felett

Önarckép

Pénzügyminisztérium

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt. képkiállitására a Fészek Klubban 193c. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Meine Freund, Bildhauer Vigh

Selbstbildnis

Budapest, an der Donau

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln,

Rathaus-Galerie 1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Waldteil in Kecskemét

Alt-Budapest /Taban/

" " Döbrentei-Platz

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln,

Rathaus-Galerie 1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Charakterköpfe

Meine Frau und Tochter

Meine Tochter Clara

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln,

Rathaus-Galerie 1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Mädchenkopf

Alt-Budapest mit Fischerbastei

Budapest - Innenhof

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln,

Rathaus-Galerie 1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Venedig

Mailand, Kirche San Lorenzo

" Poslaghetto

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie
1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Mailand, hinder dem Dom

Atelier-Ecke

Mailand, Domplatz

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie
1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Florenz, Ponte Vecchio

Wien, Karlskirche

Mailand, Naviglio

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie
1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Mailand, Alzaia Naviglio

" hinter dem Spital

" Naviglio San Christoforo

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie
1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Mailand, Kirche S. Ambrogio

Selbstbildnis, repr.

Árpád-Strasse, " /Ujpest/

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie
1968. ápr.

ADK

Turmayer Sándor festő

Wien, Karlskirche, repr.

Mailand, Naviglio San Christoforo, repr.

Alt-Budapest, Alte Hauptstrasse, "

Meine Frau und Tochter, "

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie
1968. ápr.

MDK

Turmayer Sándor festő

Erzsébethid

Annatemplom

Leányom arcképe

Budai Dunapart

Pala utca

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt.képkiáll.-ra a Fészek Klubban 193o. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Siciliai táj

Hadnagy utca 1.

Naputcai udvar

Hunyadi János ut

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt.képkiállitására a Fészek Klubban 193o. okt.

MDK

Turmayer. Sándor festő

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt.képkiáll. Ra a Tészek Klubban 193o. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Müterem rész

Olasz fickók

Szebenyi Antal tér

Szabadság tér

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt.képkiállitására a Fészek Klubban 1930. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie 1968 ápr.

Meghivó T.S. gyüjt.képkiáll. a Festők Klubban 1930. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Hadnagy utca II.

Margithid

Leányarc

Gyermekarc

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt.képkiállitására a Fészek Klubban 1930. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-
Meghivó T.S. gyüjt.képkiállitva 1960. ápr. Klubban
193o. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Gellérthegy

Kugli parti olasz fogságban

Krisztina-körut

Leányakt

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyujt.képkiállitására a Fészek Klubban 1930. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-
Meghivó T.S. gyüjt.képkiáldvir 1968 Fénipr. Klubban
193o. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Virágcsendélet

Vilmos császár ut

Iskola utca

Sziciliai kertész I.

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt.képkiállitásra a Fészek Klubban 1930. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-
Meghivó T.S. gyüjt.képkiáll.-ra 1965 Fésápr. Klubban
193o. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Férfi arckép

Várbazár

Gülbaba utca

Plein air iskola

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln, Rathaus-Galerie, 1968. ápr.

Meghivó T.S. gyüjt. képkiállitására a Fészek Klubban 193o. okt.

MDK

Turmayer Sándor festő

Alt-Budapest /Taban/, Alte Hauptstrasse

Ujpest, Arpád-Strasse

Onkel Martin

Turmayer S. kiáll. Kunstamt Neukölln,

Rathaus-Galerie 1968. ápr.

Turmayer Sándor

Szül. Orosháza 1879,
Sept. 20. Rk. okl. tanító
1898/99 I-II. I. é. mú-
vesznov.

Technologiai iparmuzeum, m. Eir.

V. 310.

Turmayer Sándor

1911. máj. jún. Kiáll. Nemzeti Szalon
Ozorona, olaj. 300.–
1913. ápr.–máj. Kiáll. Nemzeti Szalon
Tanulmány, olaj. 300.–

– falusi III. 53. –

Népkönyvtári ügy fejlesztése III 52.

— — városi III. 53.

Turmayer Sándor

1905. őszi

kiállt Nemzeti Szalonban

Tanulmányfej, olaj.

80 K

Hódmezővásárhelyi Kaszinóegyesület

V. 222.

Turmayer Sándor

szul. Oroshaza 1879

szept. 20.

1899/900 T–II. vendéglat.

682 A. n. y. cehbuchtg

	"	a ktári javból	500	"
		a rtári "	300	"
		a nri "	200	"
		a tri "	200	"
		összesen	1200	"
		a ktári javból	800	"
	"	a rtári "	200	"
		a nri "	300	"
		a tri "	400	"
		összesen	1700	"
tár	"	a ktári javból	400	"
	"	a ktári javból	200	"
		a nri "	300	"
		összesen	300	"

Turmayer Sándor

1922. máj. MROE

kiáll. Nemzeti szalonban

3 olajf.

Castelnuovo Péter II. 196.

Turmayer Sándor

1919. okt. Eiáll. N. Szalon

Kertrészlet hazzal, olaff. 1500.–

Monreáli templomrész

olaff. 1500.–

Monreáli templom

lászkepe, olaff. 500.–

~~Arch. Kožl. VII. 191.~~

Turmayer Sándor

1920 jan. febr.

ki. ll. Nemzeti szalonban

Kertrészlet, olaj. 1500.–

1920. máj.

ki. ll. Nemzeti szalonban

Leánykarckép, olaj

1920. szep. n. o.

Arckép, olaj.

1921. szept. n. o.

Olasz tájkép. olaj. 3000.–

Lelet, felsöbalogh VI. 84.

Turmayer Sándor

festő szul. 1879 Orosháza

ivód

Krück II. 657 l.

~~Bezerédj István, főispán II. 240~~

Turmayer Sándor

Mussarnik festi Rákospalota.

1926. őszi kiáll. 263, 407

1927. tav. kiáll. 93

1927. őszi kiáll. 239, 574

1927/28. téli kiáll. 317, 334, 405

1928/29. téli kiáll. 572

Krisztina körút 89

1929. tav. kiáll. 446

Vastagh Görgy: Bacchanalia 576 (
2588 (392). — Kárvallott origány 5
1552 (128).

Turmayer Sándor

Műcsarnok festő · Rákospalota

1911. tav. Csák - 570

1913. tav. Csák - 502

Zabla, XV: 7. VI. 138.

Turmayer Sándor

Tabody Klára festőművésznő apja; festérnete sö-
sen katott leányáéra.

XX. századi magyar származású művészek külföldön.
Bp. Műcsarnok, 1970. Bev.: Dr. Bognár József. 68. l.

Tormayer Sándor

l.

Művész-Élet

1933. 10-11. sz.

3. l.

5. l.

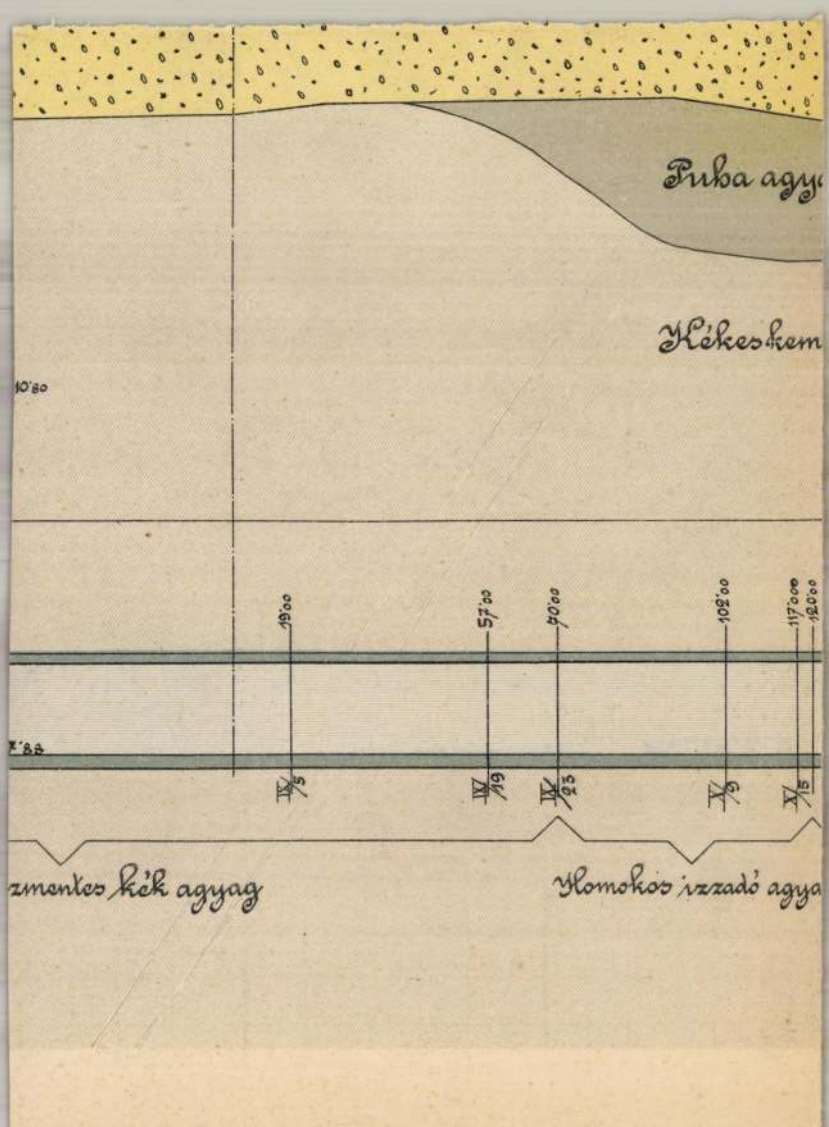
Puha agy
Kékeskem
10'80
19'00
57'00
70'00
102'00
117'000
120'00
IV/5
IV/19
IV/23
V/9
V/15
zmentes kék agyag
Homokos izzadó agya

Turmayer Sándor

festő Kecskeméten

Cigányleány c. olaff.

Képrőművészek Vidéki Kö-
vetsége 1928. évi tárla-
-tán

Duna X.52.

Turmayer Sándor

1898/99 – 1899/1900

1902/3 – 1905/6.

1925/26. R. T.

Ferkèpzomfoiskèvk

143.l.

Turmayer Sándor

festői naturalizmus

~~Műcs. Kiá..., tól~~
Pipics 48. l.

BUDAPEST

V.

Lipótvárosi bazilika

Buda-pesti templomépítési bizottmány
VV 1863, 267 l.
A pest-lipótvárosi templom. VV 1863, 287 l

Fürmayer Sándor

festő

Műcs. kiáll. 1911 tél
Pipics 12. 1.

Turmayer Sándor

kell. kiáll.
Mütterem.

cód
z
Újság. 1937. febr. 21.
(e.a.: T. S. fest-
menyei.)

Turmayer Sándor

M. Képzőm. Egyes. tagja.

KMTÁRS művesoptok
1931 febr-márc kiáll.

III - 6.

1931. tav: kár. 288,
294, 305

1932. febr. - márc. kiáll -
241.

1932. tav. kár. 342

1932/33. téli kár. 666

Turmayer Sándor

festő

Arad

Világosság.

1946. jún. 26.

(Turmayer Sándor kiállítása.)

Turmayer Sándor

festő Rákospalota, Batthyány u. 57.
Műcsarnok

1930. tav. kiáll. 55,57

1930/31. jub. kiáll 682

1934. téli kiáll. 216.

Turkuaja Sándor
festőművész

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - szépen sikerült tanulmányával tűnik ki. —

Esti Kurir
1929 III. 3

Turmayer Sándor

koll. Eiáll. a Fesich-
klubban.

Képzőművészet
1934. 61. l

Turmayer Sándor

Tanulmány, okt.

Nemzeti Salon

M. Arcképfestők Társasága
repr. kiáll. kat.
1935. okt. 5-20.

Turmayer Sándor

koll. Eiall. a Mütterem-
ben.

Kornuk Szava

1937 márc. 16.

Turmayer Sándor

festő

koll. kiáll.

Műtermen 1936

Könyvtáramban

Tornyai Sándor

Virág, olaj.
Ráckospalotai utcarész, olaj.
Velencei rév, olaj.
Imádkozó, olaj.

H. Nemzeti Szalon

őszi kiáll. 1939. szept.

Turmayer Sándor

Tabáni részl., olaj.
Olasz táj, olaj.
Leányarc, olaj.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

TURMAYER SÁNDOR
133. Kilátás a Halászbástyáról, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar városok
1940. jan.

Turmayer Sándor

KMTárs 1940. A gyermek

Bakfisok

Gyermekfejek

Modori fajansz VI. 172

Turmayer Sándor

Résztvett a gyulai művészkolonia második tárlatán.

N.U.929.X.19.

Turmayer Sándor

Szerepel a hűcsarnok tér
tárlatán

Esti Kurir, 1938 II. 9

Turmajer Sándor festő

Képei a Nemzeti Szalon
téli tárlatán

Nyugat 1938 I. 25

Turmayer Sándor

Alkotásával szerepelt a Nemzeti Szalónban
a Független Művészek Társ.-nak kiáll.-án.

Uj Nemzedék, 930.X.5.

Turmayer Sándor

"Városrészlet" c. művével

szerepelt a Független művészek Társasága tárlatán.

P.H.930.X.5.

Tormayer Sándor.

Női arcképe szerepel az ifj. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán. (emlitve.)

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

Turmayer Sándor MDK

Tabán

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Türmayer Sándor

Kiállít

N. M. 932. IX. 6.

Turmayer Sándor

Kiállt

E.K. 932. XII. 21.

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuto

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Turmayer Sándor MDK

Pala-utca

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Turmayer Sándor

Kiallít

P.H. 932. XII. 20.

K é r d ő

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 ut.

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: .

Turmayer Sándor

Hüvösvölgyi Pleinair iskola kiállításán a Lipótvárosi Társaskör termeiben festményeivel szerepelt.

PH.929.X.1.

Turmayer Sándor festő

Szerepel „A nő a művészetben"
c. kiállításon a Műcsarnokban

Lysóg 1936 X. 24

Turmayer Sándor

Szerepel a „Mütekem"
csoport kiállításán

Magyarság 1937 X. 12

Turmayer Sándor

Szerepelt a Budai Szépművészeti Társulat kiállításán.

P. H. 1933. V. 2.

Turmayer Sándor.

A Lüncsornok téli tavlatán festményei szerepelnek.

Ujság, 1928. dec. 16.

Tumanger Sándor.

A Hirsemole téli tartatán fatmény
szepelnek.

Lisica, 1927. dec. 16.

Turner Antal
litografus
77 éves
(tüdőgyulladás)
+1957. X. 19.
Obudai Ujlemető

Halotti főkönyv
1110

Turner

Atmoszferikus müvészete vonzotta Szalai Zoltánt.

Dr. M. Kiss Pál: Szalai Zoltán kiállítása

Rajztanítás 1970/1-2 48old.

TURNER, szerszámkovács

Győri mester. A szerszámkovácsok céhére kivetett 10 Ft-os királyi adó így oszlott meg:

	1835/6	1836/7
Stader	4 Ft.	6 Ft.
Müller	3 Ft.	2 Ft. 30 kr.
Turner	3 Ft.	2 Ft. 30 kr.

Kitűnik, hogy Stádel volt a legkerestettebb iparos
316.old.

SIMAY JENŐ: Az első győri gyár története 313.old.

ARRABONA, Xantus János Múz. A Győri Múz. Évkönyve. XIX.
1871. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdával.

Turner

A szinek tudósa, alkmistája
józan szemlélője a tenncýetnek

Konnek

1974 X, 837 oldal

Turner MDK

Megnyitották a Kulturkapcsolatok Intézetében az Unesco reprodukciós kiállitást.Fenti művész is részt vesz munkájával.

Esti Hirlap 10 sz. 1959. jan. 13. 2 old.

Jogalmazvány

...tásügyi magyar királyi Ministerium!

Budapest

...i Ministerium 1932. évi 1700 M.E.
...dése
...ivatkozással, tisztelettel jelentem,
...lés műnaki hivatala által
...Jogamatosított helyreállítási
...évi julius hó 1-jétől az 1932.
...terjedő időben, a ~~[illegible]~~
...ünaki hivatala által, ~~[illegible]~~
...m alapján, teljesítek
...ben 1062 P. 81 fillér

Turnai Aliz

1916

Římisk 1930

89. l.

MDK

Turmayer K.,festö

Ujpesten lakó müvész.
A kiállitáson egész gyüjteménnyel szerepelt.

A Raffael-egyh kiállitása. 1912. /Ujpest-Rákospalota/
Az Ujság. 1912.dec.21.

Turmayer Nándor, festőm.

említést érdemel. A Neuw. Tárlat (évadkáró) a N. Szal.-ban.

P. H. 932 VI. 19.
(f. j.)

Turmayer Nándor

festő, tehetséges piktor.
Tavaszi tárlat a N. Szal.-ban.

(m.v.) N. U. 932. VI-19.

Turmann Ödön

rézm.

1897 – 1902

Éinisch 1930

89. l.

oktatásügyi minisztertől.

gett felhivom a Cim figyelmét, a m.
s más hatóságoknál tényleges szolgá-
osztályba sorozott havidijasok mel-
tárgyában, 1932.évi 1700 M.E. szám
y 1932.évi március hó 18.-i számá-
on életbe is lépett rendeletére.
végrehajtása iránt részletes utasi-
sen arra való tekintettel, hogy a
ében visszaható erővel bir, - ennek
megállapitom, hogy a kormányrende-
gyis folyó évi március hó 18- tól
ellékjárandóságot közvetlenül fel-
ig még kifizetésre nem került mel-

Turmayer

Független Művészek karácsonyi vásárán neve szerepelt.

M.930.XII. 13.

Turmayer

Önarcképpel szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Turmayer

Charcképpel szerepelt a Műcsarnok tav. tárla-
tán.

8.0.°32.IV.24.

Turmayer

"Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban" kiállításon neve szerepelt.

M.O.932.II.21.

TUZA LÁSZLÓ

Ntk. Kerámia St.

1977 - 2002

Bekegi Gyógyítója, Nagyrombat, 1702.

Tarnmayer Sándor

Szerepelt a Nemzeti Salon ~~tavasri~~ téli tárlatán.

N. M. 1932. XII. 25.

Tirmayer Sándor (Turmayer!)

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

EK 1932. XII. 25

Trsmayer Sándor

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

PH. 1932. XII. 25.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

M. 1932. XII. 28.

Turmayer Sándor

Képe nezepel a „hűtchem"
őszi kiállításán

Lipság 1937 X. 10

MDK

Turmayer Sándor

Arckép, of.

K.Társ. őszi tárl. 1920. szept. 26. l.

MDK

Turmayer Sándor

Pala-utca, of.

Horthy jub. kitüll. Mücs. 1939. dec.

12. 1.

MDK

Turmayer Sándor

Bohám szöglet
Szidi
Tanulmány, plainair fej

N.Szel.viáll. 1927. jun.

27. 1.

M.D.K.

Turmayer Sándor

592. Bakfisok.
594. Gyermekfejek.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 32. l.

MDK

Turmayer Sándor

Tanulmányfejek

Pihenő

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 6.l.
Mücs.

M.D.K.

Turmayer Sándor festőművész 1. sz. cédula

A Nemzeti Szalon alapitó, a Magyar Képzőművészek Egyesületének és a Független Művészek Egyesületének rendes tagja. Kiállit 1911 óta a Műcsarnok és Szalon tárlatain. Most tartotta nagysikerü gyüjteményes kiállitását a Fészek Klubban."

/A Művésztelep tagja/

Gyulai Művésztelep IV. kiállitásának katalógusa Gyula. 1931.

M.D.K.

Turmayer Sándor festőművész 2. sz. cédula

A Gyulai Művésztelep IV. kiállitásán szereplő művei:

34.	Csabai-ut	olajfestmény
38.	Galamb-utca	"
57.	Harruckern-tér	"
61.	Fekete Körös	"
68.	Galamb utca	"
73.	Göndöcs-kert	"
75.	Kastélypark széle	"

Gyulai Művésztelep IV. kiállitásának katalógusa Gyula. 1931

MDK

Turmayer S ándor

Tanulmány, of.

N.Szal. tav. kiáll. 1913. 25. l.

M.D.K.

Turmayer Sándor festőművész 3. sz. cédula

A Gyulai Művésztelep IV. kiállitásának szereplő művei:

77.	Csabai-ut	Olajfestmény
80.	Leányarckép	" m.t.
83.	Galamb-utca	"
95.	Galamb-utca	"
108.	Munkácsi-utca	"
112.	Corvin utca	"
116.	Galamb-utca	"
103.	Esős hangulat	"

Gyulai Művésztelep IV. kiállitásának katalógusa Gyula. 1931.

MDK

Turmajer Sándor, festö

Apacsok. Olf.

Nemz. Szalon.-Téli tárlat. 1938 jan.-febr. Kat.

MDK

Turmayer Sándor, festö

Tabán.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll. Bp.Mücsarnok. Kat.12.1.

MDK

Turmayer Sándor

Olasz tájkép, of.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

Turmayer Sándor

Dunai részlet

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.

16 l.

NDK

Turmayer Sándor

Férfifej

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept. 19.1.

MDK

Turmayer Sándpr

Önarckép

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.
15 l.

MDK

Turmayer Sándor

Tanulmány,

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.

8 l.

MDK

Turmayer Sándor

Tanulmány, of.

" "

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 18 l.

Turmayer Sándor

MDK

Albeker-vendéglő a Tabánban, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Turmayer Sándor MDK

Szilágyi Pista arcképe, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Turmayer Sándor

MDK

Utca Veneziában, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Turmayer Sándor MDK

Gülbaba-utca, olf.

Arcképtanulmány, olf.

Mücsarnok 193o tavaszi kiállitás

MDK

Turmayer Sándor MDK

Révész Vilma arcképe, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Turmayer Sándor MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

M.D.K.

Turmayer Sándor: Érdekes olvasmány. /Olvasó parasztlány. - A müvész tulajdona./

Szinnyomás, -- festménye után.

Panoráma. Bécs. 1927.aug.21. 34.sz. Boritékkép.

mDK

Turmayer Nándor, festö

Kigyó-utca.

Nemzeti Szalon. Tavaszi tárlat. 1933. június. cat.

MDK

Turmayer Sándor

Csabász Eliás kapitány arcképé, of.

Tanulmány, of.

" "

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj. 22 l.

MDK

Turmayer Sándor, festö

Heritz Oszkár arcképe.
Tabáni rész.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Turmayer Sándor,

Tanulmány.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat.1933.dec. . Kat.

MDK

Turmayer Sándor

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz.
II.1.

MDK

Turmayer Sándor

A gyulai művésztelep kiáll. sikere. Képzőművészet 1931. 36. sz. 18.l.

MDK

Turmayer Sándor festőművész.
A Nemzeti Szalon Tavaszi Tárlata.

Képzőművészet,1929.21.sz.144.l.

Furmayer Sándor festőművész

Parasztmenyecske

"Nő a művészetben" kiállitás katalógusa. 1936. Műcsarnok.

MDK

Turmayer Sándor, festöm.
Kecskemét.

Cigányleány. olf.

Nemz. Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek vidéki szövetségének I.kiáll.
1928. jan. Kat.

MDK

Turmayer Sándor, festö

Bakfisek.

Gyermekfejek.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat. 32.1.

MDK

Turmayer Sándor, festö

Gyulai utcarész. Olf.
Piazza S.Giovanni. "
Széles Sándor ur arcképe. "

Nemz.Szal.-A Független Müvészek Társ.-III.kiáll.

1930.okt. Kat.

MDK

Turmayer Sándor

Csibészek, of.

Halászbástya, of.

Férfi fej, of.

Műterem őszi kiáll. 1938. okt.

Turmayer Sándor MDK

Tanulmány

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Turmayer Sándor

Parasztmenyecske

Hiccarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

MDK

Turmayer Sándor,

A Műcsarnok látképe.
Műterem részlet.
Rácz Erzsébet urnö arcképe.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

MDK

Turmayer Sándor festő

A gyulai Művésztelep kiáll. sikere. Képzőművészet 1931. 36.sz.

MDK

Turmayer Sándor, festö

Rákospalotai utcarész. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Ösz Kiállitás. 1932.szept. Kat.

Turmayer Sándor MDK

Genovai utcarészlet

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Turmáyer Sándor

Arcképtanulmány.Olajf.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll. 71.l.

Turmayer Sándor

Festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel. Két velencei részlete.

Pesti Hirlap
1909.VI.16.

Furmayer Sándor

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Hangulatos velencei képe.

Esti Kurir
1929.VI.18.

Turmayer Sándor

Kazai Művészek Egyesülete a Tél. Társaban vásárolt "Utca Velencében" c. képét sorsolta.

PH. 929. XII. 22.

Turmayer Sándor

√ Magyar Országos Képzőművészeti Társulat téli kiállításain szerepelt.

EK.929.XII.22.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 órai Újság 1930. III. 15.

Turmayer Sándor

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.II.1.

Turmayer Sándor

festőmüvész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Szines, tanka Tűvárosi látkése.

Pesti Hirlap
1933.I.29.

Turmayer Sándor

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Egészen kiváló fővárosi vedutája szinte ajánlkozik muzeumba.

Esti Kurir
1933.I.31.

Turmayer Sándor

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

M. H. 1930. III. 15.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

P. H. 1932. XII. 20.

Turmayer Sándor

Tanulmánya nézetel a Nemzeti Szalon nagy tavasi tárlatáró

Magyarság 1927 VI. 16.

Turmayer Sándor

Bronzéremmel tüntették ki. Nemzeti Tárlat Ujpesten.

M.H.934.VI.15.

Turmayer Sándor

festőművész

Gyulai Művésztelep kiállítása - a városháza díszermében - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.XI.4.

Turmayer Sándor

festőművész

Gyulai Művésztelep kiállítása - a városháza díszteremben képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.XI.4.

Turmayer Sándor

festőművész

Gyulai Művésztelep kiállítása a városháza dísztermében - képével szerepel.

Magyarság
1930.XI.4.

Turmayer Sándor

festőművész

Gyulai Művésztelep kiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.X.31.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán

Újság 1926. X. 24.

Turmayer Sándor

Szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

PH 1926. X. 24.

Trummer Sándor

Szerepelt a Nemzeti Salon őszi kiállításán.

MM 1939. IX. 3.

Turmayer Sándor

Szerepelt az „1939-es Szalon" kiállításon.

NU 1939. VI. 11.

Turmayer Sándor

festőművész

Gyulai művésztelep megnyitása Gyulán a Göndöcs-park régi muzeumi épületében - résztvesz a telep munkájában.

Pesti Hirlap
1930.VII.11.

Turmayer Sándor MDK

Genovai utcarészlet

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Turmayer Sándor

Független Művészek Társasága Erzsébet körut 41. sz. alatti karácsonyi kiállitásán több budai városrészletével szerepelt.

PH.930.XII.13

Turmayer Sándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Karakter fejjel.

Pesti Hirlap
1930.VII.21.

Turmayer Sándor.

A Műcsarnok téli tárlatán munkája szerepel.

Magyarság, 1927. dec. 18.

Turmayer Sándor.

Műre szerepel az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

Turmayer Sándor

Jó arcképpel szerepelt.

M. Arcképf. T.-nak kiáll.-a.

Gy. T.: Őszi tárlat.

8. Ó. U. 931. X. 18.

Turnmayer Sándor

művei kiemelkednek a sorból

M. Arcképfestők Társ. - nak Kiáll. - a

(b. m.): Őszi párlat. - Pállya Celestin 50 éves jub. - a.

E. K. 931. X. 18.

Turmayer Sándor

budapesti látképpel szerepel.

(Králl. Nemz. Sz.)

(- -ó): Független Művészek Társasága.

P. H. 931. XI. 15.

Turnayer Sándor
a kiállítók legjobbjai közé tartozik.

N. Független Művészek Társaságának
kiállítása.

N. M. 931. N. 2.

Turmayer Sándor

a kiválóak köze tartozik

(Dekány András):
Függetl. Művészet a N. Szal.-ban.
M. 931. XI. 15.

Turmayer Sándor

* **Turmayer Sándor kiállitása.** A *Fészek Klub* ismét megnyitotta kiállitási helyiségét a képzőmüvészek számára. Elsőnek *Turmayer* Sándor ujabb müveit mutatják be, kollektiv kiállitás keretében, melyet vasárnap nyitottak meg a nagyközönség számára. Különösen sok művész tájképe kelt nagy feltünést — ujabb külföldi utjának eredményei — s több artisztikusan finom arckép, melyek külön-külön igazolják *Turmayer* magas kvalitását. A kiállitás naponta délutá 5 és 9 óra között tekinthető meg VI., Kertész-utca 36. szám alatt.

M. 931. VI. 3.

Turmayer Sándor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Turmayer Sándor

Műcsarnok kiállításán: "Nyolcvan esztendő magyar képzőművészete" neve szerepelt.

P.H. 932 II. 20.

Turmayer Sándor festő

Nemzeti Szalon téli tárlatán
neve szerepelt.

EK-932.T.1.

Turmayer Sándor

Nemzeti Szabon téli tárlatain neve szerepelt.

M.932.T.1.

MDK

Turmayer Sándor, festö.

Palotai menyecske. Of.

Virág. "

Az Uj Szalon Szent István-i kiállitáson. 1934. aug.

Katal.

MDK

Turmayer Sándor, festő.

Tanulmány of.

Nemz. Szal.Müv. Egyes.- Magy. Arck.fest.Társ. repr.
Arck.Kiáll. katal.-Bp.1935. okt. 5-2o-ig.

Turmayer Sándor

Fővárosi látkép, olaj

Duna-kiáll. N.Szal. 1933. jan. 1o 1.

erb templom, egyetlen homlokzat előtti
i kapuja azonos a ferences temploméval.
ikonosztáza Jankovocs Miklós szerémi
ék. Szentsír, 1797. Épült 1784-1799

észetéről. Bp. 1937, IX 1, 65.kép -
nyv. Eger, 1937, 67-69 1, képekkel -

MDK

Turmayer Sándor, sz. 1879.

Az Alagut bejárata, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

36 1.

MDK

Turmayer Sándor

A budai sikló, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

35 l.

MDK

Turmayer Sándor, festő

Olajkép Peterdi Gubiról, Várnai Zseni fiáról,
Práger ferencné rendelésére.
P. Guli öltözéke: fekete bársony ruha fehér
gallérral és piros nulagcsokorral.
51. 52. és 127. lap.

Várnai Zseni: Fényben, viharban (Regényes önéletrajz)
Bp. 1958.

Turmayer Sándor.

A Budapest városkép-kiállítá-
sán, – a Műcsarnokban, – művei
szerepelnek.

Pesti Napló, 1928. jún. 14,

Turmayer Sándor.

a Nemzeti Szalon tavaszi kiállításán munkája szerepel.

Nemzeti Ujság, 1928. jún. 21.

Tuzmayer Sándor.

A Nemzeti Szalon szezon záró kiállításán Turay Ida arcképe szerepel. (emlitve.)

Pesti Hirlap, 1924. Jún. 21.

Turmayer Sándor.

A Nemzeti Szalon nem csak kiál-
lítóban Turay Ida arcképe rese-
pel. (emlitve.)

Turmayer Sándor MDK

Tanulmányfejek

Pihenő

Miccsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Turmayer Sándor MDK

Bakfisok

Gyermekfejek

Mücsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Turmayer Sándor

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban - képével szerepel /férfi képmás/

Pesti Hirlap 1931.VI.2[illegible].

Turmayer Sándor MDK

Virág Benedek-utca

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Turmayer Sándor jestő M.B.M.

Rákospalota, Batthányi u 29.
1928-tól a Fiszek club tagja

A „Fiszek" ... tagnévjegyzék Bp.
1929, 60

MDK

Turmayer Sándor

A budai sikló, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

33 l.

MDK

Turmayer Sándor, festő.

Olajfestmény.

Akttanulmány, of.

Nemz. Szalon - A Független Műv. Társ. - V. kiáll.

1931 XI. - Kat.

MDK

Turmayer Sándor

Tanulmány, festm.

Mohács emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926. szept.
8 l.

MDK

Turmayer Sándor

Dunai részlet, festm.

Mohács emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926. szept.
16 l.

MDK

Turmajer Sándor, rajztanár

oklevelet 19o7-ben nyert.

Rajztanárok nyilvántartása. Ki tud róla?
Rajzoktatás. Fel.szerk.:Bán Zoltán. 1941 jan.15.
11./XLIII./ évf. 1. sz.

Turmayer Sándor MDK

Margithid, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

MOK

Turó János épitész

Magánépitési engedélyek. Vállalkozók Közlönye.
1909. dec. 8. 4 l.

Turnyányi Judit, kerámikusművész

Ecsery Elemér: Alkotótábor és kiállítás Hollóházán.

Az 1988. nyarán hat hétig tartó hollóházi alkotótábor, majd az ott készült munkák őszi-téli bemutatása a Porcelángyár Múzeumában már jócskán mögöttünk áll. — A magyarok közül Benedek Olga, Császma József, Gulyás Katalin, Ludmány Mária, Sikota Győző, Turnyányi Judit kapott meghívást.

A művész megtört díszítálai és vázái hivalkodás nélkül újszerűek, ötletesek. Szükszavú egyszerűségük révén térkitöltő szerepet tölthetnek be egy modern enteriőrben. /említve/.

Művészet, 1989., okt., 42–43-old.

Fafaragvány, XVIII századbeli T. 184.

Turnusz Simon

Müvenet 1913. 283

Turnusz János

Pest 1849

l.

Ságüvegesipár

274. l

TURNUS M.D.K.

Simeon

muratiorum magister

Kassa

1952)

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 137.l.

Kapcsok, római II. 206.

– népvándorlás kori II. 206.

Turnovszky Simon

Geb. in Rurzy (ig.!)
in Ungarn
21 J. alt.
1852-53

Bècsi akadèmia
Ujhizy

<Turnovszky>

Miniatur, vízlapra festve

Jelzése < >

Kiállító Heidenreich

Marianna.

Horszombathely 52. l.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula
titkár urnak,

Bpest.

XI., Lágymányosi-u. 16.

Turnicsi templom

falképei

Arch. Ért.

1885. 214 l.

108647. 750 Jap 25.

A tekintetes budapesti KIR. KERESKEDELMI ÉS VÁLTÓTÖRVÉNYSZÉK MINT VÁLTÓBIRÓSÁGHOZ

Kielégitési végrehajtási kérvénye

III-IK KERÜLETI BANK MINT SZÖVETKEZET budapesti bej. cégnek

*felperes*nek

képv.:

Dr. Botzenhardt János

ügyvéd

Turniczai fal-
képek
Zala vm. XIV. 12

lásd Bántorúja
alatt is

mdk

Turner József.

munkája: díszkeret a vasas szakszv. vezetőségének fényképtablójához. Fatörzsből kiinduló kovácsolt vas tölgyfaágak fulnak körül a kereten levéllel és makkal. 1923-ban készítette Turner. A fatörzsön réztábla, felírás Épületlakatosok és szögelők 1893. Az ágakon réztakatok, más fervezetek csatlakozó dátumai

Lengyel István 1961. Évi Szakmai Bemutató. 121. l.

Legujabbkori történeti M. Évkönyve 1961-62 Bp 1963.

Turner János

ungvári kincstári
ejtőtest

Vásd

Zehoczky. Beregmegye
mogr. III. 121 l.

Turner, Blasius, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalosle-gények jegyzéke: "Turner, Blasius, Dingelfingen, Bayern, 1687". 120. old. 13. jegyz

Batári Ferenc : Asztalosle-gények Győrött a XVII. században - Adatok a Győr város asztalosmivességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967. A Győri Múz. Évkönyve

Turner B./Blasius/, asztaloslegény, Türner

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint: "Dingelfingen, Bayern: Türner B." 121.old

B

Határi Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmúvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Xantus János Múz. Győr, 1967.- A Győri Múz. évkönyve

Blasius Turner, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1685-től: "Blasius Turner Von Dinglfing Dieschler gesöll aus Börn". 105. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 1 93. old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Evkönyve

M.D.K.

Turner Bernát ötvösmester

1762-ös adat szerint
Pozsonyban működött és
bécsi származású volt.

S.Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
278. old.

Szt. István:

Mellig, kissé jobbra nek
haja, bajusza s szakálla ho
a kereten alól:

„Stephan he

Rézmetszet, méretei

Turner Bernát

ötvös

1762 Pozsony

Bécsből jött.

Kapmagyarországi ötvösök 31 l.

Turner Bernát, pozsonyi ötvös V. 88.

Turner Ármát

Ötvös XVIII.

Laid

Mih. Pozs. 88. 1.

MDK

Turócbélai mester (A jánosréti mester tanitvanya.)

Báton maradt műve az Esztergomi Múz.-ba került. A báti töredékeken az Angyali üdvözlet, Sz.Borbála és Katalin álló alakjai láthatók.

Genthon Istvan: A régi magy.festőművészet

Vác, 1932. 60, 61.l.

Turócbélai szárnyképek

a bpesti képzőművészeti Múzeumban.

Genthon István

A régi magyar festőművészet. Vác, 1932

61. l.

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Turóczbélai szárnyas-
oltár

részlete
XV. sz.

Szépm. Múzeum

Magyarországtól

II. 115. l.

2. Antik diadalmenet, XV. századi olasz karton után flamand műhelyben készült. Rokon darab a müncheni Lenbach-gyűjteményben. Gyapjú, 367 × 360 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből

Őszi kiállítás, 1930, Ipolyi 123. szám

Sutka 27–35 l. (repr. 28 l.)

Gerevich PA, 256–257 l. (repr. 257 l.)

Csobor: Ipolyi Arnold emlékezete. Bp. 1889, 14 l.

Ipolyi, Biharvármegye, 60. szám vagy 363. szám

Turócbélai mester

Turoc és Hontmegyében dolgozott. Turocbélai és Bátin voltak képei F.

A janósszeti mester követője v. temitványa. Eddig bellai mester nevén szerepelt az irodalomban. Képeit Kösli Dívald: Magyarország mucsiveskori szárnyasoltárai II. füzet. Bpest 1911. 24, 50, 51. l.

Genthon István

A végi magyar festőművészet. Vác 1932 58, 60–61. l.

F A turocbélai képek a képművészeti muzeumban a bátiak Esztergomban vannak.

Dísztál, ezüst, ovális, szélén trébelt virág-
füzérrel, két füllel. Átm. 76·5 cm. Augsburg,
XVII. század.

Gerevich PA, 260 l.

Turócbellai mester

festette a bakabányai Mária-oltárt 1490 körül. A jánosreti mester körcher tartozott és E.S. német monogramista metszetei után dolgozott.

Csánky Miklós

Az első metszetátvétel a régi magyar festészetben. Neuzeti Ujság 1936. nov. 8.

TÚRÓ ZOLTÁN

festőművész

kiállításának megnyitójára

1999. március 19-én, 17.00 órakor

a Mogyoróczki Ikons Polgármesteri

TÁRSASLÓG GALÉRIÁJÁBAN

szeretettel meghívja:

A kiállítást megnyitja:

Kolby Horváth Lajos irodalomtörténész

A képeket bemutatja a művész

Szeretettel meghívnak Ön,

volomni kedves családod és barátod

Szeretettel meghívjuk Önt,
valamint kedves családját és barátait

TŰRÓ ZOLTÁN

festőművész
kiállításának megnyitójára

1999. március 19-én, 17.00 órakor

a Magyarországi Roma Parlament
TÁRSALGÓ GALÉRIÁJÁBAN
(1084 Bp., Tavaszmező utca 6.
Tel./Fax: 313-1887)

A kiállítást megnyitja:
Kathy Horváth Lajos hegedűművész
és Zsigó Jenő

A tárlat április 16-ig tekinthető meg
A képek megvásárolhatók!

Turóc vármegyében

őskori várhelyek

Várhelyek, őskori, Turócvármegyében

VI. 10.

Mur. és Kot. Ép.

Turócvármegyei
Középkori várak

Várak, romjai, középkori, Turócz vármegyében

VI. 10.

Múz. és Kot. Ét

Turóczmegyei őskori
várhelyek

Őskori várhelyek Turócz vármegyében

VI. 10.

Muz. és Kvt. Ért

Turócz vármegyei
csucsivéskori
Szárnyasoltárok

Divald Kornél
cikke
MMÉE Közl
1911. 536 l.
543 l
548 l.

Rokoko női asztalka és szék VI. 151.

Turócz-szentmiatoni
Benedek

Jelen

1442

Csontosi gyűj.

Benedek alatt
nincs meg?

L — 1900: IV. 21. — 1901: IV. 21. — 1903: IV. 21. — 1904: IV. 21. — 1905: IV. 21.

T — Magy. Képtár 530. — Uj lelt. sz. 362. — 1905. átv. jegyz. 285. — Száma az Orsz. Képtárban [illegible] a sz.nban 1930. és a leltárban 2908. — Vétetett 1890-ben 8000 frankon. Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 530
Ujl. 362

Vés 1891

z 68

Turócszentmártoni
plébánia-templom
Épült 1315-ben
Ipolyi A. restaurál-
tatta.

Vekés 1894
81. l.

Turóczszentmártoni
gotikus templom

Csúcsiveskori templom, Turóczszentmár-
toni VI. 11.

Muz. Kat. Ést

Turócszentmártoni

Boldis J.

A turócszentmártoni áll. felső kereskedelmi, polgári s elemi fiú- és leányiskolák, valamint Kisdedóvó multja és jelene.

Petrik 1886–1900

Ulma h. n. II. 204.

Turóczszentmártoni

rk. gótikus templom

falképei

Gerecsefalképek

534. k.

:ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
ájáért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
erepel.
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Turócszentmáriai

rk. templom

szárnyasoltárral

Repr

Arch. Ért-

1909. 196, 197. l.

~~Urna, brownkori II. 204.~~

Turóczszentmáriai
Gótikus templom
szt Kristóf Lepe

l

Gereczefalkepek

534. h

Turóczentiloman

Főoltár

Turóczentmártoni
Szlovák Nemzeti Mú-
zeumban

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 338 l

be a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
elyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
izdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
dasági megélhetést veszélyezteti.
na eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

rályért, Hazáért"

< Turóczmegye egyházi műemlékei >

Visegrádi János:
< > (Első közlemény.)
(Három ábra.) Arch. Ért.
1909. 193–198. l.

Urnatemető, ~~dubováczi~~ II. 204.

Turóczkai ev. templom

Túróc vm.

falképei

Gerecsefalképei

533. h.

ársasággal

Követel

k	Nap	Kamatszám	Összeg
7			17000000 —
11			1000000 —
4			850000 —
15			2732143 —
•			132610 -
21			800000 -
7			695720 -
"			9702420 -
"			6124680 -
21			2089880 -
9			600000 -
17			1884060 -
			5532. —

zt.) 1. sz. (IX. 1923. VI. 30,000. Bsgg. — 7330. sz. Franklin-Társulat

Turóczi Mózes
1813 — 1894
életrajzat
l.
Gracza V. 991 l.

Thuróczi-nakis
irva

Turóczi Mózes
vézmíves
Gábor Áron ágyúöntödéjének gyárvezetője,
archép, repr.

Gracza II. 425. l
kepsel.

Gracza III. ♀ 142. l.
146 l.

lásd
c

♀ 133,

MDK

Turóczi Mózes

Somogyi István: Régi magyar ágyuöntők. Pesti Hirlap. 1943. ápr. 21. 5 l.

Turoczi Mihály

nyomdász

MDK

1721 ben volt nyomdász Komárombon.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893. 1 z 5 l.

Túróczi Mihály
könyvkötő
Komárom
XVIII. sz.

l.

Steinhofer
I. 74. l.

1978. J.E. Blanche:
Sz. Párisban 1861 január 31-e
Az olvaso nő.

A jobbra fordul[va] ülve és a
kissé előre hajlik és a térdein fekvő
vid ujjú fehér ruháját fodrok diszitil
csak egész alakját látjuk, hanem az a
vehetünk észre. Piros kendőjét székre
Blanche-é.

Vászon, méretei 100: 81.5 cm.
Vétetett az 1901: III. 5-dik
27-én kelt 20398 sz. leirattal 2000 k
Elszámoltatott 1901: VII. 19

Az elszámolást elfogadta az

904: IV. 29.

20398-901

Turóczi Mihály

vévkomáromi könyvtető

XVIII. n

d.

Zoltai debrnyomda

17. l.

Turóczy Márta

szerepelt a győri tárlaton/máj.12-22/.

b.s.: Pedagógus képzőművészek megyei tárlata. Kisalföld. 1963. máj. 17.

Az egész szöveget is
billentyűt lenyomva
lenyomnunk. Ekkor
kivilágosodik: az egész

A bejelölt szövegen a form
lenyomva tartjuk az **ALT** bil
másikat. A lehetőségek a köv

TURÓCZI Márta festő

† 1994. május 13.

Megbizó levél.

Ezennel megbizom Frischák Márton Szent Ferenc III.Rend-jének tagját,szegedi Máv.ny.vonatvezető urat,hogy a szegedi Haviboldogasszony templom restaurált kegyképét és a lengyel kegykép restaurált másolatképét Nagyságos Dr.Szentiványi Gyula urtól a szegedi zárda részére átvegye és Szegedre visszahozza.

Turóczi Mária

tanítónőképzőintézeti
rajztanári oklevél

Ferképzomfoiskèvk

1935–36. 86. l.

Túróczy Mária festő

Szerepel a téli tárlatok

Hamar Imre: Téli tárlat és grafikai kiáll. 1/11 ő. ö. tt

Művészet 1969 IV. n.

Turóczi Mária

és Gy. Gallas Frigyesközös tárlaton mutatkozott be a győri Mücsarnokban 1976 IX.17-én.

Magyar Hirlap 1976/225/lo

Túróczi Mónika:

Részt vett a Mosonmagyaróvári a Városi Múzeumban rendezett kiállításon

Salamon Nándor: Győr-Sopron megyei tanár festők kiállítása

Rajztanítás 1971/5

33. old

TUróczy Mária MDK

szerepelt a győri tárlaton/máj 12-22/.
ahol Turóczy Mária, Szabó J-zsefné, Báti Lászlóné és Bakó Lajos néprajzi gyüjtését is bemutqtták.

b.s.: Pedagógus képzőművészek megyei tárlata. Kisalföld 1963. máj. 17.

Turóczi Mária M.d.K.

Győri pedagógus müvész müveiből kiállitás a Győri Mücsarnokban.

Akva rellek,:győri és balatoni részletek, virágcsendéletek

D.ILáttuk

Uj ~mber, 1965. január 24.

Turóczy Mária M.D.K.

a győri Kazinczy gimnázium nevelője

a Kisalföld hangulatát örökiti meg képein
a megyei rajzi tagozat vezetője

Salamon Nándor: Pedagógus festőművészek a győri Műcsarnokban

Pedagógusok Lapja 1965. febr, 5,

Zpest 1935 VI hó 19 n.

T. Dr. Szentiványi

Ezennel igazol$^{om}_{juk}$ a mai napon lefizetett P. 50.-

azaz Ötven

összeg vételét, mely összeget

javára ir$^{tam}_{tuk}$.

Tisztelettel

PARADICSOMI-ÁGYAK LERAKATA
STEINER M. ÉS FIA
Budapest IV., Apponyi-tér 1.

B. J. E. 859. sz.

Turóczi Mária

V. é.

tanári nak

Ferkèpzomfoiskèvk

1935-36. 73. l

Turóczy Mária

Vadon Évával Kőrös kiállítása lesz Győrött.

Kisalföld 1964. szept. 10.

Turóczi Mária

Perényi Imrével közös kiállítása nyílt

Győrött.

Vasi Szemle 1964. dec. 30.

Turóczy Mária

1925/26 –
1928/29

Ferképzőmfoiskolák
143 l.

Turóczi Mária

Jestő

133. Csendélet pasztell 200.—
134. Öreg temető " 150.—
135. Karácsony " 150.—
136. Öreg temető "

A Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat 1943-évi téli tárlatának katalogusa.

Turóczy Mária

Eidőben a pasztettje (ecet)
szerepel a győri műszaknakban
az alábbi táslatban

M. J.: A megyei őszi Tárlat

Kisalföld 1968. XI. 12

Túrócy Mária
festő

M.D.Ł

Részt vett a tárlaton:

Hamar Imre: Téli tárlat és grafika kiállítás Győr
Művészet, 1969. április – 46 kap.

MDK

Turóczi István, restaurátor.

a kiállitás elökészitésében
komoly segitséget nyujtott.

M.Nemz. Galéria. - Ámos Imre kiállitás. 1958.
Á.I.emlékkiáll. Kat. 11.l.

M. D. K.

Turóczy István.

Dór oszlop rajzai.

Pesti piarista levéltár.

Mojzer Miklós: Architectura civilis.

Művészt. 1957. VII. é. f. 2–3. sz.

118. l.

M. D. K.

Túróczy István.

Díszépület alaprajza.
Négyszogforma... nyoleszegletű
épitmény.
XVIII. sz. vége.
Piarista levéltár terv- és rajzanyaga. Bpest.
Mojzer Miklós: Architectura civilis.
Művért. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.
~~105~~ 116. l.

Turoczy Steph

A versecri Templom
homlokzat Lepe
Epitetseti rajz
Jobr.
Gezeichnet Steph Tu-
roczy zu Talloss
im K. K. Staysm (?)
– Stift 1774.
Eredeti a tört Lepe
rajz Gyuptha

géd-

az iro-

ül.

kás

s szakkép-

n

ye-

-

- Γ ADOB gyakorlatát

. 20 -

Turóci krónika

1488

Lásd

Magyar Könyvszemle

1902 362-402

l.

mak

Turoczi és Timon szerint

a Szt György kápolnát Gizella királyné épittette. Azért tittek tévesen az altemplomot Szt György kápolnának, mert a káptalani levéltár 1369 és 1484 ből származó oklevele szerint ott állott Szt Imre oltára.

Gutteil Lenő: Veszprém Szent Imre városa 1930 29. l

mdk

Turóbélai oltár 1480–90

Terített asztal. Utolsó vacsora ábrázolásán

Belényesi Márta: Egy 16. századi főúri étrend

Néprajzi Múzeum Évkönyve, 1958, 135–2.

TURÓCBÉLAI MESTER XV.sz.

KELLER Anna: A Jánosréti Mester és köre a művészettörténeti irodalomban. = Ars Hungarica, XVIII.évf. 2.sz 1990 195.p.

MDK

Turócbélai mester

A jánosréti mester tanitvanya, akit az eddigi irodalom bellei mester néven emlitet Turóc- és Hont megyében dolgozott. Turócbélán maradt műve a bpesti Szépm.Múz. ba került. Két mindkét oldalán festett tá la tartozik a sorozathoz, a belső képek egyike az Utolsó vacsorát, a masik a manna hullást és Mózes sziklából való vizfakasztását, kivül az Angyali üdvözletet ábrazolja.

Genthon Istvan: A régi magy.festőművészet.

Vác, 1932. 60, 61.l.

M.D.K.

Turócb élai mester , másként B áti II. mester festő

1480 körül . Szt. B orbála. repr.

Szt. Katalin. repr. Oltárszárny belső oldalai a

külső oldalon az Angyali üdvözlet Máriája, illetve az

Angyali üdvözlet angyala

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

13.1.1

M.D.K.

"Turócbélai mester" , másként Báti II. mester

1480 körül

Szt. Borbála,
Szt. Katalin,

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára, Bp. 1964.

130. 1.

Tury Gyula MDK

özv. id. Vastagh Györgyné, repr.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Tury Gyula

Irók és müvészek látogatása Boszniában.
Vas. Ujs. 1897. 593.l.

Tury Gyula MDK

Lacroma, olf.

Részlet a fiumei kikötőből, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

Szent Gellért püspök. Oltárkép. Of.

Műcsarnok 1898. tav. nemzetk. kiáll. kat. 9.l.

Tury Gyula MDK

Dom belseje a spalatói Diocletianumban, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

Tury Gyula MDK

Fenyvesërdő, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Nyári hangulat, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Thury Gyula

a festőszakosztály elnöke lett

A Magyar Képzőművészek Egyesülete közgyülése. Képzőművészet 1929.19.sz. 1e4.l.

THURY Gyula festő M.[illegible].K.

Mohácsi csata. vizfestmény másolat ismeretlen török mester miniaturájáról. repr.

Cennerné "ilhelmb "izella: Magyarország történetének képeskönyve 896-1949. [illegible]p. 1962. 89.l.

MDK

Thury Gyula, festőm.

fogja hir szerint a pécsi székesegyház b.Mór és Mária-kápolnának egyes Székely Bertalan festett falképeit helyreállitani.

Sz.O.dr.: Restaurálási munkák ?.

Magyar Müvészet,1925. 164.l.

Kassa

Thury György, ötvös, 1619

Arch.Közl.1899. XXI. 256

Thury Gyula festő M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

Ikvai Nándor: Ceglédi festők Kiállitáss a ceglédi Kossuth Muzeumban

Pest megyei Hirlap 1964. junius 12. 3.1.

MDK

Tury Gyula, festöm.

Mutschenbacher -portréja érdekes. /VII.terem/VIII.terem/. tenyérnyi nagyságu, tartalmas természetstudiumai a beérkezett mestert képviseli

Chroniqueur:
Mücsarnok.-Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26. sz. 28.1.

MDK

Tury Gyula

Olasz interieur, of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 61.l.

Tury Gyula MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Tury Gyula, festőm. MDK

34. Arckép. Mgt.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 19.1.

MDK

Tury Gyula

Erdőszéle. Olajfm.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 63. l.

Tury Gyula MDK

Ősz az Alföldön, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Juniusi reggel, olf.

Miscarnok 1926 [illegible] kiállitás

Tury Gyula MDK

Dobos János arcképe, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Tury Gyula

MIK

A pozsonyi szt Erzsébet templ m főoltárképe...

Thallóczy Lajos bécsi házának hirhedt obscén freskói.

Dévényi Iván: A Nemzeti Galéria "Nagybányái festők"-kiállitása.
VIGILIA 1963. ápr. 248-251. l.

Tury Gyula MDK

Hegyi tájkép, olf.

Micsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Tury Gyula, festöm.

Dr. Németh Károly. Olf.

Műcs.-OMKT. 1931-32.évi téli kiáll. dec.20-jan.17. Kat. 6.l.

Tury Gyula [redacted]

Elhagyott bánya, olf.

Mécsarnok 1920-21 téli kiállítás

Tury Gyula MDK

Szent Gellért püspök, oltárkép, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Tury Gyula MDK

"Ne olyan peckesen", olf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

festészeti szakbizottság tagja lett

Az Orsz.M.Képzőm.Társ.választmánya...Építő Ipar Építő Művészet 1916.máj.7.

116.l.

MDK

Tury Gyula, festöm.

Balatoni hangulat. olf.

Műcs.-OMKT. Tav.kiáll. 1921. Kat. 3.1.

MDK

Tury Gyula, festöm.

Szeptember vége a Balatonon. Olf.

Műcs.-OMKT.1921. Tavaszi kiáll. Kat. 12.1.

Tury Gyula, festöm.

Erdőszéle, olf.

Műcs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. lo. 1.

MDK

Tury Gyula, festőm.

az élö magyar müvészet képviselöje, jó képpel szerepel.

Egyházmüvészeti kiállitások.
Mücs.-Szent Imre-kiállitás.
Képzömüvészet. 1930. 32.sz. 167.l.

Tury Gyula MDK

Esthangulat a lovránai kikötőben, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Lovranai temető, vizf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

Utcarészlet Chioggiában. Olajf.

Műcsarnok, 1911/12. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Geyer Stefi hegedümüvésznő arcképe, olf.

Millenarnok 1900/1901, téli kiáll.

MDK

Túry Gyula

Dom belseje a spalatói Diocletianumban, olajfm.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll. 47.l.

Tury Gyula MDK

Spetember

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

Tury Gyula MDK

Alföldi tanya

dr. Lampel Hugó arcképe

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Tury Gyula (1866-1932)

Szent Erzsébet.
Oljf.Sign.1907.

dr.Ludvik Endre arcképe.
Oljf. Sign.1913.

Ősz az Alföldön.
Oljf.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Tury Gyula MDK

Szeptemberi esthangulat

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Tury Gyula MDK

Alföldi piócástó

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Tury Gyula MDK

Imádkozó öregasszíny, vizf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Tury Gyula MDK

Krisztus

Műcsarnok 1925 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

pellérdi Brázay Zoltán arcképe, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Nyári hangulat, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Tury Gyula

Pallérdy Brázay Zoltán arcképe, repr.

Mucsarnok 1928/29 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Őszi hangulat a badacsonyi öbölben, olf.

A sümegi várrom, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Szeptemberi hangulat, olf.

Őszi naplemente, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Dr. Mutschenbacher Tivadar, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Tury Gyula MDK

pilisi Ney Ferencné arcképe, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Tury Gyula

MDK

Erdő csendje, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Atyám, vizf.

Imádkozó asszony, vizf.

Barabás Miklós arcképe /1896/

Műcsarnok 1929 őszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Fenyves-irtvány, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

dr. Bartoniek Géza, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Tury Gyula

Vihar előtt, olf.

Fenyves táj, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

MDK

Tury Gyula, 1866-1932.

Barabás Miklós 85 éves

M.grafika loo éve. Fővᵥ.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
7 l.

MDK

Tury Gyula, festö

367.	"Szent-Jobb látképe."	Of.
368.	Szeptemberi délután.	Of.
372.	"Arbe."	Of.
373.	Októberi hangulat.	Of.

Képzömüvészeti Társ. 1901/2. Téli Kiáll. Kat. 43.1.

MDK

Tury Gyula

Aradi N: A m. tört.festészet az 1880-as évektől az 1919-es Tanácsközt. Müvtört.Dok.Közp.Évk. 1954.55. Bp.1957. 319 l.

MDK

Tusi Gyula festő

„Erdő széle" c képe KT-nál 1984.

MDK-A-1-1/1236.

Thury Gula

Magyarok Farandoklása Velencebe Szent Gellert erekljéhez, 1900 szept. 24-en

Repr. Vas. Ujs.

1906. erf 749 l

Buda, kis vár

(1)

96

Tury Gyula

Pannonhalmán a kápitalani imaterembe
Szt Imre csokja c.
~~Szt István ábrázoló~~ nagy
méretű olajfestmény
fentitől 1930-ból

Sertz Istvánemlékk

III. 229. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

ÁPRILIS

30 nap — 17. hét

24 Vasárnap	
25 Hétfő	
26 Kedd	
27 Szerda	
28 Csütörtök	
29 Péntek	
30 Szombat	

Túry Gyula

A nagykátai honvédemlék leleplezési ünnepélye c. rajza repr.

Vas. Ujs. 1897, 233. l.

Most jött meg Rómából, hol tanulmányokat végzett a csanádi püspöktől megrendelt Szent Gellért vértanu oltárképéhez. Rómában arcképet festett Fraknói Vilmos püspökről is.

Vas. Ujs. 1897. 237. l.

Turmayer Sándor

Pest és Buda utcáinak és házainak
szerető szemű festője.

Turmayer Sándor kiállítása a Fészekben.

Nyáry, 931. XI. 3.

Turmayer Sándor

** **Turmayer Sándor kiállítása a Fészekben.** Turmayer Sándor, a jónevű festőművész nyitja meg a Fészek művészklub ezidei kiállításainak sorát. Turmayer Pest és Buda utcáinak és házainak szerető szemű festője. Kiállításán legujabb keletű ilyen tárgyu olajfestményeit mutatja be. Kiállítása szombat este nyilik meg és egy hétig lesz látható.

Lujság 931. XI. 3

Lujság. 931. XI. 3.

Gurmayer Sándor
a Fészek kiáll.-i termében új festményei-
nek egyéni kiállítását látható.
Portrék, egész sereg friss tájkép, a világ
legkülönbözőbb tájairól, Budapesttől -
Capritól - egyéni finomak, ízek.

Gurmayer Sándor kiállítása.
P. H. 931. XI. 4.

P. H. 931. XI. 4.

Turmayer Sándor

a Fészek Klub ismét megnyitotta termeit a képző művészek számára. Elsőnek T. S. újabb műveit mutatják be kollektiv kiállítás keretében.

Turmayer Sándor kiállítása.
M. 931. XI. 3.

Turmayer Sándor

festőművész

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállítása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Igen szép portréja

Uj Nemzedék
1930.VII.21.

Turmayer Sándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1930.[illegible]11.21.

Turmayer Sándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása – a Műcsarnokban – képével szerepel.

Esti Kurir
1930.XII.20.

Túry Gyula

1866–1932

irod

Lepold Antal

Szent István király

ikonográfiája.

Serh. Istvánemlékk.

III. 150-l.

MDK

Tóry Gyula festő

„Szgalmas" c képe KT-kiállításon 1886.

MDK-A-I-1/1637.

MDK

Tury Gyula festő

"Hazatérő novícius" c képét Samassa József

egri érsek vette meg. 1891.

MDK-A-I-1/2892.

MDK

Túry Gyula fertő

„Kazánsebesikis Temes"
„Faluség" c képei KT-tárlaton 1986.

MDK-A-I-1/1773.

Tury Gyula

Szerepelt a művészcsoportok művészeti kiállításán.

PH 1931. I. 21.

Tury Gyula

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

A portré terén nyujt finomságokat. Tájképben jeleskedik

Magyarság
1930.XII.21.

Tury Gyula

~~szetlász~~ festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - ~~szerepel~~ képeivel szerepel. Karakteres Vanga Gyula portréja

Magyarság
1930.VII.30.

Thury Gyula
az Orsz. Képzőm. Társ. pénzéről
búcsuztatta id. Dörre Tivadart.

Halábozás.
P. H. 932. IV. 28

Tury Gyula

is kerepel művelvel.

Százkilenc magy: képzőmtv. vesz részt a veneziai kiállitáson.

N. U. 932. III. 27

Tury Gyula.

Műve szerepelni fog Bécsben, a nemzetközi kiállítás keretében. A kiállítás ápr. 9.-én nyílik meg.

Magyarság, 1927. márc. 31.

Tury Gyula MDK

Dr. Osvald István, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Tury Gyula

Dr. B.K.-né arcképe, olf.

Nicsarnok 1932/33 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Kettős arckép, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Legelő a fensikon, olf.

Assisi-i utcarészlet, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Dr. Némethy Károly, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Turý Gyula

MDK

Dr. W.I.-né arcképe

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Venczel Ede prépost-kanonok arcképe, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Dr. Sinnyei József, olf.

Arcképtanulmány, olf.

Elhagyott kőbánya, olf.

Alföldi tanya, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Erdei hangulat, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Tury Gyula

MDK

Preysz Gusztáv arcképe

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállítás

Tury Gyula

MDK

Békás tó, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Tury Gyula

MDK

Hegyi ut, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Preysz Gusztáv arcképe, repr.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Tihanyi félsziget, olf.

Balatoni öböl, olf.

Alkonyat a badacsonyi hegyen, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok Kiállitása

6-

Mezőkövesd

vett el, abba tett diót /5-6
jtott 5-6 tésztát, elnyujtotta
n

MDK

Tury Gyula festőm.

Schoen Annatempl.

EA ltsz. Gyűjtés he

MDK

Tury Gyula festő /sz.Cegléd,1866/

Rát Ltr. 1o5o l.

Tury Gyula

Fenyves táj, olf.

Műcsarnok 1 932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás.

Lunch Kitchen.

Lunch Kitchen.

Tury Gyula.

Munkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Pesti Napló, 1927. dec. 18.

Tury Gyula.

A Mücsarnok téli tárlatán képmása szerepel. (emlétve.)

Pesti Hírlap, 1927. dec. 18.

Tury Gyula

festőművész

A Képzőművészeti Társulat műtárgysorsjáték húzásán a Műcsarnokban kisorsolták képét.

Erdőszélen.

Pesti Hirlap
1930.XII.24.

Tury Gyula
festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Két igen őszinte portrait.

Pesti Hirlap
1930.VII.20.

Tury Gyula

Őn az Alföldön c. képét megvette a nékerfőváros a Műcsarnok őni tárlatán.

M. 1926. XII. 1.

Tury Gyula

Ön az Alföldön c. képét megvette a rákosfó-
város a chicsomok öni tárlatán.

M. 1926. XII. 11.

Tury Gyula

Szent Imre-emlékkiállításon a Műcsarnokban szerepelt.

NM. 930. VII. 13.

Tury Gyula

Részlet a Műcsarnok Tavaszi tárlatáról.

M. 1930. III. 15.

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

PH 1932. XII. 20.

Tury Gyula

Műcsarnok téli tárlatain budapesti látképe szerepelt.

M-929. XII. 22.

Turi

Műcsarnok téli kiállításán
sájképe szerepelt.

8 ó u. 929. XII. 22.

Tury Gyula

Műcsarnok téli tárlatán
dr. Mutschenbacher-képmásával
szerepelt.

PH. 929-XII-22.

Tételszám	Irattári szám

Ujra be kell mutatni: ..... n .....

Magyar királyi államv

Iktató-szám ..... 19 .....

..... osztály.

A beadvány { száma ..... kelte ..... beérkezése .....

Tárgy:

..... db melléklet ..... csomag ..... súly

Tury Gyula egyházművész.

Emlék és kollektív kiállításon a Mű-csarnokban szerepel.

PH.934.Ü.9.

Fáry Gyula festő

Szerepel a „Magyar táj és életkép"
kiállításon a Műcsarnokban
(emlitve)

Nemzeti Ujság 1927 I. 14

Jury Gyula

Művével szerepel a Magyarok
Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 22.

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Tury Gyula egyházművész

Emlék és kollektív kiállításon a Műcsarnokban emlékkiállításával szerepelt.

M. 934. II. 9.

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

NU 1926. X. 24.

Tury Gyula

szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

PH 1926. X. 24.

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Tury Gyula

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Tury Gyula.

Férfiportréja szerepel a Műcsarnok téli tárlatán. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Tury Gyula.

A Műcsarnok téli tárlatán portrait-
műve szerepelt.

Pesti Hirlap, 1927. dec. 19.

. . . . . .

. . . . . .

x: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Tury Gyula

Kiadlit

P.H. 932. XII. 20.

. . . . . .

. . . . . .

Ezekről megjelent kritikák, méltatá

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott . . . .

. . . . . .

Szerepelt-e külföldi kiállitáson, mel

. . . . . .

. . . . . .

Vol-e 1954 után külföldi tanulmányut

. . . . . .

. . . . . .

Ikry Gyula

Kiállít

M. 932. XII. 18

Post Card

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Tury Gyula

— **Halálozás.** Vasárnap délután a kerepesiúti temető halottasházában a bensőséges részvét megnyilatkozása mellett szentelték be *Tury* Gyula, az elhúnyt festőművész testemét. A gyászünnepségen képviseltette magát a Képzőművészeti Társulat, de megjelent a társadalmi élet számos kiválósága is. *Tury* Gyula holttestét az alsóausztriai Dreistaetten községben helyezik örök nyugalomra.

MH
932 XII.13

MH. 932. XII. 13.

Post Card

Tury Gyula

Alkotásával szerepel a Képzőm.Társ. tav.tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Tury Gyula

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel -
Dr Némethy Károly feje.

Pesti Hirlap 1931.XII 19.

Tury Gyula

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Mücsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.XII.19.

Tury Gyula

festőművész

Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.XII.22.

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnak Tavaszi tárlatán.

B. H. 1931. IV. 26.

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

N. M. 1931. IV. 26.

Tury Gyula

Szerepelt a dűcsarnok Tavasi tárlatán.

P-H. 1931. IV. 25.

Tury Gyula

Kiadlit

N. U. 932. XII. 20.

Tury Gyula MDK

Tavalyi kazal, olf.

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Tury Gyula

Műcsarnok őszi tárlatain a vízi és pasztellfestők körött szerepelt.

NY. 929. X. 5.

Tury Gyula

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

M. 929. X. 6.

Tury Gyula

Magyar Vízfestők és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban Barabás Miklós feje szerepel.

PH. 929. X. 6.

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnok Tavoni tárlatán.

MH. 1930. III. 15.

Tury Gyula

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

PH 1930. III. 15.

Tury Gyula MDK

Vargha Gyula arcképe, repr.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

MDK

Tury Gyula

Barabás Miklós arcképe

PetrEM. Magy. müvész arcképek. 5.l.

MDK

Tury Gyula, festö.
/1866- 1932/

Spalatoi részlet. Jelezve. Of.

Ernst Muzeum akciói. 52.sz. II. rész.
1935 nov. -Képek. Kat. 23.l.

MDK

Füry Gyula, festő

Szt. Mark-dom Velencében.

TLMT – 1911. tav. kiáll. – Kat. 41.l.

MDK

Tury Gyula, 1866-1932.

Balaton

Ernst Muz. anyc. 53.sz. 1936. máj. 35 l.

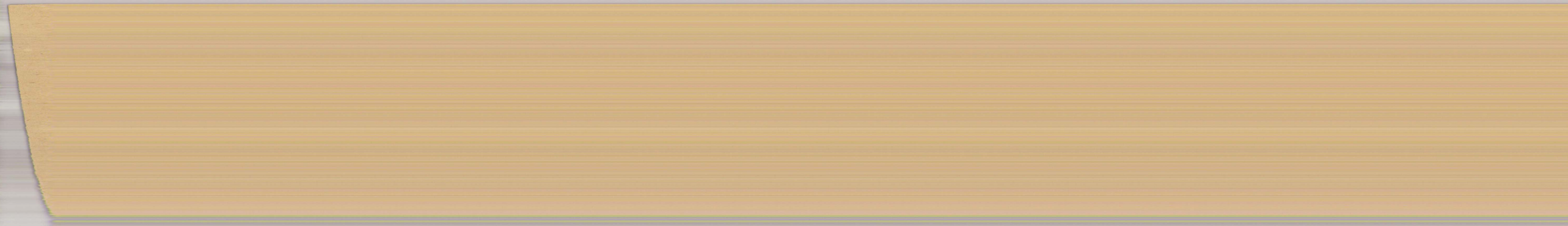

MDK

Túri Gyula, festő.

Lessinai kolostor udvara. Of.-

OMKT-Vándorkiáll. 1910 szept. 8-dec. 27-ig
Tm. - Hornyánszky V. könyv. 83. l.

Tury Gyula MDK

Az 19o1 tavaszán rendezett szegedi kiállitáson
Megvásárolták "Esthangulat a lovranai kikötőben" c. képét.

A szegedi kiállitás.
Mücsarnok.19o1.14sz.2o5.1.

MDK

Tury Gyula, Bécs

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Túry Gyula, festő.
1 db olajfestm.
(cim. sv. nyelv.)

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien
Stockholm, 1922 máj. - Jegyz. 28. l.

Tury György

festő

MDK

a tari r.k. templom főoltárképe. /Szt Mihály/

1900.

421.o.

Gerthon:Nógrád. 1954.

Tiry György — építőművész

Balatonalmádi körpriti park tanulmányterve. (1491.)

Beszámoló a Balaton fejlesztésének egyéves munkájáról. Szerk.: Bárcsy István, Farkas Tibor stb., Bp. 1958, 137–166 l. [Kny. a Magyar Építőművészet Ról]

Tury Dániel

1878-ban a tatai fazekas céh tárnulati jegyzője, fazekasmester

Körmendi Géza: A tatai fazekasság története. Komárom, 1964.
10.o.

Tury Dániel

1886-ban a tatai farekas-ék tagja.

Körmendi Géza: A tatai farekosság története. Komárom, 1964.

11.o.

Tury Dániel

Tatai farekas volt. A Hullám-körben lakott.

Körmendi Gyula: A tatai farekaság. Története, Komárom, 1964.
13. o.

MdK

Tury

Kamarazene festmény reprodukció

IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Népművelés, 1962. 6. sz. Hátsóborítólap

Thury, festő M.D.K.

is kapott megbízást a királyi vár templomának egyes oltárképeire.

Haeszmann A.: A királyi vár építés-története

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1900. 34. köt. 254. old.

Tury, festö

eröteljességével, jellemzö erejével hat
"Férfi arcképe".

b.Kyáry Albert: A képzömüvészek a háboruban.
A Cél. 1915. 12. sz. 781-783.l.
Kiállitás a Nemz. Szalonban.

Tury
festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel - arcképpel.

Magyarság 1931.XII.20.

Tury

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban képeivel szerepelt.

80u.929.X.6.

LOLA

Tury

Alkotása, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M. 932. IV. 24.

Trery, [festő] M DK

Művei mai fejlődésünket tükrözik.

Bencze Gyula: A Magyar Képzőművészek Szövetségének közgyűlése elé 8.1

ZABADSÁG, bp. 1963. febr. 13.

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula urnak,

titkár,

BUDAPEST

IX. Hölgyes Endre u. 10.

Turucbélai i Madonna-
wobor

Szépmivészeti Múzeum

Repr.

Bellai szárnyképek

u.o.

Repr.

MMÉE Kozl

1911. 551. l

552 l.

architektúrájának megmaradt részlete s az e
szobájában az ajtófülke masszív falburkolata, utóbl
századból, érdekes.

A község közepén a XVII. századbeli kastély
négyszög alapján épült, főhomlokzatának
négyszögletes tornyokkal, amelyeken sgrafittó dís
láthatók. Az egykor felsőmagyarországi renaissanc
teteje ma XVIII. századbeli Mansarde-fedéllel bír
keskenyebb homlokzatának közepén a kiugró
erkély párkányán egymással váltakozva félköríves
alakú ormok sarkoznak, aminők valamikor az ép
régi oromfalát is díszítették. A kastély belsejében,
erősen falazott bordátlan keresztboltozatok,
termekben gerenda mennyezetek. Az ablakok nég

TURTZEK, Johann Rofaragó

Trencsénbogoszki 1761-1763, Zastéj

Ars 1997 245.

JOH. TURTZER, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helység 88 mestere tartozott, több Galiciából is, 1701-1848 közt. Mesterjegyzék nem amaradt. Levelezés és "Protokol farbiarskeho cechu, 1801-1864" alapján ismerjük őket.

Ezek egyike volt:

75.- Joh. Turtzer, 1824. Eperjes. 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

TURTSCHANY András l. TURCSÁNYI

Turszky Béla

építész

l.

Gerő Ernő

221. l.

MDK

ifj.Turra Adolf kőfaragó

Építőművészet, 1941.

429 l.

ifjú Tárótzi Mihály, kovácsinas

A mádi kovács-kerékgyártó céh 1859.okt.9.-én tartott gyülésén beszegődött 4 évre a legidősebb mesterhez Tordai Sándorhoz. 286.o.

Bogdál Ferno: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o.

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VI. 1966. Miskolc
A Herman Ottó Múz. kiadása. Miskolc

Turóssy Anna, iparmüv. MDK

Párnalap.	Kunsági himzés.
"	" "
Párna	" "
Teritöcske.	" "

Nagy Balogh János. Egy. és a Tesz által rend. 1937. évi karácsi Képtármův Kiáll, kat. Kispest. Városháza.

TURÓS László

Kiss János: Drámákra hangolt grafika. = Korunk, 1988, 7. 524-525. ill.

45 - / M

Tarós László

Néhány vajda a „Napsugár"
c. lapban megjelent

Korunk 1972 2. u. 297.

Túros László

– grafikával szerepelt az 1978. máj. 13 án a Komur Galériában tartott kiállításon

(Komur hírei)

Komur 1978/5

Turós László festő

Részt vett az idei kolozsvári tárlaton

Kovács Iván kritikája

Igaz Szó 67/1 120.o.

Túrós László

ikusztrációja Simon Magda regény~~ének~~ részletéhez

Simon Magda: Félnek az arak
Kornuk, Kolozsvár 1959 XVIII. XI sz. 1593.

Turóc László

Rajza Repr.

Kovacs, Kolozsvár 1968. T. 93.

K~~rlowvár~~ 1

Tarós László

„Kolvar" Repr.

Korunk, Kolozsvár 1968. II. 152-153

Túrós Márton

Kolozsvári nurszabó

l.

Grőffy nur

57. l.

MOB 1976.

Ráth Gróz. Dr

iparmuvészet 1896–

ban Bp 1897

248. l.

Turóczy Dezsőné

halasi csipkemű-
helye

lásd Tar Antal

alatt

Magyar Iparművészet

1911. 9. l.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
ájáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-**
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
erepel.
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Turócszentmiklósi

templom keresztelő

kútja

Gótikus. Repr.

Arch. Ért. 1909

193–194. l.

választották. A födél közepére helyezett korona is utal királyi származására. A díszedényt Magyarországból küldték oda és S. az Anjou Nagy Lajos aacheni, nagy-mariazelli s más ily helyeken fölajánlott áldozati emlékeivel hozza kapcsolatba, de hozzá teszi, hogy a kristályserleg valószínűleg olaszországi munka, a mi iránt annálinkább lehet jogos kételyünk, mert a Nagy Lajos korabeli ismert ötvösművek jó része valószínűleg hazánkban készült s így a drezdai serlegnek sem kell föltétlenül külföldi munkának lenni. *Kövér B.*

MAGYAR ÉRDEKŰ EMLÉKEK A KLOSTERNEUBURGI PRÉPOSTSÁG MUZEUMÁBAN.* A kincstár első szekrényében szemünkbe tűnik egy magyar eredetű sodronyos zománczú kehely, melyet, sajnos, az 1880. évi helyreállításkor Brix és Anders ötvösök régi jellegéből kivetkőztettek. Hazai irodalmunkban is jól ösmerjük ezt az emléket. A kincsári teremben egy nagy tempera képet látunk, a «babenbergi uralkodóház családi fáját» ; rajta háromszor fordul elő a magyar czímer és egyszer a szlavon. Árpádházi királyaink többször léptek az osztrák családdal rokonságba. Szent Lipót fia II. Albrecht nőül bírta Vak Béla királyunk nővérét Adelheidát, † 1134-ben vagy 1135-ben eltemették Klosterneuburgban. Badenbergi Ágnes első férje volt III. István, ennek halála után másodszor ment férjhez. † Bécsben, a bécsi skótok templomában nyugszik. II. Géza királyunk leányát, Ilonát nőül bírta VI. Lipót † 1199-ben. IV. István szlavóniai herczeg Máriát bírta feleségül, a ki csak anyai ágon, anyja Gertrud révén származott a babenbergi családból, Román orosz herczeg volt az atyja. Az érdekes tempera kép valószínűleg a XVI. század elején vagy a XV. század végén keletkezett. — A prépostság fegyvergyűjteményében XVI. századi csinos spanyol kardot őriznek, mely 1864-ben a prépostság neszmélyi birtokán került elé. — A «művészeti gyűjtemény» első szobájában az asztalon két kis «bányaremeket» látunk, mely Kolbány Pál beszterczebányai specialista ötvöstől származik, egyiken rajta van az évszám és a művész neve «fecit Paul Kolbany in Neisol». A kisebb fémművek közt magyar érdekű a Thökölyi és Kara Mustapha együttes fejét föltüntető ismeretes medailla ón öntvénye ; a majolikák közt van egy holicsi. A lajstrom szerzői hibásan azt hiszik, hogy Holics morvaországi város. Végül az egész muzeumban legérdekesebb II. Ulászlónak hársfából faragott dombormüves arczképe, mely valószínűleg nem sokára halála után készült el ; az arczkép alján tízsoros latin fölirat elmondja röviden a király életrajzát. *Száraz Antal.*

RÉGI ÁLDOZÓ POHARAK UGOCSÁBAN. Az ev. ref. eklézsia *Túr-Terebesen* egy kehely alakú, ezüst, részben megaranyozott áldozó pohár birtokában van, melynek cuppáján a következő fölirás olvasható :

E POHART ISTENE DICSŐSSE | GERE A TURTEREBESI | ECCLESIA SZAMÆRA ; | BUZGO INDVLÄBVL | MAGA-KÖLCSEGEN CSINALTA | TTA : MEZES IANOS : | AMO DO 1683.

* Die Schatzkammer und die Kunstsammlung im lateran. Augustiner-Chorherrnstifte Klosterneuburg. Wien, 1889. 8° 244. l.

Arch. Ert. 1891

A bélyeg: **T** és **A** betükből összetett monogrammot mutat, úgy, hogy a **T** az **A** tetején foglal helyet. A pohár magassága 220 mm., cuppája időközben kilyukadván, a jelenlegi lelkész azt a túrterebesi *czigánynyal* forrasztatta be, a ki jókora ólmot ragasztott annak fenekére! A cuppa felső széle és alsó része, valamint a köralakú talp stylizált növénymustrákkal van trébelve s utólagos véséssel díszítve. A túrterebesi ev. ref. eklézsia számára ajándékozá Mézes János 1683-ban, a mely évszám egyszersmint készíttetésének évét is jelenti. *A gyulai áldozó poharak* egyike 150 mm. magas; alakja az alapja felé keskenyedő rendes vízivó poharak alakjától nem különbözik. Oldalán e felírás van:

Ricsei Mihály úr | gyulai prédikátor idejében | megmaradott leányi Ricse Erzsók | és Panda conferálták a gyulai | eclesiának ezt a pohárt | Anno 1710 die 24. Aug.

Bélyeg hiányzik róla. Karimája széle alatt látható az 1616. évszám és egy ábra, mi Ƶ Ƶ P betüket jelent, melyek alatt talán a pohár ajándékozójának neve van elrejtve. XVII. század.

A második pohár magassága 182 mm.; ezüst, részben aranyozva s gazdagon van trébelve stylizált növénymustrákkal. Alakja talpa felé folyton keskenyedő csonka-kúp. Bélyeg: **H** és **G** betükből alakított monogramm. Feneke időközben kilyukadván, azt újjal pótolták, de nem eredeti helyén, hanem attól jóval magasabban, miért is az most egy kettős poharat képez, melynek felső része öblös, alsó fele pedig csekély ürtartalmú. Talpa kerületébe bekarczolva: Szakács Ist. XVII. század.

M—k F—f.

ANTIK ÉRMEK UGOCSA MEGYÉBEN. A nagyszőllősi gör. kath. temetőben többször találtak már oly durva ezüst érmeket, melyek egyik fele síklapot képez, másik oldala pedig domború. Ezen érmek mindnyája *Fülöp tetradrachmáinak* barbár — tán helyben készült — utánzatai, az aversen Jupiter-fővel, a reversen pedig lóval. A kivitel igen primitiv s különösen a ló alakja kifogásolható. Csepén találtak két Trajanus és egy Hadrianus-féle denariust. A tekeházi vasuti hid épitése alkalmával egy Fl. Constantius-féle sisciai veretű rézérem került elé.

M. F.

RÉGI BOLGÁR (?) EZÜSTPOHÁR. Bruimann Vilmos ny. bányatanácsos tulajdonában van egy régi ezüstpohár, mely több tekintetben érdemli figyelmünket. Idoma ugyanolyan, mely XVI—XVII. századi magyarhoni ötvösök műhelyeiben dívott, teste sima hengerded és felső széle kihajló, széle belül 1·2 cmnyire meg van aranyozva és külseje mindazon helyeken tartotta fön az aranyozás nyomait, a hol stilizált növénydíszek ékítik és keretes szélű mezőkben föliratok vannak. Karimája külsején és talpa szélén végig húzódó díszítményeiből egy-egy részletet bemutatunk és a három föliratot is hű másolatban közöljük. Dr. Ljubič a végső szavak kivételével így olvasta:

+ siak | upa stvo || ri. Pantč | ič. i p(o) druž || nia jego Anna | ni tu (orvna?) riilia (vagy) riilnaja.

Dr. Alexi György az utolsó szavak olvasásával pótolta ki a magyarázatot.

Tury Gyula, Zestö, stb. l.

789. o. A második sorban „Budapesten" után beszurandó: (Lotz Károly) „és Bécsben" után: (Eisenmenger) s a végére, pont után, új mondat: Két tájképét a Szépmüv. Muz. szerezte meg.

286. DAUMIER, HONORÉ, Holzschnitte 1833-1870. Hsg von EDUARD FUCHS. Mit 522 Illustrationen. München, Albert Langen. Folio, er.vkts 24.-

287. DEÁK FARKAS, A nemzetgazdaság története Magyarországon. Pest, 1866. Fvkts 2.-

288. /DECSY SÁMUEL/, A' török birodalomról való legóujabb tudósitások. N.Szeben, 1790. Ppkts 12.-

289. DE FOE DÁNIEL, Idősb Robinson Crusoe utazásai, élményei és csodálatos kal ndjai. Ford.: MALMOSI KÁROLY. Bpest, 1874. Er.vkts 3.-

290. DEGRÉ ALAJOS, Itthon. Regény. Bpest, 1877. 2 kötet, fve, er.boritékban. I.KIADÁS! 6.-

291. DELI, TURY GYULA - RÉVÉSZ IMRE, Gyepün innen, Gyepün tul! Bpest, Hornyánszky. 1898. K.4r., fbőrkts 2.80

292. DEMACHY, J.-F., Histoires et Contes. Précédés d'une Étude Historique, Anecdotique et Critique sur sa vie et ses oeuvees. Par L.-G.TORAUDE. Paris, 1907. N.8r., fbőrkts. 561.sz.pl. 24.-

293. DEMOSTHENES, Staatsreden. Übersetzt von FR.JAKOBS.Leipzig, 1805. Ppkts 3.-

294. DENIS, MICHAEL, Einleitung in die Bücherkunde. Th.I.:Bibliographie. II.: Literargeschicht. Wien, 1777-8. K.4r., 2 kötet, ppktsek. /Cimlapjain rézm. vignettekkel./ 24.-

295. DER FREMDE IN SALZBURG. Mit e.lithogr.Ansicht von Salzburg. Salzburg, 1836. Er.ppkts 2.-

296. DER KATHOLISCHE CHRAKTER DER WIENER UNIVERSITÄT. Wien,1863. Fve 2.-

297. DER MENSCHENFREUND. Eine Wochenschrift. Geschrieben von FRIDERICH FREYHR.VON DER TRENCK. k.k.Obristwachtmeister für das Jahr 1775. Fve 16.-

298. DER NIBELUNGEN LIED. Nach dem Abdruck der ältesten und reichesten Handschrift des FREIHERRN JOSEPH VON LASSBERG. Tübingen, 1834. 12r., fbőrkts 2.50

299. DER OESTERREICHISCHE ZUSCHAUER. Zeitschrift für Kunst, Wissenschaft und geistiges Leben. Hsg von J.S.EBERSBERG.Erster Band. Wien, 1836. Ppkts 3.50

300. DER UNGARISCHE SIMPLIZISSIMUS. Lebensschicksale eines Schlesiers. Mit 10 Abbgn von REINHOLD PFEIFFER. Nach dem Original bearbeitet u.hsg von R.URBANEK. Breslau, 1906. Er.vkts 2.-

301. DESCARTES, Értekezés az értelem helyes használatának módszeréről. - Elmélkedések a metafizikáról. A filozofia elvei. Bpest, 1906. Fve 3.-

302. /DESSEWFFY JÓZSEF GR./, Toldalék-észrevételek gróf Széchenyi István Hitel czimü munkájához. Pest, 1831. Fvkts 6.-

303. DEUTSCHE BIBEL aus d. XVI.Jhundert /1560./ Luthers Übersetzung. Titelblatt und einige Blätter fehlen. Mit vielen Holzschnittabbildungen. Folio egyk.bőrkts 20.-

304. DEUTSCHER BUCHHÄNDLER-ALMANACH auf das Jahr 1862. Leipzig. /Enthält d.Lebensbeschreibung Joh.Philipp Palm's/ 3.50

305. DEUTSCHE JUSTIZ- und Polizey-Fama. Hsg von THEODOR KONRAD HARTLEBEN. Salzburg u.Wien, 1802. 2 rész egybekötve,fbőrkts. 3.50

306. DEUTSCHE TRIBÜNE. Ein constitutionelles Tageblatt. München, 4.Nov.1833.: Die Glocke. Welche Vortheile ziehet das Haus

Tury Gyula

Oesterreich aus Ungarn ? und wie dankt es der Hungern dafür. K.4r., kartonkts. 32 lev. /A fenti napilapból a "Glocke" c.tanulmány kéziratos másolata./ 9.-

307. DÉRYNÉ, Naplója. Eredeti kézirat alapján sajtó alá rendezte BAYER JÓZSEF. Bpest. 3 kötet, er.vktsek 50.-

308. DICTIONNAIRE DE LA LANGUE FRANÇAISE. Par É.LITTRÉ. Paris, Hachette. 1882. 4 kötet és Supplément /Paris, 1883./. Összesen 5 kötet, eredeti félbőrkötésekben. Igen szép, tiszta példány 62.-

309. DIEHL, LUDWIG, Der Altertümer-Sammler. Mit 324 Illustrationen. Stuttgart. Er.vkts 6.-

310. DIEULAFOY, MARCEL, Geschichte der Kunst in Spanien und Portugal. Mit 745 Abbildungen und 4 Farbentafeln. Stuttgart, 1913. Er.vkts

311. DIE BELAGERUNG UND EINNAHME WIENS OCTOBER 1848. Von G.v.S...n. Leipzig, Prag, 1869-70. 2 kötet.fve 3.50

312. DIE BIBLEL, oder die gantze Heilige Schrift des alten und neuen Testaments. Nach der deutschen Uebersetzung Martin Luthers. Halberstadt, 1843. /laza/ egyk.bőrkts. LUTHER fametsz.képével 5.-

313. "DIE BLAUEN BÜCHER" 4 kötete. Sok illusztrációval 6.-

314. DIE GESELLSCHAFT DES VATIKAN. Leipzig, 1886. Fve 4.-

315. DIE HAUPTGÖTTER DER FABEL IN KUPFERN, mit ihrer Geschichte und ursprünglichen Bedeutung. Wien, 1799. 24 csinos rézmetszetü képpel GERSTNER, MANSFELD és STÖBERTŐL. Egyk.papírkötésben 50.-

316. DIE KUNST IN OESTERREICH-UNGARN. Hsg von WILHELM LAUSER. I.Jggang. Wien, 1884.4r., er.vkts 5.-

317. DIE MAGYARISCHE REVOLUTION. Kurzgefasste Schilderung der jüngsten Zeitereignisse in Ungarn und Siebenbürgen. Von einem Augenzeugen. Pesth, 1850. Fve. /Vizfoltos pl./ 4.-

318. DIE MEISTERWERKE DER GEMÄLDE-GALERIE IN DER EREMITAGE ZU ST. PETERSBURG. 239 Kunstdrucke mit einleitendem Text von NIK.BARON WRANGEL. München, 1918. Er.ppkts 8.-

319. DIE MEISTERWERKE DES KAISER FRIEDRICH-MUSEUMS ZU BERLIN. 259 Abbildungen. Text von OSKAR FISCHEL. München. Er.ppkts 8.-

320. DIE MEISTERWERKE DER KGL.ÄLTEREN PINAKOTHEK ZU MÜNCHEN. 263 Kunstdrucke nach den Originalgemälden. Mit Text von KARL VOLL. München, Hanfstaengl. /Rong./ ppkts 8.-

321. DIE MEISTERWERKE DER KÖNIGL.GEMÄLDE-GALERIE ZU DRESDEN. München. Er.ppkts 8.-

322. DIE MEISTERWERKE DER KÖNIGL.GEMÄLDE-GALERIE ZU CASSEL. 209 Kunstdrucke nach den Originalgemälden. Mit einleitendem Text von KARL VOLL. München. Er.ppkts 8.-

323. DIE MEISTERWERKE DES RIJKS-MUSEUM ZU AMSTERDAM. 208 Kunstdrucke nach den Originalgemälden. Mit einleitendem Text von KARL VOLL. München. Er.ppkts 8.-

324. DIE MUSIK. Illustrierte Halbmonatsschrift. Hsg von BERNHARD SCHUSTER. Berlin u.Leipzig, 1902-4. 8 kötet 1/4 évfolyam. Fvktsek 13.-

325. DIE OESTERREICHISCH-UNGARISCHE MONARCHIE UND DIE POLITIK DES GRAFEN BEUST. Leipzig, 1870. Fve. /Vizfoltos pl./ 3.-

Tury Gyula

Kopp Magyarat 150-éve

TURY GYULA / 1866 - 1932 / :

388. Barabás Miklós 86 éves korában. - Tusf.,p.
12 x 16.5 cm. Jelz.l.b."Tury Gyula Budapest
1896. November 15". Alul 3 soros felirat.

Túry Gyula

cikk.

Szentiványi Gyula dr.:

Falkép-restaurálásról.
Szép művészet. 1943. 8. l.

Annál több volt a panasz az országban szerteszét működő templomfestő iparosok és egyes, minden munkára vállalkozó festők ellen, akik megfelelő technikai készültség, művészi készség és a legelemibb művészettörténeti tudás nélkül láttak munkájukhoz. Az öregebbek ahhoz az iskolához tartoztak, amely például a feltáskásodott falképpel nem sokat bíbelődött, hanem leverte s a régi képet, amelyet kellőmódon megtisztítani nem tudott, festékkel befújta vagy átkente. Jellemző, hogy Túry Gyula, aki a maga korában értékelt templomfestő és restaurátor volt, a század elején a budai Szent Anna-templom szentélyében a tőle restaurált falfestményt így szignálta: „Átfestette Túry Gyula 1909." Azóta az átfestés lekerült a barok képről, mely most ismét eredeti alakjában látható.

VÉSZET

SEJÉN – GEREVICH TIBOR KÖZREMŰKÖ-
KESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL KIRÁLYI
I, MÚZEUM-KORÚT 6. – TELEFON 146–145
ÉSI DÍJ ÉVI 20 P. SZÁMONKÉNT 2 P. –
ZÁM: KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA
GYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST.

2

OLYAM

Túry Gyula

* **Ezred-évi emlékül megrendelt festmények.** *Gyárfás* Jenő már elkészült nagy történelmi képével, melyet Temesmegye rendelt meg nála. Azt a jelenetet tünteti föl, mikor V. László király esküt tesz a temesvári templomban, hogy a Hunyadiakon nem áll boszút Czillei megöletéseért. — *Túry* Gyula pedig *Dessewffy* csanádi püspök megrendelésére az első csanádi püspökről, Szent Gellért vértanuról fest oltárképet. Gellértet predikálva ábrázolja, mint áhitattal hallgatják a zord, marczona alakok. A kép felső részén a felhők közt, mint vizió látszik Magyarország Nagyasszonya a gyermek Jézussal, ki felhőkön keresztül a vértanuság pálmáját nyujtja Gellért felé. A fiatal művész Olaszországba utazott, s Rómában festi meg az oltárképet.

Vas. Lap, 1896. 236. f.

Méltt.Dr. Tp.
Gonthon István
gy.m.tanár
MOB.előadó urnak
IX.Rákos-u.10 B

Túry Gyula

Túry Gyula

várkápolna Szent Zsigmond oltárképe, Szent Gellért képe a temesvári püspöki palotában, „Magyarok zarándoklata Velencében Szt. Gellért ereklyéihez 1906-ban“ c. munkája (a temesvári múzeumban) a pannonhalmi káptalan három nagy falképe, oltárképe és menynyezete, valamint igen sok oltárkép és közéletünk számos előkelőségének arcképe. Via Charlotta és Fenyveserdő című alkotásait a bpesti Szépművészeti múzeum vásárolta meg.

Il quadro di San Sigismondo nella Cappella del Palazzo Reale, il quadro di San Gherardo nel Palazzo vescovile di Temesvár, „Pellegrinaggio di ungheresi a Venezia, alle reliquie di San Gherardo nel 1906“ (nel museo di Temesvár), tre affreschi nel Convento di Pannonhalma, molti altre pale d'altare e ritratti di note personalità. Il Museo di Belle Arti di Budapest ha acquistato i suoi quadri: „Via Charlotta“ e „Eoresta di pini“.

Csókássy 139 f

Élelmiszerpiac

Élelmiszerárak a székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyilt piacain. Kiskereskedelmi árak: Marhahus: rostélyos, felsál kg-ja 180—320, leveshus 120—320, borjuhus: comb 320—440, vesés 200—320, bárányhátulja 140—240, eleje 100—180, sertéshus: karaj 240—320, tarja, comb, lapocka 200—240, oldalas 150—220, zsirnakvaló szalonna 136—160, háj 150—170, zsir 148—164, élő baromfi: csirke 130—360, lud és ruca 250—1600, tisztitott baromfi nagyban tyuk kg 180—200, csirke idei 400—440, pulyka 110—270, öreg és idei lud és ruca 160—250, kicsinyben: csirke 440—550, lud és ruca 180—350, tojás: tea 8—9, főző és apró 7—8, halak: élő ponty 180—280, jegelt és nem élő 120—180, tej és tejtermékek: tej 30—36, tejfel 140—200, teavaj 520—540, tehénturó 60—120, kenyér fehér 40—54, félbarna 30—40, barna 20—28, gazdakenyér 34, száraz főzelékek: bab 28—56, borsó 32—80, lencse 36—96, zöldségfélék: vöröshagyma 18—30, fejeskáposzta 50—60, kelkáposzta 40—160, karfiol 90—240, rózsaburgonya 18—28, ella 14—18, közönséges 12—14, tisztitott paraj 16—40, savanyukáposzta 52, külföldi 64—80, gyümölcsök: külföldi alma 120—200, narancs 70—130, idénycikkek: saláta drb 4—16, hónaposretek csomója 12—50, külföldi zöldborsó 88—160, ujburgonya 90—96, sóska 20—40, idei kalarábé drb 10—40, melegágyi uborka 120—240.

Főbb idénycikkek ára a központi vásárcsarnok nagybani kereskedelmében métermázsánként, pengő értékben. Káposzta 50—60, nyári rózsaburgonya 23—24, őszi 16—18, makói vöröshagyma 14—24, egyiptomi vöröshagyma 44—45, fokhagyma 60—100, kevert zöldség 52—65, saláta (100 fejenként) 2—10, külföldi fejeskáposzta 46—50, külföldi alma 80—160, narancs 60—10, külföldi ujburgonya 80—90, külföldi zöldborsó 80—90, spárga 20—100. Nagykereskedelemben a forgalom élénk volt. A kevert zöldség és a zöldborsó ára emelkedett, az ujburgonya ára csökkenőben.

LEVELEK

Bethlen bástya

Óvja eg
Fürödjön rendsz
Nincsen fürdős
Ez ne okozzon Önnek gondot, mert a
FREGOLIA összecsu fürdőká
pótolja a fürdőszobát és összerakva a szoba, honyha v legkisebb zugában elfér. Könnyen kezelhető és könny rezhető havi 10 pengős részletre
Tekintse meg kiállitásunkat a Nemzetközi Vás
Kérjen ismertetőt MAKART Budap Lovag

KATOLIK

Szent Erzsébet pél hogy kislelkűek ne legy

Serédi Jusztinián dr. biboros herce megdicsőülésének hétszáz

Serédi Jusztinián dr. biboros-hercegprimás nyolc oldalas külön pásztorlevelet adott ki, amelyet teljes egészében az Árpád-ház nagy szentjének, Szent Erzsébetnek szentel, akinek megdicsőülése 700. évfordulóját az idén üli meg a keresztény világ. Bőven tárgyalja a pásztorlevél Szent Erzsébet istenszeretét, valamint azt a leki erőt ,amely ebből folyik és amely megteremtette azt a női méltóságot, amelynek lényeges része volt a szemérmetesség és a tartózkodó szerénység és amely előtt tisztelettel hajolt meg ama kor harcos férfi tipusa. *Ma a keresztény női méltóság — félünk — lassan csak a multnak emléke lesz* — irja pásztorleveiében a hercegprimás. — Kiveszőben a női szemérem, mint azt a léha, érzékies divat, a fürdő- és sportélet, a táncok, a nők olvasmányai és beszédei, stb. sajnosan mutatják. Mindez onnan van, mert nincs a keresztény nőknek lelki ereje szembeszállni a divattal, a környezettel, a közfelfogással, a szóbeszéddel, melyet hitetlen emberek és Isten ellenségei te-

NEMZETI UJSÁG

N.U. 931. V. 17

Hogyan került a ceglédi vásártérről a bécsi akadémián át a Szépművészeti Muzeumba egy magyar tehetség

Beszélgetés Tury Gyulával, a neves egyházi festővel

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) **Tury** Gyula neve nem ismeretlen a magyar képzőművészet tehetségekben gazdag birodalmában. Lehet, hogy nem szerepel olyan sokat a nyilvánosság előtt, ezt sohasem engedte meg magának, sokkal zárkózottabb egyéniség, de ha a reklám nem is dobolja állandóan a köztudatba nevét, azt mindenki tudja róla, hogy egyike a legérdekesebb festőegyéniségeknek, akinek pikturáját a klasszicizmus nemes tradiciói érlelték teljessé.

Műterme ott áll a Veres Pálné-utcában. Egy karcsu épülettömb legfelső emeletén. Lenn köröskörül a nagyváros örvénylik, az élet zeng, fenn az ég felé szökellő műteremben csend lep el mindent, csak a kéklő, tiszta fényü égbolt mosolyog.

Ebben a szinte idillikus hangulatban, amelynek sajátos kontrasztját adja meg a körülötte zengő, örvénylő, sikoltó Élet, dolgozik *Tury* Gyula.

Tury Gyula karrierje

A felvonó bugása még nem halt el, mikor már megjelenik az ajtóban Tury Gyula. Melegen köszönt, barátságosan invitál befelé.

Készülő képeit mutogatja, amelyek közül már keretben feszül *Calasanti Szent József* emlékezetes alakja. Ez a nagyméretü vászon, Tury Gyula legfrissebb munkája, a szegedi *Fogadalmi Templom* piarista oltárára kerül majd.

Köröskörül a műterem falain különböző freskótervek és néhány portré függnek. Mert Tury Gyula portrét is fest, sőt zsánerképben is kitünőt produkált már. Sokoldalu tehetség, akinek karrierje az Alföldről indult el.

Cegléden született 1866-ban. Tizennégy éves korában, a ceglédi vásártéren fedezte fel őt *Thán* László miniszteri tanácsos, a magyar képzőművészet egyik nagyhirü mesterének, *Thán* Mórnak fivére. *Thán* László utján iratkozott Tury a mintarajz-tanodába, ahol rajzolni tanult *Gregus* Jánostól. Mikor *Lotz* Károly mesteriskolája megnyilt, Tury is odakerült. Négy évig volt tanitványa a nagyszerü piktornak, majd mikor három évre elnyerte a királyi ösztöndijat, a bécsi akadémiára került, ahol *Eisenmenger* óráit látogatta. Itt festette Tury első kiállitásra került képét, a *Hazatérő kispap*-ot. Ez a képet annak idején *Samassa* József egri érsek vette meg.

Az első siker egészen más utra terelte a fiatal festő pályáját, mint ahogy az eleinte indult. Tulajdonképen tájfestéssel akart speciálisan foglalkozni és egyházi festő lett belőle. Nevét hamarosan felkapták, a legnevesebb problémák megoldása várt rá és *Tury ezeket sorjában mind bravurral meg is oldotta.* A királyi várpalota Szent István kápolnájában egy oltárképe függ, de rengeteg templomot ékesit Tury számtalan falfestménye. Igy a nagyváradi, az ujjáépült gyöngyösi Szent Bertalan templom, továbbá a féltoronyi főhercegi kastély kápolnája és a temesvári püspöki palota őrzik Turynak egy-egy grandiózus kompozicióját. A pozsonyi kat. gimnázium templomának oltárképe, Izabella főhercegnő rendelése, egyik legsikerültebb alkotása Turynak. Több arcképe és tájfestménye a Szépmüvészeti Muzeumban van. A pannonhalmi főapátság káptalani termét is Tury látta el falfestményekkel.

Külföldi sikerei is voltak Turynak. Egy festménye, amely a velencei kiállitáson szerepelt, a *Morosini Galleriába* került. Idehaza megnyerte a Vaszary Kolos-dijat, az Ipolyi-dijat, továbbá a Genre-dijat.

Tury munkásságát sokszor elismerték ezekkel a magas kitüntetésekkel. De Tury Gyulát nem káprázták el ezek a sikerek, továbbra is megmaradt annak a nagytehetségü festőnek, aki pikturájának halálos szerelmese és nemcsak virtuóza a technikának, hanem minden egyes alkotásában ott izzik az a megható szeretet, amely őt elfogja témája iránt.

Greguss, Lotz, Eisenmenger tanitványa

Most, hogy Tury elkészült legujabb festményével, amely a szegedi *Fogadalmi Templomba* kerül, egy pillanatra megpihent lankadatlan munkájában.

De most is friss, korát meghazudtolóan energikus *Tury*. Máris ujabb témák merültek fel előtte, ezek foglalkoztatják pihenés közben.

Mikor a multra terelődik a szó, egy pillanatra megremeg Tury hangja.

— Véletlen sodort az egyházi festészet terére. Az első siker. Mestereimnél: *Gregusnál, Lotznál* és *Eisenmengernél* egyformán megtanultam becsülni a munka mesterségbeli részét is, nemcsak a teremtő erő fellobbanását. Piktura nincs, technika nélkül, de viszont nyugodtan mondhatom, hogy nem ismerek olyan pikturát, amely kizárólag technika. Megértek minden modern törekvést, de a céltalan és erőszakolt kisérletezéseknek nem vagyok a hive. A kisérletezéseknek a műhelyben kell folyni, a festő műhelye pedig a műterem. Kiállitásra csak teljesen érett alkotásokkal szabad megjelenni, ezt a szabályt mostanában sokan tullépik. Az egyházi festészet bennem mindig uj vágyat öntött az alkotásra és ha genre-képeimmel sikereim is voltak, mindig hű maradtam első sikeremhez.

Az első siker végigkisérte *Tury* Gyulát egész karrierjén, egy pillanatra sem hagyta cserben a tehetséges piktort, aki meg is érdemelte azt, mert hű tudott maradni az egyházi festészethez, amely az ismeretlenség homályából kiemelte őt és nevét fényessé tette.

Kolba Gyula

N.U. 931. v. 17.

A Műemlékek Országos Bizottsága

Tek. Tisztviselői Karának

H

~~Rákos~~ utca

Hőgyes Endre

Túry Gyula

festette a soroksári
rk. templom falképeit
1903-ban.

Chobotvác 247. P.

Tury Gyula

TURY GYULA MŰVEI:

323. Atyám. Magántulajdon.
324. Imádkozó asszony.
325. Barabás Miklós arcképe (1896). A művész ajándéka a Szépművészeti Múzeumnak.

Kassa, 1929.
őszi kiáll.

KÉPEK.

KATALÓGUS KÉPEINEK FÉNYKÉPFÖLVÉTELEIT
BALOGH RUDOLF;
DROSÍTÁSÁT PEDIG AZ ATHENAEUM MÉLYNYOMÓ
OSZTÁLYA VÉGEZTE

Túry Gyula

A másik «A novicius hazatérése» egy derült népies genrekép, melynek festője még kevésbbé ismeretes, de e képéből is ítélve — nem sokáig marad az. A magyarázó szöveg nélkül is világosan beszélő kedves genreképet, mely a kispapi ruhában földműves szüleihez hazatérő fiatal növendék fogadtatásának jelenetét tünteti föl, *Túry* Gyula festette, ki jelenleg Bécsben folytatja tanúlmányait.

Vas. Ujs. 1891, 10. l.
(Három magyar festmény.)

Túry Gyula

Művásárlás. *Samassa* József egri érsek, a műcsarnokban tett látogatása alkalmával, megvásárolta *Túry* Gyula törekvő fiatal művésznek «A hazatérő noviczius» czimű festményét, mely a téli kiállításról ismeretes, s lapunk is közölte.

Vas. Ujs.
1891. 130. l.

1188.

A Kr. u. I.

Női szobor.

Az egész alakban, állva é
nő fejét lehajtja, jobb kezébe
öntene, baljában pedig kagyló
karjai meztelenek, bő ruhája

Márványszobor, magasság
Vétetett 1895 július 4-én E. C
4500 K-án. — Elszámoltatott 189
Az elszámolásra nézve lásd az 54
28-iki 61301 sz. min. előadmár
hagyta az 1900 november 28-ik
augusztus 26-iki 373 eln. sz. le

Jegyzet. L. az 1896-iki lajs
— Preisliste N° 108.

III 3

Pl.

Vét 1895

Tury Gyula

Tury Gyula nagyváradi falképei. Irta dr. Némethy Gyula. U. o.

Vasárnapi Ujság 1909 jan. 24.

(Művészet 1909. 141. l.)

Thury Gyula

1890. Bécs.

(195) Harateró novicius.
Olajf. 650 frt.

Téli kiállítás 1890.

1891. Budapest.
(15) Női archep. Olajf. Megvett.
(381) Anyámasszony Katonája.
Olajf.
Téli kiállítás 1891/92

1892. u. ott.

(98) Dobos Tanos archepe.
Olajf. Czeglédi vásár
tulájdona
(274) Az utolsó vásárfia.
Olajf. 200 f

Téli kiállítás 1892/93

AQUINCUMI MÚZEUM
BUDAPEST, III

Nagyságos

Dr Szentiványi József Elvadi unu,

Budapest

Városliget
Szépművészeti Múzeum
Műemlékek Orsz. Bizottsága

Nyomtatvány

Turay Gyula

arck. repr.

Lex Nagy Társ

75. tábl.

2294. Túry Gyula:
Sz. Oregleden 1866, julius 14-én.

Lacroma.

dult, A tropikus növényzetű szigetet szelő Via Carlotán kissé jobbra fordominikánus közeledik a kezeiben lévő könyvből olvasva. A fák sürű lombjain a napsugarak törnek át. Jobbról pedig, a háttérben, a tenger vize kéklik. Az égbolt derlült. Jelzése alól balra: Tury Gyula Lacroma 1902.

Vászon, méretei 43.9: 33 cm.

Vétetett a Képzőmüv. Társulat téli tárlatán az 1902: XII. 20-iki 90013 sz. leirattal 700 Kán. (907/902).

Elszámoltatott 1903: II. 8-án. (62/903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

904:IV.30.

90013-902

Szinnyei József id. 10949.

Térdig, karos székben ülve, szembe néz. Jobb kezével az asztalon lévő iratra támaszkodik, baljában pedig égő szivart tart. Kettős elejű kabátját begombolta, mellénye kivágott, nyakkendője csokorra kötött. Pápaszemet visel. Felirata aláírásának másakép:

Szinnyei József.

alól balra: TURY GYULA FESTMÉNYE

Fénynyomat chp., mér. a vk. 14 : 10 cm.

Szn. 8-905
19 20-905-8

Szamosujvár. T. 8309.

Örnény nő.

A derékig ábrázolt úri leány kissé jobbra tekint, nyakán kettős nyöngyfüzért hord és puffasztott ujjú ruhája kivágott. Jelzése alól balra: Tury.

Tusrajz, mér. 16: 12.7 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XX. 241 l.

Sz. n. 1315-902
279-902-1496.

Szamosujvár. T. 8308.

Örmény férfi.

A nellig ábrázolt férfi balra néz és álló gallérú inget, csokorra kötött nyakkendőt és begombolt egyelejű kabátot visel. Jelzése alól balra: Tury.

Tusrajz, nér. 16: 13.2 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XX. 239 l.

Sz.n. 1314-902
379-902-1495.

2080. Turi Gyula:

Fiumára.

A kikötőben nagy mennyiségű egy-árbóczos hajó (van) részint bevont, részint félig kifeszitett vitorlákkal. A hajók felé csolnak [illegible]lik, melyben kék zubbonyos férfi ül puha nemez-kalappal. Az árboczok egyikén vörös-fehér-zöld lobogó leng. A parton, balról, két háromemeletes ház, a háttérben pedig a környékbeli hegy[illegible]lik. A derült égbolt felhős. Jelzése alól balra: Turi Gyula, Fiume 901.

Vászon, méretei 32: 54 cm.
Az 1901: XII. 23-iki 92258 sz. leirat alapján 600 Kán (682/901).

Tury Gyula

a lenti templom szentélyének mennyezeti képeit festette 1921-ben. 1922-ben a temirod plom hajójában is dolgozott

Schlosser János

A gyöngyösi hent Bertalan templom

Gyöngyös, 1922. 15. l. 20. l. 21. l. 31. l. 33. l. 34. l.

DER ROMANTISCHE FÉNYES

Die gegenwärtige Ausstellung des Malers Adolf Fényes enthält Werke aus den Jahren 1912—1930. Die Reihe beginnt mit der „Kreuzigung". Das Bild ist nach Stimmung und Form noch eng verwandt mit der vorhergehenden Periode des Meisters, die im Zeichen eines vereinfachten, stilisierten Naturalismus, einer dekorativen Flächenordnung stand. Die Komposition der „Kreuzigung" ist demgemäss noch etwas ängstlich auf einfache Umrisse und symmetrische Gruppierung bedacht. Die Farbe vermeidet das Spiel mit atmosphärischen Abstufungen und zarten Lichtstreuungen, das vom Meister durch seine frühere impressionistische Malweise so glanzvoll beherrscht wurde. Das Bild ist in einfachen, dunkeln Lokaltönen gehalten. In dieser farbigen Vertiefung liegt eine entschiedene Abkehr von dem sinnlichen Augenreiz der Dinge. Die Wendung zur Romantik geht auf den Wunsch nach einer mehr geistigen, mehr ausdrucksgemässen Bildgestaltung zurück. Der Meister wollte sich nicht mehr mit dem blossen Abmalen der Natur begnügen. Das

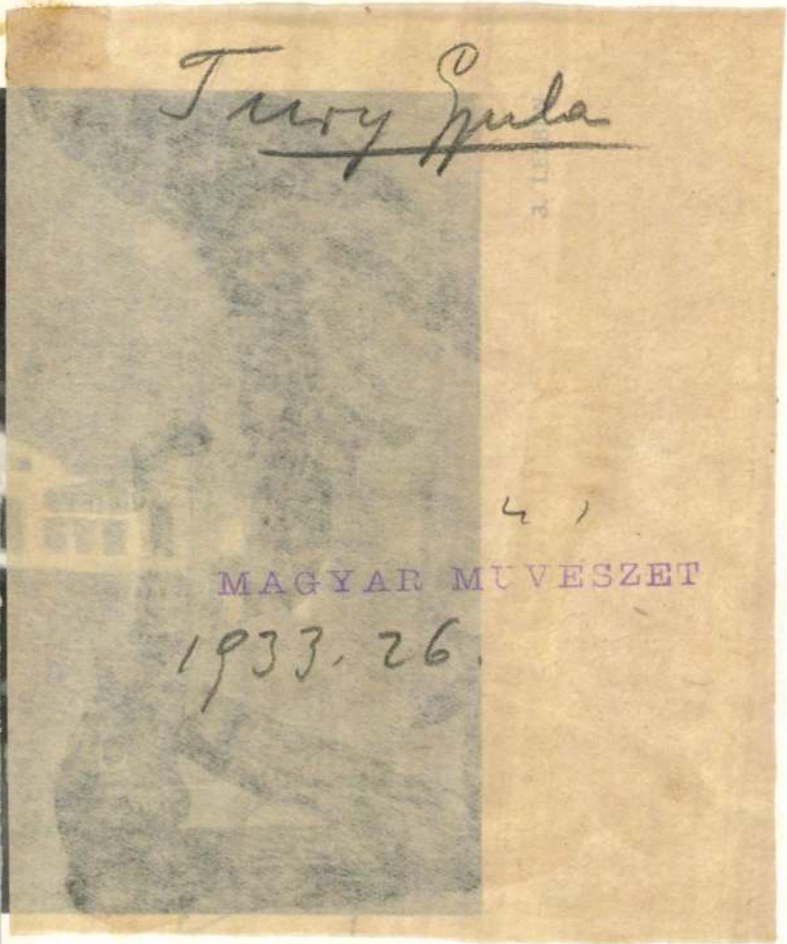

Tury Gyula

4 1

MAGYAR MUVESZET

1933. 26.

Bild sollte nicht mehr lediglich Spiegel geschehnisloser malerischer Zustände von Menschen und Dingen sein. Es sollte von erzählerischem und dramatischem Gehalt erfüllt werden und diesen Gehalt durch die höhere Bildordnung der Komposition malerisch zur Darstellung bringen.

Die ersten Schritte, die Adolf Fényes in der Richtung der romantischen Komposition unternahm, waren nach Art der „Kreuzigung" durch eine gewisse konstruktive Befangenheit, durch eine etwas kleinbedachtsame Zeichnung und Symmetrie gehemmt. Allerdings liegt der besondere, alten Chronisten verwandte naive Reiz solcher Werke wie die beiden Schlachtenbilder etwa, gerade in dieser peinlichsauberen, leicht-starren Regelung der Form.

Allmählich nahm der dichterische Flug der Phantasie freiere Gebärden an, und der malerische Vortrag brachte eine von Licht und Schatten reich durchwirkte, gelöste Farbigkeit zum Schwingen. In den glühenden Tiefen und auf den schimmernden Höhen dieser Farbigkeit vermag auch das unwahrscheinlichste Wunder frommer Legenden zum Ereignis zu werden. Biblische Geschichten, Szenen aus dem Leben der Heiligen, Abenteuer der Leidenschaft werden bildhaft lebendig, ohne im geringsten literarisch zu wirken. Was sie an thematischen Beziehungen enthalten,

Túry Gyula

Túry Gyula, festő, szül. 1866 júl. 14-én Cegléden, 1887 okt.-ben iratkozott be, egy évig az ált. festészeti szakosztályon Griepenkerl, majd 1888 őszétől 1890 dec-ig a történeti fest. szakosztályon Eisenmenger tanítványa volt. Évi 420 frt magy. áll. ösztöndíjat élvezett.

Fleischer Béla

gr. l.

Komáromi Múzeum-Egyesület

VII. 36.

Túry Gyula

59. Virgo virginum praeclara
Olajfestmény. Festette: Túry Gyula.
Brázay Zoltán tulajdona

35 3*

Iparmův, Tars.
Egyházmův. kiáll. 1908.

ÓL. XIII. SZÁZAD ELSŐ FELE

Szamos-Ujvár szabad királyi város czímere kétfejű sas, a két fej közül kiemelkedő kereszttel. Emlékjele ez a czimer az örmények keleti őshazájának. Keleti szöveteken és érmeken már a hatodik és hetedik században találkozunk a kétfejű sassal. A kelet-római birodalomban használták először czimereiken a Byzancz trónjára jutott örmény császárok, annak jeléül, hogy Kelet

Örmény férfi.

és Nyugat fölött uralkodnak. Krimbe s onnan Oláhországba is magukkal hozták az Ani városából kivándorolt örmények ezt a nemzeti czímert. Oláhországban, Ardses városában épített templomukon s e városnak a bukaresti levéltárban őrzött két régi pecsétjén ma is látható a kétfejű sas, melybe a kereszténység fölvétele után illesztették be a hajdani örmény uralkodók a keresztet.

Néprajzi szempontból különös figyelmet érdemelnek azok a szabályzatok, melyeket a XVIII. század folyamán az örmény compania képviselői a gyűléseiken hoztak s a melyeknek némelyike nagyon érdekes világot vet az

örmények régebbi szokásaira és erkölcseire is. A szabályzatok legtöbbje a vasárnapok és ünnepek megtartásáról gondoskodik és szigorú intézkedésekkel igyekszik véget vetni az egyre jobban terjedő fényűzésnek. A legrégibb szabályzatok egyike például elrendeli, hogy a hatóság és a választott képviselet vasárnapokon és ünnepeken testületileg köteles a templomba menni s a templom padjaiban részükre föntartott helyeket senki más nem foglalhatja el. Továbbá hogy vasárnap és ünnepnapon a boltokat be kell zárni. Ugyane napokon megtilt minden zajos munkát, s esti harangszó után a korcsmákban való időzést és bormérést. A XVIII. század legelső éveiből való másik statutum a lakodalmi szokásokat szabályozza. Jövőre — úgymond — ne legyen a lakodalmakon több nyolcz keszkenőnél, a melyekből hármat a násznagynak, egyet a vőlegénynek s négyet a vőlegény apjának vagy testvérének adjanak; ne legyen több tizennyolcz párnál, a kik közül hatot a násznagy, hatot a vőlegény s hatot a menyasszony hívhat meg; továbbá a nászlakomákon ezentúl ne használjanak kupát, hanem poharakat. Későbbi szabályzatok megtiltják a lakodalmi ünnepélyek alkalmával drága öltözetek viselését. Aranylánczot, fehér gyöngyöt, drága melltűt, boglárt, szóval semmiféle drága ékszert, annál kevésbbé álhajat ne merjen viselni se nő, se férfiú. Tilos aranyszövetű ruhát hordani úgy a városban, mint a városon kivül; tilos az arany fonattal, sújtással kivarrt mente, csipkés szoknyaöv vagy kötény viselése; aranyos és ezüstös czipők és selyemharisnyák viselése mindenkinek meg van tiltva; a vőlegény inge se legyen selyemmel, vagy arany-, ezüst-szállal kivarrva, a mit a menyasszony ajándékozott vőlegényének, hogy abban lépjen az oltár elé; a női hozományt sem szabad föltenni az asztalra, hogy az idegenek lássák.

Nem kevésbbé érdekes és jellemző az erdélyi örmények egyházi és világi képviseletének Szamos-Újvárt, 1727-ben alkotott statutuma, a melyben egyhangú határozattal kimondták egyebek között, hogy a ki vasárnapokon és ünnepeken templomba nem megy, fizessen az egyháznak két font viaszgyertyát, a biráknak három magyar forintot; hogy a ki boszorkányságot vagy egyéb bűbájosságot űz, vagy másnak erre tanácsot ad, büntetésül fizessen az egyháznak huszonnégy magyar forintot, melynek egy harmada a tisztviselőségé; hogy csak annak a leánynak jegygyűrűje áldassék meg, a ki betöltötte a tizenkettedik évet; a mely pap pedig fiatalabb leány jegygyűrűjét áldaná meg, vagy pedig oly leányt esketne meg, a ki még nem lépett a tizenharmadik évbe, az egy évig függesztessék föl; hogy három év múlva nem lesz szabad ékszert és drágagyöngyöt viselni, s a ki mégis viselne, attól vegyék el a templom

javára; hogy a kinek legalább ötszáz magyar arany vagyona nincs, ne viseljen vékony posztóruhát, felesége pedig damaszt és selyem köntöst vagy szoknyát és ezüst övet, s a ki mégis készíttetne ily ruhát, fizessen büntetésül az egyháznak tizenkét magyar forintot, a bíráknak pedig egy aranyat.

Örmény leány.

Az új és változott életkörülmények közepette lassanként elmosódott legnagyobb része ezeknek a szokásoknak s általában mindazoknak az intézményeknek, melyeket az örmények keletről hoztak magukkal. Életmódjuk most már jóformán teljesen megegyezik magyar polgártársaikéval.

Annál szívósabban ragaszkodik az erdélyi örménység a vallási élet külső formáihoz, a keleti őshazából magával hozott egyházi szertartásokhoz. Az örményeket jellemző mély vallásos érzületen kivül megmagyarázza ezt az a körülmény, hogy a mióta Örményország elvesztette a XI. században állami

függetlenségének utolsó maradványait is, az egyház volt a nemzet szellemi életének menedéke, az a kötelék, mely az egész világon szerteszórt örménységet összetartotta. A legrégibb keresztény egyházi liturgiák egyike az örmény. Már a IV. század elején nyerte mai alakját. Szent Vazul és Szent Athanáz liturgiáinak mintájára alakúlt az örmény irodalom aranykorában. Fönséges eszmék s a nyelvnek klasszikus szépsége jellemzik az e liturgiához tartozó örmény egyházi énekeket. Az úgy nevezett keleti szent mise, melyet sátoros ünnepeken szoktak az örmény templomokban tartani, sokat megőrzött az első keresztény századok istentiszteletének szertartásaiból. Védszentjének s az örmény nemzet hittérítőjének, Világosító Szent Gergelynek emlékezetét nagy ünnepélyességgel üli meg az örmény egyház a húsvét szombatját követő tizenegyedik szombaton. A négy erdélyi örmény hitközségben ma is az örmény az istentisztelet nyelve.

Besztercze-Naszódmegye.

Besztercze-Naszódmegye új alakítású törvényhatóság. Az 1876-iki megyerendezéskor kerekítették ki Besztercze és Naszód vidékéből, melyek a régi Erdély éjszaknyugati hegyes sarkát foglalták el. Az új megyét éjszakon Máramarosmegye, keleten Bukovina és Románia, délen Kolozs-, délkeleten Maros-Torda-, nyugaton pedig Szolnok-Dobokamegye határolják.

Éjszaki részén a *radnai havasok* ágaznak szét, kisebb-nagyobb hegysorokat alkotva, a melyek mind déli irányba lejtve, erdős oldalaikkal a Nagy-Szamos szűk völgyére támaszkodnak. Legmagasabb csúcsai e hegységnek a *Batrina* (1713 méter), *Repede* (2077 méter), *Birla-tető* (1620 méter), *Benes* (1588 méter), *Ünőkő* (2280 méter) és a gyopárjáról híres *Korongyos* (1994 méter). De 1000 és 2000 méter közti magasságban ezeken kivűl is még sok csúcs emelkedik ki e hatalmas hegycsoportból.

A Nagy-Szamos és Besztercze folyó között a *borgói hegycsoport* gyönyörű alakú csúcsai és fenyvesekkel borított hegysorai vonnak határt Bukovina felé. E hegycsoport délen a Besztercze várostól alig egy órányira fekvő 1614 méter magas *Henyul*ban (régi magyar neve: *Fekete bérez*) végződik. A csúcsok átlagos magassága 2000 méteren alúl marad. Legmagasabb köztük a *Vêrfu Omuluj* (1932 méter).

A Besztercze és a Sajó közét a romániai határon húzódó *Kelemen havas* benyúló ágai és a *Duka havas* borítják, a *Kelemen-Izvor* (2031 méter),

Az MLSZ közleménye

Az MLSZ intéző bizottsága megvitatta egyes labdarúgó-vezetőedzők lemondását, illetve felmentési javaslatait.

A vezetőedzők saját kérelmére, illetve sportegyesületeik előterjesztése alapján hozzájárult Kontha Károly, Pálfi Antal és Thomann Antal labdarúgó-vezetőedzői megbízatás alóli felmentéséhez. Az intéző bizottság úgy határozott, hogy Pálfi Antal mindennemű labdarúgóedzői tevékenységéhez, Kontha Károly és Thoman Antal NB I-es sportegyesületeknél történő edzői foglalkoztatásához két évig, 1978. június 30-ig nem járul hozzá.

Sir Edét, a Diósgyőri VTK technikai vezetőjét sporterkölcsöt súlyosan sértő fegyelmi vétség miatt egy évre, 1976. július 6-tól 1977. július 5-ig a labdarúgásban minden tisztségviseléstől eltiltotta. Köves Lászlót, a Kaposvári Rákóczi SC technikai vezetőjét a sporterkölcsöt súlyosan sértő fegyelmi vétség miatt öt évre, 1976. június 15-től 1981. június 14-ig a labdarúgásban minden tisztségviseléstől eltiltotta.

SPORT

A mi válogatottunk

A védelemmel nem volt gond

A megyei labdarúgó-bajnoksággal párhuzamosan, tudósítóink jelentése alapján hétről-hétre közöltük a forduló csapatát. A küzdelmek végeztével összeállítottuk a megyei válogatottat. A játékosok kijelölésénél, a számok domináltak,

az döntött, ki szerepelt legtöbbször a hét tizenegyében.

Bevezetőben, az őszi idény csapata. A játékosok neve mellett a zárójelben nemcsak sportkörüket, hanem azt is feltüntetjük, ki hányszor szerepel a hét tizenegyében.

Háromszéki (Törökbálint, 4) — Berger (Budaörs, 5), Juhász (Nagykőrös, 5), Szabadi (Gödöllő, 3), Zátonyi (Ceglédi VSE, 5), Kiss (Bem SE, 3), Magyar (Vácszentlászló, 4), Huszár (Iklad, 5), Motolai (Sülysáp, 5), Tihon (Isaszeg, 5), Gendur (Aszód, 4).

A tavaszi csapatban csak ketten szerepelnek az őszi legjobbak közül.

Nyolc játékos négy válogatottságával jutott az együttesbe, Háromszéki ötször, Békési és Darányi pedig háromszor jutott szóhoz.

Háromszéki (Törökbálint) — Perjési (Pilis), Juhász (Nagykőrös), Lehoczki (Albertirsa), Kaiser (Iklad), Halmi (Ceglédi VSE), Almási (Pilis), Tóth (Sülysáp), Zombori (Bem SE), Békési (Sülysáp), Darányi (Ceglédi VSE).

Ha a két félév eredményeit összevetjük, látható, hogy a védelem összeállításával volt a legkevesebb gond, Háromszéki és Juhász kilencszer Berger nyolcszor, Perjési pedig hétszer szerepelt a hét tizenegyében.

Az év megyei válogatottja: Háromszéki (Törökbálint, 9), — Perjési (Pilis, 7), Juhász (Nagykőrös, 9), Berger (Budaörs, 8), Kaiser (Iklad, 5), Halmi (Ceglédi VSE, 5), Zombori (Bem SE, 5), Huszár (Iklad, 6), Motolai (Sülysáp, 6), Tihon (Isaszeg, 6), Gendur (Aszód, 5).

Mint látható legalább öt válogatottság volt szükséges a csapatba kerüléshez. Van olyan játékos, aki az őszi, illetve a tavaszi válogatottban szóhoz jutott, az év együttesébe azonban nem került be, mert elmaradt a „normától".

A tartalékcsapat: *Kalocsa (Monor, 4), — Szabadi (Gödöllő, 4), Lehoczki (Albertirsa, 4), Kőszegi (Gödöllő, 4), Zátonyi (CVSE, 5), Erős (Albertirsa, 5), Almási (Pilis, 4), Tóth (Sülysáp, 5), Kiss (Bem SE, 5), Magyar (Vácszentlászló, 4), Kuszenda (Pilis, 4).*

Záradékul annyit; lehet vitatkozni azon, hogy valóban a legjobbak kerültek-e be a csapatba, de vajon melyik válogatásnál nincsenek ellenvélemények, s ez különösen érvényes a matematikai alapon kijelölt tizenegyre.

Reitter—Fekete

Három kapus Pomázon

A Budapesti Labdarúgó Szövetség 50 éves jubileuma alkalmából az öregfiúk válogatott csapata ellátogatott Pomázra, ahol előkészületi mérkőzést játszott a helyi öregfiúk ellen.

BLSZ válogatott—Pomázi KSK 5:1 (2:0)

Pomáz, 600 néző. V: Balázs M.

BLSZ: Fatér — Havasi (Bindes), Marosi, Szlivka, Pintér, Bundzsák, Faludi, Rehák, Méhes, Kalmár, Ozsvári (Kékesi). Pomáz: Szabó E. (Siklósi, Oláh) — Vajas, Palotai, Szabó J. (Csikós), Pölc (Mikula), Darányi, Czékman (Jávorics), Csiri (Csanádi), Miklósi, Borbély, Hambelek.

Az első félidő változatos, jó iramú, küzdelmes játékot hozott. A pomázi öregek egyenrangú ellenfelének bizonyultak a mezőnyben, de a csatárok a kínálkozó helyzeteket elügyetlenkedték. Ebben a félidőben a két gólon kívül Kalmár és Bundzsák a kapufát találta el. Szünet után a nagy melegben elfáradtak a játékosok és ellaposodott a játék.

Érdekesség, hogy a pomáziaknál három kapus védett, ugyanis a két cserekapus is csatasorba állt.

G: Bundzsák, Pintér, Kalmár, Faludi, Kékesi, ill Palotai (11-esből) Jó: Bundzsák (a mezőny legjobbja), Marosi, Pintér, Kalmár, ill. Borbély, Pölc és a Szabó testvérek.

Az ÁFÉSZ Kupáért

A Taksony és Vidéke ÁFÉSZ igazgatósága idén is megrendezi hagyományos nyári mérkőzéssorozatát. Nyolc község labdarúgócsapata szerepel. Az előcsatározásokat két csoportban bonyolítják le. A július 25-i program.

I. csoport. Dunavarsány, II. ker. sporttelepe: Taksony—Dunavarsány II. ker. (15 óra), Délegyháza—Dunavarsány I. ker. (17). A Szigetszentmiklósi MTK-pályán: Szigethalom—Halásztelek (15), Tököl—SZTK (17).

A küzdelmek augusztus elsején folytatódnak, majd a döntő augusztus 8-án lesz. Először a két csoport második helyezettjei a 3—4. helyért, majd a csoportgyőztesek az első helyért vetélkednek. Az ÁFÉSZ Kupa első két helyezettje jogot nyer az MNK-ban való részvételre.

A legjobbakat megjutalmazzák, így a győztes elnyeri a vándorserleget, emellett 3000 forintos szerelési vásárlási utalványt kap. Valamennyi részvevő együttest egy futball-labdával is megajándékoznak.

Úszónapközi

Az Egyesült Izzó dolgozóinak hatvan — 5—10 éves — gyermeke „úszónapközben" tölti a nyári szünidőt a Tungsram-uszodában. A gyermekekkel két edző, egy úszómester és négy középiskolás leány foglalkozik reggeltől estig.

LOVASBAJNOKSÁG

Schiffer és Monostoriék

A Nemzeti Lovardában hat egyesület negyven lovasa szállt nyeregbe a Budapest bajnokság második fordulóján. Kilencven paripa várta őket. Ifjúsági díjugratásban *Monostori Klára* (GEAC) Csalfa nevű lován, hibátlanul vette a százcentis akadályokat, de roszszabb időeredménye miatt csak második lett.

Junior díjugratásban gödöllőiek szerezték meg az első két helyet, *Monostori István* Csalfa nevű lován előzte meg a Bob Hercegen lovagló klubtársát, *Gált*. Díjugratásban, százhúsz centis akadályokon: 6. *Schiffer S.* (Pomáz) Napimádó nevű lován.

Pótló díjlovaglás: 3. *Szakoly* (Pomáz) Zseni n. 1., 4. *Szakoly* Tabu n. 1., 5. *Herczegfalfi* (GEAC) Gavallér n. 1.

Junior díjugratásban egyedül a pomázi *Schiffer* vette hibátlanul a százhúsz centis akadályokat. A gödöllői *Monostori István* Csalfa nyergében negyedik, Apacs nyergében pedig ötödik lett.

Ifjúsági egyéni (110 cm) 3. *Monostori Klára* Csalogány nevű lován.

Fellobbant az olimpiai láng

Kedden délben a görögországi Olympiában meggyújtották az olimpiai lángot. A ceremóniára Olympiában, az ókori játékok színhelyén, Héra temploma romjai előtt került sor az egykori Vesta szüzek antik tunikájába öltözött görög színésznő, Maria Moszolou, a híres tragika, aki általában Iphigéniát és Elektrát szokta alakítani, előbb Jupiterhez, mindenki atyjához, majd Olympiához, az atléták aranykoszorús anyjához, az igazság bajnokához és Phöbushoz, a nap istenéhez fohászkodott, kérve segítségüket, hogy a világ sportolói az olimpiai láng fényében ezúttal is a tiszta barátság és sportszerűség szellemében vívják meg nemes versenyüket. Pontosan tizenkét órakor a tűző nap sugarait összegyűjtő parabolatükör fókusza fellobbantotta a lángot. Az olimpiai fáklyát Maria Moszolou magasra emelte, majd átadta az első futónak, egy Pszilidisz nevű görög atlétának. Ezután az ünnepségen részt vevők felkeresték azt a sírkövet, amelyben Pierre de Coubertinnek, az újkori olimpiai játékok megteremtőjének szívét helyezték el. Itt Jean Marie Merillonnak, Franciaország görögországi nagykövetének a jelenlétében babérkoszorút helyeztek el.

Az olimpiai láng július 15-én, csütörtökön este érkezik Athénbe, ahová kilométerenkénti váltással futók viszik Olympiából. A „szent tüzet" a görög fővárosból műhold segítségével juttatják el a kanadai Ottawába.

Hétfő estétől újra egységet képez a magyar olimpiai csapat; Montreal vendége már a második géppel érkezett delegáció is. Az újonnan jötteknek lényegesen könnyebb a dolguk, mint a kilenc nappal korábban befutott csoportnak, hiszen azoktól minden lényeges információt megkaphatnak, megtakaríthatják tehát az idegeneknek kijáró „tanulópénz" jelentős részét. A második csoport tagjai ki is használták ezt a lehetőséget, s alighogy beérkeztek az olimpiai faluba, máris megkezdték a kérdezgetést az „őslakóktól".

A dunaújvárosi *Óvári Éva*, a magyar csapat Benjaminja, már a Mirabel-repülőtéren kedvenc lett, fotósok hada vette körül, a kis tornászlány pedig olyan magabiztosan mozgott közöttük, mintha nem is a montreali volna az első olimpiája. Elmagyarázták neki, hogy alighanem az egész olimpiai mezőnyben ő lesz a legfiatalabb, vagy legalábbis az egyik a montreali „bébik" között.

— *Én akkor lennék a legboldogabb, ha a csapatverseny eredményhirdetése után is készülne egy-két felvétel a magyar női válogatottról* — mondotta szerényen és rendkívül találóan *Óvári Éva.*

Dr. Kamuti Jenő, az olimpiai csapat rangidős tagja, aki kettős minőségben — versenyzőként és orvosként — jött el Montrealba, arra vár feleletet, hogy milyen az orvosi ellátás, milyenek az edzéslehetőségek.

— *Az ötödik olimpiai szereplésem előtt állok* — mondotta a szimpatikus vívó —, *s alighanem sportolói pályafutásom utolsó állomása előtt is. A lehető legjobban készültem fel a versenyekre, bízom csapattársaimban és magamban, s nagyon reménykedem, hogy a vívók lesznek az olimpia legeredményesebb magyar versenyzői.*

A második csoport tagjai, az első delegációhoz hasonlóan, már az érkezés másnapján hozzáláttak legfontosabb teendőik elvégzéséhez, felkeresték

A görögországi Olympiában a hagyományoknak megfelelően adták át az olimpiai fáklyát a görög staféta első futójának. A görögországi útszakasz után „elektronikus gyújtással" jut el a láng a montreali stafétához, amely majd elviszi a fáklyát a stadionba.

az edzőpályákat, a versenyszínhelyeket, Montreal „olimpiai polgáraivá" váltak.

★

Igazi olimpiai szellem uralkodik a faluban, a sportolók szálláshelyén. Az egyik csinos hostess mondotta például:

— *Soha el nem hiszem, ha nem látom, hogy egy hét alatt különböző színű, nyelvű, szokásaikban eltérő sportolók ennyire össze tudnak barátkozni, amikor pedig néhány nap múlva a különböző versenyszínhelyeken a legnagyobb küzdelmet vívják majd a győzelemért, a minél jobb eredményekért.*

★

Hétfőn délután különös kis csoport gyűlt össze az Universy street és a Sherbrook sarkán: táblákat állítottak a járdák mellé, emeltek magasba, s az íveken kézzel írt követelésük az volt, hogy a távközlési szakemberek, munkások, lépjenek sztrájkba magasabb bér kiharcolásáért. Az egyik Montreal melletti autóbusztársaság 180 gépkocsivezetője is munkabeszüntetést jelentett be szerdától, ha nem kapják meg 98 centes emelésüket. Velük akkor több mint 250-re nő a sztrájkoló autóbusz-vezetők száma; 75 társuk ugyanis az elmúlt hét csütörtökétől nem ül volánhoz, ami elég bonyodalmat jelent Montreal e negyedéből ezen a közlekedési eszközön utazók számára.

★

A falu egyik legforgalmasabb helyisége az úgynevezett bazár, ahol az olimpiai emléktárgyakat lehet vásárolni. Van a napnak olyan időszaka is, mikor sorok állnak a bejárat előtt. Az egyik eladó kétségbeesetten mondotta:

— *Mi lesz itt, ha majd az amerikaiak is megérkeznek...*

Wyomia Tyus, a mexikói olimpiai játékok kétszeres aranyérmes sprinterének véleménye szerint az amerikai női atléták Montrealban érik el eddigi legjobb olimpiai eredményüket.

— *A szokástól eltérően, nemcsak a vágtaszámokban erős az együttes, de vannak benne kitűnő középtávfutók és más specialisták is* — mondotta. Nagyon szeretnének csorbát köszörülni az amerikai atlétanők, hiszen legutóbb Münchenből aranyérem nélkül utaztak haza. Harold Henningnek, a Nemzetközi Úszó Szövetség elnökének a véleménye szerint legalább 12 úszó-világcsúcs születik a nagyszerű, technikailag tökéletesen kivitelezett uszodában. Azt is hozzátette még, hogy az olimpiai csúcsok mind megdőlnek Montrealban, olyan hatalmas vetélkedő várható az érmekért.

APRÓHIRDETÉSEK

ÁLLÁS

A Nógrád megyei Állami Építőipari Vállalat felvételre keres

KŐMŰVES, ÁCS, KUBIKOS, valamint férfi és női SEGÉDMUNKÁSOKAT GÖDÖLLŐI és VÁCI munkahelyeinkre.

Felveszünk továbbá KŐMŰVES és ÁCS-ÁLLVÁNYOZÓ ÁTKÉPZŐS TANFOLYAMRA fiatal férfi munkaerőket.

Jelentkezés feltételei: 8 általános iskolai végzettség, 18. életév betöltése.

A tanfolyam időtartama 6 hónap, melynek elvégzése után kezdő szakmunkásokkal azonos bérezést biztosítunk.

Jelentkezni lehet a vállalat II. sz. Főépítésvezetőségén, Gödöllő, Bajcsy-Zs. u. 30., valamint a II/1. sz. építésvezetőségen, Vác, Gombási úti lakótelepen.

Szakképzett raktárost felveszünk. Jelentkezés: Építőipari Költségvetési Üzem 2373 Dabas Biksza M. út 473/a.

Százhalombatta Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága építő- vagy építészmérnököt keres műszaki osztályvezető munkakör betöltésére. Jelentkezés: pályázat útján a Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága személyzeti főelőadójánál.

ADÁS-VÉTEL

Pilisen a 4-es főútvonalon, Kossuth u. 67. számú 3 szobás ház, üzlethelyiséggel, jutányos áron, beköltözhetően eladó.

Kétszemélyes rekamié eladó. Nagykőrös, Jókai 11. Érdeklődni délután 3-tól.

Nagyon megkímélt 4 éves Zsiguli olcsón eladó. Megtekinthető: Pusztaszabolcs, Dózsa György út 40. Minden nap 18—20 óráig.

150 000 Ft készpénzzel és magas havi törlesztéssel kertes házat vennék Szentendrétől Visegrádig. „Beköltözhető 231 523" jeligére a szentendrei hirdetőbe.

Eladó ház. Nagykőrös, Csillag u. 14.

200 négyszögöles házhely, szőlővel beültetve, eladó. Nagykőrös, Tormás u. 25. — Özv. dr. Tóthné.

VEGYES

Konyhabútor 400 előleggel 12 havi részletre. Népszínház u. 24.

16 éven felüli lányok!

A Lőrinci Fonó

1 hónapos betanulási idővel felvesz fonó átképzősöket!

A kereset, betanulási idő után munkakörtől függően 2400—3000 Ft.

Vidéki dolgozóinknak korszerű leányotthonban adunk szállást!

Kedvezményes étlap szerinti étkezést biztosítunk!

Felvétel esetén az útiköltséget visszatérítjük!

8 általánost végzett 14—16 év közötti lányokat is felveszünk!

Jelentkezés: PFV Lőrinci Gyár 1183 Budapest, Gyömrői út 85/91. Kérésre részletes tájékoztatót küldünk!

HIRDESSEN A PEST MEGYEI HÍRLAPBAN!

RÉGIT AD, ÚJAT KAP!

A Centrum Budai Lottó Áruház és a Bizományi Áruház Vállalat közös csereakciója.

A Budai Lottó Áruházban minden héten szerdán és pénteken 14-től 17 óráig, szombaton 10-től 12 óráig

cserélhet: televíziót, hűtőgépet, mosógépet, centrifugát, rádiót, porszívót

BUDAI LOTTÓ ÁRUHÁZ:

a 107-es és az 1-es busz végállomásánál, a Kelenföldi pályaudvartól 150 méterre.

Túry Gyula festő

Huszonöt év – tanyán

Négy osztály tanítója

Együtt a szülőkkel

Két nyolcévesforma fiú tehenet legeltet az útszélen. Tőlük tudom meg, hogy nincs már messze a *Vörös Csillag Általános Iskola*. A hatodik kilométerkő következik.

Csupán a falon levő tábla árulja el, hogy az a kicsi épület a ceglédi *Lenin Tsz* központjának házai között valóban az iskola.

A kapun belül

Belülkerülök a vasrácsos kapun, bekukkantok az ablakon. Iskolapadok. Ez az egyetlen osztályterem, mellette magánlakás. A tanító nyit ajtót, arcát nap pirította. A szeméből olvasom a kérdést: vajon mi szél hozott ide, az üres, elcsendesedett tanyai iskolába, a nyár kellős közepén?

— Tehát az életemre kíváncsi — szól elgondolkozva.

Várom, hogy beszéljen a zajos osztályterem szeptemberi tiszta mészillatáról, az örömről, amely a gyerekszemekben csillogott, a pillanatról, amikor a félénk, pöttömnyi elsős hetek, hónapok elmúltával, egyszerre elkezd kibontakozni. Várom, hogy szóljon a kora reggelekről, melyeken még a városból járt ki tanítani nap mint nap, az emberekről, akik bekopognak ajtaján, hogy elmondhassák gondjaikat, fölkeresik tanácsért, vigasztaló szóért.

Csernus Sándor huszonöt éve tanít tanyán. A *Kiskunfélegyháza* melletti *Fülöpjakabon* kezdett, fiatal pedagógusként.

— *Félegyháza* és az iskola között tizenhárom kilométer volt az út. Amíg buszjárat nem indult, minden reggel kerékpárral tettem meg. Ötvennyolc óta *Cegléden* élek, s ebben az iskolában tanítok. Tizennégy évvel ezelőtt új, a mostani épületbe költöztünk. Egészségesebb, tisztább, mint a régi, van villany, víz, minden, ami szükséges, rádió, magnó, vetítőgép, a *Televíziót az iskoláknak!* akció keretében mi is kaptunk készüléket a KÖZGÉP egyik brigádjától.

Minden órára felkészülve

— Jó itt. Minden embert ismerek a környéken. *A bizalmukba fogadtak.* Amikor ide kerültem, előadásokat szerveztünk a fiatalokkal. Tizenhat-tizennyolc évesek voltak akkor, ma meglett emberek. Az ő gyerekeiket tanítom most már.

Az iskolában, elsőtől negyedikig, *összevont* osztályban folyik a tanítás. Nagy gond megtervezni egy tanítási napot, beosztani a perceket a közvetlen és az önálló órákra. Kevesebb idő jut egy-egy tanulóra, mint a városi iskolákban. Nagyobb feladat jól megtanítani a gyerekeket.

A tanító szívesen beszél munkájáról, mindennapjairól.

— Szeretni kell ezt a pályát, csakis úgy lehet hosszú éveken át eredményesen dolgozni. Minden órámra fölkészülök, vázlatot készítek, minden percet előre átgondolok, nem szabad a tanításnak rutinmunkává válnia. Az orvos örül, ha meggyógyul a betege. Valahogy így vagyunk mi, pedagógusok is. Nincs szebb, jobb, mint mikor látom, hogy a néhány hónappal ezelőtt még tudatlan elsős szépen olvas, ír, számol. Érdemes az itteni gyerekekkel foglalkozni. Becsületes emberek lesznek. A munkahelyükön derekasan megállják a helyüket. *Sokan kerülnek középiskolába, érettségiznek, szakmát tanulnak.* Egykori tanítványaim között van orvos, pedagógus. Tudja, milyen öröm az, amikor visszajönnek, meglátogatnak sok év múlva is?

— Nagyon fontos a *szülőkkel* az egyetértés. Velük együtt lehet csak helyesen nevelni a gyerekeket. Változtak a szülők. Mind arra vágynak, hogy minél többet tanulhasson a gyermekük. Sokat fejlődött az erre lakó emberek életmódja is. Egyre kevesebb az olyan lakás, melyben petróleumlámpa világít, szinte mindenütt van rádió, egyik-másik háztetőn televízióantenna.

Ragaszkodás, szeretet

Tavaly huszonnégy kisdiák várta reggelenként. Amint mondta, némelyikük már hajnalok hajnalán megérkezett. Ki kerékpárral, ki autóbuszon, a közeliek gyalog.

Évről évre *kevesebben* iratkoznak be az első osztályba. Mindig akad néhány család, amelynek fölépül a háza a városban. A szülők igyekeznek, hogy gyermekük fejlődéséhez, tanulásához minél jobb körülményeket teremtsenek.

A tanító örül, hiszen látja, az emberekben él a városias, kulturáltabb életmód utáni vágy, viszont a környék lassan elnéptelenedik, s egyszer azt az iskolát is meg kell majd szüntetni.

— Mindig tanyai gyerekekkel foglalkoztam. Számomra végtelen öröm, hogy parasztemberek fiait, lányait oktathatom. Szinte velük élek, ismerem mindennapjaikat, érzem bennük a ragaszkodást, a megértést, a szeretetet. Valamikor tanyán kezdtem, még tizenegy évem van a nyugdíjig. Tanyán is szeretném befejezni a pályámat.

Dobozi Eszter

CEGLÉDI HÍRLAP

A PEST MEGYEI HÍRLAP KÜLÖNKIADÁSA

A CEGLÉDI JÁRÁS ÉS CEGLÉD VÁROS RÉSZÉRE

XX. ÉVFOLYAM, 165. SZÁM — 1976. JÚLIUS 14., SZERDA

A kórház rendelőintézete

Zavartalanabb lesz a szakrendelés

Tovább szélesedik a szakmai együttműködés

A ceglédi járásban és a városban az utóbbi években sok változás történt, melyek előbbre vitték a gyógyítás és megelőzés ügyét. Elkészült a ceglédi kórház, üzemorvosi rendelők létesültek, bővült a községekben a szakorvosi ellátás. Mindez alapot adott arra, hogy az egészségügyi miniszter utasítását, amely *a gyógyító-megelőző ellátás intézményrendszerének továbbfejlesztését és a szakmai együttműködés kiszélesítését szorgalmazta*, megvalósíthassák. Olyan rendszert kell kialakítaniuk, melyben az egészségügyi intézmények szakmailag együttműködnek, egységes elvek alapján dolgoznak. Az orvosi munka így hatékonyabb lesz, az orvosok szakmai ismereteiket rendszeresen, intenzíven gyarapítják és gyakorolják,

nem különül el a kórházi és a rendelőintézeti ellátás.

A gyógyító és megelőző tevékenység, ha az együttműködés megvalósul, jobban ellenőrizhető és irányítható lesz, tovább javul a pénz-, anyag-, állóeszköz- és munkaerőgazdálkodás.

A ceglédi városi tanács végrehajtó bizottsága a napokban tárgyalt a város és a járás gyógyító-megelőző intézményrendszerének szervezeti és működési továbbfejlesztéséről. A tervet, melyet a vb-ülés kiegészített és elfogadott, *dr. Hollósi Ildikó* városi-járási főorvos terjesztette elő.

Cegléden és a *ceglédi járásban* kórház és az alapellátást biztosító körzeti orvosi hálózat működik. A kórház a rendelőintézettel évek óta gazdasági egységet képez, s mivel a a rendelőintézethez tartozik a körzeti orvosi, a körzeti gyermekorvosi és az üzemorvosi ellátás, a többi orvossal is állandó a kapcsolata. Más egészségügyi intézmények, a tüdőbeteg-gondozó, a bőr- és nemibeteg-gondozó, a járási és a városi vezető védőnő, a védőnői hálózat, a közegészség- és járványügy, valamint a tanács bölcsődéi közvetlenül a tanács egészségügyi osztályához tartoznak.

A tervek szerint, a 900 ágyas ceglédi kórház továbbra is központi intézmény marad, de *szervezetileg is* kapcsolatba kerül a rendelőintézettel, következésképp

zavartalanabb lesz a szakrendelés, a rendelési időt pontosan megtartják.

Gyakran a rendelőintézetben a betegeknek sokat kellett várakozniuk, mert a feladatkört másodállásban betöltő kórházi szakorvosnak, lévén előtte éjszakai ügyeletes a kórházban, az osztályt a reggel munkába állóknak á kellett adnia. A rendelőintézet a fejlesztés befejezése után a ceglédi városi tanács kórházának a rendelőintézeteként működik majd, a szakrendelések *ambuláns szakrendelések lesznek*, megszűnnek a rendelőintézeti szakorvosi állások. Ezt a feladatkört a kórház osztályvezető főorvosai által készített ütemterv szerint *osztályos orvosok látják el*, akik egy-egy terminus után, ismét a kórházban fognak dolgozni, de amíg a rendelőintézeti feladatkört látják el, más elfoglaltsággal nem bízzák meg őket.

A jelenleg üres rendelőintézeti szakorvosi állásokat így tudják kórházi szakorvosok megbízásával betöltetni.

A változások a szakmai irányítás és egyúttal a táppénzes ellenőrzés formájára is kihatnak. A szakmai felügyeleti rendszerben fontos feladatot kapnak a *belgyógyászati osztályok*, nemcsak város-, hanem járásszerte is, továbbá a ceglédi kórház látná el a *nagykátai járás* körzeti orvosi hálózatának, a *nagykőrösi* üzemorvosi hálózatnak és a nagykőrösi kórház belgyógyászati osztályának táppénzes, illetve szakmai felügyeletét.

Az integráció, mint a ceglédi városi tanács vb-ülésén jóváhagyták, *1977. január 1-től lép életbe.* A széles körű felmérések alapján készült tervek megvalósításához az előkészületek hamarosan elkezdődnek.

E. K.

A kombájnok nem pihennek

Előreláthatóan befejezik a búza aratását csütörtökön a *kőröstetétleni* határban, az állami gazdaság földjein. Jól szervezték a munkát, ember és gép egyaránt helytállt.

A gazdaság négy szovjet kombájnja és a kombájnosok nem pihennek: más közös gazdaságoknak segítenek a búza aratásában.

JEGYZET

Kidöntötték a mezsgyekarót

Árokásó, csőfektető gépek zajától hangosak az *albertirsai* utcák. Építik a község egészséges vizet adó hálózatát. A járókelők számára már megszokott látvány az építők serény munkája, s jóleső érzéssel tapasztalják: *gyorsan halad a munka.* Nap-nap után újabb útszakaszokon, utcákban domborodnak a lefektetett vezetéket takaró földhányások s mellettük, ami kimaradt, vagy éppen az építkezés útjába esett.

Ilyen kép tárul elénk a *Vasút* utcában is, a *Heider*-kert szélén. Hatalmas, kidöntött kőtömb fekszik sorsára hagyottan, mint amire már semmi szükség.

Valóban, arra ott ma már senkinek sincs szüksége. *Határkő* volt, mezsgyekaró, a régi *Alberti* és *Irsa* határán. Kidöntötték, hogy utat biztosítsanak az egységes nagyközség minden lakóját éltető víznek. *Az új vízhálózat fonja majd egybe az egész nagyközséget.* Jelképesnek is tekinthetjük: még jobban összeköt mindannyiunkat.

SZ. J.

Támogatás a tanácstól

A ceglédi ifjúsági szervezetek, a KISZ városi bizottsága és a városi úttörőelnökség munkájának segítésére a városi tanács erre az évre 100 ezer forintot szánt. Az összeget a többi között az ifjúsági klubok működtetésére, a KISZ-esek vetélkedőinek, rendezvényeinek, ifjúságpolitikai eseményeinek támogatására fordítják. Az összeg nekik jutó részét az úttörők is hasonló célra használják fel.

Az őszi rajt előtt

Az osztályozón sikerrel szereplő *Ceglédi VSE* labdarúgócsapata immár az NB III. augusztus 8-án kezdődő őszi rajtjára készülődhet.

A *ceglédiek* közt pályára lépnek azok, akik *Dunakeszin* kiharcolták az NB III-ban való indulást.

Birkózóeredmények

Az IBV-re készülő magyar ifjúsági birkózóválogatott keret nemzetközi versenyen indult, amelyen a *ceglédiek* is képviseltették magukat, *Kecskeméti István* és *Kovács Béla* személyében.

Kötöttfogásban, 52 kg-ban *Kecskeméti* harmadik lett, egy diósgyőri és egy lengyel fiú megelőzte. Szabadfogásban, 57 kg-ban *Kovács Béla* állt szőnyegre. Az ő szereplését sem kísérte sok siker, lengyel ellenfele, *Cichowski* megelőzte, így második lett. Gyenge formát mutattak a *Vasutas* versenyzői.

U. L.

Városunkból indult el

Túry Gyula

(1866—1932)

SZÁZTÍZ ÉVVEL EZELŐTT, 1866. július 14-én született Cegléden, *Túry Gyula*, a századfordulónak és a század első évtizedeinek sok sikert aratott — ma már azonban meglehetősen elfeledett — festőművésze.

Olyan családból származott, amely a társadalom árnyékos oldalán helyezkedett el: édesapja a ceglédi *indóháznak*, azaz vasútállomásnak volt a *kapuőre*. A rajzolás iránti kedve és rátermettsége korán megmutatkozott, s tizenöt éves korában — 1881-ben — már a *Mintarajz Tanodának* (a budapesti Képzőművészeti Főiskola elődjének) volt a növendéke. Tanulmányait *Lotz Károlynak*, a kor virtuóz technikai tudású festőjének, mitológiai tárgyú és allegórikus kompozíciók, továbbá női aktábrázolások kiváló alkotójának irányításával folytatta. (*Lotz* szemléletének nyomai mindvégig felismerhetők Túry munkáin.)

Húszéves korában — 1886-ban — *Bécsbe* került, az ottani akadémián *Sigmund L'Allemand és August Eisenmenger* osztrák festő-tanárok voltak mesterei.

Bécsben — igen fiatalon — az a megtiszteltetés érte, hogy közreműködhetett a *Kunsthistorisches Hofmuseum* — az Udvari Művészettörténeti Múzeum — festményekkel való díszítésében.

RÖVID MÜNCHENI ÉS RÓMAI tartózkodása után, 1899-ben végleg megtelepedett *Budapesten*, műteremlakása a Belvárosban, a *Veress Pálné* utca 19. számú házban volt. Egyik legkorábbi képét (*A papnövendék hazatérése*) az egri érsek vásárolta meg, s a protektorok, mecénások, vásárlók később sem pártoltak el tőle. Rendszeresen kiállított a konzervatív-akadémikus művészet fellegvárában, a *Műcsarnokban*, elnyert több állami díjat, két tájképét a *Szépművészeti Múzeum* iktatta gyűjteményébe.

Mint egyházművészt is sokat foglalkoztatták. Templomi falfestményei (*Soroksár, Jászladány, Nagyvárad, Pannonhalma, Temesvár, Székesfehérvár, Gyöngyös* stb.) sorra követték egymást. Az egyik pozsonyi templom részére *Árpádházi Szt. Erzsébet* rózsacsodáját festette meg.

Nem érdektelen talán megemlítenünk, hogy a *nagybányai* festőcsoport vezető egyénisége, *Ferenczy Károly* is foglalkozott a pozsonyi oltárkép megfestésének gondolatával, de a megbízást *Túry Gyula* kapta. (Egyébként Túry korántsem csak bibliai elbeszéléseket és az egyház szentjeit ábrázolta: egy *Bécsben* élő magyar főtisztviselő lakásának falára az obszcenitás határát súroló — inkább azonban e határokat túllépő — erotikus jeleneteket festett.)

Túry Gyulát mint életképek (*Asztalbontás, Vásári fotográfus*), tájképek (*Alföldi tanya, Táj, fenyőfákkal, Vihar előtt, Elhagyott bánya* — ez utóbbi művet *Morosini* olasz műgyűjtő vásárolta meg) és arcképek festőjét is becsülték. Portréi közül kiemelkedik *Fraknói Vilmos*, a liberális történetíró és *Vargha Gyula* lírikus mellképe. A művésznek a *kecskeméti, ceglédi* és *abonyi* város-, illetve községházán is függöttek munkái.

Túryt, aki igen termékeny festő volt, a sok megrendelés nemegyszer a *könnyebb megoldás* irányába terelte, így azután, mint *Lyka Károly Festészeti életünk az millenniumtól az első világháborúig* című monográfiájában (1953) jogos kritikával leszögezi, gyakran *„konvencionális munkák"* kerültek ki a keze alól.

A művész, aki fogékony volt a zene iránt, maga is szenvedélyesen hegedült, sőt szabad idejében hegedűkészítéssel is foglalkozott, 1932. december 8-án, hatvanhat éves korában halt meg, *Budapesten*. Holttestét *Ausztriába* szállították, porai egy kis osztrák községben, *Dreistätten* temetőjében nyugszanak.

A MAGYAR MŰVÉSZET című folyóiratnak — a *Színyei Merse Társaság* lapjának — 1933. évi 1. számában *Lyka Károly* vett búcsút az elhunyt művésztől. *Lyka az „új-barokk stílus"* képviselői között jelöli ki Túry Gyula helyét, azét a művészét, aki hol bibliai történeteket, hol az *Árpád-kor* nagyjait (*I. István* király, *Aba Sámuel, Gellért* püspök stb.), hol buja bacchanáliákat jelenített meg képein, s akinek a sorsa azt példázza, hogy a művésznek nemcsak az anyagi gond, a mellőzés, az elzárkózó közöny az ellensége, de a túlzott elkényeztetés is.

Dévényi Iván

Új kazánház — gázfűtésnek

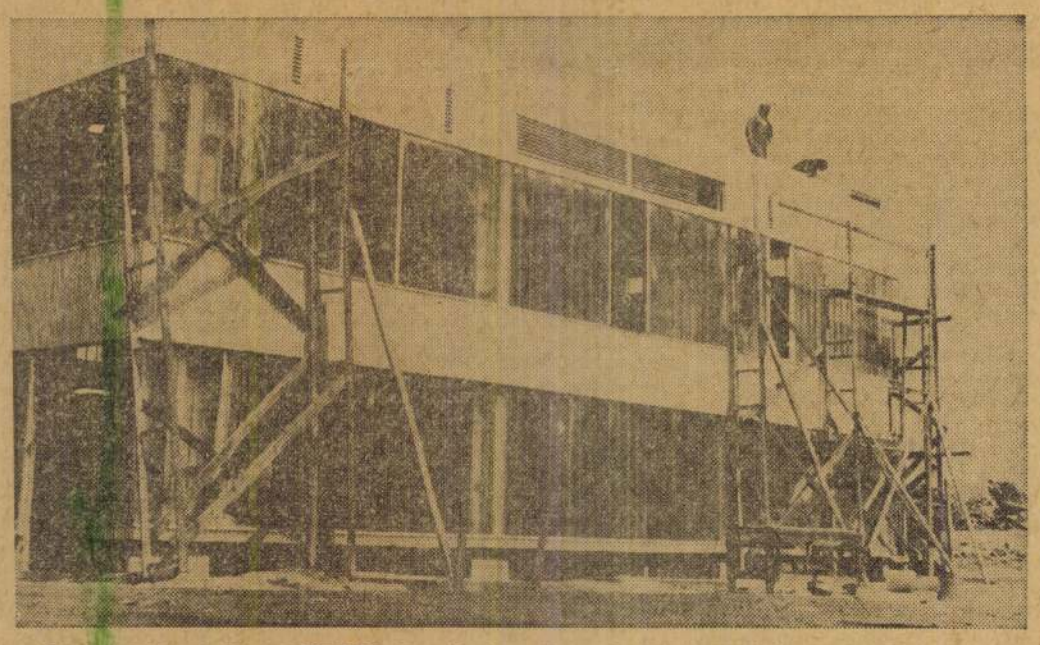

Új kazánház épül a KÖZGÉP 2. számú gyáregységében, ahol két gázfűtésű kazánt állítanak majd üzembe. E létesítménnyel a dolgozók szociális körülményein is javítanak.

Apáti-Tóth Sándor felvétele

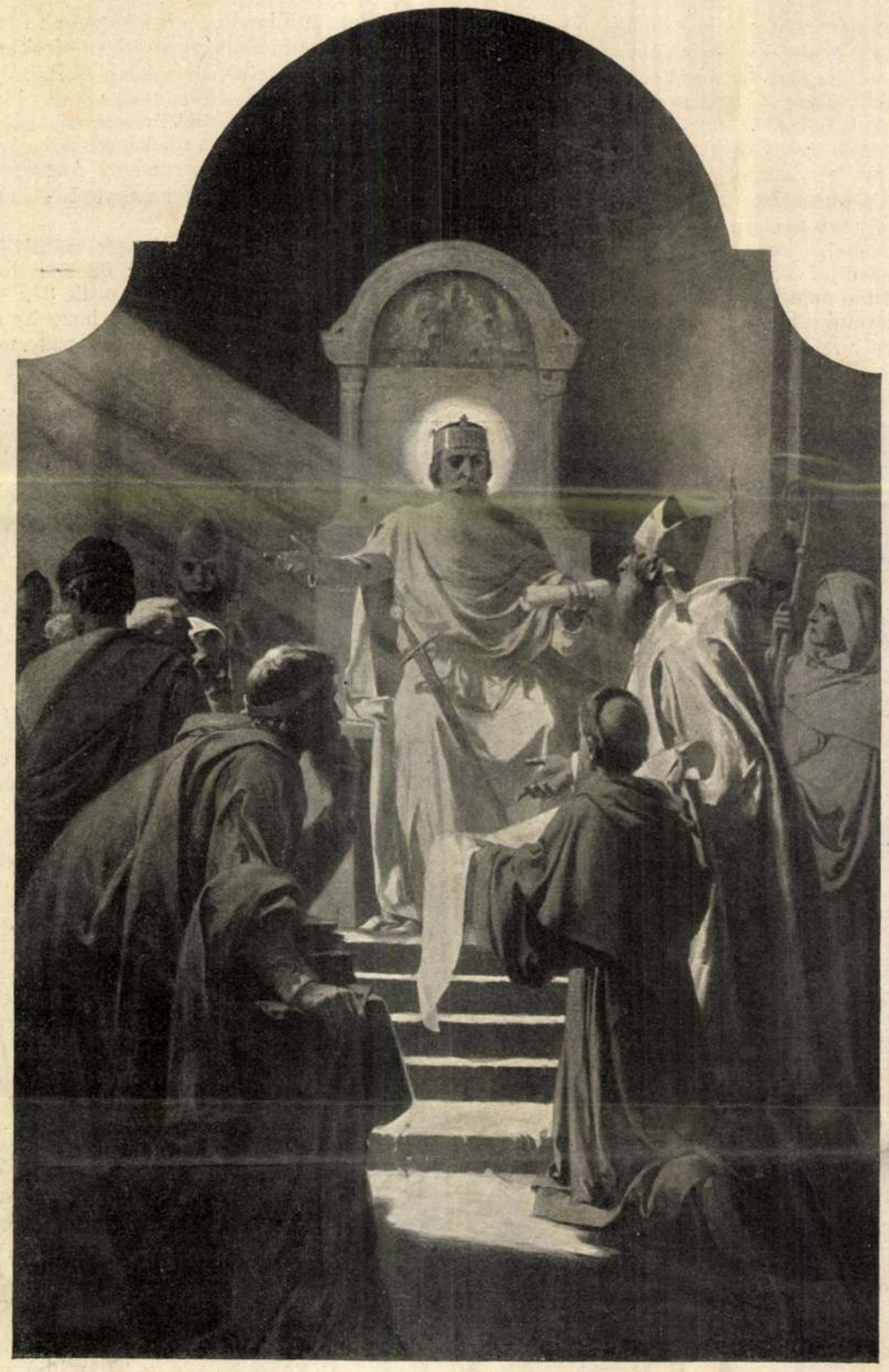

SZENT ZSIGMOND. — Túry Gyula oltárképe a budavári Zsigmond-kápolnában.

A BUDAVÁRI ZSIGMOND-KÁPOLNA ÚJ OLTÁRKÉPEI.

A budavári királyi palota újjáépítése alkalmával teljesen helyreállították, pazar fénynyel ruházták föl a Szent Zsigmondnak szentelt kápolnát is. Ennek a kápolnának az eredete Zsigmond király koráig megy vissza, csakhogy az eredeti templom a honvédelmi miniszterium mai palotájának a helyén állott és — úgy látszik — már Budavárának 1686-iki visszavétele előtt elpusztult.

A mai Zsigmond-kápolnának, mely a múlt században épült királyi palotának egyik szárnyához van építve, különös jelentőséget ad az, hogy egy fölötte levő teremben őrzik a szent koronát és a koronázási jelvényeket s benne őrzik és állítják ki évente a szent Jobbot is. Az utolsó évtizedekben meglehetősen dísztelen, épen nem ünnepi hatású állapotba jutott, míg most a helyreállítás után részesévé lett annak a ragyogó belső diszítésnek, a mely annyira megfelel a barokk művészet szellemének. A falakat mindenütt pompás hatású, váltakozó szinű márványpillérek és oszlopok lepik el, a kupolás mennyezetet élénk szinű festmények ékítik, a szeszélyes formájú aranyozott diszítéseket még káprázatosabbá teszi az üvegfestésű ablakokon beszürődő napfény. Művészi szempontból azonban legkiválóbb dísze a Zsigmond-kápolnának az a két új kép, a mely gazdag, barokkizlésű arany keretekben ékeskedik a két mellékoltár fölött.

Az egyik, Túry Gyula műve, Szent Zsigmondot, a kápolna védőszentjét ábrázolja. A népvándorlás korabeli, előbb harczias, kegyetlen burgundiai király, a ki saját fiát megölette, végre pedig Chlodomer frank király által lefejeztetett, főleg Csehországban tartozott a népszerű szentek közé. Életének eseményei közül a művész helyes tapintattal azt választotta, a mely legjobban megfelel a mai kor szellemének. A hagyomány szerint Szent Zsigmond építtette újra a svájczi St.-Maurice kolostort. Túry képe ezt a jelenetet ábrázolja. A szent király mozaikkal ékes trónuson ül, fején koronával. Kezében a kolostor alapító levelét tartja. Előtte szerzetes térdel az építendő kolostor alaprajzával, mellette áll az agg püspök főpapi díszben, s az uralkodónak magyarázattal szolgál. A trón mellett két katona áll őrt és körülötte ott látjuk a király környezetét, tanácsosait, udvaronczait. Az alakok, mozdulatai kimértek, ünnepélyesek, a szinek enyhék, törtek, kellemes hatásúak; — minden részlet elősegíti a szigorúan vallásos jellegű hatást. Az egész jelenetnek a balról beözönlő, mindent átható fény ád igazán életet. Kompoziczió, szinezés és megvilágítás, valamint belső jelentőség és külső kifejezés szempontjából is Zsigmond király a főalak. Pompás, világos lilaszinű, aranynyal szegett palástja önkénytelenül is magára vonja a szemlélő első pillantását, míg a többi alak hatásosan, sötétebben emelkedik a rózsapiros szőnyeg fölött. Túry e sikerült képében tökéletesen kifejezésre jut az oltárképnek, mint olyannak, sajátos jellege: a katholikus egyház egy szentjének a diecsőítése, egyszerű, könnyen áttekinthető keretben, nem drámai cselekvés, mozgalom, hanem nyugodt, de kifejező együttlét pillanatában.

A Szent Zsigmond oltárával szemben álló oltár fölötti kép, a melyet Hegedüs László festett, a keresztény művészet legnépszerűbb jeleneteinek egyikét ábrázolja. A napkeleti bölcsek imádása olyan tárgy, a melyet az őskeresztény-ség ideje óta számtalanszor állitottak a hívek elé a legkülönbözőbb korok művészei a legváltozatosabb formában, fölfogásban. Mondhatni, alig van tárgy, a melyen világosabban, biztosabban lehetne nyomról-nyomra követni a művészi fölfogás változását, fejlődését, mint épen ez. Hegedüs szerencsésen oldotta meg ezt a nehéz föladatot, hogy ebbe a jelenetbe valami új vonást vigyen bele. Meglátszik, hogy az olasz renaissance nagy mestereinek, nevezetesen a ragyogó velenczei koloristáknak a hatása alatt áll. A pompás, magas, díszes faragású, antik jellegű trónus oszlopokkal szegélyezve, fényes márványpadló fölött, a gyönyörű mintázású szőnyeg a Madonna háta mögött, nemkülönben a titokzatos napkeleti alakok ruházatának gazdag, meleg színei — olyan vonások, a melyek a művészetnek arra a korszakára emlékeztetnek, mikor a szépség, a pompa, a színek érzéki hatása az áhitat tárgyai ábrázolásának is fő kelléke volt. De Hegedüs képén a belső tartalom nem tünik el a külső részek mögött. A festmény fő alakja, a Madonna, ölében tartott gyermekével, a maga igénytelen, naiv egyszerűségével diadalmaskodik ragyogó környezete fölött. Egyenes, szinte merev testtartásával, szerény ruházatának világos szineivel éles ellentétben áll mindazzal, a mi körülötte és alatta van. Mellette Szent József a trón karjára támaszkodva, megilletődve szemléli az előtte levő jelenetet, és a három napkeleti bölcs, — a régi, költői legenda nyomán aggastyán, férfi és ifjú — ünnepélyes módon adnak kifejezést imádásuknak, hódolatuknak. Mindent összevéve elmondhatjuk, hogy ez az oltárkép újabb egyházi festészetünk legkiválóbb alkotásai közé tartozik.

Éber László.

A KHINAIAK HUMORA.

Van a khinai irodalomnak, a mely sokkal gazdagabb, mint általában hinni szokták, egy terméke, melynek czíme «Hsiao-Lin-Kuang» vagyis a «Nevetés könyve», mely Pekingben nyomtatásban is megjelent. Ezt a művet a khinaiak nagy becsben tartják. Csupa adomák, élczek, tréfák vannak benne, melyek közt nem egy akad olyan, hogy nálunk is általánosan ismeretes, sok azonban érdekesen jellemzi a khinai nép gondolkozása módját. Ebből a könyvből közlünk itt, angol forrás nyomán, néhány adomát.

*

Két ember, Csung és Kung, melegszik a nyitott kályha mellett. Csung, a ki nagyon nyugodt, de még nagyobb mértékben beszédes férfiú, így szól Kunghoz, a ki meg felettébb heves vérű:

— Kedves Kung, van egy dolog, a mit nagyon szeretnék neked megmondani. Egy oly körülményre vonatkozik ez, a melyet már régebben észrevettem és veled közölni kivántam. De, szem előtt tartva, hogy téged kissé heves és czivakodó embernek tartanak, haboztam, hogy szóljak-e vagy sem? Végre is meggyőződtem, hogy ha hallgatok, ártok vele neked s ezért elhatároztam, hogy engedélyt kérek tőled, hogy szóljak róla.

— Mi az Csung? — kérdi a másik.

— Ég a ruhád, Kung barátom, — felel nyugodtan Csung.

— Az ördög vigyen el — kiált Kung dühösen fölugorva s látva, hogy a fele ruhája már elégett, — hát nem tudtál előbb szólni?

— No lám! Milyen heves ember! — mormogta Csung, a mint tovább ment. — Valóban igaz, a mit róla beszélnek!

Ehhez hasonló az az adoma az angolról, a ki habozik szomszédját az égő ruhájára figyelmeztetni, mert nincs neki bemutatva.

*

A másik adoma ez:

Egy ember, a ki tehenet lopott, kalodába kerül. Egy arra menő, látva sanyarú helyzetét, így szól neki:

lálásunk kora előtt megkezdették itt a bányászatot s a rómaiakat épen az arany birta arra, hogy ezt a zordon hegyvidéket is meghódítsák. A letelepedett románok folytatták a kelták munkáját, kik előlük a hegyek közé menekültek s különösen Teurnia gyarmatuk körül, mely a Möll folyónak a Drávába ömlésénél feküdt, négy századon át virágzó aranybányák voltak. Legújabban a Monte Rosa havas alján is mintegy 12 helyen találtak régi bányákat, melyekről nagy valószínűséggel el lehet mondani, hogy rómaiak dolgoztak bennük.

A népvándorlás korszaka megszűntette az Alpesek között az aranyművelést, mint a mi erdélyi érczhegységeinkben is, de az Alpesekben a szünet sokkal hosszabb ideig tartott, mivel az új bányászatnak első nyomai csak a XIII. században mutatkoznak, legelőször Karinthiában. Kezdetben nagyon kezdetleges volt itt az aranybányászat, de lassanként terjedni kezdett s már a XV. században ezernél jóval több helyen ástak Karinthiában aranyat, úgy, hogy 1460—1580 között az évenként termelt arany értékét mintegy 20 millió koronára becsülték, csaknem annyira, mint a mennyit ma egész Közép-Európában találnak. Karinthián kívül Salzburgban voltak még jelentékenyebb aranybányák, melyek termelését a XVI. században 5—6 millió korona értékűnek tartották, mely összeg abban az időben sokkal többet ért, mint jelenleg. Kétségtelen, hogy Salzburg érsekének főjövedelme az arany volt s ennek lehet tulajdonítani azokat a pompás palotákat, melyek Salzburgot jelenleg is ékesítik.

A reformáczió miatt támadt harczokban elpusztult a salzburgi és karinthiai aranybányászat is. A bányászok ugyanis csaknem mind a reformáczió hivei voltak s a salzburgi érsekek e miatt kiutasították őket hazájukból. Így aztán nem volt, a ki a bányákban a munkát folytassa s csakhamar megszűnt a bányászat is.

S megszünt egész napjainkig. Jelenleg ugyanis csak Salzburgban a Goldbergen és Gastein mellett a Városházhegyen foglalkozik néhány száz ember aranybányászattal, részben 2000—2400 méter magasságban nagy nehézségek között és kevés eredménynyel. Az évi aranytermelés legfeljebb 20—30 kilogramm aranyat tesz. Az osztrák kormány néhány évvel ezelőtt a raurisi Tauern hegységben nyitott aranybányákat, melyek között a Goldbergen levő főakna 2340 méter magasságban a tenger színe felett csak 30—40 munkást foglalkoztat, kik télen heteken át el vannak zárva a nagyvilágtól. Pedig itt van a leggazdagabb bánya, mely évenként 10—12 kg. aranyat ad mintegy 35—40,000 korona értékben. Az arany csaknem mindenütt kénköves quarczban találtatik. Karinthiában csak egy kis bánya van a Tauern nyereg közelében.

Sokkal szerencsésebb az aranybányászat a Monte Rosa vidékén, hol egy angol társaság három évvel ezelőtt kezdette meg működését s már kezdetben úgy találta, hogy egy tonna érczben 18—19 gramm arany is van. A bányák itt is 2—3000 méter magasságban vannak, nétechnika bizonnyal módját találja annak, hogy a bányászat itt is jövedelmezővé legyen, bár valószínű, hogy egyhamar nem lesznek itt oly híres aranybányák, mint a geologiailag sokkal régibb korú s ezért ma már inkább szétmállott Ural hegységekben s más kisebb hegyekben.

Goró Lajos rajza.

AZ ESZTERGOMI ÜNNEPÉLYRŐL. — FRIGYES FŐHERCZEG ÉS A MINISZTEREK TÁVOZÁSA A SZÉKESEGYHÁZBÓL.

melyiknek aranygazdagsága feltünő nagy. A Vincente és Salate aknákban egy tonna érczben 180 gramm aranyat is találtak 500 korona értékben. A társaság legjelentékenyebb kohója képes 24 óra alatt 30 tonna érczet feldolgozni s ezekben átlag 30 grammot találtak tonnánkint. A kohókat és zúzóműveket a szállítási nehézségek miatt a bányák szomszédságában állitották fel. Van oly kohójuk is, mely 2300 méter magasságban van a tenger színe felett, tehát oly magasságban, mint a Kárpátok hatalmas csúcsai.

Minden jel arra mutat, hogy az Alpeseket egyáltalán nem lehet érczben szegény hegyeknek tartani s habár a hatalmas hegycsúcsokban az arany többnyire igen mélyen fekszik s így kiaknázása nagy nehézségekkel jár, a mai

VASÚTI DOLGOK.

Egy amerikai folyóirat, a «Scientific American» nagyon érdekes összeállítást közöl legutóbbi számai egyikében az amerikai vasútak fejlődéséről, összehasonlítva öt más állam — Németország, Anglia, Francziaország, Oroszország és az angol India — vasútaival. Az összeállítás adatait a czikk szerzője az 1898-iki év eredményeiből veszi.

A mi a vasútak hoszszát illeti, Amerikában több a vasút, még pedig 58,000 mérfölddel, mint a többi öt államban együttvéve. Az amerikai vasútak összes sineinek hoszsza ugyanis 184,532 angol mérföld (302,834 kilométer), míg a mondott öt államban mindössze csak 126,000 mérföld. A használatban levő lokomotivok száma az amerikai Egyesült-Államokban 36,740, Angolországban 19,602, Németországban 16,842, Francziaországban 10,502, Oroszországban 8748, Angol-Indiában 4258. A sinek hoszszához képest azonban legtöbb a gőzmozdony Angolországban, a legkevesebb pedig az Egyesült-Államokban és Indiában.

A mi a személyszállító kocsik számát illeti, legtöbb Angolországban van: 62,252. Németországban 34,590, Amerikában pedig 33,893. Itt azonban tekintetbe kell venni, hogy az amerikai vasútakon csaknem kizárólag nagy, nyolcz kerekű személykocsik vannak használatban, a melyekben jóval több ember fér el, mint a sokkal kisebb négykerekű kocsikban, a milyenek Európaszerte használatosak. A teherkocsik száma tekintetében Amerika fölülmúl minden más államot; kétszerte több ott a teherkocsi, mint Angolországban, négyszerte több, mint Német- és Francziaországban, pedig e mellett az amerikai teherkocsik nagyobb tonnaszáma is tekintetbe jön.

Az évenként szállított személyek számát illetőleg, legelső helyen a legkisebb területű Angolország áll, a hol évenként több, mint 1083 millió embert szállít a vasút. Ehhez képest a többi államok személyforgalma szinte eltörpül. Amerikában 698 millió ember, a kik közé azonban be van számítva a new-yorki földfeletti közúti vasút forgalma is, — mintegy 183 millió ember, — Németországban azonban 646 millió, Francziaországban 382 millió, Indiában 160 millió, Oroszországban pedig 97 millió ember fordúl meg évenként a vasútakon.

Feltünő jelenség, hogy Angolország a maga aránylag csekély hosszú vasútain, melyek az amerikaiaknak épen egy nyolczad részét teszik ki, kétszer akkora személyforgalmat tud lebonyolítani, tehát arányosan számítva, tizenhatszor nagyobb a forgalomképessége. Ezt a látszólagos ellenmondást megmagyarázza az, hogy Angolország sűrűn egymás mellé sorakozó nagy városaival, óriási közeli forgalmával, a rengeteg számú munkásvonatokkal és a fürdőkbe és kiránduló-helyekre vivő különvonataival egy oly állammal van szembeállítva, mint az Egyesült-Államok, a hol különösen a nyugati részeken óriási nagy távolságra vannak a városok egymástól — s ezek is, egy-kettő kivételével, kisebb vidéki városok, melyeknek forgalma össze sem hasonlítható a nagy angol iparüző városokéval. Hozzá még Amerika belsejében s nyugati részeiben a lakosság legnagyobb része földmívelő s így kevésbbé használja a vasútakat, mint a kereskedő angolok.

Teherszállítmányok dolgában az Egyesült-Államok ismét fölülhaladnak minden más országot. Amerikában az 1898-iki évben 943 millió tonna árút szállítottak vasúton, míg Angolországban feleannyit sem, a többi államokban pedig még sokkal kevesebbet.

Túry Gyula festménye.

A MAGYAR SZENTEK APOTHEOZISA. — Főoltárkép a borsod-mezőkeresztesi róm. kath. templomban.

vitézei, majd
szárok festői
zenekara kö
mögöttük pe
kuruczok követ
nek. Sorra rob
csényi és Mári
fos, puderezett
párducz-kaczag
mezben. A ren
térben nyugod
lik a különböz
németek, orosz
vászon egyik
csikós által ter
zol, jelezve, h
mi rónáinkon

A vászon bel
gördített a mű
csarnokunk illető termének azon a falán, mely-
nek a kép a felső részletét fogja befödni, három
ajtó nyílik s ez ajtók közül kettőnek a felső har-
mada áttörvén a vásznat, azt három mezőnyre
osztja s így zavarja a kép egységét. Vágó azon-
ban szerencsésen legyőzte ezt a nehézséget cso-
portjainak oly elhelyezésével, hogy a szemlélő
előtt nagy menetben elvonuló huszárság elkerüli
az ajtók miatt támadt üres hézagokat, míg az
ezek mellett maradó vászonrészt két felől, mint
már föntebb is említettük, egy-egy érdekes mel-
lékcsoporttal foglaltatja el.

A nagy kép minden egyes alakja kora szerinti
öltözetben és felszereléssel van ábrázolva. Vá-

ablakközein a huszárság régi fegyverei, lobogós
kopjái, pajzsai, szablyái, zászlói, tarsolyai és
csákói lesznek kiállítva a XV-ik századtól kezdve
napjainkig, míg a sarkokban és ajtók mellett
köröskörül felöltöztetett bábukon a csillogó hu-
szár egyenruha minden változata fog díszele-
legni.

A teremben elhelyezett üvegszekrényekben vé-
gül a huszárokra vonatkozó apróbb emléktárgyak
kapnak helyet, mint vitézségi érmek, oklevelek,
a műiparnak huszárokat ábrázoló tárgyai, a
remek kis meisseni huszár szobrocskák s mult
századi gyermekjátékok.

tán az az egyszerű journalista az ország kormányában foglal helyet. (Viharos éljenzés.) Jelenti azt, hogy szorgalgmmal, törekvéssel, kitartással nincs nehézség és nincs akadály, a mely a jóra való törekvés utját állná. Erre a haladásra és erre a munkára üriti poharát.

Hosszas éljenzés követte a miniszter szavait, a melyeknek elhangzása után *Horváth* Gyula mondott felköszöntőt Wekerlére, a legfőbb munkatársra. Azután *Eötvös* Loránd miniszter köszöntötte fel a világ műveltségének, tehát a magyar műveltségnek is harczosait, az ujságirókat. *Beöthy* Zsolt a Kisfaludy-Társaság és Ponori *Thewrewk* a magyar tudományos akadémia nevében mondottak felköszöntőket az «Otthon» felvirágzására.

Az előkelő vendégek késő este bucsuztak el a hirlapiróktól.

Wekerle és a bécsi hirlapirók. A «Concordia,» a bécsi hirlapirók egyesületének választmánya e hó 14-én elhatározta, hogy *Wekerle* Sándor magyar miniszterelnököt a tiszteletbeli tagok közé igtatja: «hálás megbecsülésképen a rendkivüli jó indulatért, melyet a miniszterelnök már több alkalommal és legutóbb is budapesti irói és hirlapirói körben, az «Otthon»-ban, november 12-én mondott beszédében nyilvánított és hálás elismeréseül a jelentőséges és államférfiui szavaknak, a melyeket a miniszterelnök ur e beszédben annak az állásnak és azoknak a feladatoknak szentelt, a melyek a sajtót a közéletben megilletik.»

A miniszterelnök családi öröme. *Wekerle* Sándor miniszterelnököt e hó 15-ikén reggel családi öröm érte. Neje egészséges fiugyermekkel ajándékozta meg.

Gróf Andrássy Gyula szülőháza. *Kassán* emléktáblával akarják megjelölni gróf Andrássy Gyula szülőházát. De hogy melyik házban született Magyarország volt miniszterelnöke, sokáig nem tudták eldönteni, Maléter Vilmos kutatásainak sikerült végre kideríteni, hogy a fő-utcza és a fehér-utcza sarkán álló házat illeti meg az emléktábla.

Milleniumi kiállítás. Az 1896-iki kiállítás történelmi főcsoportjának igazgatójává *Szalay* Imre miniszteri tanácsos neveztetett ki.

A kiállításon a *vajda-hunyadi* várat is bemutatják kicsinyben, s történelmi tárgyakat, régi fegyvereket helyeznek el benne. Elhozzák a vár fölszerelésére az Andrássyak *krasznahorkai* várából és a betléri kastélyból a hires nagy ágyúkat is, melyek a magyar ágyúöntésnek igen szép és impozáns emlékei. Kraszna-Horkán ezekről az ágyúkról mulatságos adoma kering. Azt beszélik, hogy a Bach-korszakban, a mikor nagy komédiákat csináltak minden fegyverviselési engedély kiadásánál, Andrássy Manó gróf azzal csúfolta ki a beamtereket, hogy a legkomolyabban fegyver-engedélyt kért — az ősi ágyúi számára.

Czeglédi városa az ezredéves kiállításra nagy történelmi képet festet, mely azt a jelenetet fogja ábrázolni, mikor Kossuth Lajos 1848-ban fegyverre szólítja a lakosságot. A képet valószinüleg *Túry* Gyula czeglédi születésü festőművésznél fogják megrendelni.

Szobrok. A kolozsvári *Mátyás-szobor* elkészítésére a szoborbizottság már megkötötte a szerződést *Fadrusz* János szobrászszal. A diszes emlékmű a jövő évben egészen elkészül. — *Szent István szobrát* azonban aligha fölállíthatják Budapesten a milleniumra. A budai Mátyás-templom előtt alakítandó térre tervezik, de ez attól függ, hogyan rendezik a templom környékét. A szoborra eddig mintegy százezer forint gyűlt egybe, tehát aránylag negyed része az összegnek, a mely egy honalapító király emlékére állítandó szobor költségeit fedezné. Igaz ugyan, hogy a kormány kilátásba helyezte a maga hozzájárulását a költségek részben való viseléséhez, de ha nem sikerül nagyobb mozgalmat indítani a szobor érdekében, alig remélhetni, hogy legyen valami a Szent-István szoborból a milleniumra. — *Simor János* néhai herczegprimás szobrát pedig Vaszary herczegprimás az esztergomi bazilikában állíttatja föl, szemközt Pázmány Péter szobrával. Az álló szobrot *Strobl* Alajos mintázta, teljes püspöki ornátusban, pásztorbottal és most vési karrarai márványba.

Hornyik-ünnep Kecskeméten. Nov. 11-én Kecskemét városa a kegyelet ünnepét ülte. A Katona-József-kör rendezte *Hornyik* János emlékezetére, a ki a városnak felszázadon keresztül buzgó főjegyzője volt, megirta Kecskemét város történetét, a tud. akadémiának is tagjai közé tartozott, s a kinek szülőháza helyét a görög templomot (mely azóta Hornyik szülőháza helyén épült), most emlékkővel jelölték meg.

Az ünnepélyen az akadémiát dr. *Vécsey* Tamás egyetemi tanár, a Kisfaludy-Társaságot *Hegedüs* István, a Történelmi-Társulatot dr. *Váczy* János, a Szent-István-társulatot *Perczer* Béla, a Dugonics-társaságot Kovács János képviselte. Az ünnep délelőtt tiz órakor a ref. kollegium új diszes tornatermében a Hymnus eléneklésével kezdődött, Dr. *Szeless* József megnyitó beszéde után ifjabb *Baghy* László városi főjegyző mondotta el emlékbeszédét Hornyik János felett. Hornyik 1812-ben született Kecskeméten. Tanulmányai bevégezte után a város szolgálatába állott és hosszu időn át mint főlevéltárnok, majd mint főjegyző munkálkodott szülőhelye érdekében. A város fölkérésére megírta Kecskemét városa történetét, a mit az akkori kritika osztatlan tetszéssel fogadott és a mit a Tudományos Akadémia, mint az ötvenes években megjelent legjobb történeti monografiát, a Marczibányi-dijjal jutalmazott, szerzőjét pedig levelező tagjává választotta. 1885-ben halt meg Kecskeméten. Ezután a közönség a történetiró szülőháza, a mostani görög templom elé vonult, a hol a születés helyét megjelölő emléktáblát leleplezték Magyar István lelkes beszéde után. Délután bankettre gyülekeztek a résztvevők, a melyen az irodalmi társulatok kiküldöttei is megjelentek. Este diszelőadás volt a szinházban, és *Fáy* Szeréna, a nemzeti szinház művésznője is közreműködött.

Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület. A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület igazgatósága f. hó 25-re rendkivüli közgyülés összehivását határozta el. A közgyülés tárgya a részvénytőkének 1000 darab új részvény kibocsátása által az eddigi négymillió forintról ötmillió forintra való felemelése. A kibocsátandó 1000 darab új részvényből 800 darabra az eddigi részvényeseknek elővételi jog biztositattatnék, akként, hogy minden 5 régi részvényre 1 darab új részvény jutna, mely 4500 frttal lenne befizetendő. A többi 200 darab új részvény szabadkézből adatnék el. Ezen részvénytőke-fölemelésének indító oka egyrészt az, hogy a takarékpénztár üzletköre és forgalma az utolsó évek alatt

ELZÁRHATÓ FÜLKÉK AZ ÉRTÉKEK KEZELÉSÉRE.

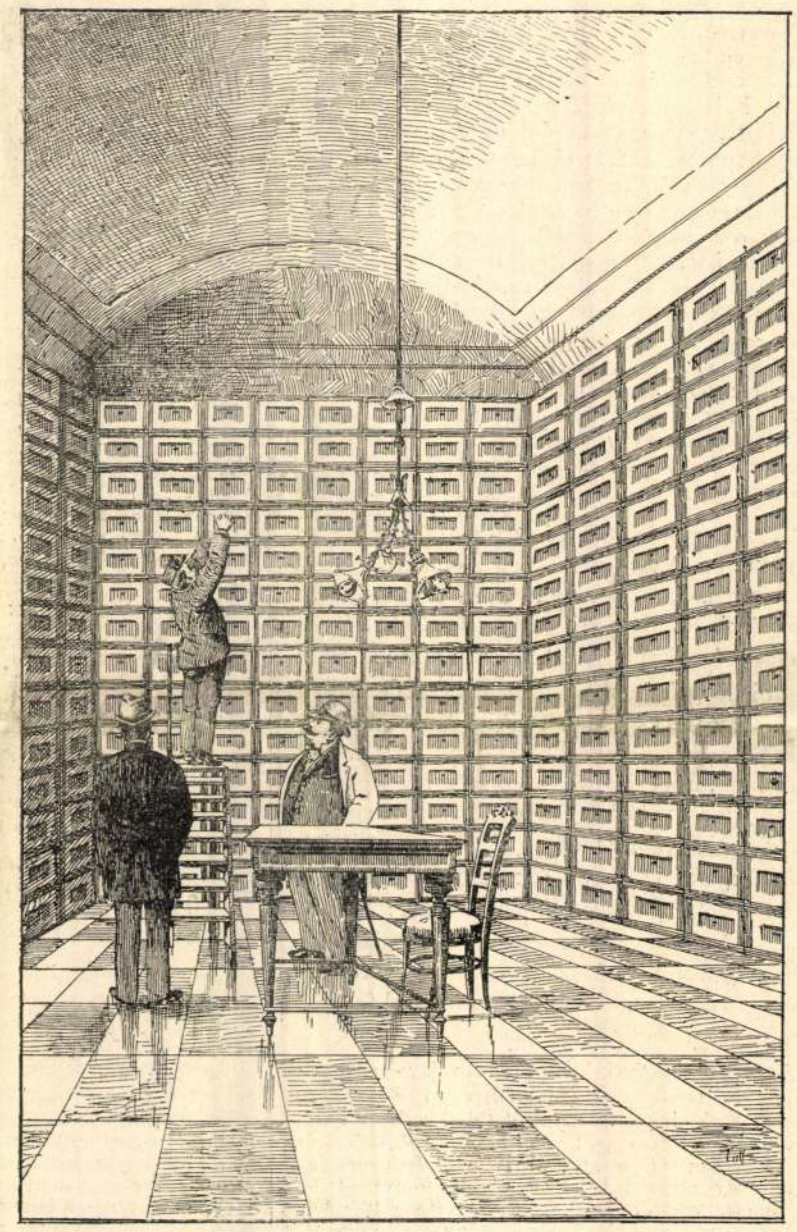

PÁNCZÉLOS SZOBA.

A PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK «SAFE DEPOSITS» OSZTÁLYA.

rendkivüli mérvben fejlődött, másrészt pedig az, hogy a takarékpénztár kötelezettségei a betéti tőkének emelkedése és a záloglevelek és kamatozó kötvények folytatólagos kibocsátása következtében annyira növekedtek, hogy az igazgatóság kivánatosnak és szükségesnek látja, hogy az egyesületnek vagyona a növekvő forgalommal és fejlődéssel lépést tartson.

Az elhunyt czár ravatala Péterváron. III. Sándor czár holttestét nov. 8-ikán este szállították el Livádiából, s csak nov. 13-ikán délelőtt érkezett Pétervárra. Rendkivüli gyászpompával vitték keresztül a birodalmon. II. Miklós czár, az özvegy czárné, a czár menyasszonya és a czári család tagjai kisérték. Csak a beteg *György* trónörökös vált meg a halottas kisérettől Szebasztopolnál, honnan hajón utazott el a Kaukázus enyhe ege alá.

Moszkva, az ősi koronázó város, minden pompáját kifejtette, mikor a czár holtteste nov. 11-ikén, vasárnap oda érkezett. Moszkva számtalan templomának összes papjai egyházi ornátusban kisérték be a koporsót az arkangyalok székesegyházába, hol alacsony ravatalra helyezve, másnap délig volt szemlére kitéve. Szláv szokás szerint a koporsó fedelét levették, s a czár arczát mindenki láthatta. — *Pétervár* egészen feketébe borítva várta a halott czárt. Nov. 13-ikán délelőtt 10 órakor ért a fővárosba a halottas menet, s ágyúdörgés, harangok zúgása közt, roppant sokaságtól elborított utczákon vitték a koporsót a Péter-Pál székesegyházba, hová délután egy és fél órakor érkezett meg. A czár, a nagyherczegek gyalog kisérték. A nyitott koporsó, melyben a halottra hermelin köpeny van takarva, a templom közepén fölállított ravatalon nyugszik. A temetés e hó 20-ikán lesz. Addig mindennap gyász isteni tiszteleteket tartanak. A tömeg, melyet kisebb csoportokban bocsátanak a ravatalhoz folyton roppant számmal vonul a halott czár megnézésére. A temetésre a *dán* király, a *görög* király, *szerb* király, a montenegrói fejedelem már megérkeztek. Uralkodónkat *Károly Lajos* főherczeg képviseli. A *franczia* képviselőház külön küldöttséggel képviselteti magát.

— **Tarnóczy-féle tüzoltószer- és gépgyár részvénytársaság.** A Kossuth Ferencz elnöklete és müszaki főigazgatósága alatt álló Tarnóczy tüzoltószer és gépgyár részvénytársaság megvette a Zoltán Győző okleveles mérnök tulajdonát képező: «Első hazai famegmunkáló gépgyárat» összes berendezéseivel, készleteivel és egy idejüleg Zoltán Győző urat a gyár kereskedelmi és müszaki igazgatásával bizta meg és igy feltehető, hogy Tarnóczy Gusztáv vezérigazgató mellett ily szakavatott egyén a vállalatnál nagy lendületet fog előidézni, annál is inkább, mert Zoltán ur által forgalomba hozott és már több kiállításon kitüntetve lett gyártmányai, nevezetesen: fát megmunkáló gépei, malomberendezései és legujabb berendezésü gáz- és petroleum-motorainak gyártása az ő vezetése alatt megkétszerezett erélylyel fog folytattani.

— **A china-japáni háború** tudvalevőleg nagyon igénybe veszi a közönség érdeklődését; minden, a mi Keletázsia e részének viszonyairól fölvilágositásul szolgálhat, szivesen tudomásul vétetik. A Liebig-féle húskivonat-társaság színes kártyái is e kivánsággal számolnak. Egy most megjelent ujabb sorozatuk hat csinos képet nyujt Japánból, melyek a legapróbb részletekig a legpontosabb hűséggel kivive, a japán nép élete és tevékenységébe a régibb és ujabb korból sokoldalú bepillantást engednek. A művészi kéztől eredő képecskék névszerint mivelődéstörténeti tekintetben sok vonzót tartalmaznak.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Zmeskál Mihály, Árvamegye tanfelügyelője, ki Árvamegye közmivelődése érdekében sokat tett; a szabadságharczban mint honvédezredes vett részt. — Nagygéresi Jászay Antal, az első magyar belügyminiszterium nyug. czimzetes osztálytanácsosa, a munkács-szentmiklósi hitbizományi uradalmak nyug. igazgatója, volt országgyülési képviselő, beregmegyei törvényhatósági bizottsági tag, a bereg-munkácsi takarékpénztár elnöke, 80-ik évében, Munkácson. — Daróczy István, agárdi nyug. plébános, 56-ik évében, meghalt. — Szentgyörgyi József, ref. lelkész életének 82, papságának 54 évében, Csarnotán, hol a felső-baranyai papság és tanitói kar nagy részvéte mellett e hó 10-én volt temetése a megboldogultnak, ki a legnagyobb tisztelet közt élt, a nép nevelés terén kiváló érdemeket szerzett, a mért ő felsége koronás arany érdem keresztel tüntette ki. Koporsóját özvegye-gyermekei, unokái, és az egész csarnotai ref. gyülekezet apraja-nagyja sirva állta körül — Pap Kovács Sándor, iszka-szent-györgyi ev. ref. lelkész, 68 éves, Iszka-Szent-Györgyön. — Szenkovics Dénes, nyug. kir. törvényszéki biró, Budapesten, élete 53. évében. — Kubinyi Géza, földbirtokos 67 éves korában, Tápió-Szentmártonban. Egyetlen fia volt Kubinyi Ágostonnak, a nemzeti múzeum néhai igazgatójának, tisztelt férfiu, a ki tevékeny részt vett a vármegye törvényhatósági életében s egyik erős támasza volt az evangélikus egyháznak. — Mezey Béla, felső-eőri királyi közjegyző, 41 éves Felső-Eörön. — Lisznyai Szabó Sándor, 64 éves Budapesten. — Schmidt Károly, ki mint honvédszázados vett részt a szabadságharczban, és hosszu fogságot szenvedett Olmützben, az új honvédségnél ismét százados lett, 72 éves korában, Sátoraljа-Ujhelyen. — Berényi Gyula, kir. járásbiró, 51-ik évében, Karczagon. — Nemeskéri Kiss Ödön, földbirtokos, Somogymegye törvényhatósági bizottsági tagja, 38 éves, Somogy-Szakácsiban. — Spóner Gusztáv S.-A.-Ujhelyen, s Rozgonyban temettek el. — Bartal József, 62-ik évében, Zomborban. — Somogyi Ferencz, nyug. kir. államrendőrtanácsos, életének 75-ik esztendejében, Székesfehérvárott. — Kircz József, nyug. tanitóképezdei tanár és tanügyi iró, tevékeny életének 70-ik évében, Budapesten. A tanitásnak az izraelita iskolában is teljesen magyarrá tétele körül voltak érdemei. — Dr Waiser Sándor, nyug. honvéd törzsorvos, Budapesten. — Ethey Károly, ügyvéd, nyug. kir. aljárásbiró, városi és megyei bizottsági tag, egyházi tanácsos, Rimaszombaton. — Kappóczy Pál, az 1848—49. szabadságharczban honvédhadnagy, Debreczenben, 74-ik évében. — Farkas László, Tokaj város rendőrbiztosa. — Barics Gerő, államvasuti hivatalnok, 40-ik évében, Debreczenben. — Laban Antal, régi pozsonyi polgár, többször választási elnök, 86 éves, Laban Lajos kir. táblai biró édes atyját gyászolja az elhunytban. — Vogel József, a budapesti közuti vaspálya-társaság főpénztárnoka, 69. évében, Budapesten.

Özv. Nessel Ferenczné, szül. Kelemen Veronka, az első magyar szinigazgatónak, Kelemen Lászlónak a leánya, Nessel Ferencz népszinházi titkár édesanyja, 86 éves. — Csépán Franciska, Csépán Antal volt somogymegyei alispán nővére, 75 évében, Kutason. — Özv. Larzsovszky Róbertné, szül. Buss Mária, 65 éves, Budapesten. — Özv. Gombos Imréné, szül. Gajdócsy Mária, 91 éves, Görösgalon. — Angletta Armoldné, szül. Fáy Margit, államvasuti ellenőr felesége, 33 éves, Vasváron. — Özv. Hanvay Miklósné, szül. Capdebó Antónia, 84-évében Budapesten. — Wachsmann Mariska, Wachsmann Ferencz államvssuti főfelügyelő leánya, 16 éves korában, Budapesten. — Frank Izsákné, a sárbogárdi izr. nőegylet elnöknője.

Melyik napilapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS“

a mely az uj évvel immár 27-ik évfolyamába lépett. Az a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásból származó értesüléseinek gyorsasága, alapossága és sokasága, rovatainak változatossága, kitünősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az «Egyetértés»-t népszerüvé.

Az országgyülési tárgyalásokról a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos hü tudósítást egyedül az «Egyetértés» közöl.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvü lapra, mert az «Egyetértés» kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak bőségével és alaposságával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az «Egyetértés»-ben, a mire szüksége van.

Változatosan szerkesztett tárczájában **annyi regényolvasmányt ad, mint egy lap sem.** Két-három regényt közöl egyszerre úgy, hogy egy év alatt 30—40 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket, jó magyarságu fordításban kapnak az «Egyetértés» olvasói. A k olvasni valót keres és a **világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni,** fizessen elő az «Egyetértés»-re.

Az «Egyetértés» 1894 január 1-én **27-ik évfolyamába** lépett s igy egyike a legrégibb napilapoknak.

Felelős szerkesztő: Csávolszky Lajos.

Az «Egyetértés» előfizetési árai:

Egy hóra	1 frt 80 kr.
Három hóra	5 » — »
Félévre	10 » — »
Egész évre	20 » — »

A szerkesztőség: Szerecsen-utcza 35. szám.
A kiadóhivatal: Dalszinház-utcza 1. szám.

BUDAPESTEN.

Mutatványszámot a kiadóhivatal ingyen es bérmentve küld

Szerkesztői mondanivalók.

A hol az a bölcső ringott. Befejezése szép, de az egész vers nagyon középszerű; jellemző vonások helyett csak dagályos szóvirágokat találunk benne, pl. az első versszakban a költő elmerengve néz «a káprázatos ködbe

A mely tündér fátyolával
Szűz szivárvány gyanánt födbe be».

Bajos elképzelni ezt a képet. Az újabban széltire használt, de magyartalan, fülbosszantó «nem-e» is ott éktelenkedik benne: «Nem-e vétek?! Nem-e vétek?!»

Diadalünnep. Tulajdonképen a Magyarország megvételéről szóló régi ének átdolgozása. Szerző bevezető részt is irt hozzá, mely mintegy keretül szolgál a költemény valódi tárgyának. Részünkről ezt a keretet fölöslegesnek tartjuk, inkább magát a honfoglalás munkáját kellett volna kissé jobban alakitani; mert a refrain gyanánt visszatérő strófát elég alakításnak nem tekinthetjük. Az átdolgozás különben csinos, s népies lapban, pl. a «K. Néplap»-ban helyet foglalhat.

Nehéz órában. Ó mint riadék fel. Keresnék. Epigrammia. Valamennyiben a közönségesnél erősebb tehetség nyilatkozik. A két első némi átdolgozással közölhető is volna, — nehány kifejezést ki kellene javitani.

Kritikán alóliak. A rab. Az álmodás. Az Avas réme. Leányszemek. Merengés. Megelégedés. Pusztán.

SAKKJÁTÉK.

1864. számu feladvány. Fechter L.-től.

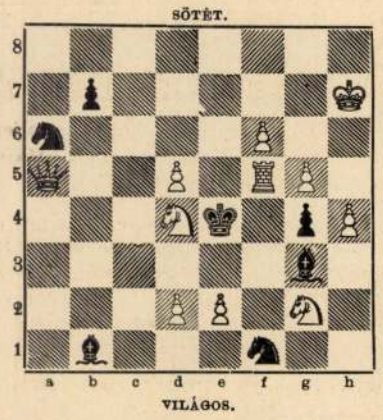

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1856. számu feladvány megfejtése

Kotrc J.-től.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Be2—d2	... Kd4—e3 (a)	1. ...	...	Kd4—c3 (b)
2. Vf8—b4	... Hd3—b4:	2. Vf8—f4	...	Hd3—f4:
3. Fd8—g5 mat.		3. Fd8—a5 mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1. ...	...	Kd4—e5:
2. Vf8—c5	...	Hd3—c5:
3. Fd8—c7 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh János. — *Kecskeméten:* Balogh Dénes. — *Ungvártt:* Hilm Tódor. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

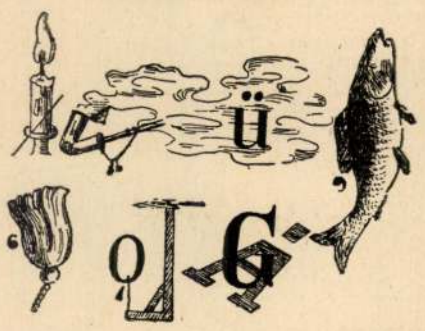

A «Vasárnapi Ujság» 43-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Mint csilag függés az égen változatlan, végtelen; Ugy függ rajta és csak rajta, vágyban égő kebelem.*

Heti naptár, november hó.

Nap	*Katholikus es protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
18	V.	G 27 Odo ap.	G 26 Otto	6 B 22 Pál pk.	19
19	H.	Erzsébet	Erzsébet	7 Hieron és t.	20
20	K.	Valois Ródog	Emilia	8 Mihály ünn.	21
21	S.	B.-Assz. bemut.	B.-A. bemut	9 Onezifor	22
22	C.	Czeczelia	Cziczelle	10 Oreszt	23
23	P.	Kelemen	Kelemen	11 Menna	24
24	S.	Keresztes János	Krizogon	12 Alam. János	25 S. Ch.

Holdváltozás. ☾ Utolsó negyed 20-án 3 ó. 8. p. regg.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg G. (cs. kir. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben, a privát megrendelők lakására közvetlenül szállít: fekete, fehér és szines selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig, póstabér és vámmentesen, sima, csíkos, koczkázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szin s árnyalatban). Minták póstafordulóval küldetnek. Svajczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (1)**

A HIT
FALFESTMÉNY A SOROKSÁRI TEMPLOMBAN
TÚRY GYULA MŰVE

SZENT ISTVÁN KORONÁJÁNAK FELAJÁNLÁSA
FALFESTMÉNY A SOROKSÁRI TEMPLOMBAN
TÚRY GYULA MŰVE

Művészet 1905. 65. l.

bajuszt szakál nélkül senki nem horda; azt az I. Leopold és XIV. Lajos százada hozzá rossz szokásba. S' Maximilian alatt mentéink ujatlan kaftányok voltak 's dolmányaink lábikráinkat fedék: ez a' sujtásos dolmány még a' Poeta Zrinyi' koránál is ifjabb cifrálkodás és festészetben ugyan szenvedhetetlen.

Cs. K. Fő-Hercegségednek tiszteletre 's szeretetreméltó előképe, Ferdinánd Fő-Herceg, az I. Ferdinánd' fija 's a' II. Maximilian' testvére, az a' lelkes pártfogója a' Tudományoknak és Mesterségeknek, a' Szigethi hős Zrinyi Miklóst Ámbrózi Gyűjteménye' rezei közt (Schrenkh Icones Collection-Ambras.) szakállal adja 's virágos szövésű ujatlan kaftányban, 's hosszú dolmánynyal; 's ennek hinnünk kell, mert a' Fő-Herceg (szül. 1529. † 1595) ismerte Zrinyit. Ez a' Schrenkh' reze eggyez a' Dániel Custodis augsburgi metsző' rezével Ortéliusban: de arc és az a galléros kaftány több hitelt érdemlenek a' Custodis rezén, mint a Schrenkhén, melly gond nélkül van dolgozva.

Az én szavam gyengébb, mint hogy reménylenem lehetne, hogy Krafft az által munkájának kitörlésére indíthassék, 's Gróf Festeticset megkérje, hogy ez Csáktornyáról a' Szigethi hős' képét hozassa fel; pedig a' dolog ezt nékem ugyan elmulhatatlanul látszik kivánni. Nékem elég vala, szavamat Fels. Cs. K. Fő-Hercegségedig emelni fel. Bölcsesége meg fogja ítélni, ha okaim bírnak-e valamelly sullyal, 's én ennek magamat tisztelettel vetem alá.

Fogadja el Fels. Fő-Hercegséged hódolásomnak alázatos és hű bizonyságát, 's méltóztassék királyi ótalmát kegyesen reám is kiárasztani. Azzal dicsekedhetni fő kevélységem volna, mint érdemleni örök vágyam.

Fels. Cs. K. Fő-Hercegségednek
Széphalom, Octob. 10. d. 1824.

mély tiszteletű hív alattvalója
Kazinczy Ferenc.

Ezt újítva zártam a' Fő Udvari-Mester Generális Gróf Beckert Excnak szólló, németűl írt levelembe.

VÁLASZ.

Fő-Udvari-Mesteri Generális Gróf Beckert Exc-tól.

—

Wohlgeborner Herr,

Das Schreiben Ew. Wohlgeboren, unterm 10. d. M. ist mir hier zugekommen und ich habe den Einschluss des Erzherzogs Palatins k. k. H. alsbald unterthänigst überreicht.

Höchstdieselben geruthen mir die Untersuchung der vermutheten Mängel an dem Meisterwerk des Hrn Krafft gnädigst aufzutragen und Ew. Wohlgebornen unter Vermeldung Höchstihres Dankes für die mitgetheilten Anmerkungen wie für das Interesse welches dieselben an diesem Denkmal von National Grossthaten nehmen über den Erfolg Nachricht zu geben.

Dieser höchste Auftrag war mir um so angenehmer, da ich von Anfang her, Theil an dem hochherzigen Vorsatz der Darsstellung von Zrinyis Heldentod genommen, mir alle Umstände bekannt sind, und ich den Karakter wie die Meisterschaft des Herrn Krafft hochschätze.

Die Anmerkungen Ew. Wohlg. wurden dem Beförderer dieses Unternehmens Hrn Jacob von Szvetics übergeben, Worauf die hier in der Urschrift anliegende Antwort des Hrn Krafft erfolgte. Nebstbey hat mich Hr Krafft, dessen Gemählde im Palais der ungarischen Garde verfertiget, von Ihrer Majestät der Kaiserin vor einigen Wochen mit dem grössten Beyfall gewürdiget, und im Verlauf des Jahres 1825. vollendet seyn wird, öfters besucht u. folgende Erörterungen mitgetheilt.

1. Dass die Abbildung, welche dem Taschenbuche Hebe im J. 1825. vorgesetzt ist, obgleich von ihm gemacht, weder jene von Zrinyi dem Helden noch von Zrinyi dem Poeten sondern geradezu ein Ideal des Hr. Grafen Ladislaus von Festetics sey.

2. Dass zum Behuf des grossen Gemähldes mit der allergnädigsten Gestättung und vieler Theilnahme Sr. Maj. des Kaisers aus den Bibliotheken, Archiven und Sammlungen der Hauptstadt alle Hülfsmittel benutzt worden um den Karakter, die Gestalt, Kleidung u. Rüstüng des grossen Zrinyi, wie das Locale von Szigeth mit der möglichsten Genauigkeit und Wahrheit, wie es auch vollkommen gelungen bildlich darzustellen.

ad 1. Hr. Krafft wurde zum Hrn Grafen Festetics nach Keszthely berufen, u ihm dort das in Csakathurn aufbewahrte Bild des Zrinyi zur Abbildung vorgelegt. K. hat schon zu der Zeit dieses ganz verzeichnete, in neuer Zeit u. zwar schlecht gemahlte Bild nicht für das Porträt des Helden Zrinyi erkannt, doch hat er dasselbe lediglich zum Gebrauch des F. (Festetics) mit allen Zusätzen und überflüssigen Zierathen die F. angegeben in der Hoffnung copiert, dass dieses Bild niemals zu irgend einem öffentl. Gebrauch dienen sollte. Indessen verfasste F. eine Zuschrift dazu, liess dieselbe durch den geschickten Calligraphen Warsow dem Bilde beyfügen, gab davon eine Copie der Frau Gräfin von Brunswik-Majthényi und liess das Ganze von dem Hrn Rahl in Kupfer stechen, worüber Krafft entrüstet ist, da dieses Ideal wie auch jenes von Berkowetz verbreitet und für ächt betrachtet wird. Späterhin wollte F. Zrinyis Heldentod mit einem Angebote von 4000 fl. durch Krafft, der die Skizze dazu entworfen, mahlen lassen; allein derselbe hat diesen Antrag abgelehnt, um seinen Ruf nicht zu gefährden, als F. dieses Gemählde seinem Sinn gemäss verändern lassen wollte.

ad 2. Der gelehrte k. k. Hofrath Bartsch hat die Leitung der Nachforschungen zum Entwurf des grossen Gemöhldes über Zrinyis Helldentod übernommen und.

Tury Gyula

festőnüvész

1.) Szinnyei József ivó archipa.

2.) Esthangulat. A szegedi képzőmüvészeti egyesület 1903. Kiállitásán megny. Robelly Hladár Reged.

3.) September délután. u.o. megny. Keserüné Bérczi Ilona. Reged.

4.) Éjjel a Kikötőben. u.o. megny. Rieger Lajos.

Müvészet, 1903-354

5.) Spalatói öböl. A nemzeti halon 1903. budapesti tavaszi tárlatán megvette Unterauer József

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1905 ÁPR 29
4800.

II

24090 Községi nyomda Budapest

* (Képzőművészet.) *Esterházy* Miklós herceg kapuvári kegyúri temploma uj diszt nyert. *Német* János prépost ügybuzgalmából a templom szentélyét művészi fresko-képekkel diszitették. Az egyik Szent István király koronafölajánlását, a másik pedig a szentély falát beboritó aranymozaik háttérben az oltári szentség jelképével. A müveket *Tury* Gyula festette.

Budapesti Hirlap
1907. 196. sz.

* **A kapuvári templom freskói.** Herceg *Esterházy* Miklós kapuvári kegyuri temploma uj diszt nyert. *Német* János prépost ügybuzgalmából a templom szentélyét müvészi freskóképekkel diszitették, melyek egyike Szent István király koronafelajánlását, mig a másik a szentély falát beboritó aranymozaik háttérben az Oltáriszentséget jelképező pompás festmény disziti. E jeles müveket *Tury* Gyula festőművészünk festette.

Alkotmány 1907. 196. sz.

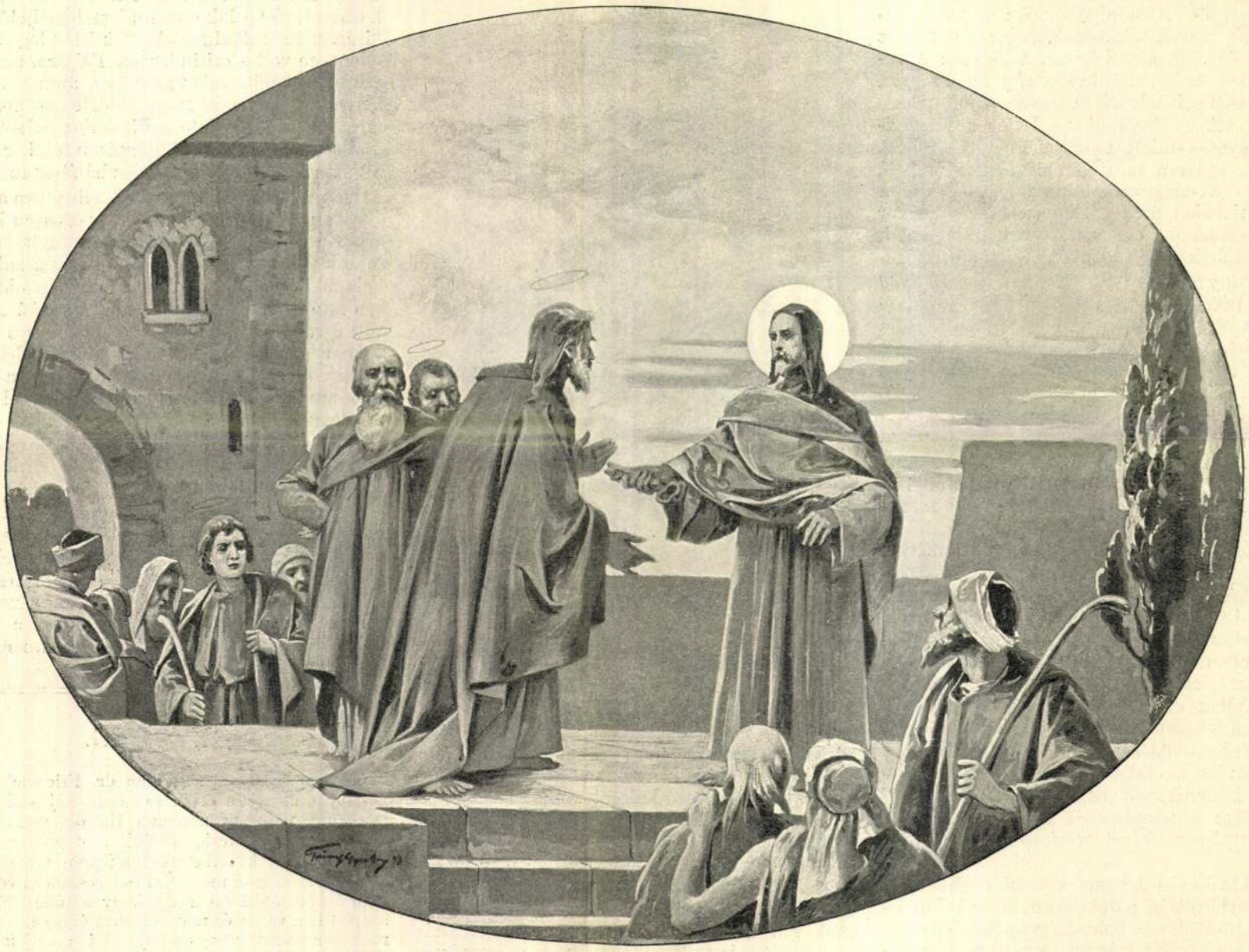

KRISZTUS MEGALAPÍTJA A KATHOLIKUS EGYHÁZAT.

ABA SÁMUEL ÁTADJA A SAÁRI TEMPLOMOT A BENCZÉSEKNEK.

TÚRY GYULA FALFESTMÉNYEI A SAÁRI TEMPLOMBAN.

László gróf fiumei kormányzó és *Wurmbrandt* Herman gróf. Nyoszolyólányok: a menyasszony két nővére, *Somssich*, *Lynar* és *Mondez* grófnők és *Schrader* bárónő. Vőfélyek: a vőlegény két fivére, továbbá *Zichy* István gróf, *Mérey* külügyi udvari tanácsos, *Flotov* báró katonai attasé. Gróf *Tisza* Lajos a Károlyi-család gyásza miatt nem jelenhetett meg. A templom egészen megtelt előkelő közönséggel és az osztrák-magyar kolónia tagjaival. Midőn délben tizenkét órakor *Vilmos* császár magyar huszárezredének egyenruhájában megjelent, megkondúltak a harangok. A templom bejáratánál *Szögyény-Marich* László és *Hettyey* Sámuel pécsi püspök, az utóbbi nagy ornátusban és a berlini katholikus papság élén fogadta a császárt. A szertartást *Hettyey* püspök végezte *magyar nyelven*. Az esküvőn jelen voltak még: az olasz, franczia és angol nagykövetek, továbbá *Radziwill* herczeg és *Bülow* miniszter.

Hettyey püspök a mátkapárhoz mondott szép beszédében fölemlítette, hogy a menyasszony családjához régi barátság, a menyasszonyhoz pedig lelki rokonság füzi, mert ő volt a menyasszony gyóntatója. A püspök nagy hatással fejtegette a házasság szentségét, intette a mátkapárt, hogy őrizzék meg egymáshoz való szeretetüket késő öregségükig és őrizzék meg, bárha a hazától távol élnek, a magyar hazához való szeretetet, mert a hazaszeretet a legszebb ékessége minden magyarnak. A mátkapár magyarúl hangosan felelt a szokásos kérdésekre és ugyanigy mondták el az esküt is. Ez a szertartás Berlinben teljesen ismeretlen lévén, *Vilmos* császárt kérdezősködésére fölvilágosították, hogy e szertartást az esküvőkön csakis a magyarországi katholikusok használják. Az esküvő után, mikor a templomból kivonultak, Vilmos császár nyájasan kezet szorított *Hettyey* püspökkel.

Az esküvő után lakoma volt az osztrák-magyar nagykövetség palotájában, a hol Vilmos császár kivánt először boldogságot a fiatal párnak. A lakománál az ifjú pár ült az asztalfőn, szemben velük Vilmos császár, tőle jobbra Szögyény-Marich Lászlóné és a vőlegény atyja, balra Szögyény-Marich László nagykövet és a vőlegény anyja. A lakoma alatt Vilmos császár felköszöntötte a fiatal párt. Azután fölállott Szögyény-Marich nagykövet és vele együtt az egész társaság, mire a nagykövet a következő köszöntőt mondta Vilmos császárra:

«Engedje meg Felséged, hogy a mai családi ünnepen való megjelenéséért feleségem és egész családom nevében leghódolatteljesebb köszönetemet fejezzem ki. Újabb bizonyságát látom ebben annak a nagy kegynek és jóindulatnak, a melylyel Felséged engem évek hosszú sora óta kitüntetni kegyeskedik. A legmélyebb hálával fogok viseltetni felségednek ezért utolsó lehelletemig. De ebben egyúttal azt a kitüntetést is látom, a melyet Felséged legkegyelmesebb császárom és királyom és a német birodalommal benső szövetségben álló osztrák-magyar monarkhia nagykövete iránt tanusit. Mélyen megindulva kiáltom: Isten áldja, Isten oltalmazza meg Felségedet! És fölhivom vendégeimet, hogy velem együtt kiáltsák: Ő Felsége, a német császár, Poroszország királya éljen! éljen! éljen!

Vilmos császár könnyedén meghajtva magát, koczintott a nagykövettel és feleségével. A császár a lakoma alatt élénken beszelgetett a nagykövettel és csak asztalbontás után távozott a nagykövetségi palotából.

Vilmos császár egy remek, XV. Lajos korabeli stilú porczellánkészlettel lepte meg a menyasszonyt. A készletből különösen kiválik egy álló óra, két váza és két karos gyertyatartó.

A berlini Szent Pál-templomot nagyon szépen fölékesitették az esküvő alkalmából. Bejárója fölé menyezet borult, homlokzatán magyar, osztrák és porosz zászlók lengtek; a templom hajóját virággal diszitették, a khorust pedig kék és sárga drapériával, a Szögyény- és a Somssich-családok szineivel.

A SAÁRI TEMPLOM FRESKÓI.

Gyöngyöstől nem messzire, a Mátra alján, a Saár-hegy mögött fekszik Saár község. Ennek lelkes plebánosa, Ragó Ferencz, kieszközölte a templom kegyuránál, hogy egyik jeles festőnk, *Túry* Gyula, freskóképekkel lássa el a templomot, a mely maga is régi és épen ezért érdekes alkotás, mert az Aba Sámuel idejében állított

TÚRY GYULA.

monostor maradványa gyanánt emlegeti a történelem. Itt a múlt nyáron nagyszabású falfestményeket készitett Túry. Egyiken Aba Sámuel látható, a mint az általa alapitott monostort átadja a benczéseknek; a másikon Krisztus magasztos alakja áll, a mint a keresztény egyház létesülését jelképező kulcsot tanítványainak átadja. Túry Gyula mindkét falfestményén érvényre juttatta önálló alkotó tehetségét. Alakjainak helyes elrendezése a kép keretében igen művészies izlésre vall. Az egyszerű, de mégis hangulatos szinezés jól tükrözi vissza a bibliai szellemet. Túry ezenkívül egy «Ecce Agnus Dei» czímű képet is festett ugyanannak a templomnak. Már régebb idő óta diszíti Túrynak egy sikerült falfestménye az újszászi templomot is. Most meg dr. Kozma Károly egri kanonok és czímzetes püspök adott neki megbizást az általa épittetett mezőkeresztesi román izlésű templomnak falfestményekkel való ékesítésére. Túry már régebben megalapitotta művészi hírnevét eddigi alkotásaival, melyek közül *A haza térő noviczius*, *Anyámasszony katonája*, *Vásári fényképész*, *Vármegyei csendélet* a legismertebb képei. Arczképei közül gróf *Pálffy* János, báró *Földváry* István, *Antos* János képmásai érdemelnek különösebb említést, továbbá *Fraknói* püspöknek és *Czeich* Gilbert vatikáni magyar gyóntatónak a tavaszi tárlaton bemutatott két kitünő arczképe. Felfogásában és kivitelében egyaránt bájos a Lévay Mihály költőnk hugának arczképe is, melyet Túry igazi ihlettel alkotott meg. Túry Gyula Czegléden született 1866-ban. Tanulmányait Lotz Károly vezetése alatt kezdte, majd állami ösztöndíjjal a bécsi akadémián folytatta, a hol L'Allemand, majd Eisenmenger tanítványa volt. Beutazta Németországot, sokáig tartózkodott Münchenben és Olaszországban is. Római tartózkodásának eredménye *Szent Gellértje*, melyet a csanádi püspök megrendelésére festett s a mely mindenképen derék alkotásnak mondható a mostani vallásos tárgyú magyar festészet terén. Hosszabb idei bécsi tartózkodás után Túry most a fővárosban telepedett meg.

A KALAPVISELET TÖRTÉNETÉBŐL.

Körülbelül száztiz éve, hogy a jakobinusok Párisban a köcsög, — vagyis czilinder-kalapok hordozását megkezdették s eleinte csakugyan a forradalmi érzület kifejezésének tartották ezt a kalapot, ellentétben a háromszögü kalapokkal, melyeket a tisztviselők és katonák viseltek. Még a jelen század elejéről maradt fenn egy érdekes angol térkép, mely Németország lakóinak politikai érzületét oly módon ábrázolta, hogy az egyes városok mellé köcsög-kalap vagy háromszögű kalap rajzát tette a szerint, a mint azok lakói republikánus vagy monarkhikus érzelmüek. Hamburgban a köcsög-kalap volt az uralkodó, Berlinben és Drezdában a háromszögű kalap, úgy hogy a hivatalnokok és az érettebb korban levő férfiak a czilindert legfeljebb csak kirándulások alkalmával tették fel. A legnagyobb ellensége volt a czilindernek Pál orosz czár, ki szintén jakobinusokat gyanított annak viselőiben s ezért oly szigoruan üldözte azt, hogy egy angol tisztet, ki előtte czilinderben jelent meg, erőhatalommal kiűzött a határon túl, bár ennek a tisztnek a czilinder egyenruhájához tartozott.

Igen nevezetes, hogy ennek ellenében a 40-es években, midőn a czilinder már egészen közönségessé vált, itt-ott az egykor rettegett kalapot tekintették loyalisnak és komolynak a kalabriai kalappal szemben, melyet a fiatalság s különösen a forradalmi érzelmű egyetemi ifjúság hozott divatba. Bécsben az 1848-ki viharos napok után a «gutgesinnt» polgárok tüntetőleg hordozták a köcsög-kalapokat, melyeket a bécsi néphumor «Angströhre» (félő cső) névvel jelölt, mintegy jelezvén ezzel, hogy tulajdonosa fél attól, hogy esetleg forradalmárnak tartják. Ez a gúnynév csakhamar divatos lett Berlinben is s még ma sem feledték el.

Érdekes végül megemlítenünk azt is, hogy nálunk Magyarországon az 50-es és 60-as években a czilinder, a Bach-korszak tisztviselőinek rendes viselete, valósággal gyűlölt ruhadarab volt s a magyar ifjak igen sokszor tüntetőleg verték be ezt a kalapot, mely hajdan a forradalmi érzület jelvénye volt. Igy változnak az idők s bennük a közvélemény!

EGYVELEG.

* **A tengeri betegség** ellen dr. Friedrich egész komolyan ajánlja a «Hansa» czímű hajózási folyóiratban a veres pápaszemet. Ha oly szemüvegen keresztül több perczig nézünk bizonyos helyre, a hajó mozgása következtében a fejben támadt vérszegénység rögtön megszűnik s a rosszullét veszélye nem fordul többé elő. Tény, hogy a tudós Egstein szerint is a veres és narancsszin nézése vérrel tölti meg az agyvelőt s hogy a hajósok is ajánlják a tengeri betegség ellen, hogy az illető a távol láthatáron mereven nézzen valamit.

* **A biborpiros szint** a régiek tudvalevőleg tengeri csigák zöldessárga nedvéből készítették. Dadekund újból megvizsgálta ezt a nedvet s azt találta, hogy két részből áll, almászöld szinűből, mely a szabad levegőn sötétkék, és szürkészöldből, mely a szabad levegőn biborpiros szinűvé lesz. A nedvbe mártott kendő a napfényen gyorsan változtatja szinét, először czitromsárga, azután egymásután zöld, kék, pirosaskék s végül sötétpiros, vagy ibolyaszinű lesz, melyet forró vízzel és szappannal mosva, állandó fényes világospirossá változtathatunk. Mivel a régiek biborpiros szinű jelzését különfélekép szokták magyarázni s még az is kétséges, hogy kéket, vagy pirosat értettek-e a bibor alatt, valószinű, hogy ők is ismerték azt a változatosságot. Plinius szerint a tyrusi bibor kék szinű volt, de az aludt vérhez hasonlóan egyenes világításban feketének, oldalvilágításban csillogónak látszott. A piros biborról többen megemlékeznek. Az asszir ékiratokban és a bibliában mindkét szinű bibor előfordul, van ezenfölül még zöld biborról is szó Pliniusnál és a Taltandban. Maga a «purpur» név *bhur* indogerman gyökből ered, mely ide-oda ingadozást jelent s ezért beszél purpur-tengerről, halálról és lélekről Homéros, hol mozgalmat akar kifejezni. Látszik, hogy nemcsak a tárgy, de a szó is többféle volt.

* **Tövises gyökerek.** Némely pálmafa galyából tövises léggyökerek lesznek, más növényeknél azonban eddig nem találtak hasonló jelenségre. Újabban Scott irt le a kowi kertből két esetet. A yans-gyökérhez hasonló Dioscorea prehensilis nevű középafrikai növény föld alatti gumói tövises gyökerekbe vannak bezárva, mint valami kalitkába, a gyökér igen kemény, szövevényes és nagy, átmérője néha két lábnyi s igen alkalmas arra, hogy az ehető gumót a turkáló állatoktól megvédje. Másik neme egy liliomfajta növénynél fordul elő a Fokföldön. Itt a közönséges gyökereket s az alsó törzsön levő apró gumókat, melyek a szaporodásra szolgálnak, sűrű tövises gyökerekből álló hálózat veszi körül. A tömeg 2—3 hüvelyk átmérőjű s nagyon hasonlít egy kis tövises disznóhoz.

* **A párisi operában** az eddig használt vas függöny helyett mely tüzvész esetére a szinpadot a nézőtértől elzárja, aluminiumból készült függönyt fognak alkalmazni, még pedig azon okból mivel tüz esetén az aluminium nem lesz oly hamar izzó mint a vas.

* **A válóperek** Franciaországban tiz év óta száz százalékkalmeg szaporodtak, úgy hogy jelenleg átlag 39 házasságra esik egy válóper.

kítva, úgy elment vele, hogy sem őt, sem táskámat soha sem láttam többé.

Ezek a táskák igen divatosak voltak a honhogy ne tünjenek annyira szembe.

Ezt rabolta el egy hirtelen erőszakos rántással, az e tekintetben, ugy látszik még jól gyakorolt

Mikor ez készen volt, az orosz katona ásót vett kezébe és bejárta a mezőt, főként krumpliért. gyökerekért; az ugorkát, — nyersen is megette,

A HAZAÉRKEZŐ NOVICIUS. Tury Gyula festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállitásán.

Vasvár, 1891. 5/1

mely alkalommal arról győződtem meg, hogy nem vagyunk oly ostobák, mint ezt rólunk az egész világ feltételezi.

Valami K. nevű csinovnik egy szép napon azon vette észre magát, hogy egy árva kopékával sem rendelkezik, sőt, a mi több, ennyit érő hitele sincsen az örmény szatócsnál, ki határozottan kijelentette, hogy ezentúl hiába jönne hozzá a pálinkás üveggel Xénia Paulovna aszszonyság, a csinovnik kedves neje.

K., — kit egyszerüen csak Osszipnak fogunk ezentúl nevezni, — már régóta irigy szemmel nézte Kalcsev Miron Alexejevics gazdag marhakereskedőt, ki ép oly arányban gyarapodott, mint a milyenben Osszip elszegényedett. Kalcsev halomra gyüjtötte a pénzt, míg amannak sokszor nem volt mit ennie, pedig Kalcsev legfeljebb Besszarábiába ment kétszer vagy háromszor egy esztendőben, hol szegény emberektől potom pénzen nehány ezer darab sovány marhát vásárolt össze. Ezeket rövid idő alatt, mindenféle olcsó holmival kihízlalta, és tömérdek arany imperiált kapott érettük, míg Osszip, még ha bele szakadt volna is a munkába, egy fillérrel sem gyarapíthatta csekély fizetését.

A fönnemlített szomorú napon Osszip arra határozta el magát, hogy a milliomost felkeresi, és tőle a jövő fertályig, száz papir rubelt kér kölcsön.

Kalcsev épen izzadó gőbölyeit nézegette az ólakban, midőn a szegény csinovnik eljött.

— Tudod-e batuska miért jöttem? kezdé Osszip a szokásos üdvözletek után.

— Már honnan tudnám azt Osszip Petrovics, — felelé a megszólított, — sőt nem is sejtem, minek köszönhetem a különös megtiszteltetést.

— Semmi megtiszteltetés, — mondá Osszip, — csakis arra akartalak kérni, hogy a jövő húsvétig, száz papir rubelt adnál kölcsön, illő kamat mellett.

— Ugyan, hova gondolsz kedves fiam, hiszen ez a rajtam levő rongyos kaftán sem az enyém, minden fillérem ebben az átkozott üzletben van eltemetve; úgy fordulhat, hogy földönfutó koldussá leszek, mire megvénülök; legjobb esetben úgy járok mint a permi kovács, ki részeg fejjel mindig tulajdon háza körül járt és reggelre a

előtt tul akart a dolgon esni, és gyors lépésekkel sietett a vágáson keresztül, az országut felé.

— Állj meg, ha életedet sajnálod, — kiáltá Osszip, rozsdás pisztolyát a fösvény mellének szegezve. — Add elő pénzedet, órádat; gyorsan, minden szó nélkül, mert különben véged lesz egyszerre.

A fösvény nem merte hatcsövű revolverét előráncantani, hanem először óráját s aztán nehány ezüst rubelt nyujtott Osszipnak.

— Pénzes tárczádat akarom, — folytatá Osszip.

Kalcsev, kinek a fekete álarczos ember nagyon imponált, savanyú képpel odaadta a tárczát, melyben a Naftalinek szánt huszezer rubel pihent.

— *Jól megnézz*, — mondá Osszip Kalcsevhez közel lépve, — *hogy tudjad, ki vette el órádat és pénzedet*. És most takarodjál innen, hátra ne nézz, mert mindjárt szörnyet halsz, ha csak egy hang hagyná el ajkaidat.

A fösvény, ki végre mégis csak féltette bőrét, követte a parancsot és ismét arra ment, a honnan jött, míg Osszip a vágásban eltünt.

Kalcsev haza érve, nagy lármát ütött, de miután fösvénysége miatt mindenki gyülölte; alig akadt ember, ki megsajnálta volna. Hiába szaladgált az iszpravnikhoz meg a csendőrtiszthez, ezek jól tudták, hogy Kalcsevtől soha egy kopékát sem kapnának s ezért nem igen törődtek bajával.

— Hogyan lehetne fényes nappal valakit kirabolni, itt a város tőszomszédságában, — jegyzé meg a rendőrfőnök, kinek Kalcsev a dolgot elpanaszolta; — lássa, barátom, én azt hiszem, hogy ön csak Naftalit akarja megváratni, mert így a pénz kamatját zsebre rakhatná. Legjobb lesz, ha nem is beszél többet e csekélységről. Megkeresi maga ezt másutt; nem félek attól, hogy meghal éhen.

Ilyen és több efféle vigasztalásokból Kalcsev bölcsen kivehette, hogy a rablót nem igen keresik az ő kedvéért; arra pedig nem akarta magát elhatározni, hogy kérelmét pengő érvekkel támogassa, a mint ezt a többek közt Naftali tanácsolta.

közvadló által elcsabittatni, mert első dolog az igazság, bármit beszéljenek is az urak, most ti rajtatok áll minden, igenis minden. Érted, te ostoba muzsik! Oh istenem, miért nem vagyok én férfiu és esküdt, hadd mutatnám meg, hogyan kell igazságos itéletet hozni!

Hasonló oktatásokban részesültek a többi esküdtek is, kiknek azonban legnagyobb bajuk az volt, hogy a tárgyalás napján józan fejjel kellett a terembe jönni.

Az elnök a szokásos intések után behozatja a vádlottat, mire a tárgyalás megkezdődik.

A vádlott erősen tagadja, hogy valamikor Kalcsev urat látta volna, akkoriban másutt járt, de alibijét azért nem tudja beigazolni, mivel útlevele elveszett, stb.

Kalcsev, mint károsult fél és mint főtanu, elmondja az egész esetet, mikent az valósággal megtörtént, elmondja, hogy hiába fordult fühöz fához a tettes kézrekerítése végett, míg csak azt véletlenül a kievi országos vásáron az előtte álló vádlottban fel nem ismerte, kinek hangja, termete, egy szóval mindene a rablóéval ugyanazonos.

— Mondja csak Kalcsev úr, — így szólt hozzá az elnök, — mit mondott önnek a vádlott, miután óráját és tárczáját, melyben állitólag huszezer rubel volt, zsebre rakta?

— Azt mondotta, — hebegé Kalcsev — «*jól megnézz, hogy tudjad, ki vitte el órádat és pénzedet*».

— Én ezt egy utonálló rablótól nagyon különös dolognak tartom, — folytatá az elnök, — és őszintén megvallom, hogy az előttünk álló vádlotról ily ostobaságot nem tételezek fel.

— Hogyan volt felöltözve a rabló?

Kalcsev azt is hűségesen elmondta.

— Nem lenne valaki az urak közül oly szives, a vádlottnál talált süveget és álarczot feltéve, Kalcsev úr eléállni, ki addig a mellékterembe vonulion vissza.

E szavakra Osszip lépett előre, és a fekete álarczot felkötve, a prémes süveget ugyanazon módon nyomta fejébe, mint akkor, midőn Kalcsevet megállította.

— Tessék ide az ajtó mögé huzódni, és mire Kalcsev bejön, ugyanazon szavakat elmondani,

sát, hogy mentül tovább megtartsa és kegyeltjét az általános kegybül kiesni ne hagyja. E tekintetben Nádassy József páratlan eredményeket ért el és nagyon sokat járult hozzá e virág általános megkedveltetéséhez. Vele Babág Ferencz és a kertészeti tanintézet versenyzett szép sikerrel és míg az előbbinek alacsony növényei és szép telt virágai vitték el a dijat, addig a másik a fajták gazdagságával és a virágok nagyságával imponált. Lokovsek Antal különleges példányai — noha jó művelésükkel és óriás tömegükkel nagy hatást keltettek is, de mert nagyon tömötten helyezte el, nem tudta érvényre hozni tizenöt-harmincz virágú látványos példányait, a melyek csak akkor keltettek csodálatot, a mikor az egyes cserepeket külön-külön helyezték.

Képviselve volt itt az indiai vagy japán Chrysanthemum minden fajtája az 1902. évtől egészen 1905. év nevezetesebb ujdonságaiig, sőt Mühle Árpád a Medusa-fejü Osakában még az 1906. év egyik ujdonságát is bemutatta. Hogy kertészeink azonban nem csupán a műveléssel magával foglalkoznak, hanem magasabbra is törekesznek, megmutatta Kazinczy Arthur birtokos kertésze: Lumniczer Károly Berettőről, a ki egy pompás nagy virágú, itthon előállított Chrysanthemum fajtát mutatott be, névtelenül, mint ujdonságot, a mely ez alkalommal kap majd jó magyar hangzású nevet. — A japáni tipusú magyar Chrysanthemum-ujdonság igen nagy virágu, szétterülő félgömb alaku, halvány rózsapiros szinü, lilával árnyalt nagy szirmokkal.

Ha végig tekintünk a kiállításon s a husz magyar kertész munkáját szemléljük, egy meggyőződés fog megérlelődni bennünk és ez az, hogy a hazai kertészet a virágművelésnek ebben a specziális ágában eredménynyel fáradozik és versenyképessége a külföldivel szemben napról-napra izmosodik. *K. Á.*

---

a zsidó faj sorsáról ad ajkára fájdalmas szavakat, a Via Appián a művészettől mosolygó régi Rómáról mereng el, a Colosseum romjai között, a római czirkuszi kegyetlenkedések szinhelyén a durva erőszakon diadalmaskodó eszme allegoriai képei tünnek fel lelkében, Giordano Bruno szobránál a szabad gondolat martirját ünnepli, a katakombákban bizó reményben olvad fel komor bölcselkedése az ideális törekvések hasztalanságáról. Leopardival, a kinek egykor hű tolmácsa volt, ma pörbe száll, a lemondást állítva szembe pesszimizmusával. A régi s az új Róma magyar motivumai is megszólalnak lantján. Szembe állítja Horatiusszal Virág Bene-

nem terjeszkedtek ki a kutatók. A gyüjtemény, mint a Kisfaludy-társaság titkárának, *Vargha* Gyulának előszava mondja, nemcsak teljes, hanem eszthetikai szempontból is becses, gazdag s jelentékeny lépéssel visz a fontos czél: az egész magyar népköltés felkutatása felé.

Almanach 1907-re. *Mikszáth* Kálmán almanachja, mint már 18 év óta minden évben, most is megjelent. Mint máskor, most is a szerkesztő, Mikszáth előszava a legérdekesebb benne; írók és közönség egyaránt érdeklődéssel szokták várni ezt az előszót, mert a kitünő író benne szokta elmondani az irodalmi élet egyik-másik jelenségére vonatkozó nézetét. Ezuttal a mai irodalomnak mesékben való szegénységéről szól az ő trefásan mondott, de velejében komoly modorában. Mikszáthon kivül

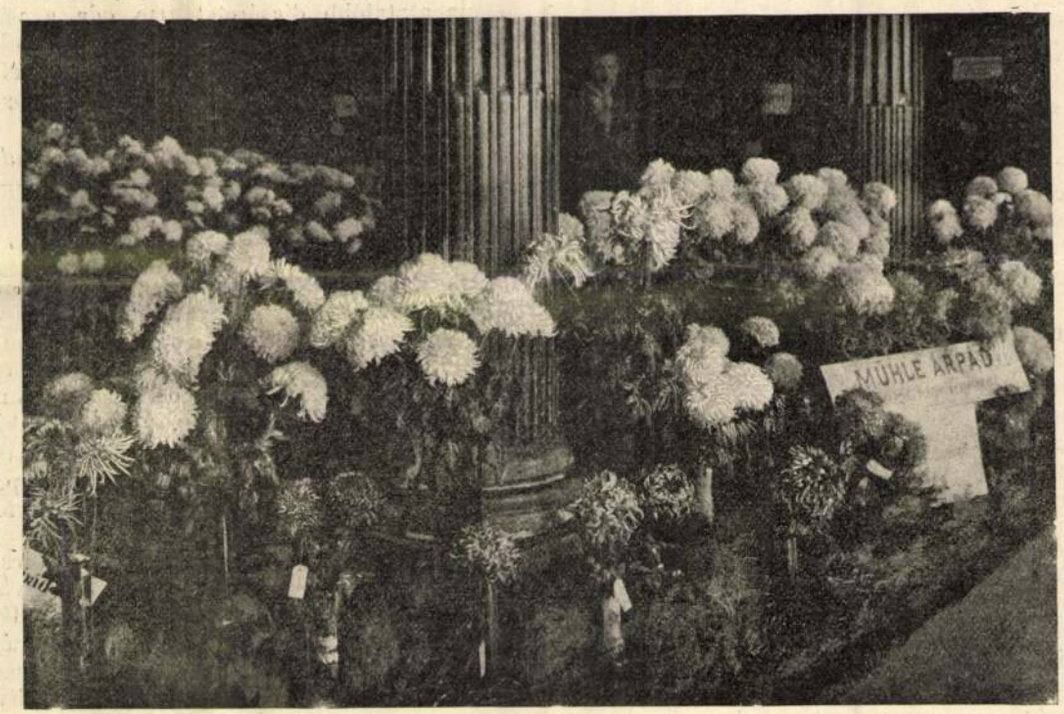

A BUDAPESTI CHRYSANTHEMUM-KIÁLLÍTÁSRÓL.

batósággal beleadhatnók a kezébe Diogenes lámpását, olyannyira maga van, bár talán sokan hiszik, hogy oda vannak fűződve a lelkéhez. Mint festő, nem persona grata sem a művésztársai, sem a birálók szemében. Amazok megalkuvó, simulós természetével szemben éles kontraszt az ő konok szilárdsága, a melylyel mintha odanőtt volna a művészet egyetlen igaz alapjához, az egyéniség kultuszához, meg a lelkéből fakadó, érzékeiből kikristályosodó, sajátos — és nem pedig a kivülről ráerőszakolt — sablónos formákhoz. A kritikusok pedig, ha akarnának, sem tehetnének egyebet, mint hogy haragudjanak rája. Mert ellenkező esetben igazságosaknak kellene lenniök, ez pedig összeomlását jelentené az általuk teremtett hamis művészet egész rendszerének, és jelentené az ő teljes, visszavonhatatlan eltünésüket a művészetek forumáról.

Különben tagadhatatlan, hogy piktorunk a proskripcziót már művészi kvalitásai révén is megérdemelte. Lotz volt a mestere és ezzel a balsorssal velejárt az első szerencsétlenség: megtanult rajzolni. S aztán a szeme sem szerencsésebb. Kitünően lát ugyan vele, de csak akkor, ha nyitva tartja s nem pedig mint élelmesebb művésztársai, a kiknek retinájára egész szinviziókat fest a képzelet, csak az kell, hogy a szemöket lehunyják. Neki erdőt kell látnia, ha erdőt — és Olaszországba kell mennie, ha olasz levegőt akar festeni. És akkor sem lát «modern» szineket: hihetetlen sárgákat, hátatborzongató czinóbereket, ultraviolákat. Éles szemmel fürkészi, nem pedig megálmodja a természetet és a mit látott: hűségesen viszi át a vászonra.

Mindezt kedves alkalom révén mondom el. Itt és most csak ennyi a dolog, máskor vagy másutt nevezetes művészi esemény volna. Egy nagyobb vásznát fejezte be Túry, a melyet a csanádi püspök megbizásából festett a temesvári jövendő kultur-palota számára. Hat évvel ezelőtt néhány száz magyar — papok, urak, parasztok — elzarándokolt Velenczébe szent Gellért vértanúnk ott őrzött ereklyéihez. Olaszok — mert hiszen Gellért püspök velenczei patriczius családból származott — együtt ünnepeltek a magyarokkal. Élükön *Sarto* József, akkor velenczei patriárka, ma *X. Pius* pápa. Az ő alakja van ott a képen, *Dessewffy* csanádi püspök oldalán. Mátyás korára emlékeztető, fölségesen szép és leirhatatlanul festői volt a két nemzet ölelkezése a lagunák csodás birodalmában. Ezt festette meg Túry és megfestette úgy, hogy Canaletto büszke lehetne arra a képre. Sajnos, hogy mostanában egy püspöki palota magánkápolnájában, keveseknek hozzáférhető helyen van az a kép, a melynek fotografikus, tehát szintelen és szegényes mására a legmagasztalóbb dicséretet irta oda a pápa. Valószinűtlen, de annál óhajtandóbb volna, hogy a gyönyörű és nagyszabású kép egyetlen méltó helyén, a fővárosban maradjon. A szépművészeti muzeumban.

Fráter Aladár.

A CHRYSANTHEMUM-KIÁLLÍTÁSBÓL.

Az ősz legutolsó virágából rendezett sikerült kiállítást az Országos Magyar Kertészeti Egyesület november 8—12-én, a régi tőzsde épület I. emeleti nagytermében. A rideg helyet kertészeink egy nap alatt valóságos paradicsommá alakították át. Az aranyvirág, proteusi alakjával és pompás szinárnyalatainak gazdagságával, szemet káprázta tó látványosság volt öt napon át ezernyi ezer példányban és majdnem félezernyi fajtában.

A hazai kertészek kis keretben bár, de dicséretre méltó igyekezettel olyan speciális gyüjteményt állitottak ki, a milyen Budapesten látható még nem volt s daczára az idei kedvezőtlen időjárásnak, a Chrysanthemum-kulturának nagy haladásáról tettek tanuságot, bebizonyítva azt, hogy szép növényekért nem szükséges sem Bécsbe, sem Német- vagy Francziaországba mennünk. Igaz, kertészeink még nem mutattak be olyan óriás virágokat, a milyeneket a nyugati államok hasonló kiállitásain látni lehet, a mi azonban egy csöppet sem von le érdemükből, sőt ellenkezőleg csak dicséretükre válik, mert nem a kiállítás számára dolgoztak különleges művelési fogásokkal, hanem csak azt mutatták be, a mit a nagy közönség számára, a mindennapi élet szükségleteinek fedezésére állítanak elő, és e tekintetben bebizonyitották, hogy igen rövid idő alatt aránylag többet tettek a Chrysanthemum-kultura terén bármely más nyugat-európai állam kertészeinél. A husz magyar kiállító, az ország legkülönbözőbb részeiből, Kolozsvárról, Debreczenből, Temesvárról, Gömörből, Zemplénből, Baranyából és az ország szivéből egyaránt derekasan kitettek magukért, és Räde Károly meg Koehler Frigyes, a kiállítás rendezői harmonikus és poetikus egészet alkottak a csaknem félezernyi fajta virágból. A szem a változatos alakok sokaságától, a szinek ragyogásától az első pillanatban szinte elkáprázott: idő kellett hozzá, hogy a látványt megszokja és az egyes alakokat és szineket fölfogja. A mikor az első benyomásból az ember fölocsudott és a szem hozzá szokott a látványhoz s rendezni kezdte az alakokat és szineket, költői hangulat váltotta föl, és a gyönyör kellemes érzete lopódzott be a szivekbe és meghóditotta még a kevésbbé lelkesülő embert is. A kiállításon csak egy csoportba tartozó Chrysanthemumok voltak, az egy és két éves fajok, mint pl. a Chrysanthemum carinatum, a mely Európában először szerepelt és Afrikából származott át, nem volt képviselve, sem a valódicserjés, állandó gyökérzetü és kórósszárú fajok, a melyekhez a magyarországi vadon termő fajták is tartoznak, mint pl. az ökörszem aranyvirág, sem a félcserjés, a Kanári-szigeteken honos *frutescens* fajták, hanem tisztán csak a tulajdonképeni ázsiai honos valódi Chrysanthemum, *Chrysanthemum indicum*, vagy *sinensis*

A HÉTRŐL.

Polgármesterek. Budapesten a héten kongressust tartottak a magyar városok polgármesterei. Mindenesetre igen érdekes gyülekezet volt, már önmagáért is: közel félszáz olyan férfiú egy csapatban, a kit odahaza első embernek ismertek el polgártársaik, a mester czimével ruházván föl őket a polgári kötelességek tudásának és a polgár-erények gyakorlásának munkájában. Ez az állás kétségtelenül a legszebb dísz, a melylyel egy város valamely polgárát fölékesítheti és sok egyéb mellett kivántatik hozzá egy olyan tulajdonság is, a mely a közmondás szerint határos az elérhetetlenséggel. Az, hogy az ember — tudjon próféta lenni a maga hazájában. A polgármesterség régente se volt kisebb méltóság, mint mostan, azóta a méltóság díszben nem csökkent, de kötelességben, hivatásban megbővült. Régente a polgármester az általános polgár-erények őre és elismert mintája volt. Ez ma is kell, hogy legyen, de a haladott kor haladott programmja tőle még mást is követel. Az egyes ember élete is sokkal szövevényesebb ma, mint volt ezelőtt: a város élete pedig az egyes emberénél fokozottabban komplikálódott. Hivatása megbővült, föladatai megsokasodtak. A város ma már sok egyebet is követel a polgármestertől, mint azt, hogy a polgároknak a jó magaviseletben példát mutasson. A városnak a fejlődés hatalmas kötelességeket szabott ki a társadalmi, a gazdasági és a kulturális élet minden területén. Egy modern ország haladottságának leghitelesebb mértékmutatója városainak élete és berendezettsége. A város-vezetés nagyszerű tudománnyá fejlődött és a polgármester ennek a tudománynak is kell, hogy mestere legyen. Külföldön már kiállításokat rendeznek e tudomány vagy művészet legújabb vivmányainak és alkotásainak bemutatására. Harmadéve Drezdában volt egy ilyen rendkívül érdekes kiállítás. A polgármesterek kongresszusának tehát van fontos értelme és bőséges anyaga, annál is inkább, mert ha van tér valahol a város-vezetés tudományának érvényesítésére: Magyarországon igazán van bőségesen. Mi idáig jóformán minden erőnkkel egy várost csináltunk, emeltünk. Ez az egy város Budapest. Semmi okunk sincs sajnálni a fáradságot, a melybe került: de bizonyára itt az ideje, hogy a többi magyar város is megkapja a magáét a városiasságból.

*

Szemere Bertalan. Van immáron emlékszobra Magyarország első alkotmányos, felelős belügyminiszterének, Szemere Bertalannak. Szobrát, *Róna* József művét, Miskolczon állították föl, székhelyén a vármegyének, melynek földjén született és melynek földjében nyugodni kivánkozott. Nagy kornak volt gyermeke, nagy eseményeknek részese, nagy emberekkel osztozott hasonló sorsban. Nevét beirta nemzete történetébe és ha nem iktatta is be nemzete élő tudatába, ha az emberek kevesebbet tudnak is róla, mint sokról azok közül, a kikkel együtt haladt, ez azt, a mi életében és cselekedeteiben valóságos érték volt, természetesen nem kisebbítheti. Jeles ember volt, megáldva jeles tulajdonságokkal és ha az események hullámai elborították is alakját, ez nagyon érthető, ha meggondoljuk, hogy ezek a hullámok mily óriási magasak voltak. Tulzás nélkül nem lehet azt mondani, hogy Szemere Bertalan korszakos idő korszakos fordulatai alkalmával az első sorban kapván helyet, a legnagyobbat művelte volna, a mit azon a helyen cselekedni lehetett, de bizonyos, hogy arra a helyre nevezetes érdemek emelték és ő teljes akaratával igyekezett azon, hogy nemzete javát szolgálja. Mikor a nagy szerencsétlenség bekövetkezett, a szenvedésből, a gyötrelemből neki nem jutott kisebb rész, mint a legnagyobbaknak és ha a fájdalom elviselésében olyan erős és olyan kemény maradni, mint azok, ő nem tudott is, azért az ő szenvedése nem kevésbbé tiszteletreméltó, mert hiszen azokéval ugyanegy forrásból fakadt. A nagy föltámadást még megérte — 1869-ben halt meg, ötvenhét esztendős korában, de mikor nemzetének megvirradt, az ő lelke már szomorú borulatban várta az elmúlás éjszakáját. Szándéka, sorsa és szerencsétlensége rászolgált a kegyeletes és meghatott emlékezésre.

*

Báró Bánffy Dezső könnyei. Az asszony sürün vagy legalább is könnyen sír: a férfi ritkán és nehezen. De a mint nem a tökéletes asszony mintája az, a kinek egyebe sincsen, mint könyje, nem is tökéletes férfiú az, a kinek egyáltalában nincsen könnye. A férfinak is kellenek, hogy legyenek eszményei, a melyeket szive legmélyebb érzéseivel szolgál és a melyeket szeretni, félteni úgy tud, hogy veszedelemben látva vagy vélve őket, fájdalmas érzése kiárad és a türtőztetés gátját áttöri. Az ilyen jelenség a milyen ritka, olyan megható és a milyen tragikus, olyan tiszteletre méltó. Báró Bánffy Dezsővel, a ki még mint politikus se mondható valami nagyon szentimentálisnak, a héten megesett, hogy nyilvános gyülésen elnökölvén, könny bugyggyant ki a szeméből. Történt ez Kolozsváron, a református egyházkerület ülésén, mikor ez az ülés a tagok többségének szavával kimondta, hogy nem lát abban elitelni vagy karhoztatni válót, ha a pap, a tanár, a tanító valami mellékkereset segedelmével igyekszik gyarapitani épen nem bőven szabott jövedelmét. A Bánffy báró kétségbeesése nem érthetetlen. Bizonyos dolog, hogy a pap, a tanár a tanitó hivatása elég nagy ahhoz, hogy magának kivánja az egész embert, minden munkáját, törekvését, érzését és gondolatát. A hivatás tehát teljes, a kit követel: egész ember. De követelésnek és szolgáltatásnak megfelelőnek, és harmonikusnak kell lennie az élet minden viszonylatában. Senki se képes arra, hogy egészen éljen egy kötelességnek, egy föladatnak, a melynek szolgálásából egészen megélni nem tud. Első sorban élnünk kell, hogy valaminek élhessünk és a nyomoruság, a nélkülözés, a gond nem kisebb elfoglaltság, mint bármilyen mellékfoglalkozás. Azokban a mellékfoglalkozásokban, a melyekről a kolozsvári ülés határozott, azok a gyöngén dotált református papok, tanárok, tanítók bizonyára nem üzletet keresnek, hanem — megélhetést. Nem a vagyonszerzés vágya kergeti rá őket, hanem a kénytelenség és e mellékfoglalkozások között bizonyára egyik se olyan, a mely hivatásuk természetével ellentétes, eredményére ártalmas, hatásában kártékony lenne. Ha így lenne, akkor semmi szin alatt se nyilvánitották volna ezeket megengedhetőknek azok az érdemes férfiak sem, a kik ebben a kérdésben báró Bánffyval nem voltak egy véleményen. A könnyeit azonban Bánffy Dezsőnek épp oly kevés oka van röstellenie, mint a milyen kevés oka van röstellenie a papnak, a tanárnak, a tanitónak azt, hogy ő is ember, a kinek kenyérre van szüksége, hogy éhen ne haljon és czipőre, hogy mezitláb ne járjon.

*

Hamisítók. Nem azokról szólunk, a kik váltót, illetve aláirást hamisitanak, hanem azokról, a kik — mint a «*Három testőr*»-ben mondják,— a természet produktumait függetlenítik a természet és az időjárás szeszélyeitől. A kik a bort függetlenitik a szőlőtől, a tojást a tyúktól és a tejet, főként a tejet a tehéntől. Az a szomorú meggyőződésünk, hogy nincs nagyváros a művelt Európában, a hol ennek a szeparizáló törekvésnek annyi szenvedélyes munkása lenne, mint Budapesten. Kiderült már, hogy ebben a mi gyönyörű fővárosunkban például nemcsak a vajat hamisitják margarinnal, hanem hamisitják a margarint is, természetesen nem vajjal. A hányszor a főváros közigazgatási bizottsága ülést tart, másnap mindig megjelenik a lapokban egy inkább hosszabb, mint rövidebb névsor azoknak a nevével, a kik nem csak hamisitottak élelmiszert, hanem ügyetlenül is hamisitottak. Mert ha ügyesen hamisitottak volna, vagy bizonyos művészi önmérséklettel cselekedték volna ezt a műveletet: aligha kellett volna rajta veszíteniük. A ki figyelemmel kiséri ezeket a listákat, rá kell jönnie egy jelenségre, a mely nagyon alkalmas, hogy gondolkodóba ejtse az embert. Ez a jelenség: ugyanazoknak a neveknek folytonos ismétlődése. Csak a birság összege az, a mi a nevük után lendületes emelkedéssel változik. Igy például a héten megjelent listában egy «tej»-kereskedő asszonyság neve szerepel, immáron nagyobb birsággal, mint a mennyit a legdrágább primadonna kap egy föllépésért. Ez az asszonyság ötven koronás birsággal kezdte és ma már az egykori szerény kezdő *kilenczszáz* koronánál tart. Mit mond ez a jelenség? Azt, hogy az ilyen manipulációk megszüntetésére a birság nem az igazi gyógyszer. A megoldás más. A kit azon érnek, hogy tejet, vajat, tojást árulván, nem tejet, vajat, tojást árul, annak nem szabad többé megengedni, hogy tejet, vajat, tojást, szóval élelmiszert áruljon. Mert a tömérdek visszaélés nyilván mutatja, hogy ezek a birságot egyszerű üzleti költségnek tekintik, a mit az üzlet nagyobb fejlesztésével kell behozni. Ha ötven korona birságot rónak rá, ötven korona áru tejjel több vízet önt a tejbe és ha a birság kilenczszáz korona, neki az se baj. Van víz a Dunában elég.

KRITIKUSOK, PIKTOROK.

Eszméknél mindig kapósabbak a jelszavak. Könnyebb frázisokból hímet varrni a zászlóra, mint elmélyedni valamely kérdésben. A búvár mestersége hálátlan. Ha eredmény nélkül jön a felszinre: kinevetik. Ha kincset hozott magával, rámondják, hogy: szerencsefi. Elő tehát a mottókkal, a nagyhangú szólamokkal és játszszunk vélük, mint a gyerekek az aranypénzzel, a melyik — papirból van. De mi még vágjunk hozzá komoly augur ábrázatot is, mintha igazán azt hinnők, hogy a mi papir, az csakugyan — arany.

Manapság a legkedvesebb jelszó: harcz és háboru. Naiv békeapostolok ugyan hét országot is bejárnak és lehet, hogy előbb vagy utóbb csakugyan kivész az emberiség műélvezetei sorából az olyatén szimfónia, a melynek hangszerei: kardcsattogás meg puskaropogás, magánszólamait pedig a Halál rögtönzi és reczitáltatja el a nagy urak eleven sakkfiguráival. Lehet, hogy valamikor így lesz, de ma még nincsen. Sőt a harczos kedv, a verekedő készség még növekedőben és szétrugni készül régi korlátait. Hajdanán megesett nem egyszer, hogy olyan kérdéseket, a melyeknek megoldását méltán lehetett a szablyák élére bizni: helyreigazitottak okos szóval s a fölemelt kéz nem koponyát tört, hanem parolát adott. Ma ellenben még ott is, a hol csak a jó szó volna helyén: fütykösöket visznek a porondra és azokat is a boldogabb végével sujtják egymás fejéhez az ellenfelek.

Keserves igazság, de sajnos, igazság, hogy a legádázabb és legártóbb harcz dúl a képzőművészetek, különösképen a festészet terén. Valamely jóvérű és tobzódó fantáziájú festő egy napon észreveszi, hogy az ecsettel nemcsak festeni lehet a vásznon, hanem mozaikot is rakni meg szinmasszákat is csapdosni vele, mint a malteros kanállal. Nosza kigyullad a betlehemi csillag és megszületik az új művészet. Apostolok is akadnak menten. Ugyanolyan jóvérű és tobzódó fantáziájú és többnyire ifjú iróemberek odasereglenek az új Messiás köré és kinevezik őt a «ma» művészének s a mit csinál s a mi nem is mindig rosz, azt bejegyzik az egyedül szabadalmazott «modern» művészetnek. Persze, könnyebb esztetikussá válni olyanformán, hogy a műtörténelmet hétfelé vágjuk s a mi Böcklint, Szinnyei-Mersét meg Lenbachot megelőzte, azt — mint a kellemetlen zanzárát — egyszerűen kifüstöljük agyrekeszeinkből s még a dohos szagot is kiszellőztetjük utána. Hogy taposták a földgolyó kérgét valamikor holmi Taine, Ruskin, Gauthier meg Péterfy Jenő nevű urak is, meg hogy innenonnan a piktura körébe vág az is, a mit valaha — ködökbe vesző multban — Cimabue alkotott: minek arra törődni? Mert ők a modern kritikusok és nekik a franczia Rafaëlli több, mint az olasz — Rafael. A művészet örök és halhatatlan: így hirlett ez jó pár ezer éve. Most azt mondják, hogy a művészet fiziológia, élettani megnyilvánulás, vagy akármi. Akármi, csak nem örök és nem halhatatlan, mert akkor még Lionardo da Vinciről, sőt Guido Reniről is el kellene ismerni, hogy művész volt s a műbarátoktól kitelnék, hogy nem a Műcsarnokba mennének rosz képet — venni, hanem a londoni National meg Wallace gallerykbe, vagy a Louvreba, Vatikánba jó képet — látni.

Azt, a mi a művészetben abszolút, a tartalmat, az érzést, az inspirációt: megtették másodrangúnak, ha ugyan nem mellékesnek. A mi pedig csak relativ érték a művészetben, a külső formát, a beállítást, a staffázst: azt oltárra emelték és imádják, mint az ős-mexikóiak emberre éhes bálványaikat. Ha Tazmánia derék

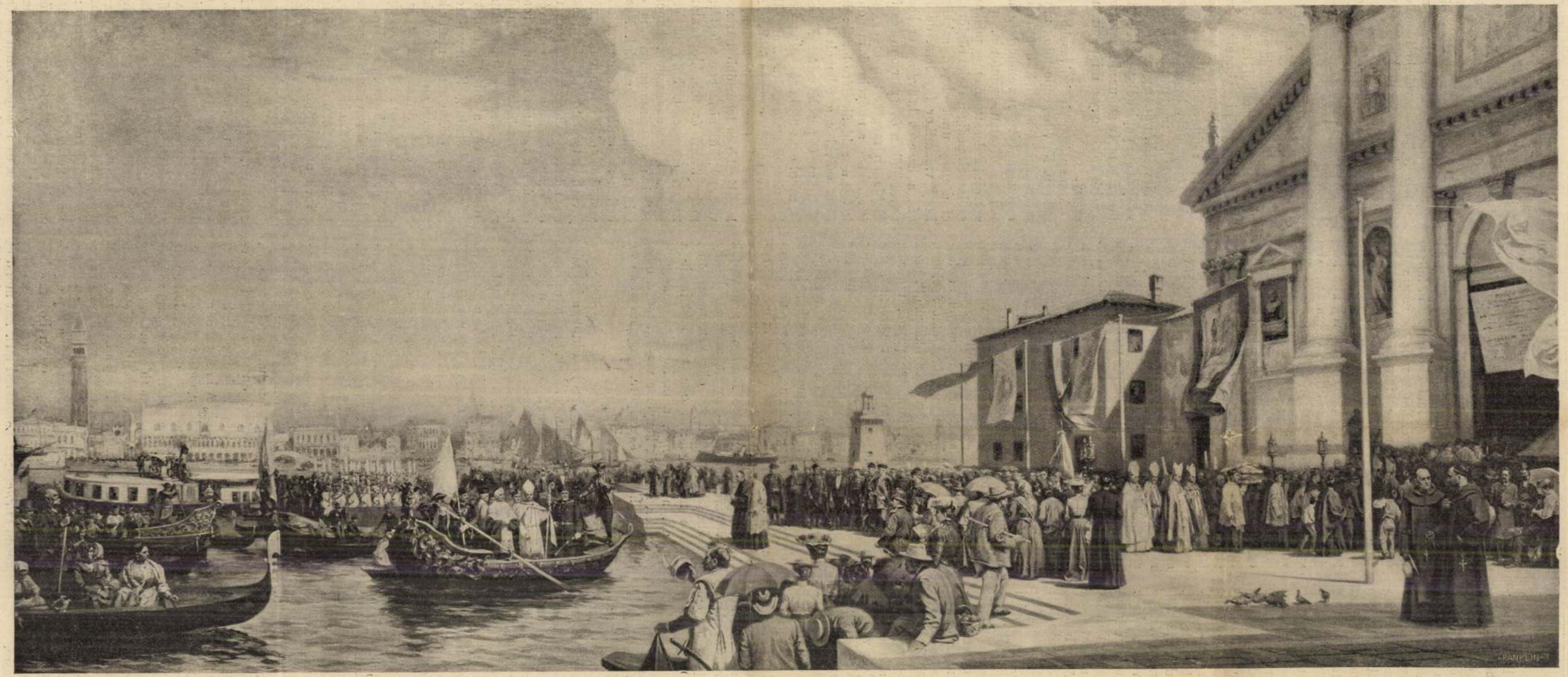

Al Diletto figlio Giulio di Túry colle sue sincere congratulazioni per la splendida opera d'arte, che ricorda la pietà dei fedeli Canadesi verso il Martire San Gerardo loro Patrono, impartiamo di cuore l'Apostolica Benedizione.
Dal Vaticano li 25 Agosto 1906

Pius PP. X

MAGYAROK ZARÁNDOKLÁSA VELENCZÉBE SZENT GELLÉRT EREKLYÉIHEZ, 1900 SZEPTEMBER 24-ÉN.

TÚRY GYULA FESTMÉNYE X. PIUS PÁPA SAJÁTKEZŰ DEDIKÁCZIÓJÁVAL.

Túry Gyula

Rainer József szegedi főkapitány. Farkas Agost öscsanádi plebános. Wittenberger Antal püspöki titkár.

Sarto bíbornok patriarkha (X. Pius pápa). Dessewffy Sándor csanádi püspök. Lonovics József csanádi főispán.

MAGYAROK ZARÁNDOKLATA VELENCZÉBE, SZENT GELLÉRT EREKLYÉIHEZ.

Részletek Túry Gyulának, Dessewffy Sándor csanádi püspök megbizásából készülő nagy festményéről.

gyomrok századának is lehetne nevezni. S a franczia udvaronczok és hadvezérek, a kik akkor egész Európát bejárták, el vitték mindenüvé a konyhaművészet kedvelését is. Soubise herczeg, a híres hadvezér, nagy lakomáiról még hiresebb lett, mint győzelmeiről. S általában e kor s a megelőző század legnagyobbjai: Richelieu, Mazarin, Condé, Colbert, a nagy költők, bölcsészek mind élénken részt vettek a konyhaművészetének ápolásában. A Colbert-féle mártás majdnem olyan hires lett, mint a Colbert-féle merkantilizmus s e mellett még sokkal kevesebb gáncsolója akadt, mint emennek.

Hazánkban is nagy változásokon ment keresztül a konyhaművészet. Szinte biztosra lehet pl. venni, hogy a honfoglalók — mint a legtöbb keleti nép, — egyáltalában nem ették a disznóhúst, holott a lóhús kedvelt eledelük volt. Még a mohácsi vész idejéből is van rá adat, hogy a magyarok a disznóhúst nem sokra becsülték. És hogy annak használatát, feldolgozását már csak a mai hazában tanúlhatták meg, bizonyítják a szláv eredetű szalonna, hurka, kolbász szavak.

A tizenhetedik században rendkívül kifejlődött nálunk a konyhaművészet. Egyik-másik főúrnak országos hirű szakácsai voltak s pl. Antal mester képes volt az ökröt egészben úgy megsütni, hogy annak belsejében egy ürü, abban ismét malacz, a malaczban pedig kappan vagy fogoly sült meg kifogástalanúl. Rendes dolog volt ez időben, hogy egyik-másik főúr asztalára hétköznap is ebédre 18—20-féle, vacsorára pedig 10—12-féle étel került fel, ezek közt: «éles-lé», «fekete-lé», «lengyel-lé» «kaszás-lé» s más effélék, a melyeket ma már csak névről ismerünk, bár valószinű, hogy a Hajduságban ma is népszerű «zsufás» és «ispékes» nevű ételek ugyanazonosak egyik vagy másik «lé»-vel.

ISMERETLEN ÉRZÉKEK.

Mindenki tudja, hogy az embernek öt érzéke van, melyekkel a külvilág különböző benyomásait felfogni képes. De mindig föltehető, a mit már régen föl is tettek, az a kérdés, vajjon nem képzelhető-e az öt meglevőnél több érzék is, a melyekkel környezetünk olyan jelenségeit is észrevehetnénk, melyekre nézve most vakok vagyunk? Hiszen kisérletileg bebizonyúlt, hogy némely állatok olyan dolgokat is észrevesznek, a melyek az emberi érzékekre nézve el vannak rejtve.

Ezt a tényt már gyanította s félig-meddig igazolta is egy híres angol természettudós, Sir John Lubbock is; most pedig kétségtelenül bebizonyították egy lausannei tudósnak, Dufournak a kisérletei, melyekről nemrég előadást tartott a svájczi természettudományi társulatban.

Ismeretes, hogy a nap fehér fénye, a milyennek látjuk, nem egyszerű, hanem különböző szinekből van összetéve. Ennek kisérleti igazolását mindenki látta: ha a nap fényét egy üvegprizmán bocsátjuk keresztül, akkor feloszlik elemeire s előáll a prizma mögötti falon a szivárványszinű színkép (spectrum), a melyben mi a vörös, narancs, sárga, zöld, kék, indigo és violaszineket látjuk meg, a mely szinek mindegyikének más a rezgési száma. De vannak a szinképen túl is helyek, a melyeken mi fénysugarat nem látunk, csak hősugarakat, vagy más khémiai tulajdonságokat állapithatunk meg. Így a vörösön inneni sugaraknak mi nem látjuk fényét, csak hőt tapasztalunk a helyükön, a violán túli sugaraknak sem fény, sem hő-hatását nem tapasztaljuk, hanem csak vegybontó képességét, olyasformát, mint a milyen a fényképészetben játszik főszerepet.

A fehér fényben mi nem érezzük csak a fehér fényt és a hősugarakat; szemünk nem bontja fel a fényt szines sugarakra. A violán túli, vegyi hatású sugarakat mi nem vesszük észre, mert nincs olyan szervünk, mely ezekről tudósíthatna bennünket. Vannak azonban állatok, a melyek e tekintetben jobban vannak ellátva, mint mi: ezek a violán túli sugarakat is megérzik, sőt nagyon érzékenyek azok iránt. Ilyen a hangya, a mint Dufour kimutatta. Lubbock már 1882-ben észrevette, hogy a hangyák igen féltik bábjaikat a viola és a violán túli sugarak hatásától: e megfigyelését Dufour és kutatótársa, Forel is kétségtelenné tették.

Egy ládába, melynek egyik oldala a violán túli sugarakra nézve átlátszó gelatinból készült (az üvegen t. i. ezen sugarak nem hatnak át), hangyákat tettek bábjaikkal együtt, aztán a láda egyik részébe egy erős színkép violán túli részét vetítették. A hangyák azonnal odasiettek és elvitték bábjaikat onnan, a hol a violán túli fény érhette azokat s odavitték, a hova ez a fény nem hatott. Tehát a hangya megérzi a violán túli sugarakat, melyeket mi nem tudunk érzékeinkkel felfogni, vagyis a hangyának oly érzéke is van, a melylyel mi nem birunk. S nem lehetetlen, hogy a hangyának s más állatoknak is vannak olyan érzékeik, a melyeknek mi tökéletesen híjával vagyunk s olyan élvezeteket és fájdalmakat is ismernek, melyekről az embernek sejtelme sincs.

AZ ÚJ ÜSTÖKÖSRŐL.

Azoknak, kik az elmúlt napokban a *Hattyú* csillagképéből jönni látszó és *Delta Akvaridáknak* nevezett hulló csillagokat észlelték, nem kerülhette el figyelmét a *Gönczölszekerében* feltűnt új üstökös, melynek fényerőssége egy harmadrangú csillagéval vetekszik. Az élesszemű türelmes megfigyelő továbbá azt is láthatta, hogy ez az új égi jelenség már rövid két óra múlva helyét tetemesen megváltoztatja, mint az üstökösök teszik, melyek rettenetes gyorsasággal száguldozzák be a végtelen ürt. A világűr eme hirtelen felbukkanó, de gyorsan el is tűnő vándorait — sokáig rendszertelennek tartott megjelenésükkel és kifürkészhetetlen sajátságaikkal — a legnagyobb titokszerűség övezte. Mi sem természetesebb, mint hogy a miszticizmus korában — mikor még a természettudományok nem állottak azon a fokon, hogy e különös égi tünemények helyes magyarázatát adhatták volna — a legképtelenebb dolgokat tulajdonították nekik. Nem egyszer megtörtént, hogy egy-egy nevesebb asztrologus, csillagjós, végenyészetet hirdető jövendöléseivel rettegésbe hozta az egész emberiséget.

A mai asztronomia egészen más világításban tünteti fel eme egykor háborút, pusztulást és múlást jelentő érdekes égi jelenségeket. Tudjuk igen jól, hogy az üstökösök a mily meglepő és gyakran félelmet gerjesztő megjelenésűek is, mégis egészen ártalmatlanok, mert laza tömegük semmiféle észrevehető változást a bolygókon és azok pályáján elő nem idéz, sőt ellenkezőleg épen ez utóbbiak zavarják meg mozgásaikban az üstökösöket s változtatják pl. parabolikus pályájukat olykor elliptikussá. A most látható üstököst Borelli pillantotta meg először Marseilleben a junius 21-éről 22-ikére virradó éjjel. Eleinte a *Hattyú* képében volt látható, mint hetedrendű csillag, később már a *Sárkányban*, mig most már a Nagy-gönczöltől délfelé szabad szemmel tisztán kivehető. Pályája az eddigi megfigyelések szerint parabolikus s jelenleg a nap felé tart, csóvája pedig folyton nagyobbodik. Tömege oly laza, hogy — miként az *Ó-Gyallán* julius 28-án este 11 órakor készített s mellékelt rajzomon látható — még egy negyed-, ötödrendű csillag is áttetszik rajta. (Az ábrán az üstökös magjától kissé balra felfelé egy fekete pont jelzi az áttetsző csillagot.) Ugyanez nap estéjén dr. *Konkoly Thege Miklós*, az itteni csillagda neves igazgatója spektroszkopiai vizsgálat tárgyává tette az üstököst s úgy találta, hogy ennek anyaga is, mint rendesen, túlnyomóan szénhidrogén gázokból áll. A spektrumban a szénhidrogén vonalai feltünő szépen voltak láthatók. A mint naprendszerünkben körútját elvégezte, 60,000 km. hosszú csóvája ismét kisebbedni fog, míg végül teljesen eltűnik szemünk elől, hogy más, a mienkénél talán hatalmasabb naprendszerekben folytassa kalandozásait.

Massány Ernő.

AZ ÚJ BORELLI-FÉLE ÜSTÖKÖS.

1903 julius 29-én este 11 óra 15 perczkor Ó-Gyallán készült fölvétel.

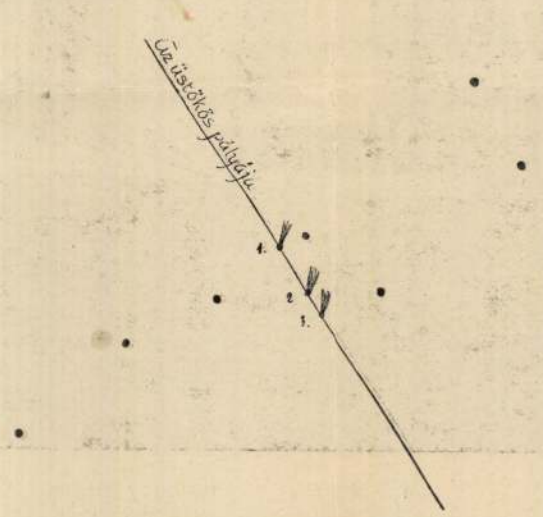

AZ ÚJ BORELLI-FÉLE ÜSTÖKÖS PÁLYÁJA.

1. Az üstökös julius 28-án este 11 óra 30 perczkor, *2.* julius 29-én este 9 óra 15 perczkor, *3.* julius 30-án reggel 2 órakor.

EGYVELEG.

* **A legéjszakibb vasútat** ez évi julius 13-ikán nyitották meg ünnepélyesen Oszkár svéd király jelenlétében. A vasút Svédországban a botteni öblöt köti össze az Atlanti-oczeánnal. Angol pénzen építették, hogy lehetővé tegyék a lappföldi igen gazdag vasbányák kihasználását, a mi Európa aczéliparára nagy hatással lesz.

* **Afrika éjszaki részében** egy titkos társulat alakúlt, mely kizárólag karavánok kifosztogatásával foglalkozik. A darrawakok — így hívják a társulat tagjait — más utonállókat nem tűrnek meg s a tettenérteket vagy rögtön megölik, vagy pedig arra kényszerítik, hogy a társulatba belépjenek. A darrawakok főnöke minden nagyobb városban megbízható ügynököket tart, kik a karavánok elindúlását külön futárok által értesítik.

* **Amszterdamban hat ezer ember** kizárólag gyémántcsiszoló-műhelyekben dolgozik. Négy ezer ember pedig a gyémántokat a piacz számára készíti elő. A kereskedelem ezen ágába befektetett óriási tőkék forgatása sok nehézséggel jár. A világhírű Koh-i-Nor-t szintén Amszterdamban csiszolták. Az amsterdámi gyémánt-piacz évi forgalmát átlag 80—100 millió koronára lehet tenni.

* **Régi per.** Két olaszországi község Gallia és Foze négyszáz év óta állanak már egy erdőterület miatt perben egymással. A vitás erdőből valóságos őserdő lett, mert századok óta érintetlenül áll. Miután a perlekedő felek egyezségre nem hajlandók, a furcsa állapot még nagyon sokáig eltarthat.

* **A czukrot Európában** legelőször a Spanyolországban letelepedett s utóbb onnan kiűzött mórok készítették. A czukornádat a khinaiak már régen ismerték s tőlük került Közép-Ázsiába, valamint Cyprus szigetére, innen pedig a mórokhoz.

* **A spanyol-amerikai háború nyugdíjasai** az Egyesült-Államok múlt évi számadásaiban két millió és hétszázezer dollárral szerepelnek. Összesen 14,250 ember kapott e réven nyugdíjat s e szám folyton növekszik, a miben nagy része van annak is, hogy az uralmon levő politikai pártok népszerűséghajhászatból mind bőkezűbb nyugdíjaztatási törvényeket hoztak.

* **Londonban,** melynek lakossága a hat milliót meghaladja, 1901-ben mindössze 24 gyilkossági eset fordúlt elő. Ezek közűl a tettesek 16 esetben kézre kerültek. Ellenben a jóval kisebb New-Yorkban ugyanennyi idő alatt 100 gyilkosság történt, a tettesek pedig csak tíz esetben kerültek kézre. A közbiztonság rosz állapotát az amerikai hatóságok az idegen bevándorlóknak tulajdonítják.

AZ ÚJSZÁSZI TEMPLOM FRESK.

Lent a Cserhát alján, Pestmegye szélén, a
és a vasut mellett fekszik Újszász népes kö
Néhány évvel ezelőtt még csak a község urán
a b. Orczy-családnak gyönyörű, terjedelmes parkj
volt Ujsz
méltó bü
templom
ság épített
jeles mű
szabatossága nem harmoniába olvad e monumentális épület belsejének összes berendezésével. Csinos szobrai, neves festők ecsetjétől származó képei mind művészi alkotások. Nagyban hozzájárult a templom belső szépségeinek gyarapításához az a sikerült freskókép, melyet a múlt év nyarán *Túry* Gyula készített.

Ez a szép alkotás, melyet másolatban lapunk jelen száma is bemutat, a templom apszisának majdnem egész mennyezetét elfoglalja, 5 méternyi szélességben és 4 méternyi magasságban terjedvén el az oltár fölött.

A kép tárgya Mária, Magyarország Nagyasszonya. Trónján ül, ölében tartja a kis Jézust. Tőle jobbra egy elaggott földmives térdel imára kulcsolt kezekkel; mellette oldalvást egy délczeg fiatal juhász; mögöttük a háttérben a szabadságharcznak megmaradt élő hirdetője, egy negyvennyolczas rokkant honvéd fejezi ki imádatát, a mint mankóin oda biczeg, a hol minden bajra írt, orvosságot találni.

A trón balján a lelkipásztorság van ábrázolva, egy aszkéta arczú öreg püspök, mellette egy ifjú pap és hátrább egy szerény, egyszerű szerzetes képében. A trón zsámolya előtt félig ülő, félig térdelő helyzetben egy gyermek látható, kinek arczán a szív naiv ártatlanságával a vallásos érzés kevésbbé öntudatos, de megkapó vonása párosul. Ajka imára nyílik, keze összekulcsolva, gyermekes szívvel, kissé előre nyújtott nyakkal figyelmez a kis Jézusra, a ki áldó szeretettel emeli kezét a gyermek feje fölé.

Mint látható, a művész motivumai egytől-egyig magyarosak. Magyarország Nagyasszonyát olyan környezetben akarja bemutatni, a mely minket magyarokat leginkább érdekelhet. A vallásosság bensőségét, a hódolat mélységét szólaltatja meg Túry az arczokon. Az egész kép szerkezete, az arczok jellemzetes, sajátos, a lélek belsejét visszatükröztető ábrázolása, a szinek élénksége, de tárgyhoz illő összhangzása, tónusainak meleg, költői lendülete mind megérdemlik a műértők figyelmét.

Lévay Mihály.

Falfestmény az újszászi templomban, Túry Gyulától.

MULATTATÓ TERMÉSZETTANI KISÉRLETEK.

A természeti törvények alkalmas felhasználásával igen érdekes mulatságos bűvészeti mutatványokat lehet rögtönözni, a melyekhez semmi nagyobb előkészület vagy költségesebb eszközök nem szükségesek s mégis igen kedves szórakozást nyujthatnak a hosszú téli estéken, a dologban járatlanokra nézve pedig nagyon meglepők lehetnek. Nem is említve a gyermekeket, a kiknek az efféle mutatványok rendkivüli örömet okoznak. Azért bemutatunk most egy nehány ilyen fogást, a melyet mindenki könnyen megcsinálhat, megjegyezvén, hogy a most megjelent «Tom-Tit száz újabb kisérlete» czimü könyvben, honnan mutatványainkat átvettük, több mint száz ilyen érdekes kisérlet van leirva.

1. A törött palaczk.

Nagyon könnyen megesik, hogy a palaczknak letörik a nyaka. Aztán rendesen kidobjuk az egészet, mint haszontalan törmeléket.

Pedig egyszerü módon lehet még hasznos edényt alakítani az aljából. Csak simává, egyenessé kell tennünk a törés helyét. Ez nem boszorkányság.

Töltsük meg olajjal a palaczk alját egészen odáig, a hol egyenesre kivánjuk levágni a rovátkásan töredezett szélét. Ekkor helyezzük olyan asztalra, mely pontosan vizszintesen áll, s az olajba mártsunk bele hirtelen egy izzó tüzesre hevített vasdarabot. Pattogás, recsegés fog hallatszani, s azt veszszük észre, hogy az üveg teteje köröskörül levált azon a vonalon, a hol az olaj már nem éri.

Ekkép a törött üveg maradékot még használható edénynyé alakíthatni, s pl. egy-egy pohár, mely a felső szélén kicsorbult, a csorba rész lepattantása után még igen jól szolgálhat tovább.

Ugyane módszerrel üveg-karikákat is készíthetünk a törött palaczkból. Az egyenetlen felső rész lepattantása után elveszünk az olajból annyit, a milyen szélesnek kivánjuk a karikát. A tüzes vas bemártása után az üresen hagyott rész leválik. Ily módon az egész palaczk-maradékot fölszabdalhatjuk karikákra.

A ki jártas a fizikában, hamar kitalálja az okát, miért és hogyan történik az üveg szétválása. Bizonyos idő szükséges hozzá, hogy, ha az üveg kissé vastagabb, a palaczk belsejében keletkezett magas hőfok átterjedjen a külső részre is és a megfelelő kitágulást előidézze. Ha a hőfok emelkedése nagyon gyors, mint a jelen kisérletnél is, akkor az üveg csak belőlről tágul s bekövetkezik a törés. Ezért pattan meg a hideg pohár, ha forró vizet töltünk beléje. Megjegyzendő, hogy itt csak a közönséges üveg értendő, nem az olyan erős gyártmányu, mely ép arra való, hogy nagyobb hőfok-különbözeteket is kibírjon.

2. Az önmüködő gyertyaoltó.

Sokan szeretnek este az ágyban olvasni, az egyik kényelemből, a másik hogy hamarább elaludjék. Az elalvás néha nagyon is sikerül: égve marad a gyertya s ebből akár tüzi veszedelem is származhatik, mindenesetre pedig az, hogy a gyertya tövig ég, ott meggyulad a papiros és csöppet sem kellemes illattal tölti meg a szobát.

Ezt a bajt elkerülhetjük az önmüködő gyertyaoltóval, melyet igen egyszerű alkatrészekből állítunk össze. Ezek: egy fél dióhéj, egy darab drót és egy darabka nyulós kaucsuk-zsinór.

Mindenek előtt a drótot görbítjük olyan alakuvá, mint rajzunkon középen látható. Aztán megtüzesített sodronynyal két lyukat fúrunk a dióhéj hegyes végébe egymással szemben, közel a szélhez. E lyukacskákon keresztül fűzzük a kétrét fogott kaucsukzsinórt s ennek két végét gyufaszálakból letört kis czövekre feszesen ráhuzzuk és kötjük. Most a meggörbített drót fejét keresztüldugjuk a dióhéjban kétrét levő kaucsuk-zsinórok közt s a két gyufadarabkával többszörösen megcsavargatjuk a kaucsukzsinórt, úgy, hogy a drót bepattan a dióhéj belseje felé s ha erővel visszahajlítjuk is, mindjárt újra visszapattan, ha eleresztjük.

Most már csak rá kell illeszteni az oltószerszámot a gyertyára. Meghatározzuk, meddig éghet a gyertya s a drót lenyuló két ágát úgy illesztjük a gyertyaszálra, hogy a vizszintes irányban kifeszített dióhéj hegyét épen ott szúrhassuk a gyertya oldalába, a meddig az égést kivánjuk. Mikor a gyertya idáig égett, a dióhéj hegye nem talál többé ellenállást s a kaucsuk-zsinór szétsodródni törekszik. Ezzel azonban bukfenczre kényszeríti a dióhéjat, mely a gyertya kanóczára csapódik s a lángot rögtön és teljesen kioltja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Jókai műveinek nemzeti kiadása. A karácsonyi ünnepekre a Jókai jubileumára összes műveiből rendezett kiadásból *tiz kötet* hagyta el a sajtót, s ezzel együtt a nemzeti kiadásból immár husz díszes kötet van a közönség kezei közt, önmagát kinálva örök becsénél fogva a karácsonyi könyvpiacz ajándék-könyvei közt.

Az újabb sorozat a következő regényeket tartalmazza: *Szegény gazdagok, Politikai divatok, Szomoru napok, Véres könyv.* Maga a «*Dekameron*» három kötetet foglal el, kivülök pedig még a következő novellás könyvek vannak: *Délvirágok, Oczeánia, Árnyképek, Népvilág.* A kötetek külső kiállítása is megfelel a művek kitünőségének, s annak a czélnak, hogy külsőleg is méltó legyen minden olvasóasztal ékítésére. Megszerzésök pedig lehetővé van téve még azoknak is, kik annak idején a jubiláris díszkiadásra nem fizettek elő. Mert a kiadók egy újabb kiadás közrebocsátása által, mely csak lényegtelen külsőségekben tér el a jubiláris diszkiadástól — az epokhális nagy művet hozzáférhetővé teszik a magyar irodalom minden barátjának az által, hogy a nagy munkát havonként fizetendő 3 frtos részletfizetésekkel is megrendelhetni. A ki tehát még ebben a hónapban három frtot küld be — mint első havi részletet Jókai Mór összes műveinek nemzeti kiadására — a vállalat rendezésével és a könyvek kiadásával megbizott *Révai testvérek* czéghez, (Budapest Váczi-utcza 1.) az azonnal megkaphatja az eddig megjelent husz Jókai-kötetet, a mely minden félévben újabb tiz kötettel gyarapodik. A magyar olvasó közönség bizonyára élni fog az alkalommal, hogy könyvtárát a nagy magyar regényiró gyüjteményes munkáival minél előbb gazdagítsa.

Tom Tit száz ujabb kisérlete czimen az Athenaeum második kötetet is adott ki abból a franczia könyvből, melyben Tom Tit (Good Arthur) elmés és ügyes dolgokat ir le, részint mértani és egyéb kisérletekből és számos rajzzal is ád utmutatást a magyarázatokhoz.

E tanulságosan szórakoztató munka jóformán minden művelt nyugati nyelvre le van már fordítva, s nagy népszerűségnek örvend. Az első sorozat gyors kelendősége biztosítja ennek az uj sorozatnak a sikerét is. A kötet négy részre van osztva; az első fizikai, a második mértani kisérleteket tartalmaz, melyeket a legegyszerübb eszközökkel lehet végezni s melyek a legfontosabb tantételeket világítják meg. A harmadik rész a szórakoztatásra helyezi a sulyt s a negyedik rész mindenféle mulatságos apró kézimunkára és ügyességre. A szórakoztató kötet ára 2 frt 50 kr.

Oserdőkön, tengereken czím alatt adták ki a Légrády-testvérek *Dónászy* Ferencz újabb könyvét, melyhez *Kozma* Andor irt bevezetést. Dónászy, a ki az ifjusági irodalom egyik hivatott mivelője, az érettebb fiatalság számára irta legújabb munkáját, az utazások, a néprajz, állatvilág nyujtotta ismereteket. Kalandokat, vadászatokat, tengeri utazásokat ir le egy-egy képbe és leirásba foglalja a szórakoztatás mellé az ismeretek bővítését. Az eleven előadáshoz a természettudományokban való sok otthonosság csatlakozik, s a könyv mulattatva tanít. A 12—16 éves fiuk számára nagyon alkalmas ünnepi ajándékul Kiállítása és képei szintén alkalmassá teszik erre. Ára 4 frt.

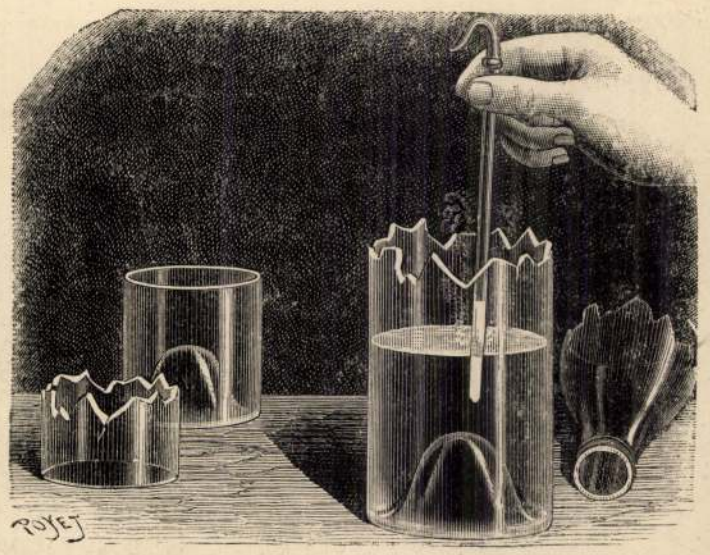

A törött palaczk.

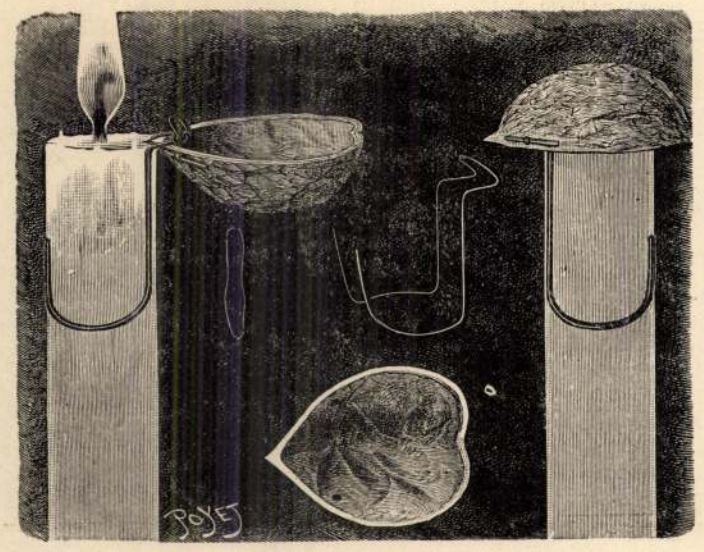

Az önműködő gyertyaoltó.

MULATTATÓ TERMÉSZETTANI KISÉRLETEK.

Szines borítékba kötve 2 frt 80 kr. — *Ifjusági olvasmányok a természet köréből*, szerkeszti dr. Szterényi Hugó tanár. Harmadik évfolyam, de azért önálló s Herman Ottó, Paszlavszky József, Borbás Vincze, Mágócsy-Dietz Sándor, Bársony István, Pavlitsek Sándor ismeretterjesztő dolgozatait foglalja magában, vadászatokat, a természetből vett leirásokat, stb. Illusztrálva és diszkötésben 1 frt 80 kr. — *Igaz történetek*, Ágai Adolf elbeszélései, melyek két év előtt jelentek meg először, s most czimképes kiadásban kerülnek ujra a könyvpiaczra. A könyv a felnőtteket illeti. Ára 2 frt 40 kr. — *Ezer év*, képek a magyar nemzet történetéből, irta. dr. Baróti Lajos. Az egész hazai történet apró fejezetekben, elbeszélő alakban, sok képpel. Ára 1 frt 50 kr. — *Don Quijote de la Mancha*, Cervantes világhirű müve, az ifjuság számára átdolgozta Radó Antal, a Doré kicsinyített képeivel illusztrálva. Ára 2 frt 40 kr. — Az *Ifjusági könyvtárból* két kötet: «*Jót jóért*» és «A *kivándorlók*,» mindkettő Hoffmann Ferencz elbeszélése és Bánfi János fordította; egy-egy kötet ára 50 kr. — *Menázseria*, kis gyermeknek való képes könyv egy csomó szines állatképpel; ára 1 frt 20 kr.

A műcsarnok kiállítását folyton tömegesen látogatja a közönség. A látogatók száma naponkint megközeliti az ezret. A vételek is élénken indulnak meg s valószinűleg igen szép eredménynyel fog végződni a kiállítás. Az első teremben a *karácsonyi kiállítás* is megnyilt, olcsó festményekkel. A közönség ez iránt is élénk érdeklődést tanusít, mert jó alkalom kinálkozik, hogy karácsonyra és újévre jutányos áron képeket és szobrokat vehessen. A szabályzat szerint a karácsony-újévi tárlaton csak oly műtárgyak vannak, melyek ára 150 frtot meg nem halad. A képeket a vásárlók azonnal átvehetik.

Szerb művészek Budapesten. A belgrádi dalegyesület és a szerb kir. nemzeti szinház tagjai e hó 19-ikén délben érkeztek Budapestre, hogy a népszinházban két előadást rendezzenek jótékony czélra. Az indóházban már sokan várták őket. A vendégek nevében *Sztankovits* Ljuba, a dalárda elnöke köszönte meg a szives fogadtatást. A nap folyamán a főváros nevezetességeit tekintették meg,

A „Vasárnapi Ujság“ regénytára.

A ***„Vasárnapi Ujság“*** *hogy az eddiginél jóval több szépirodalmi olvasmányt nyujthasson, hogy olvasóinak e részben való szükségletét hétről-hétre még jobban kielégithesse: 1895. évi januártól kezdve állandó szépirodalmi melléklettel bővítve fog megjelenni, s e czélból* ***a „Vasárnapi Ujság“ terjedelme hetenként egy félívvel több lesz*** *az eddiginél. E szépirodalmi mellékletnek* ***„A Vasárnapi Ujság regénytára“*** *lesz a czime s válogatott regényeket és nagyobb elbeszéléseket fog tartalmazni. Mint maga a főlap,* ***„A Vasárnapi Ujság regénytára“*** *is, mely felváltva fog közölni credeti és külföldi regényeket és elbeszéléseket,* ***művészi képekkel*** *lesz diszitve. A „Vasárnagi Ujság“ előfizetési ára ez új melléklettel való bővitéssel is változatlanul az eddigi marad.*

Előfizetési fölhivás a «Vasárnapi Ujság» 1895-iki folyamára.

A «Vasárnapi Ujság», a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *eredeti elbeszéléseket* és életképeket, részben illusztrálva, közöl Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánétól, Herman Ottónétól, Petelei Istvántól, B. Büttner Linától, Szivos Bélától, Kazár Emiltől, stb. — A külföldiek közül leginkább az angol, franczia, orosz szépirodalom jelesebb elbeszélői műveit mutatja be.

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a most már 41-ik évfolyamába lépő **«Politikai Ujdonságok»**, melyet mint az *eseményekhü és részrehajlatlan előadóját*, valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg, s így e lap kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, *a napilapokat is sok tekintetben pótolja.*

A «Politikai Ujdonságok» újabban mint képes ujság jelenik meg, s minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

A «*Politikai Ujdonságok*»-hoz **«Magyar Gazda»** czimű kéthetenként megjelenő *gazdasági és kertészeti képes lap* van mellékelve, s ezen felül *rendkivüli mellékletekkel is bővítve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két ivre terjedő tartalma.*

*

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a **«Világkrónika»** czimü képes heti közlöny, mely hetenként egy iven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekü napi események részletes magyarázatára szolgáló czikkeken kivül rendesen közöl *nagyobb elbeszéléseket és regényeket* képekkel, ugy szintén mulattató közleményeket, képtalányokat, stb.

Előfizetési árak évnegyedre:

A «Vasárnapi Ujság»	2 frt — kr.
A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val együtt	2 frt 40 «
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok»	3 frt — «
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok» a «Világkrónika»-val együtt	3 frt 40 kr.

☞ **Az előfizetés bármelyik hónap elsejétől kezdve eszközölhető.**

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság»** és **«Politikai Ujdonságok»** kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. küldendők.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Képzőművészeti társulat. *Szmrecsányi* Pál szepesi püspök *1000 frtos* alapítványnyal az orsz. magyar képzőművészeti társulat pártfogó tagjai sorába lépett.

A magyar tud. akadémián decz. 17-ikén kettős ülés volt. Először összes ülést tartottak, melyen *Tewrewk* Emil tartott emlékbeszédet *Hunfalvy* Pál fölött. Mint irót, tanárt, politikust, nyelvészt, etnográfust és történetbuvárt méltatta Hunfalvyt. Thewrewk ismertetvén a nyelvészeti irányoknak történetét, megjegyzi, hogy Hunfalvy nehéz, de dicső diadalt aratott e téren. Azt nem lehet róla mondani, hogy a finnugor összehasonlító nyelvészetnek a felfedezője, de minden esetre a magyar nyelvtudománynak a reformátora volt. Az emlékbeszédet éljenzéssel fogadták. — Utána *Szily* Kálmán főtitkár terjesztette elő a folyó ügyeket, legelőször Xántus János halálát jelentvén. «*A magyar nemzetségek*» czimű pályamunkának, melyet dr. Karátsonyi János és Cserghető Géza együttesen irtak, a II. osztály javaslatára kiadta az összes ülés a Péczely-dij harmadrészét, mely a munka illusztrativ részének tiszteletdijára esik.

Az összes ülést a *harmadik osztály* ülése követte szaktudományi felolvasásokkal. *Kosutány* Tamás ujonnan választott levelező tag székfoglalót tartott a növényi fehérnye képződéséről. *Krenner* József új ásványfajt mutatott be. Ez a Lorandit s ez thalliumot, arsent és ként tartalmaz. *Korányi* Sándor dolgozatát «Új módszer a kóros sziv alkalmazkodási képességének meghatározására» atyja, Korányi Frigyes, ismertette. *Fröhlich* Izidor és *Szily* Kálmán rendes tagok mutattak be két mathematikai értekezést dr. *Farkas* Gyulától és *Korda* Dezsőtől.

A Kisfaludy-társaság. decz. 19-ki ülésén, melyen *Gyulai* Pál elnökölt, *Váradi* Antal három költeményt olvasott föl: «Panacea», «A legboldogabb» és «A gályarab» czimen. Ez utóbbi a protestáns papok üldöztetését és szenvedéseit festi. *Degré* Alajos «Márcziusi tollak» czimen visszaemlékezéseket olvasott fel a szabadságharcz nagy napjaiból; mint tüzött kalapja mellé a lelkes márcziusi fiatalság, Vasvári, Jókai Lisznyai egy-egy tollat s mint mentek aztán csatákba, harczolni a haza szabadságáért. A legkitartóbban Lisznyai Kálmán viselte a tollat, melyet egykor kedvese tüzött kalapja mellé. De mikor meghallotta, hogy ugyanazon hölgy babérkoszorut nyujtott át a Budapestre bevonuló Windischgrätznek, boszusan dobta el azt magától. Igy tünt el az utolsó márcziusi toll. — *Kozma* Andor két szép költeményét olvasta fel. «Az agg prédikátor» czimen legendát a Karaffa által börtönre itélt s napról-napra «ifjodó martirról; a 2-dik», a «Modern ifju» a mostani léha fiatalságot ostorozza. Végezetül *Beöthy* Zsolt adta elő *Szilágyi* Sándornak «Irodalmunk a forradalom után» czimü irodalomtörténeti tanulmányát, mely a Bach-korszakbeli irodalmi viszonyok élénk ecsetelésével kötötte le a hallgatóság figyelmét.

Túry Gyula

F. L. Képek a Műcsarnok téli kiállításából. Vas. Ujs. 1894. 789. l.

Túry Gyula, ki életképfestő létére sokat és sikerrel foglalkozik arczképfestészettel is, egy Bécsben élő magyar nő arczképét állította ki. A rajz bizonyos szabatossága mellett gondos tanulmány emeli az arczkép értékét.

Ugyancsak ő tőle való a jó humorral fölfogott «Ne olyan peczkesen» czimű életkép is. A fényképész, ki nehány krajczárért örökíti meg a tisztelt vásári közönséget, gépje mellett állva a nagy és döntő pillanat fontosságát magyarázgatja a legénynek s a leánynak, kik az ördöngős gép torkába bámulnak. Oldalvást a szülék állanak, a kik csodálkozással és örömmel várják, hogy mi is lesz ebből a különös dologból? Szinte maguknak is kedvük volna annak a gépnek elébe állani. De hát minek? Pénzbe is kerülne, meg idős embernek tán nem is igen illenék már az ilyesmi! Körültük még egy csoport gyermek látszik, kik szinte áhitatteljes bámulattal lesik a végbemenő nagy eseményt. Hiszszük, hogy kedvencz képe lesz ez eredeti fölfogású életkép a műcsarnok látogató közönségének.

P2

Bolv plét

(4)

10–12

9–18 kép

Túry Gyula, ki életképfestő létére sokat és sikerrel foglalkozik arczképfestészettel is, a Bécsben élő magyarországi származásu Hartwich Sándor nejének arczképét állította ki. A rajz bizonyos szabatossága mellett gondos tanulmány emeli az arczkép értékét.

Túry Gyula: Női arczkép.

AZ 1915. ÉVBEN ŐSZSZEL TARTOTT TAGSÁGI SORSOLÁSON NYERTES TAGOK NYEREMÉNYÉRTÉKEIK FEJÉBEN A KÖVETKEZŐ MŰTÁRGYAKAT VÁSÁROLTÁK MEG

F ANDRÁSSY GÉZA Szlányi Lajos 67. „Körmöcbánya télen“
mű művét.
F BATTHYÁNY ELEMÉR Komáromi Kacz Endréné 311.
Az ősz dala“ című művét.
NT ZOLTÁN Udvary Géza 88. „Vázlat“ című művét.
L DÁNIEL Vajda Zsigmond 145. „Hazafelé“ című művét.
F CSEKONICS ENDRE Kézdi-Kovács László 338. „Erdő
széle“ című művét.
F DESEWFFY EMIL Bruck Hermina 107. „Házrészlet“
imű művét.
LERTH EMIL Józsa Károly 129. „Odaliszka“ című művét.
S ADOLF Gergely Imre 195. „Déltiroli részlet“ című művét.
I KÁLMÁN Komáromi Kacz Endréné 310. „Pünkösdi han-
gulat“ című művét.
H KÁLMÁN Béli Vörös Ernő 197. „Patak partján“ című
művét.
DA GYULA Klammer Mariska 216. „Nyári virágok“ című
művét.
PONAY JÁNOS Zs. Csiszér János 39. „Rossz sejtelmek“
című művét.
NER FERENCZ Rubovits Márk 256. „Itatás“ című művet.
TNYÁNSZKY ÁDÁM B. Pauly Erik 315. „Rododendron“
című művét.
AY AURÉL Náray Aurél 55. „Az utolsó vacsora“ című művét.

nak sajátságait deríti föl; *Szádeczky* Gyula a régi egyiptomi építkezésekhez használt kőfajokról ad alapos ismertetést; *Vitális* István Kairo városának érdekességeit vázolja; *Szép* Rezső Felső-Egyiptom csodás műemlékeinek maradványaival foglalkozik; *Gecsányi* Gusztáv Szuez fontosságáról és környékéről ír; végre a szerkesztő, *Kőrösi* László, egy bevezető és egy záró közleménynyel gyarapítja a kötetet, amabban a tanulmányút történetét mondja el, emebben pedig «Egyiptomi szépségek» czímmel az Egyiptom területén élő néptörzsek nőiről ad igen érdekes ismertetést. — A díszes kiállítású s igen szép kötésű könyvet a vallás- és közoktatási miniszterium nemcsak megjelenésében támogatta, hanem az ország összes iskolai könyvtárainak is melegen ajánlja. A száz eredeti képpel díszített kötet ára 6 frt.

A Szentföldön czímmel *Erődi* Bélától egy 256 lapra terjedő útleirás jelent meg diszes kötetben, melyet 110 kép és Palesztina szines nyomatú térképe élénkít. Erődi már kétszer járt a Szentföldön s ez utazásain szerzett tapasztalatai és az ide vágó irodalom legjobb forrásaiból merített tanulmányai alapján 20 fejezetben ismerteti Palesztinát, főleg pedig a Szentföld azon helyeit, a melyek az újszövetség történetében kiválóbb fontosságuak. Az épen olyan érdekes, mint tanúlságos mű megjelenéséről most csak röviden adunk hirt. Közelebb bővebben visszatérünk rá s mutatványt is fogunk közölni úgy vonzó előadású szövegéből, mint érdekes képeiből. A mű ára fűzve 2 forint, diszkötésben 2 forint 80 krajczár; nagyobbított, finomabb diszkiadásban s szinnyomatú vászonkötésben 4 forint. Megrendelhető a kiadónál, Lampel Róbert (Wodianer és fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésben.

Kiss József *összes költeményei Olcsó kiadás. 1899.* Nem új gyűjteménye, csak új kiadása ez a jeles költő verses műveinek. Csupán az ajánlás új, mely a lemondás szomorú hangján siratja el nem teljesült reményeit, kárba veszett álmait:

«Dadogtam egy-két dalt nyugtalan álmomban,
Félig elkaczagtam, félig elzokogtam,
Java része bele veszett a viharba,
Ha felsír, talán az én nótám siratja.
Lassú köny szivárog végig az orczámon,
Nem tudom, de lehet, én is azt sajnálom.
Mi sajnálni való van egy elmult álmon?
Mi sajnálni való egy pár letört szárnyon?
. . . . . .
. . . . . .
Dalok töredéki! maradjatok nyugton
Nem sokára, érzem, magam is lenyugszom,
S mi itt félbeszakadt és zaklatott engem,
Majd egy más csillagon talán tovább zengem».

Kiss József költészetének ismertetésére nem szükség kitérnünk ez alkalommal. Csak örömünket fejezzük ki, hogy oly csinos kiállításban oly olcsó áron szerezheti meg a közönség Kiss József költeményeit, melyek egy erős egyéniséggel biró, tartalmas költői léleknek mélységeiből fakadtak. A csinos vászonkötésű s a költő arczképével diszített kötet ára csak 1 frt 50 kr.

Jó és rossz napokból. *Költemények, irta* **Torkos László.** *A költő arczképével. Budapest, 1898.* Torkos László annak a költői nemzedéknek egyik érdemes tagja, mely az ötvenes években tűnt föl irodalmunkban. Nem tartozott Petőfi utánzóinak nagy seregéhez, a formátlanságba vagy a kelmeiségbe vesző népies iskola túlzó irányához. Költeményeit kezdettől fogva műgond és nemes izlés jellemzik, tartalmilag pedig az érzések komolysága és erős erkölcsi alap. Költői pályája nem volt fényes. Az elismerésből Torkos Lászlónak jóval kevesebb jutott osztályrészül, mint a mennyit megérdemelt. Ki-kitör ezért szivéből az elfojtott keserűség, de a mellőztetés fájdalma világgyülölővé nem teszi; bár néha, mint például a kötet első darabjában «Az érdem» czimű szatirában, nagyon közel jár az embergyülölethez, mindent silánynak, nyomorultnak, torznak lát. Szivét azonban, mint egyik versében maga mondja, nem tudja bezárni a szeretetnek; de nem is akarja, inkább vértezni igyekszik a csalódások ellen. A kötetben a borongó elegikus hang az uralkodó, családi költeményeiben is többnyire ez zendül meg, még inkább azokban a költeményekben, melyekben subjectiv panaszait sóhajtja el. Van a kötetben egy-két ügyesen megrajzolt genre-képszerü elbeszélő költemény is. A hit és hazaszeretet szintén megszólal kötetében, melyet egy drámai párbeszéd zár be. Torkos László költeményeinek szép gyűjteménye a Franklin-Társulat ismert izléses kiadásában jelent meg; ára 2 forint. Mutatványul fentebb közöljük a «Kerülöm az embereket» czimü költeményt.

Gyarlóságok, irta *Kenedi* Géza, a «Pesti Hirlap» szerkesztője, ki Quintus név alatt megjelent társadalmi dolgozataiból foglalt össze 198 lapra terjedő kötetnyit, mely a Légrády-testvérek kiadásában jelent meg. Társadalmi dolgokról ir és ítél megfigyeléssel, meggondoltan és elevenséggel. Gondolatot, eszmét és keserű gúnyt eleget találni a tizenhárom képben. Néhány ezek közül napi eseményekhez füződik, de nem vesztették el érdeköket. Ára 1 frt 40 kr, kötve 2 frt.

Régi Magyar Könyvtár. III. kötet. Magyar szerzőktől külföldön 1480-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve. Irták *Szabó* Károly és *Hellebrant* Árpád. Kiadja a magyar tud. Akadémia. Második rész. 2548—4831. sz. (1671—1711. pótlék.) Névmutatók. Budapest. A magyar tud. Akadémia könyvkiadóhivatala. 1898. A 943 lapra terjedő vastag kötet fölöttébb becses adattár a régi magyar irodalom ismeretéhez. Ára 6 forint.

Budapesttől Lisszabonig, úti rajzok, irta dr. *Falk* Zsigmond. A szerző a nemzetközi hirlapirók nyáron Lisszabonban tartott kongresszusán vett részt, s tapasztalatainak, benyomásainak hatását adja vissza e 270 oldalra terjedő könyvben. Nem száraz úti jegyzeteket írt össze, hanem az élet eleven hatásáról rajzol képeket. Páris, innen Biarritzig, aztán Portugalia, Lisszabon, majd a spanyol föld és Madrid szolgáltatják a benyomásokat és az alkalmat, hogy szerző megjegyzéseit összeirja. A könyvet számos kép illusztrálja. Ára 5 korona.

Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) kiadásában a már említetteken kivül az utóbbi napokban a következő új könyvek jelentek meg:

Az ifjusági könyvtár czimü sorozatban: «Odysseus kalandozásai». Irta *Kempf* József. Képekkel, kötve 1 forint. — *Meggendorfernek* «A sok fejüek» czimü tréfás albuma, 1530 féleképen változtatható alakokkal. Kötve 1 forint 50 krajczár. — *Vargay* Istvántól «Lovagiasság». Párbajszabályok. Ára 1 frt 50 krajczár.

A tudományok zsebkönyvtára czímen Stampfel Károly pozsonyi kiadó gyakorlati hasznú vállalatot indított meg, mely egyes füzeteiben különböző tudományokat foglal össze röviden. Eddig négy füzet jelent meg; *Földrajzi és statisztikai tabellák;* összeállította *Hickmann* A. és *Péter* J. — *Arithmetikai és algebrai példatár,* összeállította dr. Lévay Ede főgimnáziumi tanár; 2200 feladat. — *Kis latin nyelvtan,* irta dr. *Schmidt* Márton tanár. — *A magyar irodalom története főbb vonásokban,* irta Gaal Mózes. Tartalmas füzetek 60—80 oldalnyi terjedelemben, sűrűn nyomtatva és csinos kiállításban. Egy füzet ára 30 kr.

Uj naptárak. «*Műszaki hetilap zsebnaptára*» czímmel Gonda Béla miniszteri osztálytanácsos, a «Műszaki hetilap» szerkesztője gyakorlati irányú naptárt adott ki, mely mérnököknek, épitészeknek, stb. van szánva. Ára egy forint. — *Törvényhatósági naptár.* Az 1899-ik évre, tizenegyedik évfolyamában jelent meg Toldy László Budapest-fővárosi főlevéltárnok szerkesztésében a jól ismert törvényhatósági naptár. A naptári részen kivül teljes tiszti czímtárt tartalmaz, s ára fűzve 1 forint 50 krajczár, kötve 1 forint 80 krajczár. A Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság kiadása, s Singer és Wolfner bizományosok útján kapható.

Egyházi festészet. Örvendetes, hogy templomaink diszítéséhez mindinkább igénybe veszik a művészetet. Az egri egyházmegyéhez tartozó *saári* katholikus templomban a nyáron végezett be *Túry* Gyula jeles festőművész három faliképet. Ezek *Ragó* Ferencz műszerető plébános kezdeményezésére készültek s igazi művészi ékességei a templomnak. Az egyiknek históriai vonatkozású tárgya azt tünteti fel, a mint Aba Sámuel király Saáron monostort alapít s átadja a Benczéseknek. Túry más szép megbizást is kapott. — *Kozma* Károly dr. skardonai választott püspök, egri főszékesegyházi kanonok szép templomot építtet nagy költséggel szülőhelyén, a borsodmegyei Mező-Keresztesen. Az áldozatkész főpap a templom freskóinak megfestését Túryra bizta. Utánzásra méltó példák ezek.

Művásárlások a téli kiállításon. A Műcsarnok téli kiállítását nem csak sokan látogatják, de a műtárgyakból is 80 darab kelt el karácsonyig 17,255 forint értékben. A *király* ez év tavaszán 4000 frtot engedélyezett arra a czélra, hogy számára műtárgyakat vásároljanak. Ebből a tavaszi nemzetközi kiállításon csak 1900 forint árát vásároltak s a hátralévő 2100 forintot a mostani téli killításon használják föl. Már fölterjesztették a javaslatokat a kabinetirodához és összesen négy olajfestmény megvásárlását ajánlják.

Népszinház. Deczember 28-ikán új franczia operette került színre, «*Diákkisasszonyok*», irták Gavault és Cottens, zenéjét szerzette *Varney,* fordította Makai Emil. Csupa ismerős dolgokat látunk viszont a szinpadon, leányiskola növendékeit, katonákat, szökést, születési titkot rejtő medaillonokat, nagy örökséget; mindezt a maga elkoptatott formájában, melynek újra festése nem sikerül, nehány jelenete azonban mulattat, Varney zenéje pedig kellemes.

A «Diákkisasszonyok» meséje egy nagy örökség körül forog, melyet egy gazdag és előkelő úr hagyott két unokahugának 150 év múlva élő nőutódjaira, ha ezek fel tudják mutatni a két amulettet, melyet a végrendelkező adott két unokahugának. Egy kalandor báró akarja most kézrekeríteni a két amulettet, hogy az örökséget fölcsipje. Vannak még egyéb föltételei is a végrendeletnek. Az egyik amulet a sainte-cyri huszárok kantinosnőjénél van, a kinek a katonák udvarolnak; a másik egy leánygimnázium növendékénél, a ki egy barátnőjével indúl útra, hogy a kitűzött helyen fölmutathassa az ereklyét. Sok akadály, huszárok udvarlása után kerül a sor a végrendelet utolsó pontjára, mely szerint: a mint a végrendelet felolvastatott, a városházára belépő első férfiunak el kell döntenie, hogy a két örökösnő közül melyik a szebbik. Egy hóbortos holland költő az itélő, a ki a kantinosnőnek nem ok nélkül adja oda Páris almáját, csakhogy ez az örökséget megosztja a diákkisasszonynyal. A lassan haladó történetben a zenét, a dalokat azonban szivesen fogadta a közönség, valamint *Blaha* Sárikát, a nagy művésznő leányát, ki első operette-szerepét ügyesen játszotta és énekelte. *Küry* Klára, *Bárdy* Gabi, *Gazsi* Mariska, *Németh* József, *Szirmai, Vidor, Solymosi, Tollagi* mindnyájan teljes erejökkel támogatták az előadást.

Magyar Szinház. Jó estéje volt deczember 29-én a Magyar Szinháznak. Eredeti szinmű került bemutatóra: «*A bolond*», melynek poétikus meséjét *Rákosi* Jenő irta *Malonyai* Dezső egyik elbeszélése után, s kifejező, szép zenét szerzett hozzá *Szabados* Béla. A közönség a sok francziás szinmű után egész új világot és alakokat, jól eső hangot talált a szinműben, melynek derűs részei igazán tiszták, megható részei pedig érzésből kelnek és érzéshez szólnak. Nagy élénkség a szinpadon, erőteljes mese változatosan dolgozva és kellemes zene, — nem csoda, ha a közönség sokat tapsolt.

Egy nyomorult, csavargó vásári komédiás szivének történetével hatja meg a szerző a közönséget. A bolondos bohócz szeret, de szerelmet nem talál. Az útszéli árokból szedett föl egy elhagyott kis lányt, a kit fölnevel, együtt koldulnak s a csavargó bele is szeret; ám a leány megszereti az első férfit, ki hatni tud rá, elpártol nevelő atyjától, a ki aztán a templom küszöbén hal meg az orgona búgó hangjai közt. Romantikus részeit elfogadhatón irta meg Rákosi, egyéb részei is lüktetnek s a mellékalakok mindnyájan helyet és cselekedni valót kapnak a szinpadon. A tetszés minden felvonás végén zajosan nyilatkozott. *Sziklai* Kornél, a szinház jeles komikusa játszotta a szegény bolondot és megindítón ábrázolta, mintha eddig nem is kaczagtató szerepeket játszott volna. A bohócz leány *Komáromi* Mariska játékával és énekével nyerte meg hatását. A többi szerep mellékes; azokat Bikey Irén, Haller Irma, Rózsi Lili, Kalmár, Rózsahegyi, Odry, Szentmiklósi, Szilágyi és Boross töltötték be. A felvonásvégi tapsokra az egyik szerző, *Szabados* jelent meg.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-társaság tagválasztása. A Petőfi-társaság deczember 23-ikán töltötte be a megüresedett három helyet.

Ajánlották tagokul: *Bartha* Miklóst, *Koroda* Pált, *Gárdonyi* Gézát, *Vértesy* Gyulát, *Makai* Emilt, *Ábrányiné-Katona* Klementint, *Szabolcska* Mihályt, *Szomory* Károlyt és *Erdélyi* Gyulát. Az első szavazásnál kapott *Bartha* Miklós 21, *Gárdonyi* Géza 18, Vértesy Gyula 11, Makai Emil 11, Koroda Pál 10, id. Ábrányi Kornélné 5, Szomory Károly 3, Szabolcska Mihály 2 szavazatot. Minthogy az általános többség 14 szavazat volt, az elnök Bartha Miklóst és Gárdonyi Gézát megválasztott rendes tagoknak jelentette ki. A harmadik helyre szükebb választásnak volt helye és a legtöbb szavazatot nyert jelöltet tűzték ki szavazásra. Minthogy Vértesy Gyula és Makai Emil egyenlő szavazatot kaptak, sorshuzás döntött az elsőség dolgában. A sors *Makai* Emilnek kedvezett, a ki 13 *igen* szavazatot kapott 12 *nem* ellenében.

Igy tehát a társaság új tagjai: *Bartha* Miklós, *Gárdonyi* Géza és *Makai* Emil. A választás után megállapították a január 6-iki *nagygyülés* programmját. Költeményt olvasnak föl: *Kiss* József, *Bartók* Lajos, *Ábrányi* Emil. Elbeszélést *Jókai* Mór, *Zichy* Géza gróf («Lámpaláz» czimen), *Rákosi* Viktor («Történet, melynek vége nincs» czimen) és *Bársony* István. *Bartha* Miklóst is fölszólítják fölolvasásra.

A régészeti és embertani társulat december 27-iki ülésén *Nagy* Géza az Anjou-kori magyar viseletről értekezett. Ez részint a XIV. századbeli nyugoti divattal egyezett, részint pedig a keleties ugynevezett «kun» viseletből állt. Maga a nyugotias viseletmód sem egyéb azonban, mint az Árpád kori viseletnek továbbfejlődése, melyet a magyar királyi ház fénye ép ugy nemzetközivé tett, mint a milyenné vált napjainkban a huszárviselet. Magyarországnak e befolyása az európai viseletre csakugyan megvolt, a mit többek között igazol, hogy nyugaton még a XIV. század elején is az ingszerű bő tunika helyettesitette a kabátot, félszázad mulva pedig mindenfelé a testhez álló, hasitott felöltők terjedtek el, a mi a magyar viseletben ősi keleti hagyomány s többek között az Árpádok korában is használatban volt. Ezután *Gohl* Ödön a Buda visszavételének idejéből való emlékérmeket mutatta be gipszlenyomatban; 128 érdekes fajta érmet, a melyek közül kettőt Christian Hermann Rott körmöczbányai véső vésett.

MI UJSÁG?

* A **«Vasárnapi Ujság»** 1898. évi második félévi folyamához való *képmellékletet* a jövő héten fogjuk előfizetőinknek megküldeni. Az 1899-ki új évfolyam két első számát minden eddigi előfizetőnknek kivétel nélkül megküldjük, s azokhoz mellékeljük az 1898. évfolyam czímlapját és tartalomjegyzékét is.

Új-év. A húnyó század utolsó esztendejébe jutottunk. Az emberiségre, a haladásra rendkívüli átalakítást hozott a század, melynek utolsó évszámát irjuk 1899-czel. Forrongó nagy időszak volt, mely eszméket, erkölcsöket s az emberi elme sok nagyszerű találmányait juttatá diadalra, a kutatások pedig egész világokat tártak föl. A beköszöntő új-év hazánkra nézve aggodalmas jelenségek közt kezdődik. Nincs senki széles e hazában, a ki ezen a napon jobb esztendőt ne kivánna, mint a milyen elmult és megnyugvással tudna tekinteni az új esztendőre. A zürzavaros politikai állapotok jutnak tetőpontjokra új-év napjával. A pártviszályok, a parlament meddősége, a személyes surlódások a törvényhozás képességét megbénitották s egyelőre alig kereshetünk egyébben vigasztalást, mint reményben. Reméljük, hiszszük, hogy nemzetünk sorsának irányitói mihamar lerázzák azt a nyomasztó nyügöt, mely egész alkotmányos életünket fenyegeti. Hiszen a történelem tanusága szerint nemzetünk a nagy veszély idején mindig le tudta győzni a melléktekinteteket. Adja Isten, hogy most is ugy legyen! Különben az új-év sajátosságai közül érdekes, hogy az évszámokat most kezdjük utoljára 18-al irni, a következő új-évtől fogva már 19-czel kezdjük s igy folytatják majd az utódok az újabb századig, mely egyszersmind a harmadik évezred bevezetése lesz. Ez a mostani év vasárnappal kezdődik, vasárnappal végződik, tehát a rendes 52 helyett 53 vasárnap lesz benne. Húsvétja igen korán, már április hó 2-ikán beköszönt, a piros pünkösd napját május hó 21-ikén kezdjük ünnepelni. Lesz ez évben három napfogyatkozás és két holdfogyatkozás is, bár mi ezekből csak egyet-egyet láthatunk; az egyiket junius 8-ikán, a másikat deczember 17-ikén.

A királyné szobra. *József Ágost* főherczeg és *Auguszta* főherczegasszony kétezer forinttal járult az Erzsébet-szobor költségeihez. Szmrecsányi István ezredes, a főherczeg kamarai előljárója küldte be az összeget Csekonics Endre grófnak, azzal a kéréssel, hogy azt, mint a főherczegi pár adományát a vörös-kereszt-egyesület gyűjtéséhez csatolja. Az egyesület ezzel eddig 37,000 forintot gyűjtött a szoborra.

Erzsébet-templom. A királyné emlékére templomot akarnak emelni a fővárosban. Ő Felsége a király bele egyezett a terv megvalósításába s a gyűjtés megindításába. Az ügynek fővédnöknője *Mária Valéria* főherczegnő. *Károly Lajos* főherczeg 500 frtot, *József* főherczeg 1000 frtot, *Klotild* főherczegnő 1000 frtot, *Thurn-Taxis* Albert herczeg 3000 márkát, *Margit* főherczegnő 1000 márkát adományoztak a templom czéljaira. Az eddigi gyűjtés meghaladja a 30,000 forintot.

A királyi palota kápolnája. A budai királyi lak Zsigmond-kápolnájából e hó 18-ikán ünnepélyes isteni tisztelet után szállították át a Szent-Jobbot a palota korona-szobájába. A kápolnát a karácsonyi ünnepek után részben lebontják, hogy diszesebben megújítsák. Hauszmann Alajos műegyetemi tanár, a palota épitője készítette az átalakítási terveket, a melyeknek kivitele negyvenezer forintba kerül. Az átalakítás hét hónap alatt megtörténik, a jövő augusztus hónapban már az új kápolnában tartják meg a szent-istvánnapi istentiszteletet.

József nádor emléke. Az alcsuthi főherczegi kápolnának egyik legszebb dísze József főherczeg nádornak a térdeplő szobra, a melyet *Zala* György mintázott. József főherczeg most megrendelte a szobornak márványból faragott mását, a melyet a nádorcsalád sirboltjában, a budai királyi palota Zsigmond kápolnájában, helyeznek el.

Gróf Zichy Jenő itthon. A hosszú utjáról hazatért gróf Zichy Jenő iránt minden körökben melegen nyilvánul az elismerés. Deczember 29-ikén érkezett Székesfehérvárra, s mint a város diszpolgárát a hatóság is örömmel üdvözölte. A közön-

1 2 3 4 5 6

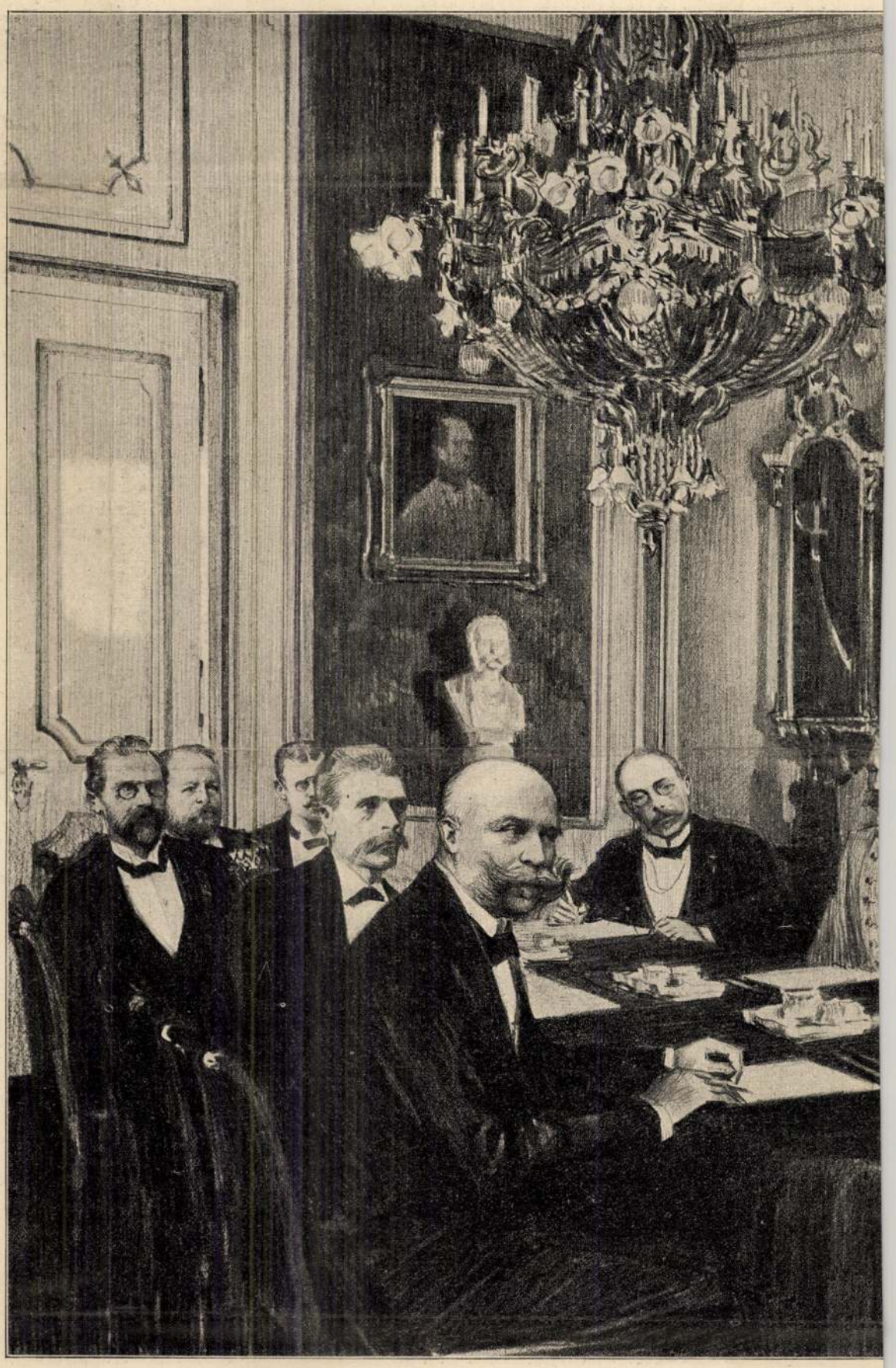

1. Dr. Kaizl József, osztrák pénzügyminiszter; 2. báró Spaun Herman, altengernagy; 3. Mérey Kajetán, magyar pénzügyminiszter; 7. Krieghammer Ödön, lovassági tábornok, közös hadügy

KÖZÖS MINISZTER-

«*A*

ség sorában ott volt *Say* altábornagy, *Fiáth* Pál báró főispán, *Huszár* alispán, *Havranek* polgármester, *Festetich* Bennó gróf tanfelügyelő, *Vértessy* József, a Vörösmarty-kör elnöke. Este lakomát rendeztek tiszteletére.

Horváth Boldizsár szobra. Szombathelyen, *Horváth* Boldizsár szülőhelyén bizottság alakult a végből, hogy a nemrég elhunyt államférfi emlékének méltó szobrot emeljen. A bizottság, a melynek *Éhen* Gyula, szombathelyi polgármester az elnöke, lelkes

SZENT GELLÉRT.

Túry Gyula festménye.

A magyarországi kereszténység apostolai közt Gellért püspök az egyetlen, ki magasztos hivatását a vértanúság koronájával fejezte be. S a magyar nép kegyelete nem emelhetett neki szebb emléket, mint a midőn a szikla-ormot, melynek tövében a hagyomány szerint nemes lelkét kilehelte, az ő nevéről nevezte el.

Gellért püspök Velenczében látta meg a napvilágot, hol szülei előkelő olasz patricziusok voltak. Ezek az egyháznak szánták gyermekőket már ötéves korában, kinek mikor fölnevekedett, minden vágya az volt, hogy a Szentföldre eljuthasson. De egy tengeri vihar feltartóztatta útjában s összehozta a pannonhalmi monostor apátjával, kinek rábeszélésére azután Magyarországba jött, István király udvarába.

István király 1030 körül legyőzvén a Maros mellékén uralkodó Ajtonyt, tartományát elfoglalta s külön püspökséget állított fel benne. E püspökség élére állította azután Gellértet, ki ilyenformán az első marosvári, vagy későbbi néven csanádi főpásztor lőn. Ő szervezte ezt az egyházmegyét, mely mindjárt kezdetben hét főesperességre oszlott, ú. m. a *csanádi* vagy székesegyházi, *temesi*, *aradi*, *marosontúli*, *kevei* vagy *torontáli*, *sebesi* és *krassói* főesperességre. Minthogy ezeket akkor az illető vármegyékről nevezték el, fogalmunk lehet róla, milyen hatalmas területre terjedt ki a Gellért apostoli működése.

Ő maga nem tudott magyarúl, de maga mellé magyarúl tudó papokat választott, kiket azután első főespereseknek tett meg. Ő vetette meg alapját a csanádi iskolának is, berendezte a káptalant, alapított számos monostort, melyeknek szerzetes lakói a kereszténység és a műveltség terjesztésében buzgó munkatársai lettek. Maga is többször bejárta egyházmegyéjét, mindenütt oktatva a népet s hirdetve az egyedűl üdvözítő hit magasztos tanait.

Általánosan tudva van, hogy életét a később róla elnevezett Kelenhegy tövében a fellázadt Vata és pogány társai oltották ki. Kövekkel verték agyon, midőn több püspöktársával együtt Székes-Fehérvárról a Lengyelországból hazatért Endre herczeg üdvözlésére sietett. Halálának napja 1046. szeptember 24-ikére esett. Miután emlékét már előbb a nép a szentség hirével övezte, VII. Gergely pápa 1083. augusztus havában István királylyal és Imre herczeggel együtt szentté avatta.

*

Szent Gellért utódja a püspöki széken, Dessewffy Sándor, hazánk fennállásának ezeréves ünnepe alkalmából, megbízta *Túry* Gyula festőművészt, hogy Szent Gellértnek, mint a csanádi egyházmegye égi patronusának alakját oltárra alkalmazható képen örökítse meg. A művész, kinek festményét mai számunkban bemutatjuk, Olaszországban külön tanulmányokat tett e képéhez, s Gellértet abban az ünnepélyes pillanatban tünteti fel, midőn az egybesereglett nép körében a kereszténységet hirdeti. A *Legenda* szerint olyan tömegesen tódult a nép a szent igék hallgatására, hogy a templomba nem fért be, hanem a templomot környező czintermet is betöltötte. A kép is épen azt a jelenetet örökíti meg, mikor Szent Gellért a románstilű templom kapujában állva, lelkes beszédet intéz ájtatos hallgatóihoz, kik közt az egyszerű pór mellett ott látjuk Csanád vezért és vitéz harczosait is.

Maga a szent alakja, kit a legújabb kutatások eredményének megfelelően borotvált arczczal, a benedekrendiek egyszerű, de korhű öltözetében ábrázol a művész, képezi a kép központját; papjaitól környezve, mellette áll a tolmács, hogy beszédét mindjárt lefordíthassa. A lépcső alján térdelő anya, kezét kis gyermeke fejére nyugtatva, jelképezni akarja a *Legenda* amaz állítását, hogy az újonnan megkeresztelt hívek közül számosan járultak a püspök elé, kérvén őt, nevelje gyermekeiket papokká. A háttérben a Gellért-hegy körvonalai látszanak, míg az egész jelenet fölött mint ködkép lebeg az Isten-anya alakja, kinek tisztelete a hagyomány szerint Gellért legkiválóbb jellemvonását teszi.

Túry Gyula e festményét, mely a csanádi püspök áldozatkészségéből Temesvárott újonnan épitendő templom oltárára van szánva, a most megnyíló tavaszi tárlatra is beküldötte s most ott látható. *Dr. Borovszky Samu.*

SZENT GELLÉRT. — Túry Gyula festménye a Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításán.

EGYVELEG.

* **Vaslemezből** készítteti a híres ágyúkirály, Krupp, névjegyeit. Ezek a lemezek még vékonyabbak, mint a rendes névjegyeknél használt papir.

* **Az emberi nem apadására** vonatkozólag a népszámlálási adatok alapján dr. Farr a következő átlagos számokat állapította meg: Egy millió ember közül az első évben 150,000 hal meg, a másodikban már csak 53,000, a harmadikban 28,000. A 13-ik évben a halottak száma már csak 4000. A 60-dik életévet csak 370,000 éri el, a 80-dikat 97.000, a 85-iket 31,000, a 95-iket 223 s 108 év mulva már csak egy marad életben.

* **A világ aranytermelése.** Amerikai statisztikai kimutatások szerint 1896-ban a földgömb különböző részeiben összesen ezerszázhuszonöt millió frank értékü aranyat termeltek. Ebből az éjszakamerikai Egyesült-Államokra 270 millió, Ausztráliára 225 millió, Transvaalra 215 millió, Indiára 148 millió, Oroszországra és egyéb országokra 267 millió esik. Megjegyzendő, hogy 1880-tól 1890-ig az évenkénti aranytermelés átlag 550 millió frank értékü volt.

* **A legnagyobb ezüsttömb,** melyet eddig találtak, a mult évben jött napvilágra egyik amerikai bányában, sulya 1650 kilogramm s értéke 72000 frt volt. Az azelőtt talált legnagyobb ezüsttömb sulya csak 150 kilogramm volt. Nevezetes, hogy ugyancsak Amerikában és a mult évben találták a legnagyobb aranytömböt is Nevadában. A tömb sulya 680 kilogramm, s értéke közel egy millió forint volt, az utána következő legnagyobb aranytömb Ausztráliából való s 124 kilogramm sulyu. A nagyszerű leletekről másolatokat készítenek a múzeumok számára.

* **Egy golyó vándorlása.** Jallerat Károly franczia katonának 1870-ben golyót lőttek a fejébe. Az orvosok nem voltak képesek a golyót eltávolítani, de 27 éven át az semmi bajt sem okozott az illetőnek. A múlt év tavaszán érezte először homloka körül a golyó mozgását s ez őrültséget idézett elő, mely azonban pár hét mulva teljesen megszünt; Jallerat ismét egészséges lett s nem tudott a golyóról semmit, mig végre rövid idővel ezelőtt a nyakgerinczen érzett sajátságos nyomást, mely oda lyukadt ki, hogy pár nap mulva a golyó 28 évi vándorlás után, száján át napvilágra került.

* **Sajátságos önvédelmet** észlelt Epiruszban egy vadász az ottani vizi madaraknál. Egy nagyobb sas támadta meg őket, s a madarak ekkor vizet fecskendeztek a sasra s ezzel annyira megnedvesítették a szárnyait, hogy a hatalmas madár alig tudott repülni s csak nagy nehezen volt képes egy, a tó partjától mintegy 100 méter távolságra levő fára menekülni.

* **Örök mozdony.** Brüsszelben van egy toronyóra, melyet mindeddig soha sem húztak fel. Elmés szerkezeténél fogva ugyanis a legkisebb szél is képes ingáját mozgásban tartani.

* **A czukorrépa termesztése** az éjszakamerikai Egyesült-Államokban óriási lépésekkel halad előre. Mig ezelőtt tizenkét évvel egész Amerikában mindössze csak 3000 tonnát (egy tonna = 1000 kilogramm) termeltek, 1896-ban már 40.000 tonnára becsülik a termelést, s igy biztosra vehető, hogy a folyton növekedő czukorfogyasztás mellett is, — mely tizenkét év óta mostanáig ötven százalékkal emelkedett, — az európai czukornak Amerikába való kivitele nem sokára végképen meg fog szünni, a mi a magyar czukorgyártásra is nagy csapás lesz.

* **A spanyol vasutak** pontatlanságára nézve jellemző, hogy a menetrendben sem teszik ki a perczeket, csak ily formán jelezik, 8 m., az «m» betű (minutos), azt jelenti, hogy 8 óra után bizonytalan számu perczek alatt ér oda a vasut.

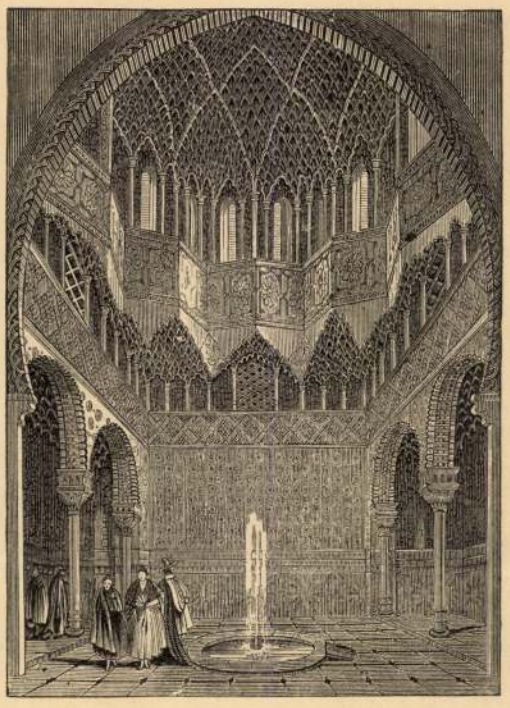

AZ ALHAMBRA EGYIK TERME.

szülő okainak nincs paragrafusokba vonható sorozata — elhagyja a férjét s hogy idők multán kiengesztelődik a pár; csakhogy ezt a tetten érés nyomán eredő szakitás úgyszólva kizárja. Elkeseredést, undort, boszúvágyat kelt az a szivben, a melyek az engesztelhetetlenség forrásai. De ha egy aszszony oda áll a férje elé s azt mondja neki: «én önt többé nem szeretem, mert én mást szeretek; engem megölne a képmutatás, — én megyek». Hát ez beszéd. Ebből, ha a férfi szereti azt a nőt, nem undor és megvetés, hanem fájdalom és gyötrődés keletkezik. Járulhat hozzá boszúszomj is, a mi azonban ily esetekben többnyire nem a nő ellen irányul — a kit őszintesége véd — hanem a vetélytárs ellen. Ilyenkor nincs kizárva az, hogy az idő meghozza a kiegyenlítést; és pedig csodálatos módon annak is úgyszólva rendszere van. Nem az elhagyott lesz a kezdeményező, hanem az a ki a boldogság fantomja után másfelé repült; az, a ki szembe nézve szakított, s a ki most összetörve kulcsolja annak a térdét, a kinek elhagyásaért a mámor elröppentével megveti őt a kedvese.

Ezen egyeneslelkü bűnösök hangolják engesztelésre a lelkeket; de nem a képmutatók, nem a kettős játékot űzők. Ezek örökké hazudnak, hazugságból pedig nem születik béke sehol. Én egész meglepetve néztem az «Estély» hősnőjét, hogy nem hazudik. A mint ott a soiréján egyenes lélekkel bűnbánólag kitárja egy barátnőjének azt a salakot, a mi a lelkét terheli, tisztában voltam, hogy ez a rokonszenves teremtés teljesen ment attól a tehertől és hogy azt csakis az iró képzelete rakja reá abból a czélból, hogy annál magasztosabb fényben tündököltesse a megbocsátást. Mert kérem ha egy fiatal nő mindjárt házassága első évében oda sülyed, a mely fokon az «Estély» hősnője áll, az nem közli mással olyan könnyedén, mintegy estélyi csevegésül azt a bűnt, a melyet nemcsak az érdekeltek előtt takar, hanem még önmagának is csak borzongva vall meg. Az ilyen nő megszokta a folytonos tettetést; és a közlékenységtől elővigyázatból huzódozik; az ilyen nő lényéhez az a vonás talál, hogy beteg csecsemőjét idegen kézen délvidékre küldi, s hogy egy általa adott «estélyen» lesi haldokló gyermekéről a távirati hireket a helyett, hogy legalább anyai ösztönétől indittatva mellette viraszszon.

Ennyi szenny és sivárság kizárja azt a részvétre hangoló lelki lágyságot, a mely az «Estély» hősnőjének egyéniségéből kisugárzik. A kinek olyan szívből jövő tiszta hangjai vannak, mint a minővel őt ruházza fela szerző, annak gyengéd lelkét úgy megrezzenti már az első hiba, hogy az csak tévedhet, de le nem alacsonyulhat. Viszont a ki megszokta a szennyet, az nem gyónásra használja föl az estélyét, hanem betanult mosolyával elvegyül a mulatók tömegébe s a táncz mámora közt feledi, hogy a Délvidéken haldoklik a gyermeke. Ennyi bűnt nem lehet egy ártatlan csecsemő halálával rögtönösen levezekelni.

A mi a férjet illeti, nem gondolnám, hogy egy estély kimerítő izgalmaitól fáradtan, képes legyen végleg megoldani ezt a többszörös csomót — nyomban a vendégek távozása után. Azt pedig egyáltalán nem hiszem, hogy *ez a* férfi megbocsát. Az olyan férfiak, a kikben a sejtelemnek árnya sincs, a kik a biztonság háborítlan érzetével élik mézes heteikben is bizonytalan napjaikat s a kikben hiányzik még az az ösztönszerű érzés is, a mely a fülükbe susogja, hogy «ez nem a te gyermeked»: az ilyen férfiak vagy a napestig tartó s ideget, erőt elemésztő munka emberei, vagy pedig üres fejű önhittek és hiúk. Az «Estély» hősét az előbbiek közé nem sorolhatom. A sértett hiúság vonaglása nem könnyen bocsát meg. Az rendszerint durva dühöngésbe tör ki, mert a szivnek semmi köze hozzá.

A szivével olyanféle ember bibelődik, mint az Abonyi Árpád «Kápolná»-jának a hőse. Az szeret egy leányt; a leány mást szeret; a más senkit se szeret s ezen a nyomon aztán többen szeretik őt, semmint azt, a ki egyetlenegyért lelkének egész gazdag kincsesházát veti latba. Heine szerint:

Avült dolog biz ez, S a kin ép megesik,
De mindig új marad, A szíve meghasad.

Itt nem megy a meghasadásig, hanem a beteg szivek gyógyulásának az útját rajzolja az iró. Hogy Heine ismert költeménye mellett maradjak, az igy jelzi az adott helyzetet:

A lány az elsővel,
Kit sorsa útba vet,
Bosszúból egybekel.

Mit fog hozni az érdekelt felekre ez az egybekelés — veti föl Abonyi Árpád szinművében a kérdést.

A férfi középkorú, derék, becsületes. A mi a szivén, az a száján. Minden ízében a munka embere s ezen a nyomon bőséget adón rendben a szénája. Érzésének egész erejével csügg az aráján s bár tudja, hogy az nem szereti őt: elveszi azzal a hittel, hogy megnyeri mint feleségét. A helyzet nem reménytelen. A vetélytárs léha, sivár; az asszony büszke, önérzetes; a kinek mindenek fölött ezen az oldalán ejtett sebet az első szerelem. Imádottja neki udvarolt s aközben szerencsétlenné tett egy másik leányt; azt ott hagyta; őt kérte meg és lehazudta a valót. Ennek a hatása alatt mondott ő aztán rögtönös elhatározással a munka emberének: igent. Igy lett Bernardine és Gorszki úr az első szerelem léha lovagjának viselt dolgai révén: férj és feleség s később ugyancsak az ő révén: szerető pár.

A visszautasított gavallér a házasságok megkötésekor rendszerint elutazik s bizonyos idő mulva rendszerint ujra megkerül. Megkerül ez is és nyomban jelentkezik Bernardinnál s természetével egyezőn, azon melegében arczátlan lesz. Az asszony megriad, a lovag féktelenkedik, az asszony küzd és belép a férj. Abból párbaj lesz, a lovag elesik s az első szerelmének bálványa által két izben vérig sértett asszony vonzalommal teljesen a mentője karjaiba kerül.

Igaz, hogy ezt a történetet már sokszor megirták; de hát megirhatják azt még százszor is és mint Heine mondja: mégis «mindig új marad». A kérdés csak az, hogy tud-e önmagából is valamit művébe önteni az iró. Teszem azt itt van Olaszország. Nagy könyvtárra megy az az irodalom, a mi hatása alatt kelt és alig van iró, a kinek tollat ne adna kezébe ma is a varázsa. A természet, a táj, az ég: ugyanaz; művészi kincsei évszázak óta ott pihennek a templomok és műcsarnokok falain változatlanul és mégis mindig akad szem, a melyik a maga látásával mást olvas ki belőlök, mint mások. Csak ilyen szem van jogositva tollat fogni a kézbe.

Az Abonyi Árpád darabjában — eltekintve attól, hogy ismert csattanós véggel záródik egy-egy felvonás — van a lényegből olyasmi, a mi többet ér, mint az ismert felvonásvégi csattanás. A mi viszonyaink között pedig, a mikor egészet egyátalában nem kapunk, üdvözölni kell a jó részletet is. Itt pedig van. Nevezetesen, figyelembe részesül a lélektani szempont, pedig ezen fordúl meg a főkérdés. A ki azon egyéni jellemnek megfelelőn tudja beszéltetni s cselekvésbe vinni az embereit, mint a minőknek a függöny felgördülésekor bemutatta őket: az a szinműirás legnehezebb oldalával megküzdött. A «Kápolna» irója ezt a nehezebb útat tűzte ki czélul, őt ennek a megküzdésnek a becsvágya vezérli. És ha nem is birja azt, hogy minden lényeges árnyalatot úgy beleoltson a jellemeibe, hogy azok mintegy az élet igazi alakjaivá domborúljanak ki előttünk — a mi egyébiránt csak ritka művészi kezek felséges adománya — már az is vívmány, hogy úgyszólva első nagyobb szinművében ellentétes vonással nem zavarja azokat. És nem lehet tőle megtagadni azt, hogy egészben véve nemes irányú munkát végezett. Abban a három felvonásban a századvégi szellemnek nyoma sincs és szépen folyó, előkelő magyar beszéd hangzik a szinpadon.

A darab kissé novellisztikus. Olyanféle szinezetű még a «Kápolna» czim is, a melynek tulajdonkép igen kevés köze van a dologhoz. A kápolna az ő harangjának szomorú kondulásával csak egy végakkord, a mely a «Gyógyuló szivek» betegsége okozójának elhunytát jelenti. De hogy az a félrevert harang végleg meggyógyítja-e a beteg sziveket: az eldöntetlen kérdés marad. Függővé teszi azt a feleség; a kire nézve a darab nem arról győz meg bennünket, hogy férjének együttlétük alatt becsülni tanult jelleme fordította meg őt; nem arról, hogy nemes tulajdonságainál fogva megszerette a férjét, hanem inkább azt a lelki hangulatát domborítja ki, hogy sértett büszkesége miként fordúl el annak durvaságától, a kit igazán szeretett. Ez az asszony leány korában pillanatnyi fellobbanás heve alatt döntötte el azt az életkérdést, hogy férjhez megy ahhoz, a kit nem szeret és ugyancsak ilyen percz heve alatt dönti el azt a kérdést, hogy már szereti őt. Igaz, hogy ebbe egy emberélet is beleszólt; de azért még sok baja lesz Gorszki doktornak ezzel a lobbanékony, ideges teremtéssel. Az előadás dicséretet érdemel. A dramoletben Paulayné ad igazi, szivből jövő rokonszenves hangokat; a «Kápolná»-ban meg Török Irma juttatja érvényre folyton fejlő és reményekre jogositó szép tehetségét.

Szüry Dénes.

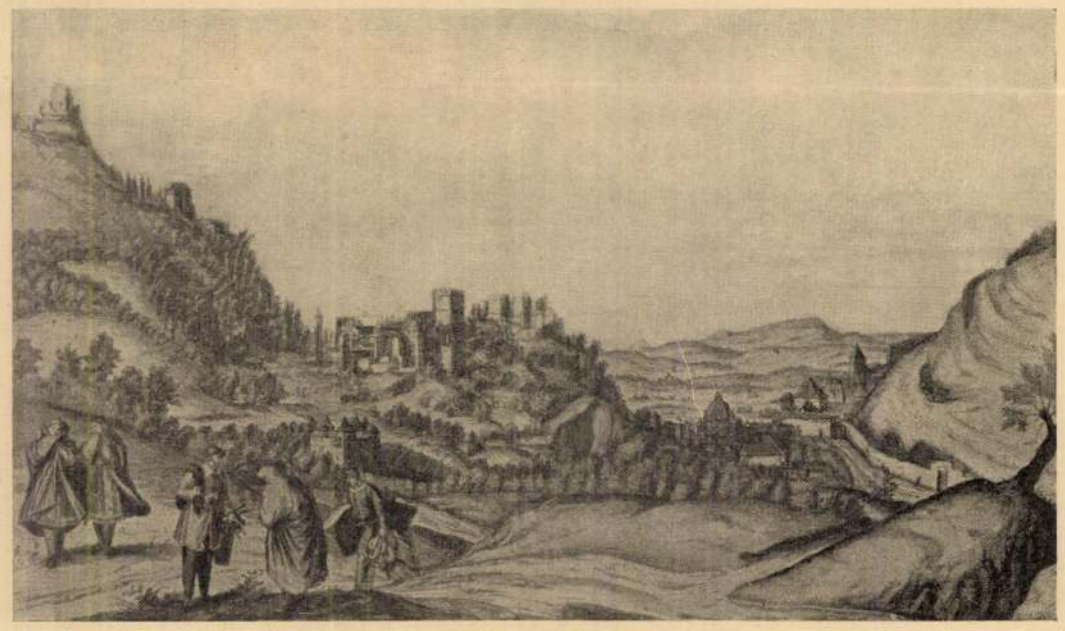

GRANADA 1563-BAN.

NEMESKERESZTÚR
9-10 APR 12
POSTAI ÜGYN.
MAGYAR KIR. POSTA
10 f
NEMESKERESZTÚR
9-10 APR 12
POSTAI ÜGYN.
BUDAPEST
FIUME

Tury Gyula

Lanzenkirchen orgo-
nista c. Epe
repr.

Vas. Ujs. 1913. 934. l.

«Bizony még viczispán lesz belőle.»

Festette *Túry Gyula.*

Kicsinyke gyermekét oktatgatja az anyja. Az első ábéczés könyv ott van előttük. Nagy és nehéz dolog a kezdet; nem hiában beszél a példaszó is a kezdet nehézségeiről. Bizony nem könynyebb a kis gyereknek azt a pár jámbor betűt legyúrni, hatalmába keríteni, mint a viczispán úrnak zajos megyegyüléseken elnökölni. Hát már ha e betüvel annyi baja van a gyermeknek, miért kivánja az apja, hogy viczispán legyen belőle? Ott áll a derék gazda; fején süveg, ingújjas kezében az elmaradhatatlan pipa s annyira elbámul a kis csemetének az öreg *Á*-val való küzködésén, hogy önkéntelenül felkiált: «Bizony még viczispán lesz belőle!» A legkisebb gyerek nem tudja még felfogni a helyzet komolyságát, de azért közelebb furakodik ő is, hadd legyen valami részecskéje neki is a tanulásban.

Olyan tiszta, olyan rendes, csinos e szoba. Látszik, hogy jó gazdasszony intézkedik benne. Hogyne tudna háztájának rendben tartásához, mikor az ábécze-tanításhoz is olyan jól ért!

Túry Gyula jelenleg Münchenben folytatja tanulmányait. A téli tárlaton a humoros «Megyei csendélet»-et láttuk tőle; most a népéletből vett családi jelenetet festett.

A kép ügyesen van rajzolva, folyékonyan előadva s igaz tónusokban tartva.

Ö.

Vas. Ujs. 1894. 266. 1

ugyan «Pagát-fogás»-nak is keresztelni, h. oly világosan, érthetően van előadva, hogy a derék tisztelendő úr e réven került a bajba.

S hogy nem először történik, mutatja a tekintetes úr rettentő haragja is, kit a rosz sors a tisztelendő úr játéktársául ültetett oda. S mily jóizüen kaczag ezen a főszolgabiró, jellemzően legyintve hozzá kezével, s bal szomszédja is buzgón követi példáját; kár, hogy ebben épen egy kitörőfélben levő tüsszentés akadályozza a derék vármegyeoszlopot.

A fiatal főispáni titkár, mint az esemény hőse, bizonyos megyei előkelőséggel terjeszti elő s magyarázza a megmásíthatlan tényállást. Még a hajdú is, ki szokás szerint a poharakkal foglalatoskodik, műértő mosolylyal tekint a lefőzött tisztelendő úr felé.

A kép ügyesen van csoportosítva, elég szabatosan rajzolva s bizonyos gyakorlottsággal festve; egyik kedvencz darabja lesz téli tárlatunk látogató közönségének.

Túry még aránylag fiatal ember s ha a már megtalált úton, mint eddig, komoly törekvéssel halad előre, a legszebb reményeket fűzhetjük jövőjéhez.

ny—n.

Ezen cikk elejét lásd a Komplett példányban Vas. Ujs. 1893. 824. l.

VÁRMEGYEI CSENDÉLET.

Túry Gyula festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

Nem jött. Gyülölte a játékot. Megirta, hogy még csak egyszer szólítja fel a feleségét. Ha nem tér vissza, akkor maradhat; el fog válni tőle, de fiát nem hagyja nála, csak éppen addig, a mig hét éves lesz. Akkor elhozatja. Akkor gyermeke sem lesz többé. Gondolja meg a dolgot.

Malvina atyjával iratott, hogy nincs meggondolni valója. Váljanak, ha úgy tetszik a férjének. Ugy is tudja, hogy ezt akarja.

VII.

Elváltak.

Hiába próbálták a rokonok összebékíteni őket. Most már a férfi is daczolt. Ilyen kegyetlen makacsságra nem lehetett más válasza.

— «Most szabadon lehet a kedvese Lenkének,» — fakadt ki Malvina.

De ez nem jutott Czinczár eszébe. Ha jutott volna is, nem teszi meg azért, hogy nejének ne legyen igaza. Elköltözött még a közelségéből is Lenkének; elfogadott egy állami kinevezést, melynek következtében egyszerre messze esett Lenkétől, még messzebb Malvintól.

Mikor betelt a fiu hetedik éve, elküldötte megbizottját Rezeiékhez, hogy adják oda a gyermeket. Hanem egyszer még megalázza magát. Bocsánatot kér a félreértésért. Ha vissza akar térni felesége, jöjjön. Jöjjön a gyermekkel együtt. Nem igaztalanságát vallja be ezzel, hanem csak azt, hogy nem óhajtja megfosztani gyermekét az anyjától.

Malvina megcsókolta fiát s lerogyott előtte. Ugyanazzal a hideg, mozdulatlan, fehér arczczal. De most igazán nem volt benne élet.

Rezeiné siettette a megbizottat, hogy vigye hamar a fiút. Ne lássa az anyja, ha fölébred ájulásából.

Mikor a szép asszony felocsúdott, a síró gyer-

ges sietséggel egy darabot a levélpapirból: rá írja a sürgönyt:

«Várj holnap az állomásnál. Este utazom gyermekünkhöz.»

A gyermekükhöz!

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCZEG FÖLDKÖRÜLI ÚTJA.

Irta a «Vasárnapi Ujság» számára egy tengerésztiszt az «Erzsébet» hajó födélzetén.

(IX. közlemény.)

A Salamon-szigeteken.

Már egyik közleményünkben említettük, hogy az ausztráliai szigetek lakói nem egészen ismeretlenek a fényképező géppel, s hogy minden húzódás nélkül elébe állnak, ha kell, ez ördöngős szerszámnak. Tapasztaltuk ezt abban a Salamon-szigetí faluban is, a hol az egész lakosságot levétettük magunkkal együtt. Én egyáltalában úgy tapasztaltam, hogy alig van olyan vad szigete a világnak, a melyet a camera obscura már meg nem örökített volna.

Egy őserdei ösvény vezetett a faluba: 20—30 kunyhó elszórva a fák között, közel a tengerparthoz. A lakosság összefutott, hogy megbámuljon bennünket, idegen jövevényeket. Valószinűleg életükben sem láttak annyi fehér embert egy csoportban. Máskülönben eléggé illedelmesen viselkedtek. Nem volt rajtuk egyéb mez, mint saját barna bőrük, melyre kék színnel mindenféle figurák voltak tetoválva. Mindegyik bételt rágott, a melytől ínyük és fogaik vér-vörösek voltak; balkezökben volt a bambusz cső, melyből egy piszkálóval mészdarabocskákat halász-

tik meg
melané
Csakho
nak e
nem tá
szigetel
Egymá
ben ha
A be
lítottak
bözött
szemlát
lakásra
a tető
úgy, m
faragvá
Eleinte
dolván,
czélokr
tünk, h
melyekl
mulatni
csónaka
fából ké
házakba
lakosait
mert ki
tudnak
A tet
állkapcs
házi áll
tudtam
Más S
lalják e
ezek a r
czokban
koponyák tehát ép úgy diadal jelei a Salamon-szigeteken, mint a feihőr skalpok az amerikai

Tury Gyula
1893

TURY GYULA: PREYSZ GUSZTÁV ARCKÉPE

Kiállítás. 1931. tav. kiáll

Tury Gyula

: A MIKOSDI KASTÉLY

T.

Európa

Film.-Könyv.- lapterjesztő

és könyvkiadó R. T.

Budapest

Rothemere u. 12. III. 2.

Tury Gyula

Krisztusi csend

c. képe

Repr

Rát Str. 225. l.

TÚRY GYULA: KRISZTUS

KMTárs. 1930. szent Imre Eiatt

Túry Gyula

ELŐSZÓ.

nt Imre herceg emlékének kívántunk hódolni e
sunkkal, amelynek keretében Magyarország törté-
ek és egyháztörténelmének dicsőséges mozzanatait
kító kiválogatott műveket állítottunk ki. Hálás
ttel adózunk mindazoknak, különösen Budapest
főváros új tanácsának és dr. Petrovics Elek úrnak,
ivészeti Múzeumunk főigazgatójának és munka-
ak, dr. Hoffmann Editnek, valamint dr. Szentiványi
ak, akik az összegyüjtés és kiválogatás munkáját
tunkkal karöltve együtt végezték.

örekvéseinknek szigorú korlátokat szabtak Magyar-
jelenlegi határai, másrészt az a körülmény, hogy
tárgyú művészi alkotások legnagyobb részben a
mok felszentelt díszeit képezik és onnan el nem hoz-

em rajtunk múlott, hogy a Képviselőházban letét
nt őrzött alkotásokat, el nem fogadható indokok
n, nem tudtuk kiállítani.

logy az élő művészek válogatott művekkel való rész-
ilyen közöny dacára is figyelemreméltó eredménye-
utat fel, mindez a magyar képzőművészek dicsőségére
ó, akik e nehéz időkben is példa gyanánt odaállítható
tokkal igazolták a magyar kultúra iránti kötelesség-
ukat.

Vajha elérné e kiállításunk azon nemes célokat, melye-
zolgálni hivatva van!

Budapest, 1930 július hava.

A Képzőművészeti Társulat
igazgatósága.

KOSSUTH LAJOS ARCZKÉPE. — Túry Gyula festménye Bács-Bodrog vármegye székháza számára.

volt szokva. Nem hagyta el lélekjelenléte (a mi a legjobb a mérkőzésnél), ellenkezőleg, egész hidegen a helyzethez képest, arra módosította szándékát, hogy egyelőre nem támad, hanem csak a védelemre szorítkozik, míg kitanulmányozza ellenfele szerinte ujdonszerű vivásának csinját-binját, tehát csak parirozott és hátrált.

Görgey csak úgy játékszerűen kezdte a viadalt, mert rokonszenves volt neki a fiatal Fabriczius, s azt tartotta, hogy a burger kezébe dikics való vagy gyalu, minélfogva illő vele gyengéden bánni s egy kis karczolással megelégedni, de a hogy evés közben jön meg az étvágy, a kemény aczélpengék csattogása megmámorosította, szemei szikrákat hánytak, mint az egymást horzsoló kardok. Az ellenfél folytonos hátrálása vakmerővé tette, az incselkedő fölényes védekezése boszússá, forró vére lázasan nyargalt ereiben s az emberi testnek ezekből a sietős folyamaiból ha iszik, megrázza magát az oroszlán, a ki ott piheg minden Görgeyben. Magasztos, hősies érzésekben megmárvalaki véghez: «volt szive hozzá». Hát csak a szivnek szabad a hőst segíteni? Hadd lássuk egyszer-másszor azt is, hogy van-e tüdeje hozzá.

Ennek az érvelésnek engedni kellett. Beállottak tehát a körökbe s folytatták a viadalt. Most már megnehezült a Görgey dolga, mert Fabriczius támadott, hidegen, kecsesen, olyan arczczal, melyen semmi indulat nem volt észrevehető, míg ellenben Görgey nekipirult, lihegett, szépen boltozott homlokán verejték csurgott, csupa tűz volt ismét, csupa elevenség, de ez nem sokat látszott használni az iskola szerinti vivással szemben, egyre hátrább szorult. Tizet lehetne tenni egy ellen, hogy Fabriczius győz. Fabriciust azonban nem vezette harag, belátta, hogy a fiatal Görgey nem cselekedhetett tegnap másképp, nem akarta hát megsebesíteni s a Gribe-féle cselvágáshoz nyúlt, mely száz esetből legalább kilenczvennyolczszor beválik, ki akarta kezéből ütni a kardot (a mi szintén legyőzetést jelent a szász párbajnál), hadd végződjék be az egész bohóság vér nélkül, a segédjeinek esetleges vidám gúnyolódásával, hogy: «szurok a markodba». A finta pedig abból áll, hogy a kardot úgy kell emelni, mintha az ellenfél mellét akarná érni, mire az megfelelőleg készül parirozni, a helyett azonban a csukló villámgyors fordulatával egy félivet ir le a kard a levegőben lefelé s alulról csapódik fel szilaj erővel az ellenfél pengéjére, hogy az menthetetlenül kirepül kezéből a váratlan helyről jött ütésre. Ez egyszer azonban olyan erősen fogta Görgey, hogy ki nem esett a kezéből, hanem fölvágódott a Fabriczius feje fölé s minthogy Görgey meglepetésében kinyújtotta a karját, ösztönszerűleg mintegy utána akarván kapni, leesőben a kard elnyisszantotta a Fabriczius balfülének egy darabkáját és a vállába ütődött, a hol feltartotta a ruhaszövet, nem okozhatott sebet.

Maga Fabriczius észre se vette ezt a megrövidítést, a megyei főjegyző patvaristája, Máriássy pillantotta meg a fülczimpa felületén kibugygyant egy-két vércsöppet.

— Vér! — kiáltá harsányan.

Mindketten leereszteték a szablyáikat s szorgosan vizsgálták egymást, hogy hol a vér.

— A füle vérzik, Fabriczius úr.

— Csak talán nem? — kérdé Fabriczius meglepetve.

— Sőt el van vágva egy darabja.

Fabriczius odakapott az ujjaival, az érintésnél érezte az éles fájdalmat s megfestette pirosra a kezét.

Görgey hozzá lépett.

— Igen sajnálom, hogy ilyen alkalmatlanságot okoztam.

Fabriczius mosolyogva nyújtotta kezét, melyet Görgey barátságosan rázott meg.

— Nem tesz semmit, — szólt az előbbi vidáman. — Van már a városban sánta Fabriczius, az apám félszemű Fabriczius (a Thökölyharczokban szúrták ki a jobb szemét), lesz most egy csonka Fabriczius is.

— Ne busulj rajta, — vigasztalta Blom, — hátha kinő, mint a salamanderé, mire megházasodol.

Mecséry ezalatt meszet kapart le a kertészház faláról, porrá morzsolta az újjai közt és behintette vele a Fabriczius fülét, hogy a vértódva, mit tudta most Görgey, hogy csak a drezdai diák, Fabriczius áll előtte és nem a hétfejű sárkány? Szent György lovag volt ő most a saját képzeletében s megfeledkezvén az imént magára parancsolt kiméletről, hatalmas sujtásra lendítette meg karját, a mit az észrevett s önkénytelenül félre ugrott előle balra, miközben mégis fölfogta a vágást s abban a szempillanatban ruganyos erővel egyszersmind visszasujtott, a mitől viszont Görgey tántorodék meg s balra hátrált.

Mecséry fürge volt, hirtelen keresztbe fektette közéjük a kardját.

— Halt! Fabriczius úr kilépett a körből.

— Ugyanazt tette Görgey úr is, — sietett kijelenteni Koppen báró.

Csakugyan az történt, mind a kettő úgyszólván egyszerre hagyta ott a kijelölt kört. Nincs győztes, tehát nincs legyőzött se. Újra kell kezdeni a szász regula szerint.

— Hadd fújják ki előbb magukat, — vélte Máriássy.

A MULATÓS EMBER.

Minden mulatós embernek
Szomorú a vége.
Van valami, a mi nem fér
Bele a lelkébe.
Nem úgy van az, a mint mondják,
Kergeti csak nehéz gondját;
Szebb a világ panasz nélkül.
A mulatós ember, hej! de
Könnyen békül.

Minden mulatós embernek
Nagyon sok a dolga;
A mi neki terhére van:
Küldi a pokolba.
Kérő szóra meg nem lágyul,
De azt várja a világtul,
Hogy ez törjön meg a kedvén:
Akkor volna igazán csak
Minden rendjén!

Minden mulatós embernek
Szíve jobb, mint másnak.
Bánatának jobb birót már
Senki nem találhat;
A míg beszélsz: szeme könnyben;
Elbánhattok most már könnyen
A czudarral, a ki bántott,
Hej, csak segíts neki szidni
A világot!

Minden mulatós embernek
Nagy a bölcsessége;
Nincs oly tudós, a ki az ő
Elvét utolérje:
Az volt csak a futó bolond,
A ki embert igába vont!
Durvít, gyilkol csak a munka!
Siess élni, itt a halál
A nyomunkba'!

Minden mulatós embernek
Józanság az elve.
Röstelné, ha szenvedélyből
Egy korty bort lenyelne;
Más az, mikor öröm éri,
Vagy ha szivét bánat vérzi,
Avagy, olykor, barátságbul...
Igaza van: «nem lehet az
Ember fábul».

A PÁPAI VÁRKASTÉLY UDVARA.

Minden mulatós embernek
Nagy a bátorsága;
Czikkázik az isten-nyila!
Fittyet se vet rája.
Szaladgálnak az emberek;
Ő, a vitéz, meg nem remeg.
Dúl a vihar legjavában:
Ő csak mulat, amúgy isten
Igazában!

Minden mulatós embernek
Tűz emészti házát;
De ő alszik. Álmából a
Lángok föl nem rázzák.
Dolmánya is tüzet kaphat,
El nem oltja, vele hamvad...
Csak egy nagyot sóhajt rája.
Föl nem kelti az Arkangyal
Trombitája.

Pap Zoltán.

SZERELMES CSÓK.

— Mehemmed Dselál. —

Száll már a nap nyugvóra tengervízbe,
Jer hát velem karod karomba fűzve,
S a míg az ég sok csillagát csodáljuk,
Az árnyas lombok alját sorba járjuk,
Szorítsd az ajkad ajkaimhoz.

Kelet felől a rózsáskert fölébe
Feljő a hold is fényes köntösébe',
Szerelmeinknek áruló tanúja.
De hogyha tán felhők mögébe bújna,
Szorítsd az ajkad ajkaimhoz.

Ó nézd e rózsáskert feslő virágját,
Hallgasd e csermely zsongó dallos árját,
S hogy minden rózsa rád nézzen csodálva,
Fehér válladra fürtid szétzilálva
Szorítsd az ajkad ajkaimhoz.

Bölcsődal minden vízhab csobbanása,
Minden dal egy madárszív dobbanása,
Sátort borít a bokrok orgonája,
S a míg fészkünket megraknánk alája,
Szorítsd az ajkad ajkaimhoz.

Ha Isten dörgő hangja zeng az égben,
A villámtűz czikázik künn az éjben,
S a felhő könnye hull, csak szűntelen dől,
S remegve bújsz hozzám a félelemtől,
Szorítsd az ajkad ajkaimhoz.

S ha felvesz majd a végzet jég-ölébe,
Borúljál lázas ajkaim fölébe,
S míg csókod ér, szemem már megmerevszik;
Ha vár a végzet még egy múló perczig,
Szorítsd az ajkad ajkaimhoz.

Törökből: *Mészáros Gyula.*

A PÁPAI VÁRKASTÉLY PARKJÁBÓL. — Balogh Rudolf fölvételei.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Különben a szász methodusnak is megvoltak a maga hibái. A hosszú kezek előnye szembeszökő, azonfelül mindenféle szabálytalan vágás jogosult a *Coup de Jarnac* (a szúrás) kivételével, az «üsd, vágd, nem apád» legősibb tantétele érvényesült — vágd, a hol éred. Csel, finta ravaszság nemcsak megengedhető, sőt hasznos.

Egy, kettő, három! Összecsaptak. A két kard megvillant, összeért, csattant, szikrát adott s csakhamar kitünt, hogy a fiatal Fabriczius, mint drezdai diák, ott künn jó mesterektől tanulta a bajvivást; biztosan, elegánsan fogta fel a vágásokat, ellenben Görgey apjától tanulta a mesterséget, magyar módra, s csak a csuklója forgatásával vagdalkozott. Hanem épen ez hozta zavarba a «kottából» vivót és a görbe, kurtább magyar kardok feszélyezték, mert az ő keze a hegyes és a hegyén kétélű német schlägelhez

Szalon Újság

A PARK-CLUB HIVATALOS LAPJA

Tury Gyula: Árpádházi Szent Erzsébet.

XIII. évf. * 1908. április 15. * 7. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, VIII. ker., Mária-utcza 46. szám.

Telefon 58—17

ELSŐRANGÚ CZÉGEK

Abbazia. Quisisana-szálloda és pensió. Legelőkelőbb szálloda. Gyönyörű étterem, társalgó, olvasó, zongora, billiard- és játéktermek. Óriási park. Tulajdonos: Munsch Marie.

*

Abbazia. Hotel Pensio Lanzer. Villa Ayram. Tulajdonos Lanzer Anna ezelőtt a felső-stájerországi Schwarzenberg herczegi Schrattenberg-vár pensió-tulajdonosa.

*

Abbaziai gyógyintézetek. A gyógyintézet összes épületei teljesen ujonnan átalakítva és a legelegánsabban berendezve. A hálókocsi-társaság összes épületei új telefonhálózattal lettek bevonva. Quarnero kávéház.

*

Abbazia. Lederer Pensió. A központban, pompás tengeri kilátás, 85 vendégszoba, villamos lift és világítás, legnagyobb kényelem. Pensió 7 koronától feljebb, januártól—májusig 9 koronától feljebb.

*

Abbazia. Speranza-szálloda és pensió. Legszebb és legegészségesebb fekvésű. Nagy kert déli növényekkel. Minden szoba a tengerre nyilik. Tulajdonos: Klügl József.

*

Abbazia. Hotel Restaurant Dávid. Reichstrasse központján, polgári ház. Jó konyha és borok, pilseni hordósör. Tulajdonos a Stefánia-szálló volt konyhafőnöke.

*

Abbazia. Lokey József szálloda, pensió és kávéháza. Bécsi udvari sörpincze. Kitünő ellátás, figyelmes kiszolgálás.

*

Abbazia. Pensio Villa Schlosser. Pompás tengeri kilátás egész Fiuméig. Modern berendezés. Villanyvilágítás, vízvezeték a Monte-Maggioreról.

*

Abbazia. Hotel-Pensio Plesch. Első diätikus konyha Abbaziában. Modern kényelemmel a központban, tengeri kilátás, egész éven nyitva. Th. Plesch tulajd.

*

Abbazia. Pensio Wienerheim. Hotel International. Minden kényelemmel berendezve. Mérsékelt árak. Friedr. Klein tulajdonos.

*

Abbazia. Pensio Kuben. Elsőrangú családi ház a tengerpart mellett, elegáns szobák, árnyas kert, fürdők a házban, jó bécsi konyha. Pius Kuben tulajdonos.

*

Abbazia. Hotel Pensio Lakner Villa «Alloro». Előkelő családi pensio a központban. Uj kényelmes berendezés. Villanyvilágítás fürdők. Mérsékelt árak.

*

Abbazia. Pensio «Vier Jahreszeiten.» Egész éven át nyitva. Modern kényelem, telefon a házban. Sürgönyczim: Jahreszeiten Abbazia.

*

Abbazia. Bristol szálloda. Előkelő, minden kényelemmel berendezett modern szálloda. A magyarok találkozóhelye. Egész éven át nyitva. Tulajdonos Rudovics Vilmos.

*

Abbazia. Hausner pensió. Gyönyörű fekvéssel, 40 modernül berendezett szoba, magyar és német konyha, magyarok találkozóhelye. Tulajdonos **Braun & Lederer.**

*

Abbazia. Kroutil A. Első mű- és kereskedelmi kertészete. Pálma- és babértenyésztés. Virágpavillon Reichstrasse, szemben a postafeljáróval. Csokrok, koszoruk és diszítések a legszebb kivitelben.

*

Arco, Grand Hotel des Palmes. Modern kényelemmel berendezve, villamos világítás, lift, központi fütés, pensió. Elő- és utóidényben engedmény. Nagy pálmakert.

*

Arco, Szt Pankratius Szanatorium. Gyógyintézet tüdő- és gégebetegek részére. Legmodernebb berendezés. Kitünő gyógyeredmények. Idény szeptembertől májusig.

*

Brassó. Drexler-kávéház utóda. Idegenek találkozóhelye. Összes bel- és külföldi lapok. Jó kiszolgálás. Kitünő italok.

*

Bécs. Hotel Meissl és Schadn. I., Kärnthnerstrasse 16. és Neuer Markt 2. Előkelő, elsőrangú ház. Lift, telefon, fürdők, éttermek. Sürgöny: Schadnhotel.

*

Bécs. Café Central. I. Herrengasse. Előkelő kávéház, legfinomabb italok, figyelmes kiszolgálás.

*

Bécs. Grand Hotel, I., Kärtnerring Nr. 9. Elsőrangú szálloda. 300 elegánsan berendezett szoba. Fürdőszobák stb.

*

Bécs. Hotel Post I. Fleischmarkt 16. Elsőrangú szálloda a főpostával szemben, a város közepén. Modern kényelem.

*

Bécs. Szent-István-vendéglő, I., Rothenthurmstrasse. Elsőrendű étkező és borház. Tulajdonos: Fritsch Florián.

*

Bécs. Hotel Tegetthoff, I., Johannesgasse No. 23. Elsőrangú minden kényelemmel berendezett szálloda a város központján. Tulajdonos P. Wolfbauer.

*

Bécs. Hotel Kummer, VI., Mariahilferstrasse 71. Kényelmes olcsó szobák. Kitünő konyha.

Bécs. Hess Ferd. Hotel «Oesterreichischer Hof» I., Rothenthurmstrasse 18. és Hotel «König v. Ungarn» I., Schulerstrasse 10. Elsőrangú szállodák, legmodernebb kényelem. Hires vendéglő, mérsékelt árak.

*

Bécs. Café Europa. I., Stefansplatz. Elsőrangú kávéház, kitünő italok, figyelmes kiszolgálás, bel- és külföldi lapok.

*

Bécs, Café Splendide. I. Jasomirgott-Strasse 3. Elsőrangú kávéház, kitünő kiszolgálás. Kül- és belföldi lapok.

*

Bécs. Hotel Dungl, Tegetthoffstrasse és Neuer Markt sarkán. Ujonnan berendezett modern szálloda elegáns lakosztályokkal és szobákkal. Kitünő konyha.

*

Bécs. Hotel Wandl. Petersplatz. Elsőrangú szálloda a város közepén. Kitünő konyha és pincze. Este az étteremben zene.

*

Bécs. Hotel Royal. Graben, Stefansplatz. I. rangú családi szálloda. Teljesen újjáalakítva. Riedl János szállodás.

*

Cirkvenica. Tengeri szálloda. A magyarok találkozóhelye. Kitünő konyha és italok, mérsékelt árak. Crnkovic József szállodás.

*

Csorbató. Nagyszálloda. Modern kényelemmel berendezett elsőrangú szálloda. Kitünő konyha, mérsékelt pensiódijak. **Téli** és **nyári** tartózkodás. Igazgató Gundel József.

*

Dona Döme és Társa, IV., Régi-posta-utcza 6. Levélpapirok és névjegyek. Papir, irodai szerek és nyomtatványok raktára. Poprádi papirgyár raktára.

*

Dresden. Hotel Bellevue. Régi előkelő szálloda az Elba és az opera mellett, gyönyörű fekvéssel, kerttel és terrasszal. Auto-garage. A magyar és osztrák arisztokráczia találkozóhelye. Igazgató Ronnefeld Richárd.

*

Elsner Oszkár Budapest, IV., Párisi-utcza 3. Magyarország legnagyobb csipkeárúháza.

*

BENOID-GÁZ VILÁGITÁS

a legalkalmasabb és legolcsóbb kastélyok, villák, lakóházak stb. részére.

FÉNY! ✓ HŐ! ✓ ERŐ!

Díjtalan fölvilágositást ad:

Magyar Benoid-gáz Részvénytárs.

Arad Telefon 561. **Budapest VI., Andrássy-ut 17.** Telefon 26-60.

*

Eau de Cologne Johann Maria Farina gegenüber dem Jülichsplatz Kölnben. Alapítva 1709. Vezérképviselet: C. Köller, Bécs, VI/1. Esterházygasse 39.

*

Fiume. Európa kávéház. Az idegenek találkozóhelye. Kitünő italok, az összes bel- és külföldi lapok, figyelmes kiszolgálás. Matcovich J., kávés.

*

Fiume. Gambrinus-buffet. Via Lido 4. Magyarok találkozója. Kőbányai polgári sör, jó magyar borok, figyelmes kiszolgálás.

*

Fiume. Hotel Lloyd. Elsőrangú szálloda, modern kényelemmel berendezve. Kitünő konyha és italok, figyelmes kiszolgálás, mérsékelt árak.

*

Fiume. S. Georgevic. Első fiumei czipőkülönlegességek dús választéka. Fő-utcza, Lloyd-szálló-épület.

*

Fiume. Wurzer Albano. Erzsébet-tér, Adria-palota. Telefonszám 70. Nagy választék képes levelező-lapokban, iskolai fölszerelések, irodai berendezések. Nagy raktár kereskedelmi és üzleti könyvekben. Gyári árak,

*

Fiume de la Ville nagy szálloda. Elsőrangú szálloda a pályaudvarral szemben. Kényelemmel berendezett szobák, magyar konyha. Tulajdonos: Szentgyörgyi Ferencz.

*

Fiume. Grand Hôtel Bonavia. Teljesen modern berendezésű új szálloda. Kitünő konyha. Nagy választék borokban. Mérsékelt árak. Tulajdonos Scala Ferdinando.

*

Gardone-Riviera, a Garda-tónál (Olaszország). **Grand Hotel.** Idény szeptember 15.—május 15-ig. Lift, villamosvilágitás, központi fütés. 25.000 m² kert és park. Távirda a házban. Illustrált prospektus ingyen. Ch. Lützelschwab.

*

Graz. Dr. Hansa Frigyes «Gondola» szanatóriuma. Modernül, a higienia minden kellékével berendezett és fölszerelt szanatórium. Gondos kezelés, kényelmes, jó ellátás és mérsékelt díjak.

PAAR JÁNOS ÉKSZERÉSZ, BUDAPEST, KORONAHERCZEG-UTCZA 3.

*

Graz. Hôtel Erzherzog Johann. Elsőrangú szálloda a város közepén. 100 kényelmes hálószoba és szalon. Lift, villamos világitás, fürdők és légfütés. Mérsékelt árak. Müller Frigyes, tulajdonos.

*

Gröber Lajos kosárfonódája, IV., Kigyó-utcza 6. és IV. ker., Harisbazár. Ajánlja saját gyártmányait, kerti bútorok, nyugágyak és kosárfonó-munkáit. Árjegyzék ingyen.

*

Gries. Bozen mellett, (Déltirol). Klimatikus gyógyhely. Őszi-, téli- és tavaszi tartózkodás. Idény szeptembertől május végéig. **Hotel** és **Pensió Austria.** Elsőrangú, modern kényelem, kitünő ellátás. Obermüller R. tulajd

*

Győr. Meixner Hotel Royal-szálloda. Minden kényelemmel berendezett szobák. Villanyvilágitás. Lift. Központi fütés. Kitünő konyha. Kávéház. Kül- és belföldi lapok.

*

Haas Fülöp és Fiai Budapest. Szőnyeg- és bútorszövetgyárosok. Nagy raktár keleti szőnyegekből. — Főüzlet: V., Gizella-tér 1. sz., fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-utcza.

*

Herring D. A. (Leutner utóda) udvari czipészmester. Bécs, I., Göttweihergasse 2. Műhelyek: IV., Fleischmanngasse 6.

*

Horváth és Halász. Női gyászruhakészítő-vállalat. Váczi-utcza 26. sz. Zsibárus-utcza sarok. — Gyászruhák 4 óra alatt készittetnek. Telefon 861.

*

Hofmann udvari kalapgyáros. Bécs, I., Kohlmarkt 7. Angol uri és női kalapok. Legujabb divat, legnagyobb választék.

*

Hüttl Tivadar, cs. és kir. udv. szállító. Porczellán- és üvegraktár. Porczellángyár Óbuda. Raktár V., Dorottya-u. 14.

*

Kolozsvár. Pannonia szálloda. Minden kényelemmel berendezett szobák. Villanyvilágitás. Fürdő. Kitünő konyha. Kocsik minden vonathoz. **Fészl J., szállodás.**

*

Kölber Testvérek, csász. és kir. udvari kocsigyár VIII. ker., Salétrom-utcza 5. sz. Alapíttatott 1780. Párisi világkiállítás. 1900. Aranyérem.

*

Kröszl János. Üllői-ut 9. A Park-Club, a Nemzeti és Országos Kaszinók kárpitosa. A koronás aranyérdemkereszt birtokosa.

*

Lemberg. G. Schneider utóda J. Rollauer kávéház. Idegenek találkozóhelye a város központján. Az összes bel- és külföldi lapok, figyelmes kiszolgálás.

*

Lemberg. Hotel Georges. Elsőrangú szálloda a város központján, több mint 100 elegáns szalon, fényes étterem és kávéház, kitünő konyha, a legjobb bor és pezsgőborok. A házban lift, villanyvilágitás és fürdőszobák. Figyelmes kiszolgálás és kényelemről az igazgatóság gondoskodik.

*

Lemberg. Central kávéház a belvárosban. Összes külföldi lapok. Figyelmes kiszolgálás, a magyarok szórakozó helye. Tulajdonos Bechtloff Vilmos.

*

Lanson Père és Fils Reims. Alapítva 1760. Edward angol király udvari szállítója. Képviselet **Lembergben,** Lelewala 2.

*

Lido-Velencze, klimatikus gyógyhely, Grand Etablissement des Bains, Grand Hotel des Bains, Grand Hotel Lido.

*

Lovrana. Hotel és Pensio. Königsvilla étterem, kávéház magyar és német konyha, jó borok, nagy terrasz, kilátás a tengerre. Tulajdonosnő Herrmann Teréz.

*

Lovrana. Quarnero-Pensio. Ujonnan épült elsőrangú ház. Kényelmes szobák, magyar konyha és borok. Pompás tengeri kilátás. Tulajdonos Zipera Rudolf.

*

Lussingrande. Hungaria-Pensio. Kellemes családi otthont nyujtó magyar vendégház, tengerhez közel. Elegáns szobák, egyedüli kitünő magyar konyha, napi ellátás (pensió) 6 kor.

*

Lussingrande. Villa Mignon. Elsőrangú ház. Kilátás a tengerre. Gyönyörű fekvés, nagyszerű kert. Modern komfort, szobák K 18-tól hetenként. Kitünő pensio (6 kor. naponként). Meleg fürdők a házban. Anna Wüste tulajd.

*

Lussingrande. Rudy-Pensio. Üdülőknek ajánljuk. Magyar családok találkozója. Egészséges forrásvíz, 20 kényelmes szoba, jó magyar konyha.

*

Lussinpiccolo. Dreher-Pensio. Szálloda 34 szép szobával, polgári konyha. Pompás kilatás az Adriára. Tulajdonos Templer Ferencz.

tok előtt hivatalos vezetők czirkálnak a nyilt tengeren, kik mind vizsgálat alapján képesített hajósok. A kapitánynak e vezetők nélkül le sem szabad térnie a kikötő felé.

Érdekes látvány volt, mikor a pompás alkonyi hangulatban valamennyi utas a fedélzetre sietett, várva az érkező vezetőt, ki yachtjából egy csónakra szállva, hajónkhoz evezett, s az eléje lebocsájtott kötélhágcsókon gőzösünkre jött, átveendő a hajó vezetését.

Augusztus 11-én érkeztünk meg New-York elé; esős, ködös időben. A new-yorki Szabadságszobor előtt jókora távolban vetett horgonyt a hajó, várva a New-Yokból érkező orvost, ki hivatalosan megvizsgálja a hajó személyzetét s az utasokat, hogy vajjon nincs-e köztük járványos beteg? Majd a pénzügyőrök szállnak a hajóra bevallási íveikkel. Ugyanis minden utasnak be kell jelentenie, hogy nincs-e valami megvámolni valója, s podgyászának darabszámát is számon kell adnia, mert a kiszállásnál vizsgálat alá veszik, s ha valakinél valami elrejtett vámolandó tárgyat találnak, tetemesen megbirságolják.

A kikötőbe való behajózás remek látvány. Először is a tengerben álló s reggeli ködbe burkolt, de azért jól kivehető a nagy Szabadság-szobor előtt megyünk el. Igazi méltó kapuja e nagy világvárosnak. A hajó állomásáról ezernyi főt láthatni harsány üdvözlés és kendőlobogtatás közt. Közelebb érve, kiki felösmeri hozzátartozóját, férj nejét, apa fiát, rokon rokonát, ösmerős ösmerősét. Kikötésünkkor virágzápor hullott hajónkra még harsányabb üdvözlés mellett. Ekkor az utitársak búcsút vesznek egymástól s az Új-világ földére lépnek. Igy tettünk mi is. Az elbúcsúzás az utitársak nagy részét elérzékenyítette, mert a 8 napi együttlét, melyben annyi eshetőség érheti az embert, a folytonos érintkezés, barátkozás, valósággal egy családdá alkotja a világ különböző tájairól összetalálkozó utitársakat.

New-York.

Azt az életet és mozgást, mely a new-yorki kikötőben tárúl föl az ember szemei előtt, leirni lehetetlen. A közlekedő gőzösök egész raja, azok folytonos jelzései, kisebb nagyobb vitorlások tarka sora és New-York város remek képe megdöbbenti az embert, s bámulatba ejti az a pezsgő élet és óriási világkereskedelem, melyről eddig fogalma sem volt. Alig hiszem, hogy szebb kikötő, lehessen mint a new-yorki. Bátran el lehet mondani, hogy ez New-York egyik fő nevezetessége és ékessége.

Ha New-Yorkot megpillantjuk, azonnal feltűnik a város tarkasága. Ritkán látni épületet, melyen a terméskő eredeti szinét meghagyták volna. Különben ez egész Amerikában igy van; ez a városi épületek sajátsága. Hol sárga, hol pedig barna szinre, de leginkább rikító vörösre festik az épületeket. Hanem az építkezés is sajátságos módon történik. Rögtön meg van az ember előtt magyarázva, hogy miként lehet oly roppant gyorsasággal a házakat százával is építeni, mint legutóbb a kiállítás előtt Chicagóban is történt.

Egyszerűen egy tégla vastagságú falat húznak, vasléczekkel megerősítve, a többi része az épületnek mind csupa fa. Érezhető is ez épületekben a legcsekélyebb utczai mozgás is.

Chicagóban láttam egy óriási épületet, mely vendégfogadónak épült. A bejárat hatalmas oszlopai különösen szembetünők voltak. Figyelmesen megnézve, s megtapogatva, észrevettem, hogy biz azok csupa fából vannak. De a gazdag milliomos negyedekben már tömör kőpalotákat láthatunk, csakhogy ott meg az ízléstelenség tartozik nem épen a ritkaságok közé. Rendkivül aránytalan elrendezéssel vannak e paloták építve.

New-York legnevezetessebb utczája a Brodway. Ez az egész út roppant hosszúságában átszeli a földnyelven épült várost. A Brodway-vel egyközüleg vannak építve az elevátor vasutak, melyek az avenuek hoszszában jutnak végig. Nehány érdekes templomot is fel kell említenem. Igy a Wall-Street-tel szemben áll egy pompás gót stylben épült templom, a Szentháromságról nevezve, mely körül temető terül el. Tornya 284 láb magas. Ha most a Brodwayen éjszaki irányban fölfelé haladunk, szemünkbe ötlik a *Grace* templom, mely New-York egyik leggazdagabb hitközségének a tulajdona.

Tisztaság tekintetében New-York, valamint Chicago is nagyon sok kifogás alá eshetik. Környezete is olyan rendezetlen, hogy az óriási házagok majdnem lehetetlenné teszik a tisztán tartást. Annál kellemesebben lepi meg az embert a new-yorki *Central-park*, mely a város egyik kiváló disze. Különben az egész város úgy hat a szemlélőre, mint valami óriási gyártelep. Még a járdát is mindenféle üzleti czélokra használják. Az élénkség, a mozgás szokatlan nagy. Ha lóvonaton, vagy bármely más közlekedési eszközön jár az ember, minden léptennyomon újság-árus gyerekekkel találkozik, kik végig szaladják a kocsikat hangosan kinálgatva lapjaikat. Érdekes e gyerekek életmódja. Alig 10—12 éves gyerkőczök, kiknek legnagyobb része már nincs a szülői oltalom alatt, hanem önállóan, lapárúsítással keresi kenyerét. Vannak egyes vendégfogadók, melyekben 10 centért minden este megfürösztik őket, levest kenyeret kapnak, s azzal lefektetik őket. S ez napról-napra ismétlődik.

A czizmatisztitó négerek szintén sajátos alakjai az amerikai nagy városoknak. Minden utczasarkon van egy-egy kényelmes szék felállítva, s az abba beleülőnek 5 centért szép fényesre tisztítják a czipőt. Én részemről ezt szivesen elengedném, mert még sem tartozik a kellemes dolgok közé, hogy az embernek sem ruháját, sem czipőjét nem tisztítják sem fogadóban, sem egyebütt, arra külön cselédet kell fogadni. Isten ments, hogy egy cselédet felkérnének ily lealázó munkára!

Chicago.

Folytatva utamat Chicago felé a pensilvániai vasuti állomásról Philadelphián keresztül 26 óra alatt értem ide. Az amerikai vonatok merész gyorsasággal közlekednek. Az utazó kocsik, valamint a pályatest oly kitünően vannak építve, hogy rázás alig érezhető, s ez által a hosszú utazás sem fáraszt annyira; pedig hát New-Yorkból Chicagóig majdnem ezer angol mérföld a távolság.

A Egyesült-Államokban a vasuti hálózat roppant kiterjedésü. A vasut-építő társaságok egyremásra alakulnak, folyton építenek, igyekeznek egymásnak minél nagyobb versenyt csinálni. Igy a kiállítás megnyitása előtt is több vasut épült, s az egyik több mint három hétig ingyen szállította az utasokat Chicagóba, a mit a másik társaság ki nem birván, még a kiállítás előtt megbukott.

Chicago egyike a legnagyobb éjszak-amerikai városoknak. Kiterjedése már a vonatról feltünő. Mielőtt beérkeznénk a fő állomásra, nyolczszor is megállunk a város különböző pontjain levő pályaházakban, mert a vasut a várost majdnem teljesen körülfutja.

Ha Chicago utczáin végig megyünk, szemünkbe tűnnek a magasságukról híressé vált épületek, melyek e városban divatoznak leginkább. Nem találtam érdektelennek egy ily épület 14-ik emeletére felmenni. Ilyen magasságból széttekintve, teljes fogalmat szerezhetünk e város roppant kiterjedéséről. A meddig a szem lát, mindenütt Chicagóhoz tartozó épületek tömkelegei vannak. Sem Philadelphiában, sem New-Yorkban nem látni oly érdekes esti képet, mint itt. Villamárban úszik minden, s a reklámok számtalan módját látni, melyek mindenki figyelmét megragadják. Mert az élelmes amerikai mind erről tud gondoskodni. Egy nyolcz emeletes ház egyik falára vásznat feszítenek ki, melyre a szemközt levő épületről színes képeket vetítenek. A legtöbb reklámot azonban tömérdek villamlámpa felhasználásával csinálják.

Az esti élet itt rendkívül élénk. Nyüzsgés-mozgás mindenfelé. Külön kávéházak nincsenek sem itt, sem máshol. Itt hirlap kedvéért kávéházakba nem járnak, mert hirlapot mindenki szerez magának. Igaz, hogy nem 4—5 kr. itt egy ujság, hanem 1—3 cent, a mi még kevesebb az itteni pénzértékben, mint nálunk, s mégis odáig jutnak a lapkiadók, hogy palotát építenek és saját papirmalmuk van.

Most azonban vegyük utunkat a chicagóiak által úgy nevezett «*Fehér város*»-*ba*, a Jackson-parkban levő világkiállítási épületek közé. Nem akarom részletezni töviről-hegyről a kiállítás fekvését, sem épületeinek szépségét; most csak a kiállítás tartalmáról, rendezéséről akarok szólani s azon hatásokról, melyeket reám, mint szemlélőre gyakorolt. De a kiállítás épületeinek remek fekvését, festői szép hatását említés nélkül hagyni lehetetlen, s ha bármiként igyekezném is azt csak megközelítőleg is elképzelhetővé tenni, az én szerény tollam arra képtelen. S ha elgondoljuk, hogy e gyönyörű csarnokok mind csak fa és gipsz alkotmányok, még jobban bámuljuk az emberi ügyesség e kiválóan lelemények alkotását.

A kiállítás épületei közt mesterségesen, bevezetett csatornákon kis motorok, gondolák fel és alá uszkálva festői képet nyujtanak. Az esti villamfényben ragyogó épületek a vízben visszatükrözve valósággal elkápráztatják a szemet. Annál különösebb, ha a kiállítás tartalmát s annak elrendezését figyelembe veszszük, mert hihetetlen az a rendszertelenség, melylyel minden lépten és nyomon találkozunk, mely majdnem lehetetlenné teszi, hogy lelkiösmeretes összehasonlítást tehessünk a kiállítási osztályok közt. Az Egyesült-Államok negyvenkét állama, mind külön-külön pavillont épített, önállóan képviselteti magát, s igy számtalan ismétléssel találkozunk. A gazdasági kiállítás mellett itt hangszer-, amott butor-, sőt még képkiállítást is láthatunk. Hogy az egyes csoportokról is szóljak, első sorban az Egyesült-Államok gépkiállítását kell felemlítenem és a gazdasági kiállítást, különösen a Kaliforniáét. Hanem az iparcsarnok fénypontja a Németország kiállítása, melyhez Francziaország és Ausztria sorakozik, s emeli az iparcsarnok látványosságát. Az Egyesült-Államok kiállításának hatását az izléstelen elrendezés rendkivül csökkenti. Különben, a mi a belső berendezést illeti, az amerikai kiállításoknál izléstelenség gyakran fordul elő.

Magyar kiállítókkal, fájdalom, nem igen találkozunk, az egy Zsolnay gyárát és a magyar származású, de bécsi kiállító Yáray Sándor dekorátor kiállítását kivéve. Méltán sajnálkozhatunk akkor is, ha a képzőművészetek csarnokát tekintjük végig. Mondható, hogy a világ minden nemzete képviselve van, csak a magyar művészet hiányzik, pedig bátran elmondhatjuk, hogy jól megállotta volna a versenyt; magyar művészetünk nemzeti jellegével, melyet a közelmultban sok tekintetben kifejezésre juttatott, méltó elismerésre számíthatott volna.

A kiállítás látogatottsága csak az utóbbi időben mondható kedvezőnek, minek oka egyrészt az Egyesült-Államok nagy kiterjedése, melynek távolabbi részeitől Chicago igen messze van; másrészt a vasúti menetdíjak, aránytalan magassága, melyet csak is augusztus 1-től mérsékeltek.

A látogatókat naponta 200,000-re számították, pedig — kivéve az utóbbi pár hetet — átlag nem volt több, mint 80,000; ebből azonban még le kell számítani 18—20,000 ingyenes látogatót.

Az amerikaiak nagy hibát követtek el már a kiállítás építésében, mely nagyságban, terjedelemben a szélsőségig túlment a kellő határokon; nem egy kiállítási épületet találunk üresen, melybe nem volt mit bele helyezni. Azután az az elbizakodottság, mely az amerikaiakat jellemzi. Ők csak magokra számítottak, mint látogatókra és semmi idegen népségre, kivévén a gyárosokra és kereskedőkre, kik a kiállítás által érdekelve voltak. Igy nem csoda, ha, — mint hiteles forrásból tudom, — 22.000,000 forint vesztesége lesz a kiállításnak.

A hangulat Chicagóban már is nyomott. Naponta ezrével látjuk a dologtalan munkások csoportosulását, kiknek legnagyobb része már hónapok óta kenyér és munka nélkül tengődik, mert a munkaadók jövedelme tetemesen csökkent, s az üzletek pangása bekövetkezett.

A kiváncsiság a külvárosrészekbe is elvezetett, hol a szegény bevándorlók és napszámosok tanyáznak. Itt látni aztán igazában a nyomor, az elhagyatottság képét. Apró faépületekben élnek nagyszámú kivándorolt honfitársaink, kik jó reménység fejében hagyták oda hazájukat. Mikor beszédbe elegyedtem velök, nem egy panaszolta boldogtalanságát s a keserű csalódást, mely itt az új világban érte. Csak annyit óhajtanak már, hogy hazájokat még egyszer viszont-

A IV-ik magyar kötet 1-ső (az egész münek 190-ik) füzetében két becses közlemény van, Az elsőt. A «*Dunántúl*» czimmel *Eötvös* Károly irta áttekintő bevezetésül az egész kötethez. Az élénk tollú és tárgyát alaposan ismerő iró épen olyan tanulságos, mint vonzó képben mutatja be e nagy fontosságú, mind multjában, mind jelenében nagy szerepet vivő országrészt, melynek közvetkező részletes leirásában is kivánó részt fog venni. A másik közlemény, *Gomba Béla* irja. alapos szakismerettel tárgyalván a Dunának Magyarországon áthaladó egész szakaszát úgy vizrajzi, mint szabályozási és hajózási tekintetben. E hatalmas folyam leirása épen a Dunántúli ismertetése mellett van legjobb helyen azért is, mivel

Túry Gyula rajza.

AZ IPARCSARNOK ÉS AZ ELEKTROTEKHNIKAI ÉPÜLET A CHICAGÓI VILÁGKIÁLLITÁSON.

UTAZÁS A CHICAGÓI VILÁGKIÁLLITÁSRA.

Irta *Túry Gyula.*

Hamburgtól New-Yorkig.

Régi vágyam végre teljesült, hogy a sokat emlegetett «Uj világ» érdekes mivoltáról személyes tapasztalatokat szerezhettem; azonban, mielőtt az Egyesült-Államokban tett megfigyeléseimet elmondanám, New-Yorkig való utazásomat is elbeszélem. Hiszen ilyen magamfajta alföldi embernek már ez is egész életén át felejthetetlenül emlékezetes marad.

Budapestről Hamburgnak vettem utamat, hogy az utóbbi időben sokat dicsért «Hamburg Amerikanisches Paquet - Fahrt Társaság» egyik hajójával keljek útra. Ez a hajó óriási alkotmány, 500 láb hosszú és 54 láb széles, 9000 tonnás, 16,000 lóerejű gépezettel. A személyzet, beleértve a tiszteket is, 320 emberből áll. Csak a gép kezelésénél 154 ember van alkalmazva. Az utasok ellátására, az ide-oda menetre szánt élelmi szerek értéke 240,000 márka.

Hamburg a legszebb és legnagyobb német kikötő, mely a legnagyobb várakozást is felülmúlja. Már a vasuton jöve, messziről meglátszik a magasra kinyúló árboczok nagy serege, mely érdekes képet nyujt a szemlélőnek. A kikötő környéke és épületei rendkivül érdekesek. A kikötő mellékén csupa régi, ó-német stylben épült házak egész sora áll, de ezek csak viskóknak mondhatók. Apró kis zugokban szatócsboltok, kávé- és pálinkamérések egész sora, hol a matróz-legénység tartja rendesen tanyáját és rendezi dáridóit. Ha este ezek közt elsétálunk, mindenünnen a tivornyázók éktelen kurjongatása hallatszik, rosz harmonika hangjaival vegyülve.

Hamburgot több csatorna szeli át; s ezek végén vannak a már említett régi, rozoga épületek.

Annál szebb azonban a város, ha nehány utczával beljebb megyünk. Különösen a «Jungferstiege» tája valóban meglepő. Pompás új izlésben épült paloták egész sora áll itt, gyönyörű templomok s a befejezéshez közel levő új városháza, melyek Hamburg kiváló nevezetességei közé tartoznak. Lemenve a kikötőhöz, látni a sok apró gőzös és petroleum-motor gyors közlekedését, mely kis hajókban többnyire kereskedők sietnek a kikötőben levő raktáraikhoz. Az említett társaság gyorsgőzösei minden héten csütörtökön indulnak s külön vonat szállítja az utasokat *Cuxhafenbe,* a gyorsgőzösök kikötőjébe. Miután ott a megérkezésnél az uti-jegyeket és útleveleket átvizsgálják, bebocsájtják az utasokat a rájok várakozó kis gőzösre, mely a nyilt tengeren álló hajó-óriáshoz szállítja őket.

A hajó személyzete katonai rendben egymás mellé sorakozva várja a beszálló utasokat, mig a hajó zenekara indulót játszik. Nagy csoportosulás van ilyenkor a kikötőben. Sokan hozzájok tartozóikat kisérik ki, még többen csak kiváncsiságból gyülekeznek oda, s kendőlobogtatással ezek is Istenhozzádot integetnek a távozó utasoknak. A beszállás nagy gyorsasággal történik s a matrózok mint a karika-csapás végzik munkájokat.

Augusztus 3-án déli tizenkét órakor indult «Normannia» nevű gyorsgőzösünk. Mind jobban-jobban eltünedeztek a partok, mig végre egészen elvesztek szemünk elől, égen és vizen kivül nem láttunk egyebet, csak néha-néha feltünő vitorlásokat és halászbárkákat.

A hajón a társas élet igen élénk és mulatságos, különösen mikor már az útitársak jó része tül esett a tengeri betegségen. A nők a legelsők, kik e kellemetlen bajt megkapják, a mit nagyban elősegit a képzelődés is. A nagy hullámzásnál az Oczeánon kevesebb betegünk volt, mint a tengeröbölben, hol a hullámzás csak olyan gyönge, akár a Dunán hajóznánk. Az első étkezés után mely a beszállást nyomban követi, történnek a kölcsönös bemutatkozások. Egymás nevét hamar megtudja az ember, mert a beszállás előtt mindenki megkapja az utasoknak kinyomtatott névsorát.

Ezúttal igen kellemes és kedélyes társaság gyült össze; sokan voltak köztük a különféle államok kiküldöttei, és magán útazók, kik egyedül a chicagói világkiállítás megtekintésére szándékoztak Amerikába.

Augusztus 4-én déli 12 órakor érkeztünk *Southamptonba.* Itt megáll a hajó, mert postát cserél s az Angliából újabban érkező utasokat veszi fel. Itt egyúttal vezető is száll fel a hajóra, mert az innét való kiindulás rendkivül figyelmet követel, a mennyiben a nagy hajó útja igen szövevényes, egész a *Needls* sziklacsoportig. Needls-en túl nehány óra járásnyira kiérünk az Oczeánra. Lassan-lassan mind jobban érezzük az erősebb hullámzást a nyilt tengeren.

Egyik reggel verőfényes szép időnk volt, de erős hullámzással, mely hajónkat dióhéjként dobálta, ez azonban remekül hasította maga előtt a vizet s diadalmasan küzdött a hatalmas elemmel. Mulatságos ily verőfényes időben a delfinek pajzán játékát nézni. Feljönnek a tenger felszinére, s mintha csak versenyúszást rendeznének, hatan-nyolczan egymás mellett, egyközű rendben bukdácsolnak fel s alá.

Minden délelőtt zene van a fedélzeten, nemkülönben a délutáni 5 órai ebédnél is, mert a hajón az étrend angol szokás szerint van berendezve. A hajó nagy gyorsasággal halad. A kapitányi jelentés szerint, mely mindennap ki van függesztve; augusztus 4—5, vagyis 24 óra alatt 434 tengeri mérföldet tettünk meg. E napon vihar is keletkezett, mely oly erővel dobálta hajónkat, hogy teljesen lehetetlenné tette a fedélzeten való tartózkodást. A hullám föl-fölcsapott egészen a «Commandó»-ig s a hajó előrészét elöntötte.

Augusztus 8-án érkeztünk az Új-Fundlandhoz tartozó halászterületre, hol rendesen vitorlás bárkák horgonyoznak. Itt a tenger csak 15 öl mély s könnyen lehetővé teszi a horgonyozást.

Augusztus 10-én úgy este 8 óra lehetett, mikor a tengeren czirkáló vezető yachtja a láthatáron feltünt. Ugyanis jó távol az amerikai par-

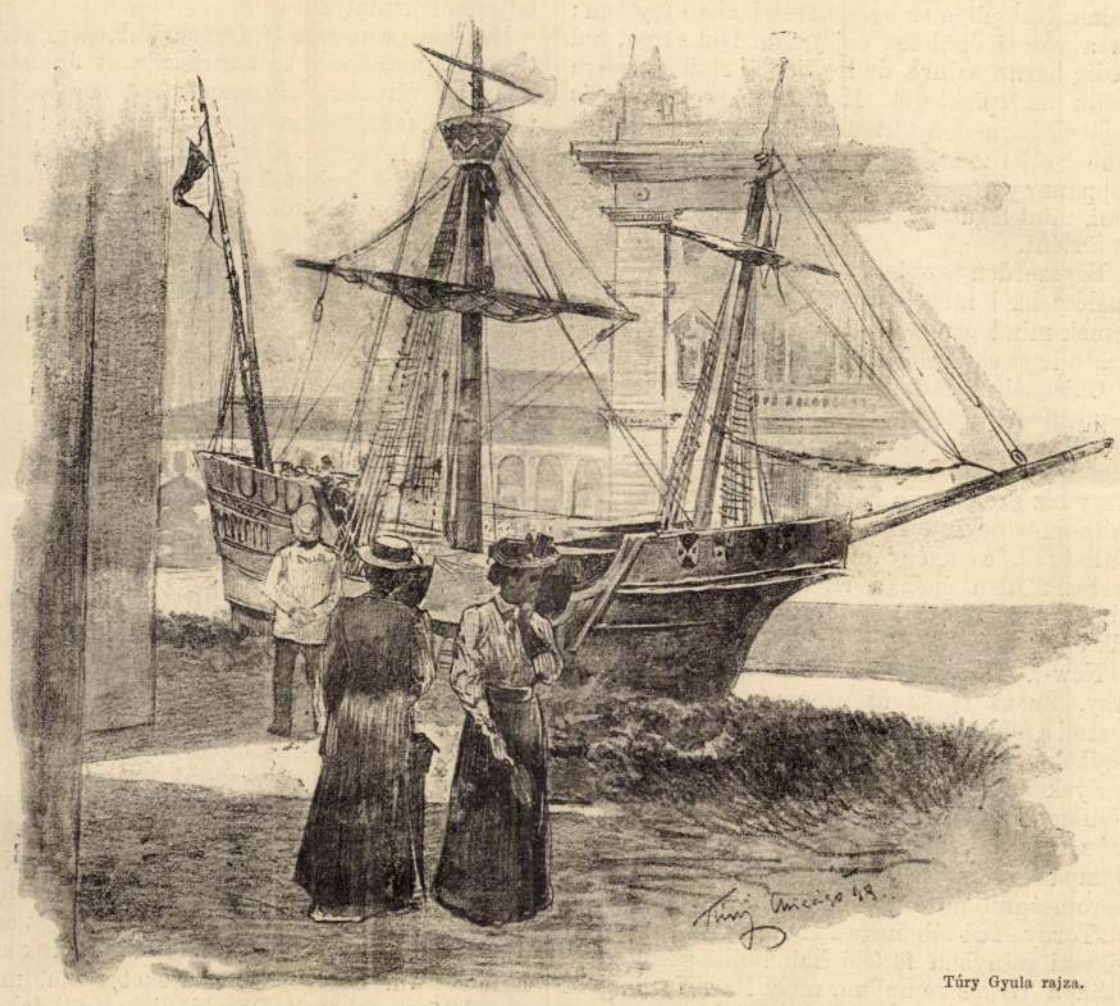

Túry Gyula rajza.

KOLUMBUS HAJÓJA A CHICAGÓI VILÁGKIÁLLITÁSON.

egymásba szövődésének gyorsasága egyenlő a robogó vonat gyorsaságával. Az én elmém is egészen sajátszerű állapotban van; vágyom megfigyelni, ohajtok látni és ismereteimet gyarapítani és mindezt óránkint ötven kilométernyi sebességgel. A mi vonatunk átlagos gyorsasága is ennyi, mig Turkesztánon áthaladunk; de harmincz kilométernyi átlagra fog csökkenni, mihelyt khinai területre jutunk.

Ezt a menetrendből tudtam meg, a melyet a pályaházban vásároltam. A füzethez egy hosszú, háromszor-négyszer is ki- és befelé hajtandó térkép van mellékelve, a mely a vasutat egész kiterjedésében ábrázolja a Kaspi-tenger és Khina keleti határszélei közt. E térképről tanulmányozom a Transasiatikot, mihelyt Uzun-Adát elhagytuk, ép úgy, mint a transzgeorgiait tanulmányoztam, mikor Tifliszt elhagytuk.

A sínköz szélessége egy méter és hatvan centiméter; ez a szabályszerű szélesség az orosz vasutaknál, vagyis kilencz centiméterrel nagyobb más európai vasutakénál. Erre vonatkozólag azt állítják, hogy a németek nagy mennyiségben gyártottak hasonló nagyságú vasúti tengelyeket, azon eshetőségre való tekintettel, vasútvonal tápláló dajkái, mert a gőzgépeknek nem száraz dajkák kellenek.

Annyi bizonyos, hogy soha sem láttam ily kopár, sivár és mindennemű növényzetre nézve ily mostoha talajt, melynek kiterjedése Uzun-Adától fogva, úgy látszik, meghaladja a kétszázhatvan kilométert. Mikor Annenkov tábornok megkezdte az építkezéseket Mikhailovnál, kénytelen volt lepárolt tengervizet használni, mint a hajókon szokás, a melyek erre való vízszűrő készülékekkel vannak ellátva.

De ha egyfelől a víz szükséges a gőz fejlesztésére, másfelől a kőszén is szükséges a víz felforralására. A «*XX. Század*» olvasói tehát azt fogják kérdezni, hogyan lehet fűteni a kazánokat oly országban, a hol nincs egy darab szén, sem egy darab tűzi fa? Vannak-e készletek ezen anyagokból a transkaspii vasút nagyobb állomásain? . . . Nincsenek. Hanem az oroszok gyakorlatilag megvalósítottak egy eszmét, a melyet Saint-Claire Déville, a nagy franczia vegyész, már akkoriban megpendített, mikor Franciaországban a petroleumot használni kezdték.

A gőzgépek tüzét egy pároló készülék segélyével azon anyaggal élesztik és táplálják, a mely a nafta pároltatása után fenmarad, naftát pedig Baku és Derbent kiapadhatatlan mennyiségben szolgáltat. A vasútvonal bizonyos állomásain roppant medenczék vannak, tele ezen ásványi tűzelőanyaggal, a melyet a szerkocsinak e czélra szolgáló rekeszeibe töltenek és a gépen alkalmazott különös szerkezetű rostélyokon égetnek. Ugyanezt a naftát használják a gőzhajók is a Volgán és a Kaspi-tenger egyéb mellékfolyóin.

Az olvasó el fogja hinni, ha mondom, hogy a táj nem nagyon változatos. A talaj, mely a homokos részeken csaknem sík, az ártereken, a hol posványok terülnek el, teljesen vízszintes; ennélfogva a lehető legalkalmasabb volt vasútépítési czélokra. Nincsenek átvágások, töltések, hidalások, szóval «műszaki építkezések», hogy a mérnökök egy nem kevésbbé kedvelt, mint «drága» kifejezésével éljek. Csupán itt-ott van egy-egy fahid, a melynek hossza nem több kétháromszáz lábnál. Ily körülmények közt a transzkaspii vasút kiépítése kilométerenkint nem került többe hetvenötezer franknál.

(Folytatása következik.)

Túry Gyula eredeti rajza.

UTAZÁS A CHICAGÓI KIÁLLITÁSRA.

Részlet a hamburgi kikötőből.

ha eszükbe találna jutni, hogy betörjenek Oroszországba. Úgy hiszem, az oroszok is követték ezt a példát, azon nem kevésbbé lehetséges eset szem előtt tartásával, hogy ők törhetnek be Németországba.

Mind a két oldalon meglehetősen magas homokpartok domborulnak és ezek közt nyúlik el a vasút, miután Uzun-Adát elhagyta. Ama tengerágon, a mely a «hosszú szigetet» a szárazföldtől elválasztja, a sinek ezerkétszáz méter hosszúságú töltésen nyugosznak, a melyeket hatalmas sziklafalak védenek a kemény hullámcsapások ellen.

Már több állomáson áthaladtunk a nélkül, hogy megállapodtunk volna. Többek közt elhagytuk Mikhailovot is, a mely négy kilométernyire fekszik Uzun-Adától. Most már az állomások tizenöt-harmincz kilométernyi távolságban következnek egymásután. Az állomás-épületek teteje többnyire olasz modorú, vagyis lapos és párkánynyal van ellátva, a mi sajátszerű hatást tesz Turkesztánban, Perzsia szomszédságában. A sivatag Uzun-Adáig tart és a vasúti állomások megannyi apró oázok, melyeket emberi kéz alkotott. Az emberi kéz ültette e szürkészöld jegenyéket, melyeknek némi árnyékot köszönhet; ő vezette ide nagy költséggel a vizet, melynek üdítő kiömlései egy csinos medenczébe hullanak. E vízvezetékek nélkül nem volna itt egyetlen fa, egyetlen gyöpös tér sem. E vízművek a

EGYVELEG.

* **Zafir-követ** találtak egy Grönlandban leesett meteorkőben. Gyémánt-darabokat már régebben találtak meteorkövekben.

* **Udvari csizmahuzója** van a sziámi királynak, sőt ez egyike a legelőkelőbb udvari méltóságoknak. A sziámi udvari szertartás szerint ugyanis minden halandónak, még a minisztereknek is, mezitláb kell megjelenni az uralkodó előtt. A fogadó-terem előtt van egy kis szoba, hol az illetők levetik czipőiket és harisnyáikat s erre az udvari csizmahuzó megvizsgálja, hogy az illetők lábai egészen tiszták-e s csak akkor bocsátja őket a király elé. Ez a méltóságos úr fejével felelős azért, hogy senki se menjen tisztátlan lábbal a király szobájába.

* **Japánban** már felül haladja a százezret a keresztények száma, köztök 35,534 protestáns, 44,812 katholikus s 20,325 keleti görög. A protestánsok legjobban szaporodnak.

* **A tenger mélye teljesen sötét.** Már nehány száz méter mélységben nincs a halaknak szemük, mivel azt nem használhatnák. Még nagyobb mélységben a tenger egészen pusztának látszik.

* **Furfangos rab.** Franciaországban nagy leleményességgel találta ki egy rab, hogyan érintkezzék a külvilággal. Leveleket írt, melyek látszólag egészen ártatlan természetűek voltak, de telve helyesírási hibákkal. Épen ezek a rosszul írt betűk tartalmazták bizonyos előre megállapított sorrendben azokat a közléseket, melyeket czinkostársaival tudatni akart.

* **Drága bor.** A brémai városház pinczéjében két hordó bor van a XVII-ik századból, az egyik 1624-ből, a másik 1668-ból. Az előbbeni bor, ha beszerzési árához csak a kamatot számítják, ma 5752 millió tallér értékü, egy üveg 22 millió tallér s egy pohárka $2^1/_2$ millió s minden csepp 2750 tallér értékü.

* **A legnagyobb fa** a földgömbön jelenleg Ausztráliában Otway kerületben van. Ez egy gummifa (Eucalyptus regnans), jelenleg 142 méter magas. A gummifa általában igen gyorsan nő, Floridában egy példány 4 év alatt $12^1/_2$ méter magas lett $30^1/_2$ méter kerülettel. Guatemalában 12 év alatt 41 méter magas lett egy fa s 280 centiméter vastag. Ez a fa tehát minden hónapban 284 milliméterrel lett nagyobb.

* **A tenger sótartalma.** Újabb számítások szerint a világtengerek 9.260,000 négyszögmérföld területen feküdvén, átlag 3.400,000 köbmérföld víz van bennök. Egy köbméter tenger vízben átlag mintegy 25 kilogramm só van s igy az összes tengervízben legalább 85,000 köbmérföld nagyságu kősó van olvadt állapotban. Ha ez az óriási mennyiségü kősó szilárd alakban együtt volna, a szárazföldet felülmulná összes hegyeivel. Látható tehát, hogy földgömbünkön a leginkább elterjedt anyag a só, mely tehát soha sem fogyhat el.

* **Szamár, mint életmentő.** Angliában egy Netherbury nevü faluban éjjel tűz ütött ki s két ház leégett. A benlakók aludtak s bizonyosan ott égtek volna, ha egy szamár a tűz miatt éktelen lármát nem csinál.

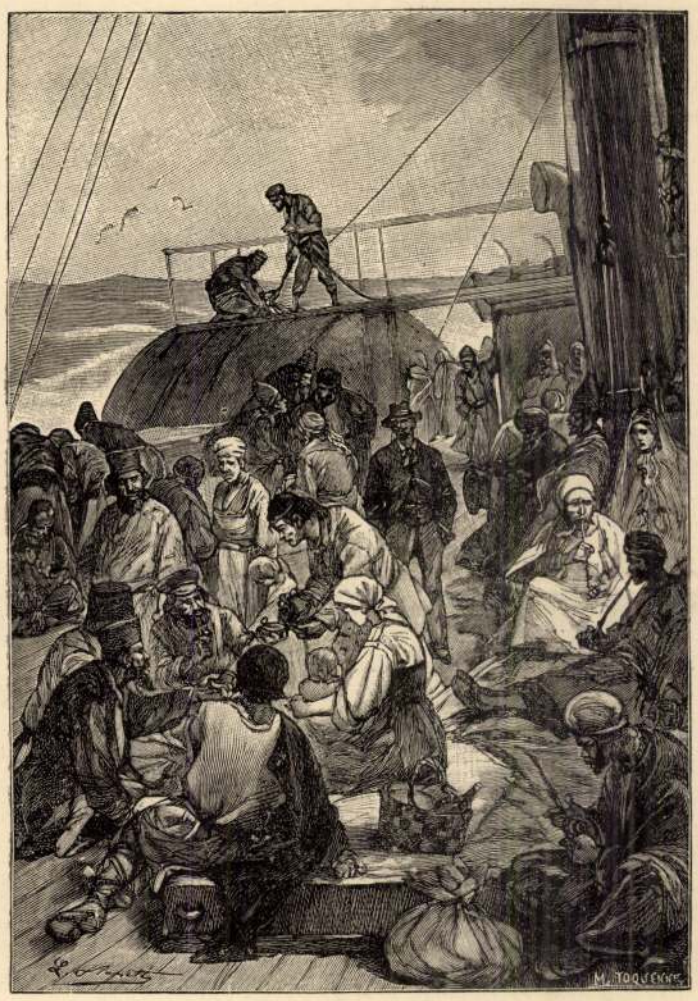

A gőzös elején számos utas tanyázik.
(A 4-ik közleményhez.)

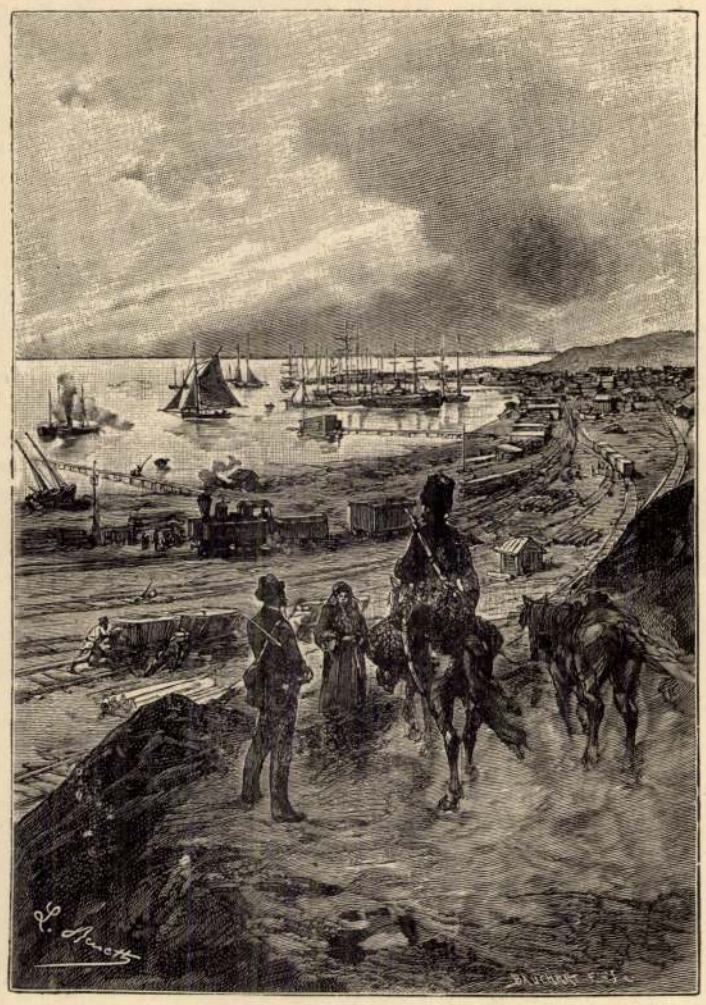

Egy óra teljesen elég Uzun-Ada megtekintésére.

«BOMBARNAC KLAUDIUS.»

a muszka leleményesség létesített? Meg fogom tudni; — addig is iktassuk öt jegyzőkönyvünkbe a 8-dik szám alatt.

Szóval kevés nevezetesebb egyéniség lesz az utasok közt, vagy tehát épen egy sem. Kár! Ha legalább egyik oldalon az orosz czár, a másikon a khinai császár szállt volna fel a vonatra, hivatalosan találkozandók a határszélen, mennyi ünnepélynek, mily pompának lehettem volna szemtanúja és mennyi anyagom volna tárczaczikkekre, táviratokra, levelekre!

Ekkor eszembe jut a rejtélyes láda. Nincs-e joga a ládának e jelzőre? Minden bizonynyal van. Jelenleg első sorban a fő dolog megtudnom, hol van és kipuhatolnom, hogyan férhetnék hozzá.

Az első osztályú kocsik elé csatolt podgyászkocsiban már el vannak helyezve Ephrinell Fulk ládái. E kocsi nem oldalt, hanem elül és hátul nyílik, mint a személykocsik. Hasonlóképen el van látva két tornáczczal és közlekedő átjárókkal. A vonatvezető egy belső folyosón át végig mehet rajta szükség esetén a gőzgépig. Popov fülkéje az első kocsiban van a baloldali szögletben. Éjjel könnyen átmehetek a podgyászkocsiba, mert a ládák közt szabadon hagyott folyosóhoz vezető ajtó nincs bezárva. E kocsi különben azon málhák számára tartatott fenn, a melyeket Khinába szállítanak. A turkesztáni vonalrészen hátra maradó málhákat a hátulsó podgyászkocsiba rakják.

Mikor megérkeztem, a rejtélyes láda még a rakparton állt. Alaposabb szemügyre vétel után észrevettem, hogy minden oldalán vannak szelelő lyukak és hogy a láda egyik fala két deszkából áll, a melyek közül az egyiket a másik mögé lehet tolni belülről. Ez azt sejteti velem, hogy a fogoly lehetővé akarta tenni a börtöne elhagyását — legalább éjjel.

E perczben a hordárok felemelik a ládát és nagy megnyugvással tapasztalom, hogy lelkiismeretesen követik az oldalfalaira felírt utasításokat. Nagy vigyázattal helyezik el mindjárt a podgyászkocsi ajtaja mellett balról; a «*fenn*» csakugyan fenn van és a «*lenn*» alól, az az oldal pedig, a melyen a félretolható deszka van, szabadon áll, mint egy szekrény ajtaja. És valóban, ez a láda csakugyan szekrény . . . és pedig olyan szekrény, a melyet ki szándékozom nyitni.

Még csak azt kell tudnom, vajjon a podgyászokra felügyelő őr ebben a kocsiban tartózkodik-e. Nem; örömmel tapasztalom, hogy fülkéje a hátulsó podgyászkocsiban van.

— «No, most már ez a törékeny holmi is a helyén van», mondja az egyik hordár, a mint meggyőződött, hogy a láda kellőleg el van helyezve.

— «Meg sem mozdulhat, — úgy mond a másik hordár. — Az üvegneműek sértetlenül érkeznek meg Pekingbe, ha csak a vonat ki nem siklik . . .»

— «Vagy valamely más vonattal össze nem ütközik, — jegyzé meg az előbbi hordár. — Mert bizony ilyesmi is megtörtént már!»

Igazuk van a derék embereknek . . . Megtörtént már és meg fog történni még ezentúl is.

Az amerikai is odaszegődik hozzám; egy utolsó pillantást vet metsző-, szem- és zápfogaira és miután az elmaradhatlan «*Wait a bit*»-et előrebocsátotta, így szólt hozzám.

— «Ön talán nem is tudja, Bombarnac úr, hogy az utasok a *Czárhoz* czimzett vendéglőben fognak ebédelni a vonat elindulása előtt. Az ebéd ideje itt van. Nem tart ön velünk?»

— «Én is megyek.»

És ezzel elindulunk a vendéglő felé.

Összes számaim ott vannak. Az 1-ső szám, — Ephrinell Fulk, — természetesen a 2-ik szám — Bluett Horáczia kisasszony — mellett foglal helyet. A franczia házaspár — 4-ik és 5-ik szám — szintén egymás mellett ül. A 3-ik szám — Noltitz őrnagy — szemközt helyezkedik el a 9-ik és 10-ik számmal, vagyis a két khinaival, a kiket jegyzőkönyvembe e számok alatt iktatok be. A 6-ik számú vastag német már beledugta orrmányát a leveses tányérba. Észreveszem azt is, hogy a 7-ik számú Popov vonatvezető részére az asztal alsó végén van egy hely fentartva. A többi európai és ázsiai utazók ide-oda ülnek, de valamennyien azt a szándékot árulják el, hogy evés dolgában helyt fognak állni magukért.

Ah! csaknem elfeledtem a 8-ik számomat, a büszke gentlemant, a kinek a nevét még nem tudom és a ki erősen eltökélve látszik lenni, hogy az orosz konyhát rosszabbnak fogja találni az angolnál.

Azt is észreveszem, hogy Caterna úr gyöngéd figyelemmel gondoskodik a feleségéről és erősen biztatja, hogy pótolja ki, a mit az *Astarán* a tengeri betegség miatt el kellett mulasztania. Folyvást töltöget a poharába, a legjobb falatokat rakja a tányérjára, stb. Hallom, a mint így szól hozzá:

— «Milyen szerencse, hogy a német nincs itt mellettünk; különben nekünk semmi sem maradna».

Csakugyan ő ül előbb, vagyis a tálakat előbb viszik oda neki, mint Weisschnitzerdörfer bárónak, a ki minden röstelkedés nélkül üríti ki azokat.

Ezek hallatára elmosolyodom és Caterna úr, a ki a mosolyomat észreveszi, egyet kacsint a szemével és könnyed vállmozdulattal jelzi, hogy megjegyzése a bárót illette.

Lehetetlen a felől kétkednem, hogy ezek a franczia nem valami előkelő származásúak és nem tartoznak a «high life select»-jei * közé, de arról jót állok, hogy derék emberek és mikor földiekről van szó, nem igen szabad válogatósaknak lennünk — Turkesztánban.

Az ebéd tiz perczczel az indulási óra előtt végződött. A harang megkondul és mindenki a vonathoz siet, melynek gőzgépe már teljes erővel zihál.

Gondolatban még egy utolsó fohászt bocsátok fel a reporterek istenéhez és arra kérem, hogy ne kiméljen meg az uti kalandoktól. Aztán, miután meggyőződtem, hogy összes számaim első osztályú kocsikban utaznak, s így szemmel tarthatom őket, magam is elfoglalom a helyemet.

Weisschnitzerdörfer báró — milyen vég nélküli név! — ezúttal nem késett el. Ellenkezőleg, a vonat elindulása késett öt perczet a menetrendben megjelölt órán túl.

Ekkor a német elkezdett panaszkodni, dörmögni, lármázni és azzal fenyegetődzött, hogy kártérítési keresettel fogja megtámadni a vasúti társulatot . . . Tizezer rubelt, egy kopekkel sem kevesebbet fog követelni kárpótlásul, ha elmulasztatják vele . . . Mit mulaszszon el? hiszen Pekingig utazik! . . .

Végre az utolsó fütty is elhangzik, a kocsik megmozdulnak és egy hatalmas «hurrah!» üdvözli a Grand Asiatik vonatának elindulását.

VI.

Más gondolatai támadnak az embernek, ha lovagol, mint ha gyalogol. E különbség még nagyobb, mikor vasúton utazik. Az eszmelánczolatnak, a gondolatok jellemének, a tények

* Az előkelő világ válogatott szine-java.

tekintette a Petőfi szobrot, melynek költségei nagyobb részét ő gyüjtötte össze hangversenyeivel. A szobrot most látta először. Előre tudva lévén, hogy Reményi koszorut tesz a szoborra, nagy közönség gyült össze s a közel eső házakat is fellobogózták. Reményit, a mint megjelent, megéljenezték, a budai dalárda pedig a «Szózatot» énekelte, Komócsy József pedig, mint a Petőfi társaság alelnöke üdvözölte Reményiben a szobor létesítőjét. Reményi rövid szavak kiséretében helyezte a szoborra a díszes babérkoszorut. A jeles művészt a főváros minden körében a legnagyobb szivességgel fogadják.

Művásárlás. *Samassa* József egri érsek, a műcsarnokban tett látogatása alkalmával, megvásárolta *Tury* Gyula törekvő fiatal művésznek «A hazatérő noviczius» czimű festményét, mely a téli kiállításról ismeretes, s lapunk is közölte.

Böjti tánczmulatságok. A rövid farsang alatt nem találtak elég helyet és időt mindazoknak a mulatságoknak, melyeket a főváros már megszokott, és nélkülözni nem akar. Igy a *medikus tánczestélyt* is, mely az orvos-bál örökébe lépett, e hó 18-ikán tartották meg a VI—VII. kerületi kör helyiségeiben, s olyan népes, vidám mulatság volt, mely a farsang pezsgő kedvét egészen visszahozta. Hatvan pár tánczolt. Megjelentek az egyetemi tanárok és hirneves orvosok közül is számosan. — A másik sikerült böjti mulatság a gyógyszerész-bál volt, mely február 14-én a vigadó nagy termében zajlott le. A gyógyszerész-bálok rendszerint a legjobb hirnévnek örvendő farsangi mulatságok közé tartoztak, s ezen a hirnéven a legkisebb csorba sem esett, hogy a bált az idén a böjtre halasztották. A vigadó nagy terme egészen megtelt orvos és gyógyszerész notabilitásokkal, szép hölgyekkel és honvédtisztekkel, mert a bálnak egyik speczialitása, hogy a honvéd tisztikar testületileg jelenik meg rajta a bálanya: *Cserhalmay* Ferenczné urhölgy, jeles vezérhadbiztosunk felesége iránti tiszteletből. A tánczban mintegy száz pár vett részt s a nagy magyar gyógyszerkönyvet egész éven át sem forgatták annyit, mint ezen az éjen e miniatur gyógyszerkönyvet, melybe a tánczrend volt beirva.

Gróf Andrássy Gyulának lapunk mult számában az «Akadémiai Értesítő» után közölt életrajzában hibás az az adat, hogy Oláhpatakon, Gömör megyében 1823 márcz. 8-án született. Gróf Andrássy Gyula 1823 *márczius 3-ikán Kassán* született, a mint ezt 1878-ban ép a «Vasárnapi Ujság» kiderítette. Maga a gróf sem bírt akkor biztos tudomással születése helyéről és e felől megkérdeztetvén, azt felelte, hogy úgy hiszi, *tán* Kassán született. Szerkesztőségünk egy Kassán lakó munkatársunk, Vidonyi József ur segélyével szerezte meg akkor az anyakönyvi kivonatot. Előbbi életrajzaiban mindig Oláhpatak volt említve születési helyéül és e hibás adatot a mult héten mi is elmulasztottuk kijavítani.

Világkiállitás Madridban. A spanyol kormány Amerika felfedezésének 400-ik évfordulója alkalmából, 1892-re világkiállítást tervez, mely a mondott év szept. 12-én nyilnék meg. E kiállításra csak oly tárgyak küldhetők, melyek Amerikára vonatkoznak bármi tekintetben s lehető élénk képét nyujtják Amerika ősi műveltségének, népfajainak s az újvilág fokozatos fejlődésének.

Ó-egyiptomi föltedezés. E y kairói jelentés szerint a libiai hegység mészkőszikláiban, Thébától nyugatra, Derelbari közelében, ugyanazon a helyen, a hol Brugsch Henrik 1881-ben a királymumiákat találta, Grebaut, az egyiptomi régészeti osztály igazgatója, Ammon monarcha főpapjainak tömeges sirjára bukkant. A sir 15 méternyire a föld szine alatt van és két kamarából áll. A felső még nincs kinyitva, az alsó kamarából eddig 240 sarkofágot födöztek föl, melyek közül a legrégibbek Kr. e. 2500. évből a tizenegyedik dinasztiából származnak. A sirban továbbá száz papyrustekercset, a thébai isteni hármasság: Osiris, Isis és Lepthis nehány nagy szobrát, továbbá, nagy mennyiségü szobrocskát és fogadalmi táblácskát találtak. Az egész sértetlen állapotban van.

Ó-görög szinház romjai. Athenből irják, hogy a Waldstein vezetése alatt eszközölt eretriai ásatások alkalmával egy ó-kori szinház maradványára bukkantak. Reménylik, hogy a kutatás folyamán fontos leleteket fognak találni.

—X— **A magvizsgáló állomások** életbe léptetése óta sokkal szigorubbá váltak a követelmények, melyek a magotvásárló közönség részéről érvenyesíttetnek. A magidény küszöbén készséggel megragadjuk az alkalmat Wolfner és Weisz kitünő hírű bécsi czéget, melynek árjegyzéke mai számunkhoz mellékelve van, mint olyant ajánlani, mely az árak jutányossága mellett a magvak valódisága, tisztasága és csírképességére nézve is a legbiztosabb garancziákat nyujt.

HALÁLOZÁSOK.

Mihalovics József, zágrábi bibornok-érsek nyugodtan, halálküzdelem nélkül hunyt el, de febr. 2-ika óta már folytonosan a halállal vivódott. Haláláról a királyt, a bánt, a magyar miniszterelnököt és a bécsi nunciust azonnal értesitették. A ravatalt az érseki palota kápolnájában készítik, a holttestet e hó 21-ikén helyezik ravatalra, s a temetés napjáig, keddig, a közönség is megtekintheti. A bibornokot a székesegyház kriptájába temetik.

Supka Jeromos, zirczi apát, a cziszterczita rend jeles főnöke, a rend ügyeinek 1879 óta szakavatott vezetője, meghalt e hó 18-ikán Zirczen, 58 éves korában. Mint ifju részt vett a szabadságharczban s főtüzéri rangot vivott ki. Később bujdosott, mignem 1852-ben a cziszterczita rendbe lépett. Fölszenteltetvén, a székesfehérvári és az egri gimnáziumokban tanított, 1866 ban pedig elfoglalta az előszállási plébániát. 1879-ben a rend első helyen kandidálta az apátságra, s a király 27-én nevezte ki zirczi apáttá. Nagy hatáskörü méltóságában a tanítás ügyének élt egészen. Népiskolák épitése, azoknak felszerelése, a gondjaira bizott négy főgimnáziumban a tanítás eszközeinek növelése, mindenek felett pedig képesített tanerők nevelése, ez képezte mindennapi gondjainak tárgyát. Midőn az apáti széket elfoglalta, a cziszterczi rendnek csak 39 képesített tanára volt; Supka Jeromos alatt e szám, daczára a nagyon sok halálesetnek, 64-re emelkedett. Legfontosabb tanügyi intézkedése az volt, melylyel a rend szemináriumát Zirczről Budapestre helyezte át. Tanügyi érdemeiért ő felsége 1890-ben a Ferencz-József rend középkeresztjével tüntette ki. Mint ember az érintkezésben rendkivül nyájas, szives és barátságos volt. Az évnek legnagyobb részét székhelyén, vagy Előszálláson töltötte.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Szögyény Imre, Zemplénmegye alispánja, később sátoralja-ujhelyi törvényszéki elnök, élete 86-ik évében, Sátoralja-Ujhelyen. — Török Sámuel, unitárius egyházi tanácsos, a székelykereszturi egyházkör esperese, Udvarhelymegye törvényhatósági bizottságának virilis tagja, élete 72-dik évében, B.-Szentmihályon. — Flandorffer Ignácz, lovag, udvari borkereskedő. Sopron egyik legtiszteltebb polgára, kinek temetésén gr. Esterházy Pál főispán, az állami, városi és megyei hatóságok, a katonai parancsnok, a különböző intézetek és testületek is megjelentek. — Eötvös László, mező-szentgyörgyi birtokos, Veszprémmegye volt utibiztosa, Eötvös Károly országgyülési képviselő és jeles publiczista testvéröcscse, M.-Szentgyörgyön. — Luger Patrik Gyula, a jászóváró prémontrei kanonok-rend növendéke, Budapesten, hová gyógyulást keresni jött. — Dombrády Gyula, pénzügyi nyug. főbiztos, 69 éves, Kolozsvártt; ugyanott Hunvald Henrik, fiatal banktisztviselő. — Tóth Pál, járásbirósági hivatalnok. 50 éves, Nagy-Becskereken. — Dr. Demjén Farkas, orvos, 56 éves, Maros-Vásárhelyt. — Marschalkó József, ügyvéd, 46 éves, Iglón. — Kövér János, 73 éves, Aradon. — Énekes Gusztáv, az első magyar általános biztosító társaság egri főügynöke, 55 éves, Egerben. — Grosch Kelemen, kataszteri főmérnök, a Miskolczon és környékén a háromszögellési munkálatokat végző mérnöki osztálynak főnöke, Miskolczon. — Dr. Feleki Miksa, Fehérmegye főorvosa, életének 62-ik évében, Lovasberényben. — Ács Lajos, fővárosi agg polgár, élete 77-dik évében. — Patkányi János, nyug. honvédszázados, 1848—49-iki honvédtiszt, Rózsahegyen. — Alsó-szopori Nagy Emek, Gaczkóban (Herczegovina), élete 40-ik évében. — Gallauner Antal, a kereskedelmi és iparkamara alelnöke, tekintélyes kereskedő, Sopronban. — Gróf Laszberg Lajos, gr. Laszberg Rudolf. győrmegyei alispán kis fia, Győrben. — Szilasi Jenő. III. éves orvostanhallgató, reményteljes életének 22. évében, Bécsben. — Dietz Tivadar, m. k. honvéd őrnagy, a budapesti honvédkerületi parancsnok adlátusa, a honvédség egyik derék tisztje, 45 éves, Budapesten.

Özv. dr. Flór Ferenczné, szül. Fröscher Leonora, a szabadságharcz alatt a honvédség főorvosának, később Pest város főfizikusának özvegye, e hó 17-én, 72 éves korában, Budapesten. A megboldogult egyike volt azon lelkes honleányoknak, a kik az ötvenes években sokat fáradoztak az új-épületben elzárt politikai foglyok sorsának enyhítésén. Később a magyar tudományos akadémiának 20,000 frtos, a nemzeti szinház nyugdijintézetének, a kegyesrendiek budapesti főgimnáziumának, a Rókus-kórháznak stb. férjével együtt nagyobb alapítványokat tett s nevével mindenütt találkoztunk, a hol a szerencsétleneken segíteni, kulturális és emberbaráti czélokat támogatni kellett. — Káldy Gizella, Káldy Gyula ismert zeneszerző, az operaház volt rendezőjének nagy miveltségü leánya, 26 éves korában, Budapesten, hol a társaskörökben is jól ismerték, s temetésén a család tagjain kivül a fővárosi művész és irói világ is nagy számmal jelent meg, köztük Jókai Mór. — Özv. Végh Józsefné, sz. Papolczy Terézia, 71 éves, N.-Váradon. — Kászonyi Gézáné, sz. Czetz Anna, 62 éves, Kolozsvárott. — Zmertich Ödönné, szül. Kopcsányi Lujza, 32 éves, Nagy-Bucsányban.

Szerkesztői mondanivalók.

Románcz. Nagyon is ködszerü, elmosódott.

Válasz. Kezdete egészen gyarló s a második és harmadik versszak is csak középszerü. Elcsépelt közhely, melyet az erőtlen nyelv és gyönge verselés épen nem tesz élvezetessé.

Elkésve. A hasonlat, melyből kiindul, hibás; a vándormadár, minél később érkezik, annál melegebb tavaszt talál s annál kevésbbé kell félnie az évszak zordonságától. A vers közepe is zavaros, csak az utolsó versszakban van egy kis költészet.

Borpróba. Egészen gyönge, az eddig beküldött sok — modhatjuk túlságos sok — vers között alighanem ez a leggyöngébb.

Elégia, egy hagyatéki stb. Humorral van irva, de kissé alant jár.

Catullus. A beküldött négy kis dalban alig dicsérhetünk mást, mint az ügyesen kezelt népies formát. A jól csendülő rythmikus versek többnyire lyrai közhelyeket takarnak, sem a gondolatok szikrázó játékát, sem az érzés üdességét, mélységét s egyéni nyilatkozását nem találjuk e dalokban. Legsikerültebb az első; ez csinos, kerekded kis dal, második strófájában gondolat is van, csakhogy kissé elmosódva.

SAKKJÁTÉK.

1647. számu feladvány. Palkoska E.-től.

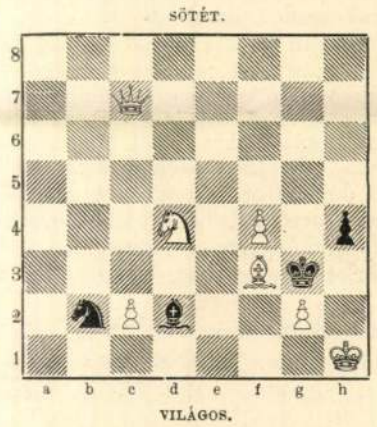

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1638. számu feladvány megfejtése.

Norlin N.-tól.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Kh2—g3	Hf4—h5:†(a)	1. ...	...	Hf4—e2:†(b
2. Kg3—h4	Hh5—g7	2. Kg3—g4		He2—c3:
3. Kh4—g5	t. sz.	3. Vc6—e6 †...		Ke5—d4
4. V v. H mat.		4. Hc5—b3 mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1. ...	...	t. sz.
2. Vc6 - c7+	...	Ke5—f6
3. Vc7—e7 †...	...	Kf6—f5
4. Hc8—d6 mat.		

Az 1639. számu feladvány megfejtése.

Bernfeld P.-tól.

Megfejtés.

Világos	*Sötét*	*Világos*	*a.*	*Sötét*
1. Vc5—d5	Kg4—h5 (a)	1. ...	...	Fh6—g5:
2. Fe1—d2	K. t. sz.	2. Vd5—e6 †...		Kg4—h5
3. V matot ad.		3. g3—g4 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács József. — *Kolozsvártt:* Bartsch János. — *Marosvásárhelytt:* Wallerstein Bernát. — *Csáktornyán:* Győrbiró Gergely. — *Kecskeméten:* Balogh Dienes. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 6-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Fehértemplom.*

HETI-NAPTÁR, február hó.

Nap	*Katholikus és protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
22 V.	D 2 Reminisc.	D Pét. székf.	10 F Triod. kez.	14 P. Kat.
23 H.	Dam. Péter ea.	Damiáni Péter	11 Balázs vt.	15 S.P.K.
24 K.	Mátyás apost.	Mátyás ap.	12 Melét pk	16
25 S.	Géza vt.	Viktor	13 Martinián	17
26 C.	Sándor pk.	Valburga	14 Auxent	18
27 P.	Jéz. gyolcs. eml.	Sándor	15 Onezim	19
28 S.	Román ap.	Leánder	16 Pamfil vt.	20 S.K.Th.

Holdváltozás. ☾ Holdtölte 23-án 8 óra 34 pk. este.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Félretett selyemkelméket 25%—33⅓% és 50% **engedménynyel** az eredeti árakból — szállit méter- és ruhánként szállitás- és vámdij-mentesen **Henneberg G.** (cs. és kir. udv. szállitó) gyári raktára, **Zürichben.** Mintáz postafordultával. — **Levelekre Svájczba 10 kr.-os bélyeg ragasztandó.**

év alatt elérnie sikerült. A «Műbarátok köre» a téli és karácsonyi tárlatból szintén vásárolt öt műtárgyat 1400 frton.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 16-iki ülése, *Than* Károly elnöklete alatt, a szaktudományoknak volt szentelve.

Dr. *Entz* Géza mint rendes tag, székfoglaló értekezést tartott. Megköszönve a kitüntetést, saját vizsgálódásait adta elő a vorticellinák, — harang vagy kocsógalaku állatocskák, ázalékok, — rugalmas és összehuzódó elemeiről. *Méhely* Lajos részéről szintén Entz terjesztette elő «A magyar fauna új bombinator és uj triton faja» czimű dolgozatot. Az előbbi egy béka, az utóbbi pedig gőte faj. — *Horváth* Géza értekezése pedig azt a hiedelmet czáfolta meg, mintha az akáczfát rovarok nem bántanák. Az alföld akáczfáinak leveleit darab idő óta apró kis élődiek lepik el, azonban komoly veszedelemmel nem fenyegetik e hasznos fákat, mert az ép és egészséges fákban számba vehető kárt nem tesznek. Horváth megismertette még dr. *Karpelles* Lajos bécsi tanár értekezését, mely adalékokat közöl Magyarország atkafaunájához. — Jendrassik Jenőis olvasott föl vendégtől eredő dolgozatot, Regéczi Nagy Imrétől: «Vizsgálatok az izomrángás befolyásának módozatairól». Dr. *Onody* Adolf egyetemi magántanár dolgozatát: «Gégekiserleti eredmények» *Thanhoffer* Lajos ismertette.

A Kisfaludy-társaság febr. 18-ikán tisztválasztó ülést tartott, miután a három éves választási cziklus eltelt. A választó ülésen *Tóth* Lőrincz elnökölt, mint legidősebb tag. Megválasztották ismét elnöknek: *Gyulai* Pált, alelnöknek *Szász* Károlyt, titkárnak *Beöthy* Zsoltot és *Csiky* Gergelyt.

Gyulai Pál megköszönve az újabb bizalmat, kifejezte reményét, hogy a társaság vagyona néhány év alatt jelentékenyen fog növekedni s akkor aztán kiadásaiban is tervszerűbb és nagyobb munkásságot fejthet ki.

A magyarországi hirlapírók nyugdíjintézete e hó 15-ikén tartotta évi közgyülését *Falk* Miksa elnöklete alatt. A mult évben az alaptőke oly nagy összeggel nem gyarapodott, mint az előbbi évben, de elég tekintélyes összeget képvisel már a tagok évi befizetése és az alaptőke kamatja. A jelentést a közgyülés örvendetes tudomásul vette.

Az intézet vagyona, mely kilencz év előtt 43630 frt volt, most 354,466 frt, tehát évenkint átlag 34537 frttal gyarapodott. Ha a lefolyt évi kimutatás 26,388 frtnyi szaporulata az emlitett átlag mögött marad is, ez nem visszaesésnek a jele, hanem már korábban előfordult jelenség, mely azonban mindig fokozottabb munkásságra serkentette a tagokat. Az intézeti ház építését befejezték s eddig 243,987 frt kiadás mutatkozik. A ház nyers évi jövedelme 18260 frtban van megállapítva. Nagy örömmel emlékszik meg a jelentés *Bródy* Zsigmondnak 20000 frtos alapítványáról, melyet inségbe jutott hirlapírók gyámolítására tett, s mely az intézetet abba a helyzetbe hozza, hogy oly irányban is kiterjeszthetí működését, a mely irányban az alapszabályok addig nem nyujtottak lehetőséget a jótékonyság gyakorlására. A közgyülést az Andrássy-uti Petanovics vendéglőben rendezett lakoma fejezte be.

A természettudományi társulat felolvasó estéjén, *Wittmann* Ferencz műegyetemi tanárhelyettes, az electro tekhnika legújabb vivmányairól tartott felolvasást, melyeket sikerült mutatványokkal is illusztrált. Bemutatta a villamáram erősségének periodicus változását tükörrel fölszerelt telefon és forgó sokszögü tükör segítségével, melylyel a villamos áram képét ernyőre vetíthetjük s az, mivel álló kép, le is rajzolható. Utána *Kövesligeti* Radó ismertette az ég fotografiai abroszát. A szakülést választmányi tanácskozás követte, melyen megállapították a költségelőirányzatot. Schafarzik Ferencznek «A cserbán kőzeteiről» irt munkájáért a pályadijat kiutalványozták. Az ornithologiai gyülés alkalmából kiadják Peténvi Salamon hátrahagyott iratait a madártan történetével kapcsolatosan, a melyet Herman Ottó szerkesztett.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. Az e hó 19-ikére kitüzött udvari estélyt a királyné gyöngélkedése miatt el kellett halasztani. Erzsébet királyné baja meghülésből származott, de máris jobban van. A király e hó 18-ikán Gödöllőn volt vadászaton.

A király pécsi látogatása. A restaurált pécsi dóm jun. 29-ikén végbemenő ünnepélyes fölavatására a királyt is várják, József főherczeggel és fiaival együtt, valamint Galimberti pápa nunczíust. Kardos Kálmán főispán e napokban a fővárosba érkezett, hogy a főudvarmesteri hivatallal az előkészületekre nézve érintkezzék. A főispán ő felségénél is jelentkezett kihallgatásra.

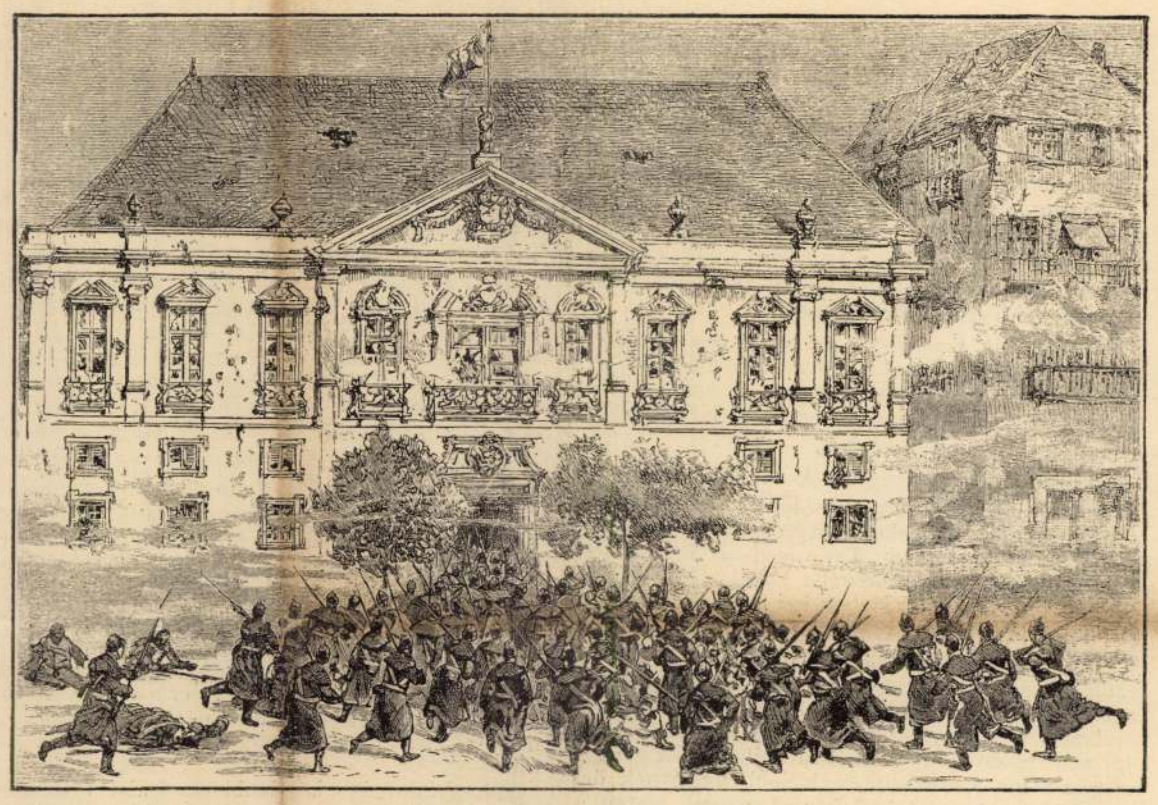

AZ OPORTÓI LÁZADÁS. — A kormány csapatai beveszik a lázadók által elfoglalt kormányzói palotát.

A királyné utazása. A királyné márczius közepén a Keletre utazik. Utazásának czélja Jeruzsálem. Visszajövet kiszáll Korfuban, hogy befejezéséhez közeledő palotája berendezése iránt intézkedjék.

Ferencz Ferdinánd főherczeg, ki Szentpétervároa a czári családnál tett látogatást, hol a legnagyobb kitüntetésekkel fogadták. e hó 20-ikán reggel Moszkvából Budapestre érkezett, s ő felsége a király azonnal kihallgatáson fogadta.

Az új királyi palota építése. A budai várnak az Attila-utcza fölötti bástyáit már tavaly lerombolták, s hozzá kezdtek a királyi palotához fölvivő diszes ut készítéséhez. Magának a palotának építéséhez nem fogtak hozzá, s erre nézve még a király sem határozott. Az Ybl tervét feltüntető új palota gip z-mintáját e hó 17-ikén nézte meg hg. Hohenlohe főudvarmester. A főudvarmestert Györgyi Géza műépitő fogadta, kinek kalauzolása mellett az építkezés szinhelyén hosszabb sétát tett s nagy érdeklődéssel tekintette meg az alapozási munkálatokat is.

A királyi palota építésével kapcsolatban a fővárosi közmunkatanács fölterjesztést intézett a miniszterelnökhöz és az igazságügyminiszterhez, hogy a *kir. kuriát* helyezzék át Budára, a várba. Kivánatosnak mondja, hogy a kir. palota szomszédságában az omladozó épületek helyett díszes középületek emelkedjenek. A kir. kuria azon a teljesen szabadon álló, mintegy 1000 négyszögölnyi telekre építhető, mely az uj feljáró ut várbeli torkolata és József főherczeg palotája közt terül el. A közmunkatanács a budai oldal fejlődése érdekében is óhajtja az áthelyezést, hivatkozva arra is, hogy a kuriával a felek keveset érintkeznek közvetlenül. Ipari és kereskedelmi épületeket amúgy sem lehet a csekélyebb forgalmu budai oldalra áthelyezni.

Budapest mint primási székhely. A képviselőház febr. 18-iki ülésén gr. *Csáky* Albin kultuszminiszter részéről nevezetes nyilatkozat történt a prímási székhelyről. Gróf *Andrássy* Manó az ülés végén interpellácziót intézett a miniszterhez, s az ország herczegprimása elhunyta alkalmából hivatkozott e méltóság fontosságára, a mi azt is kivánatossá tenné, hogy a primás Budapesten székelne. Gr. Andrássy azt is említette, hogy Budavárban ott van a primási lak, ezenkivül a budai városháza, ott van Mátyás temploma. Szerinte magától a primástól függ, hogy érseki megyéjében oda helyezze székhelyét, melyet legczélszerűbbnek talál. Kérdezte tehát, hogy a miniszter hajlandó-e oda hatni, hogy ez országos óhajtás teljesüljön. Gr. *Csáky* Albin miniszter azonnal válaszolt, kijelentvén azon meggyőződését, hogy az esztergomi érsek székhelyének Budapestre helyezése úgy az államnak, mint a katholikus egyháznak jól felfogott érdeke. Ez az ügy épen most oldható meg legczélszerűbben, mikor az érseki szék betöltetlen. A kérdés tanulmányozását már is elrendelte, hogy meglehessen állapítani, mily eljárás követendő a czél minél előbb és minél biztosabb elérésére. A miniszter válaszát nagy helyesléssel fogadta a ház.

Emlékkő az akadémia palotáján. Az akadémia palotájának egyik sarkán jókora nagy kopár kő jelöli azt a helyet, hová a zárkövet helyezik. Az ide jövő dombormű tervezetét *Holló* Barnabás szobrász már elkészítette. Ez a pozsonyi 1825 november 3-iki emlékezetes országgyülés ama jelenetét örökíti meg, a melyben Széchenyi István gróf feláll s az akadémia alapítására felajánlja egy évi jövedelmét. Az akadémia igazgatótanácsa elhatározta, hogy az emléktáblát Széchenyi születésének százados évfordulóján fogja ünnepélyesen leleplezni.

Széchenyi születésének százados évfordulója. A magyar tudományos akadémia nagynevű megalapítója, Széchenyi István gróf születésének százados évfordulóját kegyelettel fogja megünnepelni. Az akadémia igazgatótanácsa az ünnepélyek előkészítésére bizottságot küldött ki, melynek tagjai Eötvös Loránt báró elnök, Fraknói Vilmos másodelnök, Szily Kálmán főtitkár, Tisza Kálmán, Széchenyi Béla gróf, Pulszky Ferencz és Zichy Antal. E bizottságba az akadémia is küld tagokat. Széchenyi születésének százados évfordulója ez évben lesz, s a kegyeletes ünnepély az évfordulón, szeptember hó 21-én, fog megtartatni.

Frigyes császár özvegye Párisban. A politikai világban nagy feltünést okoz, hogy a német császár anyja, *Viktória* császárné, Frigyes császár özvegye, lányával, Margit herczegnővel, Párisban időz. E hó 19-ikén éjjel érkeztek meg, s a német követségnél szálltak meg. A császárné nyolcz napot akar Párisban tölteni. Feltünést keltett nehány nap előtt már az is, hogy II. Vilmos császár Meissonier hires franczia festő halálakor levelet intézett a franczia akadémiához, és lelkes szavakban szólt a nagy művészről.

Munkácsy tiszteletdija. Munkácsy Mihály az új országház képviselőházi terme számára nagyszabásu képet fest, mely a honfoglalás tényét fogja megörökíteni. A művész és az országház építő-bizottsága között — hir szerint — már létrejött a szerződés, melynek értelmében a mester e művéért *kétszázezer frankot* kap.

Reményi Ede, a jeles hegedűművész, tizenöt évi távollét után e hó 17-ikén hazaérkezett. Régi barátai, ismerősei és tisztelői nagy számmal jelentek meg a központi indóházban, a zene-egyesületek küldöttségileg voltak képviselve. Reményi fiával, Tiborral együtt érkezett, a fogadtatás meleg volt.

A Petőfi-társaság nevében Komócsy József, a nemzeti zenede nevében Gerlóczy Károly, az országos daláregyesület nevében Bartay Ede, a filharmónikusok nevében Mészáros Imre, a budai zeneakadémia nevében Csizik Károly, a magyar zeneiskola nevében Seregi Józsa, a népszinház nevében Follinusz Aurél, a budai dalárda nevében Rózsavölgyi Gyula, az egyetemi olvasókör nevében Rényi József üdvözölte Reményit, ki elérzékenyedve felelt néhány szóval, aztán a felsokasodott közönség éljenzése között a Hungária nagyvendéglőbe hajtatott. — Reményi az estét családi és baráti körben töltötte, beszélgetve legközelebb megkezdendő hangversenyi körútjáról is. Az ország minden nagyobb városában tart hangversenyt. Budapesten márczius 4-ikén játszik. Azután ismét a vidékre megy. Másnap délután Reményi meg-

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — «*Bizony még vicispán lesz belőle.*» Túry Gyula festménye.

AZ ADÓPRÉS.

Elbeszélés.

Irta *Mark Twain*, angolból fordította *S. V.*

Testi kimerültségem miatt nyugalomba vonultam. Az első úri ember, a kinek látogatását el kellett fogadnom, valami ismeretlen tanácsos volt. Állítólag az állami jövedék-osztálylyal érintkezett s azért jött hozzám, hogy szolgálatait felajánlhassa. Erre azt válaszoltam, hogy üzletének hirét soha sem hallottam ugyan, de azért nagyon örülök, stb. stb; tessék helyet foglalni. Az úri ember csakugyan le is ült.

Nem tudtam, mit beszéljek vele. Valami különös dolog nem jutott eszembe, holott szerintem oly embernek, ki nyugalomba vonultan tőkéje után él, kötelességében áll látogatóit szóval jól tartani. Minthogy azonban épen semmi sem jutott eszembe, azt kérdeztem tőle, vajjon nem szándékozik-e szomszédságunkban boltot nyitni.

— «Mindenesetre.»

Ennél többet nem felelt, holott én csakis azért intéztem hozzá a kérdést, mivel azt hittem, hogy ily módon megtudom tőle, miféle üzletet folytat.

— «És hogyan megy az üzlete?» — kérdém folytatólag.

— «Csak úgy lassan», volt a felelet.

— «Szivesen pártját fogom, ha üzletével meg leszek elégedve.»

Erre az én emberem mosolyogva azt felelte, hogy üzlete tetszésemet annyira meg fogja nyerni, hogy máshoz alig fordulunk. Egyébiránt nem tud rá esetet, hogy őt valaki az első érintkezés után cserbe hagyta volna. Mindezekből azt vettem ki, hogy emberem a nagy többség példájára első sorban önmagát dicséri. Külseje után itélve becsületes embernek néztem. Egy jó darab ideig elég vigan csevegtünk, a nélkül, hogy czélomat figyelmen kivül hagytam volna. Ugyanis feltettem magamban, hogy a jámborból mégis kiveszem, a mit előttem elég ügyesen takargat, a mennyiben tulajdonképeni mesterségét vagy üzletét egy szóval sem érintette. — «Helyes, — gondoltam magamban — ha te nem beszélsz, majd beszélek én s akkor neked okjámbor férfiú bámészkodása nyomán tán kissé többet is beszéltem. De nem, a hallgatag úri ember távozása előtt egy nagy levélborítékot nyujtott át.

— «Ime üzleti hirdetésem, — mondá keserű mosolyával, melyet tőle rögtön el is tanultam, — tessék ezt figyelemmel elolvasni. Büszke vagyok reá, hogy ily gazdag emberrel megismerkedhettem. Eddig mindig azt hittem, hogy a városnegyedben sok gazdag ember lakik, de mihelyt hozzájuk fordultam, sajnálatomra azt kellett tapasztalnom, hogy épen csak annyival rendelkeznek, a miből szűken megélhetnek. Gazdag emberrel régóta nem találkoztam, nem beszéltem és kezet sem foghattam. Engedje meg, hogy megölelhessem.»

A jó ember annyira meg volt hatva, hogy hosszú karjaival átölelve, nyakkendőmre jókora könyeket potyogtatott. Alig hogy eltávozott, a borítékot rögtön felbontottam. Tartalmát négy perczig figyelemmel átolvastam. Ekkor a szakácsnét előcsengetve azt suttogám: «Tartson, mert elájulok!»

Utóbb kissé magamhoz térve, iszonyú káromkodásra fakadtam, melyhez hasonlót tőlem soha senki sem hallott.

Az átkozott gazember! Állítólagos üzleti hirdetése nem volt egyéb, mint egy alávaló adóbevallási iv; magán ügyeimre vonatkozó kérdések. Oly pokoli ravaszsággal fogalmazott kérdések, hogy azoknak czélját még a világ legbölcsebb tudósa sem érthette meg. Kérdések, melyekre válaszolva, az ember, — ha csak hamis esküt nem akart letenni, — négyszer annyi jövedelmet volt kénytelen bevallani, mint a mennyi tényleg volt. A négyoldalas nyomtatványban egyetlen egy kibuvót sem voltam képes feltalálni.

— «Mily jövedelme volt a múlt évben valami kereskedésből, iparágból, vagy foglalkozásból?»

Ezt az első kérdést más tizenhárom hasonló körmönfont kérdés egészitette ki. Kitünt, hogy az idegen uri ember csak azért jött hozzám, hogy derekasan befonhasson. Hiuságomnak hizelegvé rávett, hogy évi jövedelmemet 222 ezer dollárra tegyem. A törvény értelmében 1000 dollár után nem kell adót fizetni, de szingot gazságra halmozva, mindezt hitemmel erősítettem, úgy, hogy végre is önmagamat teljesen megutáltam. Egyébiránt azt, a mit én tettem, az Egyesült-államokban sok ezer dúsgazdag, tekintélyes, köztiszteletben álló polgár minden évben szintén megcselekszi.

Én egyszerüen az adóprés ártatlan áldozata vagyok.

EGYVELEG.

* **Az ibolya** kedvencz virága Cleveland amerikai köztársasági elnök nejének, s ezért a Hudson vidékéről, hol rendkivül szép nagy virágú s igen illatos ibolyák vannak, minden nap egy-egy nagy bokrétát küldenek számára. Különösen szereti a fehér szinűeket.

* **A füst nélküli puskapor** nagy költségébe került Olaszországnak, mivel mintegy 500 ágyút teljesen használhatatlanná tett s számos egyéb lőfegyvert is megrongált.

* A **mátkaság** drága mulatság az orosz előkelő körökben, mivel szokásba jött, hogy a vőlegény naponként ajándékot küldjön menyasszonyának és pedig hasznos és értékes tárgyakat. Sándor nagyherczeg, ki a czár legidősebb leányát, Xeniát jegyezte el, szintén hódol a szokásnak, mindennap valami műipari remeket küld neki ajándékba.

* **Rózsabált** rendeztek közelebb Bombayban az ott lakó angolok. Minden nő köteles volt rizsporos hajjal jelenni meg s ruháját különféle rózsákkal diszíteni.

* **A gyászszin** nálunk Európában is a fehér volt egész a XVI-ik századig, fehér jelenleg is Khinában. Egyiptomban sárga, Törökországban viola, Aethiopiában barna.

* A **vihar távolságát** tudvalevőleg a villámlás és mennydörgés között eltelt idő hossza után is meglehet itélni. A hány ütérverést számíthatunk meg a kettő közt, annyi 1100 lábnyira esett le tőlünk a villámcsapás.

* **A leghosszabb egyenes vasutvonal** jelenleg az uj argentini Pacific-vasut, mely Buenos-Ayrestől az Andes hegységig 350 km. hosszában, nyilegyenesen halad s töltései legfelebb csak 60—90 cm. magasak.

* **Villamos favágást** csinálnak Galicziában. Villamfuróval szúrják át a törzset pillanat alatt s aztán fejszével egy pár csapással készen vannak.

* **Kanári madarat** leginkább Németországban tenyésztenek, évenként legalább negyed millió kerül

Túry Gyula festménye

A főhercegi kastély-kápolna oltárképe Féltoronyban

Uj Idők 1904. X. 28.

És mégis áldania kell az egeket, hogy megszabadították férjét attól a szörnyűséges haláltól. Így legalább tudja, hogy él, s álmában találkozhatik vele.

Itthon nehéz feladat vár rá. Megvédeni férje birtokát az elkobzástól. Itélete vagyonvesztésre is kárhoztatta azt. Hivatalos személyek előtt kellett bebizonyítania hiteles okiratokkal, hogy ő megvette a markócfalvi birtokot, kifizette az árát törvényes hatóság hitelesítése mellett, az telekkönyvileg átiratott az ő nevére szabályszerűleg. Ezzel az ősi nagy birtokot meg bírta szabadítani. Flórián volt a törvényes dolgokban meghatalmazottja. A siker teljes volt. Az új hatóság érvényesnek nyilvánítá az adásvevési szerződést. Viola megtartotta a Markóczy-birtokot. Hálából a tett szolgálatért átiratta a tiszttartói házat Csacsina Flórián nevére, busás évi díj mellett.

A jószágigazgató azonban jobbnak találta ott maradni a kastélyban, úrnője mellett; az ajándékba kapott házat kiadta haszonbérbe s így mindennapi asztaltársa lett Violának.

Nem volt kellemetes társalgó, de mégis élő lélek volt, akivel lehetett beszélni peres ügyekről. Néha egyébről is. Az utakról és módokról, amikkel a fogságba jutott férj sorsán lehet segíteni. Ez sok utánjárásba került. Azt mind Viola végezte. Flórián tanácsolta neki, hogy a hivatalos helyeket ő maga járja el. Szép asszonynak a kérését hamarább teljesítik, mint egy rideg prókátorét.

Egy ilyen instanciával terhelt napon a megyefőnök várótermében egy ismerős arcra bukkant.

Amadé volt ott, polgári öltözetben.

Nagyot bámult rajta.

— Hogy lehet ön itten?

— A pétervárади kapitulációnál mentő levelet kaptam, amely megóv a besoroztatástól. Ezt jövök bemutatni a hatóságnak.

— És már most mit fog ön kezdeni?

— Magam sem tudom. Az ügyvédkedéstől le vagyok tiltva. Az apám házához nem mehetek, mert az kiátkozott a forradalomban való működésem miatt. Majd bebeállok valami urasághoz parádés-kocsisnak.

— Mondok én önnek annál jobbat. Nálunk megürült az uradalmi vadász állása. Én fölajánlom azt önnek. Elfogadja?

Uradalmi jáger! Ez szép méltóság, amely férfihoz illő élvezettel is jár. Mindennap átbarangolni erdőt-mezőt, puskával a vállon. Az a lőfegyver, amely legjobban csábít. Az új hatalom minden lövőszerszámot elszedetett úrtól, paraszttól. Külön fegyverengedélylyel tarthatták meg a magukét az uradalmi vadászok, meg a jóérzelmü alattvalók: minő például Csacsina Flórián.

Amadénak tetszett az ajánlat, elfogadta.

Viola nem titkolta e fölötti örömét.

— Így legalább nem leszek magamra hagyva a mogorva Csacsinával.

— Hogyan gondolja ezt méltóságod?

— Hát ön az asztalnál velünk fog étkezni.

— Én? A jáger? A bonorum direktorral.

— Én úgy láttam, hogy az uraságoknál tiszttartó és irnok együtt ül az asztalnál a földesurával.

— Az irnok még a vonalon felül van, de a vadász a vonalon alul. Aztán ki látott olyan vadászt, aki harangszóra hazasiet falatozni. A vadász konyhája a forráspart, tüzet rak, nyáron szalonnát pirít kenyérrel, ez a lakoma.

Messzebbre is gondolt Amadé; de ezt elhallgatta. Az a gondolat Violának még távolról sem jutott eszébe.

— Tehát velem fog ön jönni Markócfalvára. Itt a hintóm.

— A parasztszekeremen fogok utazni. Már kifizettem.

Violát szólították elébb a megyefőnök elé, Amadé később, utoljára következett.

Így aztán Viola sokkal elébb megérkezett négyes fogatával a kaztélyba, mint Amadé a parasztszekerével.

Az úrnő hazaérkezve elmondá Flórián úrnak, hogy már szerződtetett vadászt, régi ismerős személyében. Megnevezte.

Flórián elfintorította az arcát, amikor Amadé nevét meghallotta.

— Jól van jól, — mondá; — ez éppen nekünk való. Majd gondoskodom, hogy a vadászlakot berendezzék a számára. Kiadatom a havi konvencióját. Szalonnát, kenyeret, lisztet, zsirt, pálinkát.

Viola helyeselte.

Amadé megérkezett és sietett bemutatni magát.

Flórián feszes méltósággal fogadta: elkezdett neki a kötelességeiről beszélni, per „tisztelt uram".

Amadé egy darabig hallgatta, aztán elnevette magát, a vállára ütött Flóriánnak.

— Hagyd el pajtás! Nem akarok én itt megöregedni; csak arra várok, hogy az ügyvédi diplomámat visszakapjam, akkor fölmegyek a fővárosba s irodát nyitok.

Ez némileg megnyugtatta Csacsinát.

Hanem azért megírta Markóczy Dezsőnek (havonkint egyszer, amikor pénzt küldött neki); hogy a régi jó barát idekerült a házhoz, Viola szerződtette jágernek. Ő ugyan nem jár föl a kastélyban, de Viola annál inkább lejár sétálni a parkba. Hanem azért semmi veszedelemtől nem kell tartani: ő maga, Flórián, kíséri az asszonyt sétái alkalmával s ha ő nem mehet, követi a komornyik, aki megbizható cseléd. A jáger vén gazdasszonya is mindent referál a jószágigazgatónak, akinek lekötelezettje.

A világnak a legunalmasabb évszaka kezdődött, a forradalom utáni hónapok. Minden ember fogoly volt a saját szobájában.

Senki sem gondolt látogatásra. Mi is lett volna annak a célja? Sőt nehézséggel is járt. Egyik helységből a másikba is csak rendőri útlevéllel lehetett járni. A földbirtokos a vetését is csak passzussal járhatta körül, mert ha a zsandárok anélkül megkapták, bekisérték, mint csavargót.

Az erdőket kóbor bujdosók tették félelmessé; a dúvadak is elszaporodtak, amióta a vadászfegyvereket elkobozta a földi gondviselés.

Hírlapok nem voltak. Amiket úgy neveztek, azoknak az olvasása merő bosszúság volt. Nem is történt a világban semmi följegyzésreméltó. Rettenetes nyugalom uralkodott az egész világrészen.

Folytatjuk

A nagy mű javában folyik, most körülbelül az M betünél tart s így ábc-rendjében elkészült az első fele. Hangyaszorgalmával, páratlan irodalmi tájékozottságával egymaga több magyar írót kutatott ki s szedte össze fáradtságosan a rávonatkozó adatokat, mint a többi irodalmi kutató együttvéve. A Magyar Írók Élete és Munkái, amelyek füzetenkint jelennek meg a Tudományos Akadémia támogatásával, a legbecsesebb irodalomtörténeti forrásmunka, amelyet ismerünk. Micsoda óriás buzgalom, szeretet, kitartás, majdnem makacsság kellett ahhoz, hogy Szinnyei összejegyezgesse azt az egymillió cédulát, amely egy-egy magyar íróra vonatkozó adatokat tartalmaz. Át kellett böngésznie az egész meglevő magyar irodalmat, oklevelek közt kellett keresgélnie, óriás kiterjedésü levelezést kellett folytatnia, — míg így összeszedhette az egész anyagot, amelyből mintaszerü életrajzokat és irodalmi bemutatókat írt. Egynémelyik életrajz és méltatás valóságos monografia s egymaga is könyvet tenne ki.

Az óriási munka most túl van az első felén s ebből az alkalomból bemutatjuk itt ezt a ritka buzgalmu, nagy tudásu magyar Plutarchust munkálkodása közepette s egy arcképben, amelyet Túry Gyula festett.

A harmadik kép egyikét mutatja annak az egymillió cédulának, melyekre Szinnyei följegyezgeti adatait. Azonfelül itt alább közöljük azokat a rendkívül érdekes reminiszcenciákat, amelyeket a tudós szerző szíves volt kérelmünkre papirra vetni. Ime a kis visszaemlékezés:

Szinnyei József

Túry Gyula festménye

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Midőn dolgozószobám photographiáját elkészíttette becses lapja számára, egyszersmind szives volt fölszólítani, hogy írjak hozzá valami reminiszcenciát. Életem annyira össze van forrva a könyvekkel, „Hirlapirodalmunk"-kal és a „Magyar írók élete és munkái"-val, hogy mindezt attól különválasztani nem lehet. Megírom tehát, hogyan íródnak a „Magyar írók?"

Születésemkor már gyönge szemekkel jöttem a világra (a legnagyobb mértékben rövidlátó vagyok), ezért a gyermekjátékoktól és más sporttól csakhamar a könyvekhez terelt a sors. Sokat olvastam és mindenből jegyezgettem tizenkétéves koromtól fogva (olvasmányaim jegyzéke öt kötet, jegyzeteim közel száz kötet, ellátva mutatóval, naplóm ötvenhét kötet sat.) Olvasmányaimat és azokból nyert tudásomat szerettem másokkal is közölni.

Mikor a magyar irodalommal megismerkedtem, arra a tapasztalatra jöttem a hatvanas évek elején, hogy irodalomtörténetünkben a hirlapirodalom ismertetése tökéletesen el van hanyagolva, a hirlapokat pusztítják. Ez vezetett arra, hogy azok megismerése, gyűjtése s megóvása céljából pár száz cikket írtam a hirlapokba. Ennek eredménye lett a hirlap-könyvtár.

Mikor a budapesti egyetemi könyvtárhoz kerültem (1873), tapasztaltam, hogy könyvtáraink a kutatók számára való segédeszközöket nélkülözik. Ezen bajon is segíteni akartam és a hirlapok megbecsülését is célul tűzvén ki, az akadémia támogatásával megírtam a Repertóriumot három kötetben.

Már ekkor kéziratom, jegyzeteim igen fölszaporodtak (mikor Pozsonyból 1869-ben Pestre költöztem, hét mázsa volt a kéziratom súlya). Jegyzeteimmel tehát a közcélnak is szolgálni akartam akkor, midőn azt a „Magyar írók élete és munkái". címén a M. Tudományos Akadémia támogatásával nyilvánosságra hozni szándékoztam, ami végre 1890-ben sikerült is.

Ezen munkából hat füzet jelenik meg egy évben, minden füzet hat hétig készül, a kézirata körülbelül kétszázhúsz negyedrét lapból áll, ebből reggel három lapot, este is hármat írok; napközben a már megírtak kritikáját s a pótlásokat végzem; még pedig azonnal sajtó alá rendezve, a legszigorúbb időrendbe írva minden följegyzést.

A kézirattal körülbelől négy hét alatt készülök el, de még a sok adat megvizsgálása s a korrektura veszi időmet részben igénybe; ami időm marad, azt a következő füzetekhez való céduláim előkészítésére és szaporítására fordítom. Közben minden füzetnél ötven-hatvan levelet kell írnom életrajzok és egyéb útbaigazítások végett. Mindezen munka 1890 óta megszakítás nélkül tart, miután beteg teljes életemben nem voltam.

Ezen munka előkészítéséhez, régibb jegyzeteimen kivül, a cédula-rendszerre áttérve, 1860 ban fogtam hozzá. Gyűjtöttem a nyomtatott életrajzokat, könyveket, pár ezeret és céduláim számát, melyekre jegyzeteket írtam, közel egy millióra lehet tenni. Az ismeretlenebb írók életrajzához pedig jónak láttam a gyászjelentések gyűjtését, mely eddig hatvanötezerre szaporodott.

A képen látható íróasztal nevezetes emlék, mert első tulajdonosa Fáncsy Lajos volt, attól ifj. Lendvay Márton örökölte; ennek halálával Sámi Lajos birtokába jutott; míg végre 1878-ban ő is meghalt és az íróasztalt én vettem meg. A nagy polcon (mely a képen nem látható) dobozokban gyászjelentéseim vannak.

Ezekután pedig már csak az Istenben bizom, hogy még elég erőt ad munkám folytatásához és befejezéséhez.

SZINNYEI JÓZSEF

Ujdonság 1901. VII.

Szinnyei József a dolgozószobájában Az Uj Idők fényképe

vigyázzuk, hamar reájövünk, hogy kétféle madarunk van. Először is olyan, amely sohasem hagyja el a határt; legföljebb hogy a havasról a völgybe vonul le, de azért a legkeményebb télen is megmarad egyazon környéken; másodszor van olyan, amely őszre kelve eltünik, télen át nem látható; de tavaszkor visszatér.

De ismét van olyan is, amely a messzi északról éppen télire vonul le hozzánk, azért, mert akkoron fészkelő helyén, messze északon oly irgalmatlan hidegek járnak, hogy még a kéneső is csontkeményre fagy. Ezeknek az északi vándoroknak a mi telünk csupa tavasz!

Az első sorozatbeli madár az állandó, a második a mi költözködőnk, a harmadik pedig nekünk téli vendégünk. A legfőbb kérdés immár az, hogy hova megyen télire a vándormadár? A felelet röviden és szabatosan adva az, hogy oda megyen, ahol nincs oly zordon tél, mint azon a tájon, ahová visszatérni, fészkelni és fiasítani szokott, amelyet őszkor elhagyott.

És miért vonul arra az enyhébb tájra? Azért, mert télen át csak ott találhatja meg táplálékát.

De hát, hogyan tudja meg a madár kalendáriom nélkül is, mikor kél az idő őszre, mikor tavaszra, mikor meg télre? És ha mennie vagy jönnie kell, hogyan tudja, merre van dél és illetőleg észak, tehát merre kell tartania?

A felelet nagyon egyszerü, mert természetes: a madarak ott, ahol tartózkodnak, elborítják az egész területet és amint annak valamely részén oly változás történik, amelynek a megélhetésre hatása van, azon a részen az ott élő madarak megmozdulnak és indulnak oly legközelebbi tájak felé, amelyek életüknek kedveznek. Igen ám, de hogyan tudják ők azt, hogy őszkor, tavaszkor merre feküsznek azok a kedvező tájak? Hát bizony jobban és biztosabban, mint a torony emberi őre, aki annyival többet tud a falu mélyében lakó embernél, amennyivel magasabb a torony a földszinénél. Hát még a madár, mely nem torony, hanem felhőjárás magasságára és azontúl tud fölemelkedni, tehát nagy messzire lát, hozzá még lejebb-följebb lakó madártársai mozgalmát is közvetlenül megérzi. És megérzi a levegő áramlásait is.

Az az őszi vagy tavaszi mozgalom olyan, mint a föld népeé, mely együtt érez és úgy, amint részei megérzik a változást, ez visszahat az egész tömegre és egyszerre csak azt látjuk, hogy a föld népe megmozdult.

Ámde a megmaradás és vonulás tünetében is ugyanazt a nagy elvet vagy természeti törvényt látjuk megnyilatkozni, hogy tudniillik minden alkotott teremtmény már alkotásánál fogva is törvényszerü munkát végez az anyatermészetben, mely enélkül a munka nélkül igen hamar zavarossá, majd végzetessé válnék. Amint elvégzi munkáját, indul.

Madarainknak, a vándorlóknak, egyik része átkél a Földközi tengeren, részben mélyen nyomul lefelé a délszaki tájba; másik része nem méri át a tengert, hanem már a Balkánon, Törökországban, Görögországban és a Dalmát partok déli részén is kihúzza azt az időszakot, amikor nálunk téli, amott alig őszies az idő járása.

Nekünk magyaroknak a madárvonulás tekintetében rendben van a szénánk, mert a hányféle vándormadarat hazánk földjéről csak ismerünk, meg tudjuk mondani, melyik vonul és átlagosan véve a tavasz melyik napján tér vissza ide, ahol fészkel, fiasít és teljesíti azt a munkáját, amelyet alkotásánál fogva a természet reá ruházott.

A magyar írók Plutarchusa

A nagyközönség keveset tud arról a monumentális műről, amelyben id. Szinnyei József minegy tíz év óta rengeteg szorgalommal és tudással egybegyüjti s kiadja az összes magyar írók életrajzát és munkásságuk ismertetését. Egészen magában álló, páratlan gyüjtő, szerkesztő, író, igazi Plutarchusa annak a 40—50,000 magyar írónak, akik a mai napig munkálták irodalmunk kertjét.

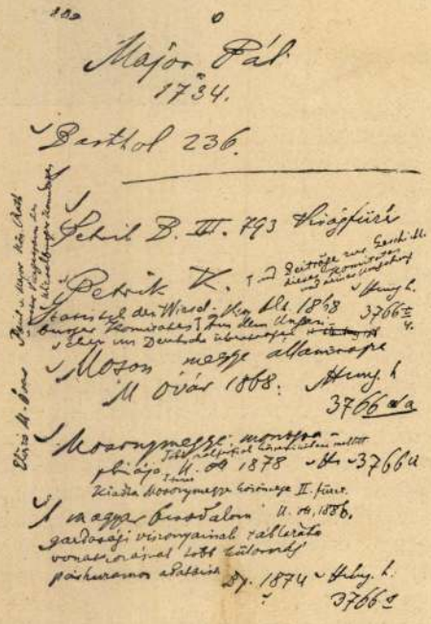

Egyike annak az egy millió jegyzetcédulának, amelyeken Szinnyei József a magyar írók életrajzi adatait gyüjti

tehetetlen az élettel szemben, s hogy nem tud rajta felülemelkedni. Ha pedig te egy szinvonalon állasz az élettel, ha te képzeleted erejével nem tudsz olyan alakokat teremteni, a minők az életben nincsenek, de a minőkre feltétlenül szükség van, — akkor mi haszna a te munkáidnak, s mivel igazolod hivatásodat? Azzal, hogy megterheled az emberek elméjét és figyelmét az ő eseményekben szegény életükből vett fotografiai fölvételek törmelékével, gondold meg, nem csak ártasz-e ezzel az embereknek? Mert ismerd be, hogy nem tudsz úgy rajzolni, hogy a te képed az embert megszégyenitse és izzó vágyat keltsen benne a lét más formái iránt... Képes vagy-e te arra, hogy meggyorsitsd az élet érverését, hogy erőt és energiát önts belé, mint azt mások megcselekedték?

Az én furcsa társam egy pillanatra elhallgatott s én pedig némán elgondolkoztam a szavain.

— Én sok okos embert látok körülöttem, de vajmi kevés köztük a nemes gondolkozású ember, s még azoknak is, a kik ilyenek, beteg és össze van törve a lelkük. És nem tudom miért, de én mindig így okoskodom: minél jobb az ember, annál tisztább és becsületesebb a lelke, annál kevesebb benne az energia, annál betegesebb, s annál inkább nehezére esik az élet. Magány és szenvedés, az ilyen emberek osztályrésze. De bármennyit szenvednek is a jó érdekében, nincs bennük elég erő a megvalósításhoz. Vajjon nem azért-e olyan megtörtek és szánalmasak, mert a kellő időben nem tudnak egy-egy a lelküket bátorító szóra szert tenni?...

— Azután meg, — szólalt meg újra furcsa társam, — képes vagy-e te az emberben életrekelteni az életöröm kaczagását, mely megtisztitja a lelket? Lásd, az emberek teljesen elszoktak az örömteljes kaczagástól! Ők gonoszul, aljasan, sokszor könnyeken keresztül kaczagnak, de soha sem hallod közöttük az örömteljes, az őszinte kaczagást, azt a kaczagást, mely kellene, hogy a felnőttek mellét megrázza, mert az ilyen kaczagás gyógyitja a lelket ... Az embernek föltétlenül szüksége van a kaczagásra, lám, hiszen a kaczagás egyike azoknak a csekély számú képességeknek, a melyek őt az állat fölé emelik. Képes vagy-e te az emberekben másfajta kaczagást ébreszteni, mint a tagadás kaczagását, a rajtad való gúnyolódás kaczagását, a ki mindössze csak azért vagy nevetséges, mert szánalmas vagy? Értsd meg hát, hogy a prédikáláshoz való jogodnak kell, hogy megfelelő alapja legyen abban a képességedben, hogy őszinte érzéseket tudsz kelteni az emberekben, a melyekkel, mint a pörölylyel, az élet egyes formáit össze kell zúzni azért, hogy a szük és korlátolt formák helyébe mások, szabadabbak helyeztessenek. Harag, gyűlölet, bátorság, szégyen, undorodás és végül a gonosz kétségbeesés, ime az emeltyűk, a melyekkel a földön mindent el lehet pusztitani. Tudsz te ilyen emeltyüket teremteni? Mozgásba tudod őket hozni? Ahhoz, hogy valakinek joga legyen a néphez beszélni, vagy az kell, hogy nagy gyűlölet éljen a lelkében a fogyatkozásai iránt, vagy pedig nagy szeretet iránta és a szenvedései iránt, ha pedig nincsenek meg a lelkedben ezek az érzések, úgy légy szerény és nagyon is fontold meg előre, mielőtt valamit mondasz... (Vége köv.)

TÚRY GYULA ÚJ FALFESTMÉNYEI.

A soroksári róm. katholikus templom — melyet még Mária Terézia idejében Grassalkovich herczeg épittetett, gróf Csáky Károly váczi püspök bőkezűségéből új, művészi külsőt kapott. A restauráczió: a templom belső diszitése teljesen elkészült, s ebben a formában a hivők elsőben is azokban a falfestményekben gyönyörködhetnek, melyek ismert, jeles tehetségű festőnk, *Túry* Gyula ecsetjét dicsérik. A művésznek nem ez az első próbálkozása a freskófestés terén, s mint az elhunyt nagy mester: Lotz tanitványa, eddig is megmutatta, hogy nem járatlan a festés e stilusában. A soroksári templom számára négy mennyezetképet és két frizt festett: mindegyik világos, ragyogó szinekkel vonja magára a néző tekintetét. Áttetsző, tiszta kék eget látunk rajtuk, melybe plasztikusan illeszkednek a biztos, széles ecsettel megrajzolt alakok, s az egésznek egyszerű, könnyen érthető kompoziciója.

2 képpel a 102. lapon

POBJEDONOSZCSEV PETROVICS KONSTANTIN.

Mai számunk egy mennyezetképet s egy frizt mutat be, melyekből megláthatni, hogy a művész miképen oldotta meg feladatát. A mennyezetkép tárgya *Krisztus születése*, melynek felfogásában a festő egy kiváló franczia egyházi iró: Bougod Emil leirását követi. Erőteljesen odavetett szinfoltokkal a művész egy barlangot festett, s elülső részére egy fatetőt, melyet gerenda támaszt alá: ez az istálló, itt született a Megváltó, s ide jöttek a háromkirályok, hozván a hódolat jeleit. Az egész képet Krisztus glóriája világitja be. A másik kép, melyet bemutatunk: egy friz, mely a templom oldalfalát diszíti, s tárgya a szent áldozás allegóriája. Ezt úgy érteti meg velünk a művész, hogy az egyik angyal kelyhet tart, a másik pedig pálmát, mint a lelki béke jelvényét, s liliomágat, mint az áldozat tisztaságát. E bemutatott mennyezetképen kívül még hármat festett a művész s tárgyaik a következők: Szent István koronájának felajánlása, a Hit, és az Angyali üdvözlet.

D. I.

KÉPEK A BELVÁROSI REÁLISKOLA EMLÉKKÖNYVÉBŐL.

Mai számunkban folytatólagosan ismét közlünk néhány képet a budapesti belvárosi főreáliskola ötvenéves jubileumára kiadott emlékkönyvből. E képek magukban is érdekesek, mint a legutóbb Budapesten történt nagyobb épitkezések nevezetesebbjei közül valók. Három épület egymás közelében, a Belvárosban emelkedik: a királyi bérpalota az eskü-úton, mely *Korb* és *Giergl* épitészek tervei után készült, az egyetem központi épülete, *Baumgarten* Sándor tervei után s a vele szemben, az Egyetem-tér és Kaplony-utcza sarkán levő nagy bérház, mely, mint a Kaplony-utcza összes házai, gróf *Andrássy* Géza tulajdona s *Jablonszky* Ferencz épitész tervezte. A negyedik kép az Erzsébet-hid budai fejének balszárnyát mutatja be, a háttérben a Gellérthegy művészileg kiképzett oldalával; ez épitmények terveit *Nagy* Virgil épitész készitette és *Zsigmondy* Béla mérnök, épitészvállalkozó épitette. Mind e jeles épitészek egykor a belvárosi főreáliskola tanitványai voltak.

POBJEDONOSZCSEV PETROVICS KONSTANTIN.

Az Oroszországban uralkodó kormányzási rendszer legerősebb, tántoríthatatlan oszlopának tartják általánosan Pobjedonoszcsevet, a ki hosszúra nyúlt közpályáján mindig az orthodox egyházra támaszkodó czári egyeduralom megszilárditásán, állandósitásán fáradozott, makacs kitartással igyekezvén elfojtani mindenféle szabad eszmét.

Ez a rendkívüli kitartású és nagy tehetségű ember, a ki most az orosz szent zsinat főügyésze, az orosz államtanács s a miniszteri bizottság tagja, belső titkos tanácsos, stb. 1827-ben Moszkvában született. A szentpétervári egyetemen jogot tanult, majd 1846-ban a szenátus titkára s egyetemi tanár lett. 1860-ban több orosz nagyherczegnek, köztük a későbbi III. Sándor czárnak is nevelője volt s mint ilyen az uralkodócsalád köreiben nagy tekintélyre tett szert. Mint rajongó szlávbarát és buzgó orthodox s mint az abszolut kormányrendszer hive, III. Sándor czár idejében nagy szerepre jutott az orthodox egyház hatalmának növelésében, nem különben a szabad eszmék s idegen nemzetiségek és más vallásfelekezetek elnyomásában. Végzetes működésében a hasonló szellemű «csin» (hivatalnoki párt), valamint az anyaczárné erélyes támgatására talált. Az orosz népnevelés szomorú állapota egyik főokának szintén Pobjedonoszcsevet tartják, a ki a maga szempontjából jobbnak hiszi, ha a nép tudatlanságban marad. E rendszer erélyes ellenfelei a felvilágosult szellemű orosz tudósok, politikusok, de Pobjedonoszcsev hatalmát és befolyását nem sikerült megtörniök. Sokan azt állitják, hogy Pobjedonoszcsevnek és pártjának nagy része van a kelet-ázsiai háború felidézésében is, melynek győzelmes lefolyását biztosra vették s abban reménykedtek, hogy a győzelmi mámor majd jó időre elvonja az orosz nép figyelmét a belső reformok utáni vágyakozástól s a régi rendszer is annyira megerősödik, hogy ellene mindenféle szabadelvű mozgalom hiába való lesz. Az eredmény az ellenkező lett s a forradalmi mozgalmak, a népnek szabadságra való vágyai most annál erősebben törtek ki.

A SZENT-PÉTERVÁRI VÉRENGZÉS.

Bár magában az orosz fővárosban úgy a hogy el vannak fojtva a zavargások, még mindig nem tudni, nem fog-e újabb lobbot vetni a lázadás tüze s egyéb városokban, különösen Orosz-Lengyelországban folyton tart a háborgás. S mindenütt a művelt világon élénk megbeszélés tárgya az a nagy vérengzés, a melynek szinhelye január 22-ikán a czár szentpétervári téli palotája előtti tér volt, mely alkalommal százával estek el a kérvényezni akaró munkások az u. n. Narva-kapu előtt felállított katonaság golyóitól.

E nap reggelén sok ezernyi munkás, nagyobbára a Putilov-féle gyárakból, indult a téli palota felé. A tömeg, melyet Gapon lelkész és több más pap vezetett, templomi zászlókat, aranyozott bronz kereszteket, szent képeket, valamint a czári pár arczképeit vivén magukkal, egész békén viselkedett s az orosz nemzeti himnuszt énekelték. Mihelyt a Narva-kapuig értek, a katonai csapatok parancsot kaptak a lövésre. Nem szólitották fel a tömeget, hogy vonuljon vissza, csak épen trombita-jelt adtak, aztán mindjárt lőttek, először vak töltéssel, de rögtön utána kétszer golyóval. A czár és a czárné képei, valamint a templomi zászlók s a keresztek golyóktól átlyukasztva a hóba hullottak. Sok munkás elesett és megsebesült. A czár arczképét vivő munkás is golyótól találva holtan terült el a földön. A többiek futásnak eredtek s minden irányban menekülni igyekeztek. Azt beszélik, hogy *Gapon* futás közben elcsúszott a havon s ezért járt eleinte holt hire, de csak könnyen sebesült meg s felkelvén, egy közeli házban rejtőzött el, honnan aztán tovább menekült.

EGYVELEG.

* **VII. Edvárd angol király** nemcsak kitünő kőműves, hanem a téglavetéshez is ért. Osborne-ben egy kis erőd áll, melyet a király trónörökös korában fivéreivel együtt épitett.

* **Khinában** a sárkányt legyőző Szent György lovag arczképével ellátott angol aranypénzt senki sem fogadja el, mivel a sárkányt Khinában vallásos tiszteletben tartják.

* **A spanyol keddi napon** nem kel útra és lakodalmat nem tart. Igy aztán kedden a spanyol vasutak vonatai majdnem üresek, Madridban pedig még nem volt rá eset, hogy keddi napon valaki megesküdött volna.

* **Abisszíniában** a tetten ért gyilkost a megölt ember családjának adják át. A rokonok aztán, ha tetszik, ép oly módon végezhetik ki, a mint a megölt embert meggyilkolta.

* **Az «Egész éven át fürdők»** klub tagjai január utolsó hetében Yarmouthnál a tengerben nagy fürdést rendeztek. A klub egyik tagja 28 év óta minden nap meg szokott fürödni, az elsőbbség azonban a klub elnökét illeti, ki 36 éven át folytatja már a naponkénti fürdést.

* **Missouri állam törvényhatósága** (Egyesült-Államok) 500 dollár birság terhe alatt megtiltotta a borravaló adást. Ennélfogva az állam területén pinczér, szakács, vagy szoba-pinczér borravalót nem kaphat.

Tiury Gyula

SZENTPÉTERVÁROTT, A NARVA-KAPUNÁL TÖRTÉNT ÖLDÖKLÉS, A HOL A LEGTÖBBEN ESTEK EL.

Túry Gyula: Erdő széle.

AT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

hozzáfogott Flóra néni számtalan kisebb-nagyobb kofferjének tüzetes átkutatásához. Azonban nehány, részint az ügyvéd, részint a jószágigazgató által beküldött elszámoláson kívül nem talált semmit. Végrendeletnek semmi nyoma.

Néhány ezer korona készpénz s Denneburgné értékes ékszerei, melyeket még utolsó szavaival Ritának ajándékozott, képezték — azon szerény összeggel együtt, a melyet anyja csekély ingóságainak eladása után küldött neki Agatha — egész biztosítékát a jövőre nézve.

Rita egy perczig sem kételkedett abban, hogy Flóra néni első elragadtatásában, fellelkesülve a bajor rokonok kedvességén s valószínűleg az ő befolyásuk által elhatározásában siettetve, bizonyára még ott helyben végrendelkezett Richard báró javára.

— Mennyire örülök, hogy most végre megtaláltam vagyonom számára a méltó általános örököst. Richard báró mintaképe a lovagiasságnak stb.» Rita egészen tisztán emlékezett Flóra néni levelének ezen passzusára.

«Meglehet, hogy talán gondoskodott rólam, — szőtte tovább gondolatait, — talán kitűzött számomra valami kis összeget. Hát az majd kiderül, ha Richard báró tartózkodási helyét sikerül kikutatni.

«Semmi esetre sem hagyott reám valami jelentékeny összeget, mert azt bizonyára fel-

Esős, borús napo
Rita szomorúan, cz
tött el.

A milyen bájos, s
Velencze, ha szép na
morúan és leverően

Rita is érezte, hog
kedélyére a most oly
zat, az üres Márkus-t
kedvetlenül, feltűrt n
dukoló idegenek, a
hôtelszoba — minde
vette, ténitóan, lever

Hirtelen az a vág
innen menni. Szinte
nak a tudatára jutott,
badon rendelkezik m
nem tudott ennek
esett neki, hogy nin
hogy most csomagoljo
ki zaklassa, siettesse,

Elhatározta tehát, h
Pestre? Anyja halála
egészen idegen háztö
oda semmi. Gondolt
nagynénjére — de há
mindig fokozódó drá
helyettesnek ment eg
árvult leánykáihoz, a
saját otthona . . .

Tárry Gyula

Feszület c. képe
repr.
Vas. Ujs. 1916. 232. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Túry Gyula

A pozsonyi Szent Erzsébet-templom oltárképét Izabella főhercegnő megbízásából festi festette.

Pesti Hirlap

1910. okt. 21. (A pozsonyi Szent Erzsébet templom oltárképe.)

U. 445

Türy Gyula

Erőd

Vas. Ujs 1897. 348. l.
(A Münsarnokból.)

Fraknói Vilmos
püspök arcképe, repr.
n. o. 351. l.

VASÁRNAPI UJSÁG

BUDAPEST, JULIUS 13. 49. ÉVFOLYAM.

...re 24 korona ... 12 »	Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG	egész évre 16 korona félévre „ 8 »	A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával)	egész évre 10 korona félévre „ 5 »	Kálfáldi előfizetésekhez a postaliag meghatározott vitelidíj is csatolandó.

...ább hirlappéldányt, régibb irók és szinészek ...nét, önéletrajzi jegyzetet, stb., a mely ...k történetének kisebb-nagyobb héza... ...gyűjteni és felhasználni törekeszen közölte mindazokkal, a ... tudomány történe... ...koztak. Mióta az iró... ...ott: közczélra bocsá... ...it és szívesen segített bárkinek az irodalomtörténet érdekében. Valóságos garmada áll rendelkezésére az igy felkutatott és szakszerűleg rendezett adatokból. Több mint negyven éve gyűjtögette a «Magyar irók élete és munkái»-ban felhasznált adatait, s ifjú kora csak előkészület volt e hasznos pályához, a mely újabb irodalomtörténetirásunkkal oly annyira össze van forrva.

A hangyaszorgalomnak s helyes időbeosztás-

nak csak oly nagy mértéke mellett lehetett képes Szinnyei fáradságos munkáinak végzésére, a mely szinte páratlannak mondható. E szorgalom s az időnek okos felosztása korán kifejlett a gyönge testalkatu gyermekben s megmaradt az ifjúban és a férfiúban is. Több mint 70 éves (született 1830 márczius 18-án Rév-Komáromban), de sem kedve, sem tehetsége, sem szorgalma nem csökkent, sőt, mióta az Akadémia támogatásával megindíthatta a «Magyar írók élete és munkái»-t, úgyszólván fokozódott. Komáromban kezdte iskoláit, aztán Nyitrára ment, majd ismét szülőföldjén folytatta tanúlmányait. A pesti egyetemen Horvát Istvánnak volt tanítványa, a győri akadémián pedig Paulernek, Csacskónak és Koneknek. Búvár szelleme már ekkor megszokta a könyvek közötti életet s bár rokonai, a kik nevelték (mert szülei korán elhaltak), mindenkép ügyvéddé szerették volna képeztetni: nem igen tudott megbarátkozni az ügyvédi foglalkozással s olyan pálya után nézett, mely kutató észt és szorgalmat kíván, de nyugodt, izgalmaktól ment életet. Hanem az 1848-iki mozgalmak őt is magukkal ragadták. Felcsapott nemzetőrnek Komáromban, de az egy hónapi tanfolyam végeztével sógorához, Beöthy Zsigmondhoz költözött Budára s itt élt októberig, a midőn visszament Komáromba, hogy jelentkezzék az ottani hadparancsnokságnál. Itt azonban gyönge testalkatára való tekintettel nem akarták bevenni honvédnak. Igy hát ártatlan cselhez folyamodott: Komáromy István, Meszlényi ezredes segédtisztje révén bejutott a térparancsnoki irodába s onnan még azon év deczemberében áttették a 37-ik zászlóaljhoz mint őrmestert. Fölvitte lassanként főhadnagyságig s mint ilyen tette le a fegyvert 1849 október 5-én. Jegyzetei, a melyeket azon hevenyében papirra vetett s azóta [illegible] sulat kiadásában jelentek meg s egyszersmind a «*Magyar írók élete és munkái*» tervével foglalkozott. E hasznos munkái között is az utolsó a leghasznosabb. E nagy gyűjteményes munkából eddig nyolcz kötet jelent meg, oly gazdag anyagot ölelvén föl, a mely egyaránt dicséri Szinnyeinek nemcsak körültekintő gondosságát s páratlan szorgalmát, hanem rendszeres kutatási tehetségét s bő ismereteit is. Rendkívüli munkásságát méltányolta a Magyar Tudományos Akadémia is, midőn 1899-ben tagjai közé sorozta; s Ő Felsége is kitüntette őt a királyi tanácsosi czimmel.

A «Magyar írók élete és munkái» a maga nemében páratlan munka irodalmunkban, az eddig megjelent 74 füzetben 15,638 magyar író életrajzát és munkáik jegyzékét közli, pedig még csak az M. betűnél jég. Nemcsak minden másoktól származó adatot felölel, hanem a saját gazdag adattárát is értékesíti. Megbízható adatgyűjteményét kivált a XIX. század íróiról nem is pótolhatná senki. Azért irodalmunk és tudományunk történetének érdekében őszintén kivánhatjuk, hogy e legbecsesebb munkáját háborítatlanúl, eddigi szívósságával és sikerével folytathassa a befejezhesse!

V—y J.

ÉLETEM.

Valék elégszer boldog[illegible]
De boldogtalan [illegible]
Az élet oly [illegible]
Oly tréfás, [illegible]

Míg vándo[illegible]
Jártam hi[illegible]
Czélt vesz[illegible]
Kanyargós[illegible]

Egyet elő[illegible]
Hossz[illegible]

láiról nevezetes. Amaz éjjel is világos, emez még nappal is sötét. Ebben minden megszárad, amabban mindenki — elázik.

A Rathskellernek az a legtiszteletreméltóbb tulajdonsága, hogy rendkívül régi és ennélfogva öreg hordói kitünő ó-borokat rejtenek öblös mélyükben.

Hát ez is elég ritka eset a mai borhamisító világban, de még ennél is csodálatosabb a Bleikeller tulajdonsága: semmiféle holttest ben[illegible] meg nem romlik, soha el nem porlad.

Nyitott koporsók hevernek itt régen [illegible] lakóikkal, kiknek földi porhüvelye má[illegible] őrizte századok előtti alakját. Csak [illegible] összetöpörödött, megfakult a bőrük[illegible] téli almáé. Megmagyarázhatat[illegible] szikkasztotta ki őket, mely [illegible] lebeg időtlen idők óta.

Ezt a szárazságot a Ble[illegible] megérzik: a torkunk [illegible] szárad.

És itt nyilatkozi[illegible] két államának [illegible] a nevezetesség[illegible] híres Rathsk[illegible] is, hogy iv[illegible] aranyá[illegible] *rüdesk*[illegible] szül[illegible]

Rainer József szegedi főkapitány. Farkas Agost öscsanádi plebános. Wittenberger Antal püspöki titkár.

Sarto bibornok patriarkha (X. Pius pápa). Dessewffy Sándor csanádi püspök. Lonovics József csanádi főispán.

MAGYAROK ZARÁNDOKLATA VELENCZÉBE, SZENT GELLÉRT EREKLYÉIHEZ.

Részletek Túry Gyulának, Dessewffy Sándor csanádi püspök megbizásából készülő nagy festményéről.

gyomrok századának is lehetne nevezni. S a franczia udvaronczok és hadvezérek, a kik akkor egész Európát bejárták, el vitték mindenüvé a konyhaművészet kedvelését is. Soubise herczeg, a híres hadvezér, nagy lakomáiról még hiresebb lett, mint győzelmeiről. S általában e kor s a megelőző század legnagyobbjai: Richelieu, Mazarin, Condé, Colbert, a nagy költők, bölcsészek mind élénken részt vettek a konyhaművészetének ápolásában. A Colbert-féle mártás majdnem olyan hires lett, mint a Colbert-féle merkantilizmus s e mellett még sokkal kevesebb gáncsolója akadt, mint emennek.

Hazánkban is nagy változásokon ment keresztül a konyhaművészet. Szinte biztosra lehet pl. venni, hogy a honfoglalók — mint a legtöbb keleti nép, — egyáltalában nem ették a disznóhúst, holott a lóhús kedvelt eledelük volt. Még a mohácsi vész idejéből is van rá adat, hogy a magyarok a disznóhúst nem sokra becsülték. És hogy annak használatát, feldolgozását már csak a mai hazában tanúlhatták meg, bizonyítják a szláv eredetű szalonna, hurka, kolbász szavak.

A tizenhetedik században rendkívül kifejlődött nálunk a konyhaművészet. Egyik-másik főúrnak országos hirű szakácsai voltak s pl. Antal mester képes volt az ökröt egészben úgy megsütni, hogy annak belsejében egy ürü, abban ismét malacz, a malaczban pedig kappan vagy fogoly sült meg kifogástalanúl. Rendes dolog volt ez időben, hogy egyik-másik főúr asztalára hétköznap is ebédre 18—20-féle, vacsorára pedig 10—12-féle étel került fel, ezek közt: «éles-lé», «fekete-lé», «lengyel-lé» «kaszás-lé» s más effélék, a melyeket ma már csak névről ismerünk, bár valószinű, hogy a Hajduságban ma is népszerű «zsufás» és «ispékes» nevű ételek ugyanazonosak egyik vagy másik «lé»-vel.

ISMERETLEN ÉRZÉKEK.

Mindenki tudja, hogy az embernek öt érzéke van, melyekkel a külvilág különböző benyomásait felfogni képes. De mindig föltehető, a mit már régen föl is tettek, az a kérdés, vajjon nem képzelhető-e az öt meglevőnél több érzék is, a melyekkel környezetünk olyan jelenségeit is észrevehetnénk, melyekre nézve most vakok vagyunk? Hiszen kisérletileg bebizonyúlt, hogy némely állatok olyan dolgokat is észrevesznek, a melyek az emberi érzékekre nézve el vannak rejtve.

Ezt a tényt már gyanította s félig-meddig igazolta is egy híres angol természettudós, Sir John Lubbock is; most pedig kétségtelenül bebizonyították egy lausannei tudósnak, Dufournak a kisérletei, melyekről nemrég előadást tartott a svájczi természettudományi társulatban.

Ismeretes, hogy a nap fehér fénye, a milyennek látjuk, nem egyszerű, hanem különböző szinekből van összetéve. Ennek kisérleti igazolását mindenki látta: ha a nap fényét egy üvegprizmán bocsátjuk keresztül, akkor feloszlik elemeire s előáll a prizma mögötti falon a szivárványszinű színkép (spectrum), a melyben mi a vörös, narancs, sárga, zöld, kék, indigo és violaszineket látjuk meg, a mely szinek mindegyikének más a rezgési száma. De vannak a színképen túl is helyek, a melyeken mi fénysugarat nem látunk, csak hősugarakat, vagy más khémiai tulajdonságokat állapíthatunk meg. Így a vörösön inneni sugaraknak mi nem látjuk fényét, csak hőt tapasztalunk a helyükön, a violán túli sugaraknak sem fény, sem hő-hatását nem tapasztaljuk, hanem csak vegybontó képességét, olyasformát, mint a milyen a fényképészetben játszik főszerepet.

A fehér fényben mi nem érezzük csak a fehér fényt és a hősugarakat; szemünk nem bontja fel a fényt szines sugarakra. A violán túli, vegyi hatású sugarakat mi nem vesszük észre, mert nincs olyan szervünk, mely ezekről tudósíthatna bennünket. Vannak azonban állatok, a melyek e tekintetben jobban vannak ellátva, mint mi: ezek a violán túli sugarakat is megérzik, sőt nagyon érzékenyek azok iránt. Ilyen a hangya, a mint Dufour kimutatta. Lubbock már 1882-ben észrevette, hogy a hangyák igen féltik bábjaikat a viola és a violán túli sugarak hatásától: e megfigyelését Dufour és kutatótársa, Forel is kétségtelenné tették.

Egy ládába, melynek egyik oldala a violán túli sugarakra nézve átlátszó gelatinból készült (az üvegen t. i. ezen sugarak nem hatnak át), hangyákat tettek bábjaikkal együtt, aztán a láda egyik részébe egy erős színkép violán túli részét vetítették. A hangyák azonnal odasiettek és elvitték bábjaikat onnan, a hol a violán túli fény érhette azokat s odavitték, a hova ez a fény nem hatott. Tehát a hangya megérzi a violán túli sugarakat, melyeket mi nem tudunk érzékeinkkel felfogni, vagyis a hangyának oly érzéke is van, a melylyel mi nem birunk. S nem lehetetlen, hogy a hangyának s más állatoknak is vannak olyan érzékeik, a melyeknek mi tökéletesen híjával vagyunk s olyan élvezeteket és fájdalmakat is ismernek, melyekről az embernek sejtelme sincs.

AZ ÚJ ÜSTÖKÖSRŐL.

Azoknak, kik az elmúlt napokban a *Hattyú* csillagképéből jönni látszó és *Delta Akvaridáknak* nevezett hulló csillagokat észlelték, nem kerülhette el figyelmét a *Gönczölszekerében* feltűnt új üstökös, melynek fényerőssége egy harmadrangú csillagéval vetekszik. Az élesszemű türelmes megfigyelő továbbá azt is láthatta, hogy ez az új égi jelenség már rövid két óra múlva helyét tetemesen megváltoztatja, mint az üstökösök teszik, melyek rettenetes gyorsasággal száguldozzák be a végtelen űrt. A világűr eme hirtelen felbukkanó, de gyorsan el is tűnő vándorait — sokáig rendszertelennek tartott megjelenésükkel és kifürkészhetetlen sajátságaikkal — a legnagyobb titokszerűség övezte. Mi sem természetesebb, mint hogy a miszticizmus korában — mikor még a természettudományok nem állottak azon a fokon, hogy e különös égi tünemények helyes magyarázatát adhatták volna — a legképtelenebb dolgokat tulajdonították nekik. Nem egyszer megtörtént, hogy egy-egy nevesebb asztrologus, csillagjós, végenyészetet hirdető jövendöléseivel rettegésbe hozta az egész emberiséget.

A mai asztronomia egészen más világításban tünteti fel eme egykor háborút, pusztulást és múlást jelentő érdekes égi jelenségeket. Tudjuk igen jól, hogy az üstökösök a mily meglepő és gyakran félelmet gerjesztő megjelenésűek is, mégis egészen ártalmatlanok, mert laza tömegük semmiféle észrevehető változást a bolygókon és azok pályáján elő nem idéz, sőt ellenkezőleg épen ez utóbbiak zavarják meg mozgásaikban az üstökösöket s változtatják pl. parabolikus pályájukat olykor elliptikussá. A most látható üstököst Borelli pillantotta meg először Marseilleben a junius 21-éről 22-ikére virradó éjjel. Eleinte a *Hattyú* képében volt látható, mint hetedrendű csillag, később már a *Sárkányban*, míg most már a Nagy-gönczöltől délfelé szabad szemmel tisztán kivehető. Pályája az eddigi megfigyelések szerint parabolikus s jelenleg a nap felé tart, csóvája pedig folyton nagyobbodik. Tömege oly laza, hogy — miként az *Ó-Gyallán* julius 28-án este 11 órakor készített s mellékelt rajzomon látható — még egy negyed-, ötödrendű csillag is áttetszik rajta. (Az ábrán az üstökös magjától kissé balra felfelé egy fekete pont jelzi az áttetsző csillagot.) Ugyanez nap estéjén dr. *Konkoly Thege Miklós*, az itteni csillagda neves igazgatója spektroszkopiai vizsgálat tárgyává tette az üstököst s úgy találta, hogy ennek anyaga is, mint rendesen, túlnyomóan szénhidrogén gázokból áll. A spektrumban a szénhidrogén vonalai feltünő szépen voltak láthatók. A mint naprendszerünkben körútját elvégezte, 60,000 km. hosszú csóvája ismét kisebbedni fog, míg végül teljesen eltünik szemünk elől, hogy más, a mienkénél talán hatalmasabb naprendszerekben folytassa kalandozásait.

Massány Ernő.

AZ ÚJ BORELLI-FÉLE ÜSTÖKÖS.

1903 julius 29-én este 11 óra 15 perczkor Ó-Gyallán készült fölvétel.

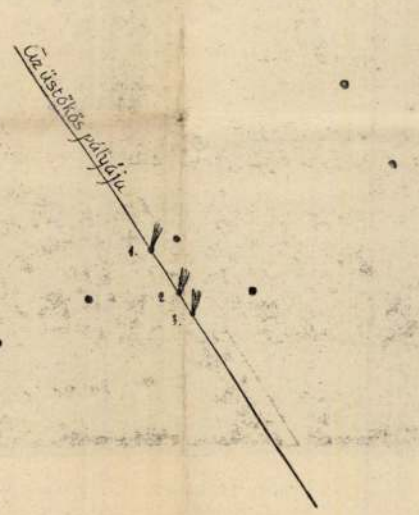

AZ ÚJ BORELLI-FÉLE ÜSTÖKÖS PÁLYÁJA.

1. Az üstökös julius 28-án este 11 óra 30 perczkor, *2.* julius 29-én este 9 óra 15 perczkor, *3.* julius 30-án reggel 2 órakor.

EGYVELEG.

* **A legéjszakibb vasútat** ez évi julius 13-ikán nyitották meg ünnepélyesen Oszkár svéd király jelenlétében. A vasút Svédországban a botteni öblöt köti össze az Atlanti-oczeánnal. Angol pénzen építették, hogy lehetővé tegyék a lappföldi igen gazdag vasbányák kihasználását, a mi Európa aczéliparára nagy hatással lesz.

* **Afrika éjszaki részében** egy titkos társulat alakúlt, mely kizárólag karavánok kifosztogatásával foglalkozik. A darrawakok — így hívják a társulat tagjait — más utonállókat nem tűrnek meg s a tettenérteket vagy rögtön megölik, vagy pedig arra kényszerítik, hogy a társulatba belépjenek. A darrawakok főnöke minden nagyobb városban megbízható ügynököket tart, kik a karavánok elindúlását külön futárok által értesítik.

* **Amszterdamban hat ezer ember** kizárólag gyémántcsiszoló-műhelyekben dolgozik. Négy ezer ember pedig a gyémántokat a piacz számára készíti elő. A kereskedelem ezen ágába befektetett óriási tőkék forgatása sok nehézséggel jár. A világhírű Koh-i-Nor-t szintén Amszterdamban csiszolták. Az amsterdámi gyémánt-piacz évi forgalmát átlag 80—100 millió koronára lehet tenni.

* **Régi per.** Két olaszországi község Gallia és Foze négyszáz év óta állanak már egy erdőterület miatt perben egymással. A vitás erdőből valóságos őserdő lett, mert századok óta érintetlenül áll. Miután a perlekedő felek egyezségre nem hajlandók, a furcsa állapot még nagyon sokáig eltarthat.

* **A czukrot Európában** legelőször a Spanyolországban letelepedett s utóbb onnan kiűzött mórok készítették. A czukornádat a khinaiak már régen ismerték s tőlük került Közép-Ázsiába, valamint Cyprus szigetére, innen pedig a mórokhoz.

* **A spanyol-amerikai háború nyugdíjasai** az Egyesült-Államok múlt évi számadásaiban két millió és hétszázezer dollárral szerepelnek. Összesen 14,250 ember kapott e réven nyugdíjat s e szám folyton növekszik, a miben nagy része van annak is, hogy az uralmon levő politikai pártok népszerűséghajhászatból mind bőkezűbb nyugdíjaztatási törvényeket hoztak.

* **Londonban,** melynek lakossága a hat milliót meghaladja, 1901-ben mindössze 24 gyilkossági eset fordúlt elő. Ezek közűl a tettesek 16 esetben kézre kerültek. Ellenben a jóval kisebb New-Yorkban ugyanennyi idő alatt 100 gyilkosság történt, a tettesek pedig csak tíz esetben kerültek kézre. A közbiztonság rosz állapotát az amerikai hatóságok az idegen bevándorlóknak tulajdonítják.

A HÉTRŐL.

Év végén. Egy elmúlt esztendőnek nehéz megcsinálni a mérlegét. Még a historikus számára is nehéz, a ki kellő távlatból nézi az eseményeket, a honnan egységes a kép, mely szemei előtt kibontakozik. Annál nehezebb feladat azok számára, a kik maguk is átélték az eseményeket, részesei voltak a történteknek talán cselekvőleg is, de mindenesetre szenvedőleg, s a kik az esztendő utolsó perczeiben még ott is állanak a cselekvények közvetlen hatása alatt. Bizonyos dolog, hogy a saját korának dolgait az ember legkevésbbé érti. S nagyon kevés ember van, a ki igazán érti. A renaissance korának emberei nem is álmodtak róla, hogy ők egy kiváltságos időnek szülöttei, melynek története a história legfényesebb lapjaira lesz feljegyezve. Ellenben XI[illegible] kortársai meg voltak győződve róla, hogy az udvarnak az a cziczomás fénye, mely elvakította szemeiket, be fog világítani a jövő századokba is, s az ő koruk felé irigylő szemekkel fog tekinteni a késő unoka. Ez a meggyőződésük odáig ment, hogy rendre irták a sok emlékiratot, megörökítvén életöknek még legbelsőbb intimitásait is, mert hisz az utódot okvetlenül érdekelni fogja az, hogy ez a félisten születési lakomáján mit evett, vagy amaz a félistennő miféle pletykákat terjesztett kebelbarátnéja felől.

Lehetséges tehát, sőt nagyon valószinű, hogy a mi életünk eseményeit egészen más szemmel fogják nézni csak százesztendő múlva is, mint a minő szemmel mi nézzük azokat. A min mi megbotránkozunk, azt akkor talán kicsinylőleg fogják tekinteni. A mi minket hevületre ragad, az akkor talán olyan természetszerű lesz, a mi nem is képzelhető el másként, s a mi ép azért nem is alkalmas lelkesedést kelteni. A mi aggodalommal tölt el bennünket a jövő iránt, talán ép abból fognak kifakadni a nemzet életének legdiszesebb virágai.

De akárki fogja is megírni valamikor ennek az immár végső perczeiben lévő esztendőnek eseményeit, s azt a nemzeti életet, mely az Úr 1905-dik esztendőjében a Duna-Tisza közén folyt, konstatálni lesz kénytelen, hogy bizonyos visszaesés mutatkozott. Irodalmunkban új név nem merült fel olyan, mely dicsőséget hozna reánk. A régiek közül se állott elő senki olyan művel, melyet be nem nőne valamikor az idők moha. Művészeink se alkottak ily szabásu műveket, s legföljebb egy sokáig készült monumentális mű, a Szent István bazilika befejezése fogja viselni ezt a dátumot. A közmunkák és középítkezések terén konstatálni fog kelleni, hogy egyetlen kezdeményező lépés sem történt. A közgazdaságnak csak panaszát lehet majd följegyezni az általános pangás miatt. Az iparnak semmi jelentős haladásáról sem lesz lehetséges megemlékezni, s meg kell majd állapitani, hogy ez olyan esztendő volt, a midőn a magyar szellem igen kevés maradandót alkotott.

Nem kell messze keresnünk ennek a — reméljük csak ideiglenes — visszaesésnek igazi okait. A politika befolyásolta az egész nemzeti életet, s a politikai zavarok hatással voltak minden viszonyainkra.

És e tekintetben sajátságos helyzetben vagyunk. Nálunk úgy szólván az egész közélet két tényezőtől van függővé téve; egyrészt a terméstől és időjárástól, másrészt a politikai viszonyoktól.

Nem sok olyan ország van a világon, a hol a politika akkora befolyással birna a nemzet életére, mint minálunk. Bizonynyal hiba lenne ebből azt a következtetést vonni le, hogy ez műveltségünk elmaradott voltának a jele. A politikának túltengése inkább a nemzeti karakterrel, semmint a műveltséggel áll összeköttetésben. Francziaország népe, és az összes latin fajok koronként ép úgy belemerülnek a politikába, mint mi magyarok, pedig a műveltségnek magas fokán állanak. A törököket viszont még hidegebben hagyják a politikai élet eseményei, mint a németeket, és még se lehetne azt mondani, hogy a török műveltség dolgában egy fokon áll a némettel. A mi minket illet, nálunk egyrészt a temperamentum teszi, másrészt az, hogy más népeknél forróbban szeretjük a hazát. Ez a szeretetünk mély, átható, egész az önfeláldozásig menő, csupán egy hija van. Dolgozni, kitartóan munkálkodni, nem tudunk a haza érért. Ezt az egyet tanuljuk még meg, édes magyarom! S akkor könnyen elviseljük az olyan éveket is, a minő a mostani volt.

*

Az aggodalom baczillusai. A baczillus tudvalévőleg rettenetes jószág. A legveszedelmesebb fenevad. Ez a piczi voltában láthatatlan féreg több embert leterít, mint minden oroszlán meg tigris együttvéve. Bátrabb is, mint ezek a bestiák. Nem húzódik el sivatagok közepébe és őserdők mélyébe, vakmerőbb, mint az éhes farkas, a mely a falvakba betör; a baczillus elől nincs menekvés sehol. Benyomul az italunkba, az ételünkbe, ott hemzseg a levegőben, a melyet beszivunk. Nem csoda tehát, ha aggodalmas emberek, a kik féltik az életüket — és ki nem ragaszkodik az életéhez? — szörnyű módon respektálják ezeket a láthatatlan fenevadakat. Ez a csúf kis bestia a héten megint szörnyű rombolást művelt. Versenyre kelt termetesebb rokonával, a filokszérával. Nem is szőlővenyigéket pusztított el, hanem — fenyőfákat. Egy egész karácsonyfa-erdőt minden égő gyertyájával és aranyos gyümölcsével. Tette pedig ezt a humánus érzés nevében. Azokat a karácsonyfákat értjük, a melyeket a Megváltó születése napján a szegény gyermekeknek szokott állíttatni a nemes főváros árvaházakban, iskolákban, intézetekben, hogy érezzék a gyönyörü ünnep fényét és melegét azok a szegény kisdedek is, a kiknek ez az öröm az *otthon* falai között meg nem adatott. Az idén nem termett karácsonyfa ezeknek a gyermekeknek. Azaz,

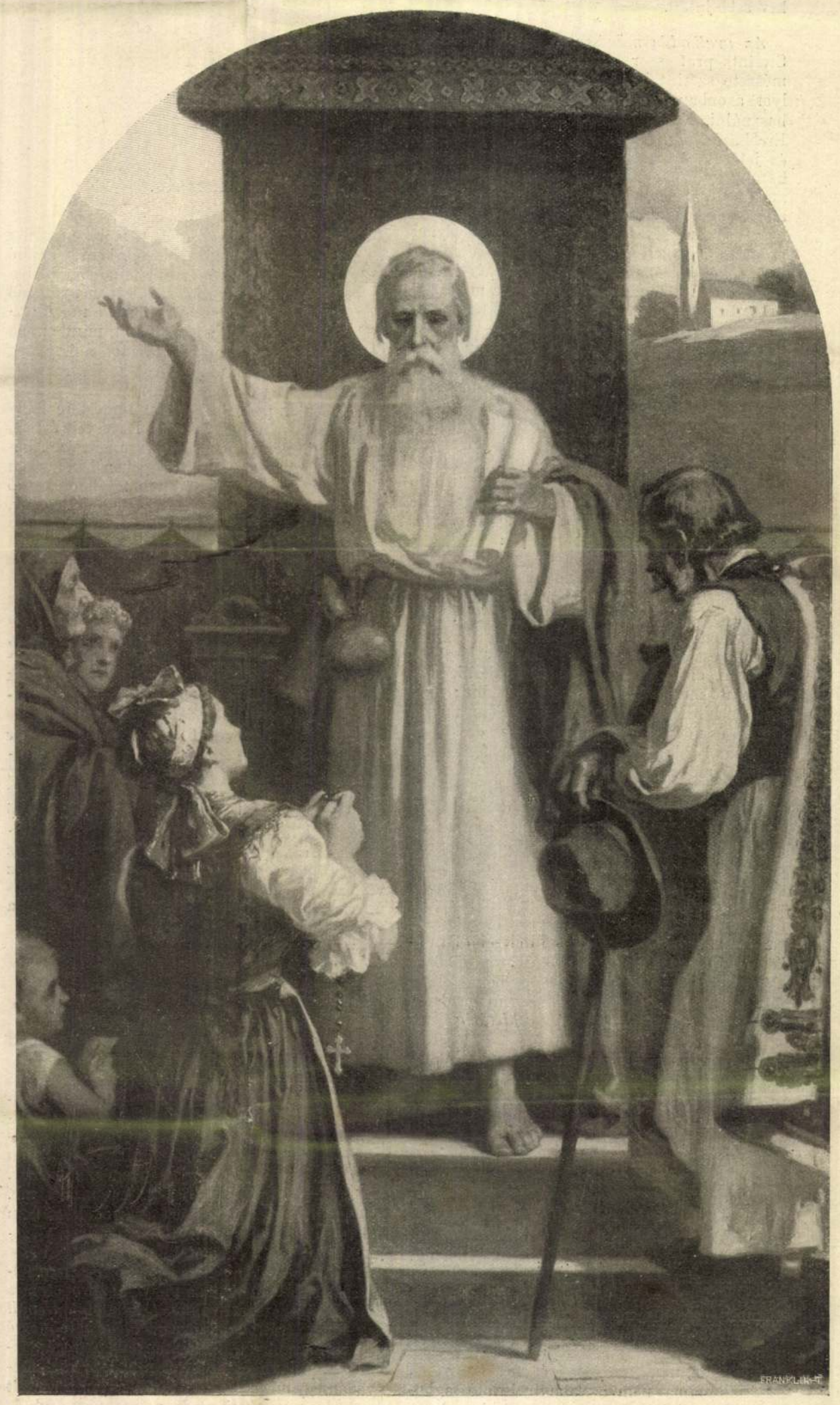

SZENT JAKAB APOSTOL. — A szentjakabi templom oltárképe Túry Gyulától.

hogy termett, de megette a baczillus. A szegény gyermekek karácsonyfa-ünnepét betiltotta a hivatalos bölcseség, mert kisütötte, hogy ezek az ünnepek *ártanak az egészségnek*. Terjesztik a ragadós betegségeket. Épen ezek az ünnepek. Megértéssel méltányolunk minden óvatosságot és emberséges aggodalmat: de sehol se olvastuk, hogy épen a karácsonyfa viaszgyertyáinak a világossága lenne az, a melynél a baczillusok leghamarább megtalálják a pusztítás útját. És meg vagyunk győződve róla, hogy a kik ezt a nemes határozatot kieszelték, nem mindenütt félnek olyan nagyon a baczillusoktól. Mert ennyi óvatosságot legalább is túlságos soknak tartunk. A baczillus falánk állat, de a falánksága ellen nem lehet az a legemberségesebb védekezés, hogy prédául azoknak az örömét dobják oda neki, a kiknek az örömből a legkevesebb jutott.

*

Az uralkodás művészete. Egy bécsi tanár, Streintz professzor könyvet irt, a mely a természete szerint kétségtelenül *tankönyv*, a melyet azonban semmiféle iskolában se fognak használni. Nem mintha a könyv rosz volna. Erről szó sincs. A könyv tele van bölcseséggel és jelentős igazságokkal. A mi az alkalmazhatóságát szükebb területre szorítja, mint a melynek az iskola dolgozik, ez az, hogy olyan mesterségre oktat, a melyre igen-igen kevés ifjút szánt a hivatása. Ez a könyv királyfiak számára iródott, az *uralkodás művészetéről* szól, tehát igazában a *trónörökösök kis-kátéja*. Hogy Streintz tanár nem végezett a megirásával se haszontalan, se fölösleges munkát, annak nyilvánvaló bizonysága az, hogy — megirta. Bizonyára, mert látta, hogy szükség van rá. Az uralkodás művészete, mint a világon minden más művészet, karakterében és formájában alá van vetve az idő átalakító hatalmának. Az uralkodás ma más, mint volt századokkal ezelőtt, lehet, hogy nem fáradságosabb, de bizonyos, hogy szövevényesebb mesterség. A változást, a mely az uralkodás régi és új stilusa között mutatkozik, meglehetős szabatossággal határozta meg ez a mondás, a mely állítólag *III. Viktor Emanuelé*, a mostani olasz királyé:

— A fejedelemnek régente úgy kellett uralkodnia, hogy a nép állandóan érezze, hogy uralkodnak rajta; most meg épen ellenkezőleg. Úgy, hogy a nép minél kevésbbé érezze, hogy uralkodnak rajta.

Hogy csakugyan III. Viktor Emanuelé-e ez a definitio, azt ő tudja, de el kell ismerni, hogy ha nem ő mondotta is, mondhatta volna; mert ha nem hirdette is ezt a tant e kiválóan nobilis elméjű és nobilis érzésű fiatal király, de követi. És a nép boldogsága érdekében ez a fontosabb. Pedig ő még nem tanulhatta a Streintz tanár úr könyvéből a helyes uralkodás törvényeit és paragrafusait. Hogy ezentúl az uralkodók el fogják-e fogadni tankönyvnek ezt a munkát, azt persze mi nem tudhatjuk. Lehet, hogy a könyv csakugyan tehet a maga hivatása terén becses és üdvös szolgálatokat. De, úgy tudjuk, van az uralkodás művészetének a Streintz professzor munkájánál már egy sokkal hasznosabb, gazdagabb, tanulságosabb és hitelesebb tanítókönyve is, a melyet fejedelmek és trónörökösök elég sokat nem olvashatnak, hogy benne elméljük, bölcseségük számára mindig új gazdagodást ne találjanak. Ez a könyv *a história*.

*

Egy érdekes házasság. A mi olyan sokszor nem volt igaz, ezúttal tehát igaz, bizonyos sőt hivatalos. A legemlegetettebb Alice a világ minden Alice-ai között, a *polgár herczegnő*, mint a hogy az Oczeánon túl az édesapja politikai ellenfelei nevezik, igaz és teljes nevén Roosevelt Alice kisasszony, az amerikai Egyesült-Államok elnökének leánya menyasszony. Erről az érdekes menyasszonyról igazán bajos lenne valami olyat irni, a mit már meg nem irtak volna, mert Alice kisasszonynak már egy egész irodalma van a világ összes lapjainak utóbbi évfolyamaiban. Nincs az a primadonna, a kinek a neve annyiszor jelent volna meg a lapokban, mint ezé az elmés és rugalmas természetű szép kisasszonyé, a ki pedig nem primadonna, nem művésznő és nem is irónő. Az ő talentuma nem a valamivel való foglalkozásban nyilatkozik meg, hanem abban, hogy mindig tudja magával foglalkoztatni a mások

M. EMIN BEY.

érdeklődését. Ez a képesség, a mely például a primadonnáknál segitő-tehetség, benne önálló művészetté fejlődött és szinte minden cselekedetét beprotezsálta a rotácziós gépen nyomódó históriába. Amerikában ő csinálta a női öltözködés új formáinak a törvényeit, mint annak idején Edvárd király az úri divatot, mikor még trónörökös volt. Az utazásaival konkurrenciát csinált a német császárnak, a népszerűség mesterfogásaiban pedig szinte tanítómestere lehetett volna a kedves papájának, Roosevelt úrnak. Pedig az is ért ehhez a művészethez. A magáról való beszéltetés mesterségében bár korban elődje, de hozzá képest csak tehetségtelen kezdő volt a franczia köztársaság néhai elnökének, *Faure* Félixnek a leánya, Lucie kisasszony, a ki mint irónő próbálta annak idején kamatoztatni «az elnök leányának» személyes érdekességét. De neki se az ügyessége, se a szerencséje nem volt akkora, mint a Roosevelt kisasszonyé. Az apja meghalt, a könyve megbukott és ő negyven éves fejjel menekült a családi boldogság révébe, egy öreg tudós oldalára. Szép amerikai kollégája ezt is okosabban csinálja. Ő még csak huszonhét esztendős és ha a vőlegénye, *Longworth* úr nála tizenöt esztendővel idősebb és csak egyszerű képviselő is, de igen jóképű úr és milliárdos. Ezeken kivül úgy látszik, megvan az az erénye is, hogy bátor és vállalkozó természetű férfiú. Nehéz helyzetben hatalmas föladatra vállalkozott, mert egy világhirű nő férjének lenni nem irigylendő helyzet. Longworth úr a világ szemében egyelőre nem lesz más, mint a felesége férje: az ő föladata lesz változtatni ezen a kissé keserves helyzeten és úgy fordítani a dolgot, hogy Roosevelt Alice a férje felesége legyen.

M. EMIN BEY.

Török költő.

Az ujabb török irodalom fellendülése a mult század hatvanas éveiben kezdődik. A politikai eseményekkel összefüggésben, egyes irók azon igyekeztek, hogy az öntudatára ébredező nemzet az irodalmában is találjon nemzeti vonásokat. Eladdig főleg az arab és perzsa tradicziókon alapult a török irodalom. És ez irodalom nyelve is olyan volt, hogy csak az érthette meg, a ki arabul és perzsául tudott. A nemzet zöme, a köznép ezt a nyelvet, ezt az irodalmat nem értette, de nem is érthette meg, s ilyen viszonyok közt érték őket utól azok a politikai események, melyek a «nemzet» szó fogalmát felébresztették bennök, és a melyek az irodalomra is átalakító hatással voltak. A lánglelkü *Kemál bey* úgyszólván egy csapásra cselekedte meg e reform-mozgalmat. Költeményeiben, regényeiben, drámáiban és számtalan hirlapi közleményében egy megreformált török nyelven szólalt meg, olyan nemzeti nyelven, mely az arab és perzsa elemeket török kifejezésekkel pótolta és ennélfogva mindenki számára megérthető lett. Törökül a törököknek, ez volt a jelszava. Ő vitte be elsőnek az irodalomba a «haza» és «nemzet» fogalmát és költészete tárgyába nem az általános mohamedán, hanem a sajátosabb török nemzeti elemeket tudta oly óriási költői erővel belevinni, hogy tisztán a maga költői munkálkodásával megteremtette a megreformált török irodalmat. És az ő összes kortársai, irók és politikusok vegyest, megértették őt és követték. Mintegy varázsütésre változik meg a költők nyelvével a hirlapok nyelve is, és európai fogalmak lepik el a török irodalmat, melyeket mohó vágygyal szed magába a török nép zöme és első sorban az ifjuság. A mohamedán költői műformák helyét az európai költészet változatos formái foglalják el, kezdenek regényeket, drámákat és költeményeket irni előbb európai mintára, majdnem fordítások útján, de később önállóan is, a saját nemzeti géniusnak sugallatára. Az európai irodalomtól csak a formát veszik át, de tartalmat saját magukból, a nemzeti felbuzdulás szülte lelkesültségből merítenek. Török tárgy európai formában. Ez jellemzi az ujjáébredt és nemzetivé vált török irodalmat. Ezen az uton haladnak Kemál összes követői, és ennek az iránynak egyik késői visszhangjaként csendül meg annak a költőnek a hangja is, a kit ezuttal bemutatni alkalmunk van.

Emin bey ez a kiváló poéta. Tiszta lelkű, nemes érzésű és hazafias szellemű ember, a kinek lelki világa visszatükröződik minden költeményében. A csodaszép Boszporusz partja mellett, Konstantinápoly egyik külvárosában született és gimnáziumi és jogi tanulmányai befejezte után a nagyvezérség irattárnoka, majd a vámhivatal irattári igazgatója lett. Gyakran járt Anatoliába, — onnét való a felesége is — s a török nemzet e bölcsőhelye ihlette meg költészetét, melynek legszebb jellemvonása a rajongó szeretet és ragaszkodás hazájához és nemzetéhez.

Strausz Adolf.

ÚJÉVI VÁSÁR.

Karácsony meg újesztendő ünnepe: az ajándékozás ünnepe. Az esztendő háromszázhatvanöt napjából ezt a pár napot az önzetlenségnek, a legnemesebb örömnek foglalta le a hagyomány. Annak a gyönyörűségnek, a mely a másnak szerzett örömfényéből sugárzik a lelkekbe. Karácsonyra ajándékot adunk a kicsinyeknek, újesztendőkor a nagyoknak. Ezek az ajándékok igazában áldozatok, a melyeket a jövendő kegyes erőinek oltáraira tett a bizó ember: hódol vele a reménységnek, a szeretetnek és a hálának. Nem sok az ilyen áldozati ünnep, mert az embereknek — szüken telik az áldozatra. Az élet olyan keveset ád ingyen, hogy az emberek se lehetnek valami busásan adakozók. A jó akarat könnyen oldódó matéria, hamar elolvad a gond sötét vizében és ez a fekete viz az idén szörnyű módon megáradt, haragos hullámai elborították az egész országot. Elsöpört gátakat, elárasztott virágos kerteket és kegyetlenül alámosta, megrendítette olyan épületek falait is, a melyeket elpusztíthatatlanoknak tartottunk. Ezért volt gyöngébb, halkabb az ajándék-vásár is az idén, mint máskor. De ha nem volt is jó vásár: vásár volt mégis. Az ünnepek előtt való estéken a boltok mégis csak megteltek és az utcza forgatagában ott fehérlett a sok könnyű csomag, mint egy alant szálló galambsereg, a mely örömet vitt oda, a hova szánva van. Az öröm, a kedves meglepetés pedig az idén nagyon elkél az embereknek, mert sűrű részük mostanság, sajnos, nem igen van benne.

KELENGYE, MÓRING ÉS ELJEGYZÉSI SZOKÁSOK A HAJDANI PESTEN.

A házasság döntő lépését jól meghányták-vetették a régiek, mielőtt elkövették volna, s könnyelmű hebehurgyasággal nem igen adták fejöket a házasság igájába. A házasság intézményének több erkölcsi jelentőséget is tulajdonítottak, mint ma. Feldult családi élet, rosz, kikapós asszony akadt elég minden időben, hanem azokat is más szemmel nézték, mint mostanság. Viszont a férji hatalom sem volt üres

Deczember másodika volt, Napoleon császárrá koronáztatásának évfordulója. Sűrű köd ereszkedett és olyan hideg volt egész éjen át, hogy a közeli tavak befagytak. A franczia sereg mozdulatlanul állott. A szövetséges seregek két ágyúlövésnyire közeledtek és csapatonként masiroztak el, oly mozdulatokat téve, mintha a franczia sereg jobb szárnyát akarnák bekeríteni. Ekkor felhangzott a franczia táborban — éljen a császár! — és e perczben kiváltak Murat huszárjai s az orosz csapatok felé rohantak. Erre megszólaltak az orosz ágyúk, de a franczia huszárok olyan csellel, mintha a tulnyomó erőtől megijedtek volna, gyorsan visszavonultak, hogy az oroszokat közelebb csalják. Az orosz előcsapatok Davoust marsalra bukkantak, s a csata ezzel megkezdődött. Murat az ellenség balszárnyára tört, s egy órai küzdelem után az egyesült seregek balszárnyát elvágta, míg a jobbszárny nem tudott ellenállani a franczia ágyúknak s visszavonult Austerlitzig. Itt volt az orosz czár és Ferencz császár s azonnal jelt adtak az általános visszavonulásra. Kutusow orosz generális, a ki az ütközet fővezére volt, arra törekedett, hogy a zürzavar elkerültessék és a menekülő seregek egyesíttessenek. Délután egy órakor már csak a franczia jobb szárnyon tartott az ágyúzás. Az orosz balszárnyat az austerlitzi völgybe szorították s ezek a befagyott tavakon próbáltak menekülni, de a jég beszakadt, s a kiket az üldöző francziák el nem tiportak, azok a vizbe fulladtak. Az osztrák-orosz hadak harminczezer embert vesztettek, mig a francziák csak hétezret.

Az orosz hadakat a francziák teljesen körülzárták, ugy hogy egy ember sem menekülhetett el. Két nap mulva Ferencz császár meglátogatta Napoleont és fegyverszünetet kért. Ez alkalommal előbbi szövetségeseiről, az angolokról igy nyilatkozott: «olyan kereskedők, kik Európát tüzbe-lángba borítanák csak azért, hogy az egész világ kereskedelmét lefoglalják maguknak.»

Ferencz császárt táborába a szemfüles Savary kisérte el, hogy az orosz czárral seregei kapitulácziója felől értekezzék. Az oroszok szabad elvonulást nyertek, de azzal a feltétellel, hogy egy megszabott utirányon azonnal hazaindulnak. Utjok Magyarországon vezetett keresztül, s a nép mindenütt jól ellátta őket eleséggel, a katonáknak pénzük volt elég, még a közlegények is aranynyal fizettek.

Napoleon visszavonult Bécsbe, s diadalmasan vitette végig az utczákon az osztrákoktól elvett zászlókat. Pozsonyban megkezdték a békealkudozásokat, Lichtenstein János herczeg és gróf Gyulay Ignácz tárgyaltak Talleyrand miniszterterrel. Deczember 26-ikán irták alá a békelevelet, mely szerint Ferencz császár elvesztette Velenczét, Tirolt és Vorarlberget s mindezért kárpótlásul Salzburgot kapta.

Ez a dinasztiának nagy veszteség volt s ismét a magyarokhoz fordultak segitségért. A nemzet mindent megadott. Az áldozatkészséget legjobban jellemzi az, hogy a háboru alatt nagy kárt szenvedett osztrák falvak felsegélyezésére gyüjtést indítottak, s a gazdagok és szegényebbek egyforma áldozatkészséggel ajánlották fel segitségüket. Ezt és minden más áldozatot a magyar király kérésére hozták meg, mert az osztrákot akkor sem igen szivelték.

Jakab Sándor.

DUKA TIVADAR ARANYLAKODALMA.

A szabadságharcz külföldre emigrált vitézei között egész külön helyet foglal el Duka Tivadar. Orvos, de azért karddal s nem operáló késsel szolgálta a hazát, hadsegéde volt Görgeinek; Világos után Angolországban telepedett meg, előkelő orvosi állást kűzdött ki magának Kelet-Indiában, majd onnan visszatérve Európába, tudományos, egyházi és társadalmi munkának szentelte életét. Egy egész emberöltőt tölt már külföldön, mégis hű magyar maradt, ifjukori hazafias lelkesedését átvitte öregkorába is. Hazai összeköttetéseit állandóan fentartotta, lapjainkat gyakran felkereste czikkeivel, tanúlmányaival s kivált a míg hajlott kora ebben nem akadályozta, gyakran hazalátogatott új hazájából a régibe.

Mint honvédnek, vitézségéről fényes bizonyítványt állított ki fővezére, Görgei tábornok, melyben többek közt ezeket mondja:

DUKA TIVADAR.

«Az 1849-ik év április hó 26-iki első komáromi csatánkban, a harcztérnek egyik kiváló fontosságu terep-részét két gyalogzászlóaljjal szállattam meg, hogy azt minden támadás ellen a legvégsőig megvédjék. De az ágyugolyók süvöltésének hatása alatt a zászlóaljak csakhamar pozicziójukat feladván, hátrálni kezdtek. Elejét kellett venni minden áron a hátrálás folytatásának, még pedig legott. E válságos pillanatban kiséretemből egyedül Duka Tivadar hadsegédem állt rendelkezésemre. De ő azonnal felismervén, hogy mi itt teendője, parancs nélkül, rögtöni elhatározással, a hátráló sorokat keresztül törve, felnyargalt ugyanarra a magaslatra, a honnan a zászlóaljak csak az imént meghátráltak és a hol legsürűbben szántották a földet az ellenség golyói, ő ott megállott, a hátrálókat megszégyenitő, de szerencsére egyszersmind nekibátorító példaként és nekem, hogy észre térítsem az ijedtségtől megzavarodottakat, egyszerüen csak oda kellett mutatnom az amott mozdulatlanul álló élő lovas szoborra. Duka Tivadar ezzel kiérdemelte a harmad osztályu érdemrendet s azt az én ajánlatomra meg is kapta.» — Hasonló bátorságot tanusított több más alkalommal is, úgy hogy a vitézségi éremmel is kitüntették.

Indiában Duka nagy érdemeket szerzett azzal, hogy azokon a helyeken járva, a hol *Kőrösi Csoma* Sándor dolgozott és meghalt, felkutatott reá vonatkozólag minden hozzáférhető adatot s visszatérve megirta a nagy magyar utazó életrajzát, mely magyarul és angolul jelent meg. Ugyancsak Indiából sok becses tárgyat küldött a Nemzeti Muzeumnak, a jelenlegi év folyamán pedig keleti könyvtárának egy részét és Körösi Csomára vonatkozó iratait díszes szekrénynyel együtt az Akadémia könyvtárának ajándékozta. Sokat buzgólkodott tevékeny élete folyamán a magyar és angol reformátusok közti összeköttetés szilárditásán s egyházi ügyekben mint a nagy angol biblia-terjesztő társulat igazgatósági tagja, tekintélyes szerepet játszik.

Most deczember 10-ikén aranylakodalmát ünnepelte nejével, Taylor Johannával. E családi ünnepre megérkezett fia, Albert Teofil is Ausztráliából, a hol mint orvos működik.

«MÁTYÁS KIRÁLY.»

Hatalmas bérpalota emelkedik a Kerepesi-út és Szentkirályi-utcza sarkán az egykori 19. számmal jelzett egyemeletes, zöldes-szürkére festett, régi modorú ház helyében, melynek utolsó követ is széthordta már a haladottabb követelmények bontó és pusztító munkája. Igy esett áldozatul az idén a rombolásnak az az emeletes pesti ház is, melynek sokféle irodalmi és művelődéstörténeti vonatkozásai rozoga állapotában is nevezetessé tették a régi idők eme itt felejtett kezdetleges, tökéletlen emlékét. Az épitő munka nagyjában már bevégződött az új bérpalota helyén s mire az első tavaszi sugarak megjelennek, már lakói is lesznek a négyemeletes, magasba nyuló bérlakásnak, de a hagyományok már nem folytatódnak benne, mert a régi, melyet ezek a hagyományok körülvettek, örökre eltűnt szemeink elől. A romboló munkának utolsó mozzanata van még hátra, a leltározás, mely a megbontott falak tömérdekeiből, kiválogatja az értékesebb darabokat és képet rak össze belőlük, hogy oda lehessen illeszteni abba a keretbe, melyben a főváros multjának kedves és vonzó emlékei szunnyadnak.

A leltározó munkát megérdemli valamennyi régisége a mi fővárosunknak, mert igazán *nemzetivé* akkor válik ez a szép város, ha kőtömegéből is a mult hangjai, vagyis a mi históriánk emlékei szólalnak meg. Ilyen nevezetes vonatkozású, habár kisebb jelentőségű emléke volt a régi Pestnek a kerepesi-út 19. számú ház, másként a «*Mátyás Király.*» A XIX. század elején támadt, abban a korszakban, mikor Magyarországon a politikai és szellemi élet minden ágában a nemzeti öntudat ébredése jelentkezett. Divatba jött ekkor a vendéglők és szállodák hazafias elnevezése, mint a *Zrínyi, Palatinus, Hét választó fejedelem, Hunyadi László, Magyar király* stb., melyek habár német kezekben voltak, azért a magyar história egyes alakjai után neveztettek s belső berendezésükben is ez a szempont érvényesült. Hirlapi közléseken, német nyelvű bedekereken kívül, komoly könyvekben is olvashatunk a mult század eleji főváros vendéglői és kávéházi életéről. *Kohl G. J.* német utazó «Hundert Tage auf Reisen in den österreichischen Staaten» czimű Lipcsében megjelent öt kötetes munkájában például részletes leirását adja a harminczas évekbeli pesti vendéglőknek és kávéházaknak. Az éttermekben és kávéházakban, miként ő feljegyzi, a Deák, Wesselényi, Bezerédy, Kölcsey, Széchenyi, Erdődy, Batthyányi, Pázmándy arczképei láthatók, hazafias ünnepek alkalmával pedig a magyar korona, Szent István, Mátyás király díszes kivilágitásban láthatók a vendéglők kapui fölött vagy az ablakokban. Kohl G. a Mátyás Király-vendéglőről is megemlékezik, mely akkor is a kerepesi-úton volt, azon a helyen, hol a tavaly lebontották. Kohl után a Mátyás Király kedves szavú krónikása *Déryné*, ki az ő elévülhetetlen emlékirataiban több helyütt megemlékezik a vándorszinész truppok, juratusok, sipisták, kövér szerb kereskedők és mindenféle vegyes népség kedvencz találkozó helyéről. Ő maga is több izben szállt meg benne s ilyenkor első dolga volt elrendezkedése után a fogadó szurtos «Hausknecht»-jét rövidke levél kiséretében *Prepeliczay* Samuhoz, a Tudományos Gyüjtemény segédszerkesztőjéhez meneszteni, a ki aztán szivdobogva jött az öreg Mátyásba, hogy az ő kedves ideáljával találkozzék. 1837-ben, a Nemzeti Szinházhoz való szerződtetése évében is itt volt szállva Déryné és itt látogatták meg őt Mátray Gábor, a nagyétvágyú Kovacsóczy Mihály «szerkeztető», Egressy Gábor, Kovácsné és többi pályatársai. Az 1838-iki nagy árviz idején Mátyás Királyt is, Dérynét is tetemes károk érték. A Déryné podgyászai a Mátyás-fogadó «állás»-ában voltak ugyanis elhelyezve; ámde a vizár nemcsak a podgyászt, hanem a Mátyás padlásait, «állás»-ait, falait is tönkre tette, úgy hogy a kár miatt nem lehetett senkit sem felelőssé tenni. A Mátyás árvizi viszontagságairól érdekesen és részletesen beszél Déryné emlékiratában, innen tudjuk meg, hogy Wesselényinek is volt négy lova az istállóban, miket *Stéger* hiába keresett s hiába igérte a borravalókat, nem tudták nyomra vezetni.

Az árviz után a tetemesen megrongált fogadót restaurálás alá kellett venni, ekkor kapta aztán a mai alakját, azaz a lebontás előtti formáját, homlokzatán Mátyás király czégérjével mely azonmódon a legutóbbi napokig szintén ott maradt. A vizár elvonulása után a régi vidám, főképen lármás élet ujra beköltözött falai közé. *Lauka* Gusztáv irja, hogy a juratusok, ha ferblizni, makaózni vagy faraózni akartak, rendesen a Mátyásba mentek, volt ott mindig «társaság». A forradalom alatt azonban nagy megtiszteltetés érte. A honvéd térparancsnokság szállásolta be magát az ódon épületbe, ez a körülmény egy ideig a nasi-vasi bankok és hatalmas nemzeti ferblizések folyására is csillapitólag hatott. Ebéd idején és esténként az ebédlőterem megtelt tisztekkel, az udvar és a kapu környéke pedig állandóan honvédekkel volt megszállva, kik részben mint szolgálattevők, részben mint jelentkezők kerültek a Mátyás Királyba. Minden-

napos lehetett itten Petőfi is, a mit joggal feltehetünk Aranyhoz 1848 május 17-én intézett leveléből, melyben ezeket irja: «leveleidet czimezd a pesti térparancsnoksághoz: kerepesi-út, Mátyás-fogadó».

A szabadságharcz után ujra a vidéki vásárosoknak és a pesti kártyaspillereknek volt gyülőhelye a Mátyás Király. Olykor-olykor irók is ellátogattak, de állandó irói társaság nem tudta magát megfészkelni benne. A Felsman «Wegweiser»-je az ötvenes évek végén már úgy említi, mint másodrangú, de még mindig keresett vendéglőt. Egy izben azt állitották, hogy stáczió- (ma: Baross-) utczai házának eladása után Jókai ide költözött volna és itt irta számos regényét, ez azonban tévedés, mert Jókainak nem a Mátyás, hanem a mai *Uránia* szinház helyén volt lakása, hol azelőtt a *Fehér Farkas* állott s a melyben egy ideig Blaháné is lakott. 1809-ben itt volt szállva *Kazinczy* Ferencz a «Numero 9»-ben Vitkovics feljegyzése szerint és itt fogadta a megérkezése hirére megjelent emberek jelentek meg tetőzetén, feszítő-, bontó vasakat alkalmaztak falaiba és folytatták rajta az irtás kegyetlen munkáját. Ma már négyemeletes palota emelkedik a helyén, mely a jövő számára épittetett. A mi a multtal vonatkozásba hozza, egy roskatag, régi, ódon épület, egy mai igényeket már ki nem elégitő ház, melynek történetét hiven elbeszéltük itten, mivelhogy felette már beteljesült az enyészet munkája.

Zuboly.

A SZENTJAKABI OLTÁRKÉP.

Az oltárképek nemes kultusza a «Giottók földjén», szép Itáliában divik sok évszázad óta. Ott van a csodatévő oltárképek földje, az oltárképeké, melyek elé áhitatuk kifejezéseit, rózsaszálakat, szentelt gyertyákat és virágguirlandokat tesznek. Minden vágyában a templom oltárképéhez folyamodik az olasz. Művészi érzésük, ez a sajátos és kivételes tulajdonság közelebb hozza ez egyszerű lelkeket a művészlélek gondolatához és érzéséhez. Köztudomású, miképen tudja kiérezni ez a nép a művészalkotta képből a művész akaratát, érzékitett sóhajait, vallásos áhitatát.

Természetesen oly oltárképről lehet csak szó, mely bár naiv technikával is, de a legmagasabb és legtisztább érzéseket adja vissza a művészből. Egy realizmussal több s egy szentimentalizmussal kevesebb más vétség. Ha valahol, úgy az oltárképnél kell dominálnia az összhangnak minden detailban.

Ép ez okból, az utóbbi évtizedekben, a realisztikus irányzat erőre kapása óta, Olaszországban sok oltárkép kerül vissza a műtermekbe. Ide misszió kell, egy egész emberi életczél föláldozása, mentve minden külső behatástól. Az oltárkép a templom egyik főékessége, kell, hogy a hivők lelkét magához emelni tudja, egyszerüen, mint maga a természet. Ez a művészet és a hit összeölelkezése.

*

És igy eseményszámba kell mennie, ha egy oltárkép felavatásáról van szó. Nem kisebb esemény, mint az, hogy szent Jakab, e kis hevesmegyei község, templomot kapott, melynek a karcsu tornya ég felé nyúlik és hirdeti egy maroknyi nép vallásosságát. És még valamit. Egy magyar úr bőkezűségét.

A község lelkes plébánosa, Balássy János fáradozása adta az alapot. A derék főtisztelendő azon tépelődött még, hogy ha meglesz a templom, miképen szerezzenek oltárképet. Ekkor állt elő egy derék szentjakabi földbirtokos, hogy ő födözi az oltárkép költségeit. Megállapodtak a művész kijelölésében is.

Az oltárképet már elvitték rendeltetési helyére. A község védőszentje, Szent Jakab, gazdag diszitményü piedesztálon áll egyszerű halászi öltözékében, áldást osztva. De a mi különösen megragad bennünket: a tőrülmetszett magyar alakok, a szentjakabiak viseletében. A megjelenő szent előtt vallásos alázattal áll a szürös, öreg férfiú s a többiek, különböző korbeli nők, oly tiszta pietással festve, melyet csak a régi olasz mesterek képein találunk. A mozgásuk is az, a mit Túry Gyula, az egyszerű nép körében élve, érzett és látott. Érdekes ötlete a művésznek, hogy a háttérbe a szentjakabi templomot is odafestette; hogyha netán idők multával változtatást igényel a templom külseje, restaurálások folytán, mindig látható lesz a nemes kis templom eredeti képe.

A művészembert élesen érintik az alkudozások. Így Túry Gyula az oltárképfestő mindig fázósan tér ki előle. Csak annyit szokott felelni:

— A mennyit szántak rá.

Így gyakran megesett, hogy a művész valóban Isten nevében vállalta el a megbizást. Ha barátai jóindulatú szemrehányással illetik ilyenkor, a bohém vállvonogatásával válaszol:

— Én már ilyen vagyok.

És valóban ép oly lelkesedéssel végzi be műveit, ha teszem a budai Zsigmond-kápolnába vagy a szentjakabi templomocskába festett légyen oltárképet, mert hisz ideális szempontból mindkettőt egy szinvonalra helyezi.

ÚJÉVI VÁSÁR BUDAPESTEN. — Szentmiklóssy Zoltán festménye.

literátorokat és pesti barátait. Rab Ráby czimü regényében Jókai különben részletesebben megemlékezik *erről* a Fehér Farkasról (Budán is volt egy hasonnevü vendégfogadó), de ő is téved, mikor a mai Nemzeti Kaszinót jelöli meg helyéül. A Nemzeti Kaszinó helyén ugyanis a *Kulcsár* István *Hazai Tudósítások* czimü lapjának «szerkesztő hivatala» állott, ellenben a kerepesi-úton volt a Fehér Hattyú, Fehér Ló, Griff, Veres Ökör, Fehér Farkas, Mátyás Király stb., melyek közül az első kettő ma is még fönnáll. Az utolsó tizenöt-húsz év alatt aztán átvedlett polgári bérházzá a Mátyás, vagyis megszolidult és bünbánó módon vezekelt egykori zajos napjaiért. Egy ideig a Scopál-féle táncterem tette népszerüvé, de ennek megszünte után a vigalom hangjai nem zendültek fel többször a hires épületben. Utoljára azzal lett hiressé, hogy az önsegélyző bank kilenczszázezer korona passzivával benne bukott meg. Legkitartóbb lakója volt különben egyik neves festőművészünk, *Ujházy* Ferencz, a ki állitólag két évtizedig egyfolytában lakott a Mátyásban. Mikor ő is kiköltözködött, akkor már elvégeztetett a zajos multú Mátyás-fogadó sorsa. Csákányos

Túry Gyula: *Női arczkép.*

Túry Gyula
Vas. Ujs. 1891. 50 kr

…gatott. Három
…Kéméndi Mátyás újból meg-
…, mert szerette és nélküle nem
…an úgy beszélték, hogy Mátyás,
…n rendes és takarékos legény
…házat csak is Böskéje számára
…lebb feleségül is kapja. A leány
…fogást, s midőn Mátyás másod-
…nézni, odaadta neki Böskét.
…artották a lakodalmat és beköl-
…házába.
…kis leánykájuk született és Ju-
…k, mikor pedig e fiucska látott
…e Bandira kereszteltette; még

hatalomnak alig tekinthetjük.
gyar monarkhia valamint O
pénzügyi viszonyai seregeik bé
mára rosz hatást gyakorolnak.

Németország egy maga an
fegyver alá, mint szövetségesei
nek folytán a költségek nagy
kénytelen.

A *népfölkelés* vagyis a feg
utolsó korosztály számszerinti
adhatjuk, mivel erre nézve l
adatok sehol sem léteznek. *O*
leg szembetűnik, hogy ennek
a költségvetéssel kissé vissz
Erre nézve azonban fel kell
Oroszországban a *rubel* tényle

kítva, úgy elment vele, hogy sem őt, sem táskámat soha sem láttam többé.

Ezek a táskák igen divatosak voltak a hon-

hogy ne tünjenek annyira szembe.

Ezt rabolta el egy hirtelen erőszakos rántással, az e tekintetben, ugy látszik még jól gyakorolt

Mikor ez készen volt, az orosz katona ásót vett kezébe és bejárta a mezőt, főként krumpliért. gyökerekért; az ugorkát, — nyersen is megette,

A HAZAÉRKEZŐ NOVICIUS.

Tury Gyula festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállitásán.

mely alkalommal arról győződtem meg, hogy nem vagyunk oly ostobák, mint ezt rólunk az egész világ feltételezi.

Valami K. nevű csinovnik egy szép napon azon vette észre magát, hogy egy árva kopékával sem rendelkezik, sőt, a mi több, ennyit érő hitele sincsen az örmény szatócsnál, ki határozottan kijelentette, hogy ezentúl hiába jönne hozzá a pálinkás üveggel Xénia Paulovna aszszonyság, a csinovnik kedves neje.

K., — kit egyszerüen csak Osszipnak fogunk ezentúl nevezni, — már régóta irigy szemmel nézte Kalcsev Miron Alexejevics gazdag marhakereskedőt, ki ép oly arányban gyarapodott, mint a milyenben Osszip elszegényedett. Kalcsev halomra gyüjtötte a pénzt, míg amannak sokszor nem volt mit ennie, pedig Kalcsev legfeljebb Besszarábiába ment kétszer vagy háromszor egy esztendőben, hol szegény emberektől potom pénzen nehány ezer darab sovány marhát vásárolt össze. Ezeket rövid idő alatt, mindenféle olcsó holmival kihízlalta, és tömérdek arany imperiált kapott érettük, míg Osszip, még ha bele szakadt volna is a munkába, egy fillérrel sem gyarapíthatta csekély fizetését.

A fönnemlített szomorú napon Osszip arra határozta el magát, hogy a milliomost felkeresi, és tőle a jövő fertályig, száz papir rubelt kér kölcsön.

Kalcsev épen izzadó gőbölyeit nézegette az ólakban, midőn a szegény csinovnik eljött.

— Tudod-e batuska miért jöttem? kezdé Osszip a szokásos üdvözletek után.

— Már honnan tudnám azt Osszip Petrovics, — felelé a megszólított, — sőt nem is sejtem, minek köszönhetem a különös megtiszteltetést.

— Semmi megtiszteltetés, — mondá Osszip, — csakis arra akartalak kérni, hogy a jövő húsvétig, száz papir rubelt adnál kölcsön, illő kamat mellett.

— Ugyan, hova gondolsz kedves fiam, hiszen ez a rajtam levő rongyos kaftán sem az enyém, minden fillérem ebben az átkozott üzletben van eltemetve; úgy fordulhat, hogy földönfutó koldussá leszek, mire megvénülök; legjobb esetben úgy járok mint a permi kovács, ki részeg fejjel mindig tulajdon háza körül járt és reggelre a rákozott. Kalcsev pontos ember leven, még ebéd előtt tul akart a dolgon esni, és gyors lépésekkel sietett a vágáson keresztül, az országut felé.

— Állj meg, ha életedet sajnálod, — kiáltá Osszip, rozsdás pisztolyát a fösvény mellének szegezve. — Add elő pénzedet, órádat; gyorsan, minden szó nélkül, mert különben véged lesz egyszerre.

A fösvény nem merte hatcsövű revolverét előrántani, hanem először óráját s aztán nehány ezüst rubelt nyujott Osszipnak.

— Pénzes tárczádat akarom, — folytatá Osszip.

Kalcsev, kinek a fekete álarczos ember nagyon imponált, savanyú képpel odaadta a tárczát, melyben a Naftalinek szánt huszezer rubel pihent.

— *Jól megnézz*, — mondá Osszip Kalcsevhez közel lépve, — *hogy tudjad, ki vette el órádat és pénzedet*. És most takarodjál innen, hátra ne nézz, mert mindjárt szörnyet halsz, ha csak egy hang hagyná el ajkaidat.

A fösvény, ki végre mégis csak féltette bőrét, követte a parancsot és ismét arra ment, a honnan jött, míg Osszip a vágásban eltünt.

Kalcsev haza érve, nagy lármát ütött, de miután fösvénysége miatt mindenki gyülölte; alig akadt ember, ki megsajnálta volna. Hiába szaladgált az iszpravnikhoz meg a csendőrtiszthez, ezek jól tudták, hogy Kalcsevtől soha egy kopékát sem kapnának s ezért nem igen törődtek bajával.

— Hogyan lehetne fényes nappal valakit kirabolni, itt a város tőszomszédságában, — jegyzé meg a rendőrfőnök, kinek Kalcsev a dolgot elpanaszolta; — lássa, barátom, én azt hiszem, hogy ön csak Naftalit akarja megváratni, mert így a pénz kamatját zsebre rakhatná. Legjobb lesz, ha nem is beszél többet e csekélységről. Megkeresi maga ezt másutt; nem félek attól, hogy meghal éhen.

Ilyen és több efféle vigasztalásokból Kalcsev bölcsen kivehette, hogy a rablót nem igen keresik az ő kedvéért; arra pedig nem akarta magát elhatározni, hogy kérelmét pengő érvekkel támogassa, a mint ezt a többek közt Naftali tanácsolta.

közvádló által elcsábíttatni, mert első dolog az igazság, bármit beszéljenek is az urak, most ti rajtatok áll minden, igenis minden. Érted, te ostoba muzsik! Oh istenem, miért nem vagyok én férfiu és esküdt, hadd mutatnám meg, hogyan kell igazságos itéletet hozni!

Hasonló oktatásokban részesültek a többi esküdtek is, kiknek azonban legnagyobb bajuk az volt, hogy a tárgyalás napján józan fejjel kellett a terembe jönni.

Az elnök a szokásos intések után behozatja a vádlottat, mire a tárgyalás megkezdődik.

A vádlott erősen tagadja, hogy valamikor Kalcsev urat látta volna, akkoriban másutt járt, de alibijét azért nem tudja beigazolni, mivel útlevele elveszett, stb.

Kalcsev, mint károsult fél és mint főtanu, elmondja az egész esetet, mikent az valósággal megtörtént, elmondja, hogy hiába fordult fűhöz fához a tettes kézrekerítése végett, míg csak azt véletlenül a kievi országos vásáron az előtte álló vádlottban fel nem ismerte, kinek hangja, termete, egy szóval mindene a rablóéval ugyanazonos.

— Mondja csak Kalcsev úr, — így szólt hozzá az elnök, — mit mondott önnek a vádlott, miután óráját és tárczáját, melyben állítólag huszezer rubel volt, zsebre rakta?

— Azt mondotta, — hebegé Kalcsev — «*jól megnézz, hogy tudjad, ki vitte el órádat és pénzedet*».

— Én ezt egy utonálló rablótól nagyon különös dolognak tartom, — folytatá az elnök, — és őszintén megvallom, hogy az előttünk álló vádlotról ily ostobaságot nem tételezek fel.

— Hogyan volt felöltözve a rabló?

Kalcsev azt is hűségesen elmondta.

— Nem lenne valaki az urak közül oly szives, a vádlottnál talált süveget és álarczot feltéve, Kalcsev úr eléállni, ki addig a mellékterembe vonulion vissza.

E szavakra Osszip lépett előre, és a fekete álarczot felkötve, a prémes süveget ugyanazon módon nyomta fejébe, mint akkor, midőn Kalcsevet megállította.

— Tessék ide az ajtó mögé huzódni, és mire Kalcsev bejön, ugyanazon szavakat elmondani,

vett a tanácskozásokban, széles körű tapasztalatokon alapuló nézetei mellett azzal a fiatalos lelkesedéssel szónokolva, mely őt rendkívüli elfoglaltsága minden terén jellemzi; gr. *Tisza Lajos*, a dunamelléki egyházkerület főgondnoka, ki tehetségeit nagy buzgalommal érvényesíti egyháza ügyeinek érdekében; *Szász Domokos*, az erdélyi egyházkerület nagy tevékenységű püspöke, ki a zsinaton bár ritkán, de a nagy kérdésekben mindig fölszólalt; mellette kerületének főgondnoka, *báró Bánffy Dezső*, a képviselőház elnöke, s a ref. egyházi ügyek buzgó bajnoka; s végül *Kiss Áron*, a tiszántúli egyházkerület agg püspöke, mint egy ősz patriárkha, vállain hosszú évsor nehéz terhével bár, de szemeiben a még mindig élénk tűz lángjával.

Túry Gyula rajza.

Auguszta bajor herczegnő szülőháza és lakóhelye Münchenben, a Leopoldstrassén.

Az asztalnál ülők mögött állók karát — Kun Bertalan mögött — *Tóth Sámuel* nyitja meg, ki egyházkerületében, a tiszántúliban, és a zsinaton is a jegyzői toll vivője s mindenik helyen közmegelégedésre tölti be szerepét; mellette a zsinati jegyzőségben tisztársa, *Mitrovics Gyula* áll, ki mint jegyző, mint tanár s mint egyházi iró, egyaránt megállja helyét, ő mellette dr. *Kolozsvári Sándor*, a kolozsvári tud. egyetemen a magyar magánjog jeles tanára, úgy a jogi, mint az egyházi irodalomnak buzgó munkása, ki szintén jegyző volt a zsinaton, valamint a rajta túl álló *Véghely Dezső* is, Veszprémmegye közkedveltségű alispánja, a dunántúli ref. egyházkerület aljegyzője, a veszprémi egyházmegye gondnoka és e hivatalai mellett jeles történetbúvár; valamivel mögötte gróf *Degenfeld Lajos*, nógrádi főispán, ki a zsinaton mint a dunamelléki egyházkerülethez tartozó vértesaljai egyházmegye küldöttje volt jelen, s ki szintén meleg érdeklődést tanusít egyháza ügyei iránt; kissé előtte emelkedik a *Szunyogh Szabolcs* karcsú alakja, ki a zsinat harmadik s negyedik ülésszakában szintén jegyző volt; valamivel hátrább *Bernáth Elemér* áll, a kassai kir. tábla tanácselnöke s az egyházi közélet tevékeny harczosa; előtte *Karap Ferencz*, budapesti kir. táblai nyugalmazott tanácselnök, ki jogi természetű kérdések tárgyalásánál a zsinat legszivesebben hallgatott szónoka volt, mert előadásának világossága, s nagy jogtudománya a legszövevényesebb ügyekben is kellőleg tud tájékozást adni; után a *Uray Imre* következik, ki a képviselőházból, hol a függetlenségi párt tagja, a zsinatba is hozott egy kis ellenzéki szellemet, s többször felszólalt magyaros zamatú, tüzes beszédekben; mellette áll *Isaák Dezső*, orsz. képviselő, a szathmári ref. egyházmegye gondnoka, a ki erős magyar érzésben is társa Uraynak, csak beszédjében csöndesebb amannál; a sort a kolozsmegyei alispán, *Gyarmathy Miklós* alakja zárja be, ki ritkán emelt ugyan szót a zsinaton, de mindig választékos előadás és higgadt, éles felfogás jellemezték beszédét.

A zsinat tagjainak nagyrésze természetesen leszorult a képről, de érdekesnek tartjuk, hogy ebből az alkalomból, visszapillantva a lefolyt tanácskozásokra, rövid szavakban rámutassunk egy nehány kiválóbb zsinati képviselőre, kik a református egyház történetének eme fontos időszakában kiválóbb szerepet vittek.

Legelső sorban az agg *báró Vay Miklósról*, közéletünk e tiszteletre méltó alakjáról, a magyar református egyház Nesztoráról emlékezünk meg, ki mint az államot, úgy az egyházat is már hetven év óta szolgálja, egyenlő hűséggel s tevékeny buzgósággal s még az 1881/2-iki debreczeni zsinaton kezdettől végig elnökölt és még a most befejezett zsinatot is az 1891. év deczemberében, mint annak elnöke megnyitotta s csak hajlott korával járó gyöngélkedő állapota kényszerítette rá, hogy az elnöki széket Tisza Kálmánnak engedve át, távolból kisérje figyelemmel a tanácskozásokat.

Egyházi részről *Pap Gábor*, dunántúli püspök viselte a zsinaton az alelnöki tisztet, ki lelkesedéstől áthatott szavaiban nyilatkozó tehetségét több alkalommal érvényesítette a tárgyalásokban, s mint elnök a zsinat harmadik ülésszakában.

A jegyzői karhoz tartozott még az említetteken kivül *Szilády Áron*, a dunamelléki egyházkerület főjegyzője, Halas város nagytudományú papja, ugyancsak jegyző volt a zsinat két első ülésszakában *Tisza István*, orsz. képviselő, a fiatal nemzedék egyik kiváló tehetségü tagja.

A püspökökön és az említett főgondnokokon kivül még hivatalból volt tagja a zsinatnak *Horthy István*, a tiszántúli egyházkerület helyettes főgondnoka, ki maga is keveset beszél, magáról is keveset beszéltet, de túl a Tiszán mégis mindenki tudja, hogy a milyen jó gazda a maga szép birtokán, épen úgy buzgólkodik egyháza ügyeinek előmozdításában. A zsinatban is fel-felszólalt, fontosabb kérdésekben.

A választott képviselők közül is meg kell említenünk nehányat, — első sorban gróf *Degenfeld Józsefet*, Hajdúmegye és Debreczen város főispánját, ki a zsinatnak különösen második ülésszaka alatt vezérszerepet vitt, mikor ugyanis az egyház-alkotmánynyal foglalkozván a zsinat, szőnyegre került többiközt a konventi tagoknak a presbyteriumok helyett kerületi gyülések által választása, valamint az a kérdés, hogy az eddig az egyházmegyei és egyházkerületi közgyüléseken intézett közigazgatási vitás ügyek egy felállítandó külön közigazgatási bíróság hatáskörébe utaltassanak, — s mely kérdések tárgyalásánál két hatalmas párt bontakozott ki teljes erővel és a nagy meghasonlás közepette Degenfeld József volt az említett bíróság felállítását és a kerületi választást sürgető többség összetartó vezére.

A választott tagok sorában ott láttuk továbbá *Baksay Sándor* solti egyházmegyei esperest, a «Gyalogösvény» szeretetreméltó vándorát, Homeros édes ajkú tolmácsát; *Szilágyi Dezső* igazságügyminisztert, a ki azonban hatalmas vitatkozó tehetségét a zsinaton nem kívánta érvényesíteni; *Szabó János* békés-bánáti esperest, a ki a tiszántúli egyházkerületben a mult évben lefolyt püspök választás alkalmával egy tekintélyes párt jelöltje volt a megválasztott Kiss Áronnal szemben, s a ki üres óráiban a zeneművészet és költészet múzsáinak is áldoz; az ősz *Antos Jánost*, a dunamelléki egyházkerület gondnokát, ős székely családjának az alföld rónájára, Abonyba származott ivadékát; a jeles történettudóst, *gróf Kuún Gézát*, az erdélyi egyházkerület egyik főgondnokát. A választott képviselők közt foglaltak még helyet; *Hegedüs Sándor* orsz. képviselő, a kiváló publiczista, kinek nevét egyházi téren nemcsak általánosan ismert tevékenysége tette emlékezetessé, hanem néhány gazdag alapítványa is; *Szász Gerő*, az erdélyi egyházkerület főjegyzője, ki úgy az egyházi szónoklat, mint a költészet terén egyaránt népszerűségnek örvend; *Beöthy Zsigmond* v. b. titkos tanácsos, nyugalmazott kir. táblai tanácselnök, a magyar református egyháznak báró Vay Miklós után a legrégibb idő óta működő érdemes egyházi tisztviselője. Föl kell még említenünk *szentkatolnai Cseh Ervint*, Szerémmegye főispánját, ki az alsó baranya-bácsi egyházmegye buzgó gondnoka s legközelebb a debreczeni és kolozsvári fakultásokra tett 1000—1000 korona alapítványával áldozott egyháza s a közmivelődés oltárain; továbbá *Szeremlei Sámuel* hódmező-vásárhelyi lelkészt, kit a békés-bánáti ref. egyházmegye küldött a zsinatra, mely egyházmegyének főjegyzője és szorgalmas történetbuvár; *Szeremlei József* hajdu-böszörményi lelkészt, az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegyének hivatását lankadatlan szeretettel teljesítő esperesét; *Széll Kálmán* nagy-szalontai lelkészt és esperest, ki egyházi, iskolai és társadalmi téren egyforma buzgalommal működik; *Szilassy Aladár* pénzügyi közigazgatási birót, ki fáradhatatlan egyháza ügyeinek érdekében, mint a tolnai egyházmegye gondnoka, a budapesti egyház presbytere, az ottani ref. gymnázium igazgató tanácsának a ref. ifjusági egyesületnek elnöke; *Géresi Kálmán* debreczeni tanárt s jeles történetbúvárt, a protestáns tanügy egyik leglelkesebb és leghivatottabb munkását; *Fejes István* sátoraljaújhelyi lelkészt, az ismert nevü költőt, ki a zsinat tanácskozásain szintén kiváló szerepet vitt. Tagjai voltak még a zsinatnak: *Darányi Ignácz*, orsz. képviselő, a dunántúli egyházkerület központi ügyésze, a budapesti egyháztanács buzgó tagja s egyik gondnoka; *Koncz Imre*, vértesaljai esperes, ki a régi jó táblabirák immár kiveszőben typusára emlékeztet; *Ujfalussy Sándor*, Szathmármegye főispánja, ki az utóbbi 26 esztendő alatt családjából már a negyedik egyházmegyei főgondnok; *Antal Gábor* ácsi lelkész, azelőtt pápai tanár, kiváló szónok; *Révész Kálmán*, előbb pápai tanár, most kassai lelkész, a nagynevü Révész Imre debreczeni lelkész fia, a jelesebb egyházi irók egyike, ki a dunántúli egyházkerület főiskolája részéről volt képviselő a zsinat első felében, de időközben Kassára költözvén, zsinati mandátumát letette; *Lukács Ödön*, nyiregyházai lelkész, felsőszabolcsi esperes, szintén jeles egyházi iró és jeles szónok, ki a szépirodalom terén is sikerrel működik; *Váró Ferencz*, a nagy-enyedi Bethlen kollégiumban igazgató, a magyar nyelv és irodalom tanára, ki az iskolaügyi irodalomban maga is jó novet szerzett, s ki a zsinaton mint az erdélyi egyházkerület tanárainak majdnem egyhangulag választott képviselője volt jelen; *Várady Gábor*, ki a megyei közélet, a politika és az egyházi ügyek terén kifejtett működéséről egyaránt ismeretes.

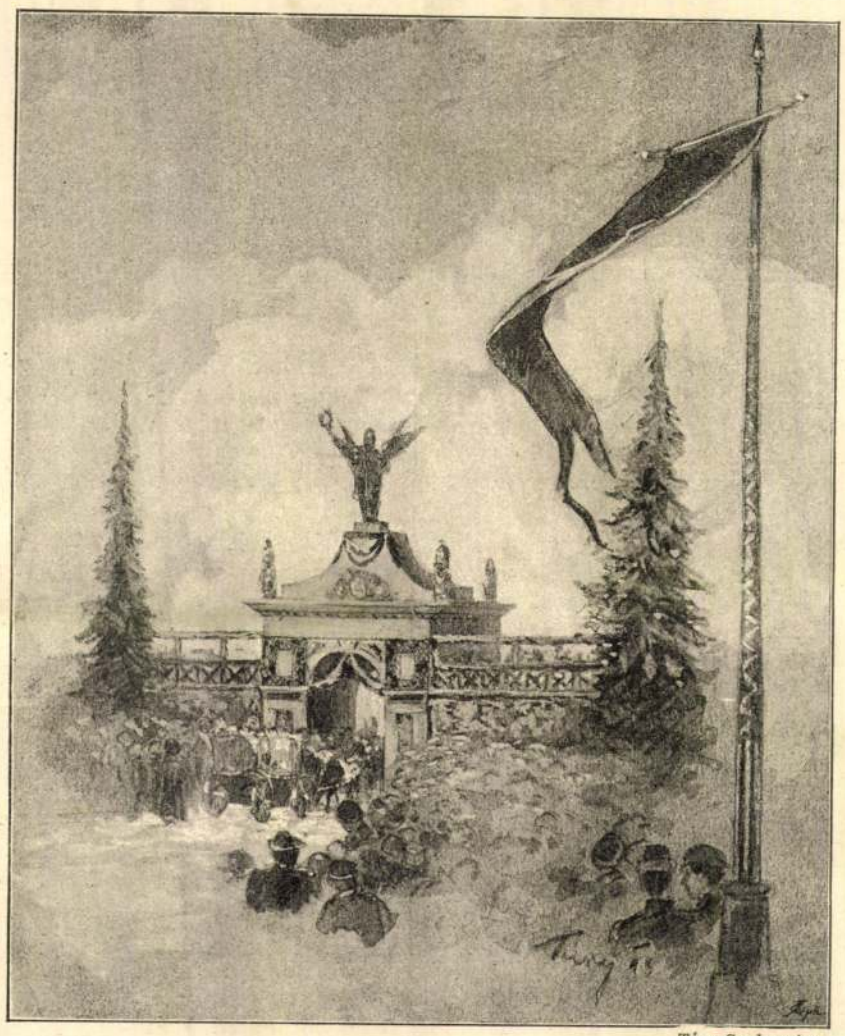

Túry Gyula rajza.

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG ÉS AUGUSZTA BAJOR KIRÁLYI HERCZEGNŐ ESKÜVŐJE MÜNCHENBEN. — A fiatal pár bevonulása a diadalkapu alatt.

A fölemlítetteken kivül még számos tagja volt a zsinatnak, kik nagy buzgalommal, odaadással működtek közre abban, hogy a zsinat előtt álló munka minél sikeresebben, minél teljesebben bevégeztessék. Most már nagyon közel van az idő, hogy a hozott törvények, királyi megerősitést nyerve, a magyarországi reformált egyházi életben át-

volt, melyről a hatóságoknak nem adtak tudomást; ezenkivül számos más robbanó szer, körülbelül 600 hordóval. Ez a rendkivül nagy mennyiségü gyúanyag, mihelyt felrobbant, egy pillanat alatt tönkre tette a hajót és környékét. A tengerparti kikötő (El Muelle) épületei a szó szoros értelmében tönkre mentek. De nemcsak ennyiből állt a pusztulás. A nagy rázkódás következtében a tenger hullámai kiöntöttek a városra; a felrobbant hajó égő darabjai egyszerre több épületet borítottak lángba. Oly hirtelen történt mindez, hogy menekülni sem lehetett az embereknek s több százan pusztultak el egy percz alatt. Később a zürzavarban nem voltak képesek a tüzet oltani, annyival kevésbbé, mert a város tüzoltósága nagyon rossz karban volt s táviratilag kellett a szomszéd városokból segitséget kérni, de mig ezek megérkeztek, legalább száz ház égett le, köztök a Mendez Nunez nevü utcza csaknem egészen. A szerencsétlenségek zűrzavarában a legtöbb helyen még az értékesebb tárgyakat sem tudták megmenteni, olyannyira, hogy már az nap este közel 20 ezer embernek nem volt fejét hová lehajtania. Épen a robbanás pillanatában egy vasut robogott be az állomásra, mely szintén elpusztult s ez a vonat az óriási rázkódás következtében meggyúladt s az utasok egy része benne veszett el nyomorúltan. Különösen szomorú a kikötő vidéke. Az Assisi Szent Ferenczről nevezett hatalmas zárda, az Audiencia palota, a Hotel Continental ma alig felismerhető romok.

A szerencsétlenség bajainak orvoslására megtörtént minden lehető. A városi hatóság folytatja működését, segélyező bizottságok alakultak s már megkezdték az új épitkezéseket is. Mind a mellett sok idő telik el, mig a nagy szerencsétlenség rombolásának legalább a nyomait eltüntetik.

A REFORMÁTUS ZSINATRÓL.

A magyarországi reformált egyháznak 1891 deczember 5-én Budapesten megnyilt zsinata, mely három ülésszak alatt végzett munkálkodás után tárgyalásait 1892 deczember 5-én befejezte, a múlt héten, egy év leforgása után, ismét összeülvén rövid tanácskozásra, tulajdonképen csak ezúttal ért egészen véget.

A három ülésszak alatt, melyeknek elseje 1891 deczember, másodika 1892 márczius és április, harmadika pedig 1892 november és deczember havára esett, — a zsinat feladata megoldást nyert ugyan, a megalkotott egyházalkotmányi szervezet a zsinat elnöksége által fölterjesztetett a kormányhoz a királyi megerősítés kieszközlése czéljából. A kormány a munkálatot az ügy fontosságát megillető beható tárgyalás alá vette s azt minden részében figyelemre méltatván, a vallás- és közoktatásügyi minisztert bizta meg, hogy a kormány észrevételeit Ő Felségének a királynak előadja. Ő Felsége f. évi szept. 3-án kelt elhatározásával a miniszter előterjesztését helyeslőleg tudomásul vevén, megengedte, hogy a miniszter az előterjesztésében foglalt észrevételeket Ő Felsége nevében a zsinat elnökségével azzal a felszólítással közölje, hogy a zsinat hivassék ismét egybe, az említett észrevételek vétessenek tárgyalás alá, s az azok figyelembe vételével átalakitandó munkálat a miniszter közvetitésével újra terjesztessék föl Ő Felségéhez megerősítés végett, miut a az egyházalkotmányi szervezet jóváhagyását a szóban forgó észrevételeken kivül mi sem gátolja.

Ezeknek az észrevételeknek tárgyalása és a kivánt módosítások megtétele végett hivta össze az elnökség ismét a zsinatot f. évi november hó 14-ik napjára, Budapestre. Az üléseket ez úttal nem Pestmegye székháza közgyülései termében, hanem a budapesti református főgymnázium Lónyay-utczai épületének nagy termében tartották. November 13-án volt az előértekezlet, s 14-én nyilt meg a teljes ülés. A kormány által ajánlott módosításokat a zsinat minden vita nélkül elfogadta. A kormány ugyanis a zsinati munkálatnak különösen olyan részleteit kivánta módosittatni, a melyek fönnálló országos törvényekkel ellenkeznek, a melyek tehát e törvények kellő tekintetbe vétele nélkül voltak szövegezve. Ezt a tévedést a zsinat is belátván, minden ellenmondás nélkül kész volt a kormány által kivánt, az egyházalkotmány lényegét különben sem érintő módosításokat megtenni.

A zsinat a szükséges módosítások szövegezésére azonnal bizottságot küldött ki azzal az utasitással, hogy munkálatát már a másnapi ülésen mutassa be.

A november 15-iki ülésen a kiküldött bizottság jegyzője, Mitrovics Gyula, sárospataki theologiai tanár, csakugyan elő is terjesztette a módosított pontokat, melyeket a zsinat egyhangulag elfogadott.

Ezután a zsinat részéről a királyhoz küldendő hódoló küldöttség tagjai választattak meg, s miután már az előbbi napon tartott ülésen megbizatott az elnökség, hogy a zsinati törvények megerősítése után azok kihirdetéséről gondoskodjék, *Tisza* Kálmán világi elnök megköszönte a zsinati képviselőknek az ülésen való megjelenést, majd *Szász* Károly püspök az elnökségnek mondott köszönetet, s *Kún* Bertalan egyházi elnök zárószavaival és imádságával befejeztetett a zsinat negyedik és utolsó ülésszaka is.

A zsinat befejezte alkalmából érdekesnek tartjuk bemutatni olvasóinknak a zsinat elnökségét nehány zsinati képviselővel együtt azon fény-

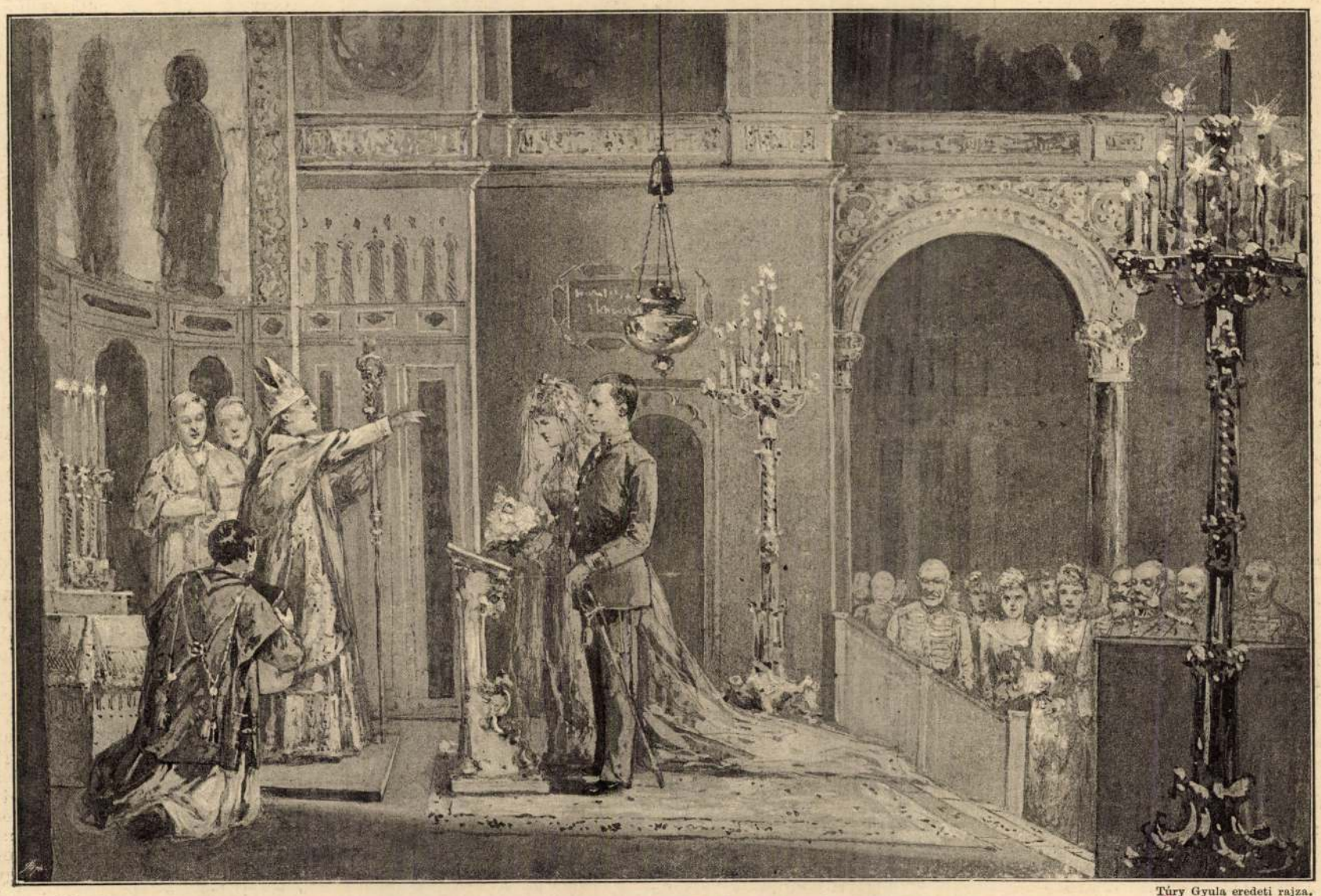

Túry Gyula eredeti rajza.

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG ÉS AUGUSZTA BAJOR KIRÁLYI HERCZEGNŐ ESKÜVŐJE MÜNCHENBEN. — Az egyházi szertartás az udvari kápolnában.

képe alapján, melyet a tanácskozás helyszinén a reform. főgymnázium nagytermében megbizottunkkal vétettünk föl s melynek másolata lapunk jelen számában látható. Képünkhöz a zsinatot jól ismerő tollból veszszük a következő följegyzéseket:

Az elnökség asztalánál, képünk bal szélén *Kún Bertalan*, a tiszáninneni ref. egyházkerület püspöke, a zsinat egyházi elnöke ül, ki nagy buzgalommal vett részt a zsinati tanácskozásokon, kivévén az 1892. évi november és deczember hónapokban tartott harmadik ülésszakot, mikor betegsége miatt nem jelenhetvén meg, Pap Gábor, dunántúli ref. püspök és zsinati alelnök, helyettesítette. A 75 esztendős ősz püspök már túl van lelkészségének 50 és püspökségének 25 éves jubileumán, de azért, mint képe is mutatja, még mindig jó erőben levő ember.

Mellette van *Tisza Kálmán*, ki mint a zsinat világi alelnöke, a gyöngélkedő és alig egyszer-kétszer megjelent báró Vay Miklós helyett a tanácskozásokat vezette. Tisza Kálmánról még leghevesebb ellenségei is mindig elismerték, hogy kitünő elnök. Olyan higgadtsággal, olyan tapintattal tudja vezetni a tanácskozást, olyan kitünő érzéke van a határozatok rövid, világos kiderítésére, hogy párját ritkítjal

Az asztal mellett ülő többiek mind hivatalból voltak tagjai a zsinatnak: *Szász Károly*, a dunamelléki püspök, ki mindenik ülésszakban élénk rész-

élek. A hálószobámban van egy tuczat puska a kellő töltésekkel; azokkal felfegyverzem a legügyesebb ugiakat és ha jönnek a malaitabeli látogatók, az ő süvöltő «*Adjon Istenüket*» durrogó «*Fogadj Istennel*» viszonzom. Különben a végsőre is el vagyok készülve. Az ágyamban mindig két töltött revolver van. Egyszer mégis csak meg kell halni; hogy hol, az mindegy.» — «Ebben talán igaza van; de hogy hol és miként *él* az ember, az nem mindegy. Nem érzi magát elhagyatottnak fajrokonai társaságának hijával?» — «Van társam.» — «Tehát házas?» — «Nem házastársam, hanem kereskedő társam van. Bob jó, bátor és erélyes fiú. Örökösen útban van a szigetek között. Ő a mi társas üzletünk mozgó, tevékeny része. Én itthon maradok a házat őrizni, mert ha én is eltávoznám, mindent kilopnának a bennszülöttek. Ni! amott közeledik a vitorlás csónakja. Ő majd érdekes dolgokat fog önnek elbeszélhetni.»

Az öreg koprát ment aszalni, Bob fiatalabb és erősebb tüdejének engedve át vendége mulattatásának feladatát. Igaza volt az öregnek; társában érdekes társalgót nyertem. Magas alak, az örökös dologtól és erőmegfeszítéstől hatalmasan kifejlett idomzattal. Lehetett valami 28 éves. Ifjúi szép vonásainak jellege, göndör, szőke körszakálla és a nap perzselő sugarai által csak alig barnított finom arczbőre éjszak-európai eredetére vallottak. Elbeszélte, hogy Finn-országból származik; de hazájába nem akar visszatérni, mert az most idegen uralom alatt van. Inkább itt marad távol hazájától, mert itt senki sem parancsol neki; itt, a mit keres, azt saját ügyességének és bátorságának köszönheti. Élete viszontagságos, a mint azt hivatása, a szigetek közti kereskedés hozza magával. A benszülötteknek fényüzési tárgyakat árúl, becserélve azokat kókusz-diókért, békateknőkért, kagylókért és pénzért. Ez a Salamon-szigeteken használt pénz azonban nagyon különbözik attól, a mit mi szoktunk pénznek nevezni. Bizonyos vörös, fehér, vagy fekete kőnemből készített apró karikácskákból áll, melyek hosszú fűzérekbe egyesítve, bizonyos pénzértéket képviselnek. Az ezen czélra használatban lévő három kőnem gyakorisága szerint hasonló értékviszonyban áll egymáshoz, mint nálunk az arany, ezüst és réz. Mutatott nékem néhány ilyen kőkarikákból készített fűzért. Hosszaságuk lehetett valami 4 méter, értékük, az általuk beszerezhető árúk után ítélve, körülbelől 10—15 shilling (5—7½ forint).

Négy ilyen pénzfüzérért már lehet *egy aszszonyt* kapni. A mi európai fogalmaink szerint tehát a Salamon-szigetbeliek nem igen nagyra becsülik a szépnemet. Ha azonban tekintetbe veszszük, hogy az ottani nőt legföljebb csak salamoni izlés szerint lehet «szépnek» nevezni, és hogy a nők ott inkább csak nélkülözhetetlen házi állatok számába mennek, meg hogy 4 olyan pénzfüzér általában már egy kis vagyont képvisel: akkor nem fogjuk a salamoni nők értékét becsméreltnek találni. Hogy mily megvetett állást foglalnak el a nők e szigeteken, már abból is kitetszik, hogy *halálbüntetés* alatt meg van nekik tiltva a községházakba, a férfiak gyülekezési helyiségeibe lépni.

Vannak más, nagyobb értékű pénznemek is, melyeknél a kőkarikák sorát kutya- vagy delfinfogak szakítják félbe. Mennél nagyobb ezek száma, annál nagyobb a fűzér értéke. A kutyafogak közül azonban csakis az alsó fogazat két metsző fogát tekintik ékesnek; egy-egy kutya tehát csak két foggal járúl hozzá gazdája vagyonának szaporításához. E miatt némely szigeteken nagyban tenyésztik a kutyákat. Más szigeteken inkább a halászattal foglalkoznak, különösen a delfin-fogással, a melynek hegyes fogai, mint föntebb említők, ugyanazon czélra használtatnak. Hogy melyik bir több értékkel valamely szigeten, az természetesen attól függ, hogy melyik ritkább. Bob barátunknak mind kétféléből szép összege volt. Ő világosított fel arról, hogy a szt.-annai faluházában látott fából készített hal-minták delfineket ábrázolnak.

A benszülöttek vallásáról is tudott egyetmást mondani. Szerinte vallásuk jó és rossz démonok tiszteletéből áll. Főszerepet visz az ördög, a ki félelmen alapuló roppant tiszteletnek örvend köztük. Üdvös dolog vele lehetőleg jó lábon állni; minélfogva minden módon igyekeznek jó indulatát megnyerni. Minden faluban egy külön ház van neki építve, mindjárt a szintén vallásos jellegű «tabu-ház» mellett (erről később lesz szó). Oda viszik az ördögnek fölajánlott ajándékokat, a melyek a legkülönbözőbb természetűek. Mert minden termő, növő és készített lénynek, vagy dolognak elsője az övé. A tehenek első bornya, a disznó első malacza, a földöntermő első yam, vagy pisang és kókuszdió; az első csónak, melyet valaki készít, és így tovább, az mind az ördögé.

Hogy el is viszi-e az ördög a számára felajánlott ehető és nem ehető tárgyakat, vagy pedig azok valamely ördöngös úton a *főnök házába* kerülnek-e, arról Bob nem tudott eléggé megbizható adatokkal szolgálni. Hogy azonban vagy az ördögnek, vagy a főnöknek igen jól megy a dolga a Salamon-szigeteken, ahhoz a föntebbiek után kétség nem férhet.

Bizonyára igen sokoldalú tehetségű embernek kell lennie annak, a ki e még ősiesen idylli szigeteken egy főnök tisztét akarja betölteni. Mert tessék csak elgondolni, hogy mi mindenféle méltóságokat és hivatalokat egyesít egy magában az emberevő hatalmasság! Azonkívül, hogy teljes hatalmú uralkodó 100 vagy 200 főre menő alattvaló fölött, még főpap is. Személyesen értekezik az ördöggel. Ő hozza úgy a világi, mint a vallási törvényeket, tehát egy személyben felső- és alsó-ház és eklézsia is. Ő szabja meg az adót, ő hoz ítéletet, ha alattvalói között perpatvar van, és ő ítéli el a bűnöseket. Tehát egyúttal pénzügyi és igazságügyi miniszter, adószedő, öregbiró, kisbíró és végrehajtó is.

Egy, szintén a főnök jogai közé tartozó berendezés különösen imponált nekem. A főnöknek t. i. jogában áll akármitől akárkit *eltiltani*. Egyszerűen azt mondja az illető dologról, hogy «*tabu.*» Ezen varázsszónak ugyanaz az értelme, mint a magyar «tilos»-nak. Ha egy termőföldről, kókuszfáról, asszonyról, általában akármiről azt mondja a főnök, hogy «tabu», arra lépni, ahhoz nyúlni senkinek sem szabad, csak a főnöknek. Igen gyakorlati intézmény. Mindazt, a mi «tabu», összehordják a tabu-házba; oda tilos a bemenet.

Az öreg trader által érintett emberevő történethez Bob is tudott néhány épületes adatot csatolni. A többi közt elmesélé, hogy Rubiana sziget lakosai is, hasonló érzelmektől indíttatva, a minapában ellátogattak Isabell szigetére. Ezen látogatásnak 200 isabelli lakos adta meg az árát; koponyáik most egy rubianai községház teteje alatt függnek, mint diadaljelek. Ilyenek a Salamon-szigetbeli dicsőségcsarnokok.

E szerint tehát az egyes szigetek csak ellenséges czélú közlekedésben állanak egymással. Igy nem csoda, hogy a hány sziget, annyi nyelv, sőt az egyes faluk nyelvjárásai is különböznek egymástól. Valószinüleg itt is, legalább a déli szigeteken, hogy ha egyszer azok is tényleg angol birtokokká lesznek, az angol nyelv lesz közvetítő és közlekedési nyelv. Már most is nem ritkán találhatunk benszülötteket, a kik egyes angol szavakat megértenek. Feltünt előttem, hogy az angol «knoso» (tudni) helyett a spanyol «save»-t használják. Ezen szó, mint Új-Guineában is, valószinűleg a spanyol fölfedezés korából maradt meg.

Ezek azon, talán általános érdekű adatok a Salamon-szigetekről és lakóikról, melyeket Szt.-Anna és Ugi szigetek érintése alkalmával megtudtam. A ki azonban a többi szigetekről San Cristoval, Malaita, Rubiana és a többiről behatóbb és saját tapasztalásokon alapuló megbizható ismereteknek szeretne birtokába jutni. az látogassa meg maga a szigeteket! Ha meg nem eszik, könyveket fog megtölthetni tapasztalatai leirásával.

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG ESKUVŐJE MÜNCHENBEN.

Emlékezetes nászünnepet ült a Habsburg- és a bajor uralkodóház Münchenben, e hó 15-ikén. József főherczeg elsőszülött fia, *József* Ágost tartotta esküvőjét királyunk unokájával, *Auguszta* bajor herczegnővel. A nászünnepet, melyen a két uralkodóház tagjai nagy számmal vettek részt, különös fényüvé emelte királyunk jelenléte. A lakodalmi szertartások különben a lehető legzártabb családi körben mentek végbez. A mellőzhetetlen hivatalos személyeken kivül idegen alig volt jelen. Igy hozza magával részint az udvari rend, részint a helyiségek kizárólagossága.

Az említett nap reggelén a főherczegi vőlegény először leendő ipánál jelent meg, hogy nevenapja alkalmából üdvözölje; aztán az egész család a palota kápolnájába vonúlt misére, melynek végeztével a 3. tüzérezred zenekarának tisztelgő zeneelőadását hallgatták meg. Erre József Ágost a királyi palotába ment, honnan, miután a polgári esketést végzendő Crailsheim báró miniszternek egy értékes lakodalmi ajándékot küldött, 9 órakor megint visszatért Lipót kir. herczeg palotájába s átadott jegyesének menyasszonyi ajándékul egy falevélalakú gyémánt fejéket, meg egy hét sor gyöngyből füzött nyakdíszt. 10 óra után díszkocsik vitték a királyi palotába a jegyespárt, az örömszüléket és Ferencz Salvator főherczeget, a lobogókkal diszített Ludwigstrassén végig, melyet sürű népcsoportok leptek el. A királyi palotában már készen várták őket az uralkodó herczeg, királyunk Ő Felsége és a többi vendégsereg.

A násznép aztán a trónterembe gyülekezett, hol azonnal megkezdődött az egybeadás szertartása. Először törvény értelmében a polgári házassági eljárás történt, melyet Crailsheim báró bajor állami miniszter végezett, szép beszédet, majd pedig a szokásos három kérdést intézvén a jegyes párhoz. Ennek végesztével a házasságot szentesítő hivatalos okiratot állították ki, melyet tanúkként *Lajos* és *Arnulf* herczegek irtak alá. Ez meglevén, a násznép az udvari templomba vonult az úgynevezett fekete termen és fekete lépcsőn át. Elől a vőlegény ment szülei kiséretében, aztán pedig a menyasszony, királyunk és az uralkodó herczeg által vezetve, kiket a többi jelenlevők párjával menve követtek. A násznép és a diplomácziai testület elhelyezkedése után belépett a müncheni érsek, mire a szolgálattevő szertartásmester, Malsen báró, előbb a vőlegényt, aztán a menyasszonyt a főoltár előtti imazsámolyokhoz vezette, s nyomban megkezdődött az egyházi esketés, melyet hatásos beszéd után a szokott módon végzett az érsek.

Egy óra felé ismét a trónterembe vonúlt vissza a menet, melynek élén most már együtt haladt az új pár s fogadta ott mindjárt a család és a diplomaták szerencsekivánatait.

Délután 2 óra után a fejedelmi személyek Lipót herczeg palotajába vonultak fényes fogataikon, hol 42 terítékű ebéd volt. A kiséret külön 80 terítékű lakomához ült, melynél Seinsheim gróf főudvarmester volt az asztalnagy.

Ebéd után a fiatal pár búcsút vett szüleitől és a rokonságtól s aztán Lipót herczeg és Gizella herczegnő kiséretében a vasuti állomásra hajtattak, honnan öt órakor külön vonaton Salzburgba indúltak, hogy onnan másnap József főherczeg Fiume melletti kies fekvésű kastélyába utazzanak s ott éljék le házas életük első boldog napjait.

A SANTANDERI DINAMIT-ROBBANÁS.

Párját ritkító szerencsétlenség történt november 3-án Spanyolország egyik jelentékenyebb kikötő-városában, Santanderben. Egy dinamittal terhelt hajó robbant fel s elpusztította nemcsak a hajót magát és a közvetlen szomszédságában levő más hajókat és épületeket, de jóformán az egész kikötő-várost; olyannyira, hogy igen sok háznak csak egy kis romja maradt meg.

Santander vagy más néven *St.-Andrew's* Asturia tartományban fekszik, a biskayi-öböl partján, 50—60 kilométer távolságban nyugatra Bilbaótól, mely várossal élénk összeköttetése van, különösen azért, mert oda szállítják innen a somorostrói vasbányák termékeit, hogy azután Angliába vigyék. A városnak pár héttel ezelőtt még körülbelöl 50,000 lakosa volt s ujabb részei egészen nagyvárosi jellegüek voltak. Különösen dicsérik régi góth székesegyházát és egy nagy volt zárdát, melyben főiskola is volt. A régibb utczák szük házain spanyol-mór építési mód szerint fa-erkélyek állottak s földszinten boltok sorakoztak egymás mellé.

A szerencsétlenség nov. 3-án, pénteken délután történt. Egy Bilbaóból jövő «Cabo Machichaco» nevü gőzös, mely a kikötőben horgonyzott, meggyúladt s az abban levő nagymennyiségü robbanó szer is felrobbant. Hiteles adatok szerint a hajón 200 métermázsa dinamit

BATTENBERG SÁNDOR HERCZEG.

1857—1893.

Bolgária első fejedelme, elhagyva trónját, lemondva nevéről, s ősi birtokának egy majorjáról választva új nevet — mint Hartenau gróf s az osztrák-magyar hadsereg tábornoka végezte ifju, de viszontagságos életét. E század végén, melyet reálisnak és ridegnek mondanak, a politikai életnek romantikus jelensége ő, eltelve nemes eszményekkel, lovagias tulajdonságokkal, bátorsággal, hősiességgel, a lemondás ritka szép erényével. Elme és szív kellő helyén volt nála. Népének vezetője, mikor még követni nem akarja; atyja, mikor bizalommal fordul hozzá; hőse, mikor meg kell védenie; önzetlen fia, mikor azt hiszi, hogy országának boldogulására ő az akadály és romantikus lovag, mikor a trónt elhagyva, az életben keresi osztályrészét szivének.

A szlivniczai hős csöndes családi boldogságban, a nyugalmazott katonatisztek városában, Gráczban fejezi be szép életét, még ifjan, mikor mindenki azt hiszi, hogy még szerep vár rá, s kardját nem csupán a hadgyakorlatokon vonja ki; mikor úgy tekintenek rá, mint a kinek oly változatosan kiosztott életében új korszak kezdődik, méltó folytatása az előbbinek. Ki hitte volna, hogy ez az eszes, finom diplomata, minden ízében fejedelem, a ki mint egy romantikus hős emelkedett ki, a ki szeretetreméltóságával, férfias tulajdonságaival oly népszerűvé vált, ily hamar letünik. Daliás alakja is azt sejteté, hogy idők és kór ellen fog daczolni! Alig pár napig tartó betegség megölte a 36 éves férfiut.

Atyja, Battenberg Lajos Sándor hesszeni és rheini fejedelmi herczeg, rokona volt a czári családnak; orosz katonai szolgálatban is állt, s a czári udvarnál ismerkedett meg Hauke lengyel királyi hadügyminiszter leányával, a feltünő szépségű Juliával, kivel morganatikus házasságra lépett. A későbbi bolgár fejedelem regényes élete már e házasságnál kezdődött. Az ifju herczeg azonban a szász királyi kadétiskolában tanult, s aztán a porosz gárda-ezredben lett hadnagy. Mikor 1877-ben az orosz-török háború kitört, az orosz hadseregbe lépett, s végig részt vett benne. Plevna ostromakor a czár kiséretében volt. A figyelem, a kitüntetések, melyekben II. Sándor czár részesítette, bizonyitják, hogy már ekkor ki volt jelölve a bekövetkezhető változások szerepvivőjének.

A háború visszaállította Bolgáriát, a berlini kongresszus ugyan megszabdalta a tervezett határokat, de a Balkánon új szláv állam szervezkedett, mely 1879-ben az ifju Battenberg herczeget választotta meg fejedelmévé. Julius 8-ikán vonult be a régi Bolgária székvárosába, Tirnovóba. Az orosz csapatok még bolgár földön voltak, orosz tábornokok kormányoztak s ezek vezették be a fejedelmet is az uralkodás teendőibe. Oroszországnak az volt czélja, hogy Bolgária orosz protektorság alatt az orosz hatalom előőrse maradjon Keleten, Konstantinápoly küszöbénél. Sándor fejedelemnek kész eszközzé kellett volna válni. Körülvéve orosz tábornokokkal és orosz pénzből élő bolgár hazafiakkal, a fejedelem semmit sem tehetett, s az oroszok erőszakoskodása és kapzsisága által fölingerült bolgárok egy darabig bizalmatlanul fogadták. Sándor fejedelem azonban fölismerte a helyzetet, fölismerte a bolgárok szabadságszeretetét, kezdett önállóan uralkodni, megszabadította magát az orosz tábornokoktól, a nemzetgyülés által rendkivüli hatalmat adatott magának. Tisztában volt, hogy Oroszország a török elnyomatást a czár igájával akarja fölcserélni. Csak 1883 augusztusában szabadult meg a czár bulgáriai helytartóitól, *Szkobelev* és Kaulbars tábornokoktól s az időtől kezdte szervezni az új országot a nemzet vágyai szerint. Népszerűsége egyre nőtt, mikor pedig 1885 szeptember havában egy békés forradalommal Kelet-Ruméliát is Bolgáriához csatolta, s megmutatta, hogy a bolgár nép nép önmagától, függetlenül is képes cselekedni és felszabadítani testvéreit — Sándor fejedelem a nép szivében is uralkodott.

Oroszország ezt tovább nem türhette. A czár oly haragra lobbant, hogy a bolgár fejedelmet kitörültette az orosz hadsereg tiszti lajstromából, orosz rendjeleit elvette, egyszersmind Szerbiát háborura ösztökélte Bolgária ellen. Milán szerb király Rumeliának Bolgáriához csatolásában a szomszéd ország oly erősödését látta, mely veszedelmes Szerbia hatalmi állására. Gyorsan megüzente a háborut, mikor Sándor fejedelem és a bolgár hadsereg még túl a Balkánon, Ruméliában volt. A fejedelem akkor mutatta meg magát igazi erejében és nagyságában. Gyorsan ott termett a betörő ellenség előtt, mely már az országot pusztította. Maga vezette elcsigázott seregét és 1885. nov. 17-ikén Szlivniczánál megütközött az elbizakodott szerbekkel, legyőzte őket, visszakergette Szerbiába, nyomon üldözve a futó sereget. A szerbek föl nem tartóztathatták. Pirot városát bevette, az egész szerb sereg és Milán menekült, mikor a diplomáczia közbe avatkozott, és Sándornak békét kellett kötni.

A bolgár fejedelem most már még türhetetlenebbé vált Oroszországnak. A rubelek dolgozni kezdtek. Szófiában katonai összeesküvést szerveztek. 1886. aug. 8-ikán éjjel a fejedelmet saját palotájában megtámadták, lemondásra kényszerítették, s aztán fegyver közt kikisérték az országból. Mikor azonban az ország megtudta a történteket, nem nyugodott meg benne. Stambulov, a jelenlegi miniszterelnök és Mutkurov álltak a mozgalom élére, a fejedelmet visszahozták, hogy aztán rögtön lemondjon. A czár egy táviratából Sándor fejedelem fölismerte a helyzetet, s belátva, hogy az ő uralkodása Bolgáriát szembe állitaná a czárral, a fiatal ország nyugalma érdekében lemondott. Szept. 26-ikán történt meg a lemondás.

Visszatért Németországba. Nem sokára az a hir terjedt el, hogy III. Frigyes császár egyik leányát, Viktoriát nőül fogja venni. Bismarck állt a szerelmesek közé, s kijelentette a császárnak, hogy Németország érdekei el nem türhetnék, ha a czár ily ellensége a német császári családból házasodnék. A frigyből nem lett semmi. Később Sándor herczeg megismerkedett Darmstadtban az ottani szinház egyik művésznőjével, egy szerény leánynyal, a pozsonyi születésü Loisinger Johannával, s 1889. február 6-ikán nőül vette. Herczegi czimét letette, egyszerűn Hartenau grófnak neveztette magát. Belépett az osztrák-magyar hadseregbe ezredesi ranggal, nem régiben tábornokká nevezték ki. Katonai képességét nagyra becsülték; a király is nagy rokonszenvvel viseltetett iránta. A hadsereg egyik vezérének tekintették máris.

Rövid betegség, bélgyuladás ölte meg, kiragadva a meleg családi körből, melyben oly jól érezte magát és széttépve mind a sok reményt, melyet pályájához kötöttek.

Épen a szlivniczai csata évfordulóján, nov. 17-én szünt meg élni. Az egész müvelt világ mély részvéttel fogadta halálát. Bolgária gyászt öltött s első fejedelme hamvait haza fogja szállitani Szófiába.

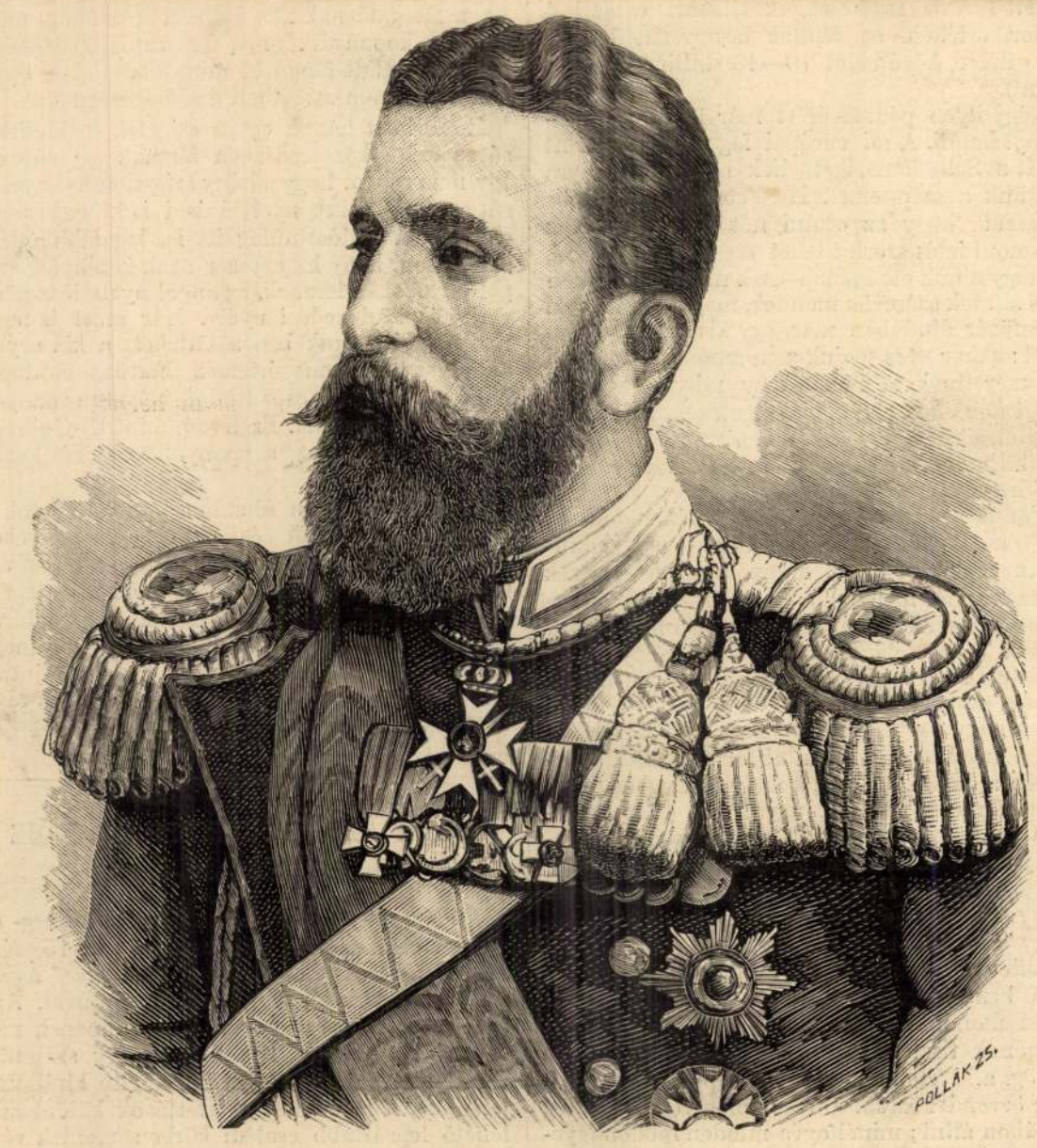

BATTENBERG SÁNDOR HERCZEG.

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCZEG FÖLDKÖRÜLI ÚTJA.

Irta a «Vasárnapi Ujság» számára egy tengerésztiszt az «Erzsébet» hajó födélzetén.

(VIII. közlemény.)

A Salamon-szigeteken.

A trader, beszédei után, nem úgy tünt fel előttem többé, mint valami mogorva, kapzsi tengeri medve, hanem mint egy veszélyek közt felnőtt, semmitől vissza nem rettenő ősz harczos. — «Mondja, csak», — kérdezém tőle, — «gondol-e arra, mikor elődje helyét átvevé, hogy valamikor ugyanaz a sors érheti kegyedet is, mint őt?» — «Gondoltam.» — «És mégis ide jött?» — «Mondja csak, fiatal tiszt úr,» — vevé át a kérdő szerepét az ősz trader, — «gondolt-e arra, mikor a tengerészethez lépett, hogy a hajók elveszhetnek?» — «Gondoltam.» — «És mégis tengerész lett?» — «Igen, mert egyátalában nem szükséges, hogy minden hajó elsülyedjen. Sőt az igen ritka eset, különösen oly vigyázat mellett, mint a milyen a hadihajókon van.» — «Látja, ép oly szükségtelen, hogy engem egy malaitabeli benszülött nyila érjen.»

Hogy ettől az egyszerű embertől kellett filozofiai és logikai leczkét kapnom!

— «Aztán — folytatá — én is vigyázattal

28. SZÁM. 1902. BUDAPEST, JULIUS 13. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSAGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre — **12** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre — **8** „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre — **5** „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

IDŐSB SZINNYEI JÓZSEF.

Szinnyei József mint könyvtárnok, mint gyűjtő és iró egyaránt hasznos munkát végez immár teljes félszázad óta. Élő adattárnak szoktuk őt nevezni, mert senki sincs a magyar irók között, a kihez többször és sikeresebben fordulnának ifjabb és idősb tudósaink, ha akár egy-egy irodalomtörténeti kérdésről, akár egy-egy nevesebb iróról, tudósról, vagy általában szerepet játszó emberről akarnak adatokat szerezni. Nemcsak fővárosunk minden valamire való tollforgató embere, hanem a vidéki hirlapirók és tudománynyal foglalkozók is állandó összeköttetésben vannak vele s alig múlik el egyetlen nap is, hogy valaki irásban vagy élőszóval egy vagy más tudományos kérdésben, ha régi adatokra van szüksége, fölvilágositásért ne folyamodnék hozzá. Szinnyei a «Magyar irók élete és munkái»-val, tudományosan szerkesztett és szinte nélkülözhetetlen repertoriumaival, továbbá hirlapirodalmunk régi és újabb történetének összeállitásával nagy szolgálatokat tett és tesz a magyar irodalomtörténetnek. A «Vasárnapi Ujság» közel negyven éven át az ő gondos összeállitásában ismertette hirlapirodalmunkat a mult század utolsó két évtizedétől kezdve, mikor Rát Mátyás «Magyar Hirmondó»-ja megindult, egészen napjainkig.

Hasznos munkásságának ez egyik főiránya vezette Szinnyeit annak az eszmének megtestesitésére, hogy hirlapirodalmunk termékeit lehetőleg összegyűjtsük, megőrizzük s szakszerűleg rendezve hozzáférhetővé tegyük a kutatókra, búvárokra nézve. Az újabb alkotmányos korszak földerűlte óta folyvást izgatott hirlapokban és folyóiratokban az eszme érdekében, mig végre Trefort Ágoston fölkarolta az eszmét, elhatározta a hirlapgyűjtemény létesitését, a mely nyilvános könyvtáraink módjára kezeltessék és szakszerűleg gyarapittassék. Igy létesült a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában, nagyrészt annak meglevő gyűjteményéből, hozzájárúlván az egyetemi, akadémiai és Ráday-féle könyvtár kiegészitő példányai, — a *hirlapkönyvtár*, a melynek Szinnyei József 1888-tól őre, (1902-ben lett igazgató-őre) és buzgó gyarapitója.

A gyűjtés, olvasás, jegyzetek készitése, adatok kutatása valóságos szenvedélye Szinnyeinek; az volt már ifjú kora óta, mikor minden irodalmi terméket, vagy adatot, röpiratot, gyászjelentést, szinészeti zsebkönyvet, almanachot, ritkább hirlappéldányt, régibb irók és szinészek arczképét, önéletrajzi jegyzetet, stb., a mely irodalmunk történetének kisebb-nagyobb hézagát pótolhatá, gyűjteni és felhasználni törekedett és adatait szivesen közölte mindazokkal, a kik a magyar irodalom és tudomány történetének földerítésével foglalkoztak. Mióta az iróvilággal ismeretségbe jutott: közczélra bocsátotta roppant számú adatait és szivesen segitett bárkinek az irodalomtörténet érdekében. Valóságos garmada áll rendelkezésére az igy felkutatott és szakszerűleg rendezett adatokból. Több mint negyven éve gyűjtögette a «Magyar irók élete és munkái»-ban felhasznált adatait, s ifjú kora csak előkészület volt e hasznos pályához, a mely újabb irodalomtörténetirásunkkal oly annyira össze van forrva.

A hangyaszorgalomnak s helyes időbeosztás-

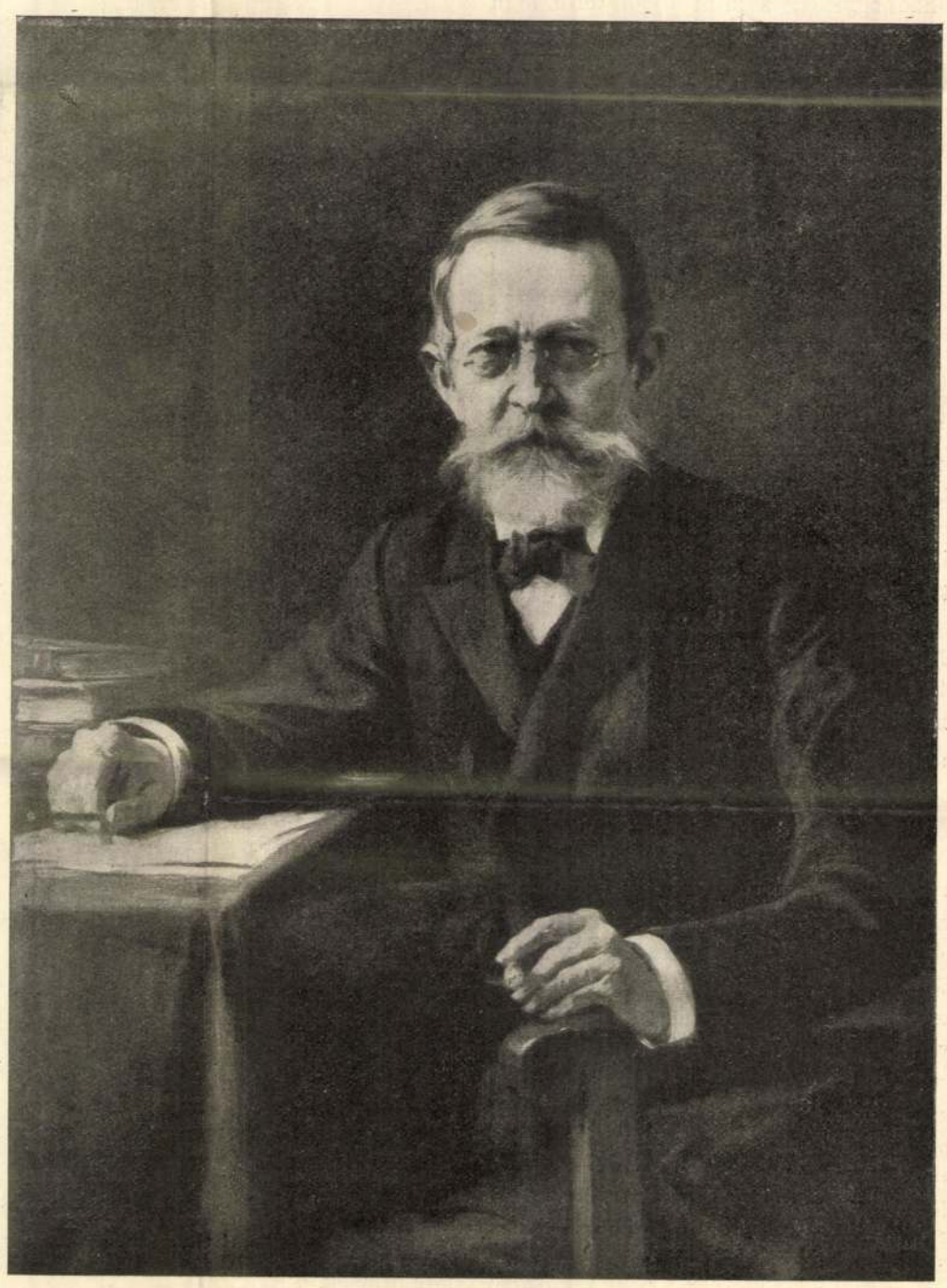

Túry Gyula festménye.

IDŐSB SZINNYEI JÓZSEF.

nak csak oly nagy mértéke mellett lehetett képes Szinnyei fáradságos munkáinak végzésére, a mely szinte páratlannak mondható. E szorgalom s az időnek okos felosztása korán kifejlett a gyönge testalkatu gyermekben s megmaradt az ifjúban és a férfiúban is. Több mint 70 éves (született 1830 márczius 18-án Rév-Komáromban), de sem kedve, sem tehetsége, sem szorgalma nem csökkent, sőt, mióta az Akadémia támogatásával megindíthatta a «Magyar írók élete és munkái»-t, úgyszólván fokozódott. Komáromban kezdte iskoláit, aztán Nyitrára ment, majd ismét szülőföldjén folytatta tanúlmányait. A pesti egyetemen Horvát Istvánnak volt tanítványa, a győri akadémián pedig Paulernek, Csacskónak és Koneknek. Búvár szelleme már ekkor megszokta a könyvek közötti életet s bár rokonai, a kik nevelték (mert szülei korán elhaltak), mindenkép ügyvéddé szerették volna képeztetni: nem igen tudott megbarátkozni az ügyvédi foglalkozással s olyan pálya után nézett, mely kutató észt és szorgalmat kiván, de nyugodt, izgalmaktól ment életet. Hanem az 1848-iki mozgalmak őt is magukkal ragadták. Felcsapott nemzetőrnek Komáromban, de az egy hónapi tanfolyam végeztével sógorához, Beöthy Zsigmondhoz költözött Budára s itt élt októberig, a midőn visszament Komáromba, hogy jelentkezzék az ottani hadparancsnokságnál. Itt azonban gyönge testalkatára való tekintettel nem akarták bevenni honvédnak. Igy hát ártatlan cselhez folyamodott: Komáromy István, Meszlényi ezredes segédtisztje révén bejutott a térparancsnoki irodába s onnan még azon év deczemberében áttették a 37-ik zászlóaljhoz mint őrmestert. Fölvitte lassanként főhadnagyságig s mint ilyen tette le a fegyvert 1849 október 5-én. Jegyzetei, a melyeket azon hevenyében papirra vetett s azóta vaskos könyvben kiadott, egyik legmegbízhatóbb forrás Komárom védelmére nézve. Azóta is folytatja naplóirását úgy, hogy minden évről egy-egy vaskos kötet naplója számol be.

A vihar csillapultával sógoránál, Beöthy Zsigmondnál vonult meg s részint annak ügyvédi irodájában dolgozgatott, részint külföldi nyelvek tanúlásával s franczia beszélyek fordításával töltötte idejét, a melyek még 1852-ben meg is jelentek a «Budapesti Viszhang»-ban és a «Hölgyfutár»-ban. 1853-ban megnősült, nőül vevén Gancsházi Gancs Klementinát, Gancs Pálnak, gróf Ráday Gedeon titkárának, rokonát, s apósához, Gancsházára költözött. Itt azonban csak egy évig tartózkodott, aztán Pozsonyba tette át lakását s itt élt 1869-ig, mialatt Samarjay Károly ügyvédi irodájában dolgozott. Ezután állandóan Budapesten telepedett meg, előbb egyik biztosítási intézetünknek, 1872 óta pedig az egyetemi könyvtárnak levén tisztviselője.

Munkássága a hatvanas évek elején vett biztos és állandó irányt, midőn a XVIII. század magyar hirlapirodalmáról először tett közzé nagyobb közleményt a «Vasárnapi Ujság»-ban s Pákh Albert, az akkori szerkesztő, jóakaratúlag buzdította tanúlmányainak és kutatásának folytatására. Szinnyei kapva kapott az alkalmon, hogy régebben összegyűjtött adatait közé tehesse. S jóformán a legújabb időkig az ő közleményei voltak az egyedüli forrásai mindannak, a mit hirlapirodalmunk kezdetleges koráról tudunk. Mikor a fővárosban telepedett meg, a hirlapoknak nemcsak történetével, de azon számos és nagyértékű adat szakszerű összejegyzésével is foglalkozhatott, a melyek a magyarországi hirlapokban és folyóiratokban elszórtan jelentek meg. Így gyűjtötte össze négy kötet *repertorium*-ának becses anyagát, a melyek az Akadémia és a természettudományi társulat kiadásában jelentek meg s egyszersmind a «*Magyar írók élete és munkái*» tervével foglalkozott. E hasznos munkái között is az utolsó a leghasznosabb. E nagy gyűjteményes munkából eddig nyolcz kötet jelent meg, oly gazdag anyagot ölelvén föl, a mely egyaránt dicséri Szinnyeinek nemcsak körültekintő gondosságát s páratlan szorgalmát, hanem rendszeres kutatási tehetségét s bő ismereteit is. Rendkívüli munkásságát méltányolta a Magyar Tudományos Akadémia is, midőn 1899-ben tagjai közé sorozta; s Ő Felsége is kitűntette őt a királyi tanácsosi czímmel.

A «Magyar írók élete és munkái» a maga nemében páratlan munka irodalmunkban, az eddig megjelent 74 füzetben 15,638 magyar iró életrajzát és munkáik jegyzékét közli, pedig még csak az M. betűnél jár. Nemcsak minden másoktól származó adatot felölel, hanem a saját gazdag adattárát is értékesíti. Megbízható adatgyűjteményét kivált a XIX. század iróiról nem is pótolhatná senki. Azért irodalmunk és tudományunk történetének érdekében őszintén kívánhatjuk, hogy e legbecsesebb munkáját háborítatlanúl, eddigi szívósságával és sikerével folytathassa s befejezhesse! *V—y J.*

ÉLETEM.

Valék elégszer boldog,
De boldogtalan is —
Az élet oly veszélyes,
Oly tréfás, oly hamis!

Míg vándoroltam, mennyit
Jártam hiába én!
Czélt vesztve kóboroltam
Kanyargós ösvenyén.

Egyet előre lépve
Hosszú órák alatt:
Kettőt meg hátra csúsztam —
Csak az időm szaladt.

A pompás sült galambnak
Egyszerre szárnya nőtt,
Elérhetlen' röpködve
Sovár szemem előtt.

Kérges, mohos sziklákon
Aludtam boldogan
És selymes rózsa-ágyon
Agyon törtem magam.

És míg a bú és a gond
Egyrészt sanyargatott:
Szivhattam kéjt és mámort
És rózsaillatot...

Azért hát itt panaszra
Részemről nincsen ok,
Míg váltakozva jőnek
Derült, borúlt napok.

S ha végórám kinos lesz
A földön idelenn:
Majd csak kárpótol érte
Valamikor a menny!

Pásztói.

A FÖLD ALATTI BRÉMA.

Irta ifj. Wlassics Gyula.

Brémai tartózkodásom legnagyobb részét a föld alatt töltöttem. S mindenkinek bátran ajánlhatom, hogy Brémába kerülve hozzám hasonlóan cselekedjék s mindenekelőtt a földalatti nevezetességeket tekintse meg, még ha a Baedeker első sorban a földfölöttieket tanácsolná is.

Bréma városának két híres-nevezetes pinczéjére czélzok.

Az egyik a *Rathskeller*; a másik a *Bleikeller*; amazt ősi borai tették hiressé, ez ősi — hulláiról nevezetes. Amaz éjjel is világos, emez még nappal is sötét. Ebben minden megszárad, amabban mindenki — elázik.

A Rathskellernek az a legtiszteletreméltóbb tulajdonsága, hogy rendkívül régi és ennélfogva öreg hordói kitünő ó-borokat rejtenek öblös mélyükben.

Hát ez is elég ritka eset a mai borhamisító világban, de még ennél is csodálatosabb a Bleikeller tulajdonsága: semmiféle holttest benne meg nem romlik, soha el nem porlad.

Nyitott koporsók hevernek itt régen elhalt lakóikkal, kiknek földi porhüvelye máig megőrizte századok előtti alakját. Csak egy kicsit összetöpörödött, megfakúlt a bőrük, mint valami téli almáé. Megmagyarázhatatlan szárazság szikkasztotta ki őket, mely láthatatlanúl ott lebeg időtlen idők óta.

Ezt a szárazságot a Bleikeller élő vendégei is megérzik: a torkunk odalenn rendkívül kiszárad.

És itt nyilatkozik meg a földalatti monarkhia két államának érdekazonossága. Az idegen, ki a nevezetességeket szemléli, mindenekelőtt a híres Rathskellerbe megy s ott már csak azért is, hogy ivott légyen Rajna hamisitatlan «folyó aranyá»-ból, megkoczkáztat legalább egy üveg *rüdesheimit*. Időközben azonban valami benszülött rábeszélésére megtekinti a Bleikellert. A torka odalenn jól kiszárad s mi természetesebb, mint hogy visszavágyik a rüdesheimi mellé.

Ahhoz aztán már nem sok ravaszság kell, hogy az ember a Rathskellerben megint megkivánja a Bleikeller csodáit, a hol újra kiszárítva torkát, ismét kénytelen legyen megkivánni még egy üveg rüdesheimit.

Ilyen módon Bréma városában örökös körforgást végez a mulató világ az egyik pinczéből a másikba és vissza, elősegitve a földalatti monarkhia idegenforgalmát.

Bizony sok vendéglős példát vehetne Bréma városáról, mikor arról van szó, miképen kell emelni a forgalmat. Csak az a bökkenő, hogy hiszen Rathskellert még csak alapíthatnának itt minálunk is a városatyák, — jóféle somlai, tokaji csak kerülne bele, — de Bleikellert, azt már nem lehetne csinálni. Ennek titok a szerkezete, csodás, érthetetlen.

Ha belépünk, nem veszünk észre az alkotásán semmi különöset. Kis földalatti helyiség, a milyen van akárhány. Apró ablakai mindig nyitva vannak.

Hát a neve mit mond?

Ólompincze, ólomkamara. Hatásos elnevezés. Rejtelmes kinzóeszközök jutnak eszünkbe a tizek tanácsának rémkorából. De ezzel nincs semmi rokonsága. Csupa jóképű úriember aluszsza itt nyitott fedelű koporsókban nyugodt álmát. Egyik-másik arczon még mosoly is játszik.

Mi hát az a «Bleikeller»?

Az öreg sekrestyés, ki a Bleikeller bámulóit kalauzolgatja, az ügyhöz méltó fontoskodással meséli el a szó történetét. Az összes ólmot, a mit csak a pincze fölött emelkedő dóm építésénél felhasználtak, (pedig azzal van fedve az egész mennyezet) itt, e pinczében olvasztották. Állitólag az olvasztott ólom párái ették be magukat a falakba s ezek itatták ilyen balzsamtartalmúakká.

Akár hiszszük ezt, akár nem, annyi bizonyos, hogy furcsa dolgokat lát az ember odalenn.

Sejtelmes félhomály. A kis ablaknyiláson át csak egy keskeny fénynyaláb szűrődik át s halavány, kisérteties szinnel esik a nyitott koporsók sápadt lakóira. A balzsam nélkül is épen maradt múmiák öreg kódexek fakúlt pergamenlapjait juttatják eszünkbe.

Körülöttük hasonló módon kiszáradt állatok is vannak. Macska, görény, fáczán, bíbicz, tyuk. Mintha valami elátkozott Noé bárkájában járna az ember. A kép rejtelmesebbé tételére itt-ott egy-egy koponya üregszeme is reánk bámúl.

A sekrestyésnek régi barátai ezek az összeaszott halottak. Ismeri valamennyinek az élettörténetét.

— Ez itt svéd generális volt, — mondja, — jó kövér. A harminczéves háborúban esett el. Persze: nehezen ment már neki a lovaglás. De azért jóképű emberke, — teszi hozzá engesztelő hangon és kedélyesen megkopogtatja a holttestet.

— Ez jogász volt, szegény. Fiatalon halt el,

A HÉTRŐL.

Rosz spekuláczió és — irodalompártolás. Néhány héttel ezelőtt az történt, hogy egy talán nem kiskorú, de föltétlenül nem is egészen nagykorú fiatalember, tisztes és módos család sarjadéka, irodalmi vállalkozásba fogott. Kiadó lett. Alapított egy hetilapot. Mindössze tizezer korona csörgött a zsebében, de úgy rendezte be a vállalkozását, mintha húszszor ennyije lenne. Szerződéseket kötött előkelő irókkal, harminczezer koronás kötbérekkel biztosítva őket a lapja számára. Egy vállalkozásnak, a mely így indul, más vége, mint a csőd, nem lehetett és egy ilyen vállalkozásnak a megitélésében se lehet, tárgyilagos szemmel nézve a dolgot, véleményeltérés. Ez egy *irreális* vállalkozás volt és ennek az irreálitásnak büne föltétlenül azé, a ki nagyobb teljesitést igért, mint a mekkorára magát képesnek kellett tudnia. Hogy járatlan ember volt, hogy befolyás alatt állt, hogy ő maga is tévedett, ez mind lehet mentő körülmény, de korántsem elegendő arra, hogy a helyzet igazi természetét megváltoztassa és a megtévesztőt a megtévesztett helyére állitsa, ha a megtévesztő nem volt is hijával a jóhiszeműségnek. A ki ilyesmivel próbálkozik, az maga is téved. És legsúlyosabban téved az, a ki az irreális vállalkozó számára azzal az egészen sajátságos argumentummal követel nem is elnézést, hanem egyenesen tiszteletet, hogy a mi a vállalkozásában vezette: az az *irodalompártolás* nemes szándéka volt. A kik így tudnak beszélni, azokat föl kell világositani, hogy ki és milyen módon lehet irodalompártoló. Irodalompártoló volt Vörösmarty Mihály, Vas Gereben, Petőfi Sándor, Jókai Mór, irodalompártoló Mikszáth Kálmán, mert a mit ők adtak és adnak, gyarapodása, kincse, disze az irodalomnak. Irodalompártoló az a szegény vagy módos müvelt ember is, a ki megveszi a jó könyvet, olvas és magának könyvtárt gyüjt. Irodalompártoló a kritikus, a ki emeli a tehetséget és ostorozza, irtja, elkergeti a tehetségtelenséget. De nem okvetlenül irodalompártoló a vállalkozó, ha mindjárt könyv vagy ujság is a vállalkozása materiája, hogy ezzel befektetett tőkéjét és munkaerejét tisztességesen és minél eredményesebben kamatoztassa. Ez üzlet és nem pártfogolás. Hála Istennek, hogy így van, mert különben minden irónak égő homlokkal és lesütött szemmel kellene elfogadni a pénzt, a mit a munkájáért a kiadó fizet. De — és megint hála Istennek — minden nagykorú kiadó jól tudja azt, hogy az ő vállalkozása üzlet, a melynek tisztességét az üzleti tisztesség, a szolidság és a reálitás törvényei állapitják és határozzák meg. Az alaptörvény pedig az, hogy a szolid, a realis vállalkozónak se olyasmire, a mihez nem ért, se olyan nagyra, a mekkorát nem győzhet, vállalkoznia nem szabad. Ha mégis ilyesmit cselekszik és beletörik a zsebkése, akkor — nem irodalompártolónak szokták nevezni.

*

Trónörökösök. Mostanában nagyon sok szó, és épenséggel nem magasztaló szó esik a trónörökösökről. A héten nagy czikkeket olvastunk — nem is először, a mióta az ifjú fenség a belgrádi új konakba beköltözhetett — a szerb trónörökösről. A miket róla irtak, természetükben nagyon hasonlítanak azokhoz a nem épületes cselekedetekhez, a melyek miatt a minapában az anami császárt leemelték a trónról franczia protektorai. A fiatal fejedelmi levente állitólag tulságosan vidám legény és vannak ötletei, a melyek egyáltalában nem fejedelmeik. Alig érkezett meg a czáfolatok elmaradhatatlan özöne a szerb királyi sajtóirodából, ime már egy másik trónörökös mélabús alakja jelenik meg a krónika szinpadán. Ez a másik trónvárományos és másik György, a leendő görög király, nem mutat semmiféle szilajságot, az ujságok hirei szerint főként az esze járásában nem. Sőt ellenkezőleg. Azt irják róla, hogy még gyermekkorában meg kellett doktorokkal vizsgáltatni, mert föltünően sok fáradságába került neki, míg meg tudott tanulni valamit. És a doktorok konstatálták, hogy nem a jóakatában van a hiba. Nem a buzgalma az, a mi fogyatékos. A trónörökös-ügyeknek ezt a torlódását látva, el kell gondolkoznunk ezen a jelenségen. Mi a magyarázata annak, hogy régebben ilyesmikről, legalább ekkora bőségben, nem hallott a világ? Vajjon ezelőtt a trónörökösök mind mintái voltak a jámbor életnek és csupa lángész volt valamennyi? Most egyszerre lett baja az erkölcsüknek és a talentumuknak? Nem valószinű. Régebben is voltak nagyon vidám és nem nagyon elmés fejedelmi sarjak, a minthogy vannak ilyen polgári sarjak is. De megváltozott a nemzetek nézése. Uralkodónak lenni ma más, mint volt régen, tehát uralkodónak készülni is másként kell ma, mint lehetett régen. Az uralkodó hivatását ma a nemzet érdeke szabja meg és az uralkodó, mint ember, ennek a hivatásnak kell, hogy engedelmes teljesitője legyen. Még egyéni érzéseit is ez a magasabb érdek dirigálja, hiszen feleséget is ez választ neki. És e magasabb érdek szolgálásának kötelessége már a trónörökös-sorban kezdődik. Már ebben az időben ráparancsol, nemcsak abban, hogy legyen kevésbbé jókedvű, mint a milyen, hanem abban is, hogy legyen nagyobb lumen mint a milyen. A miből nyilvánvaló, hogy trónörökösnek lenni nem a legkönnyebb feladat.

*

A sietős szobor. Keuthen városa Németországban mindez ideig nem volt oly szerencsés, hogy a világon bármivel is ismertté tehette volna a nevét. Nem volt a szinhelye semmiféle históriai eseménynek és a hány nagy embert, hires embert kapott idáig a német birodalom, lett ugyan bár ez a férfiú hadvezér, politikus, költő, művész vagy tudós, mind elmulasztotta azt, hogy szülőhelyéül Keuthen városát válaszsza. És csodálatos harmoniája a sors malicziájának, most, mikor a törekvő német városka neve végre belékerül a világ minden nagyobb lapjába, ezt a nevezetességet azzal szerzi meg a malőrös Keuthen, hogy nem sikerült neki valami. Hogy dugába dőlt egy terve, a melylyel a keutheni polgárok későbbi ivadékai sohase fognak eldicsekedni. Ez a terv — egy szobor volt. Nem egy szegény poéta, vagy művész szobra. A praktikus keutheniek ilyen befolyástalan emberekre nem pazarolják a márványt vagy a bronzot. Egy császár szobra volt a terv. Természetesen nem egy halott császáré, a ki már nem adhat Keuthen városának kaszárnyát, hanem az eleven császáré, a ki még igenis osztogathat ordót. Az élő Vilmos császár halhatatlanságát kivánták a keutheniek biztositani bölcs előrelátással még idejében, hogy Ő Felségének módjában legyen ezt a rajongó alattvalói hódolatot, ha úgy gondolja, meg is hálálni. A terv nem volt élelmesség híján, mégis meg kellett halnia, mert a német császár nem kért egyelőre ebből a dicsőségből. Még az se csábította, hogy olyan alkalommal mondhatott volna beszédet, a milyen alkalommal még sohase szónokolhatott. A tulajdon szobra leleplezésénél. Kijelentette kereken, hogy a mig él, nem kiván bronzban lenni halhatatlan. A német császárnak, a ki tudvalevőleg irtózik a rossz szobroktól, bizonyára igaza van. Nem bizonyos, hogy az a keutheni szobor műremeknek sikerült volna és jóizlésű embernek mindenesetre igen kellemetlen tudat, hogy miatta sok ezeren boszankodjanak. Abban is igaza van a német császárnak, hogy halhatatlannak lenni, az, a ki megérdemli, ráér a halála után is. De egy dologban lehet, hogy tévedt a császár. Abban tudniillik, hogy a keutheniek kötelességüknek fogják ismerni ezt a hódolatot az ő halála után is. Akkor ugyanis már egy másik császár lesz az élő császár és ez lesz az, a ki ordót adhat a loyalis alattvalóknak. De a német császár épen a héten tette ezt a szép kijelentést:

— Optimista vagyok és az is akarok maradni, a míg csak élek!

Az életében pedig a jó keutheniek nem fognak ráczáfolni az optimizmusára.

*

Az amerikai betegség. Egy hires amerikai büntető-jogász, Mr. *Allian* nagy előadást tartott

Túry Gyula: Gyermek-arczkép.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT NEMZETKÖZI TÁRLATÁRÓL.

Jahudka fényképe.

HÖTZENDORF-CONRAD FERENCZ ALTÁBORNAGY, A VEZÉRKAR ÚJ FŐNÖKE.

egy szörnyű kórságról, az *amerikai betegségről*, a mely évente több embert pusztít el odaát, mint például a difteritisz. Ez az amerikai betegség nem új nyavalya, külön baczillusai nincsenek és a gyógyítása nem az orvos, hanem a rendőrség és a bíróság hatáskörébe tartozik. Ezt a betegséget magyarul *gyilkosságnak* hivják. Elmondta Mr. Allian, hogy Észak-Amerikában évenként átlag nem kevesebb, mint negyvenötezer gyilkosság történik: a tulnyomó nagyrésze rablógyilkosság. Ime így fest a dollárok hazája a rendőrlámpa világosságában. Európában is történnek rablógyilkosságok, de ezeknek a száma csak egy alacsony százaléka lehet a tengeren túli világ ilyen bűntömegének. És Európa szegény, sok részében túlzsúfolt, sok részében inséges: de Amerika tág, téres, Amerikáról úgy beszélnek, mint egy olyan földterületről, a mely el van borítva aranynyal, az embernek csak le kell hajolnia, hogy fölszedegesse a dollárokat. És ime ebben a tág és dús Amerikában az emberek mintha kevésbbé férnének el egymástól, mint a szűk és szegeny Európában, mert minduntalan egymás torkába akad a markuk. Szó sincs róla, ez a szörnyű adat egyáltalában nem válik dicsőségére Amerikának és más mentsége nincs is, mint az, hogy ezeket a gyilkosokat — Európa liferálta neki, mint a maga mindenféle nyomorúságának fekete fölöslegét.

A LÉG URAI.

Ezer évnél hosszabb idő óta tart az a küzdelem, melyet kitartással, szívós erővel folytat a földet környező légtömeggel az ember. Hányan zuhantak le véres fejjel, összetört tagokkal, a kik büszke öntudattal, merész vágygyal szálltak szembe az elemek erejével? Sok száz éven át győztes maradt a természet, a mely földönjáró teremtménynyé alkotta az embert. De az ember sem engedett. Gyenge erejét megsokszorozta a tudás, és ezer kudarcz után is harczba állott fanatikus vágygyal, törhetetlen akarattal.

És végre győzött.

A minap hirét hozta a táviró *Zeppelin* gróf [illegible]eres légi utazásának. Az öreg német generális, a kit mult évi erős kudarcza után már szinte odasoroztak a kormányozható léghajó rokkantjai közé, mégis megmutatta a világnak a maga igazát. A bódeni tó fölött szél ellen küzdve, merész íveket írva tette meg az előre kitüzött útat és teljes biztonsággal tért vissza oda, a honnan kiindult. Utazását másnap megismételte és mikor ez az út is hasonló sikerrel járt, az egész világ visszhangzott a lelkes kiáltástól: ime megvan a kormányozható léghajó!

Zeppelin gróf megérdemli az ünneplést; rászolgált fáradhatatlan munkájával és munkájának minden dicsőítésnél ragyogóbb eredményével. De nem csökkentjük az ő érdemét azzal sem, ha az igazsághoz hiven kijelentjük, hogy nem ő az első, a ki saját akarata szerint járt a légtenger járatlan utjain.

A kormányozható léghajót már föltalálták ő előtte.

A franczia *Lebaudy* testvérek, a kik léghajójukkal a mult évben szálltak fel utoljára, a léghajó kormányzása terén bámulatos eredményeket értek el. Már az 1904-ik évben megtett útjaikkal magukra vonták a franczia hadügyminiszterium figyelmét, a mely az elmúlt esztendőben részt is vett a felszállásokban és hadi feladatok megoldásával tette próbára a léghajó képességeit.

1905. julius 3-ikán kora reggel Moissonban indult utra a Lebaudy testvérek léggömbje azzal az utasítással, hogy Meaux felé vegye útját és ott a versenytéren kössön ki. Az út hoszsza mintegy 90 kilométer volt és a hajó ezt a távolságot 2 óra és 35 percz alatt futotta be. Másnap reggel újra felbocsájtották a léghajót és bár erős ellenszéllel küzdött, mégis 15—20 kilométer átlagos sebességgel haladt a kitüzött czél felé. A próbákat azután folytatták másnap és julius 6-ikán is. E napon három órai út után Chalonsban ereszkedett le a léghajó. Ott megkötötték, lehorgonyozták és három katona őrizetére bizták. Ezek benn maradtak a gondolában.

Csendes, tikkasztóan meleg idő volt; az őrökön és néhány kiváncsi bámulón kivül senki sem volt a léghajó közelében. Egyszerre sötétedni kezdett; sürű fekete fellegek borultak az égre és a hatalmas katonai gyakorlóteret pusztító szélvész söpörte végig. A léghajó megingott; a vihar könnyű labdaként játszott vele: hol a fákhoz csapta, hol a levegőbe emelte. A horgonykötelek recsegve feszültek; a katonák ijedten, tanácstalanul kapkodtak jobbra-balra . . . Most roppanva enged az egyik kötél; a léghajó oldalt fekszik, a szél teljes erővel kapaszkodik bele és egy másodpercz alatt kitépi az összes tartóköteleket. A léghajó elszabadul, a vihar prédaként ragadja magával és végighurczolva a táviró-vezetéken az erdőnek viszi, melynek fái darabokra tépik a léggömb szövetjét . . . Csodával határos, hogy a gondolában gubbasztó katonáknak nem történt semmi komolyabb bajuk. De a léghajónak vége volt.

A darabokra tépett roncsot azonban ott a helyszínén kijavitották és a léghajót alig néhány hét multán a maga teljes tökéletességében újra felbocsátották.

A javítás fényesen sikerült. A próbákat folytatták és egyre jobb eredményeket értek el. Legvegül maga a hadügyminiszter is rászánta magát arra, hogy elkiséri egyik útján a léghajót és a hetvenhatodik felszállásban, okt. 24-ikén ő maga is részt vett. Az eredménye ennek az utazásnak az lett, hogy a franczia hadügyminiszterium végérvényesen rátette kezét a Lebaudyék léggömbjére és további tökéletesítését már az állam pénzén végezteti. Igy hát most oda sorakozik a «Lebaudy» is a franczia hadi titkok arzenáljába és ez az oka annak, hogy az ujságok alig hoznak hirt felőle.

Maga a léghajó, a mint képünkön is látható, hosszukás szivar alakú burokból áll, melyet kétszeres szövet és ugyancsak kettős gummi réteg képez. A hajtó erőt egy benzin motor szolgáltatja, mely a hajó csavarjához hasonló légcsavart hoz működésbe. A léggömb természetesen gázzal van töltve és ez a gáz feszíti ki kellő nyomással a burkot. Igen fontos, hogy a léggömb útközben is megtartsa eredeti formáját, mert hiszen a léghajó biztonsága jó részt ettől függ; de ez csak akkor lehetséges, ha a gáz mindig egyforma erővel feszíti ki a köpenyt, mert a mikor csökken a nyomás, akkor a köpeny is behorpad. Ezért arról kellene gondoskodni, hogy utazás közben is pótolni lehessen az esetleg hiányzó gáz-mennyiséget; de minthogy tartalékot nem vihet magával a léghajó, szerkesztője úgy segitett, hogy a nagy léggömbben egy kis ballont helyezett el, a mely levegővel tölthető meg. A mily mértékben csökken már most a gáz nyomása, oly mértékben töltik meg útközben a kis ballont levegővel, a miáltal ez kifeszül, megnövekszik és kiegyenlíti a horpadásokat.

A Lebaudyék léghajójának a gáz- illetve a levegő nyomása adja meg a kellő formáját. A léghajó tehát nem merev, nem szilárd, és ez a körülmény bennünk, a kik biztos talajon szoktunk járni, a legszebb eredmények daczára is, a bizonytalanság érzetét kelti.

Ezt érezhette Zeppelin gróf is, a mikor elsőnek vállalkozott arra, hogy a léghajózás problémáját szilárd vázú, merev léghajóval oldja meg.

Az ő léghajójának hosszú, hengeralakú a teste, mely elül kúpossá válik, hogy a levegő ellenállását könnyebben legyőzze. A henger merevítésére helyenként gyűrűket használ, a melyek megadják a léghajó alakját és ezenfelül részekre osztják a hengert. Ezen részeket czellákká alakította Zeppelin, a melyek mindegyike külön-külön is megtölthető. Ezáltal hasonlóvá lesz a tengerjáró hajókhoz, melyeknek teste egymástól jól elválasztott rekeszekre van osztva, hogy a léken behatoló víz ne tölthesse meg egyszerre az egész hajót. A Zeppelin léghajója nem fog tehát kiürülni, ha léket kap, mert a gáz csupán egy czellából távozik majd el, az épen maradt rekeszekben pedig benne marad. Kétségtelen, hogy ez nagy mértékben fokozza a léghajó biztonságát. Ehhez hozzájárúl még, hogy a német generális hajóján két motor van elhelyezve és igy nem kell megszakitania az útját, ha az egyik valami hiba folytán elakad.

Szóljunk még nehány szót a kormányáról. Zeppelin kormányzásra a sárkányt is felhasználja, ugyanazt, a melylyel gyermekkorunkban mi magunk is vígan kergetődztünk. Ezzel állandóan egyenes vonalban tartja hosszú léghajóját, melyet különben kitérítene az útirányból vagy a benzinnek egyre csökkenő súlya, vagy a hajóra csapodó eső és hó tömege. Nagy erő az a sárkány. Már idestova elmúlt ötven esztendeje, hogy először akadt vállalkozó, a ki felmerészkedett rajta a magasba és ez az első vállalkozó még hozzá — asszony volt. Azóta

JELENET A «RÁKÓCZI» CZÍMŰ DALJÁTÉKBÓL.

Al Diletto figlio Giulio di Túry colle per sincere congratulazioni per la splendida opera d'arte, che ricorda la pietà dei fedeli Ungheresi verso il Martire San Gerardo loro Patrono, impartisce d'inore l'Apostolica Benedizione.

Dal Vaticano li 25 Agosto 1906

Pius PP. X

MAGYAROK ZARÁNDOKLÁSA VELENCZÉBE SZENT GELLÉRT EREKLYÉIHEZ, 1900 SZEPTEMBER 24-ÉN.

TÚRY GYULA FESTMÉNYE X. PIUS PÁPA SAJÁTKEZŰ DEDIKÁCZIÓJÁVAL.

A HÉTRŐL.

Polgármesterek. Budapesten a héten kongressust tartottak a magyar városok polgármesterei. Mindenesetre igen érdekes gyülekezet volt, már önmagáért is: közel félszáz olyan férfiú egy csapatban, a kit odahaza első embernek ismertek el polgártársaik, a mester czimével ruházván föl őket a polgári kötelességek tudásának és a polgár-erények gyakorlásának munkájában. Ez az állás kétségtelenül a legszebb dísz, a melylyel egy város valamely polgárát fölékesítheti és sok egyéb mellett kivántatik hozzá egy olyan tulajdonság is, a mely a közmondás szerint határos az elérhetetlenséggel. Az, hogy az ember — tudjon próféta lenni a maga hazájában. A polgármesterség régente se volt kisebb méltóság, mint mostan, azóta a méltóság díszben nem csökkent, de kötelességben, hivatásban megbővült. Régente a polgármester az általános polgár-erények őre és elismert mintája volt. Ez ma is kell, hogy legyen, de a haladott kor haladott programmja tőle még mást is követel. Az egyes ember élete is sokkal szövevényesebb ma, mint volt ezelőtt: a város élete pedig az egyes emberénél fokozottabban komplikálódott. Hivatása megbővült, föladatai megsokasodtak. A város ma már sok egyebet is követel a polgármestertől, mint azt, hogy a polgároknak a jó magaviseletben példát mutasson. A városnak a fejlődés hatalmas kötelességeket szabott ki a társadalmi, a gazdasági és a kulturális élet minden területén. Egy modern ország haladottságának leghitelesebb mértékmutatója városainak élete és berendezettsége. A város-vezetés nagyszerű tudománynyá fejlődött és a polgármester ennek a tudománynak is kell, hogy mestere legyen. Külföldön már kiállításokat rendeznek e tudomány vagy művészet legújabb vivmányainak és alkotásainak bemutatására. Harmadéve Drezdában volt egy ilyen rendkívül érdekes kiállítás. A polgármesterek kongresszusának tehát van fontos értelme és bőséges anyaga, annál is inkább, mert ha van tér valahol a város-vezetés tudományának érvényesítésére: Magyarországon igazán van bőségesen. Mi idáig jóformán minden erőnkkel egy várost csináltunk, emeltünk. Ez az egy város Budapest. Semmi okunk sincs sajnálni a fáradságot, a melybe került: de bizonyára itt az ideje, hogy a többi magyar város is megkapja a magáét a városiasságból.

*

Szemere Bertalan. Van immáron emlékszobra Magyarország első alkotmányos, felelős belügyminiszterének, Szemere Bertalannak. Szobrát, *Róna* József művét, Miskolczon állították föl, székhelyén a vármegyének, melynek földjén született és melynek földjében nyugodni kivánkozott. Nagy kornak volt gyermeke, nagy eseményeknek részese, nagy emberekkel osztozott hasonló sorsban. Nevét beirta nemzete történetébe és ha nem iktatta is be nemzete élő tudatába, ha az emberek kevesebbet tudnak is róla, mint sokról azok közül, a kikkel együtt haladt, ez azt, a mi életében és cselekedeteiben valóságos érték volt, természetesen nem kisebbítheti. Jeles ember volt, megáldva jeles tulajdonságokkal és ha az események hullámai elborították is alakját, ez nagyon érthető, ha meggondoljuk, hogy ezek a hullámok mily óriási magasak voltak. Tulzás nélkül nem lehet azt mondani, hogy Szemere Bertalan korszakos idő korszakos fordulatai alkalmával az első sorban kapván helyet, a legnagyobbat művelte volna, a mit azon a helyen cselekedni lehetett, de bizonyos, hogy arra a helyre nevezetes érdemek emelték és ő teljes akaratával igyekezett azon, hogy nemzete javát szolgálja. Mikor a nagy szerencsétlenség bekövetkezett, a szenvedésből, a gyötrelemből neki nem jutott kisebb rész, mint a legnagyobbaknak és ha a fájdalom elviselésében olyan erős és olyan kemény maradni, mint azok, ő nem tudott is, azért az ő szenvedése nem kevésbbé tiszteletreméltó, mert hiszen azokéval ugyanegy forrásból fakadt. A nagy föltámadást még megérte — 1869-ben halt meg, ötvenhét esztendős korában, de mikor nemzetének megvirradt, az ő lelke már szomorú borulatban várta az elmúlás éjszakáját. Szándéka, sorsa és szerencsétlensége rászolgált a kegyeletes és meghatott emlékezésre.

*

Báró Bánffy Dezső könnyei. Az asszony sürün vagy legalább is könnyen sír: a férfi ritkán és nehezen. De a mint nem a tökéletes asszony mintája az, a kinek egyebe sincsen, mint könnyje, nem is tökéletes férfiú az, a kinek egyáltalában nincsen könnye. A férfinak is kellenek, hogy legyenek eszményei, a melyeket szive legmélyebb érzéseivel szolgál és a melyeket szeretni, félteni úgy tud, hogy veszedelemben látva vagy vélve őket, fájdalmas érzése kiárad és a türtőztetés gátját áttöri. Az ilyen jelenség a milyen ritka, olyan megható és a milyen tragikus, olyan tiszteletre méltó. Báró Bánffy Dezsővel, a ki még mint politikus se mondható valami nagyon szentimentálisnak, a héten megesett, hogy nyilvános gyülésen elnökölvén, könny bugygyant ki a szeméből. Történt ez Kolozsváron, a református egyházkerület ülésén, mikor ez az ülés a tagok többségének szavával kimondta, hogy nem lát abban elitelni vagy karhoztatni valót, ha a pap, a tanár, a tanító valami mellékkereset segedelmével igyekszik gyarapitani épen nem bőven szabott jövedelmét. A Bánffy báró kétségbeesése nem érthetetlen. Bizonyos dolog, hogy a pap, a tanár a tanító hivatása elég nagy ahhoz, hogy magának kivánja az egész embert, minden munkáját, törekvését, érzését és gondolatát. A hivatás tehát teljes, a kit követel: egész ember. De követelésnek és szolgáltatásnak megfelelőnek és harmonikusnak kell lennie az élet minden viszonylatában. Senki se képes arra, hogy egészen éljen egy kötelességnek, egy föladatnak, a melynek szolgálásából egészen megélni nem tud. Első sorban élnünk kell, hogy valaminek élhessünk és a nyomoruság, a nélkülözés, a gond nem kisebb elfoglaltság, mint bármilyen mellékfoglalkozás. Azokban a mellékfoglalkozásokban, a melyekről a kolozsvári ülés határozott, azok a gyöngén dotált református papok, tanárok, tanitók bizonyára nem üzletet keresnek, hanem — megélhetést. Nem a vagyonszerzés vágya kergeti rá őket, hanem a kénytelenség és e mellékfoglalkozások között bizonyára egyik se olyan, a mely hivatásuk természetével ellentétes, eredményére ártalmas, hatásában kártékony lenne. Ha igy lenne, akkor semmi szin alatt se nyilvánitották volna ezeket megengedhetőknek azok az érdemes férfiak sem, a kik ebben a kérdésben báró Bánffyval nem voltak egy véleményen. A könnyeit azonban Bánffy Dezsőnek épp oly kevés oka van röstellenie, mint a milyen kevés oka van röstellenie a papnak, a tanárnak, a tanitónak azt, hogy ő is ember, a kinek kenyérre van szüksége, hogy éhen ne haljon és czipőre, hogy mezitláb ne járjon.

*

Hamisítók. Nem azokról szólunk, a kik váltót, illetve aláirást hamisítanak, hanem azokról, a kik — mint a «*Három testőr*»-ben mondják,— a természet produktumait függetlenitik a természet és az időjárás szeszélyeitől. A kik a bort függetlenitik a szőlőtől, a tojást a tyúktól és a tejet, főként a tejet a tehéntől. Az a szomorú meggyőződésünk, hogy nincs nagyváros a művelt Európában, a hol ennek a szeparizáló törekvésnek annyi szenvedélyes munkása lenne, mint Budapesten. Kiderült már, hogy ebben a mi gyönyörű fővárosunkban például nemcsak a vajat hamisitják margarinnal, hanem hamisitják a margarint is, természetesen nem vajjal. A hányszor a főváros közigazgatási bizottsága ülést tart, másnap mindig megjelenik a lapokban egy inkább hosszabb, mint rövidebb névsor azoknak a nevével, a kik nem csak hamisitottak élelmiszert, hanem ügyetlenül is hamisitottak. Mert ha ügyesek hamisitottak volna, vagy bizonyos művészi önmérséklettel cselekedték volna ezt a műveletet: aligha kellett volna rajta veszíteniük. A ki figyelemmel kiséri ezeket a listákat, rá kell jönnie egy jelenségre, a mely nagyon alkalmas, hogy gondolkodóba ejtse az embert. Ez a jelenség: ugyanazoknak a neveknek folytonos ismétlődése. Csak a birság összege az, a mi a nevük után lendületes emelkedéssel változik. Igy például a héten megjelent listában egy «tej»-kereskedő asszonyság neve szerepel, immáron nagyobb birsággal, mint a mennyit a legdrágább primadonna kap egy föllépésért. Ez az asszonyság ötven koronás birsággal kezdte és ma már az egykori szerény kezdő *kilenczszáz* koronánál tart. Mit mond ez a jelenség? Azt, hogy az ilyen manipulációk megszüntetésére a birság nem az igazi gyógyszer. A megoldás más. A kit azon érnek, hogy tejet, vajat, tojást árulván, nem tejet, vajat, tojást árul, annak nem szabad többé megengedni, hogy tejet, vajat, tojást, szóval élelmiszert áruljon. Mert a tömérdek visszaélés nyilván mutatja, hogy ezek a birságot egyszerű üzleti költségnek tekintik, a mit az üzlet nagyobb fejlesztésével kell behozni. Ha ötven korona birságot rónak rá, ötven korona áru tejjel több vizet önt a tejbe és ha a birság kilenczszáz korona, neki az se baj. Van víz a Dunában elég.

KRITIKUSOK, PIKTOROK.

Eszméknél mindig kapósabbak a jelszavak. Könnyebb frázisokból himet varrni a zászlóra, mint elmélyedni valamely kérdésben. A búvár mestersége hálátlan. Ha eredmény nélkül jön a felszinre: kinevetik. Ha kincset hozott magával, rámondják, hogy: szerencsefi. Elő tehát a mottókkal, a nagyhangú szólamokkal és játszszunk vélük, mint a gyerekek az aranypénzzel, a melyik — papirból van. De mi még vágjunk hozzá komoly augur ábrázatot is, mintha igazán azt hinnők, hogy a mi papir, az csakugyan — arany.

Manapság a legkedvesebb jelszó: harcz és háboru. Naiv békeapostolok ugyan hét országot is bejárnak és lehet, hogy előbb vagy utóbb csakugyan kivész az emberiség műélvezetei sorából az olyatén szimfónia, a melynek hangszerei: kardcsattogás meg puskaropogás, magánszólamait pedig a Halál rögtönzi és reczitáltatja el a nagy urak eleven sakkfiguráival. Lehet, hogy valamikor igy lesz, de ma még nincsen. Sőt a harczos kedv, a verekedő készség még növekedőben és szétrugni készül régi korlátait. Hajdanán megesett nem egyszer, hogy olyan kérdéseket, a melyeknek megoldását méltán lehetett a szablyák élére bizni: helyreigazitottak okos szóval s a fölemelt kéz nem koponyát tört, hanem parolát adott. Ma ellenben még ott is, a hol csak a jó szó volna helyén: fütykösöket visznek a porondra és azokat is a boldogabb végével sujtják egymás fejéhez az ellenfelek.

Keserves igazság, de sajnos, igazság, hogy a legádázabb és legártóbb harcz dúl a képzőművészetek, különösképen a festészet terén. Valamely jóvérű és tobzódó fantáziájú festő egy napon észreveszi, hogy az ecsettel nemcsak festeni lehet a vásznon, hanem mozaikot is rakni meg szinmasszákat is csapdosni vele, mint a malteros kanállal. Nosza kigyullad a betlehemi csillag és megszületik az új művészet. Apostolok is akadnak menten. Ugyanolyan jóvérű és tobzódó fantáziájú és többnyire ifjú iróemberek odasereglenek az új Messiás köré és kinevezik őt a «ma» művészének s a mit csinál s a mi nem is mindig rosz, azt bejegyzik az egyedül szabadalmazott «modern» művészetnek. Persze, könnyebb esztetikussá válni olyanformán, hogy a műtörténelmet hétfelé vágjuk s a mi Böcklint, Szinnyei-Mersét meg Lenbachot megelőzte, azt — mint a kellemetlen zanzárát — egyszerűen kifüstöljük agyrekeszeinkből s még a dohos szagot is kiszellőztetjük utána. Hogy taposták a földgolyó kérgét valamikor holmi Taine, Ruskin, Gauthier meg Péterfy Jenő nevű urak is, meg hogy innenonnan a piktura körébe vág az is, a mit valaha — ködökbe vesző multban — Cimabue alkotott: minek arra törődni? Mert ők a modern kritikusok és nekik a franczia Rafaëlli több, mint az olasz — Rafael. A művészet örök és halhatatlan: igy hirlett ez jó pár ezer éve. Most azt mondják, hogy a művészet fiziológia, élettani megnyilvánulás, vagy akármi. Akármi, csak nem örök és nem halhatatlan, mert akkor még Lionardo da Vinciről, sőt Guido Reniről is el kellene ismerni, hogy művész volt s a műbarátoktól kitelnék, hogy nem a Műcsarnokba mennének rosz képet — venni, hanem a londoni National meg Wallace gallerykbe, vagy a Louvreba, Vatikánba jó képet — látni.

Azt, a mi a művészetben abszolút, a tartalmat, az érzést, az inspirácziót: megtették másodrangúnak, ha ugyan nem mellékesnek. A mi pedig csak relativ érték a művészetben, a külső formát, a beállitást, a staffázst: azt oltárra emelték és imádják, mint az ős-mexikóiak emberre éhes bálványaikat. Ha Tazmánia derék

Túry Gyula: Dűlő út.

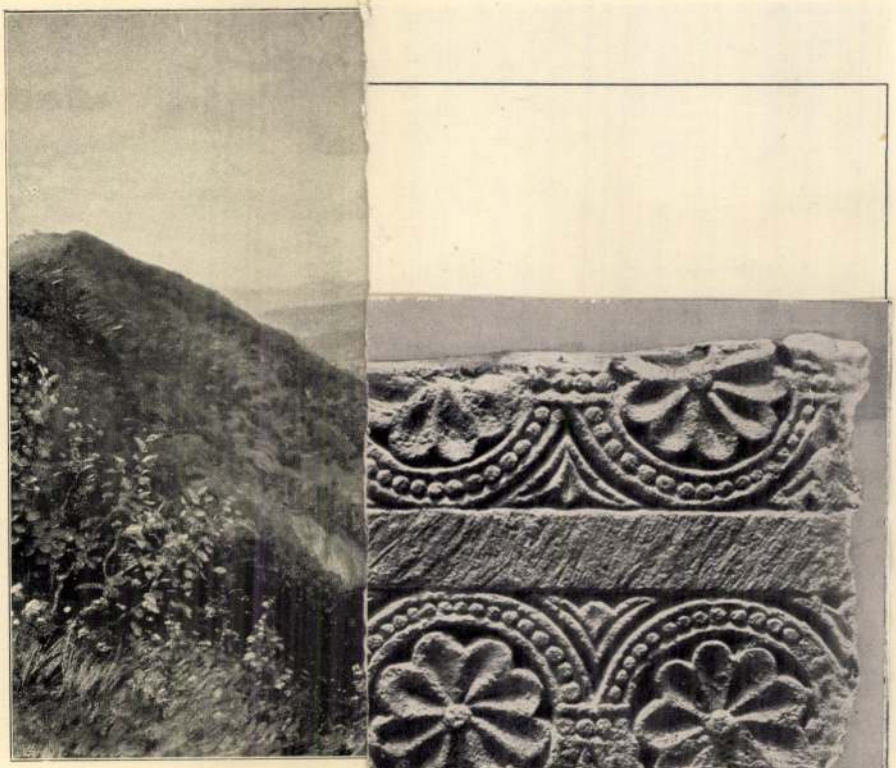

Ujváry Ignác: A visegrádi hegyek között

Túry Gyula festménye.

ABONYI LAJOS.

ABONYI LAJOS EMLÉKEZETE.

Abonyi Lajos (Márton Ferencz) két évvel ezelőtt elhúnyt jeles elbeszélő- és népszínműírónk arczképét április 7-én leplezték le az abonyi kaszinóban, melynek ő igen sokáig buzgó elnöke volt. A kaszinó díszterme erre az alkalomra zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel. *Gullner* Gyula országos képviselő, a kaszinó mostani elnöke, szép és hatásos beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, találó vonásokkal ecsetelvén Abonyi Lajos emberi és írói kiváló tulajdonságait. Beszéde után lehullott a lepel a *Túry* Gyula által festett képről, mely kitünően örökiti meg az iró jóságos arczát. *Lévay* Mihály, Ujszász költőpapja, szavalta el ez után erre az alkalomra irott költeményét. Majd *Frenyó* Endre szólt még a kegyeletről, melylyel Abonyi Lajosnak Abony város tartozik. Végül felolvasták a fővárosi íróktól érkezett üdvözlő sürgönyöket. Az ünnepélyen jelen volt Abonyi Lajos özvegye, fia, rokonsága, díszes hölgyközönség, Rakovszky István, a főszámvevőszék elnöke, és Pestmegye több notabilitása. Sikerült bankett fejezte be a kegyeletes ünnepséget.

Bemutatjuk ez alkalommal Abonyi Lajosnak a kaszinó által festetett arczképét, valamint Abonyban levő családi házát is, a melyben oly sok szép művet irta meg nemzetünk eme jeles írója.

ZIMAY LÁSZLÓ.

1833—1900.

A fővárosi zenészeti és írói köröknek egy régi, népszerű alakja tünt le ismét; egy nyájas, naiv költői, lelkű férfi, a kinek mély érzése annyi szép dal szülőforrása volt.

Zimay László dalszerző húnyt el április 8-án, alig pár napi betegeskedés után, 66 éves korában. A Nemzeti Zenede tanára volt, lelkes mívelője a magyar zenének, kinek népdalait országszerte éneklik. Az elhúnyt egészen a dalnak, a magyar zenének élt, melyet mint tanár évtizedeken át tanított és egész zenész nemzedéket nevelt fel.

Zimay László Gyöngyösön született 1833-ban. Kecskeméten és Tatán végezte iskoláit. Első zenei oktatását atyjától nyerte, ki jól képzett katonai karmester volt. 1855-ben jött Pestre, a hol Mosonyi Mihály volt a vezető tanára. Első magyar műdala a Nemzeti Szinház ünnepelt ifjú művésznőjének halála után «Hegedüsné emléke» czímen 1860-ban jelent meg és mindjárt fölkeltette tehetsége iránt a figyelmet. Csakhamar több dalfüzetet és nagyobb művet is adott ki. Magyar stilü és érzésü dalai tetszettek legjobban. Legismertebb és legértékesebb művei: «Nem hallottam soha ily bús harangszót», «Boldog éjjel», «Naptól virít», «Szerelmi dalok», «Zord az idő», «Nem tudom én mi a bajom» kezdetüek (Petőfi, Komócsy, Losonczy s mások szövegei). A zongora- s a magyar férfi- és vegyeskar-irodalmat is értékes művekkel gazdagitotta. Ezek közt legismertebbek: «Zuhog a szél», «Honfidal», «Dalra magyar», «Mi riasztja föl a magyart.» E két utóbbi kar mint országos dalversenyi pálya- és versenydarab is szerepelt és állandóan műsorán van a hazai egyesületeknek. A hatvanas években, mint a pest-budai dalárda, a hetvenes években pedig mint a nemzeti dalkör igazgató karnagya fejtett ki tevékenységet. «Honvéd indulóját» énekkarra zenekisérettel egy filharmóniai hangversenyen Richter János mutatta be. A Nemzeti Zenede a kilenczvenes évek elején a magasabb zongora-tanszak tanárává választotta s mint ilyen, legutóbb a pedagógia terén volt munkás s 1896-ban «Elemi és teknikai gyakorlatok» czímü hézagpótló művét adta ki. Ugyanebben az évben a király a művészet terén szerzett érdemeiért a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Zimay legutolsó műve a «Talpra magyar!» megzenésitése volt, mely azonban kéziratban maradt. Ezt a szép szerzeményt a dalegyletek legközelebbi ünnepélyén, versenydarabképen egy jónevü budapesti dalárda fogja bemutatni.

Temetésén. mely április 11-én ment végbe, nagy számmal jelentek meg irók, művészek és jó barátai.

SVEND HOLST JENSEN,

A PETŐFI-TÁRSASÁG NORVÉG KÜLTAGJA.

Protestáns pap, de a mint ugyanaz a hit más formában él fönn Norvégia puritán, zord talaján, Holst Jensen sem olyan, mint a mi papjaink. Hajlamait, kedélyét, impressióit nem búzakalászos szántókon, tarka réteken kapta, hanem viharos tengeren, az elemekkel küzködő hajósok között. Nem langyos esőért imádkozik, mely egy év áldását hozza meg, hanem akkor buzdít kitartásra, mikor az egész életről van szó. Ilyen hivatás életerős, kemény embert nevel, a ki szembe áll a viharral s nem a keserü pohár elmúlásáért imádkozik, hanem erőért, hogy azt bátran kiüríthesse.

Középmagasságú, tagbaszakadt, izmos termetü ember Holst Jensen. Borotvált ajkával, kerek szakállával éjszakvidéki tengerészhez hasonlít; s húzamosabban kell itt fönn élni, míg az ember megszokja, hogy ilyen alakban is Isten szolgáját lássa. Keskeny ajka, éles szempillantása szigorú, kritikus kifejezést ad arczának. Mélyen néz az emberek lelkébe s mindig meglátja és metsző gúnynyal föl is tárja gyöngeségeinket.

Inkább iró, mint költő; inkább a kritika bonczoló kése való kezébe, mint a költő tolla. Most a magyar irodalommal, Petőfivel és a távolabb külföldön kevéssé ismert Madách-csal foglalkozik. Remélhetjük, hogy érdekes és értékes tanúlmányokkal fogja terjeszteni nagy íróink hírnevét.

Svend Holst Jensen 1846 deczember 7-ikén született Drammenban. Ugyanott végezte iskoláit s aztán Krisztianiában tanúlt theologiát. 1873-ban mint tengerész-misszionárius előbb Leithben, avagy Londonban nyert alkalmazást s ezen évek alatt beutazta egész Európát, meg a szent földet. 1879-ben Finnlandban és Oroszországban járt, a következő évben nyugati Európát útazta be; 1881-ben Egyiptomban, Palesztinában, Syriában s déli Európában találjuk. Ez útazásai alatt temérdek tapasztalatot, nyelvismeretet szerzett; érintkezett Ibsennel, Ole Richterrel, a későbbi norvég miniszterrel, s mint jó pap, megfürdött a Jordánban és egy éjszakát töltött a Tábor hegyén. Minderről érdekes útleirásokat közölt norvég lapokban.

1881-ben haza tért Norvégiába s előbb Höjvaegben, majd Grimstadban volt pap. De ez évek alatt sem hagyott föl útazásaival. Előbb Islandot, majd Rügen szigetét járta be, mindkét helyről gazdag útleirásokat küldve hazájába.

Az utóbbi időben visszavonúlt papi hivatalától s egészen az irodalomnak él. Már évekkel előbb jelentek meg költeményei, többnyire vallásos tartalmúak; az utóbbi időben pedig az orosz és magyar irodalom nagyjaival foglalkozik.

Rövid idő alatt annyira megtanúlta nyelvünket, hogy szótár segélyével bármit lefordit s Petőfinek nehány versén kívül, egy hosszabb tanúlmányt közölt a «For Kirke og Kultur» czímü folyóiratban, melyben érdekesen beszéli el életét s az «Urd» czímü lapban egy eszthetikai értekezést az «Apostol»-ról, életrajzi adatokkal vegyitve.

Most mélyebbre ható tanúlmányokat készül irni a magyar irodalomról s mi örömmel üdvözöljük a Petőfi-Társaság új tagját, az *első norvéget*, a ki nyelvünknek és irodalmunknak apostolává szegődött fönn a zord éjszakon.

Krisztiania. *Szász Zsombor.*

PETŐFI ISTVÁN LEVELE LISZNYAY KÁLMÁNHOZ.

Pétervárad, decz. 28-án 1852.

Édes Barátom!

Hogy egy baráti kézszorítás s egy istenveled nélkül köllött eljönnöm, — igen sajnáltam; de hiába, máskép az nem lehetett. Hogy ily sokáig késtem igért levelemmel, erről sem tehetek, mert dolgaim annyira igénybe vesznek, hogy most is alig tudok elegendő időt szakítani ezen nehány soraim irására. Pétervárадon vagyok «mészáros legény». Tőke mellett állok, szúró, vágó, gyilkoló szerekkel körülvéve: ütöm,

Túry Gyula rajza.

ABONYI LAJOS CSALÁDI HÁZA ABONYBAN.

ölöm a marhákat, — konczolom húsaikat! Így is jól van! — ha máskép nem lehet. Pétervárádon vagyok, Kis Pál, magyar tábornok Úr által oly hősies elszántsággal «Gnad és Ungnadera» általadott, máskép bevehetetlen roppant erős várban, melynek fekete falai mogorván néznek a körülte járókra s szét a vidékre, — mintegy szégyenelve megbecstelenítését! De hagyjuk ezt!

Hogy vagy édes Kálmányom? Egészséged hogy superál? reménylem jobban vagy, mint eljövetelemkor! Vigyázz az isten áldjon meg! A mi az én egészségemet illeti: tökéletes megelégedésemet kéne nyilványitanom, — ha a bal szememen csirádzó árpának szörnyű hajtása arczom kerekségét kevéssé szegletessé nem tenné s annyi fájdalmat nem okozna, mint a mennyit okoz. No de talán csak meg nem vakulok? Mi lesz belőlem, ha nem lelem — vörös borral telt üvegem?

Hát a lapszerkesztéssel mennyire vagy? Elsült-é vagy csütörtököt mondott! De igaz! Fabinyi (vagy hogy is hivják) szabó Úr nem készitette el azon «überwurfot», a nélkül jöttem; valamikép ki ne fizesd.

Édes barátom! ha teheted, küldj egy példányt nekem palócz dalaidból. Megvenném örömest; de nincs mód. Tudom, hogy restelsz irni s mégis felkérlek néhány sorok irására. Méltass reá, kérlek. Ujságot is szeretnék tudni, mert itt nincs, csak német s azt meg nem szeretem olvasni.

Tisztelem Jókait, Bernáth Gazsit, Székelyt, Balázst, szóval: mindnyáját, kiket ösmerek s kik engem ösmernek. Isten veled édes barátom ölel, csókol szerető barátod *Petőfi Pista.*

U.i. Ángyomnak elfeledém az atreszemet megdeni; kérlek add által tiszteletemmel.

Közli: *Hentaller Lajos.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Áhitat szárnyain. *Himnuszok és egyéb vallásos költemények.* Irta *Bán Aladár.* Arany János mondja egy helyen, hogy «százával a ballada nehezen jövő». Még inkább elmondhatjuk ezt a vallásos költeményekről. A költői tehetséggel megáldott vallásos léleknek van olykor egy-egy percze, midőn az ihlet szárnyán nemcsak fel tud emelkedni a legfenségesebbhez, a legmagasztosabbhoz, hanem az érzéseknek, melyek szívét eltöltik, hangot is tud adni. De az ilyen erős hevület, a próféták látásához hasonló extasis, még a kiváltságos halandóknak is ritkán adatik. Innen van az, hogy a vallásos költemények ritkán közelítik meg azt az eszményt, a melyet ehez a fenséges műfajhoz fűzünk. Bán Aladár tisztességes munkát végzett, midőn megírta új kötetét; emelkedett lélekkel, komoly hittel fogott hozzá s a verselés csinosságával is igyekezett emelni a tartalmat. De szárnyai magasra nem ragadják, s az olvasó nem érzi azt az ellenállhatatlan erőt, melylyel a valódi himnuszok és a zsoltárok megkapják lelkünket. Legsikerültebbek azok a költeményei, melyekben legközelebb marad a földhöz. A gyűjtemény három szakaszra oszlik. «Ünnepek» czím alatt többnyire a katholikus egyház ünnepeit írja le és énekli meg. A «Fohászkodások» czímű cziklus imaszerű költeményeket tartalmaz különböző alkalmakra s különböző korú és állapotú egyének ajkára adva. Az utolsó cziklusban, melynek czíme «vallásos hangulatok», a költő saját lelkének vallásos érzéseit igyekszik költeményekbe önteni. A szép kiállítású kötet Akantisz Viktor számos csinos rajzával a Szent István-Társulat kiadásában jelent meg. Ára három korona. Mutatványúl álljon itt belőle a következő költemény:

Az első imádság.

Nem feledjük soha sem el
Azt az édes imádságot,
Melyet otthon kis korunkba'
Vánkosunkra leborulva
Édes anyánk ajka súgott.

Messze vihet sorsunk onnan,
Bejárhatunk tenger-földet.
De azt a szót, legyünk bárhol,
Ki nem törli semmi távol
A lelkünkből soha többet.

Visszasír az oda mindíg,
Hol először szólt fohásza;

Svend Holst Jensen, a Petőfi-Társaság norvég kültagja.

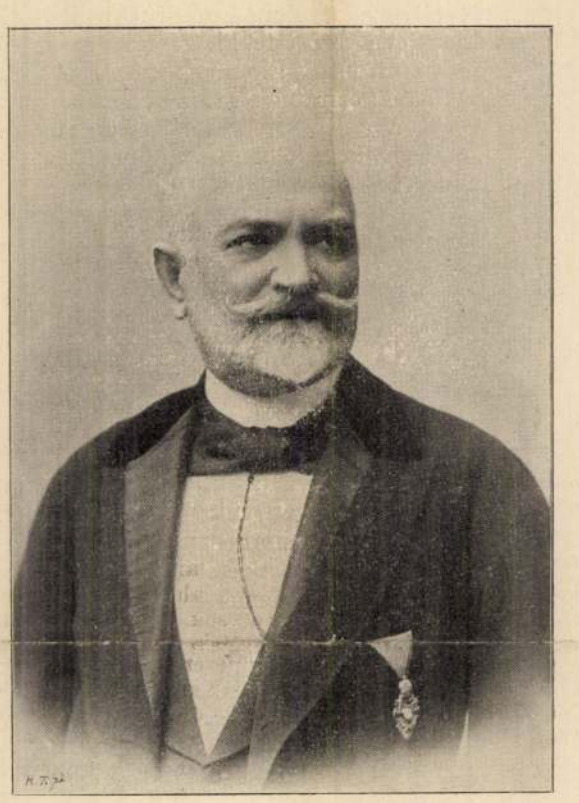

Goszleth fényképe után.

ZIMAY LÁSZLÓ.

Oda a lágy fészek felé,
Édes anyánk szíve fölé
A csöndes ház udvarába.

Meg-megcsendül a szívünkben
Első imánk tiszta hangja,
Mint annak, ki messze mégyen,
Sokáig ott cseng fülében
Falujának kis harangja . . .

Petőfi népies kiadása. Az Athenaeum-társaság Petőfi költeményeiből már régebben rendezett olcsó népies kiadást, s a nagy költő összes költeményeit egy koronáért bocsátotta közre. Most pedig húszfilléres kiadásban juttatja a közönség kezébe, öt külön füzetben. Az új kiadás füzetenként következőkben csoportosítja Petőfi összes költeményeit: *Hazafias, — Elbeszélő — Népies és leiró, — Szerelmi költeményei* és végül *Bordalai és vegyes költeményei.* Mindenik füzet ára 20 fillér, tehát ebben a gyűjteményben is egy koronáért jut az olvasó a nagy költő műveihez.

Tóth Béla elbeszélései. Az «Athenaeum olvasótárá»-ban kettős kötetben huszonhét elbeszélés jelent meg *Tóth* Bélától «*A Boldogasszony dervise és egyéb históriák*» czím alatt. A jeles iró, ki mint elbeszélő, tárczairó, annyi tartalmas és szellemes dolgozattal lépett már a magyar közönség elé, ebben a kötetében is változatos, élvezetes olvasmányt nyújt: történeti rajzokat, visszaemlékezéseket, keleti képeket, a modern élet egy-egy vonzó rajzát. A gyűjteménynek ez már második kiadása, s ára 2 korona.

Az Úr Jézus szülőföldjén, *zarándok-utam Palesztinában 1898-ban.* Irta *Huber* Lipót theologiai tanár, főszentszéki ülnök. *Paur* Géza harminczhatnyolcz rajzával. A Szent-István-Társulat kiadása. A 191 lapra terjedő s díszszel kiállított könyvben Huber Lipót a Szentföldön tett tapasztalatait írja le, s Palesztina múltjának ismertetését is beleszövi leirásaiba. Kiegészítik az élénk leirásokat *Paur* Gézának a helyszinén készült sikerült rajzai, melyek közűl hármat mai számunkban mutatványúl közlünk. Az érdekes könyv ára három korona s megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában, VIII. Szentkirályi utcza 28 sz. a.

A Fehér könyv, *Bródy* Sándornak havonkint megjelenő könyvének áprilisi kötete is érdekes tartalmú. Mindenik czikkét Bródy írja s ezek kiterjednek a közélet, a művészet, irodalom, a társadalom eseményeire. Egyik czikke egy beszélgetés báró Bánffy Dezső volt miniszterelnökkel. A szép kiállításu kötet ára 80 kr. — *Bródy* hasonló szép kiadásban bocsátotta közre *Dina* czímű első regényét, melyet 1884-ben írt.

Apró komédiák. Irta *Kovács* Dezső. Tizenöt elbeszélést és életképet tár elénk a kötet, melynek darabjai a szerző tehetségéről tanuskodnak. Alakjait az életből vette s azokat élénken állítja az olvasó elé. A kötet a szerző kiadásában jelent meg Kolozsvárott. Ára 2 korona 40 fillér.

Közös sors. Regény. Irta *Péterfi* Tamás. A szerző szeretettel foglalkozik a székely vonatkozású tárgyakkal; több ide vonatkozó munkálatot adott már ki s ezen mostani regénye is a székely életből van merítve. A két kötetes regény Maros-Vásárhelytt, a szerző kiadásában jelent meg.

Pályadíjt nyert színművek. A *debreczeni* Csokonai-kör 800 korona pályadíjat tüzött ki vígjátékra. Nyertese *Lovassy* Andor «Kis püspök» vígjátéka lett, melyet már jó sikerrel elő is adtak Debreczenben. — A *szegedi* Dugonics-kör 400 korona pályadíját (egy felvonásos színműre) a «*Légyott*» czímű kis színmű nyerte meg. Szerzője *Sas* Ede, a «Nagy-Várad» czímű lap szerkesztője.

Honi ipar czím alatt új folyóirat indúlt meg. Főszerkesztője *Lord* Albert, szerkesztője *Sugár* Ottó. Rövid programmja, a honi ipart a magyar társadalommal megismertetni és megkedveltetni. A havonkint kétszer megjelenő új folyóirat első számába báró Podmaniczky Frigyes, gr. Zichy Jenő, Hoitsy Pál s a hazai iparfejlesztésére irányult mozgalom tényezői közűl még többen is írtak. Előfizetési ára fél évre 5 korona, egyes szám ára 50 fil. Megrendelhető Budapesten a Royal-szállodában levő szerkesztőségnél.

Erkel Sándor jubileuma az Operaszinházban. Április 7-ikén ünnepi előadásban került színre az Operaszinházban Erkel Ferencz «*Hunyadi László*» operája, a nagynevű zeneköltő fiának, *Erkel* Sándornak jubileumára. Erkel Sándor a Nemzeti Szinház operájánál és az Operaszinháznál összesen *negyven* évet töltött s mint zenekari igazgató követte atyját. Negyven évi működésének megünneplésére nagy közönség gyűlt össze a szinházban, és melegen, üdvözölte a magyar zene kitünőségét.

A karnagyi emelvényre négy hatalmas, nemzeti színű szalagokkal díszített babérkoszorú volt kitéve. Ezeket a Nemzeti Szinház igazgatósága, a filharmoniai társaság, az Opera igazgatósága, és az Opera személyzete küldte. Legfölül remek kivitelü arany domborművekkel diszített ezüst karnagyi pálcza feküdt bíborszínű bársony tokban — az Opera magánénekeseinek díszes ajándéka. Mikor Erkel Sándor Mészáros igazgatói helyettes kíséretében megjelent a zenekarban, lelkesedéssel fogadta őt a közönség. A sokáig tartó taps és éljenzés után Erkel nyugodtan vezette az Opera népszerű nyitányát, s erre újra kitört a zajos üdvözlés. Az első felvonás után fölvitték Erkelt a szinpadra és ott, az előadáson közreműködők csoportozata előtt, a nagy közönség szemeláttára adták át az ünnepelt karmesternek az emléktárgyakat. Azután tovább folyt az előadás, s a lelkes tüntetés minden felvonás után újból ismétlődött.

Nemzeti Szinház. Április 6-ikán, a «*Homokzátonyok*» czimű eredeti vígjáték első előadását láttuk a Nemzeti Szinházban. Szerzője Molnár Gyula, ki már több darabot írt, de ez az első, mely a Nemzeti Szinházban került színre. A darabnak volt némi sikere, a szerzőt ki is tapsolták, de a közönség nem rejtegette, hogy nincs kielégítve. A szerző szándékai jóravalók, csakhogy kivinni nem tudta, a mit akart s alakjainak, kiket szerepeltet, mindenféle eszközökhöz és fogásokhoz kell nyúlniok, hogy valamit megtehessenek. Két történetet szedett jelenetekbe a szerző «Homokzátonyok» czímen. Ez a czím olyan sekélyes akadályokat jelent, melyekre az élet folyásában gyakran találhatni. Az egyik tör-

Túry Gyula festménye.

ABONYI LAJOS.

ABONYI LAJOS EMLÉKEZETE.

Abonyi Lajos (Márton Ferencz) két évvel ezelőtt elhúnyt jeles elbeszélő- és népszinműírónk arczképét április 7-én leplezték le az abonyi kaszinóban, melynek ő igen sokáig buzgó elnöke volt. A kaszinó diszterme erre az alkalomra zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel. *Gullner* Gyula országos képviselő, a kaszinó mostani elnöke, szép és hatásos beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, találó vonásokkal ecsetelvén Abonyi Lajos emberi és írói kiváló tulajdonságait. Beszéde után lehullott a lepel a *Túry* Gyula által festett képről, mely kitünően örökiti meg az író jóságos arczát. *Lévay* Mihály, Ujszász költőpapja, szavalta el ez után erre az alkalomra irott költeményét. Majd *Frenyó* Endre szólt még a kegyeletről, melylyel Abonyi Lajosnak Abony város tartozik. Végül felolvasták a fővárosi iróktól érkezett üdvözlő sürgönyöket. Az ünnepélyen jelen volt Abonyi Lajos özvegye, fia, rokonsága, díszes hölgyközönség, Rakovszky István, a főszámvevőszék elnöke, és Pestmegye több notabilitása. Sikerült bankett fejezte be a kegyeletes ünnepséget.

Bemutatjuk ez alkalommal Abonyi Lajosnak a kaszinó által festetett arczképét, valamint Abonyban levő családi házát is, a melyben oly sok szép művet irta meg nemzetünk eme jeles írója.

ZIMAY LÁSZLÓ.

1833—1900.

A fővárosi zenészeti és írói köröknek egy régi, népszerű alakja tünt le ismét; egy nyájas, naiv költői, lelkű férfi, a kinek mély érzése annyi szép dal szülőforrása volt.

Zimay László dalszerző húnyt el április 8-án, alig pár napi betegeskedés után, 66 éves korában. A Nemzeti Zenede tanára volt, lelkes mívelője a magyar zenének, kinek népdalait országszerte éneklik. Az elhúnyt egészen a dalnak, a magyar zenének élt, melyet mint tanár évtizedeken át tanitott és egész zenész nemzedéket nevelt fel.

Zimay László Gyöngyösön született 1833-ban. Kecskeméten és Tatán végezte iskoláit. Első zenei oktatását atyjától nyerte, ki jól képzett katonai karmester volt. 1855-ben jött Pestre, a hol Mosonyi Mihály volt a vezető tanára. Első magyar műdala a Nemzeti Szinház ünnepelt ifjú művésznőjének halála után «Hegedüsné emléke» czimen 1860-ban jelent meg és mindjárt fölkeltette tehetsége iránt a figyelmet. Csakhamar több dalfüzetet és nagyobb művet is adott ki. Magyar stilü és érzésü dalai tetszettek legjobban. Legismertebb és legértékesebb művei: «Nem hallottam soha ily bús harangszót», «Boldog éjjel», «Naptól virit», «Szerelmi dalok», «Zord az idő», «Nem tudom én mi a bajom» kezdetüek (Petőfi, Komócsy, Losonczy s mások szövegei). A zongora- s a magyar férfi- és vegyeskar-irodalmat is értékes művekkel gazdagitotta. Ezek közt legismertebbek: «Zuhog a szél», «Honfidal», «Dalra magyar», «Mi riasztja föl a magyart.» E két utóbbi kar mint országos dalversenyi pálya- és versenydarab is szerepelt és állandóan műsorán van a hazai egyesületeknek. A hatvanas években, mint a pest-budai dalárda, a hetvenes években pedig mint a nemzeti dalkör igazgató karnagya fejtett ki tevékenységet. «Honvéd indulóját» énekkarra zenekisérettel egy filharmóniai hangversenyen Richter János mutatta be. A Nemzeti Zenede a kilenczvenes évek elején a magasabb zongora-tanszak tanárává választotta s mint ilyen, legutóbb a pedagógia terén volt munkás s 1896-ban «Elemi és teknikai gyakorlatok» czimü hézagpótló művét adta ki. Ugyanebben az évben a király a művészet terén szerzett érdemeiért a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Zimay legutolsó műve a «Talpra magyar!» megzenésitése volt, mely azonban kéziratban maradt. Ezt a szép szerzeményt a dalegyletek legközelebbi ünnepélyén, versenydarabképen egy jónevü budapesti dalárda fogja bemutatni.

Temetésén. mely április 11-én ment végbe, nagy számmal jelentek meg irók, művészek és jó barátai.

SVEND HOLST JENSEN,

A PETŐFI-TÁRSASÁG NORVÉG KÜLTAGJA.

Protestáns pap, de a mint ugyanaz a hit más formában él fönn Norvégia puritán, zord talaján, Holst Jensen sem olyan, mint a mi papjaink. Hajlamait, kedélyét, impressióit nem búzakalászos szántókon, tarka réteken kapta, hanem viharos tengeren, az elemekkel küzködő hajósok között. Nem langyos esőért imádkozik, mely egy év áldását hozza meg, hanem akkor buzdit kitartásra, mikor az egész életről van szó. Ilyen hivatás életerős, kemény embert nevel, a ki szembe áll a viharral s nem a keserü pohár elmúlásáért imádkozik, hanem erőért, hogy azt bátran kiürithesse.

Középmagasságú, tagbaszakadt, izmos termetü ember Holst Jensen. Borotvált ajkával, kerek szakállával éjszakvidéki tengerészhez hasonlít; s húzamosabban kell itt fönn élni, mig az ember megszokja, hogy ilyen alakban is Isten szolgáját lássa. Keskeny ajka, éles szempillantása szigorú, kritikus kifejezést ad arczának. Mélyen néz az emberek lelkébe s mindig meglátja és metsző gúnynyal föl is tárja gyöngeségeinket.

Inkább író, mint költő; inkább a kritika bonczoló kése való kezébe, mint a költő tolla. Most a magyar irodalommal, Petőfivel és a távolabb külföldön kevéssé ismert Madách-csal foglalkozik. Remélhetjük, hogy érdekes és értékes tanúlmányokkal fogja terjeszteni nagy iróink hirnevét.

Svend Holst Jensen 1846 deczember 7-ikén született Drammenban. Ugyanott végezte iskoláit s aztán Krisztianiában tanúlt theologiát. 1873-ban mint tengerész-misszionárius előbb Leithben, avagy Londonban nyert alkalmazást s ezen évek alatt beutazta egész Európát, meg a szent földet. 1879-ben Finnlandban és Oroszországban járt, a következő évben nyugati Európát útazta be; 1881-ben Egyiptomban, Palesztinában, Syriában s déli Európában találjuk. Ez útazásai alatt temérdek tapasztalatot, nyelvismeretet szerzett; érintkezett Ibsennel, Ole Richterrel, a későbbi norvég miniszterrel, s mint jó pap, megfürdött a Jordánban és egy éjszakát töltött a Tábor hegyén. Minderről érdekes útleirásokat közölt norvég lapokban.

1881-ben haza tért Norvégiába s előbb Höjvaegben, majd Grimstadban volt pap. De ez évek alatt sem hagyott föl útazásaival. Előbb Islandot, majd Rügen szigetét járta be, mindkét helyről gazdag útleirásokat küldve hazájába.

Az utóbbi időben visszavonúlt papi hivatalától s egészen az irodalomnak él. Már évekkel előbb jelentek meg költeményei, többnyire vallásos tartalmúak; az utóbbi időben pedig az orosz és magyar irodalom nagyjaival foglalkozik.

Rövid idő alatt annyira megtanúlta nyelvünket, hogy szótár segélyével bármit lefordit s Petőfinek nehány versén kivül, egy hosszabb tanúlmányt közölt a «For Kirke og Kultur» czimü folyóiratban, melyben érdekesen beszéli el életét s az «Urd» czimü lapban egy eszthetikai értekezést az «Apostol»-ról, életrajzi adatokkal vegyitve.

Most mélyebbre ható tanúlmányokat készül irni a magyar irodalomról s mi örömmel üdvözöljük a Petőfi-Társaság új tagját, az *első norvéget*, a ki nyelvünknek és irodalmunknak apostolává szegődött fönn a zord éjszakon.

Krisztiania. *Szász Zsombor.*

PETŐFI ISTVÁN LEVELE LISZNYAY KÁLMÁNHOZ.

Pétervárad, decz. 28-án 1852.

Édes Barátom!

Hogy egy baráti kézszorítás s egy istenveled nélkül köllött eljönnöm, — igen sajnáltam; de hiába, másképen az nem lehetett. Hogy ily sokáig késtem igért levelemmel, erről sem tehetek, mert dolgaim annyira igénybe vesznek, hogy most is alig tudok elegendő időt szakitani ezen nehány soraim irására. Pétervárадon vagyok «mészáros legény». Tőke mellett állok, szúró, vágó, gyilkoló szerekkel körülvéve: ütöm,

Túry Gyula rajza.

ABONYI LAJOS CSALÁDI HÁZA ABONYBAN.

ölöm a marhákat, — konczolom húsaikat! Így is jól van! — ha máskép nem lehet. Péterváradon vagyok, Kis Pál, magyar tábornok Úr által oly hősies elszántsággal «Gnad és Ungnadera» általadott, máskép bevehetetlen roppant erős várban, melynek fekete falai mogorván néznek a körülte járókra s szét a vidékre, — mintegy szégyenelve megbecstelenítését! De hagyjuk ezt!

Hogy vagy édes Kálmányom? Egészséged hogy superál? reménylem jobban vagy, mint eljövetelemkor! Vigyázz az isten áldjon meg! A mi az én egészségemet illeti: tökéletes megelégedésemet kéne nyilványítanom, — ha a bal szememen csirádzó árpának szörnyű hajtása arczom kerekségét kevéssé szegletessé nem tenné s annyi fájdalmat nem okozna, mint a mennyit okoz. No de talán csak meg nem vakulok? Mi lesz belőlem, ha nem lelem — vörös borral telt üvegem?

Hát a lapszerkesztéssel mennyire vagy? Elsült-é vagy csütörtököt mondott! De igaz! Fabinyi (vagy hogy is hívják) szabó Úr nem készitette el azon «überwurfot», a nélkül jöttem; valamikép ki ne fizesd.

Édes barátom! ha teheted, küldj egy példányt nekem palócz dalaidból. Megvenném örömest; de nincs mód. Tudom, hogy restelsz irni s mégis felkérlek néhány sorok irására. Méltass reá, kérlek. Ujságot is szeretnék tudni, mert itt nincs, csak német s azt meg nem szeretem olvasni.

Tisztelem Jókait, Bernáth Gazsit, Székelyt, Balázst, szóval: mindnyáját, kiket ösmerek s kik engem ösmernek. Isten veled édes barátom ölel, csókol szerető barátod *Petőfi Pista.*

U.i. Ángyomnak elfeledém az atreszemet megdeni; kérlek add által tiszteletemmel.

Közli: *Hentaller Lajos.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Áhitat szárnyain. *Himnuszok és egyéb vallásos költemények.* Irta *Bán Aladár.* Arany János mondja egy helyen, hogy «százával a ballada nehezen jövő». Még inkább elmondhatjuk ezt a vallásos költeményekről. A költői tehetséggel megáldott vallásos léleknek van olykor egy-egy percze, midőn az ihlet szárnyán nemcsak fel tud emelkedni a legfensségesebbhez, a legmagasztosabbhoz, hanem az érzéseknek, melyek szivét eltöltik, hangot is tud adni. De az ilyen erős hevület, a próféták látásához hasonló extasis, még a kiváltságos halandóknak is ritkán adatik. Innen van az, hogy a vallásos költemények ritkán közelítik meg azt az eszményt, a melyet ehez a fenséges műfajhoz fűzünk. Bán Aladár tisztességes munkát végzett, midőn megírta új kötetét; emelkedett lélekkel, komoly hittel fogott hozzá s a verselés csinosságával is igyekezett emelni a tartalmat. De szárnyai magasra nem ragadják, s az olvasó nem érzi azt az ellenállhatatlan erőt, melylyel a valódi himnuszok és a zsoltárok megkapják lelkünket. Legsikerültebbek azok a költeményei, melyekben legközelebb marad a földhöz. A gyűjtemény három szakaszra oszlik. «Ünnepek» czím alatt többnyire a katholikus egyház ünnepeit írja le és énekli meg. A «Fohászkodások» czímű cziklus imaszerű költeményeket tartalmaz különböző alkalmakra s különböző korú és állapotú egyének ajkára adva. Az utolsó cziklusban, melynek czíme «vallásos hangulatok», a költő saját lelkének vallásos érzéseit igyekszik költeményekbe önteni. A szép kiállítású kötet Akantisz Viktor számos csinos rajzával a Szent István-Társulat kiadásában jelent meg. Ára három korona. Mutatványúl álljon itt belőle a következő költemény:

Az első imádság.

Nem feledjük soha sem el
Azt az édes imádságot,
Melyet otthon kis korunkba'
Vánkosunkra leborulva
Édes anyánk ajka súgott.

Messze vihet sorsunk onnan,
Bejárhatunk tenger-földet.
De azt a szót, legyünk bárhol,
Ki nem törli semmi távol
A lelkünkből soha többet.

Visszasír az oda mindig,
Hol először szólt fohásza;

Svend Holst Jensen, a Petőfi-Társaság norvég kültagja.

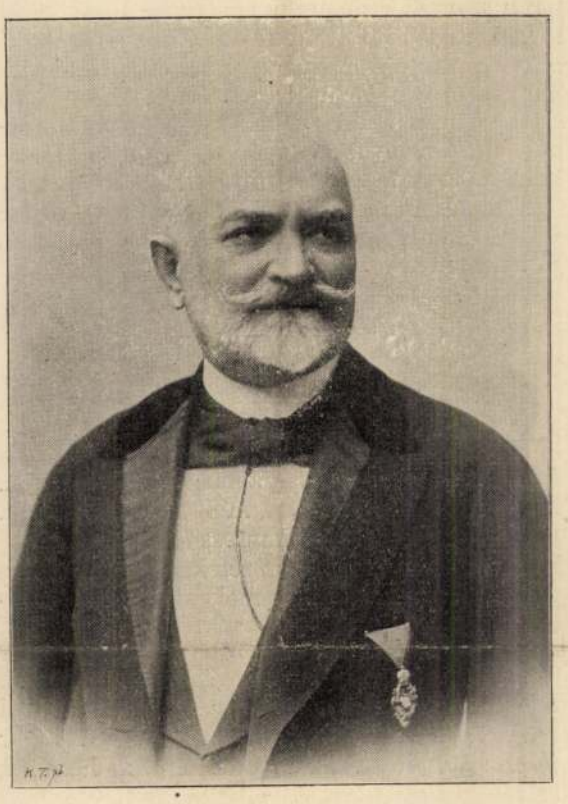

Goszleth fényképe után.

ZIMAY LÁSZLÓ.

Oda a lágy fészek felé,
Édes anyánk szíve fölé
A csöndes ház udvarába.

Meg-megcsendül a szívünkben
Első imánk tiszta hangja,
Mint annak, ki messze mégyen,
Sokáig ott cseng fülében
Falujának kis harangja . . .

Petőfi népies kiadása. Az Athenaeum-társaság Petőfi költeményeiből már régebben rendezett olcsó népies kiadást, s a nagy költő összes költeményeit egy koronáért bocsátotta közre. Most pedig húszfilléres kiadásban juttatja a közönség kezébe, öt külön füzetben. Az új kiadás füzetenként következőkben csoportosítja Petőfi összes költeményeit: *Hazafias, — Elbeszélő — Népies és leiró, — Szerelmi költeményei* és végül *Bordalai és vegyes költeményei.* Mindenik füzet ára 20 fillér, tehát ebben a gyűjteményben is egy koronáért jut az olvasó a nagy költő műveihez.

Tóth Béla elbeszélései. Az «Athenaeum olvasótárá»-ban kettős kötetben huszonhét elbeszélés jelent meg *Tóth* Bélától «*A Boldogasszony dervise és egyéb históriák*» czím alatt. A jeles iró, ki mint elbeszélő, tárczairó, annyi tartalmas és szellemes dolgozattal lépett már a magyar közönség elé, ebben a kötetében is változatos, élvezetes olvasmányt nyújt: történeti rajzokat, visszaemlékezéseket, keleti képeket, a modern élet egy-egy vonzó rajzát. A gyűjteménynek ez már második kiadása, s ára 2 korona.

Az Úr Jézus szülőföldjén, *zarándok-utam Palesztinában 1898-ban.* Irta *Huber* Lipót theologiai tanár, főszentszéki ülnök. *Paur* Géza harmincznyolcz rajzával. A Szent-István-Társulat kiadása. A 191 lapra terjedő s díszszel kiállított könyvben Huber Lipót a Szentföldön tett tapasztalatait írja le, s Palesztina múltjának ismertetését is beleszövi leirásaiba. Kiegészítik az élénk leirásokat *Paur* Gézának a helyszinén készült sikerült rajzai, melyek közűl hármat mai számunkban mutatványúl közlünk. Az érdekes könyv ára három korona s megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában, VIII. Szentkirályi utcza 28 sz. a.

A Fehér könyv, *Bródy* Sándornak havonkint megjelenő könyvének áprilisi kötete is érdekes tartalmú. Mindenik czikkét Bródy írja s ezek kiterjednek a közélet, a művészet, irodalom, a társadalom eseményeire. Egyik czikke egy beszélgetés báró Bánffy Dezső volt miniszterelnökkel. A szép kiállításu kötet ára 80 kr. — *Bródy* hasonló szép kiadásban bocsátotta közre *Dina* czímű első regényét, melyet 1884-ben írt.

Apró komédiák. Irta *Kovács* Dezső. Tizenöt elbeszélést és életképet tár elénk a kötet, melynek darabjai a szerző tehetségéről tanuskodnak. Alakjait az életből vette s azokat élénken állítja az olvasó elé. A kötet a szerző kiadásában jelent meg Kolozsvárott. Ára 2 korona 40 fillér.

Közös sors. Regény. Irta *Péterfi* Tamás. A szerző szeretettel foglalkozik a székely vonatkozású tárgyakkal; több ide vonatkozó munkálatot adott már ki s ezen mostani regénye is a székely életből van merítve. A két kötetes regény Maros-Vásárhelytt, a szerző kiadásában jelent meg.

Pályadíjt nyert színművek. A *debreczeni* Csokonai-kör 800 korona pályadíjat tüzött ki vígjátékra. Nyertese *Lovassy* Andor «Kis püspök» vígjátéka lett, melyet már jó sikerrel elő is adtak Debreczenben. — A *szegedi* Dugonics-kör 400 korona pályadíját (egy felvonásos színműre) a «*Légyott*» czímű kis színmű nyerte meg. Szerzője *Sas* Ede, a «Nagy-Várad» czímű lap szerkesztője.

Honi ipar czím alatt új folyóirat indúlt meg. Főszerkesztője *Lord* Albert, szerkesztője *Sugár* Ottó. Rövid programmja, a honi ipart a magyar társadalommal megismertetni és megkedveltetni. A havonkint kétszer megjelenő új folyóirat első számába báró Podmaniczky Frigyes, gr. Zichy Jenő, Hoitsy Pál s a hazai iparfejlesztésére irányult mozgalom tényezői közűl még többen is írtak. Előfizetési ára fél évre 5 korona, egyes szám ára 50 fil. Megrendelhető Budapesten a Royal-szállodában levő szerkesztőségnél.

Erkel Sándor jubileuma az Operaszinházban. Április 7-ikén ünnepi előadásban került színre az Operaszinházban Erkel Ferencz «*Hunyadi László*» operája, a nagynevű zeneköltő fiának, *Erkel* Sándornak jubileumára. Erkel Sándor a Nemzeti Szinház operájánál és az Operaszinháznál összesen *negyven* évet töltött s mint zenekari igazgató követte atyját. Negyven évi működésének megünneplésére nagy közönség gyűlt össze a szinházban, és melegen, üdvözölte a magyar zene kitünőségét.

A karnagyi emelvényre négy hatalmas, nemzeti színű szalagokkal díszített babérkoszorú volt kitéve. Ezeket a Nemzeti Szinház igazgatósága, a filharmoniai társaság, az Opera igazgatósága, és az Opera személyzete küldte. Legfölül remek kivitelü arany domborművekkel diszített ezüst karnagyi pálcza feküdt bíborszínű bársony tokban — az Opera magánénekeseinek díszes ajándéka. Mikor Erkel Sándor Mészáros igazgatói helyettes kíséretében megjelent a zenekarban, lelkesedéssel fogadta őt a közönség. A sokáig tartó taps és éljenzés után Erkel nyugodtan vezette az Opera népszerű nyitányát, s erre újra kitört a zajos üdvözlés. Az első felvonás után fölvitték Erkelt a szinpadra és ott, az előadáson közreműködők csoportozata előtt, a nagy közönség szemeláttára adták át az ünnepelt karmesternek az emléktárgyakat. Azután tovább folyt az előadás, s a lelkes tüntetés minden felvonás után újból ismétlődött.

Nemzeti Szinház. Április 6-ikán, a «*Homokzátonyok*» czimű eredeti vígjáték első előadását láttuk a Nemzeti Szinházban. Szerzője Molnár Gyula, ki már több darabot írt, de ez az első, mely a Nemzeti Szinházban került színre. A darabnak volt némi sikere, a szerzőt ki is tapsolták, de a közönség nem rejtegette, hogy nincs kielégítve. A szerző szándékai jóravalók, csakhogy kivinni nem tudta, a mit akart s alakjainak, kiket szerepeltet, mindenféle eszközökhöz és fogásokhoz kell nyúlniok, hogy valamit megtehessenek. Két történetet szedett jelenetekbe a szerző «Homokzátonyok» czímen. Ez a czím olyan sekélyes akadályokat jelent, melyekre az élet folyásában gyakran találhatni. Az egyik tör-

nyéken. Greizból a piaczon felállított sátrakkal vittek el nehány magot a távolabbi vidékekre s csakhamar közönségessé lett. A természetbúvárra nézve igen érdekesek az ily esetek, de az amerikai példa is mutatja, hogy a gazdáknak veszélyesek lehetnek, s ezért nagyon ohajtandó, hogy a gazda az ismeretlen növények magvából küldjön be azonnal egy pár példányt a földmivelési miniszteriumhoz vagy valamelyik gazdasági akadémiához, honnan szivesen adnak felvilágositást.

AZ «ASZTALBONTÁS.»

Túry Gyula festménye a képzőművészeti társulat téli kiállításán.

A műcsarnokban kiállított képek közt egy kedves, humoros festmény vonja magára a műkedvelők figyelmét: a *Túry* Gyula «*Asztalbontás*»-a.

A kép magában véve is érdekes. A szemlélőben önkénytelenül is vidám hangulatot keltő alkotás, midőn ott lát maga előtt egy kedélyes társaságot, a mely a jelek után itélve, épen most kelt fel az asztaltól, sőt a nyugodtabb vérű tagok a végbement lakozás kellemes emlékeitől eltelve, még most is ott üldögélnek. A nagy többség azonban megunta már az ülést, csakugyan elkövette az «asztalbontás»-t s csoportokba állva, megelégedéstől ragyogó ábrázatukkal bizonyítják, hogy az ebéd kitünő volt, s az italféle sem lehetett épen megvetendő.

A társaság két zenéhez értő tagja előkap egy-egy hegedüt s olyan nótát ránt el rajta hamarjában, hogy egész a szivéig hat az embernek. Szerencse, hogy nem szomorút húznak, hanem valami vigat. Legalább ez látszik a vidám ábrázatokról, ezért tartja magasra poharát az egyik szomszéd, mig ott a két tisztelendő közt álló jóvérű fiatal keleti akadémikus meg nem állhatja, hogy a tarkójára ne csapja a tenyerét s módnélkül föllelkesedve el ne kiáltsa magát:

— Tyuhaj, soh'se halunk meg!

Még a tányérszedő inast is meghatja, ez az állapot, s mivel ugy sem veszik észre, egy csomó tányérral szépen meglapúl az ajtó mellett s — élvez.

Van azonban a társaságnak egy festő tagja is, a ki hamarjában észre veszi, hogy nini, hiszen pompás festeni való jelenet ez, vétek volna elszalasztani! S nem is szalasztja el, hanem előveszi vázlatkönyvét s hamarjában lekaparintja a kedélyes társaságot. Teheti, mert azoknak kisebb gondjuk is nagyobb, mint a művészszel törődni; csak épen két pajtás veszi észre a dolgot, a kik szivarszó mellett nagy érdeklődéssel nézik a festő mesterkedését.

Fölül a mennyezetről lebeveg pislog lefelé egy kis tehénlábú Bachus és két kecskeszarvon himbálózva, nagy megelégedéssel nézi, hogy lám csak még sem vesztek hát végkép ki a régi jó erkölcsök; megiszszák a bort még ma is, ha épen a sorja kijön, csak úgy, mint hajdanában a klasszikus világban!

Nos hát ha ez a kép igy magában véve is olyan, a melyikhez a szemlélő csak megint vissza-visszakerül körútjából, mennyivel érdekesebb lesz még, ha tudjuk, hogy ez bizony nem a művészi találékonyság szüleménye, nem a képzelet műve, hanem tiszta valóság, illetőleg az után van festve, mind, egytől-egyig élő alakok vannak ott a vászonra festve, s maga az a szorgalmatosan vázolgató művész is tulajdon maga Túry Gyula, ennek a festménynek a szerencsés kezű alkotója.

Ez ugyan úgy volt annak idején, még pedig keményen és szigorúan megállapitva, hogy a be nem avatottak előtt mélységesnél is mélyebb titok maradjon, de hát hiszen a titoknak ép az a természete, hogy elárúlják; hát ennélfogva mi rajtunk is ime megesik, hogy fellebbentjük a féltékenyen őrzött titkot borító, rendkivüli vastagságúra szőtt fátyolt.

Az a kis Bachus tehát egy bécsi ház mennyezetéről csüggve élvezi a hozzá felszálló vastag szivarfüstöt, egy olyan teremben, a hol kiváló tudósunk, *Thallóczy* Lajos az úr, a ki mint a közös pénzügyminiszterium levéltárának igazgatója, Bécsben lakozik, de annál nagyobb magyar, s olyanformán hat a Bécsben lakó, vagy ott tartózkodó magyarság kiválóbb részére, mint a mágnes a vasra.

Az ő lakásán szoktak vasárnaponként rendesen összegyülekezni, a hol ilyenkor már régebb idő óta közös magyar ebédeket rendeznek. Egy ilyen ebédet, vagyis ebédutánt ábrázol a kép is.

Jobb felől, szélről ott látjuk állani *Huszár* Imrét, az ismert szellemes irót s müfordítót, mellette *Láng* Istvánt, egy átutazó tanférfiút, rajta tul dr. *Hodinka* Antal fiatal történetbuvár emelgeti poharát, a ki jelenleg a római levéltárakat buvárolja, szomszédságában *Kukla* tanár és *Salamon* János, a bécsi cs. kir. opera első hegedüse húzzák a szivviditót, a mit a legközelebb ülő *Károlyi* Árpád, egyik legjelesebb magyar történetirónk, az udvari levéltár aligazgatója, a társaság seniora, izes magyar ember, különös nagy gyönyörüséggel hallgat. Az asztal közepén *Szalay* László, a közös pénzügyminiszterium titkára elmélkedik, a háta megett pedig két fiatal lelkész áll, az egyik, a melyik poharat tart, *Csárszki* István, immár a jeruzsá-

«ASZTALBONTÁS». — TÚRY GYULA FESTMÉNYE A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLITÁSÁN.

TEVEHÁTON.

A «RAS EL NAKB» HÁGÓN.

a főherczegnek is le kellett a belépés előtt lábbelijét vetni.

A kápolna különben egy cserép lemezekkel kirakott igen kis helyiség, melynek falai megszámlálhatatlan, igen érdekes szent képekkel vannak borítva. Az oltár vert arany és ezüst, rajta pedig az eredeti (?) négy evangelium, pompás, roppant értéket képviselő táblákba bekötve.

Innen az elfogadó terembe vezették a főherczeget. Ez már egészen törökösen van butorozva, divánokkal a falak mellett.

Majd a könyvtárat nézték meg, melyben sok érdekes ős régi könyv és kézirat van, s épen akkor is ott volt két oxfordi angol theologus, a kik e könyvtárban már egy hónap óta buvárkodtak.

Végül megmutatták a zárda kertjét, a melyet évszázadokon át roppant fáradsággal sikerült a barátoknak e sivatagon létesíteni, s most olyan az, mint egy kis paradicsom, telestele a legbujább délszaki növényzettel.

*

Mindezt, valamint az egész kirándulás lefolyását igen érdekesen irta meg a főherczeg «Drei Wochen auf der Halbinsel Sinai» («Három hét a Sinai félszigeten») czimű művében, mely pompás kiállításban most jelent meg. Láthatja ebből az olvasó, hogy ha a vadászat ezúttal meglehetős eredménytelenül végződött is, de a sport kedvelői egy nagyon élvezetes könyvnek a létre jöttét köszönhetik, a melynek sikere bizonyára sokszorosan pótolhatja a vadászat sikertelenségét.

AZ «OROSZ SIVATAGI BOSZORKÁNYOK» HÓDITÁSA AMERIKÁBAN.

Épen nem ritka eset ma már, hogy a megélénkült közlekedéssel messze országokba elvándorolnak egyes állatok és növények, melyek aztán idegenben annyira elszaporodnak, hogy ott valóságos csapásokká válnak. Ilyen volt többek közt a tengeri nyúl Amerikában, hol milliárdokra menő károkat okozott; ezért üldözésére és kiirtására az amerikai kormányok milliókat költöttek, de végre is csak úgy menekültek meg némileg tőlük, hogy a termőföldet több ezer kilométer hosszúságban vas sodronykerítéssel vették körül, akár csak mint egykor a khinaiak kőfallal. Ilyen országos csapás van jelenleg keletkezőben az «orosz sivatagi boszorkányok» terjedése folytán az éjszak-amerikai nagy prairieken. Sokan azt mondják, hogy már is 40 millió forintnál több az általuk okozott kár, s hogy miattuk igen sok helyen kénytelenek voltak egyes farmerek teljesen abban hagyni a buzatermesztést.

S mi az az «orosz sivatagi boszorkány», melynek ilyen hatalma van? Egy útszéli gaz az úti-füvek családjából, tudományos néven *Plantago cretica*. Ennek a növénynek, hasonlóan a mi szerbtöviseinkhez, megvan az a csodálatos sajátsága, hogy magvát a szél terjeszti el és pedig fátlan sikságon rendkivüli gyorsasággal. Mikor ugyanis a növény érni kezd, különben merev ágacskái az órarugóhoz hasonlóan összekunkorodnak, úgy, hogy az egész növény gömbalakot ölt. A szél aztán a meggömbölyödött növényt tövestől kifordítja s ördögszekérként hajtja, kergeti tova a sikságon, míg végre valamely mélyedésben meg nem akad. Néha csak a szárak szakadnak el a tőtől s így viszi őket tovább a szél; útközben egyik a másikkal összeakad s nagy tömeggé gombolyodik. Láttak már oly nagyot is, mint egy szénás szekér. A magyar Alföldön sem ismeretlen az ily növények vándorlása. A nép «ördögszekér»-nek nevezi őket, az orosz köznép «szélboszorkány»-nak vagy «sivatagi boszorkány»-nak. Nemcsak a Plantago creticának, de más pusztai növényeknek is megvan ez a gurúló sajátságuk. Innen lett, hogy ez a giz-gaz az egész déloroszországi sikságon már mindenütt elterjedt.

Világosan kiderült, hogy egy ilyen gaznak (Salvola kali) magva 1889-ben került először Amerika sikságára. Lenmaggal együtt vitték be Déli-Dakotába, mely jelenleg a földgömb legelső buzatermő országai közé tartozik. Az amerikaiak nem törődtek az idegen maggal's gondatlanúl elszórták. Mikor a növény kikelt, tövisei miatt kaktuszfajnak vagy bogáncskórónak nézték s nem irtották kellő gonddal, mert nem is sejditették, hogy veszélyes lehet. Úgy látszik azonban, hogy a nagyobbrészt fátlan sikság nagyon kedvező talaj volt az orosz sivatagi boszorkány elterjedésének. A szél mesés gyorsasággal hordta szét e növényt a prairieken, rendesen 30 cmtől 1½ méter átmérőjü gömbökben, melyek mindegyikében több ezer mag volt. Árkok, patakok, kerítések és falvak csak pillanatnyi gátak voltak előtte; évről-évre nagyobb lett a veszély. Sok helyen már teljesen ellepte a szántóföldeket, sőt magvai behatoltak az arató- és cséplőgépekbe s azokat is megrontották. Most már rendszeres az irtás, de rendkivül nehéz, mivel a gaz gyorsan tenyészik s nehány megmaradt bokorból csakhamar százezer más támad. Dakotában nem győzik az irtását. De elterjedt a szomszéd államokban is, melyek, mint Minnesota, Missouri, Jowa, Nebraska, a gabonakivitel főpiaczai.

Csodálatos jelenség ez; azonban nálunk sem példátlan. A közlekedés fejlettségével együtt mindenki láthatja, hogy különösen a hajók és vasútak állomásainál egész sereg az előtt ott ismeretlen növény kel ki a szállítmányokkal oda került és elhullott magvakból. Egyes esetekben valósággal csodálatos ez a vándorlás. Igy a jénai egyetemi füvészkertből 1887 táján a szél nehány *Chrysanthemum suaveolens*-magot fúvott ki, s csakhamar elterjedt a növény az egész kör-

A SINAI ZÁRDA KERTJE.

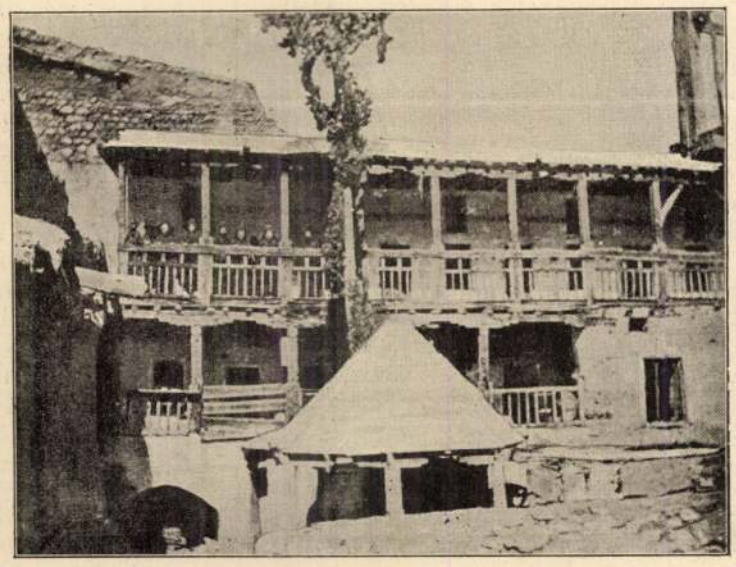

A SINAI ZÁRDA UDVARA.

OTTÓ FŐHERCZEG ÚTLEIRÁSÁBÓL.

illatában. Kegyetlenül csillogó szemmel letépték a gesztenyék levelét s koszorút fontak belőle.

Aczél és Milike egymásba karolva, ruganyos, mókus-szökésekkel kúsztak felfelé a hegyen. Mikor felértek, vidáman, boldogan nevettek.

Milike fehér kendőjével integetett az öregeknek.

Az öregek zihálva, puhogva mászták a meredeket. Az arczuk derűs volt, fiataloknak érezték magukat.

— A virágok, ibolya, ha nem csalódom, — mondta Mihalcsik úr. — A felesége lehajolt érte, leszakította és a férje gomblyukába tűzte, aztán a mellébe vágott.

— Öreg bolond, — mondta.

Most elérzékenyültek és lassan, szótlanul kapaszkodtak a hegyre. Egymásba karoltak és kissé reszkető lábakkal, de nagyon boldogan közeledtek a tető felé.

A fiatalok már várták őket.

— Ma megkérem a kezét, — mondta Aczél úr határozottan.

Izgatottan, türelmetlenül várták az öregeket.

Pista felterítette a gyöpre a fehér abroszt, s nagy szakértelemmel elhelyezte, csoportosította az elemózsiát.

Köréje telepedtek és enni kezdtek. Lassan,

Túry Gyula: Tanyai udvar.

megcsókolta a lányát. Aztán megtörölte a szemüvegét. Mihalcsikné boldogan zokogott. Pista nem tudta, hogy miképen viselkedjék.

asszony ellágyulva, mélyen megindulva hallgatta. Az ifjú pár csöndben, megilletődve ült egymás mellett. Milike nagy karéj vajas kenyeret készített Pista számára.

Tury Gyula

katonák és előkelőek szokása. Ostobaság — szólt közbe most nyugodtan Mihalcsik István. — Mi kijelentettük az illető úrról a véleményünket és ezzel az ügy el van intézve. Butaság!

— Igaza van, — mondta a kövér útitárs és a vörösrózsás asszony. A többiek is helyeslőleg bólogattak a fejükkel.

— Nincs igaza, — felelte Aczél János. — Itt becsületsértés történt. Ezt csak fegyverrel lehet elintézni. Így kivánja a becsület.

Mihalcsik indulatba jött.

— Ostobaság! — kiáltotta, — polgárember nem párbajozik. Én sohase párbajoztam. Ki mondja, hogy nem vagyok becsületes ember?!

Körülnézett. Széles, gömbölyű arcza sugárzott a becsületességtől.

Mindnyájuk arczán meglátszott, hogy egy véleményen vannak vele. Aczél úr kidüllesztette mellét és kissé fenhéjázó hangon így szólt:

— Mi nekünk más a felfogásunk a becsületbeli ügyekről. Engedd meg, kedves apa, hogy ebben az esetben a saját elveim szerint cselekedjem.

Mihalcsik Istvánnak kipirosodott az arcza.

— Az én családomban csak egy felfogás lehetséges a becsületről. — Mellére ütött. — Az én felfogásom. A ki nem ezt vallja, az nem lehet a családom tagja.

— Én pedig nem engedek, — mondta Aczél

Herczeg Ferenc badacsonyi szőlőjéből. Túry Gyula festménye

A sógor mosolyogva nézte egy darabig, aztán kitört belőle a régi huszártiszt:

— Ülj le jobban, a teremtésit! Le a sarkat és ne kapaszkodj úgy a szárba! Ne azzal fogódzz!

Majd fejcsóválva mondta:

— Fogalma sincs a lovaglásról egyiknek se, csak amelyiket a huszároknál megtanítottak rá. Hajtani se tudnak!

— János se? — kérdezte Bandi.

— Jánost már nem is engedem a bakra ülni, mert évek óta nem bírom megtanítani, hogy indításkor lassan szedje össze és aztán tartsa szárban a lovat keményen, János pont az ellenkezőt csinálja. Indításkor megrántja a gyeplőt, azután meg lógósra ereszti. Mint minden naturalista kocsis.

Bandi már nem szólt semmit. De este a vacsoránál nagyon destruktivat mondott.

— Én azt hiszem, bácsi, hogy a régi csikósok se tudtak igazán lovagolni, csak éppen rajtamaradtak a ló hátán. És ebből csak azok a költők csináltak olyan nagy dolgot, akik saját maguk nem ültek a Pegazuson kívül más lovon soha és szörnyen imponált nekik, hogy valaki nem bukfencezik le egy vágtató lóról.

... Mindezt azonban nem lett volna érdemes elmondani, anélkül, ami pár nap mulva történt. Hiába na! Ijesztők ezek a mai városi gyerekek a mindent kikezdő, tekintélyt nem tisztelő bölcselkedésükkel és kritikájukkal.

Úgy esett ugyanis, hogy kinn üldögéltünk a gyümölcsösben és néztük Jánost, aki éppen a füvet kaszálta.

Egyszerre csak Bandi megszólalt:

— Bácsi, — mondotta, — én azt hiszem, ez a János kapálni se tud és kaszálni se. Tegnap néztem, mikor a tengerit kapálta, ma pedig ezt a kaszálást... Ez nincs kitalálva egyik se. Ha ezt egyszer sportemberek megpróbálnák és foglalkoznának vele, bizonyosan rájönnének, hogy lehet ezt sokkal jobban is csinálni. Nem erővel, hanem technikával. Mint ahogy például tenniszezni se karból kell, hanem derékból, sőt egész testből, mert úgy sokkal kisebb erőlködéssel ötször akkora erőt lehet kifejteni...

Elszörnyedtem.

— Csak nem akarod Jánost kapálni, meg kaszálni tanítani? Az egyetlen dologra, amit igazán tud.

Bandi vállat vont:

— Bácsi kérem, a legtöbb cselédasszony azt hiszi, hogy tud sepregetni. Pedig a németek már rájöttek, hogy a régi, ezeréves sepregetési technika rossz. Hivatalos helyeken már új szisztéma szerint sepernek Németországban mindenütt. Tavaly láttam, mikor édesapám elvitt Drezdába. A perront seperte egy ember. Nem apró, piszkáló mozdulatokkal lökdöste össze a szemetet, hanem széles kefeseprűvel összetolta. Sokkal gyorsabban, sokkal kevesebb mozdulattal és mégis sokkal alaposabban, mint a régi módszer szerint...

Bevallom: nem tudtam mit felelni. Csak elszomorodva néztem Jánost a madárijesztő uri-ruhájában.

Való igaz lenne, hogy kapálni és kaszálni se tud? János? Aki a nap, vagy a csillagok állásából percre meg tudja mondani, hogy hány óra?

— Odakiáltottam neki:

— Hány óra János?

János felnézett az égre és azt mondta:

— Tizenegy körül lehet. De talán már dél is elmúlhatott, merthogy igen éhes vagyok. Ámbár a harangszót még nem hallottam...

Ránéztem Bandira.

Röhögött.

Új Idők 1929. 47/17.

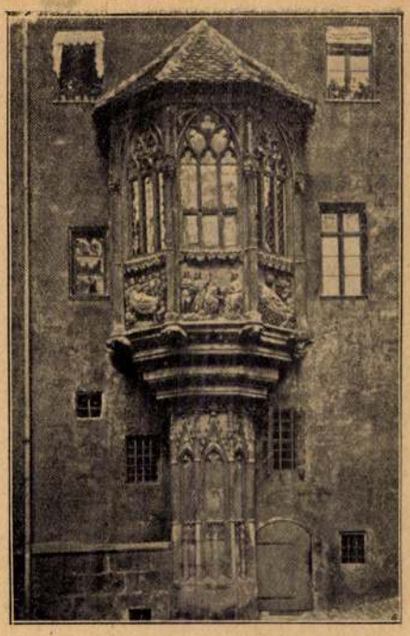

A Schöner Erker

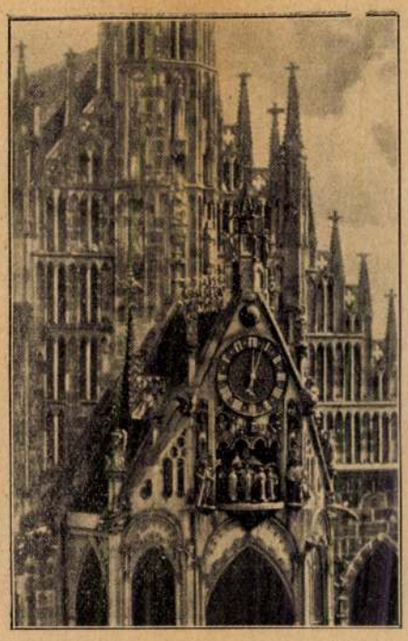

Kedves vendégeink, a nürnbergiek, városából.
A Männleinlaufen a Frauenkirchén

Hans Sachs, a híres költő lakóháza

Kis Tárca

Flóra

Flórának, a virágok istenasszonyának, az ősi Rómában külön papja volt. Két hosszú évezred alatt annyira fölvitte a sors ennek az istennőnek dolgát, hogy most minálunk meg sem lehet számlálni azoknak a hölgyeknek és uraknak sokaságát, akik szolgálatában állnak.

Egyik virágkiállítás a másikat követi Budapesten. A Virágos Budapest — Virágos Magyarország már több a jelszónál. A virágkultusz öröméről semmi sem tanúskodik ékesebben, mint az, hogy az Uj Idők ezrek óhaját megértve, külön kis szalont nyitott hasábjain Flóra asszony számára. A nyomtatott kertészeti üzenetek csak egy töredéke a válaszoknak: sokszorosan több kérdés levél útján bonyolódik le. Ezek apróságok, de sokat világítanak meg. Azt is, hogy Flóra papnőinek és papjainak száma soknullássá dagadt. És így van jól.

Flóra kétféle van Magyarországon. Az egyik fajtát Mariska meg Juliska babusgatja piros cserepekben az ablak előtt, ragyogó öntözőkannával, a mi tapasztalatokban megőszült hosszúhajú és nagyszakállú *Kardos* Árpádunk útmutatásai szerint. A másik Flóra egyetlen nagy cserépben nő ki a televényből s e nagy cserép neve Magyarország. Magvait az Uristen ültette el, ő öntözi ezüst felhő-kannából, ezernyi ezer év óta. Ez az a másik Flóra, a magyar Flóra, amely más, mint a többi. Nekünk persze a legkedvesebb.

Nürnbergi magyar emlékek.
Magyar címer a nürnbergi Múzeum-hídon

Mármost ennek a másik Flórának is megvannak a maga külön papjai és papnői, s nincs az a buzgó plébános, aki annyira számon tartaná híveit, mint ez a gárda. Botanikusoknak hívják őket, de nem eléggé kifejezőn. Elvégre a botanika általában véve tudomány, ebben a mi külön esetünkben vágy és szenvedély és izgalom és lelkesedés és fanatizmus is.

Ezek külön rubrikák, túl a szimpla tudományon. Mindjárt be is fogom bizonyítani egy nagyrétű füzettel a kezemben, amely csupa finom rajz, csupa portréja a magyar Flóra gyermekeinek. Ketten hozták létre: Jávorka Sándor és Csapody Vera. Még csak két füzet, de jön utána a többi. Képekbe szedték mindazt, ami a magyar föld gyönyörű virágtakarója.

Nos, egy ilyen óriási munkát nem lehet amúgy egyszerűen az ujjasunkból kirázni. Előbb bizony tudni kell, hogy hát milyen is az a magyar flóra. Ezen sokan talán nagyot csodálkoznak. A dolog azonban keservesen bonyolult. Csak az utolsó száz év alatt hány kitűnő koponya és dolgos kéz rakosgatta hangyaszorgalommal a mozaikszemecskéket, hogy végre elkészülhessen a nagy magyar virágszőnyeg tökéletes képe! Száz évig tartott a gyüjtés, a kutatás. Jávorka aztán csekély húsz esztendőn át formálta, rendbeszedte, kerek képpé alakította az egészet. Igy született meg verejtékek sűrű hullása közt, az első igazi „magyar flóra", — betűben. És most hasonló nehéz munkával születik meg a folytatása — képekben. Ezekből a kopár adatokból most már Flóra asszony minden vérbeli lovagja megértheti, hogy valóban több az ilyesmi botanikánál: szenvedély, lelkesedés, fanatizmus és egy élet feláldozása ez.

Flóra asszony elégedett mosollyal tekinthet le reánk rózsafűzéres trónusáról.

Krónikás.

Mögötte

A schönbrunni park fáczánosában lévő majorban az Erzsébet királyné által berendezett magyar parasztszoba. Touche-rajz Tury Gyulától. A képre függesztve a szobának a királyné által használt *aranykulcsa.*

163. *Kávés-kanna* nikkelből; fekete fanyéllel, melyből a közvetlen környezetének adott legszűkebbkörű villásreggelik alkalmával Erzsébet királyné maga töltötte vendégeinek a török kávét.

164. *Fedeles orvosságos üvegkupa,* «Angioittico» felirással.

165. *Bronzzal bevont patkó,* melyet Erzsébet királyné séta közben talált s melyet szerencsejelként őrzött.

(Gizella bajor kir. herczegné és Mária Valéria főherczegasszony ajándéka.)

166. *Meisseni porczellán mély tálacska.* Erzsébet királyné esténként ebből használta szemvizét.

167. *Barna legyező,* melyet a királyné kocsikázás, lovaglás és séta közben használt és *egy fehér zsebkendő* a királyné monogrammjával.

168. *Üvegkorsó,* melyben a királynénak

Sza Erzs Museum

155. *Orvosságos pohárka* bevésett grammjelzésekkel.

156. *Legyező* aranynyal diszített gyöngyházvázon, elefántcsontszinű selyemre festett rokokó-jelenettel. A férfialak Erzsébet nevét fába vési, mialatt két női alak közeledik.

157. *Összehajtható hármaskulcs.* A budai várkert kulcsai, melyeket a királyné sétaközben magánál hordott.

158. *Broche-tű,* ezüst lóláb, skót munka. Sokat viselt darab.

159. *Villamoscsengő gombja* «Ferenczy» névvel, mely a királyné szobájából a Ferenczy Idához vezetett villamoscsengő-készüléken volt s melyet a királyné ujja számtalanszor érintett.

160. *Skót plaid-tű* ezüstbe foglalt féldrágakövekkel.

161. *Legyező* áttörtmívű teknősbékavázon, világosszürke selyemre festett mithologiai jelenetekkel.

162. *Napernyő-állvány* elefántcsontnyéllel, a nyélen I. Ferencz József faragott arczképe, a királyné a bécsi május 1-ei Prater-kocsizásokkor használta.

A HÉTRŐL.

Rosz spekuláczió és — irodalompártolás. Néhány héttel ezelőtt az történt, hogy egy talán nem kiskorú, de föltétlenül nem is egészen nagykorú fiatalember, tisztes és módos család sarjadéka, irodalmi vállalkozásba fogott. Kiadó lett. Alapított egy hetilapot. Mindössze tizezer korona csörgött a zsebében, de úgy rendezte be a vállalkozását, mintha húszszor ennyije lenne. Szerződéseket kötött előkelő irókkal, harminczezer koronás kötbérekkel biztosítva őket a lapja számára. Egy vállalkozásnak, a mely így indul, más vége, mint a csőd, nem lehetett és egy ilyen vállalkozásnak a megitélésében se lehet, tárgyilagos szemmel nézve a dolgot, véleményeltérés. Ez egy *irreális* vállalkozás volt és ennek az irreálitásnak büne föltétlenül azé, a ki nagyobb teljesítést igért, mint a mekkorára magát képesnek kellett tudnia. Hogy járatlan ember volt, hogy befolyás alatt állt, hogy ő maga is tévedett, ez mind lehet mentő körülmény, de korántsem elegendő arra, hogy a helyzet igazi természetét megváltoztassa és a megtévesztőt a megtévesztett helyére állítsa, ha a megtévesztő nem volt is híjával a jóhiszeműségnek. A ki ilyesmivel próbálkozik, az maga is téved. És legsúlyosabban téved az, a ki az irreális vállalkozó számára azzal az egészen sajátságos argumentummal követel nem is elnézést, hanem egyenesen tiszteletet, hogy a mi a vállalkozásában vezette: az az *irodalompártolás* nemes szándéka volt. A kik így tudnak beszélni, azokat föl kell világositani, hogy ki és milyen módon lehet irodalompártoló. Irodalompártoló volt Vörösmarty Mihály, Vas Gereben, Petőfi Sándor, Jókai Mór, irodalompártoló Mikszáth Kálmán, mert a mit ők adtak és adnak, gyarapodása, kincse, disze az irodalomnak. Irodalompártoló az a szegény vagy módos müvelt ember is, a ki megveszi a jó könyvet, olvas és magának könyvtárt gyűjt. Irodalompártoló a kritikus, a ki emeli a tehetséget és ostorozza, irtja, elkergeti a tehetségtelenséget. De nem okvetlenül irodalompártoló a vállalkozó, ha mindjárt könyv vagy ujság is a vállalkozása materiája, hogy ezzel befektetett tőkéjét és munkaerejét tisztességesen és minél eredményesebben kamatoztassa. Ez üzlet és nem pártfogolás. Hála Istennek, hogy így van, mert különben minden irónak égő homlokkal és lesütött szemmel kellene elfogadni a pénzt, a mit a munkájáért a kiadó fizet. De — és megint hála Istennek — minden nagykorú kiadó jól tudja azt, hogy az ő vállalkozása üzlet, a melynek tisztességét az üzleti tisztesség, a szolidság és a reálitás törvényei állapitják és határozzák meg. Az alaptörvény pedig az, hogy a szolid, a realis vállalkozónak se olyasmire, a mihez nem ért, se olyan nagyra, a mekkorát nem győzhet, vállalkoznia nem szabad. Ha mégis ilyesmit cselekszik és beletörik a zsebkése, akkor — nem irodalompártolónak szokták nevezni.

*

Trónörökösök. Mostanában nagyon sok szó, és épenséggel nem magasztaló szó esik a trónörökösökről. A héten nagy czikkeket olvastunk — nem is először, a mióta az ifjú fenség a belgrádi új konakba beköltözhetett — a szerb trónörökösről. A miket róla irtak, természetükben nagyon hasonlítanak azokhoz a nem épületes cselekedetekhez, a melyek miatt a minapában az anami császárt leemelték a trónról franczia protektorai. A fiatal fejedelmi levente állitólag tulságosan vidám legény és vannak ötletei, a melyek egyáltalában nem fejedelmeik. Alig érkezett meg a czáfolatok elmaradhatatlan özöne a szerb királyi sajtóirodából, ime már egy másik trónörökös mélabús alakja jelenik meg a krónika szinpadán. Ez a másik trónvárományos és másik György, a leendő görög király, nem mutat semmiféle szilajságot, az ujságok hirei szerint főként az esze járásában nem. Sőt ellenkezőleg. Azt irják róla, hogy még gyermekkorában meg kellett doktorokkal vizsgáltatni, mert föltünően sok fáradságába került neki, mig meg tudott tanulni valamit. És a doktorok konstatálták, hogy nem a jóakaratában van a hiba. Nem a buzgalma az, a mi fogyatékos. A trónörökös-ügyeknek ezt a torlódását látva, el kell gondolkoznunk ezen a jelenségen. Mi a magyarázata annak, hogy régebben ilyesmikről, legalább ekkora bőségben, nem hallott a világ? Vajjon ezelőtt a trónörökösök mind mintái voltak a jámbor életnek és csupa lángész volt valamennyi? Most egyszerre lett baja az erkölcsüknek és a talentumuknak? Nem valószinű. Régebben is voltak nagyon vidám és nem nagyon elmés fejedelmi sarjak, a minthogy vannak ilyen polgári sarjak is. De megváltozott a nemzetek nézése. Uralkodónak lenni ma más, mint volt régen, tehát uralkodónak készülni is másként kell ma, mint lehetett régen. Az uralkodó hivatását ma a nemzet érdeke szabja meg és az uralkodó, mint ember, ennek a hivatásnak kell, hogy engedelmes teljesitője legyen. Még egyéni érzéseit is ez a magasabb érdek dirigálja, hiszen feleséget is ez választ neki. És e magasabb érdek szolgálásának kötelessége már a trónörökös-sorban kezdődik. Már ebben az időben ráparancsol, nemcsak abban, hogy legyen kevésbbé jókedvű, mint a milyen, hanem abban is, hogy legyen nagyobb lumen, mint a milyen. A miből nyilvánvaló, hogy trónörökösnek lenni nem a legkönnyebb feladat.

*

A sietős szobor. Keuthen városa Németországban mindez ideig nem volt oly szerencsés, hogy a világon bármivel is ismertté tehette volna a nevét. Nem volt a szinhelye semmiféle történiai eseménynek és a hány nagy embert, hires embert kapott idáig a német birodalom, lett ugyan bár ez a férfiú hadvezér, politikus, költő, művész vagy tudós, mind elmulasztotta azt, hogy szülőhelyéül Keuthen városát válaszsza. És csodálatos harmoniája a sors malicziájának, most, mikor a törekvő német városka neve végre belékerül a világ minden nagyobb lapjába, ezt a nevezetességet azzal szerzi meg a malőrös Keuthen, hogy nem sikerült neki valami. Hogy dugába dőlt egy terve, a melylyel a keutheni polgárok későbbi ivadékai sohase fognak eldicsekedni. Ez a terv — egy szobor volt. Nem egy szegény poéta, vagy művész szobra. A praktikus keutheniek ilyen befolyástalan emberekre nem pazarolják a márványt vagy a bronzot. Egy császár szobra volt a terv. Természetesen nem egy halott császáré, a ki már nem adhat Keuthen városának kaszárnyát, hanem az eleven császáré, a ki még igenis osztogathat ordót. Az élő Vilmos császár halhatatlanságát kivánták a keutheniek biztositani bölcs előrelátással még idejében, hogy Ő Felségének módjában legyen ezt a rajongó alattvalói hódolatot, ha úgy gondolja, meg is hálálni. A terv nem volt élelmesség híján, mégis meg kellett halnia, mert a német császár nem kért egyelőre ebből a dicsőségből. Még az se csábította, hogy olyan alkalommal mondhatott volna beszédet, a milyen alkalommal még sohase szónokolhatott. A tulajdon szobra leleplezésénél. Kijelentette kereken, hogy a míg él, nem kiván bronzban lenni halhatatlan. A német császárnak, a ki tudvalevőleg irtózik a rosz szobroktól, bizonyára igaza van. Nem bizonyos, hogy az a keutheni szobor műremeknek sikerült volna és jóizlésű embernek mindenesetre igen kellemetlen tudat, hogy miatta sok ezeren boszankodjanak. Abban is igaza van a német császárnak, hogy halhatatlannak lenni, az, a ki megérdemli, ráér a halála után is. De egy dologban lehet, hogy tévedt a császár. Abban tudniillik, hogy a keutheniek kötelességüknek fogják ismerni ezt a hódolatot az ő halála után is. Akkor ugyanis már egy másik császár lesz az élő császár és ez lesz az, a ki ordót adhat a loyalis alattvalóknak. De a német császár épen a héten tette ezt a szép kijelentést:

— Optimista vagyok és az is akarok maradni, a míg csak élek!

Az életében pedig a jó keutheniek nem fognak ráczáfolni az optimizmusára.

*

Az amerikai betegség. Egy hires amerikai büntető-jogász, Mr. *Allian* nagy előadást tartott

Túry Gyula: Gyermek-arczkép.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT NEMZETKÖZI TÁRLATÁRÓL.

Jahudka fényképe.

HÖTZENDORF-CONRAD FERENCZ ALTÁBORNAGY, A VEZÉRKAR ÚJ FŐNÖKE.

egy szörnyű kórságról, az *amerikai betegségről*, a mely évente több embert pusztít el odaát, mint például a difteritisz. Ez az amerikai betegség nem új nyavalya, külön baczillusai nincsenek és a gyógyítása nem az orvos, hanem a rendőrség és a bíróság hatáskörébe tartozik. Ezt a betegséget magyarul *gyilkosságnak* hivják. Elmondta Mr. Allian, hogy Észak-Amerikában évenként átlag nem kevesebb, mint negyvenötezer gyilkosság történik: a tulnyomó nagyrésze rablógyilkosság. Ime így fest a dollárok hazája a rendőrlámpa világosságában. Európában is történnek rablógyilkosságok, de ezeknek a száma csak egy alacsony százaléka lehet a tengeren túli világ ilyen bűntömegének. És Európa szegény, sok részében túlzsúfolt, sok részében inséges: de Amerika tág, téres, Amerikáról úgy beszélnek, mint egy olyan földterületről, a mely el van borítva aranynyal, az embernek csak le kell hajolnia, hogy fölszedegesse a dollárokat. És ime ebben a tág és dús Amerikában az emberek mintha kevésbbé férnének el egymástól, mint a szűk és szegeny Európában, mert minduntalan egymás torkába akad a markuk. Szó sincs róla, ez a szörnyű adat egyáltalában nem válik dicsőségére Amerikának és más mentsége nincs is, mint az, hogy ezeket a gyilkosokat — Európa liferálta neki, mint a maga mindenféle nyomorúságának fekete fölöslegét.

A LÉG URAI.

Ezer évnél hosszabb idő óta tart az a küzdelem, melyet kitartással, szívós erővel folytat a földet környező légtömeggel az ember. Hányan zuhantak le véres fejjel, összetört tagokkal, a kik büszke öntudattal, merész vágygyal szálltak szembe az elemek erejével? Sok száz éven át győztes maradt a természet, a mely földönjáró teremtménynyé alkotta az embert. De az ember sem engedett. Gyenge erejét megsokszorozta a tudás, és ezer kudarcz után is harczba állott fanatikus vágygyal, törhetetlen akarattal.

És végre győzött.

A minap hirét hozta a táviró *Zeppelin* gróf sikeres légi utazásának. Az öreg német generális, a kit mult évi erős kudarcza után már szinte odasoroztak a kormányozható léghajó rokkantjai közé, mégis megmutatta a világnak a maga igazát. A bódeni tó fölött szél ellen küzdve, merész íveket írva tette meg az előre kitüzött útat és teljes biztonsággal tért vissza oda, a honnan kiindult. Utazását, másnap megismételte és mikor ez az út is hasonló sikerrel járt, az egész világ visszhangzott a lelkes kiáltástól: ime megvan a kormányozható léghajó!

Zeppelin gróf megérdemli az ünneplést; rászolgált fáradhatatlan munkájával és munkájának minden dicsőítésnél ragyogóbb eredményével. De nem csökkentjük az ő érdemét azzal sem, ha az igazsághoz hiven kijelentjük, hogy nem ő az első, a ki saját akarata szerint járt a légtenger járatlan utjain.

A kormányozható léghajót már föltalálták ő előtte.

A franczia *Lebaudy* testvérek, a kik léghajójukkal a mult évben szálltak fel utoljára, a léghajó kormányzása terén bámulatos eredményeket értek el. Már az 1904-ik évben megtett útjaikkal magukra vonták a franczia hadügyminiszterium figyelmét, a mely az elmúlt esztendőben részt is vett a felszállásokban és hadi feladatok megoldásával tette próbára a léghajó képességeit.

1905. julius 3-ikán kora reggel Moissonban indult utra a Lebaudy testvérek léggömbje azzal az utasítással, hogy Meaux felé vegye útját és ott a versenytéren kössön ki. Az út hoszsza mintegy 90 kilométer volt és a hajó ezt a távolságot 2 óra és 35 percz alatt futotta be. Másnap reggel újra felbocsájtották a léghajót és bár erős ellenszéllel küzdött, mégis 15—20 kilométer átlagos sebességgel haladt a kitüzött czél felé. A próbákat azután folytatták másnap és julius 6-ikán is. E napon három órai út után Chalonsban ereszkedett le a léghajó. Ott megkötötték, lehorgonyozták és három katona őrizetére bizták. Ezek benn maradtak a gondolában.

Csendes, tikkasztóan meleg idő volt; az őrökön és néhány kiváncsi bámulón kivül senki sem volt a léghajó közelében. Egyszerre sötétedni kezdett; sürű fekete fellegek borultak az égre és a hatalmas katonai gyakorlóteret pusztító szélvész söpörte végig. A léghajó megingott; a vihar könnyű labdaként játszott vele: hol a fákhoz csapta, hol a levegőbe emelte. A horgonykötelek recsegve feszültek; a katonák ijedten, tanácstalanul kapkodtak jobbra-balra . . . Most roppanva enged az egyik kötél; a léghajó oldalt fekszik, a szél teljes erővel kapaszkodik bele és egy másodpercz alatt kitépi az összes tartóköteleket. A léghajó elszabadul, a vihar prédaként ragadja magával és végighurczolva a táviró-vezetéken az erdőnek viszi, melynek fái darabokra tépik a léggömb szövetjét . . . Csodával határos, hogy a gondolában gubbasztó katonáknak nem történt semmi komolyabb bajuk. De a léghajónak vége volt.

A darabokra tépett roncsot azonban ott a helyszinén kijavitották és a léghajót alig néhány hét multán a maga teljes tökéletességében újra felbocsátották.

A javítás fényesen sikerült. A próbákat folytatták és egyre jobb eredményeket értek el. Legvégül maga a hadügyminiszter is rászánta magát arra, hogy elkiséri egyik útján a léghajót és a hetvenhatodik felszállásban, okt. 24-ikén ő maga is részt vett. Az eredménye ennek az utazásnak az lett, hogy a franczia hadügyminiszterium végérvényesen rátette kezét a Lebaudyék léggömbjére és további tökéletesítését már az állam pénzén végezteti. Igy hát most oda sorakozik a «Lebaudy» is a franczia hadi titkok arzenáljába és ez az oka annak, hogy az ujságok alig hoznak hírt felőle.

Maga a léghajó, a mint képünkön is látható, hosszukás szivar alakú burokból áll, melyet kétszeres szövet és ugyancsak kettős gummi réteg képez. A hajtó erőt egy benzin motor szolgáltatja, mely a hajó csavarjához hasonló légcsavart hoz működésbe. A léggömb természetesen gázzal van töltve és ez a gáz feszíti ki kellő nyomással a burkot. Igen fontos, hogy a léggömb útközben is megtartsa eredeti formáját, mert hiszen a léghajó biztonsága jó részt ettől függ; de ez csak akkor lehetséges, ha a gáz mindig egyforma erővel feszíti ki a köpenyt, mert a mikor csökken a nyomás, akkor a köpeny is behorpad. Ezért arról kellene gondoskodni, hogy utazás közben is pótolni lehessen az esetleg hiányzó gáz-mennyiséget; de minthogy tartalékot nem vihet magával a léghajó, szerkesztője úgy segitett, hogy a nagy léggömbben egy kis ballont helyezett el, a mely levegővel tölthető meg. A mily mértékben csökken már most a gáz nyomása, oly mértékben töltik meg útközben a kis ballont levegővel, a miáltal ez kifeszül, megnövekszik és kiegyenlíti a horpadásokat.

A Lebaudyék léghajójának a gáz- illetve a levegő nyomása adja meg a kellő formáját. A léghajó tehát nem merev, nem szilárd, és ez a körülmény bennünk, a kik biztos talajon szoktunk járni, a legszebb eredmények daczára is, a bizonytalanság érzetét kelti.

Ezt érezhette Zeppelin gróf is, a mikor elsőnek vállalkozott arra, hogy a léghajózás problémáját szilárd vázú, merev léghajóval oldja meg.

Az ő léghajójának hosszú, hengeralakú a teste, mely elül kúpossá válik, hogy a levegő ellenállását könnyebben legyőzze. A henger merevítésére helyenként gyűrűket használ, a melyek megadják a léghajó alakját és ezenfelül részekre osztják a hengert. Ezen részeket czellákká alakította Zeppelin, a melyek mindegyike külön-külön is megtölthető. Ezáltal hasonlóvá lesz a tengerjáró hajókhoz, melyeknek teste egymástól jól elválasztott rekeszekre van osztva, hogy a léken behatoló víz ne tölthesse meg egyszerre az egész hajót. A Zeppelin léghajója nem fog tehát kiürülni, ha léket kap, mert a gáz csupán egy czellából távozik majd el, az épen maradt rekeszekben pedig benne marad. Kétségtelen, hogy ez nagy mértékben fokozza a léghajó biztonságát. Ehhez hozzájárúl még, hogy a német generális hajóján két motor van elhelyezve és igy nem kell megszakitania az útját, ha az egyik valami hiba folytán elakad.

Szóljunk még nehány szót a kormányáról. Zeppelin kormányzásra a sárkányt is felhasználja, ugyanazt, a melylyel gyermekkorunkban mi magunk is vígan kergetődztünk. Ezzel állandóan egyenes vonalban tartja hosszú léghajóját, melyet különben kitérítene az útirányból vagy a benzinnek egyre csökkenő súlya, vagy a hajóra csapodó eső és hó tömege. Nagy erő az a sárkány. Már idestova elmúlt ötven esztendeje, hogy először akadt vállalkozó, a ki felmerészkedett rajta a magasba és ez az első vállalkozó még hozzá — asszony volt. Azóta

JELENET A «RÁKÓCZI» CZÍMŰ DALJÁTÉKBÓL.

élt, a mit az érintésével nekünk szentté és becsessé avatott. Hála érte a királynak és hála azoknak a nemes magyar nőknek, a kik a fejedelem szívét erre a határozásra indították. Mi meggazdagodtunk vele a nemzeti életnek egy olyan kápolnájával, a melynek az oltára előtt szeretettel telik meg a magyar lélek legnemesebb eszményeihez: hazájához, királyához és azoknak az emlékéhez, a kik mindig velünk voltak és a mi szivünkkel éreztek.

*

Kálnoki Henrik. Jubileumok természetszerüleg csak megállapodott pályákon teremhetnek. Az ujságírói pálya Magyarországon nem valami régen dicsekedhetik ezzel a jelzővel. Ismeretes Bismarcknak egy szállóigévé lett kemény kiszólása, a ki azt mondotta, hogy az ujságirás a pálytévesztett emberek exisztenciája. Ma már Bismarck is alig merné ezt mondani a maga nemzete sajtójára, a melynek hatalma együtt nőtt a német birodalom hatalmával. Minálunk valamikor — és nem is oly rég — a Bismarck mondásánál jobban födte volna az igazságot az, hogy az ujságírás a más téren való karrièrek legbiztosabb eszköze az élelmesek számára, a kik mint egy liften vitették magukat vele a magasba, hogy az alkalmas pillanatban — kiszálljanak belőle. Az ilyen ember utasa lett a liftnek, a ki pedig igazán hivatásává tette az ujságirást, az megmaradt — liftes embernek. A mások emelkedése szegény szolgájának. Volt tehát igazság abban az epés megjegyzésben, hogy az ujságírásban nem lehet jubileum, mert a ki ujságírónak ment, az 25—30 esztendő múlva vagy miniszter lett, vagy — már régen elpusztult koldus sorban. De azóta mégis csak meg kellett változnia az időknek. Mégis csak mozog a föld. Ime: most vasárnap egy ujságírónak a jubileumát ünnepelték, a ki ezelőtt harmincz esztendővel ült le a szerkesztőség iróasztalához és harmincz esztendő múlva még mindig ott ül, lankadatlan kedvvel szántva tele a kutyanyelveket. Se miniszter nem lett belőle, se el nem pusztult hála Istennek: él becsületben, tisztességben, vet és arat, termeli és eszi becsületes munkájának becsületes kenyerét. Az ujságírói mesterségnek ez a jubilánsa *Kálnoki* Henrik, a maga sorsával példája és bizonysága egyrészt az ujságírói pálya megállapodottságának, másrészt a hivatáshoz való ideális hűségnek. Soha se kívánkozott más lenni, mint ujságíró, ennek a hivatásnak adta minden tehetségét, lelkesedését, buzgóságát és ime: sorsa nem bánt vele hálátlanul. Annyi jeles képességgel, kitartással és ötlettel, a mennyivel a mesterségét szolgálta, más területen szerezhetett volna magának könnyebb életet: de több igaz tiszteletet, ragaszkodást és becsülést seholsem. Erről a jubileuma alkalmával, mikor oly meleg szeretettel ünnepelték, dúsan volt módja meggyőződni.

*

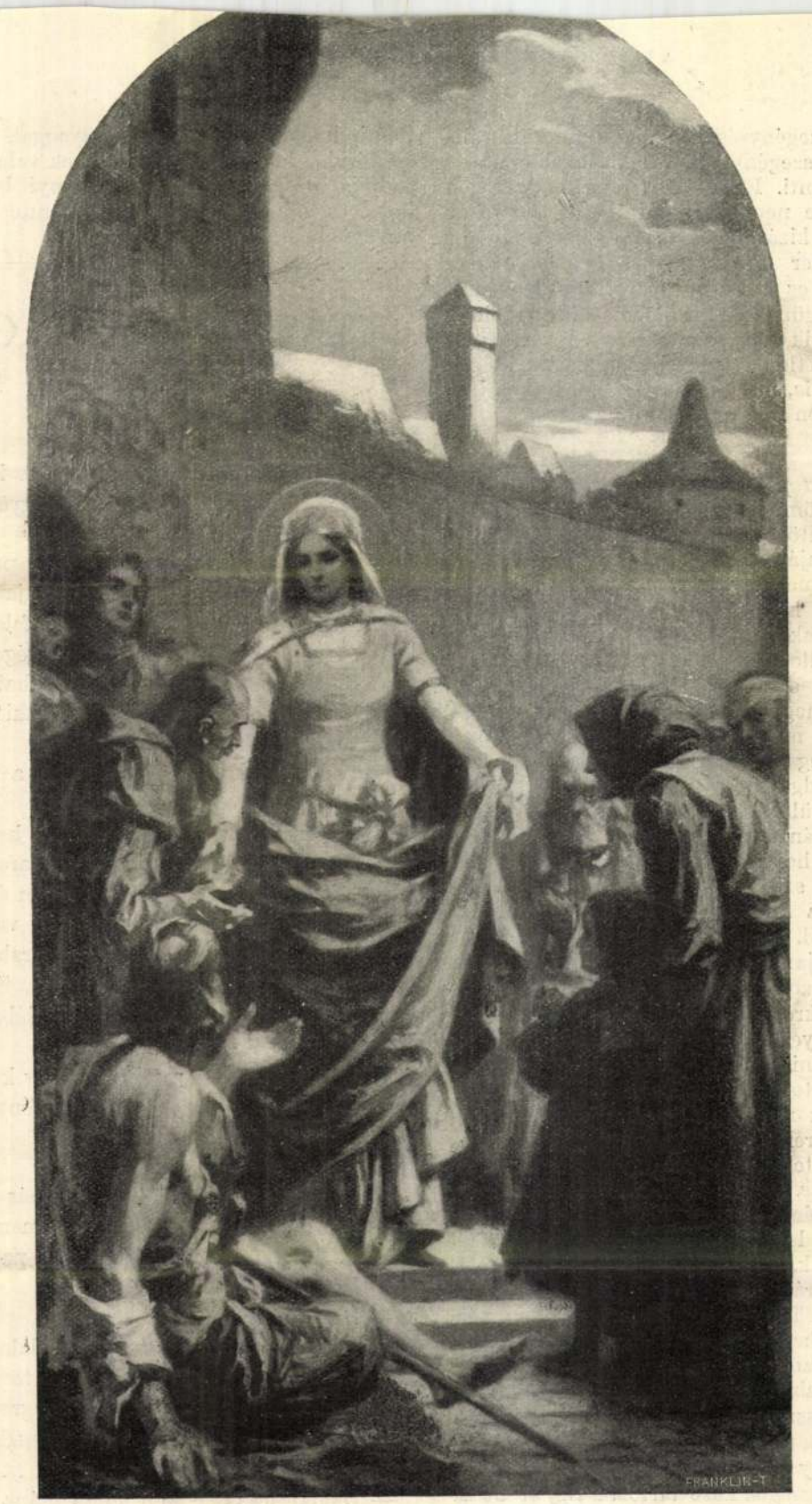

Túry Gyula: Szent Erzsébet.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs 1907. 945. l.

kulturánk szegénységét, hanem a mi kulturális öntudatunk szegénységét és siralmas önérzetlenségét jelenti. Igenis kell tanulnunk idegen nyelveket, de nem azért, mintha ez lenne az egyetlen és kizárólagos útja annak, hogy egy magyar ember művelt ember legyen, hanem azért, hogy ez a tudás közvetítője legyen a mi műveltségünknek más nemzetek műveltségével. A melyik magyar ember más nézeten van, annak tökéletlen a műveltsége, ha tíz idegen nyelvet tud is, mert elárulja vele, hogy hiján van a tulajdon nemzete műveltségének.

*

Az éjszaka pénze. Az a hatalmas folyam, a mely végighömpölyög a világon és számtalan kiágazása öntöző csatornáival teszi termővé a forgalom talaját: a pénz folyama mostanában irtózatosan megapadt. Az apróbb, vékonyabb erek teljesen kiszáradtak, de még a jelentékenyebb ágaknak is csak a fenekén csörgedezik a drága, csillogó folyadék. Ebben a rekkenő szárazságban szinte fuldoklik az egész gazdasági élet, liheg a szomjuságtól és akadozó a lélekzete. És mialatt száz meg száz vállalkozó, kereskedő meg iparos reggeltől-estig eredménytelenül szaladgál, hogy a maga szükséges, hasznos és becsületes munkájához fölhajszoljon valamicske pénzt, kiderül, hogy másutt, vidám helyeken, a hol mámorral és léhasággal van tele a levegő, szinte beledíktálják a pénzt olyan emberekbe, a kiknek ez a pénz nem hasznos munkára kell, hanem azért, hogy — megint a nyakára hágjanak. Nap nem múlik, hogy az ujságokban szó ne esnék följelentett meg elcsipett emberekről, a kik ágenseket tartanak a pénzük elhelyezésére, mert maguk már nem is győzik kínálni. Valósággal rátukmálják a maguk kiválasztott kuntsaftjaira, többnyire gazdag emberek mulatós fiaira vagy olyan megszorult emberekre, a kik az életükkel felelősek a vállalt kötelezettségük betartásáért. Ez az *éjszaka pénze*, az uzsorások aranya, a mely kerüli a napfényt és mihelyt odvából kilépett — martalóczczá lesz, fojtogatja, leteperi és a vérét kiszívja annak, a kinek a zsebébe került. Irtózatos az a garázdálkodás, a melyet minálunk az uzsora végez. Tenger az áldozata pénzben, vérben, becsületben. Vajjon lehet-e rajta segíteni? Az már bebizonyosodott igazság, hogy a legjavíthatatlanabb bűnös az uzsorás. Hasztalan büntetik: visszaesik a bűnébe. Szinte olyan javíthatatlan, mint a mire épít: — a könnyelműség, a mely tudvalévőleg szintén a gyógyíthatatlan betegségek közé tartozik. Egy franczia kriminalista, *Peltou* csak egy alapos orvosságot tart hatásosnak az uzsora ellen. Nem az uzsorást kell sújtani, hanem — az uzsorázást. Le kell fegyverezni az uzsorást. Az uzsorással úgy kell bánni, mint a tékozlóval. Lehetetlenné kell tenni, hogy visszaéljen az anyaggal, a mely arra való, hogy helyesen éljenek vele. *Gondnokság alá kell helyezni.* Annyi bizonyos, hogy ez hatásosabb mediuma lenne minden birságnál és büntetésnél.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **PEKÁR GYULA.**

Ott térdelt Mihály a kerevet előtt. Zareyma két keze közé fogta a fejét s úgy gyönyörködött benne.

— Itt vagy végre, — súgta, — e pár percz a miénk, hadd nézzelek, hadd lakjam jól a szemléleteddel! Oh, nem mintha elfeledhetnélek, — régi álmokból ismerlek én téged. Szegény jó Kara Gül, ő a megmondhatója . . . Leányom, mit nézesz úgy? Jön valaki?

Az amazon elfordúlt.

— Semmi nesz, — felelt aztán a függöny megül.

— Rád ismertem én, — folytatta a herczegnő hévvel, — a hogy megláttalak. Ez arcz, e vonások, e daczos szemek! . . . tudtam én, hogy Allah köpenye alatt létezned kell valahol e földön, csak azt nem tudtam, hogy rab és magyar vagy. Mindegy, — tette hozzá, indulatosan mélyesztve újjait a Mihály hajába, — az én rabom vagy, az enyém!

— A te rabod, — ismételte Mihály kábúltan.

— De csak az enyém! — szólt fenyegetően Zareyma.

— Csak a tied.

— Senkié se másé! Mindenki más uraként tekintsen fel reád. Oh, az én szerelmem erőssé tesz, az én választottam népeknek parancsoljon. Szót fogadsz-e?

— Szót fogadok.

A herczegnő térdére vette a Tholdalagi fejét. Homlokát simogatva, úgy rajongott tovább:

— Micsoda álom! Kiszabadulok végre bakcseszeráji börtönömből, elmegyünk messzire. Diadal útja lesz az, a merre tapodunk . . .

— Diadal útja! — mormogta utána a rab.

Zareyma csókokkal halmozta el.

— Ugy-e? — súgta örömrepesve, — erős vagy te és győznöd kell! Mögötted leszek a csatákon, s engemet népemnek java követ. Száz herczegnő derekát. Pillanat alatt komoly viadal lett az enyelgő tusából. Némán birkóztak, — Zareyma arczát párszor már a harag sötétitette:

— Vakmerő te, nem győzesz le!

Mihály lefogta karjait.

— Megadod-e magadat? — kérdezte évődve.

A fenségnek még szikrázott a szeme, a következő perczben azonban már jóleső fáradtsággal engedtek fel feszült izmai. Mosolyogni kezdett.

— Felelj!

Zareyma boldogan hajtotta arczát a vállát törő kézre. S lopva megcsókolta.

— Így jó, — súgta lihegve, — oh, mennyivel jobb így! Hisz én is csak az uramat keresem benned . . .

Álmélkodva tekintett az előtte álló Tholdalagira:

— Egy rabot szerettem, s ime, uramra lelek benne!

Új szemekkel nézett rá, — de a régi bűbáj azért mégis megmaradt bennük. Mihály érezte hatalmukat; egy percz múlva már megint ott volt a lábainál s térdére hajtotta halántékát.

— Ej, ej, makacs magyar te, — kezdte beczéző hangon a herczegnő, — te azt hiszed, erősebb vagy, s lám azért mégis én győzlek le. Szereted-e még a feleségedet?

Tholdalaginak elborúlt az arcza. Rekedten szólt:

— Ne említsed.

— Arra felelj: szereted-e még?

— Nem!

— Kitépted magadból még az emlékét is?

— Ki!

— Akkor hát add ide azt az aranyláncot. Tegnap még csak kértem, ma már követelem. Elhoztad?

Mihály háborodottan küzködött magával. Odaadja? . . . Margitra gondolt, de megint csak annak az ismeretlen latornak a karjaiban látta őt. Hogy ölelkeznek! . . .

— Rajta, — tüzelte magát, — csak azért is!

Kivonta dolmánya zsebéből s odaadta a lánczos aranyszivet Zareymának. A herczegnő diadalmasan akasztotta a nyakába.

— Most már egészen az enyém vagy! Mi az, megbántad talán? . . . Kell-e még neked valaki, mikor Zareyma a tiéd?

Egész szépségében egyenesedett ki Tholdalagi előtt. Mihály arczáról hamar tűnt a felleg, gyönyörittasan ismételte:

— Királynőm vagy!

TÚRY GYULA. NŐI ARCZKÉP.

Műcsarnok 1891/92. tél. k.

Tury Gyula

Túry Gyula festő

A nagyváradi szent László templomot 1908-ban

fényesen restauráltatta *Fraknói* Vilmos püspök, a tudós történetíró. A templom mennyezet-képeinek megfestésével *Túry* Gyulát, a jeles egyházi festőt bízta meg, a ki a munkát a múlt nyár folyamán be is fejezte. Három nagyobb mennyezetképből és több kisebb figurális képből áll a kép-sorozat, a mely Túry legsikerültebb művei közé tartozik.

A szentély az Oltáriszentségnek a zene által való megdicsőítését ábrázolja. Fönn a felhők között komoly szépségű angyal emeli magasra az úrmutatóban a szentséget, alant Szent Czecilia ül az orgonánál, a szentségre veti áhítatos tekintetét, az orgonát angyal fujtatja. A hajó mennyezetét két nagy falfestmény díszíti. A szentély felőli részen csaknem hat méter hosszú nagy kompozicziót látható: Szent László király templomot épít Nagyváradon. A király tornyos vár előtt egy magaslaton áll, kezében az alapító oklevéllel. Előtte két szerzetes a székesegyház modelljével és tervezetével. Körös körül s a háttérben marczona katonák. A felhők közül a Boldogasszony tekint le védettjére, ölében a kis Jézussal. A harmadik kép Szent László egyik csodáját mutatja: a király bárdjával a sziklából vizet fakaszt szomjazó seregének. Elül a király plasztikus alakja, hátul hatásos prespektivában a napsütötte térségen várakozó hadsereg. Kisebb figurális képek a szentélyben: Szent Péter és Pál apostol, a hajó boltíveinek aláfüggő oldalán a négy evangélista mellképei, aranyos mozaikszerű háttérrel.

Némethy Gyula dr.: Túry Gyula nagyváradi falképei. Vasárnapi Ujság. 1909. 69. l. (Képpel.)

Tury Gyula, festő; szül. 1866 julius 14-én Czegléden

Túry Gyula

98. »Annunciatio« ♥
Oltárkép Frigyes főherczeg féltoronyi kastélyának kápolnájában. Fénykép. Festette: Túry Gyula

88. Szent Zsigmond ♥
A budai kir. palota Szent István kápolnájának oltárképe. Fénykép. Festette: Túry Gyula ♥

Iparmův. Társ, ogyház mův. kiáll. 1908.

Túry Gyula

* **Magyar festőművész Amerikában.** *Túry* Gyula fiatal festőnk e hó 28-ikán indul Chicagóba, hol Lukács Béla kereskedelmi miniszter megbizásából különösebben a dekorativ ipari és iparművészeti csoportokat fogja tanulmányozni. Útjáról és Chicagóból egyúttal lapunk részére is fog eredeti fölvételű rajzokat s úgy szintén tudósításokat is küldeni. Ez alkalommal azt is felemlítjük, hogy Túry most elutazása előtt egy érdekes humorisztikus életképet fejezett be, melynek a czime «Vármegyei csendélet». A kép, a mely a vármegyei patriárkális életet jellemző humorral festi, a képzőművészeti társulat téli kiállításán lesz bemutatva, hol mint pályázati mű fog a gr. Károlyi Tibor dijért versenyezni.

Egy másik fiatal munkatársunk, ki kereskedelmi tanulmányok végett Túry Gyula festőművészünkkel egyidejűleg utazik Chicagóba, szintén irni fog onnan lapunknak, s így a «*Vasárnapi Ujság*»-nak Chicagóban a kiállítás alatt két levelezője lesz.

Vas. Ujs. 1893.
443. l.

Nyomtatvány

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Tury Gyula

falfestménye a ~~[illegible]~~ nagyváradi Szent László-templom mennyezetén –

Hlatky Endre: Nagyvárad Szent Lászlója. Tükör. 1942, 363. l.

D. a. J. Kr! Ave Maria!

KÖSZÖNTÜNK TESTVÉR,

és magyar szívvel kopogtatunk ajtódon az 1942. évi Máriabesnyői Zarándoknaptárral. Talán már évek óta régi ismerősöd, az is lehet, hogy most veszed először kezedbe ezt a minden évben újra beköszöntő hírnököt, amely az »Ave Maria« hangulatával hirdeti Isten békéjét a jóakaratú embereknek.

Mult évi Naptárunk kérő szava útat talált kegyes jótevőink szívéhez. Ma már megszépült templom, művészi freskók, ragyogó villanyvilágítás, országgyarapításunk emlékére emelt hatalmas kőkereszt, pompás zarándokút jelzik Máriabesnyő őszinte barátainak segítségét.

Szabad-e hinnünk, hogy további terveinkben sem maradunk egyedül? Hogy befejezhetjük a templom teljes restaurációját, a Székelyföld hazatérésének emlékére fölépíthetjük a művészi Székely-Kaput; új oltárt emelhetünk a kegytemplomban az Árpádok fejedelmi véréből sarjadt Szent Imre herceg tiszteletére, kinek névünnepén törte meg először a diadalmas magyar honvédsereg a trianoni bilincseket?

Még hosszú út vezet odáig, hogy elmondhassuk: megvalósítottuk terveinket.

Szükségünk van ehhez minden testvérünk további jóakaratú támogatására, minden pengőre és minden fillérre, mely feloldja a magasztos cél érdekében vállalt anyagi kötelezettségeinket.

Különös hálára köteleznek bennünket azok, akik még Karácsony ünnepe előtt beküldik a Naptár ellenértékére szánt adományukat. Kérjük őket, ne elégedjenek meg azzal, hogy maguk továbbra is támogatói Máriabesnyő szépítésének és fejlesztésének, hanem terjesszék Naptárunkat ismeröseik és jóbarátaik körében. Közöljék az érdeklődők címét a befizetési lap hátsó oldalán.

A szeretet és hála szavával köszöntik az ősi kegyhely minden jótevőjét; szándékaikat — a nagy magyar célokkal egyetemben — mindig imáikba foglalják

A BESNYŐI KAPUCINUS ATYÁK.

Az ORA Kultúriroda címe: Budapest, VIII., Üllői-út 40. III. 2. Telefón: 143—411.

Humor.

A lelkész alkoholellenes beszédében így szól:

— Az állat jobban tudja, mint az ember, hogy mi válik javára. Ha például az udvarban két dézsát állítunk és az egyikbe bort, a másikba vizet öntünk és odavezetünk egy szamarat, melyikből fog inni?

— A vízből! — kiáltja egy hallgató.

— Miért? — kérdezi a lelkész.

— Mert szamár — zúgták a hívők.

•

Az iskolában a tanulók durva csinyt követtek el az öreg tanító ellen. Kérdésére, hogy ki követte el, senki nem jelentkezett. Ekkor egyenkint szólította ki őket és mindegyiknek jót húzott a nadrágjára.

Amikor az utolsó gyerekre került a sor, jóindulatúan így szólt hozzá:

— Ha megmondod, ki volt a tettes nem bántalak.

— Én voltam tanító úr — felelte a kis betyár.

TURY GYULA

Gyula Túry, St. Gerhard als Missionar, Temeswar 1897
Herausgeber: Südostdeutsches Priesterwerk St. Gerhard,
D-7000 Stuttgart 1, Stafflenbergstraße 44/III
Foto: Prof. Tibor Lichtfuss. Druck: Beuroner Kunstverlag, D-7792 Beuron

Tury Gyula

Lyka Károly <7>

MAGYAR MUVESZET

1933. 26.

Nekrolog

erscheint immer nur als besonders nuancierte Abwandlung und als Pointe des rein malerischen Bildgefüges. So sind auf dem Gemälde mit dem nächtlichen Überfall vor allem die mondscheinhellen Häuser, die phantastischen Schatten und die verborgenen räumlichen Winkel auf der Lauer, wie eine Verschwörung unheimlicher Helldunkelmächte. Die kleinen agierenden Figuren sind eher Statisterie als Rollenträger des Dramas. Sie sind eher Abkömmlinge als Beherrscher der Finsternis, die ihre mörderischen Schattenkrallen schon gespreizt hält, um das Opfer zu ergreifen. Adolf Fényes versteht es meisterhaft, die figurale Darstellung eines menschlichen Geschehens mit der malerischen Stimmung der dazugehörigen natürlichen oder architektonischen Umgebung zu verschmelzen und bedeutsam zu verstärken.

Die Farben der romantischen Periode des Meisters werden zumeist von dunkeln Tönen beherrscht. Erst am Ende beginnt das Bild sich wieder zu lichten. Zugleich senkt der ferne, fremde Flug der Phantasie sich wieder zur Erde. Die romantische Vision beginnt einem neuen, dichterisch beseelten Naturalismus zu weichen.

*

Adolf Fényes (geb. 1867) studierte in Budapest, Weimar und Paris. Seit 1901 trat er durch zahlreiche Kollektivausstellungen in Budapest hervor. 1895 wurde ihm der Fraknói-Preis, 1897 der Baron Rudics-Preis zuerkannt. Viele seiner Werke sind im Besitz der Museen zu Budapest. Die künstlerische Entwicklung Fényes' begann mit akademischen Genrekompositionen, um über Naturalismus, Impressionismus zu einer

Tury Gyula MDK

Balázs Ernőné arcképe, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Tury Gyula

Patak partján, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Túry Gyula

"Atyám" Vázlat, olajf.mgt.

KMTárs.1901/2.téli kiall. 42.l.

MDK

Tury Gyula

Szt. Márk-dom Veneziaban, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 41.l.

MDK

Turi Gyula

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

Tury Gyula MDK

Dobos János arcképe, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Vármegyei csendélet, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Tury Gyula, festöm. MDK

398. Erdö széle. Olf.

MNT 1912/13. téli kiáll. Kat. 63.1.

Tury Gyula MDK

Hegyi út, olf.

Miesarnok 1928 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Gulácsy Irén irónő, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Tury Gyula

Boszniai emlék, vf.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 2o.l.

MDK

Tury Gyula

Reggeli hangulat a Balatonon, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 18.1.

MDK

Tury Gyula

"Arbe", of.

Októberi hangulat, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 44/16
43.l.

MDK

Tury Gyula

"Szent-Jobb látképe", of.

Szeptemberi délután, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 43.l. 44.1/4

MDK

Tury Gyula

A "Segitség" emlék-album. Vas. Ujs. 1887. 34. sz. 568. l.

Tury Gyula MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tury Gyula

Erdei patak, olf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

Tury Gyula MDK

Erdőrészlet, olf.

Mücsarnok 1917 téli tárlat

Tury Gyula MDK

Faluvége, olf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

MDK

Tury Gyula

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

MDK

Tury Gyula, festöm.

HV.,I.,FV.,KE.,HI.: Herbert Viktor-dija.
Ipolyi-dij.
Forster -féle Vaszary-dij.
Kitüntető elismerés.
Halmos Izor dija.

Kitüntetések, dijak.
Müv.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 36.l.

M.D.K.

Tury Gyula

A tavaszi tárlaton, a Műcsarnokban rendezett kiállitáson szerepel festménye, ahol 443 kép és szobor került bemutatásra.

Képek, szobrok--festők, szobrászok. c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1921. juni 26-juli2. X. évf. 26. sz. 18. lap.

MDK

Tury Gyula

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

Tury Gyula, festőm.

pilisi Ney Ferencné.

A Tavaszi Tárlat portréi.
Képzőművészet.1929. 18.sz.

Tury Gyula MDK

Sziklás tengerpart, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Őszi erdő, olf.

Tanyai udvar, olf.

Őszi hangulat, olf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Turi Gyula MDK

Lessinai kolostor udvara, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállitás

MDK

Tury Gyula

Jézus, of.,repr. /állami kis aranyérmet kapta/.

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1933. évi nagy naptára. 54.l. kép:55.l.

MDK

Tury Gyula

A király a Műcsarnokban. Vasárnapi Ujság 19o1. 18. sz. 296.l.

Tury Gyula MDK

A szent mise négy része, falfestmény, sz.vázlat

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

Tury Gyula MDK

Fenyveserdő, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Nyári hangulat, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Arcképtanulmány, olf.

Micsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Tury Gyula

Művészet 1918. 4.l.

Tury Gyula

MDK

Hegyi tájkép, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Tury festőmüv.

Magyar müvészet Párisban.

Mücsarnok, 1899. 24.sz. 383-84 l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Thury (Thury)

(nem Thury Gyula?)

1.

Mohl Tata

170. l.

Turterebesi Terebessy
János [illegible]

[illegible] 1907 [illegible]
68 éves korában
Pozsonyban.

Oas [illegible] 1907

608 l

MDK

Tury Gyula

Évk. KMT. 1929.

MDK

Tury Gyula

Szentiványi Gyula dr.: Falkép-restaurálások. Szép-művészet 1943. 8.l.

MDK

Tury Gyula

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 61.l.

Tury Gyula MDK

Olasz temető, olf.

Gyermekarckép, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Tury Gyula

MDK

Őszi erdő, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Lovranai kikötő, olf.

Micsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Turi Gyula

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Tury Gyula

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 70.l.

MDK

Tury Gyula

Képzőművészet 1931. 41. sz. 141.1.

MDK

Tury Gyula

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiáll. Művészet 1918. 49.l.

Tury Gyula MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Thuri:

könyvtető szalád Debrecenben

a XVIII. sz. második felében

A képzőművészetek Debrecenben, 1961

22 oldal

Tury Gyula MDK

Dülő ut, repr.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Pázsitos erdőszél, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Erdő mélye, olf.

Hegyi ut , olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Fenyvesek, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Az öreg Sepl, olf.

Borus hangulat, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Dülőut, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Tury Gyula

dr. Mutschenbacher Viktor arcképe, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Tury Gyula MDK

Lanzenkircheni orgonista, repr.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

HAZAFIAS NÉPFRONT
ORSZÁGOS TANÁCSA
KLUB

A Hazafias Nép ront Orsz
1961. prilis ha

Március 31. /péntek/

17 h. Ünnepség haz nk felsza
kalmából.
Ünnepi beszé et mond:
az Országos éketanács
Az ünnepsége művészi
Mátyás Mária Kossuth-
gyes operaénekes, Bodo
Kamarakórus.

Március 31-től április 2-ig

A fotószakkör kiállitá

Április 5. /szerda/

18 h. Filmvetités. Bemutatju
cimü csehszlovák filme

Április 9. /vasárnap/

8 h. A Turista Szakkör rés
a Vöröskő sziklánál.
Találkozás reggel 8 ó
végállomásánál.

MDK

Tury Gyula

Alföldi tanya, of.

dr. Lampel Hugó arcképe, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 23. 1.

ÁBRAHÁMFALVA - ABRAHAMOVC

Álló szobo

Kassa, Muzeum

Madonna . . . . .

Átfestve. A Mária
feje és két keze uj kiegé

Irodalom: Spirko,
Spisi I. Spisská Kapitula
old., lo. kép. - Schürer-
Sourek 1939, 25. - Wagne:

Álló szobo

MDK

Tury Gyula

Szeptemberi esthangulat, of.

Angol-Magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 23. l.

-

CE /v. Szepes vm./

r, 137o-139o

. . . . . 87 cm

koronája és jobbkeze, a kis Jézus
észités. A bal mellékoltáron.

J., Umelecko-historické pamiatky na
a 1936, 117. - Wagner 1936. 18-19.
-Wiese 1938, 62, 181, 183, 185. -
r 1948, 27.

r, 146o-147o.

Tury Gyula

Alföldi piócástó, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 24. l.

MDK

Tury Gyula

Imádkozó öregasszony, vf.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 28. l.

MDK

Tury Gyula, festö

Balatongyöröki parasztkonyha. Of.
Falu vége. "

[illegible]. Tavaszi Kiáll. és Gyüjt. Kiáll. 1935. máj.-jú
Kat. 13.l.

MDK

Tury Gyula, 1866-1932

Barabás Miklós arcképe, tus- és fedőfesték

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz. 1939. jan. 47 l.

MDK

Tury Gyula festőművész

Vastagh László müve, plakett

Angol-magyar kiáll. Mücs..1926. máj. 34. l.

MDK

Tury Gyula, festö

Kora reggel a Balatonon. Olf.

Tavaszi Tárlat.1923.ápr.-máj. [illegible]. Kat. 29.1.

Fury Gyula MDK

Vargha Gyula költő arcképe, olf.

Miesarnok 1926 őszi kiállitás

Tury Gyula

MDK

Tihanyi részlet, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Tury Gyula

MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Tury Gyula

Szent István látogatása Pannonhalmán

Szent Imre emlékkiáll. kat. Mücsarnok,1930. 15.l.

MDK

Tury Gyula

Képzőművészet 1931. 141.l.

MDK

Thury Gyula

Művészet 1915. 276.1.

MDK

Tury Gyula, festőm.

műve a nyár motivumaival gazdag.

? kiállítás. IV. terem.
Művészet. 1918. 4.1.

Tury Gyula, restaurátor. MDK

Az 1920-30-as évek legsürübben foglalkoztató restaurátorok egyike fentnev. müvész volt.

Jellemzö, h. T. Gy. a sz. elején a budai Szt. Anna templom szentélyében a töle restaurált falfestmény igy szignálta: "Átfestette T. Gy. 1909." - Azóta az átfestés lekerült a barok képröl, mely most ismét eredeti alakjában látható.

Szentiványi Gyula: Falkép restaurálások. Szépmüvészet. 1943. 1. sz. 8-11. l.

MDK

Tury Gyula

Olasz interieur, of.

Fiumei kikötő, of.

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Tury Gyula

Fiumei bárkák, of.

Tengerpart, of.

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Tury Gyula

Tenger, of.

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Túry Gyula

Deli: Gyepűn innen, gyepün túl. cimű könyvének rajzait készitette Túry Gyula és Révész Imre.

Vasárnapi Ujság, 1897. 44.évf. 52.sz. 890.

MDK

Tury Gyula festőm.

ismert művészete reprezentáns darabjával szerepel a VIII. teremben.

Borsos Miháy: ? VIII -IX.terem. -Műcsarnok. Képzőművészet.1931. 37.sz. 43.l.

MDK

Tury Gyula

A szent mise 4 része. Falfestmény-szinvázlat. Of.

KMT. 19o7/8. téli kiáll. kat. 52.l.

MDK

Tury Gyula

Sziklás tengerpart

A tavaszi tárlat eredménye. Művészet 1914. 282.l.

MDK

Tury Gyula

Pázsitos erdő széle

A tavaszi tárlat eredménye. Művészet 1914. 282.l.

Tury Gyula MDK

Hazatérő novicius, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula .

1.
Velencei Biennale, 1932. 301.1.

Tury Gyula

MDK

Éjjel a kikötőben, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

Barcza-Vigyázó: Mátra részletes kalauza. 1930.
82,83.l.

Tury Gyula MDK

K.F. urnő arcképe, olf.

Mücsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

Tury Gyula MDK

Id. Szinnyei József arcképe, olf.

Id. báró Orczy Andor arcképe, olf.

Mücsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

Tury Gyula MDK

Velencei részlet, olf.

Cursolai tengerpart, olf.

Tengerparti részlet Lesinában, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Gravosai ciprusok, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

A magyar butorzatu szoba, rajz,repr.

Bubos kemence a magyar butorzatu szobában, rajz, repr.

Hevesi L.: A királyné majorja. Vasárnapi Ujság 1898. 39. sz. 673,674.l.

MDK

Tury Gyula

Szent Imre Pannonhalmán, repr.

Évk. KMT. 1930. 142.l.

MDK

Túry Gyula

Ne olyan peckesen! Repr.

Vasárnapi Ujság 1894. 47.sz. 785.l.

Tury Gyula MDK

Tengerparti sziklák, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Magyarországi Szt. Erzsébet, szinvázlat, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Turi Gyula, festöm.

Lessinai kolostor udvara. Olf.

OMKT-Vándorkiállitások 1910. szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 83.l.

MDK

Tury Gyula

A hit. Falfestmény a soroksári templomban, repr.

Szemt István koronájának felajánlása. Falfestmény a soroksári templomban. Repr.

Müvészet 1905. 65.l.

Tury Gyula

Interieur, repr.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Tury Gyula, festöm.

Dr.Szinnyei József.	?
Arcképtanulmány.	?
Elhagyott kőbánya.	?
Alföldi tanya.	"

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec. 20.-jan.17.
Kat. 18.1.

MD K

Tury Gyula, festöm.

985. Templom belseje. Olf. J.1.b.

Árverési Közlöny.1929.- ápr. 3.rk.sz. 37.l.

Tury Gyula MDK

Három királyok hódolata, Menyezet falfestmény a soroksári templomban, vázlat, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Parasztudvar, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Túry Gyula

Lanzenkircheni orgonista. Olajfm.

Képzőm.Társ. 1913/14. téli kiáll. ~~29~~
29.1.

Tury Gyula

MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Tury Gyula MDK

Árnyas patak, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Tury Gyula festőművész

Az állami kis aranyérem kitüntetést kapta.1932-ben.

Képzőművészet 1932. 120.o.

MDK

Tury Gyula, festöm.

358. Viharvert kazal. Olf.

Műtárs. 1927. táj- és életkép kiáll. Kat. 2o.l.

MDK

Tury Gyula

Finom női arcképei a Műcsarnok tav.tarlat an.

/Kézdi./: Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.l.

MDK

Tury Gyula

Tájképeivel szerepel a Műcsarnok tav.tarlażan.

/Kézdi./ :Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.apr.1. 4.1.

MDK.

Tury Gy.

az anyag modern részében szerepel

Nemzetk.velencei kiáll. Képzőművészet, 193o.
31. sz. 145 l.

Tury Gyula MDK

"Needls" sziklacsoport Sou hampton mellett Angliában, vizf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Asztalbontás /arcképcsoport/, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Fraknói Vilmos püspök arcképe, olf.

Dr. Caich Gilbert arcképe, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

MDK

Turi-Jobbágy Miklós, szobrászm.

Női arckép. Márványszobor.

Műcs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 8.1.

Turý Gyula MDK

Erdőmélye, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Estefelé, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Anyámasszony katonája, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Tury Gyula MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula

Pellérdy Brázay Zoltán arcképe, repr.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. kat.

MDK

Tury Gyula

id. Vastagh György festőművész hitvese, repr.

Csókássy

MDK

MDK

Tury Gyula

Magyar zarándoklat Velencé ben Szent Gellért ereklyéihez, 19oo. szept. 24-én. Of.

KMTárs. 19o7. tav. kiáll. kat. 4o.l.

Tury Gyula MDK

Erdő széle, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Tury Gyula

Geyer Stefi hegedűművésznő arcképe, olajf.
(Geyer Stefi tul.)

KMTárs, 1900/1. téli kiall.kat.53.1.

MDK

Tury Gyula

Interieur, repr.

Művészet 1917. 21.1.

MDK

Túry Gyula festőművész

Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben c. hon- és népismertető vállalatból, 373-375. füzetek jelentek meg, melyek Magyarország VII. kötetének 6.,7., és 8. füzetei.E kötet Erdély részeit ismerteti, s e közleményekhez Túry Gyula festőművész is készitett rajzokat.

Vasárnapi Ujság, 1901. 48.évf. 21.sz. 342.l.

MDK

Tury Gyula

Esthangulat a lovránai kikötőben. Olajfm.

KMTárs. 1900/1. téli kiall.46.1.

Tury Gyula MDK

Szeptember vége a Balatonon, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Balatoni hangulat, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Tury Gyula

Vasárnapi Ujság 19ol. 23. sz. 377.l.

MDK

Tury Gyula

Lotz Károly tanitványai. Vas. Ujs. 1898.
9. sz. 144.l.

Tury Gyula MDK

Az utolsó vásárfia, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula, festöm.

Velencwi részlet. Olf.

Curzolai tengerpart. "

Mücsarnok. 1904/5 téli kiáll. Kat. 46.l.

Tury Gyula MDK

Vihar előtt a Balatonon, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Német udvarrészlet, olf.

Falusi kert, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Tury Gyula, festöm.

az egyik mellékoltár olajfestésü képét festette.

Cs.: Képek és szobrok a királyi palotában.
Magy. Ip.müv. 1905. 168.l.

Tury Gyula

MDK

Árpádházi Szt.Erzsébet,a székesfehérvári seminariumi templom oltárképe, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Tury Gyula MDK

Feszület, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Tury Gyula MDK

A feszület, repr.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Tury Gyula, festőm.

417. Esthangulat a levranai kikötőben. Olf.

Műcsarnok. 1900/1 téli kiáll. Kat. 46.1.

Tury Gyula MDK

Badacsonyi táj, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállítás

Tury Gyula MDK

Schmidtbauer Henrikné arcképe, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

A gyöngyösi Szt.Bertalan templom mennyezetképei

olf

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Tury Gyula, restaurátor

Than Mór falképeit a Ferencvárosi pléhánia-templomban, melyeket 1879/81 -ben festett - 1923-ban Tury Gyula, - 1936-ban Királyfalvi Kraf Károly restaurálta.

Than Mór müveinek jegyzéke. 73.l.

Tury Gyula

MDK

Takács Sándor történettudós arcképe

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállítás

MDK

Tury Gyula

Vargha Gyula arcképe. Repr.

Műcsarnok 1930/31. jub.kiáll.

MDK

Tury Gyula

Borus hangulat olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalo
gusa. 1920. Majus. 22. l.

Tury Gyula MDK

Lanzenkircheni orgonista, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Estefelé, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Tury Gyula MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Tury Gyula

Özv.id.Vastagh Györgyné c. portré repr.

Képzm.Társ.1927. tav.kiáll.kat.

MDK

Tury Gyula

A szent mise 4 része, falfestmény szinvázlat, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 52.l.

Tury Gyula MDK

Szinyei József arcképe, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Tury Gyula MDK

Fenyves erdő, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Tury Gyula

MDK

Kora reggel a Balatonon, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Tury Gyula festő

.Cegléd városa a milleniumi kiallitasra történelmi képet rendel tőle. A kép azt a jelenetet ábrázólja,amikor Kossuth fegyverbe szólitotta a ceglédieket.

Cikk: Szobrok.

Vas.Ujs.1894. 775.l.

MDK

Tury Gyula

Badacsonyi kilátás, olajf.
Nyári hangulat a Balatonon, Mgt.

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 21.1.

MDK

Tury Gyula

Balatongyöröki régi parasztkonyha, olajf.
Balatonszemesi részlet, "
Paraszt interieur, "
Vihar előtt a Balatonon, "

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924.
Nov. 29.-Dec. 8. 21.1.

Tury Gyula MDK

Márciusi hangulat, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Tury Gyula, festöm.

Három királyok hódolata. Menyezetfalfestmény
a soroksári templomban. /Vázlat./ Olf.

KMT 1965/6 téli kiáll. Kat.56.l.

Tury Gyula

Barabás Miklósról készitett portraitja, a magy. művészképmások kiállitásán.

P.H.931.V.6.

MŰSOR:

1. Magyar Himnusz.
   Előadja a Rádió Szimfonikus zenekara,
   vezényel Lehel György.
2. Ünnepi beszéd.
   Elmondja Illés Béla, Kossuth-díjas író.
3. Beethoven: Egmont-nyitány.
   Előadja a Rádió Szimfonikus zenekara,
   vezényel Lehel György.
4. Béke-versek:
   Zelk Zoltán, Kossuth-díjas költő: Kommunisták,
   előadja a szerző.
   Földeák János: Bolsevik honfoglalás,
   előadja; Bogáti Vera színművésznő.
   Benjamin László, Kossuth-díjas költő;
   Nyolcszázmillió, előadja a szerző.
   Devecseri Gábor: A béke katonája,
   előadja a szerző.

Tury Gyula - F. Nr. 19. 1.

Nellisfoglalkozásul legadúl Zürich (Ly. III. 65?

A MAGYAR ÍRÓK ÜZENIK:

„Magyar dolgozók!

MDK

Tury Gyula

Parasztudvar, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

Tury Gyula, festőm.

407. Olasz interieur. Olf.

KMT 1912.tav.kiáll. Kat.61.1.

MDK

Tury Gyula, festöm.

megállapodott, neve tekintélyét megalapitott mester, szinvonalasan szerepel.

A Műcsarnok Téli Tárlata.

Képzőművészet.1932. VI.évf.46.sz. 18.l.

Tury Gyula MDK

Utcarészlet Chioggiában, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Tury Gyula MDK

Novi, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Tuery

meghivott müvész, örömmel látjuk itt jó magyar képeit.
a pompás Barabás-fejet.

Baranski E.László: ?
Képzömüvészet.1929. 24.sz. 214.l.

Tury Gyula

MDK

Dr. I.Z.né arcképe, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Tury Gyula MDK

Veneziai részlet, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Tury Gyula, festö,ó

"Fiumára" Olf.

KMT 1901/2 té.i kiáll. Kat.38.l.

Tury Gyula MDK

dr. Szinnyei József egy.tanár arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Tury Gyula

MDK

Erdei ut, olf.

Balatongyöröki parasztkonyha, olf.

Kutya arckép, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Tury Gyula MDK

Viharvert kazal, olf.

Mücsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

MDK

Tury Gyula

Tenger, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Tury Gyula

Tavalyi kazal

Három téli kiáll. Csallóközi Farkas L.: Mücsarnok.
Müvész-Élet 1933.II.2.sz. 4.l.

MDK

Tury Gyula

Olasz interieur, of.

Fiumei kikötő, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Tury Gyula

Fiumei bárkák, of.

Tengerpart, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Tury Gyula

Őszi erdő, of.

Tanyai udvar, of.

Őszi hangulat, of.

Képzőm. Társ. 191o. tav. kiáll. kat. 49.1.

MDK

Tury Gyula

Arcképeket állitott ki a Műcsarnok tav.tárlatán.

Cikk: A király a ...

Vas.Ujs. 1901. 48.évf. 296.l.

MDK

Túry Gyula

Geyer Stefi hegedűművésznő. Repr.

Vas.Ujs. 1900. 821.lap

MDK

Tury Gyula

Interieur, c. műve.

Művészet, 1917. 5.l.

Tury Gyula MDK

Olasz interieur, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Túry Gyula

Falfestménye a soroksari templom szentélyeben.
Repr.

Vas.Ujs. 1905. 102.1.

MDK

Túry Gyula

Falfestménye a soroksári templom szentélyében.
Repr.

Vas.Ujs. 1905. 102.1.

Tury Gyula

MDK

Reggeli hangulat a Balatonon, olf.

özv.id.Vastqgh Györgyné arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

A szigligeti rom, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Tury Gyula MDK

Kókai Rezsőné arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Túry Gyula

A nagyváradi Szent-László templom új festményei. Túry Gyula képei Jeltelen cikk. Alkotmány, nov. 3.

1908

(Művészet 1909. 68. l.)

BESTELLZETTEL

(Als Drucksache im offenen Briefumschlag zu senden.)

Hierdurch bestelle $\frac{\text{ich}}{\text{wir}}$ bei der Buchhandlung

.....

in .....

Anzahl	Zum Subskriptionspreis	Preis
	Dosio, Skizzenbuch. Geb.	
	Rostowzew, Skythien und der Bosporus. Geb.	
	Ferner zum Ladenpreis:	

Tury Gyula

1882/83 I. Lotz-féle
festeszeti ösztály
1882/83 II. " "
1883/84. I. n. o.
1883/84 II. n. o.

Halogji vaindorkut. VII. 289

Tury Gyula

irod

Lendvay Károly. Egy verista festőművésztől. Hevesvármegyei Hirlap. 1900. 126 sz.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Tury Gyula

ivód

2

L. M.

a förltár kipe.

magyar szentek Apotheo-

sisa.

és a frerkök tőle

kipékkel.

Thury Gula

irad

Mücsarnok, 1900. 144 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

. évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Thury Gula

festette 1910, 11-ben
a Kossonyi tzt Erzsé-
bet templom oltár-
képét.
egy másik
mi szerint
a főoltárkeget
Benczur festette

irod

Egyházi Műjár

1910. 165. l

mi az
-garsy?

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Thury Gula

Jesto

Ired

BPP II 240-1

.....*műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

ri ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Tury Gyula

irod

Hofbauer György: Templomfestés Ó-Budán. Alkotmány. 1911. nov. 26. U. 86

Az óbudai plébánia templom figurális belső kifestése fentitől. 1911-ben készült. 3 nagy falkép a boltozaton. A szentélyben: Az Oltáriszentség és Jezus szentséges szive együttes imádásának allegoriája, a főhajóban: Magyarország Nagyasszonyának apotheozisa és az óbudai plébánia-templom megalapitása. Al-tempera technika. A három kép állitólag 22 nap alatt készült és Thury egyik legsikerültebb alkotása.

Thury Gyula

Gestö.

Laid

Berkesi. Temesvári utw.

11. l. 14. l.

-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona ..... f-

Jury Gula

U. 1930

~~Australia VI 184~~

Tury Gyula

1919. egyházmuv. kiáll.
M. Halon
6 nuvel kiállítva

~~Arch Kötl. VII 192~~

Thury Gula

wód

Mücsarnok, 1900. 158 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191...

tésénél...

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ..... , 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Thury Gyula

irod

Három magyar fest-
mény. Vas. Ujs ~~1892~~
1891. 10 l. Eippel

Thury Gyula

Lisa

Kaldéhu 16 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Thury Sma

Ird

Han. 254

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona ..... f-r

ly összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190 ..... évi .....

bérnegyedre eső részletet, a ..... -i m. kir. posta- és távird

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Thury Gyula

Festő

vrod

Lévay Mihály.

Az ujszászi templom freskói Vas Ugy

1894. 868–869.

Egyiel.

Jelkhasselmedi

Thury Gyula

Festő

Nod

Ilvár 1912

51 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ...

tésénél ...

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ..., 191...

...

tanu.

...

tanu.

Thierry Sale

und

Münsandl, 1900, 180. l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételéré

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191

.....

tanu.

.....

tanu.

Thury Gyula

illustratta Revesz Im-

reivel egyutt. Deli:

Gyepüs innen, gyepüs

sul. c. Eötvös.

Vas. Ly 1897. 890 l.

Tury Gyula

l.

Lex Magy Társ

580. b. l.

Thury Emilia

laid
Vas Nys

1898. 264 l

Tury Gyula

A Hit és Szent István koronájának felajánlása, két falfestmény — hihetetlenül szengék — a sorokszári templomban.

Repr.

Művészet 1905

65. l.

ZICHY MIHÁLY (1827—1906)

9. Önarckép. Vízfestmény. Jelezve fent: Illyen legény voltam én 1840-ben. Zichy Mihály 1894. — A Szépművészeti Múzeum tulajdona; 1920. évi vétel.

TÚRY GYULA (szül. 1866)

10. Barabás Miklós festőművész (1810—1898) képképmása. Vízfestmény. Jelezve lent: Túry Gyula Budapest, 1896. November 15. Barabás Miklós festőművész arcképe 86 éves korában, amikor a Tudományos Akadémiai tagságának 60-ik évét betölté. — A Szépművészeti Múzeum tulajdona; Túry Gyula festőművész úr ajándéka, 1929.

STROBENTZ FRIGYES (1856—1929)

11. Önarckép. Fekete krétarajz. Jelezve lent balra: 22/180. Strobentz Frigyes. — A Szépművészeti Múzeum tulajdona; a művész ajándéka, 1921.

GYÁRFÁS JENŐ (1857—1925)

12. Önarckép (?) Fekete krétarajz. Jelezve lent jobbra:

BENCZÚR GYULA (1844—1920)

15. Önarckép. Vörös krétarajz. Jelezve lent balra: 50 éves koromban, B. Gy. — A Szépművészeti Múzeum tulajdona; vétel a művész özvegyétől, 1923.

SOMMER ÁGOST (1839—1921)

16. Ybl Miklós építőművész (1814—1891) mellszobra. Márvány. — A Történelmi Képcsarnok tulajdona; 1923. évi vétel.

Tury Gyula

1884/85 I. fertenati ontág
1884/85 II. " " "
1885/86 I. " " "
1885/86 II. " "

Hensenstami Wolff Eberhard mainzi
kanonok 1598-ból való aranyozott
erüstérme IV. 128.

Turcz Gyula

Szül. Czegléden 1866 jul. 14.

Rk. 4 oszt.

1881/82 I. előmenő osztály

1881/82 II. " " "

Hampel József, nehr. VII. 212

Thuroj Gyula

U. 4233. 17-l.

Urna, öskori VIII. 185.

Thury Gyula

Magyar Művészet

1925. 164, 169

1928. 21, 27

Állattani Közlemények IX. 86.

Thury Gyula

IROD.

Az "Asztalbontás".
" Vasárp 1895.
808 l. Eippel

Tury Gyula

1884-ben gyakran készíti rajzokat a Magyarország és a Nagyvilág c. lap számára.

1884. ben az Ország Világ számára is készít rajzokat.

Theuri Spuler

wod

Vas Typ 1897. 233 l

laid

Vas Typ 1897.

237 l

Tury Gyula

+ Bpest 1932 dec. 8.

Révai XXI, 810 l.

139/1935.

Nagyméltóságodnak

471/1935. számu nagybecsü ira

hogy a Müemlékek Országos Biz

ellen, hogy a pécsi püspökség

denszentek templomát Excellet

Tury Gyula

cród

Velence 1922

158. l.

Tury Gyula

nekrolog

Képzőművészet

1933. 11. l

(Tury Gyula meghalt.)

Turi Gyula festőművész

"Látogatás Márton Ferenc műtermében"/cimmel/ Szokolay Béla irja: A gyöngyösi tüzvész alkalmával megrongálódott rendi templom restaurálására Verder müépitész, Turi Gyula, Krenner Viktor, Dudits Andor, Ungvári Sándor és Márton Ferenc festőművészek kaptak megbizást.
Képek: "Márton Ferenc magyarázza Szokolaynak freskói X alakjait: "Amikor Krisztus az alamizsnáskodásról mond példát. Az egyik alak a hivalkodó, alamizsnáskodó gazdag, a másik a szegény és félénk szerénységet" ábrázolja.
A másik képen Szent Péter visszaemlékezik Jézus beszédére: "Minekelőtte a kakas megszólal, háromszor megtagadsz engem."

Élet, Bp. 1922.okt. 15. XIII.évf. 21. sz. 509-51o. lap.

TURY GYULA, festő

3.kép.-A Paraitz-Marton kúria, ahogy Tury ~~György~~ Gyula ceglédi festő megörökitette és ahogy Márton Lajos fiára hagyta. 117.old. Fekete repr.

BALOGH SÁNDOR: Egy abonyi köznemes gazdálkodása a reformkorban 107.old

STUDIA COMITATENSIA. - Tanúlmányok Pest Megye Múzeumaiból, 2.szám. Szentendre, 1973

Tury Gyula
Cegléden működött haláláig.

Hidvégi Lajos: Képzőművészeti hagyományok
Cegléden.

Rajztanítás 1973/3 32 old.

Tury Gyula

Festménye "Feszület" cimmel templom oldalához épitett, tetővel ellátott Krisztuskeresztet ábrázol, előtte térdeplővel. Repr.

Élet, Bp. 1916. május 28. VIII. évf. 22. sz. 526. lap.

ros polgárm~~estere~~

BUDAPEST
938 JUL 14-E 7
4 Pe.

Ornégos Biroltseja

Budapest

IX Höggs Endre u 10

sz. mintája — 8293

Tiry Gyula

festette a máriabes-
nyói kapucinus templom
falképeit 1912-ben.

Chobotvác

409. l.

Vasárnap

11

Szentcsalád

Hétfő

12

Ernő ap.

Kedd

13

Veronika

Szerda

14

Protestáns naptár

Január

V	11	Ágota
H	12	Ernő
K	13	Vidor
S	14	Bódog
C	15	Lóránt
P	16	Guszt.
S	17	Antal

Ó görög naptár

December-Jan.

V	29	K. u.v.
H	30	Anisia
K	31	Melán.
S	1	Jan. Ú.
C	2	Szilv.
P	3	Malak.
S	4	70 ap.

Tury Gyula

Fenyves taj.

1932 fév új szorzem.kiáll Mücsarnok

Tury Gyula

restaurálta a budai szent Anna templom szentélyének falképét. Szignálva: „Átfestette Tury Gyula 1909."

1939-ben restaurálták Farkas Tibor és Szentivány, Endre. A Tury-fél átfestést ekkor eltávolították.

KRISZTUS A SZÉGYENOSZLOPNÁL
Szobrocska.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 25 cm.

KRISZTUS A SZÉGYENOSZLOPNÁL
Szobrocska.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 14 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

MADONNA
Dombormű.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 11·5 cm.

SZENT SEBESTYÉN
Dombormű fakeretben.
Német munka, XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 18 cm.
Egyhműv. kiállítás 1930., 158. szám.

SZENT SEBESTYÉN
Dombormű alakos háttérrel.
Német munka, XVIII. század.
Fakeretben. Elefántcsont, 8·5×11·5 cm.
Egyhműv. kiállítás, 1930., 159. szám.

KORSÓS NŐ
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 4·6 cm.

INDIAI KIRÁLY TEVEHÁTON
Dombormű dobozban

Turi Gyula

festi

készítette Pannonhalmán

a kajtalanterem fest-

meinzeit. Elhunyta

alkalmából begyeletes

megemlékezés volá

Pannonhalmi Szemle

1933. 83. l.

. ábrázolt nő a földön ül, kezeire
n az ég felé néz. Haját kontybatü-
úzta. Jelzése elől: Ch. Van der stap-

. cm.
18-iki 26802 sz. leirattal 800 koro-

Terry Gyula

festő

l. élet-

Karcsagmagyállam

927. 4.

A Pannonhalmi Szemle

első évfolyamát befejeztük. A szerkesztőség örömmel pillant vissza az évi munkára. Igyekeztünk kitűzött céljaink megvalósítására; előfizetőink lelkes tábora, a napi és az időszaki sajtó minden rétege elismerésével, pártolásával könnyitette a szerkesztőség munkáját.

Idézhetnők a lapok ismertetéseit és kritikáit vállalkozásunkról, folyóiratunk eddigi szinvonaláról. A sok dícséret, kitüntető elismerés számunkra egyet igazolt. Azt, hogy a

Pannonhalmi Szemlére

szükség volt, azt, hogy a magyar bencések tudományos és irodalmi felkészültsége ma is *„lux de monte"*, a magyar szenthegyről áradó fény, mely a katholikus magyarság lelkét világosítja, fejleszti, érleli.

Célkitűzéseink nem változnak. Tovább haladunk a megkezdett úton. Épiteni akarunk, megőrizni és fejleszteni azokat a kapcsolatokat, melyek Sz. Benedek szellemét a magyar katholikus kultúrával a magyar múlt egész folyamán összekötötték. *Folyóiratunknak tárgyilagos, tudományos szinvonalát, a napi harcok fölé emelkedő szempontjait, az egyetemes szellemi élettel való állandó érintkezését Egyházunk és rendünk iránt való*

Tuvy Gyula

A pannonhalmi
káptalan Jézus Szive
oltára. [Jestette fent.

[Az oltárkepet

Pannonhalmi Szemle
1926. 317. l.

ELŐHANG.

Annak a propagativ munkának, melyet a magyar művészet érdekében immár évtizedek óta folytatok, szerves része ez a könyv, mely egy magyar gyüjtő lelkivilágának, tevékenységének

Túry Gyula

festő

l.

Lázár Wolfner gyűjt

80. l.

MDK

Tury Gyula, festöm.

Tengerparti részlet.Lesinában. Olf.

Gravosai ciprusok. "

Iparnok. 1904/5 téli kiáll. Kat. 46.l.

MDK

Tury Gyula

Magyarországi Szt. Erzsébet, a székesfehérvári szemináriumi templom oltárképének szinvázlata, of.

KMF. 1907/8. téli kiáll. kat. 45.l.

MDK

Tury Gyula

A feszület, repr.

KMT. 1916. tav. kiáll. kat.

KMTárs. 19

MDK

Tury Gyula

Magyar zarándoklat Velencében, repr.

KMTárs. 19o7. tav. kiáll. kat.

MDK

Tury Gyula

Interieur, repr.

KMTárs. 1917. tav. kiáll. kat.

MDK

Tury Gyula

özv. id. Vastagh Györgyné, repr.

KMTárs.1927. tav. kiáll. kat.

MDK

Tury Gyula

Pellérdy Brázay Zoltán arcképe, repr.

KMTárs 1928/29. téli kiáll. kat.

MDK

Tury Gyula

Vargha Gyula arcképe, repr.

Mücsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat.

MDK

Tury Gyula

Lanzenkircheni orgonista, repr.

Mücsarnok 1913/14. téli kiáll. kat.

Túry Gyula

„A saári templom freskó" c. illusztrációi a Vasárnapi Ujság 1899 jan. 15.-i számában.

(aulítve)

Pestmegyei Hírlap. 1899 h. szám. 9. lap.

Thury Gyula

Dedek Crescens Lajos „Szentek élete" c. könyvének ismertetését nyújtotta.

(említve)

Pestmegyei Hírlap, 1899. 51. szám, 7. lap.

Túry Gyula

A keresztesi új Templom. c. festmény után a Vasárnapi Ujság nov. 5-i számában.

(emlitve)

Pestmegyei Hírlap, 1899 46-szám, 5-lap

Túry Gyula

Festőművész. A Vasárnapi Ujság számára több rajzot készít Erzsébet királyné bicegzingi majorjáról és annak magyar berendezésü szobáiról.

(emlitve)

Pestmegyei Hirlap, 1898. 40. szám, 7. lap

Tury Gyula MDK

Női arckép, repr.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

MDK

Tury Gyula, festöm.

71. Arckép. olf.

Képzőm.Társ. 1911. tav.kiáll. Kat. 30.l.

MDK

Tury Gyula, festőm.

362. Tengerparti sziklák. Olf.

MNT. 1967/8. téli kiáll. Kat. 44.1.

KDK

Tury Gyula, festőm.

339. Magyarországi Szt.Erzsébet, a székesfehérvári szemináriumi templom oltárképének szinvázlata.

olf.

Képzőm.Társ. 1907/8.téli kiáll. Kat. 45.1.

MDK

Tury Gyula, festöm.

557. Olasz temetö. Olf.

559. Gyermek-arckép. Olf. 52.l.

Mücsarnok. 1906/7. téli nemzetk.kiáll. Kat. 51.l. és 52.l.

MDK

Tury Gyula

K.F. urnő arcképe. olajf. Mgt.

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll. 35.1.

MDK

Tury Gyula

Id. Szinnyei József arcképe, olajfm. Mgt.
Id. báró Orczy Andor arcképe, " "

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll. 36.l.

MDK

Tury Gyula

"Fiumára". Of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Túry Gyula

Ne olyan peckesen c. festménye. Repr.

Vasárnapi Ujság, 1894. 41.évf. 785.l.

MDK

Tury Gyula

Alföldi tanya, repr.

Évk. KMT. 1928. 175.l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 34. hét

20 Vasárnap	Szent István
21 Hétfő	
22 Kedd	
23 Szerda	
24 Csütörtök	
25 Péntek	
26 Szombat	

Tury Gyula

Kurka Mihály 48-as honvédhuszár arcképe repr.
A képre vonatkozó cikket is ő irta.

Vas. Ujs. 1896. 819. l.

Tury Gyula

Bácsy Jakab. Rejényi
történet. Irta Deli.
Fenti 15 rajzával

Vas. Ujs. 1900. 844. l.

Túry Gyula

Geyer Stefi hegedűművésznő archépe repr.

Vas. Ujs. 1900, 817, 819. l. (Téli kiállítás a Műcsarnokban.)

Tury Gyula

festette a borsodmező-
keresztesi uj rk. templom
főoltárkép freskóját, mely
a magyar szentek apo-
teozisát ábrázolja. To-
vábbá tőle valók ugyanitt
a szentely oldalfalain lé-
vő falképek, melyek egyike
Szent János parosszigeti
prédikálását, másika pedig
a templomalapító püspökét,
mint a keresztdiadalát
hirdető apostolt tünteti
föl. Ugyanesek tőle a templom
mellékhajóiban és Gellert és sz.
Adalbert képei.
L. M. A keresztesi uj templom
Vas. Ujs. 1899. 754, 755. l. képekkel

93 g.

[illegible]élyi r. k.

[illegible]plan

Tury Gyula

a kapuvári plébánia templom szentélyének mennyezetén Szt. István felajánlja a koronát fentitől 1900 körül

Sertz Istvánemlékk. III.

219. l.

~~templom gotikus, 1938-ban átalakítva.~~

15.

Túry Gyula

32. Áldozókehelytakaró
Fehér selyem, arany hímzéssel
33. Áldozókehelytakaró
Fehér selyem, arany és sárga selyem hímzéssel
34. Áldozókehelytakaró
Fehér selyem, arany és sárga selyem hímzéssel
A falakon:
35. Három királyok
Színvázlat a soroksári templom freskójához. Olajfestmény. Festette: Túry Gyula.
36. A szent mise négy része
Olajfestmény. Festette: Túry Gyula
37. Szent Erzsébet
Olajfestmény. Festette: Túry Gyula
38. Szent István és Patrona Hungariae.
Tempera. Eladó. Festette: Barsy Adolf.
39. Angyali üdvözlet
Olajfestmény. Festette: Vajda Zsigmond.
40. Szent György
Vázlat. Olajfestmény. Festette: Hegedüs L.
41. Szent Jakab apostol
Színvázlat a Zagyvaszentjakabi templom oltárképéhez. Festette: Túry Gyula

Iparmüv. Társ. egyhazmüv. Kiáll. 1908.

24. Váll-lepel ❦
Fehér selyem, arany hímzéssel. Készült: Az Izabella háziiparegylet zavari hímzőiskolájában ❦

25. Váll-lepel ❦
Fehér selyem, sárga selyem hímzéssel. Készült: Az Izabella háziiparegylet zavari hímzőiskolájában ❦

26. Váll-lepel ❦
Fehér selyem, sárga selyem hímzéssel. Készült: Az Izabella háziiparegylet zavari hímzőiskolájában ❦

27. Miseing ❦
Vászon, fehér pamut hímzéssel ❦

28. Miseing ❦
Vászon, vörös pamut hímzéssel ❦

29. Karing ❦
Fehér vászonbatiszt, kettős áttörésű fehér czérna hímzéssel ❦

30. Beteglátogatási táska ❦
Fehér selyem, arany hímzéssel. ❦

31. Zászlószalag ❦
Fehér selyem, arany hímzéssel. Izabella főherczegnő Ő cs. és kir. Fenségének tulajdona ❦

Tury Gyula

amerikai utjavol rajzok

lásd Ciskelis [illegible] chicagoi [illegible]

Vas. Ujs

1893. 740, 741

l.

RAK?)

Két oltárszárny: 1. Mária halála fadombormű, hátoldalan: körülmetélés, festmény. 2. Királyok imádása, fadombormű, hátoldalan: Mária és Erzsébet találkozása, festmény. Egyenkint 124×87 cm. Német munka 1460 körülről.

Jobst-testvérek restauráltak Bécsben Ipolyinak.

Gombrich, Ernst: A bécsi oltár és az esztergomi muzeum fareliefjeinek történeti helyzete. MM, XI – 1935, ~~[illegible]~~ 223 – 228 l. (repr. két dombormű 225 l, körülmetélés 227 l.)

Mária halála: Őszi kiállítás, 1930, Ipolyi; 97 szám és repr. hátul

Másik: 92. szám.

Ipolyi Arnold képgyűjteménye. Uj Magyar Sion II – 1871, 374 l.

Tury Gyula

Fenyves

Biró József

A marosvásárhelyi Éptár.

MAGYAR MÜVESZET

1937. 178. l

írod

Ciupe 1934

~~Bon~~ bonne kénitette, és Schatka (ill. Schabatka) csak Civitelerő volt. ~~Lánk József~~ Müveszi érté kük nem emelhedett, de az akkori körönség ~~sokkal jelentősebb, müvészi~~ ezt még nem igen kereste, s ~~az~~ ~~irók is~~ a folyóiratok is így írtak: A' Külföldiek minden szakra fészket, melly nálok találtatik ékes, és drága rézmetszésekben kiadnak, 's mindenütt elterjesztik; miért ne érdemelnének Magyarországnak tinteletre [illegible] sok régi várai, melyek

Tury Gyula

Szefelalex 233. l.

234. l.

Elektr. arck.

m. o. 1089. l.

EUCHARISZTIKUS DISZHANGVERSENY

A SZENT ISTVÁN BAZILIKÁBAN

VENI CREATOR SPIRITUS

ADOREMUS IN AETERNUM

MOZART

LITANIAE DE VENERABILI ALTARIS SACRAMENTO, NO. 243

BUDAPESTEN ELŐSZÖR

BEETHOVEN

MISSA SOLEMNIS (SANCTUS, BENEDICTUS, AGNUS DEI)

LISZT

O SALUTARIS HOSTIA. OFFERTORIUM A KORONÁZÁSI MISÉBŐL

GREGORIÁN KORÁLISOK

RENDEZIK: „A GYERMEKÉRT" A BUDAPESTI RK. EGYHÁZKÖZSÉGEK

KÖZREMŰKÖDNEK:

A BUDAPESTI PALESTRINA KÓRUS, AZ EMERICANA LISZT FERENCZ ZENEKARA VASZY VIKTOR VEZÉNYLETÉVEL ÉS AZ ESZTERGOMI PAPNÖVENDÉKEK GREGORIÁN KÓRUSA BÉRES ISTVÁN THEOLOGIAI TANÁR VEZETÉSÉVEL A SZÓLÓ RÉSZEKET MÜVÉSZEINK LEGKIVÁLÓBBJAI ÁHITATOS KÉSZSÉGGEL VÁLLALTÁK.

JEGYEK 60 FILLÉRTŐL 3 PENGŐIG: AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS NŐI BIZOTTSÁGÁNÁL FERENCIEK TERE 7; RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSÁNÁL SZERVITA-TÉR 5; A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN KECSKEMÉTI-UTCA 2; AZ ÉRSEKI HELYTARTÓ HIVATALBAN I., LAKI UTCA 2.; AZ EMERICANA JEGYIRODÁJÁBAN IV., BÁSTYA-UTCA 11 ÉS A BAZILIKA SEKRESTYÉJÉBEN

MÁJUS 23-ÁN HÉTFŐN D.U. ½6 ÓRAKOR

Tury Gyula

1866 – 1932.

l.

Ernst-Muzeumaukcio ja I.

47. l.

MDK

Tury Gyula

A subiacoi csoda

Szent Imre emlékkiáll. kat. Mücsarnok,1930. 15.l.

MDK

Thury, festő

L-r: Képek és szobrok az uj kir.palotában.
Épitő Ipar, 7.sz. 62 l.

Tury Gyula

rosd

Schoen Arnold

Budapest Ikonosztárisai

MAGYAR MUVESZET
1936. 335. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

'agy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Tury Gyula

erod

Neinethy Gyula dr. Tury Gyula nagyváradi falképei. Vas. Ugs 1909. 47

..... *műhely.*

főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Tury Gyula

wed

D. J. Tury Gyula ny
Falfestmeijer, Vas. ny
1905. 7 7

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifiz

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Turcy Spula

festo

ród

BPP II. 383. l.

Tury Gula

Herbert Viktor
dij 1921

kadat stb. Tetőt
kőt, márványlapot, ablaküveget tisztit.
en fehér butorok tisztitására alkalmas.
kes falak tisztitására is nagyon célszerü.

tása ugy történt, hogy az ezen mun-
alkalmazott lugkővel, szalmiákkal,
i p. o. a fürdőkádnak és eltekintve,
nagyobb erőmegfeszités árán sem volt
dett testi izzadmányok által képződött
kár egészben eltávolitani.

pasztával való egyszerü bekenés és
kusabb tisztitás érhető el s egy nehány
t ezen tények valódiságáról győzni.

itendő p. o. autó- és elhanyagolt üveg-
s vizzel higitva, azoknak kristályszerü

ogeriában és festéküzletben kapható

kád-pasztát nem kapná meg mindenütt,
TESTVÉREK vegyészeti gyár Budapest
Telefon: József 343—30.
ással készséggel szolgálnak.

latos minden fürdés előtt
niteni, illetve tisztitani.

s bádog dobozokban.

SZINHÁZ-U. 17.

Tury Gula

Fenyvesek
Fiumara
Lacroma

Szép. Muz.

ülve. Caputiuma biborpiros, előrefésült
rna, szeme kék s arcza s bajusza leberet-
ktetett piros biretumot tartja s gyűrűs balja-
ny asztalon lévő tervrajzra támaszkodik,
látképet és terrajzát tünteti fel. Reveren-
lus szorít derekához, csipke alju karinget hord
ölött az érseki palliumot, s lánczon az ékkövés
tjük, melynek csillagját is viseli. A fölrevont
zlop van, mely mellett a szabadba nyerünk
ól balra: „Ridler 823." olvasható.

méretei 127: 95.5 c/m.

Tury Gyula

Mucsarnok

1908. egyházművészeti kiállítás

32. l. 35. l. 41. l.

42. l. 43. l.

~~Bezerédj Imre disztöre~~ ~~VI. 136.~~

Tury Gyula

festő

vül. 1866 jul. 14 Czegléd

wöch

Krück II. 658. l.

és rajta e szavakat olvassuk: „Alma dei Genitrix Maria interpella pro rege Matthia."

(tölgy és
lé tekint. Kincsujtott jobb karjaban)
ljával pedig szent István kardjára
fekete-sereg sisakja van tetején Mar-
al, hajának egyik fonata keblére om-
védi, kaczagányát jobb vállára ve-
á himezett. Pajzsa, mely bal vállán
mban lévő eredetijéntán készült. Az
ának főalakja.

ta, magassága 420 cm.
22742 n. leirat feint Zala György ajánl.

69490 sz. leirattal (564/901) azonban 500
rittetett meg, melynek elszámolását tudomá-
ki 355 szvsz. leirat (35/902).

I

Tury Gyula

Műtsarnok

1907. tav. kiáll. 369

1907-8. téli kiáll. 116, 135, 302
339, 478

1908. tav. kiáll. 126

1908-9. téli kiáll. 199

1909. tav. kiáll. 97

1910. tav. kiáll. 477-479

1911. tav. kiáll. 71, 134, 147-150,
339

1911-12 jub. kiáll. 173, 203, 863

1912. tav. kiáll. 407

1912-13. téli kiáll. 206. 398, 741
765

1913-14. téli kiáll. 6, 613, 616,
617, 807, 808.

Jury Gyula, festő II. 210

Agyagművesség, besztercebányai

(II. 223. — első nyomai a magdaléni periodusban X. 47. — őskori II. 48, 57. — római V. 243, 244, VI. 279. —)

Túry Gyula München

Mucsarnok

1893/94. téli kiáll.

1894. tavaszi kiáll.

1894/95. téli kiáll.

1895/96. téli kiáll.

1896. mill. kiáll

1897. tav. kiáll.

1898. tav. kiáll

1900-1901. téli kiáll.

1901. tav. kiáll.

1901-2. téli kiáll. 276, 354, 367, 368, 372, 373

1902-3. téli kiáll. 444, 451, 452, 479,

1904-5. téli kiáll. 410-413

1905-6. téli kiáll. 618

1906-7. téli kiáll. 557, 559

egbi-

Tury Gyula

Műcsarnok

1926. angol – magy. kiáll.
330, 331, 337, 349, 353

1926. őszi kiáll. 110, 271, 274

1926. téli kiáll. 285, 286, 287

1927. tav. kiáll. 19, 57, 98, 99, 104

1927. magyar táj. 358, 693

1927. őszi kiáll. 131

1927/28. téli kiáll. 340

1928. tav. kiáll. 368, 374, 376

Vegyes Pálmai u. 19

1928/29. téli kiáll. 236, 494, 498

1929 tav. kiáll. 34, 213, 221.

~~Apponyi Albert gróf II. 238.~~

Tury Gula

Mincsarnok

1914. tav. kiáll. 13, 55, 56, 573
1915 tav. kiáll 236, 239
1915–16. téli kiáll. 276, 372
1916. tav. kiáll. 289
1916–17 téli kiáll 57
1917 tav. kiáll. 156.
1917–18. téli kiáll. 228, 239, 282
1918 tav. kiáll 28, 177
1918–19. téli kiáll
1919–20. téli kiáll. 52, 305
, 318, 320
1920–21. téli kiáll
8, 352, 355
1921. tav. kiáll. 2, 187, 240
1921. őszi kiáll. 343, 413.
1922. jub. kiáll. 365, 377
1923. tav. kiáll 389.
1924. tav. kiáll. 85, 435, 438, 459
1924. őszi kiáll. 49
1925. tav. kiáll 67, 266, 267

OKTÓBER

4

Túry Gyula

Művészeti lex: 789 l.

Revay lex. 18 K. 540. l.

festő, szül 1866 VII. 14 Cegléden, Budapesten és Bécsben tanult; 1899 óta Budapesten él. Foleg vallásos tárgyu képeket és templomi freskokat (Nagyvárad, Jászladány, Sorokszár, Ugszász, Szőnyös) festett.

24

Thury Jenő

Művészet 1904. 141
– 1905. 65
– 1909. 64, 141
– 1911. 140

l. még Thury alatt

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a mühelyfőnök
al

Tury Sprle

festo

wid

Mücsarnok. 1901. 251

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Tury Gyula

Szód

Mücsarnok, 1899. 66 l

..... *mühely.*

...főnökség!

...hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

...m

...évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Tury Gula

Lázd

Vas. Lip

1909. 69. l.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Turzy Gyula

festő

1901

Műcsarnok, 1898. 192

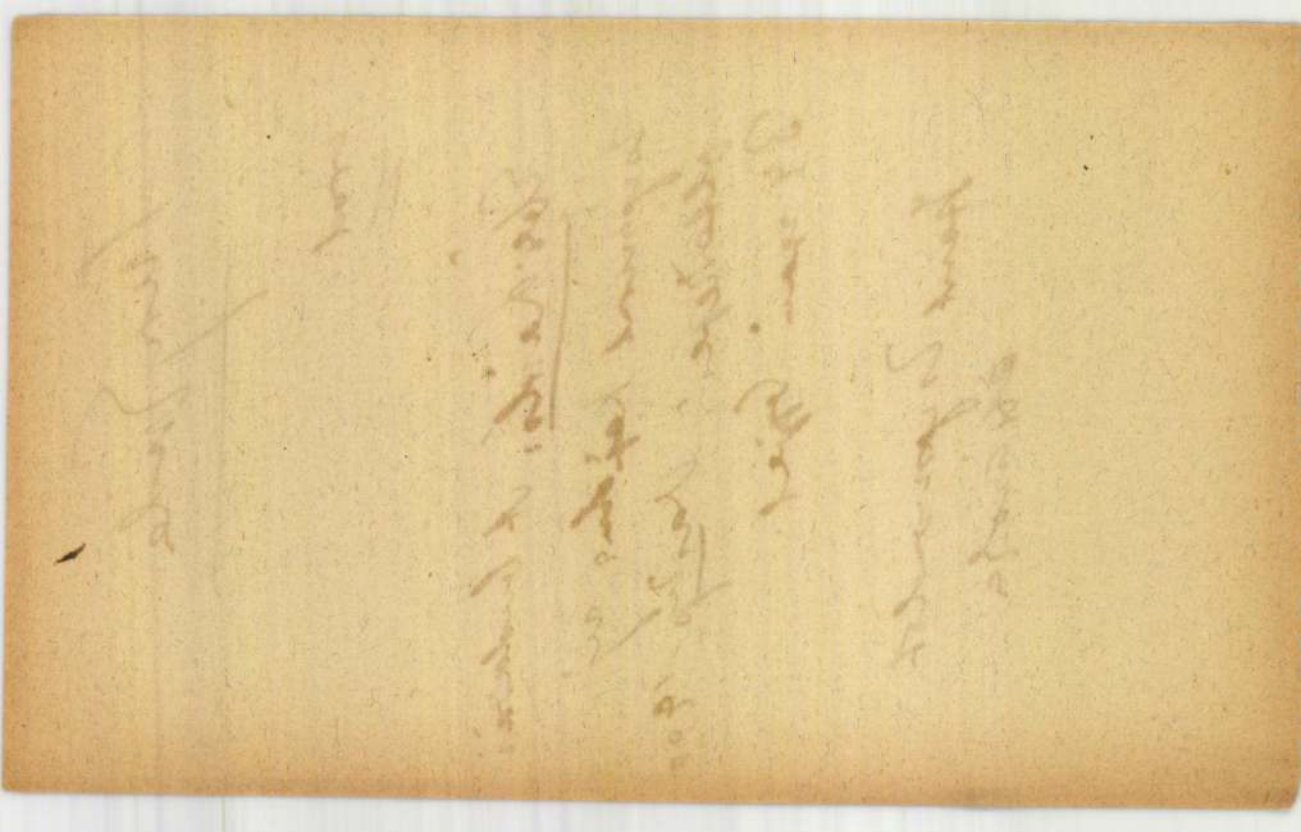

Tury Emila

irod

Ébli László: A budavári Zsigmond Kápolna új oltárlapai. Vasvár 1900 34 szám lapjel.

Szent Zsigmondot átiarokai

Tury Sjula

[illegible]

Egr. Egyhazi. Körlöj

1904. 85. l.

Turj Szula

Irod

Ö: Vas. Ujs 1894. 266

Kajjat

Tury Gyula

Grod

D. I. Tury Gyula
vj. jelfestnyei. Vas Zp
1905. 103 l. Séporrel

A kép származása			A mester neve, a kép tárgya és helyzése
F.	M.	A.	
képtárból			
			VIII. Terem.
		új	49. Markó András: A gulya .....
		új	50. Markó András: A mének .....
		új	51. Id. Markó Károly: Jézus övéinek megjelenik
		új	52. Id. Markó Károly: A patak .....
		új	53. Id. Markó Károly: Arkádiában .....
		új	54. Markó András: A kecskepásztor .....
		új	55. Id. Markó Károly: Jézus Jákób kútjánál.
		új	56. Id. Markó Károly:

Tury Emla

U. 86.

~~Ki~~ Tury Emila

Szinyei József. arckepi-
megjelent heliogr.
~~másolatban~~. reproduc-
tiobn. 4°

Tury Gula

A saari templom freskói. Vasvár 1899.

43. l. arcvizsgál. és kipékkel.

Esetleg felhasznál.

Tury Gyula:

Utazás a Chicagói
világkiállításra.
Vas. Ny. 1893 741 s kör.
le.
Kepekkel illusztrálva
vagy le
utazását
Csetlen felhasz
nálandó.

Tury Gyula

iród

Z

M-th K-n

A vár mezze mulat.

Vas. Lyp 1893. 879. e

Terry Smith

IROD.

Van Ys 1896. 236

Tury Gyula

Lásd

Z

Magyar festőművész

Amerikában

Vas Ugo

1893. 443 l

Tury Gyula

irod

ny-n

Vármegyei csendőlet

Vas Vp 1893. 824 l

Eppel.

T. 3869.

ortban felállitott katonaság
ben lovasság halad zászló alatt
ndkét oldalon egy-egy katona

RIN
ampo de l´impator.

18.1 cm.

Tury Gyula

életrajz

szód.

Csokássy 138. l.

Elisabetha Christina:

III. Karoly neje.

Derékig, kissé jobbra
medaillonban, melyet s
jei vállaira omlanak,
vigválla csipkeszélvi, p
balról császári korona lo
ban: L'eclat de
brille moins
Que ses p
alól balra: Martinu
jobbra: Andreas e
a kép alatt két sorban:
A Vienne en Autriche
niversité, a
L'enseigne de L'oli
Rézmetszet, mérete
977

Sz. N. 30
205 – 98

Tury Gyula

Fenyvestáj.

Olaff

Tm. Bp. 1932.

Ivanis templum
Aresto

Turylopula

1881/82 - 1885/86.

Ferkèpzomfoiskòvk

143. l.

Tury Gyula

Magyar Szemle

1904 jan. 31. A sorok-
sári templom falkepei.

(Művészet 1904. 141. l.

Túry Gyula 130, 134

Schoen Anna templ.

Felvinczi Sándor V. 298.

Tury Gyula

olajf. a

Szépm. Mázemban